กิจกรรมทางศาสนา

พลเอก

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY
3961116331

๔๗๕.

๐๗๑

วันที่ ๒๔ ม.ค. ๓๗
เลขทะเบียน ๐๐๖๓
เลขหมู่ ๐๗
ก๒๘๑ ก

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

พลอากาศเอก หะริน หะสกุล
มอบให้ห้องสมุดรัฐสภา

กิจกรรมทางศาสนา

พลเอก

รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้า

พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ได้ล้มป่วยอย่างกระทันหัน และต้องเข้ารับการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า เมื่อ ๑๖ เมษายน ๒๕๑๙ ความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ ดร. กัลย์ อิศรเสนา ณ อยุธยา เลขาธิการพระราชวัง อัญเชิญแจกันดอกไม้มาพระราชทาน พลเอก กฤษณ์ สีวะรา มีความปลาบปลื้มในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น ยกมือขึ้นกราบถวายบังคม พร้อมกับน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล

หลังจากที่ได้รับการรักษาพยาบาลแล้ว ในชั้นแรกอาการดีขึ้น แต่แล้วกลับทรุดหนักลงเรื่อย ๆ และถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคหัวใจขาดเลือด เมื่อวันศุกร์ ที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๑๙ เวลา ๗.๓๐ น. สิริรวมอายุได้ ๖๑ ปี ๒๘ วัน ในวันเดียวกันนี้ เวลา ๑๗.๐๐ น. ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พร้อมด้วยแตรงอน แตรฝรั่ง บี๋กลองชนะ ประโคมเวลาพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ ทั้งได้พระราชทานโกศไม้สิบสองประกอบศพ ฉัตรเครื่องสูงทองแผ่ลวดตั้งประดับศพ กับพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมกำหนด ๗ คืน ที่ศาลากวีนิรมิต วัดเทพศิรินทราวาส และยังได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ พลเอก จำเป็น จารุเสถียร สมุหราชองครักษ์ อัญเชิญพวงมาลามาวางพระราชทานหน้าโกศศพ

เมื่อครบ ๗ วัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ บำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน พระราชทาน ในวันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๑๙ เวลา ๑๖.๓๐ น. และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ พลเอก จำเป็น จารุเสถียร สมุหราชองครักษ์ อัญเชิญพวงมาลาของหลวงไปวางพระราชทานหน้าโกศศพ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา

ครบ ๕๐ วัน เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๑๙ และครบ ๑๐๐ วัน เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๑๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ บำเพ็ญพระราชกุศลพระราชทานอีกทั้งสองครั้ง

พระมหากรุณาธิคุณปกเกล้า ฯ นี้ หาก พลเอก กฤษณ์ สีวะรา มีญาณวิถีทางใด จะทราบแล้ว ก็จะมีความปีติโสมนัส สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานเกียรติยศอันสูงส่งเช่นนี้

ครอบครัว พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ตลอดจนญาติในสกุลสีวะรา ขอน้อมเกล้ากราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาททั้ง ๒ พระองค์ด้วยความรู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ อย่างยากที่หาสิ่งใดมาเปรียบเทียบได้และจะเทิดทูนไว้เหนือเกล้า ฯ เป็นสรรพสิริมงคลแก่วงศ์ตระกูลตลอดกาลนาน.

ข้าพระพุทธเจ้า คุณหญิง สุหร่าย สีวะรา
และ บุตร ธิดา ขอเดชะ

(แบบ ก.)

หมายรับสั่งที่ ๒๓๐๒๗ สำนักพระราชวัง

๙ ธันวาคม ๒๕๑๙

การเปลื้องเครื่องสุกำศพ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ม.ป.ช.,ม.ว.ม.,ท.จ.ว. ณ ศาลากวีนิรมิต วัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพมหานคร แล้วเชิญบุพโพไปเผาที่เมรุหน้าพลับพลา อิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๑๙ เวลา ๑๔.๐๐ น.

บุญสม พิมพ์.
๒๒ ก.พ. ๑๙ ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา
	เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ก.)

หมายรับสั่งที่ ๑๓๐๒๘

สำนักพระราชวัง

๙ ธันวาคม ๒๕๑๙

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานเพลิงศพ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ม.ป.ช.,ม.ว.ม.,ท.จ.ว. อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ณ เมรุหน้าพลับพลา อิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส ดังคำหมายรับสั่งที่แนบมาพร้อมนี้

บุญสม พิมพ์.
๒๒:๓๗ น. ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา
	เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

หมายรับสั่งที่.....

สำนักพระราชวัง

๕ ธันวาคม ๒๕๑๙

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานเพลิงศพ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ม.ป.ช.,ม.ว.ม.,ท.จ.ว. อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ที่เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

วันศุกร์ ที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๑๙ เวลา ๑๖.๓๐ น. บำเพ็ญพระราชกุศล พระราชทานในการออกเมรุ ณ ศาลากวีนิรมิต วัดเทพศิรินทราวาส พระสงฆ์ ๑๐ รูปสวดพระพุทธมนต์จบ มีพระธรรมเทศนากัณฑ์ ๑ พระ ๔ รูปสวดธรรมคาถา พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม

วันนี้ แต่งกายเครื่องแบบปรกติขาว ไว้ทุกข์

วันเสาร์ ที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๑๙ เวลา ๑๐.๔๕ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป ที่สวดพระพุทธมนต์แต่วันก่อนถวายพรพระ แล้วรับพระราชทานฉัน

เช้านี้ แต่งกายเครื่องแบบปรกติขาว ไว้ทุกข์

เวลา ๑๕.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปบังสุกุล เสร็จแล้ว เชิญโกศศพแห่เวียนเมรุ แล้วเชิญขึ้นตั้งบนจิตกาธาน

เวลา ๑๗.๐๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปยังพลับพลาอิศริยาภรณ์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานผ้าไตรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๕ ไตร และของสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ๕ ไตร ให้ตายาทนำไปทอดที่โกศศพ พระสงฆ์ ๑๐ รูปบังสุกุล เสร็จแล้ว เสด็จพระราชดำเนินขึ้นเมรุพระราชทานเพลิง สมควรแก่เวลาเสด็จพระราชดำเนินกลับ

แต่งกายเครื่องแบบครึ่งยศ ไว้ทุกข์

วันอาทิตย์ ที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๑๙ เวลา ๗.๐๐ น. พระราชทานผ้าไตร และภัตตาหารสามหาบ ในการเก็บอัฐิ

แต่งกายเครื่องแบบปรกติขาว ไว้ทุกข์.

บุญสม พิมพ์.

ตรวจ ทาน.

(แบบ ข.)

หมายรับสั่งที่ ๑๓๐๒๕

สำนักพระราชวัง

๙ ธันวาคม ๒๕๑๙

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ จะเสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานเพลิงศพ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ม.ป.ช.,ม.ว.ม.,ท.จ.ว. ที่เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

วันเสาร์ ที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๑๙ เวลา ๑๗.๐๐ น. เสด็จพระราชดำเนินขึ้นสู่พลับพลาอิศริยาภรณ์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานผ้าไตรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๕ ไตร และของสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ๕ ไตร ให้ทายกนำไปทอดที่โกศศพ พระสงฆ์ ๑๐ รูป บังสุกุลเสร็จแล้ว เสด็จขึ้นเมรุพระราชทานเพลิง สมควรแก่เวลาเสด็จพระราชดำเนินกลับ แต่งกายเครื่องแบบครึ่งยศ ไว้ทุกข์.

บุญสม พิมพ์.
ผช.ผอ.พ. ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา
	เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

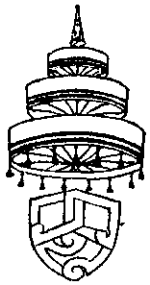

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
กรุงเทพมหานคร

คติพจน์

เมื่อได้ร่างกายเป็นมนุษย์ ยังจะต้องอบรมคุณสมบัติของมนุษย์ให้สมบูรณ์ด้วยการศึกษาศิลปวิชาความรู้ เพื่อประกอบอาชีพ สำหรับให้ตนเองอยู่เป็นสุขด้วย และแม่เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นให้ได้เป็นสุขด้วยเมตตากรุณาอีกด้วย, เปรียบว่าใช้ร่างกายของมนุษย์ที่ดีนั่นแล้วเลี้ยงมนุษย์ทั้งเขาทั้งเรา จึงจะไม่เสียชาติที่เกิดเป็นมนุษย์.

ถ้าปล่อยนิสัยประโยชน์ให้ตกไปด้วยมีสัยทุจริต ดีเปลี่ยนเปลี่ยน ข่มเหงรังแกไม่ละอายใจ เพื่อสุขสบายแก่ตน เป็นอิสรภัยทุกข์ยากให้แก่คนอื่นอย่างหนักอยู่แล้ว.

ขอยมทูต โปรดอย่าขับไล่ให้มนุษย์ผู้มีเจตนาทุจริตเช่นนั้นได้มาเกิดในภพมนุษย์นี้เลย โลกมนุษย์จะได้มีความสงบสุขสืบไป.

สมเด็จพระวันรัต

วัดราชบพิธ
วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๑๙

ประวัติ

พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ท.จ.ว.

ชาตะ วันพุธ ที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๖

อนิจกรรม วันศุกร์ ที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๕

ประวัติ

๒๔๗๕

พลเอก พลเรือเอก พลอากาศเอก กฤษณ์ สีวะรา เครื่องหมาย ทบ. ๑

ก. ๙๐๗

หมายเลขประจำตัว ๑๗๕๗๕๐๐๐๐๙

เกิดเมื่อ วันพุธ แรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๕ ปีฉลู ตรงกับวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๔๕๖

ณ ที่บ้าน พันเอก พระยาวิเศษสัจธาดา สะพานอ่อน ถนนบรรทัดทอง

(ถนนพระราม ๖ ปัจจุบัน) อำเภอปทุมวัน จังหวัดพระนคร

บิดาชื่อ ร้อยตรี ชิต สีวะรา

มารดาชื่อ ละมุน

บู่ชื่อ สี

ย่าชื่อ เล็ก

ตาชื่อ พันเอก พระยาวิเศษสัจธาดา (*อึม ธรรมานนท์*)

ยายชื่อ คุณหญิงวิเศษสัจธาดา (*แพ ธรรมานนท์*)

ภรรยาชื่อ คุณหญิง สุหร่าย สีวะรา (*ลิ้มเจริญ*)

สมรสเมื่อ ๑๒ มกราคม ๒๔๘๙ ณ อำเภอลอง จังหวัดแพร่

บุตร ธิดา

นายกิตติภูมิ สีวะรา

นางภัทรพร จูภาวัง (*สมรสกับ พันตรี บรรจบ จูภาวัง*)

นางพรทิพย์ หนุนภักดี (*สมรสกับ ร้อยเอก สรศัลย์ หนุนภักดี*)

นางสาว รัตนาภรณ์ สีวะรา

ร้อยตรี ภานุมาต สีวะรา

นางสาว ดารณี สีวะรา

เด็กชาย ภูมิภัทร์ สีวะรา

เด็กชาย กฤษฎา สีวะรา

เด็กหญิง ธิดารัตน์ สีวะรา

พี่น้องร่วมมารดาเดียวกัน

นายแพทย์ บุญชอบ	สีวะรา	
พลเอก กฤษณ์	สีวะรา	
นางเพ็ญศรี	พูลสวัสดิ์	
นางชวลิต	ไชยเศรษฐ	(ถึงแก่กรรม)
นายชัชวาล	สีวะรา	
เด็กชายฝาแฝด		(ถึงแก่กรรม)
นางอำไพศรี	ดิฐานนท์	
พันเอก สุเทพ	สีวะรา	
เด็กชายไม่มีชื่อ		(ถึงแก่กรรม)

พี่น้องร่วมบิดาเดียวกัน

นางแฉล้ม	ปทุมวงศ์	
เด็กชายวิชัย	สีวะรา	(ถึงแก่กรรม)
นายบุญชู	สีวะรา	(ถึงแก่กรรม)
เด็กชายปุย	สีวะรา	(ถึงแก่กรรม)
เด็กหญิงเล็ก	สีวะรา	(ถึงแก่กรรม)
นางกึงจันทร์	แสงมณี	

นามและนามเดิม

นามเดิมชื่อ	*"ละออ"*	
เปลี่ยนชื่อเป็น	*"บุญชุบ"*	ขณะนั้นอายุประมาณ ๓ ขวบเศษ
เปลี่ยนชื่อเป็น	*"กริสน์"*	๒ พฤศจิกายน ๒๔๘๗ ขณะนั้นมียศร้อยเอก
เปลี่ยนชื่อเป็น	*"กฤษณ์"*	๒๓ พฤศจิกายน ๒๔๙๒ ขณะนั้นมียศพันโท

การศึกษาก่อนเข้ารับราชการ

โรงเรียนสีตบุตรบำรุง	พ.ศ. ๒๔๕๙ – ๒๔๖๑
โรงเรียนวัดสามจีน (โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัยปัจจุบัน)	พ.ศ. ๒๔๖๒ – ๒๔๖๓
โรงเรียนนายร้อยชั้นปฐม	พ.ศ. ๒๔๖๔ – ๒๔๖๖
โรงเรียนมหาดเล็กหลวง (วชิราวุธวิทยาลัย)	พ.ศ. ๒๔๖๗

โรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์ พ.ศ. ๒๔๖๘ – ๒๔๗๓

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เลขประจำตัว ๔๐๖๑ ๗ สิงหาคม ๒๔๗๔

การศึกษา (เพิ่มเติม) เมื่อเข้ารับราชการแล้ว

สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนทหารราบชั้นผู้บังคับกองร้อย
รุ่นปี ๒๔๘๙ พ.ศ. ๒๔๘๙

สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนทหารราบชั้นผู้บังคับกองพัน
รุ่นที่ ๑ พ.ศ. ๒๔๙๕

สำเร็จการอบรมหลักสูตรการรบร่วม พ.ศ. ๒๔๙๙

สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยกองทัพบก รุ่นที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๐๒

สำเร็จการอบรมหลักสูตรทำความคุ้นเคยกับอาวุธใหม่
ณ FORT BLISS พร้อมทั้งดูงานที่
FORT MONROE, FORT JACKSON,
FORT BENNING, FORT RILEY และ
FORT CAMPBEL สหรัฐอเมริกา ตั้งแต่
๑๕ มีนาคม ๒๕๐๓ ถึง ๒๘ เมษายน ๒๕๐๓ พ.ศ. ๒๕๐๓

สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
รุ่นที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๐๔

การเยือนและการดูงานในต่างประเทศ

ขณะดำรงตำแหน่งผู้บังคับการกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็ก
รักษาพระองค์ ไปดูการทหารที่ SCHOLFIELD
BARRACKS และกองพลทหารราบที่ ๒๕ ตั้งแต่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๔๙๘
ฮาวาย, สหรัฐอเมริกา ถึง ๑๓ กรกฎาคม ๒๔๙๘

ขณะดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการกองพลที่ ๑ ไป ตั้งแต่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๐๑
ตรวจเยี่ยมทหารไทยในสาธารณรัฐเกาหลี ถึง ๒๔ กันยายน ๒๕๐๑

ขณะดำรงตำแหน่งรองแม่ทัพภาค กองทัพภาคที่ ๑
ไปดูการทหารในสหรัฐอเมริกาและยุโรป
ร่วมกับ พลตรี ธงเจิม ศังขวณิช และ ตั้งแต่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๐๓
พลตรี อรรถ ศศิประภา ถึง ๒๘ เมษายน ๒๕๐๓

ขณะดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก ไปร่วมฉลองวันชาติสาธารณรัฐเวียดนาม	ตั้งแต่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๐๘ ถึง ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๘
ขณะดำรงตำแหน่งรองผู้บัญชาการทหารบก ไปเยือนประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และสาธารณรัฐจีน ในฐานะคณะทูตสันถวไมตรีทางทหาร	ตั้งแต่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๑๒ ถึง ๔ เมษายน ๒๕๑๒
ขณะดำรงตำแหน่งรองผู้บัญชาการทหารบก ไปเยือนสาธารณรัฐเวียดนาม ในฐานะคณะทูตสันถวไมตรีทางทหาร	ตั้งแต่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๑๒ ถึง ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๑๒
ขณะดำรงตำแหน่งรองผู้บัญชาการทหารบก ไปเยือนประเทศในยุโรป ได้แก่ ฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐ เยอรมัน สวิสเซอร์แลนด์ เบลเยี่ยม อังกฤษ สวีเดน และเนเธอร์แลนด์ ตลอดจนสหรัฐอเมริกา เพื่อเชื่อมสัมพันธไมตรีทางทหาร	ตั้งแต่ ๒๑ เมษายน ๒๕๑๓ ถึง ๑๙ มิถุนายน ๒๕๑๓
ขณะดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการรักษาความสงบและผู้บัญชาการทหารบก ไปเยือนสาธารณรัฐเกาหลีเพื่อร่วมในพิธีเปิดอนุสาวรีย์เชิดชูวีรกรรมทหารไทย	ตั้งแต่ ๒๖ กันยายน ๒๕๑๗ ถึง ๙ ตุลาคม ๒๕๑๗
ขณะดำรงตำแหน่งรักษาราชการผู้บัญชาการทหารสูงสุด ได้ไปเยือนประเทศต่าง ๆ ในฐานะหัวหน้าคณะทูตสันถวไมตรีทางทหาร ณ มาเลเซีย และ	
สาธารณรัฐสิงคโปร์	๑๘ – ๒๑ ธันวาคม ๒๕๑๗
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	๒๖ – ๓๐ ธันวาคม ๒๕๑๗
สาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า และ	
สาธารณรัฐอินโดนีเซีย	๓ – ๑๑ มีนาคม ๒๕๑๘

ยศทหาร

ร้อยตรี	๑๔	พฤศจิกายน	๒๔๗๙
ร้อยโท	๑	เมษายน	๒๔๘๓
ร้อยเอก	๑	กรกฎาคม	๒๔๘๕
พันตรี	๑	เมษายน	๒๔๘๘
พันโท	๑	กรกฎาคม	๒๔๙๒
พันเอก	๑	มกราคม	๒๔๙๖
พลจัตวา	๑	มกราคม	๒๔๙๙
พลตรี	๑	มกราคม	๒๕๐๑
พลโท	๑	มกราคม	๒๕๐๔
พลเอก	๑	ตุลาคม	๒๕๐๘
พลเรือเอก พลอากาศเอก	๑	ธันวาคม	๒๕๑๖

ตำแหน่งทางทหาร

นักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า	๗	สิงหาคม	๒๔๗๔
นักเรียนทำการนายร้อยโรงเรียนทหารราบ	๑	พฤษภาคม	๒๔๗๙
ผู้บังคับหมวดโรงเรียนทหารราบ	๑	เมษายน	๒๔๘๑
ผู้บังคับหมวดกองโรงเรียนนายสิบพลรบ	๑๗	ตุลาคม	๒๔๘๓
ผู้บังคับหมวดกองโรงเรียนนายสิบทหารราบ	๑๙	มิถุนายน	๒๔๘๔
สำรองราชการกองบังคับการกองพันทหารราบที่ ๓๓	๑๕	พฤศจิกายน	๒๔๘๖
สำรวจราชการมณฑลทหารบกที่ ๔	๑๗	มิถุนายน	๒๔๘๗
ผู้บังคับกองร้อยที่ ๔ กองพันทหารราบที่ ๓ มหาดเล็กรักษาพระองค์ กรมทหารราบที่ ๑	๑	มกราคม	๒๔๘๙
นายทหารผึกหัดราชการโรงเรียนทหารราบ	๘	พฤษภาคม	๒๔๘๙
ประจำกองบังคับการกรมจเรทหารราบ	๒๑	มีนาคม	๒๔๙๐
รองผู้บังคับกองพันที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ กรมทหารราบที่ ๑	๒	ธันวาคม	๒๔๙๐

ผู้บังคับกองพันที่ ๒ มหาดเล็กรักษาพระองค์ กรมทหารราบที่ ๑	๒๕	ตุลาคม	๒๔๙๑
รักษาราชการผู้บังคับกองดุริยางค์มณฑลทหารบกที่ ๑ อีกตำแหน่งหนึ่ง	๔	มีนาคม	๒๔๙๒
ผู้บังคับกองพันที่ ๑ กรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์	๑	มกราคม	๒๔๙๓
รักษาราชการรองผู้บังคับการกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์	๒๗	ธันวาคม	๒๔๙๔
รองผู้บังคับการกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์	๑๐	กันยายน	๒๔๙๕
ผู้บัญชาการกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์	๒๒	ธันวาคม	๒๔๙๕
รองผู้บัญชาการกองพลที่ ๑	๑	มกราคม	๒๕๐๐
ผู้บัญชาการกองพลที่ ๑	๓๐	ธันวาคม	๒๕๐๐
รองแม่ทัพภาค กองทัพภาคที่ ๑ และรักษาราชการ ผู้บัญชาการกองพลที่ ๑	๑	มกราคม	๒๕๐๓
แม่ทัพภาค กองทัพภาคที่ ๒ และพ้นจากตำแหน่ง รักษาราชการผู้บัญชาการกองพลที่ ๑	๓๐	ธันวาคม	๒๕๐๓
แม่ทัพภาค กองทัพภาคที่ ๑	๑	ตุลาคม	๒๕๐๖
ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก กับให้รักษาราชการ แม่ทัพภาค กองทัพภาคที่ ๑	๑	ตุลาคม	๒๕๐๘
รองผู้บัญชาการทหารบก และพ้นจากตำแหน่ง รักษาราชการแม่ทัพภาค กองทัพภาคที่ ๑	๑	ตุลาคม	๒๕๐๙
ผู้บัญชาการทหารบก	๑	ตุลาคม	๒๕๑๖
รักษาราชการผู้บัญชาการทหารสูงสุด อีกตำแหน่งหนึ่ง	๑	ตุลาคม	๒๕๑๗
ออกจากราชการเนื่องจากครบกำหนดเกษียณอายุ เป็นนายทหารนอกราชการ เพื่อรับบำเหน็จ บำนาญ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม	๑	ตุลาคม	๒๕๑๘

ตำแหน่งทางการเมือง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ ครั้งแรก	ตั้งแต่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๕
	ถึง ๑๘ กันยายน ๒๕๐๐
ผู้ควบคุมเสียงพรรคเสรีมนังคศิลา	พ.ศ. ๒๔๙๘
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ ครั้งที่ ๒	ตั้งแต่ ๑๘ กันยายน ๒๕๐๐
	ถึง ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑
ที่ปรึกษาฝ่ายวางแผนของคณะปฏิวัติ และเป็นกรรมการยกร่างธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร ฉบับชั่วคราว	เมื่อ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๐๑
หัวหน้าผู้ควบคุมเสียงพรรคชาติสังคม	พ.ศ. ๒๕๐๑
สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ	ตั้งแต่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒
	ถึง ๒๐ มิถุนายน ๒๕๑๑
สมาชิกสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ	ตั้งแต่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๐๒
	ถึง ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๑๗
สมาชิกวุฒิสภา	ตั้งแต่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๑๑
	ถึง ๖ มีนาคม ๒๕๑๒
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	ตั้งแต่ ๗ มีนาคม ๒๕๑๒
	ถึง ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๑๓
หัวหน้าผู้ควบคุมเสียงพรรคสหประชาไทย	พ.ศ. ๒๕๑๒
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม	ตั้งแต่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๓
	ถึง ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔
สมาชิกสภาบริหารคณะปฏิวัติ และเป็นเลขาธิการคณะปฏิวัติ	ตั้งแต่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔
	ถึง ๑๕ มกราคม ๒๕๑๖
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม	ตั้งแต่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๑๕
	ถึง ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม	ตั้งแต่ ๒๑ เมษายน ๒๕๑๙
	ถึง ๒๓ เมษายน ๒๕๑๙

ตำแหน่งราชการพิเศษ

ราชองครักษ์เวร

ราชองครักษ์เวร	๒๔ พฤศจิกายน	๒๔๙๒
ราชองครักษ์เวร	๒๔ พฤศจิกายน	๒๔๙๕
ราชองครักษ์เวร	๒๔ พฤศจิกายน	๒๔๙๘
ราชองครักษ์เวร	๒๔ พฤศจิกายน	๒๕๐๑
ราชองครักษ์พิเศษ	๒๔ พฤศจิกายน	๒๕๐๔

นายทหารพิเศษ

นายทหารพิเศษประจำกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์	๑๑ พฤษภาคม	๒๕๐๐
นายทหารพิเศษประจำกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ	๒๔ กุมภาพันธ์	๒๕๐๓
นายทหารพิเศษประจำกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์	๒๗ มีนาคม	๒๕๐๗
นายทหารพิเศษประจำกองพลที่ ๑ รักษาพระองค์	๒๕ กรกฎาคม	๒๕๑๖
นายทหารพิเศษประจำกรมทหารม้าที่ ๑ รักษาพระองค์	๓๐ พฤษภาคม	๒๕๑๗
นายทหารพิเศษประจำกรมทหารบีนใหญ่ที่ ๑ รักษาพระองค์	๔ ตุลาคม	๒๕๑๗

ตำแหน่งอื่น ๆ

นายกลอนเทนนิสสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์	๑๐ ตุลาคม	๒๕๐๗
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภาลูกเสือแห่งชาติ	๗ พฤศจิกายน	๒๕๑๒
สภานายกราชตฤณมัยสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์	๓๐ ธันวาคม	๒๕๑๓
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภาลูกเสือแห่งชาติ	๑๓ ธันวาคม	๒๕๑๕
นายกสมาคมกอล์ฟแห่งประเทศไทย	กรกฎาคม	๒๕๑๖
ผู้อำนวยการรักษาความสงบ	๑๖ ตุลาคม	๒๕๑๖
ตุลาการศาลทหารสูงสุด	๑๓ กุมภาพันธ์	๒๕๑๗
ผู้อำนวยการป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ทั่วไป	๑ เมษายน	๒๕๑๗
ผู้อำนวยการรักษาความสงบ	๔ มิถุนายน	๒๕๑๗

กรรมการอำนวยการและบริหารงานป้องกันและปราบปราม คอมมิวนิสต์	๖	มิถุนายน	๒๕๑๗
นายกสมาคมกอล์ฟแห่งประเทศไทย		กรกฎาคม	๒๕๑๘
ที่ปรึกษาคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงภายใน	๑	ตุลาคม	๒๕๑๘
ผู้อำนวยการรักษาความสงบ	๒๑	มกราคม	๒๕๑๘
ประธานกิตติมศักดิ์การแข่งขันกอล์ฟเวิลด์คัพ ครั้งที่ ๒๓, ๑๙๗๕	๓–๗	ธันวาคม	๒๕๑๘

ราชการสงครามและปราบปรามจลาจล

ไปราชการสนามในสงครามมหาเอเชียบูรพา	ตั้งแต่ ๒๕	มกราคม	๒๔๘๕
	ถึง ๑	มกราคม	๒๔๘๙
ร่วมปราบปรามจลาจล	เมื่อ ๒๖	กุมภาพันธ์	๒๔๙๒
ร่วมปราบปรามกบฏ	ตั้งแต่ ๒๙	มิถุนายน	๒๔๙๔
	ถึง ๔	กันยายน	๒๔๙๔
ร่วมรักษาสถานการณ์เมื่อรัฐบาลประกาศภาวะฉุกเฉิน กรณีนักศึกษาเดินขบวน	เมื่อ ๒	มีนาคม	๒๕๐๐
ร่วมรัฐประหาร	ตั้งแต่ ๑๖	กันยายน	๒๕๐๐
	ถึง ๙	มกราคม	๒๕๐๑
ร่วมปฏิวัติเพื่อกอบกู้ประเทศชาติให้พ้นจากภัยคอมมิวนิสต์	ตั้งแต่ ๒๐	ตุลาคม	๒๕๐๑
และความเสื่อมโทรมทางการเมือง	ถึง ๒๐	มิถุนายน	๒๕๑๑
ร่วมปฏิวัติเพื่อแก้ความเสื่อมโทรมทางการเมือง	ตั้งแต่ ๑๗	พฤศจิกายน	๒๕๑๔
	ถึง ๑๕	มกราคม	๒๕๑๖

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทย

ก. เครื่องราชอิสริยาภรณ์

เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย	(บ.ม.)	ได้เมื่อ	๑๙	กันยายน	๒๔๘๕
จัตุรถาภรณ์ช้างเผือก	(จ.ช.)	,,	๔	ธันวาคม	๒๔๙๑
ตริตาภรณ์มงกุฎไทย	(ต.ม.)	,,	๔	ธันวาคม	๒๔๙๓
ตริตาภรณ์ช้างเผือก	(ต.ช.)	,,	๑๘	พฤศจิกายน	๒๔๙๖
ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย	(ท.ม.)	,,	๕	ธันวาคม	๒๔๙๙
ทวีติภรณ์ช้างเผือก	(ท.ช.)	,,	๕	ธันวาคม	๒๕๐๓
ประถมาภรณ์มงกุฎไทย	(ป.ม.)	,,	๕	ธันวาคม	๒๕๐๔

ตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ	(ต.จ.ว.)	ได้เมื่อ	๕	พฤษภาคม	๒๕๐๕
ประถมาภรณ์ช้างเผือก	(ป.ช.)	,,	๕	ธันวาคม	๒๕๐๕
มหาวชิรมงกุฎ	(ม.ว.ม.)	,,	๕	ธันวาคม	๒๕๐๖
ทุติยจุลจอมเกล้า	(ท.จ.)	,,	๕	พฤษภาคม	๒๕๐๙
มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก	(ม.ป.ช.)	,,	๕	ธันวาคม	๒๕๐๙
ทุติยจุลจอมเกล้าวิเศษ	(ท.จ.ว.)	,,	๕	พฤษภาคม	๒๕๑๑

ข. เหรียญ

เหรียญจักรมาลา	ได้เมื่อ	๔	ธันวาคม	๒๔๙๐
เหรียญรัตนาภรณ์รัชกาลที่ ๘ ชั้นที่ ๔	,,	๓	ตุลาคม	๒๔๙๓
เหรียญรัตนาภรณ์ชั้นที่ ๓	,,	๙	พฤศจิกายน	๒๔๙๖
เหรียญชัยสมรภูมิ (มหาเอเชียบูรพา)	,,	๓	กันยายน	๒๕๐๕
เหรียญราชการชายแดน	,,	๑๕	กุมภาพันธ์	๒๕๑๑
เหรียญพิทักษ์เสรีชน (ชั้นที่ ๑)	,,	๑๕	กุมภาพันธ์	๒๕๑๗

เครื่องอิสริยาภรณ์ต่างประเทศ

Cloud and Banner Medal with Special Cravat (สาธารณรัฐจีน)	ได้เมื่อ	๒๘	มกราคม	๒๕๐๓
Grand Croix de L' ordre de L' eopold II (เบลเยี่ยม)	,,	๒๐	เมษายน	๒๕๐๗
The Order of National Security Merit, First Class (สาธารณรัฐเกาหลี)	,,	๒๗	มีนาคม	๒๕๑๒
The Medal of Cloud and Banner with Plaque (สาธารณรัฐจีน)	,,	๓๑	มีนาคม	๒๕๑๒
Kim-Khanh, First Class (สาธารณรัฐเวียดนาม)	,,	๑๗	พฤษภาคม	๒๕๑๒
Knight of British Empire (K.B.E.) Second class (อังกฤษ)	ได้เมื่อ		กุมภาพันธ์	๒๕๑๕
Seri Setia Mahkota First Class (มาเลเซีย)	,,	พ.ศ.	๒๕๑๖	
The Yudha Dharma Utama (สาธารณรัฐอินโดนีเซีย)	,,	๗	มีนาคม	๒๕๑๘
The Philippines Region of Honour In the degree of Commander (สาธารณรัฐฟิลิปปินส์)	,,	๗	พฤษภาคม	๒๕๑๘

การศาสนา

หน้าว่าง

ศาสนาพุทธ

เวลาไม่สบายใจ ยุ่งใจ ก็เข้าห้องพระ เพียงแต่พิจารณาดูพระพุทธรูปองค์ต่าง ๆ แล้ว ใจก็คลายเป็นสงบได้จริง ๆ

ศาสนาอิสลาม

ผมสืบเชื้อสายจากมุสลิม คุณยายของผมฝั่งที่สุสานมหานาค บ้านเกิดของผมก็อยู่ในหมู่บ้านมุสลิม ผมมีความสนิทสนมและมีเพื่อนฝูงมุสลิมมาก.

ศาสนาคริสต์

งานสงเคราะห์บรรเทาอย่างหนึ่งของสมาคมนักบุญวินเซนเดอปอลแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์การสังคมสงเคราะห์ฆราวาสคาทอลิก ก็คือ การให้การพยาบาลช่วยเหลือผู้ป่วยที่สูงอายุ ดังนั้น "เรือนสิวะรา" ซึ่งได้ทำพิธีเปิดป้ายเมื่อเดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ คงจะให้บริการช่วยเหลือคนชราได้ โดยไม่จำกัดเชื้อชาติและศาสนา.

พลเอก กฤษณ์ สีวะรา

การศาสนา

แม้ว่าท่านอดีตผู้บัญชาการทหารบก พลเอก กฤษณ์ สีวะรา จะต้องผจญโลกและยอมให้ชีวิตของท่านเข้าไปเกี่ยวข้องคลุกเคล้ากับกระแสอันปั่นป่วนวุ่นวายของโลกมาอย่างไรก็ตามที แก่นชีวิตที่แท้จริงของท่านในฐานะพุทธศาสนิกชนคนหนึ่งก็หาได้ผุพังเสื่อมสลายไปไม่ จากประวัติชีวิตของท่านเมื่อพิจารณาโดยตลอดแล้ว ชวนให้เห็นว่า ท่านได้ยึดเหนี่ยวศาสนาเป็นหลักอย่างมั่นคงตลอดมา ทั้งในด้านการดำรงชีวิต และการบริหารงาน

ข้อยืนยันมีปรากฏเด่นชัดตลอดชีวิตของท่าน นั่นคือ การผูกใฝ่ใกล้ชิดกับศาสนา บำเพ็ญกุศลอยู่มิได้ขาด บริจาคทรัพย์ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอย่างมากมาย ซึ่งเป็นที่ชื่นใจและอนุโมทนาสาธุการของบุคคลทั่วไปที่ได้มีโอกาสทราบ

ข้อยืนยันอีกประการหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับชีวิตจิตใจที่ใกล้ชิดกับศาสนาของท่าน คือ ความสุขใจ และพอใจ ต่อการมีชีวิตภายใต้รังสีแห่งพระพุทธคุณ

ใครก็ตาม หากได้เคยขึ้นไปชั้นบนบ้านของท่าน จะพบห้องใหญ่ห้องหนึ่ง มีพระพุทธรูปบูชาประดิษฐานอยู่เต็มห้อง พร้อมด้วยเครื่องสักการะที่สดสวย ส่งกลิ่นจรุงใจอยู่ตลอดเวลา อันแสดงว่า มีการเอาใจใส่เป็นพิเศษ และท่านเจ้าของบ้านได้กราบไหว้บูชาเป็นประจำมิได้ขาด

ณ ห้องทำงานที่ท่านได้ย้ายไปประจำทุกแห่ง สิ่งที่ผู้เข้าไปพบจะได้เห็นเด่นกว่าสิ่งอื่นใด คือ ที่บูชาประดิษฐานพระพุทธรูปเป็นจำนวนมาก และหอมระรื่นด้วยกลิ่นดอกไม้และกลิ่นธูปควันเทียนที่อวลกลิ่นตลบอยู่ตลอดเวลา

สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องชี้ชัดว่า แม้ส่วนภายนอกของท่านจะต้องเกลือกกลั้วคลุกเคล้าอยู่กับเหตุการณ์ต่าง ๆ ตามวิสัยและความจำเป็นของโลก แต่ในส่วนภายในคือจิตใจของท่านนั้น มิได้เหห่างลางเลือนไปจากการยึดมั่นในศาสนาอันเป็นเรือนใจนั้นเลย

จากรากฐานทางจิตใจที่ยึดเอาศาสนาเป็นหลักเช่นนี้นี่เอง ได้สะท้อนออกมาเป็นคุณธรรมหลายลักษณะหลายประการ ซึ่งพบเห็นกันอยู่ว่าเป็นคุณธรรมประจำตัวของท่าน เป็นต้นว่า

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และโอบอ้อมอารี อันมีต่อบุคคลทั่วไป

การเลี้ยงดูด้วยข้าวปลาอาหาร ทั้งในเวลาปกติและเวลามีงาน ไม่ว่าจะเป็นงานเลี้ยงรื่นเริงตามมื้อตามคราว หรืองานบุญงานกุศลใด ๆ ไม่เคยมีใครจะเอ่ยปากได้ในภายหลังว่าขาดตกบกพร่อง เพราะท่านจะสนใจเป็นพิเศษที่จะให้ได้อิ่มหนำสำราญกันอย่างทั่วหน้า ใครไปกินข้าวบ้านท่าน ท่านไม่ว่า แต่ถ้าท่านเลี้ยงแล้วใครไม่ไปกิน บางทีท่านจะไม่พอใจน้ำใจของท่านเป็นอย่างนั้น

ในงานของผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็น บวชนาค แต่งงาน วันเกิด หรืองานศพ ใครบอกท่าน เขานั้นไม่เคยผิดหวัง เพราะท่านถือว่าเป็นความจำเป็นอันสำคัญที่จะต้องร่วมด้วย ถ้าไปเองได้ท่านไม่เว้นที่จะไปร่วมด้วยตนเอง ถ้าจำเป็นจริง ๆ ที่จะไปด้วยตนเองไม่ได้ ก็จะต้องมีผู้อื่นไปแทน ท่านถือคติว่า ถ้าเขาไม่รักเรา เขาก็คงไม่บอกเรา

ข้ออ้างที่ยกขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพียงเล็กน้อยเท่านี้ บอกถึงน้ำใจโอบอ้อมอารีที่มีอยู่เป็นคุณลักษณะประจำตัว ซึ่งคุณลักษณะอันนี้ก็คือ ภาพสะท้อนของคุณธรรมความดีที่ท่านได้มาจากการผูกพันใกล้ชิดกับศาสนานั่นเอง

สุขของใคร ๆ ก็รัก ทรัพย์ของใคร ๆ ก็หวง แต่ศาสนาสอนท่านว่า "เนกาสี ลภเต สุขํ.... บริโภคคนเดียวหาเป็นสุขไม่" ท่านจึงพยายามที่จะสร้างความสุขด้วยการเฉลี่ยความสุข ซึ่งเป็นแบบอย่างที่น่าสนใจอย่างยิ่งสำหรับสังคมปัจจุบัน

ความอ่อนโยนโอภาปราศรัย เจรจาพาทีเป็นกันเอง

เป็นคุณลักษณะอีกอย่างหนึ่งซึ่งประทับใจคน และเป็นคุณธรรมสำคัญที่อำนวยผลในการปฏิบัติงาน อันเป็นคุณเป็นประโยชน์ใหญ่หลวงแก่บ้านเมือง

ผู้ที่รู้เรื่องเกี่ยวกับการผันผวนต่าง ๆ ของการเมืองในเมืองไทย จะต้องยอมรับว่าการโอภาปราศรัยเจรจาพาทีเป็นกันเอง ช่วยให้ผ่อนคลายความวุ่นวายลงไปได้หลายครั้ง เมื่อบุคคลต่อบุคคลตึงเครียดเข้าหากัน ท่านจะเดินเข้าไปหาตามประสาซื่อและหวังดี หว่านล้อมผ่อนคลายให้หายเครียดด้วยคุณลักษณะโอภาปราศรัย จนกระทั่งไฟโทสะ โมหะ มอดดับลงไปเสมอ

คุณธรรม คือ ความอ่อนโยนโอภาปราศรัย ชอบเกลื่อนร้ายให้กลายเป็นดีของท่านเช่นนี้ ได้หลอมตัวกันเข้าแล้วเกิดเป็นคุณลักษณะประจำตัวของท่านขึ้นอย่างหนึ่ง ซึ่ง

ผู้ที่เคยเข้าใกล้ชิดมักจะทราบกันอยู่ดี คือไม่รักที่จะฟังเรื่องชั่วร้ายของใคร กับคนที่เคยขยับปากจะพูดเรื่องร้ายของใครให้ท่านฟัง ท่านมักจะปรารภว่า "เรื่องร้าย ๆ คนอื่นเขาพูดกันมากพอแล้ว เราอย่าพูดถึงมันเลย" เป็นประโยคถ้อยคำที่ชวนให้เห็นว่า ในใจของท่านนั้นพยายามจะสะสมไว้แต่ความรู้สึกนึกคิดที่ดีงาม มีแต่ความหวังดีต่อผู้อื่น ไม่คิดร้ายหมายล้างใคร

คุณลักษณะเยี่ยงนี้มิใช่หรือ คือสิ่งที่จะบำรุงเลี้ยงโลกให้งอกงามและร่มเย็นเป็นสุข..... เมื่อไรหนอเมืองไทยจึงจะมีคุณธรรมอันนี้เป็นแบบฉบับถาวรของสังคม อันจะทำให้เสียงที่ก้องสะท้อนอยู่ในสังคมนั้น มีแต่เสียงสรรเสริญเจริญคุณซึ่งกันและกัน หมดสิ้นไปเสียทีสำหรับเสียงที่คอยแต่จะกล่าวโทษใส่ร้ายป้ายผิดกัน หากมีอะไรไม่ชอบมาพากลก็สะกิดเตือนกันด้วยสุ้มเสียงสำเนียงที่ฉาบฉ่ำไปด้วยความรักและความหวังดี โลกมนุษย์จะต้องคอยอารยธรรมอันสูงส่งนี้ไปอีกสักกี่กัปกี่กัลป์ ?

ความเมตตาปรานีช่วยเหลือเกื้อกูลในกิจการของผู้อื่น

เป็นคุณธรรมอีกประการหนึ่งซึ่งมีอยู่เป็นพื้นประจำตัวท่าน ใครเจ็บท้อง ข้องใจอะไร เซเข้าไปหาท่าน ก็มักจะไม่ค่อยผิดหวัง ช่วยได้หรือไม่ได้ก็มักจะไม่มีใครต้องน้อยใจ เพราะถูกบอกปัด จนบ้านของท่านเป็นเหมือนร่มโพธิ์ร่มไทร ที่นกกาไม่รู้ว่ามาจากไหนชอบเข้ามาอาศัยร่มเงา มีอะไร หรือไม่มีอะไร ก็มานั่งสรวลเสเฮฮากันเป็นที่รื่นเริงอยู่เป็นประจำ จนกระทั่งท่านเองเคยนึกสนุกเขียนป้ายมาติดไว้ที่ศาลา ขนานชื่อให้ว่า "ศาลาโกหก"

ความเป็นกันเองไม่ถือเนื้อถือตัว

เป็นคุณลักษณะอีกประการหนึ่งประจำตัวท่าน ทุกผู้ทุกคนที่เคยพบปะติดต่อกับท่าน ไม่ว่าจะด้วยภารกิจในหน้าที่ราชการ หรือด้วยกิจธุระส่วนตัว ย่อมจะเคยสัมผัสกับคุณธรรมประการนี้ในตัวท่านมาแล้วทั้งสิ้น ด้วยแววตา น้ำเสียง และกิริยาท่าทางที่ท่านแสดงออก ทุกคนที่พบจะเกิดความรู้สึกทันที ถึงความเป็นกันเอง ไม่ถือเนื้อถือตัว ไม่ว่าเขาผู้นั้นจะเป็นผู้ใต้บังคับบัญชา ญาติสนิท มิตรสหาย หรือบุคคลทั่วไปที่มาติดต่อก็ตาม

เช่นครั้งหนึ่ง มีบุคคลมาพบท่านด้วยอารมณ์ขุ่นมัว เจ้าหน้าที่เกรงว่าจะเป็นการรบกวน จึงพยายามหน่วงเหนี่ยวไว้ ท่านได้ยินเสียงที่พูดจาโต้ตอบกัน จึงออกคำสั่งอนุญาตออกมาจากห้องทำงานว่า "ให้เขาเข้ามาเถอะ" และแล้วเรื่องราวก็จบลงด้วยคุณธรรมความเป็นกันเอง

จากคุณลักษณะสำคัญอันนี้ ท่านเป็นผู้หนึ่งซึ่งได้รับความรักและนับถือจากผู้คนอย่างกว้างขวาง เป็นผู้มีมิตรทุกมุมเมือง

คุณธรรมต่าง ๆ เท่าที่ปรากฏแก่ตาคนทั่วไปเช่นที่กล่าวมานี้ หากจะปรับเข้ากับหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาแล้ว ก็ถือได้ว่าชัดเจนและครบถ้วนตามหลักธรรมสำคัญซึ่งพระพุทธองค์ได้ทรงสอนได้ สำหรับเป็นเครื่องยึดโยงสังคมให้เกิดความมั่นคงและสงบสุข อันมีชื่อว่า "สังคหวัตถุ ๔" คือ

ทาน : *การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ด้วยวัตถุข้าวของ*

ปิยวาจา : *การโอภาปราศรัยผูกใจคน*

อัตถจริยา : *การบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่น*

สมานัตตตา : *การวางตัวเหมาะสม มีความเป็นกันเองต่อบุคคลทั่วไป*

น่าจะถือว่าเป็นมรดกเหนือมรดกทั้งหลาย ที่คนรุ่นหลังจะต้องถนอมต่อไปมิให้ขาดสูญ เพราะคุณธรรมความดีนั้น รักษาไว้ได้มากเท่าไร นานเท่าไรก็ไม่เคยทำให้ผู้ใดต้องเดือดร้อน มีแต่จะอำนวยประโยชน์สุขให้แต่ส่วนเดียว ทั้งผู้รักษาและสังคม

คุณธรรมสำคัญซึ่งน่าจะเป็นแบบฉบับสำหรับอนุชนอีกประการหนึ่ง คือการปฏิบัติหน้าที่ของบุตรอย่างครบถ้วนและคงเส้นคงวา ถูกต้องตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาด้วยประการทั้งปวง

กล่าวคือ พระพุทธศาสนาได้วางหลักคำสอนสำหรับบุคคลผู้อยู่ในฐานะเป็นบุตรพึงปฏิบัติหน้าที่ต่อบิดามารดา ๕ สถาน คือ

๑. เลี้ยงดูบิดามารดา

๒. ทำกิจของบิดามารดา

๓. ประพฤติตนให้เป็นคนสมควรแก่การรับทรัพย์มรดก

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY
3961116331

๔. ดำรงวงศ์ตระกูลของบิดามารดา

๕. เมื่อบิดามารดาสิ้นชีวิตแล้ว ทำบุญอุทิศไปให้

ข้อปฏิบัติทั้ง ๕ ประการนี้ มีอยู่ครบครันในประวัติชีวิตของ พลเอกกฤษณ์ สีวะรา โดยท่านถือเป็นกรณียกิจที่ปฏิบัติมาโดยสม่ำเสมอมิได้ขาดตกบกพร่อง ข้อที่แสดงชัดเป็นอุทาหรณ์ก็คือ การปฏิบัติตามคุณธรรมข้อที่ ๔ คือ การดำรงวงศ์ตระกูล ซึ่งตามปกติแล้วคุณธรรมข้อนี้ไม่สู้จะมีความหมายในทางปฏิบัติอะไรมากนัก ในสายตาของคนทั่วไป คือมักจะถือกันแต่เพียงว่า ประพฤติตนอยู่ในสุจริต ไม่ทำให้วงศ์ตระกูลเสื่อมเสียเศร้าหมองแล้ว แต่ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ท่านประพฤติธรรมข้อนี้ลึกซึ้งลงไปกว่านั้น คือ ท่านพยายามธำรงรักษาไว้ซึ่งจารีตประเพณีประจำตระกูลของท่าน มิให้บกพร่องด้วยจนชั่วชีวิต

กล่าวคือ ตระกูลของท่านได้กำหนดการบำเพ็ญกุศลประจำปี ๒ ครั้ง ถือกันว่าเป็นจารีตประจำตระกูลทีเดียว ครั้งหนึ่ง กระทำในเดือนกันยายน เมื่อครั้งบิดาของท่านมีชีวิตอยู่ เป็นผู้นำในการบำเพ็ญกุศลครั้งนี้ โดยชุมนุมญาติบำเพ็ญกุศลที่วัดสุทัศน์เทพวราราม คณะ ๑๐ ซึ่งมีท่านพระครูอาคมสุนทร (หลวงปู่มา) เป็นเจ้าคณะ ต่อมาเมื่อบิดาของท่านถึงแก่กรรมแล้ว ท่านก็เป็นผู้นำบำเพ็ญกุศลในวันดังกล่าวนั้นสืบมา และเมื่อหลวงปู่มามรณภาพแล้ว ก็ย้ายสถานที่ แต่ยังคงมีการบำเพ็ญกุศลในเดือนกันยายนทุกปีมิได้ขาด อีกครั้งหนึ่ง กระทำในวันสงกรานต์ มีการชุมนุมญาติพี่น้องบำเพ็ญกุศลร่วมกันที่บ้านญาติผู้ใหญ่ปากเกร็ด การบำเพ็ญกุศลวันสงกรานต์บ้านปากเกร็ดนี้ ได้ก่อความประทับใจอาลัยอาวรณ์แก่ญาติพี่น้องทั้งหลายเป็นอย่างยิ่ง เพราะเมื่อวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๑๙ ก่อนที่ท่านจะถึงแก่อนิจกรรมเพียง ๑๐ วันเท่านั้น ท่านยังชื่นบานสรวลเสเฮฮาอยู่กลางวงญาติในงานสงกรานต์ที่บ้านปากเกร็ด โดยไม่มีวี่แววแห่งการจากไปโดยไม่มีวันกลับแต่อย่างใด

จรรยาวัตรดังกล่าวมานี้ แสดงชัดถึงความกตัญญูกตเวที อันเป็นคุณธรรมของคนดีอยู่ในใจ

การประกอบศาสนกิจในเทศกาลต่าง ๆ ประจำปีอีกอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่ท่านถืออย่างเคร่งครัดที่จะต้องกระทำมิให้ขาดได้ แต่ในบางโอกาสท่านหลบความชุลมุนของเมืองหลวงหลบออกไปทำพิธีเงียบ ๆ ในชนบท ในระยะหลังนี้ท่านมักจะพาญาติมิตรไปกระทำพิธีศาสนาในเทศกาลสำคัญที่ไร่พรพิรุณ ปากช่อง นครราชสีมา ณ ชนบทแห่งนั้น ท่านได้สร้าง

พระพุทธรูปประดิษฐานไว้ ๒ องค์ องค์หนึ่งประดิษฐานอยู่ที่อุโบสถวัดอุดมรังสี อำเภอหนองแขม ซึ่งพระพุทธรูปองค์นี้เป็นองค์แรกที่ท่านได้สร้างขึ้นถวายในพระพุทธศาสนา และน่าจะมีส่วนสำคัญบันดาลใจให้ท่านสร้างขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก อีกองค์หนึ่งนั้นประดิษฐานอยู่ที่ไร่พรพิรุณ มีพระนามว่า "พระสัมพุทธสีหนาท ตรีญาติรังสฤษดิ์ กฤษฎาภินิหารโพธิญาณ"

ในการประกอบศาสนกิจในเทศกาลสำคัญที่ปากช่องนี้ โดยปกติแล้วจะมีการทำบุญเลี้ยงพระ และบริจาคทรัพย์บำรุงวัดวชิราลงกรณ์ตลอดมา ตั้งแต่ปี ๒๕๐๘ ถึง ๒๕๑๙ หากเป็นวันสำคัญ เช่น วันมาฆบูชา วิสาขบูชา ตอนบ่ายก็จะมีพิธีเวียนเทียนเป็นพุทธบูชาพร้อมหน้าญาติมิตรทั้งหลายด้วย

รวมความว่า ตลอดเวลาที่ผ่านมาแม้ท่านจะมีส่วนรับผิดชอบในหน้าที่ราชการหนักหนาสักปานใดก็ตาม หน้าที่ของพุทธศาสนิกชนตามแบบอย่างอันดีงาม ท่านก็ยึดมั่นที่จะต้องกระทำให้สมบูรณ์ด้วย

ยิ่งกว่านั้น ในช่วงท้ายของชีวิต ท่านได้สละสิ่งที่ท่านได้พากเพียรสะสมมานานแสนนาน ด้วยความรักและหวงแหน ในฐานะเป็นมิ่งขวัญประจำตัว ให้แก่หน่วยทหารทั้งหลาย นั่นคือ การสละพระพุทธรูปบูชาอันล้ำค่าเป็นจำนวนมาก แจกจ่ายให้แก่หน่วยต่าง ๆ ซึ่งพระพุทธรูปบางองค์นั้นมีค่ามิใช่จำนวนพันจำนวนหมื่น ดูแล้วทำให้เกิดความรู้สึกว่าการบำเพ็ญทานบารมีของท่านอันนี้ ไม่ต่างอะไรกับการควักเอาดวงใจออกมามอบให้เป็นมรดกตกทอดแก่ทายาทผู้สืบตระกูล อันได้แก่ทหารทั้งหลายนั่นเอง คล้ายจะบอกให้ทราบว่า ท่านมีความรู้สึกสนิทแน่นว่าทหารทั้งหลายคือทายาทสืบตระกูลของท่าน

พระพุทธรูปที่ท่านรักและหวงแหนมานานดังกล่าวนี้ ได้ไปเป็นมิ่งขวัญประจำหน่วยต่าง ๆ ในกองทัพบกถึง ๗๐ หน่วย

มองกว้างออกไปจากศาสนา ถึงกิจการสาธารณะอันเกื้อกูลแก่คนทั่วไป ทรัพย์สินเงินทองที่ท่านบริจาคให้เพื่อทำนุบำรุงนั้น มิใช่น้อยเลย

ความรู้สึกนึกคิดที่แนบชิดกับศาสนาของท่านดังกล่าวมานั้น นอกจากจะเอื้ออำนวยประโยชน์แก่ความดีงามประจำตัวท่านแล้ว ยังแผ่ออกไปเป็นประโยชน์แก่หน่วยทหารอัน

เสมือนทายาทของท่านด้วย นั่นคือ การที่ท่านมีแนวความคิดประกอบด้วยความเชื่อมั่นอย่างแน่วแน่ว่า กองทัพนั้นมิใช่เพียงกำลังอาวุธยุทโธปกรณ์เท่านั้นที่จะบันดาลให้ซึ่งชัยชนะ ขวัญ และกำลังใจ คือปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งจะขาดหรือย่อหย่อนมิได้

ด้วยเหตุนี้ จึงปรากฏว่าในระยะหลังนี้ท่านได้เพ่งเล็งในแง่การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ โดยเข้าไปกระทำต่อจิตใจโดยตรง ด้วยการกำหนดนโยบายเร่งรัดการฝึกฝนอบรมทหารอย่างจริงจัง และส่งเสริมให้หน่วยต่าง ๆ มีศาสนสถานประจำหน่วย เพื่อเป็นศูนย์รวมแห่งมิ่งขวัญ และเป็นสถานอำนวยประโยชน์ในด้านศาสนกิจ ซึ่งเป็นที่มาแห่งขวัญและกำลังใจของหน่วยนั้น ๆ

ศาสนสถานดังกล่าวนี้ ขณะนี้ได้สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้ว และอำนวยประโยชน์ตามความมุ่งหมายของท่าน จำนวน ๗ แห่ง

นอกจากสนับสนุนให้เกิดมีศาสนสถานประจำหน่วยดังกล่าวแล้ว ท่านยังบริจาคทรัพย์และขวนขวายจัดให้หล่อพระพุทธรูป อันประกอบด้วยพุทธลักษณะงดงามมอบให้เป็นมิ่งขวัญประจำหน่วยต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมากด้วย ปรากฏว่าได้มีการหล่อและกระทำพิธีพุทธาภิเศกถูกต้องครบถ้วนตามแบบถึง ๖ ครั้ง จำนวนพระพุทธรูปเฉพาะพระประธานที่มอบให้เป็นมิ่งขวัญแก่หน่วยต่าง ๆ ๔๐ องค์ และมีพระกริ่งเพื่อมอบให้เป็นมิ่งขวัญประจำตัวผู้ได้บังคับบัญชาอีก จำนวน ๖,๙๙๙ องค์ ในการหล่อพระพุทธรูปจำนวนนี้ ครั้งหนึ่งท่านได้ถอดเครื่องประดับที่ติดอยู่กับกายออกมาจบเหนือเกล้า แล้วใส่ลงไปในเบ้าหล่อพระ การบริจาคเช่นนี้แสดงถึงศรัทธาปสาทะอย่างแท้จริง

ทั้งหมดเท่าที่พรรณนามานี้ คือส่วนหนึ่งแห่งคุณธรรมความดีที่นำมากล่าวอ้างแต่เพียงโดยย่อ ซึ่งผู้มีใจสะอาดบริสุทธิ์ใคร่ในการสดับถึงคุณธรรมความดีของผู้อื่นย่อมจะอนุโมทนา อันจะเป็นที่มาแห่งผลให้เกิดบุญกิริยาส่วนปัตตานุโมทนามัยอีกส่วนหนึ่งด้วย จึงหมายใจว่าคำพรรณนาทั้งหมดนี้จะเป็นสายสืบแห่งบุญกุศล อันเนื่องไปในภายหน้าไม่รู้สิ้นสูญ และขอให้ความสำเร็จผลเช่นที่หมายใจนี้ จงบังเกิดเป็นผลานิสงส์สะท้อนสะท้านขึ้นไปปรากฏแก่ดวงวิญญาณของท่านในสรวงสวรรค์โน้น เพื่อท่านได้รับทราบและอนุโมทนา บังเกิดสัมฤทธิผลเป็นความเกษมสุขหรรษาชั่วนิตย์นิรันดร

ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสงฆ์

สักการะอัฐิบุพการี แสดงถึงกตเวทิตาธรรมที่ฝังแน่นอยู่ในดวงใจ

จับสายสิญจ์สำรวมจิตเททองหล่อเป็นองค์พระพุทธรูป

ศาสนกิจตามกาลในรอบปีไม่เคยขาด ตามแบบอย่างของพุทธศาสนิกชน
ผู้เคร่งครัดในศาสนา พิธีเวียนเทียนในวันมาฆะบูชาที่ปากช่อง

บูชาพระรัตนตรัย ในการบำเพ็ญกุศลซึ่งมีอยู่เป็นประจำในชีวิต

พังพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ท่ามกลางญาติมิตร

ถอดเครื่องประดับลงในเบ้าหลอม หล่อเป็นองค์พระปฏิมา

กรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลแก่บรรพชนตามขนบประเพณีอันดีงามของไทย

ส่วนหนึ่งในห้องพระประจำบ้าน แสดงถึงชีวิตที่แนบชิดอยู่กับศาสนา

ไปที่ไหนก็มีแต่มิตร ชาวบ้านปากช่องอวยพรวันเกิด

ความใกล้ชิดอุปถัมภ์ค้ำจุนสาวกพระพุทธเจ้า

พระพุทธรูปบูชาที่รักและหวงแหนมานาน มอบให้เป็นมิ่งขวัญ
แก่ กองพลที่ ๑ รักษาพระองค์

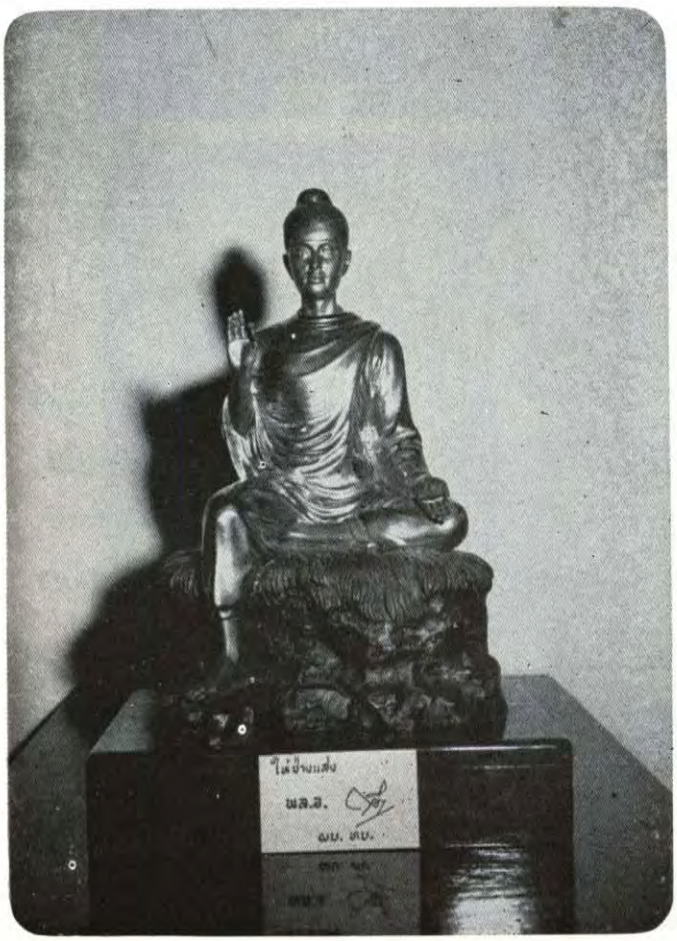

พระพุทธรูปองค์หนึ่งใน
จำนวน ๗๑ องค์ ที่มอบ
ให้หน่วยทหารต่าง ๆ

พระพุทธรูปปางมารวิชัยองค์หนึ่งในจำนวน ๒๐ องค์ ที่มอบไป
ประดิษฐานอยู่ที่ศาสนสถานของหน่วยทหารต่าง ๆ

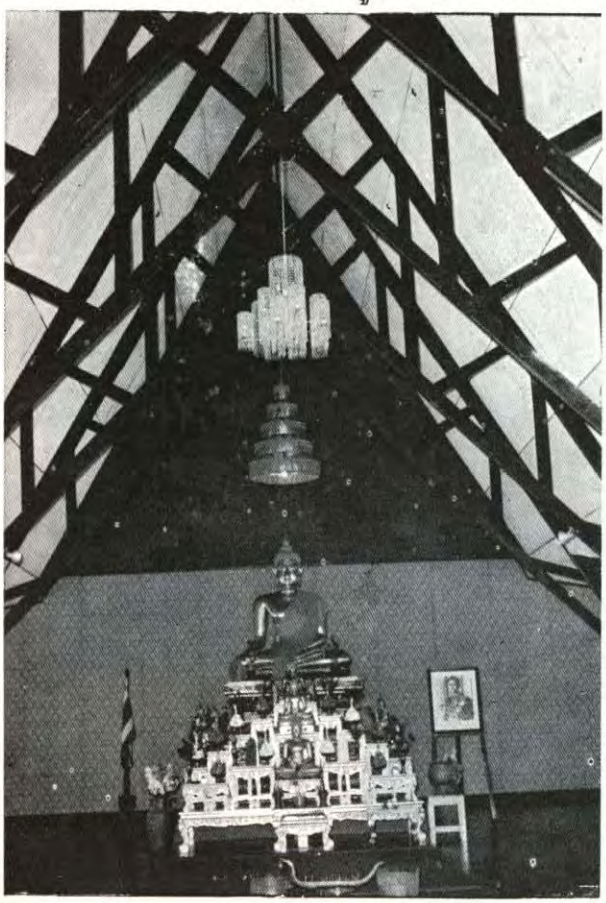

พระสัมพุทธมงคลโกศลวิสุทธิ์
และโต๊ะหมู่บูชา ที่มอบไป
ประดิษฐานอยู่ที่ศาสนสถาน
กรมผสมที่ ๒๓ นครราชสีมา

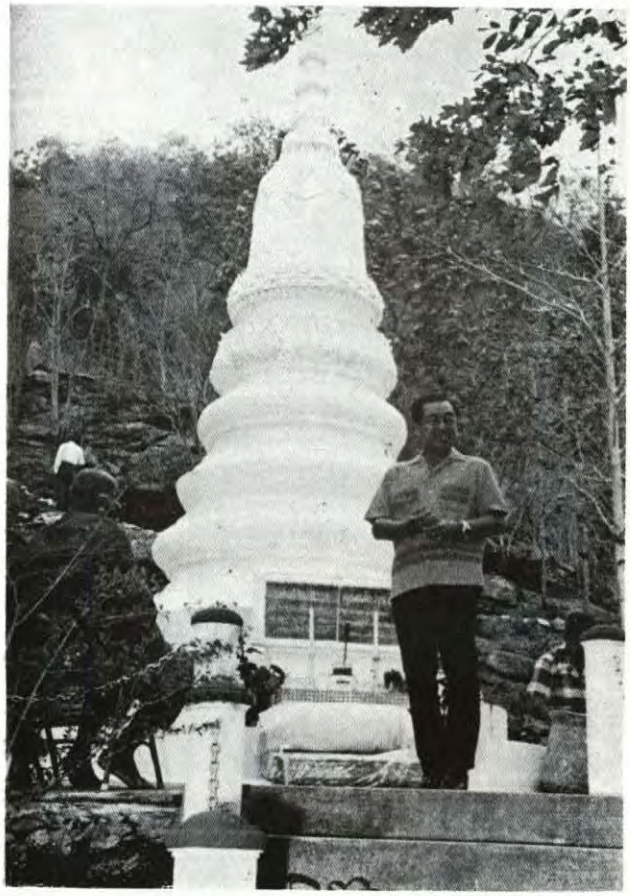

สถานที่บรรจุ
อัฐิบุพการี

ในพิธีผั้งลูกนิมิตร

มอบพระพุทธรูปบูชาให้หน่วยทหาร

อิ่มเอิบเบิกบานด้วยกุศลจิตในพิธีหล่อพระพุทธรูปบูชา

เมื่อเป็นแม่ทัพภาค กองทัพภาคที่ ๒ เป็นประธานกรรมการจัดสร้างพระสัมพุทธเจดีย์ศรีสิงหนาท ณ วัดศาลาทอง อำเภอเมือง นครราชสีมา

ศาสนสถานที่จัดสร้างตามที่ตั้งของหน่วยทหาร เช่นที่ มณฑลทหารบกที่ ๔ นครสวรรค์, กรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์

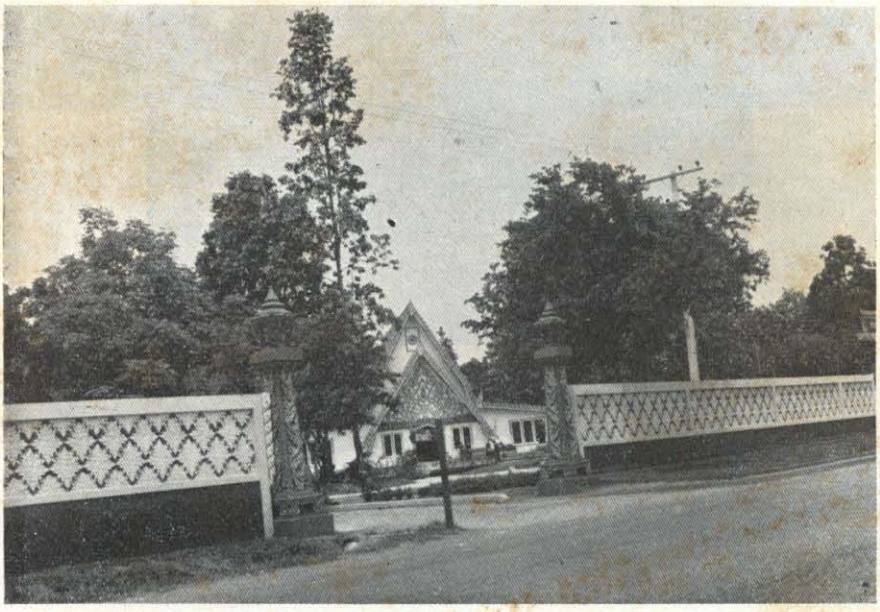

กำแพงลายไทยและศาลสถานกรมผสมที่ ๒๓ นครราชสีมา

คำกล่าวของ ผู้บัญชาการทหารบก มอบพระพุทธรูป "พระศรีสัมพุทธโมลี" ประจำศาสนสถาน ค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ๑ มิถุนายน ๒๕๑๗

ท่านแม่ทัพกองทัพภาคที่ ๒ และพี่น้องชาวค่ายสุรนารีที่รัก

ในขณะที่บ้านเมืองของเรากำลังถูกบีบคั้นอย่างหนักด้วยเหตุการณ์ร้ายรอบด้านนี้ ข้าพเจ้าได้เกิดความรู้สึกตระหนักแน่แก่ใจว่า พลังคุณความดีที่นิยมเรียกกันว่าบุญกุศลเท่านั้นที่จะต้านทานและกำจัดขับไล่พลังร้ายทั้งหลายให้หยุดชงักและเสื่อมสลายไปได้ เช่นเดียวกับเมื่อครั้งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราจะทรงตรัสรู้พระสัมมาสัมโพธิญาณนั้น พระองค์ได้ถูกพลังร้ายของพญามารบีบคั้นอย่างแรงกล้าตามลำพัง แทบว่าจะเอาพระองค์ไม่รอด แต่ด้วยอานุภาพแห่งพลังความดี ที่เรียกว่าพระปรมัตถบารมีอันยิ่งใหญ่ พระองค์สามารถทำลายพลังร้ายของพญามารอันพรั่งพร้อมด้วยพลเสนาให้สูญสลายไปได้ ข้าพเจ้าได้ตระหนักแน่แก่ใจด้วยความเชื่อมั่นในพระพุทธปฏิปทาอันนี้ จึงได้ประกอบการกุศลอันนับว่าสำคัญยิ่งครั้งหนึ่งในชีวิตของข้าพเจ้า คือ สร้างพระพุทธรูปสำคัญขึ้น ๒ องค์ ซึ่งจะมอบแก่ท่านในวันนี้ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย มีขนาดหน้าตัก ๓ ศอก หนึ่งองค์ กับขนาดหน้าตัก ๑ ศอก หนึ่งองค์ และถวายพระนามเป็นมิ่งมงคลว่า

"พระศรีสัมพุทธโมลี"

ในคราวหล่อพระพุทธรูปทั้ง ๒ องค์นี้ ข้าพเจ้าได้ประจักษ์ในเดชาภินิหารเป็นอัศจรรย์ จึงมั่นใจว่า จะมิเป็นเพียงเสริมสร้างพลังความดีด้วยแรงบุญแรงกุศลดังที่ตั้งใจไว้ใน

เบื้องต้นนั้นเท่านั้น หากแต่พระพุทธปฏิมานี้จะเป็นที่แผ่เดชาภินิหาร กำจัดพลังร้ายที่บีบคั้นบ้านเมืองของเราให้เสื่อมสิ้นไป และประสิทธิ์ประสาทความร่มเย็นเป็นสุขเหมือนที่บ้านเมืองของเราได้เคยมีมาแต่เก่าก่อนอีกด้วย

พระพุทธรูปสำคัญทั้งคู่นี้ ข้าพเจ้ามีเจตจำนงอันแน่วแน่ในอันที่จะประดิษฐานไว้เพื่อแผ่เดชานุภาพเป็นมิ่งขวัญ ณ ค่ายสุรนารี ทั้งนี้ ด้วยแรงกตัญญูที่ครั้งหนึ่งข้าพเจ้าได้เคยพำนักอาศัยปฏิบัติราชการด้วยความผาสุก ณ ค่ายสำคัญแห่งนี้ นี่เป็นประการหนึ่ง

และอีกประการหนึ่งนั้น ข้าพเจ้าตระหนักว่า ชาวค่ายสุรนารี คือ ขุมกำลังอันสำคัญยิ่ง ที่จะพิทักษ์ปกป้องแผ่นดินไทยให้ปลอดพ้นจากภยันตรายอันร้ายกาจในสถานการณ์ปัจจุบัน ถ้าชาวค่ายสุรนารีมีขวัญดี และมีกำลังใจแน่วแน่มั่นคงแล้ว อริราชศัตรูจะไม่อาจย่างกรายเข้ามาทำลายหรือเหยียบย่ำแผ่นดินไทยได้เลย จึงหวังว่า พระพุทธรูปสำคัญ ๒ องค์นี้จะเป็นที่ยึดเหนี่ยว บำรุงขวัญ และสร้างกำลังใจให้แก่ชาวค่ายสุรนารี และจะอำนวยพรให้ชาวค่ายสุรนารีทุกคนมีแต่ความร่มเย็น และสุขสถาพรอยู่ตลอดนิรันดร

ข้าพเจ้าขอมอบ "พระศรีสัมพุทธโมลี" แด่ชาวค่ายสุรนารี ณ บัดนี้.

พลเอก

(กฤษณ์ สีวะรา)

ผู้บัญชาการทหารบก

คำกล่าวของผู้บัญชาการทหารบก
ในพิธีมอบพระพุทธรูป พระสัมพุทธโมลีศรีสุคต แก่ค่ายจิรประวัติ
๑๑ กรกฎาคม ๒๕๑๘

ท่านผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๔ และท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

วันนี้ เห็นจะกล่าวได้ว่า เป็นวันหนึ่งที่มีความสุขและความปลาบปลื้มใจเป็นอย่างมากของข้าพเจ้า ที่ได้มามอบพระพุทธรูป พระสัมพุทธโมลีศรีสุคตนี้ให้แก่ค่ายจิรประวัติ สำหรับเป็นมิ่งขวัญของเพื่อนทหารและทุก ๆ คนที่อยู่ในค่ายจิรประวัตินี้ พระพุทธรูปองค์นี้ ข้าพเจ้าได้ประกอบพิธีเททอง และดูแลการสร้างอย่างใกล้ชิดมาด้วยตนเอง ที่สร้างขึ้นมานี้ก็สร้างด้วยศรัทธา และด้วยความรู้สึกเป็นกุศลที่เต็มเปี่ยมในหัวใจ เมื่อสร้างเสร็จแล้ว ได้มามอบให้แก่ท่านทั้งหลายถึงไม้ถึงมือเช่นนี้ก็เท่ากับความปรารถนาในใจของข้าพเจ้าได้บรรลุถึงจุดหมายปลายทางแล้วอย่างสมบูรณ์ จึงมีความสุขและปลาบปลื้มใจมาก ต่อไปก็เป็นเรื่องของพวกท่านทั้งหลายที่จะกราบไหว้บูชายึดเอาเป็นมิ่งขวัญประจำใจและประจำชีวิตสืบไป เพื่อความผาสุกและศิริมงคลแก่ตัวท่านทั้งหลายนั้นเอง

อันที่จริงนั้น ความสุขและความปลาบปลื้มออกจะเป็นสิ่งที่อัตคัดขาดแคลนอย่างยิ่งสำหรับชีวิตประจำวันของข้าพเจ้าในยามนี้ วันแต่ละวันผ่านไปด้วยความรู้สึกและจิตใจที่ไม่ค่อยจะปลอดโปร่งนัก อันนี้ก็คิดว่าเพื่อนทหารผู้เป็นเพื่อนร่วมชีวิตของข้าพเจ้าคงจะทราบดีว่าเป็นเพราะเหตุใด

หากจะว่าไปแล้ว ทุกวันนี้เราก็อยู่บนผืนแผ่นดินไทยของเราโดยแท้ มิได้ไปซุกซ่อนแอบอาศัยใครเขาอยู่เลย แต่ว่าความผันผวนวุ่นวายที่ปรากฏอยู่บนผืนแผ่นดินไทยรอบ ๆ ตัวเรานี้ ทำให้เราอยู่ในลักษณะที่เรียกว่า "หายใจไม่ทั่วท้อง" ไม่ว่าจะมองไปทางไหน เราจะพบแต่ความวุ่นวายปั่นป่วน ในแหล่งใดที่ก่อให้เกิดอำนาจวาสนาแก่บุคคล เราจะเห็นแต่ภาพของบุคคลที่ตั้งหน้าตั้งตากล่าวร้าย และแย่งอำนาจวาสนากัน ในสถาบันการศึกษาชั้นสูงของชาติ แทนที่เราจะได้เห็นแต่ความเป็นระเบียบเรียบร้อย สมศักดิ์ศรีของผู้มีการศึกษาสูงและมีความรู้สึกนึกคิดที่ดีงาม แต่ผ่านไปคราวไร เราจะได้พบแต่ภาพที่ไม่เป็นมงคล ได้ยินแต่คำพูดที่ก้าวร้าวเสียดสี แม้แต่สิ่งดีงามที่บู่ ย่า ตา ยาย ได้สะสมไว้ให้ ไม่ว่า

จะเป็นจารีตประเพณีและขนบธรรมเนียม ก็มุ่งแต่จะล้างผลาญให้สิ้นซากไป แม้กระทั่งประวัติศาสตร์แห่งชาติพันธุ์และวงศ์ตระกูลของตนเอง ก็ไม่ยกเว้น โดยบิดเบือนว่าเป็นประวัติศาสตร์ทาสวัฒนธรรมทาส อะไรต่ออะไรแล้วแต่จะเสแสร้งแกล้งกล่าวกัน เดินไปตามถนนหนทางก็ไม่แน่นักว่าจะถูกสะเก็ดระเบิดหรือลูกบี้นที่หลงมาจากทิศไหน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้คือสภาพที่แท้จริงบนผืนแผ่นดินไทยของเราทุกวันนี้ ซึ่งสภาพเช่นนี้ ในฐานะของคนทั่วไป ซึ่งรับผิดชอบแต่ละชีวิตและบ้านเรือนครอบครัวของตนเองเท่านั้น ก็ยอมรับอยู่ทั่วไปแล้วว่านอนตาไม่หลับ สำหรับข้าพเจ้านั้น อยู่ในฐานะที่ต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับความปลอดภัยของชาติบ้านเมืองด้วย จึงเป็นห่วงความปลอดภัยของประเทศชาติอย่างยิ่ง

ท่ามกลางความวุ่นวายบ้นบ่วนและกลิ่นไอแห่งความไม่สงบสุขนี้ ข้าพเจ้าเกิดความรู้สึกขึ้นมาในใจประการหนึ่ง คือในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งเขากำลังพยายามสร้างความเลวร้ายขึ้นมา เพื่อทำลายล้างประเทศชาติบ้านเมืองอันเป็นที่รักของเรานั้น เรามีทางป้องกันการทำลายล้างของเขาได้อีกทางหนึ่ง นั่นคือนอกจากการปฏิบัติการต่อสู้กวาดล้างอันเป็นปกติวิสัยของพวกเรา เราอาจป้องกันได้ด้วยการสร้างคุณงามความดีให้แก่กล้ายิ่งขึ้น จนเกิดเป็นพลังความดีอันเข้มแข็งมั่นคง เกินกว่าที่ผู้มุ่งร้ายจะมาทำลายได้ เช่นเดียวกับพระบรมครูของเราได้เคยทรงปฏิบัติบำเพ็ญมาแล้ว ในคราวที่พระองค์ถูกพญามารมาผจญ เพื่อขัดขวางมิให้พระองค์บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณตรัสรู้ธรรมอันวิเศษ เพื่อประโยชน์แก่ชาวโลกทั้งผอง ในคราวนั้นพระพุทธองค์มิได้ใช้วิธีการในลักษณะเลวร้าย เพื่อไปต่อสู้ปราบปรามความเลวร้ายของพญามาร หากแต่พระองค์ทรงใช้คุณธรรมอันล้ำเลิศที่พระองค์ได้พากเพียรบำเพ็ญมา ที่เรียกว่า “บารมี ๑๐ ทัศ” สร้างความมั่นคงแกร่งกล้าให้แก่ฐานะของพระองค์เอง จนสุดปัญญาที่พญามารจะทำลายพระองค์ได้ และจำต้องพ่ายแพ้ไปเอง

ข้าพเจ้าเกิดความรู้สึกขึ้นมาอย่างนี้ จึงได้ร่วมใจกันกับญาติมิตรสร้างพระพุทธรูปขึ้นเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย โดยเอานิมิตรหมายที่พระบรมครูทรงชนะความชั่วร้ายของพญามารด้วยความดีอันล้ำเลิศของพระองค์เป็นหัวใจสำคัญ เป็นการสร้างความดีอย่างหนึ่งของข้าพเจ้า เพื่อให้เกิดพลังแก่กล้าจนหมู่มารไม่อาจมาผจญให้สำเร็จได้ และมุ่งหมายจะให้เป็นพลังความดี และเป็นมิ่งขวัญปกป้องคุ้มครองจิตใจของบรรดาท่านทั้งหลายให้แพร่ขยายออกไป จนเกิดพลังความดีที่กว้างใหญ่ไพศาล เกิดเป็นบุญฤทธิ์อันยิ่งใหญ่ จนเสี้ยนศึก

ศัตรูทั้งหลายทุกทิศต้องศิโรราบ สยบศีรษะลงแทบเท้าแห่งคุณธรรมความดีจนหมดสิ้น อันจะยังผลให้ประเทศชาติของเราสถิตสถาพรด้วยความสงบสุขสืบไปชั่วกัลปาวสาน

นอกจากที่ข้าพเจ้าได้สร้างพระพุทธรูปพระสัมพุทธโมลีศรีสุคตดังกล่าวนี้แล้ว ข้าพเจ้าได้มองเห็นว่า มีงขวัญอันสำคัญอย่างยิ่งอย่างหนึ่งของชาวไทยเรานั้น คือคุณธรรมตลอดทั้งประเพณีและวัฒนธรรมที่เราประพฤติปฏิบัติสืบ ๆ กันมา ซึ่งเราจำเป็นจะต้องศึกษาค้นคว้าและรับการพร่ำสอนอบรมจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลาย พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านั้นเป็นสิ่งที่ประเสริฐ ไม่ล้าสมัย เป็นสัจจะอยู่ตลอดกาล ท่านทั้งหลายคงจะไม่ปฏิเสธว่า ประเทศชาติของเราที่รักษาเอกราชมาได้จนทุกวันนี้ ส่วนหนึ่งนั้นเพราะคนไทยทุกคนเป็นผู้มีศาสนา มีคำสอนของพระศาสดาเป็นสรณะแห่งจิตใจ แต่เนื่องจากในหน่วยทหารยังไม่มีสถานที่ประสิทธิ์ประสาทคำสอนทางศาสนาเป็นเอกเทศโดยเฉพาะ เหมือนอย่างหน่วยทหารของต่างชาติ ซึ่งเขามีโบสถ์ประจำหน่วยทหารนั้น ๆ ข้าพเจ้าจึงพยายามอย่างยิ่งที่จะจัดสรรงบประมาณอันมีจำกัดอยู่แล้ว เพื่อสร้างสถานที่อบรมศีลธรรม ซึ่งเรียกว่า "ศาสนสถาน" ขึ้นในหน่วยทหาร แต่เนื่องจากมีงบประมาณจำกัดดังกล่าวแล้ว จึงได้เลือกสร้างในหน่วยที่มีทหารจำนวนมากก่อน เช่น หน่วยในค่ายจิรประวัตินี้เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อจะได้เป็นสถานที่เผยแผ่ศีลธรรม ปลูกฝังคุณธรรมให้แก่กำลังพลของกองทัพ และเพื่อเป็นปูชนียสถานประจำหน่วยสืบไป

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก ขอได้โปรดคุ้มครองบรรดาเพื่อนร่วมชาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย จงมีแต่ความสุขความเจริญ ขอให้ทุกคนจงประสพแต่สิ่งที่เป็นสรรพมงคล และดำรงมั่นอยู่ในธรรมของศาสนาตลอดกาลนาน

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นอุดมมงคลฤกษ์แล้ว ข้าพเจ้าขอมอบพระพุทธรูป ซึ่งทรงพระนามว่า "พระสัมพุทธโมลีศรีสุคต" สำหรับเป็นมิ่งขวัญแก่ชาวค่ายจิรประวัติทั้งมวล ขอให้ทุกคนจงได้สักการะและบูชา เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขของท่านทุกคน จงยึดมั่นในคำสอนของพระพุทธองค์เป็นแนวทางในการปฏิบัติภารกิจในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ เพื่อความเป็นศิริมงคลแก่ท่านทั้งหลาย และข้าพเจ้าจะประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ศาสนสถาน เพื่อความวัฒนาสถาพรของค่ายจิรประวัติสืบไป ณ บัดนี้.

คำกล่าวรายงานต่อ พล.อ. กฤษณ์ สีวะรา ผบ.ทบ.
ในพิธีมอบพระพุทธรูป พระสัมพุทธโมลีศรีสุคต
และวางศิลาฤกษ์ศาสนสถาน

ของ พล.ต. คำรน แสงจันทร์ไทย ผบ. มทบ. ๔

๑๑ กรกฎาคม ๒๕๑๘

กราบเรียน ท่านผู้บัญชาการทหารบก ที่เคารพอย่างสูง

กระผมในนามของคณะทหารในค่ายจิรประวัติทั้งมวล รู้สึกปีติยินดีเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านผู้บัญชาการทหารบก ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ามาเป็นประธาน ในพิธีมอบพระพุทธรูปพระสัมพุทธโมลีศรีสุคต และวางศิลาฤกษ์ศาสนสถานประจำค่ายจิรประวัติในวันนี้ นอกจากนั้นท่านผู้บัญชาการทหารบก ยังได้กรุณาให้โอวาทอันมีคุณค่าอย่างยิ่ง แก่บรรดานายทหาร นายสิบและพลทหารทั้งมวล ซึ่งจะจารึกในความทรงจำของชาวค่ายจิรประวัติตลอดไปอย่างมิรู้ลืม

ก่อนอื่นกระผมขอกราบเรียนถึงความเป็นมาของพระพุทธรูปพระสัมพุทธโมลีศรีสุคต และศาสนสถาน เพื่อให้บรรดาข้าราชการและท่านผู้มีเกียรติอื่น ๆ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้ทราบโดยสังเขป ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นประวัติศาสตร์สำหรับอนุชนรุ่นหลังสืบไป

พระสัมพุทธโมลีศรีสุคตเป็นพระนามของพระพุทธรูป ซึ่งท่านผู้บัญชาการทหารบกได้สร้างขึ้นด้วยทุนทรัพย์ของท่านเอง เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ ณ วัดสุทธาวาส กรุงเทพมหานคร ได้ประกอบพิธีพุทธาภิเษกโดยพระคณาจารย์ผู้ทรงวิทยาคุณเป็นจำนวนมาก ท่านได้กรุณามอบให้แก่ค่ายจิรประวัติ เพื่อเป็นพระประธานประจำศาสนสถาน และเพื่อให้ชาวค่ายจิรประวัติได้สักการะบูชาสืบไป พระสัมพุทธโมลีศรีสุคตเป็นพระพุทธรูปขนาดใหญ่ หน้าตักกว้าง ๓ ศอก สูง ๔ ศอกเศษ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย เนื้อทองเหลืองลงรักปิดทอง มีพุทธลักษณะงดงามมาก ขณะนี้ได้ประดิษฐานไว้ ณ วิหารหลวงพ่อขาวเป็นการชั่วคราว และจะได้นำขึ้นประดิษฐานบนศาสนสถานเมื่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ส่วนอีกองค์หนึ่งเป็นพระเหลือ เป็นพระขนาดเล็ก มีพระนามว่าพระสัมพุทธโมลีศรีสุคตเช่นเดียวกัน ซึ่งประดิษฐานอยู่บนแท่นบูชา ที่ปรากฏแก่ท่านทั้งหลายในพิธีมณฑลนี้แล้ว อาจจะกล่าว

ได้ว่า พระพุทธรูปทั้งสององค์นี้ ท่านผู้บัญชาการทหารบกได้สร้างขึ้นในขณะที่บ้านเมืองกำลังอยู่ในสภาพบีบบั่วน วุ่นวายและมีเหตุผันผวนทางการเมืองอยู่ตลอดเวลา ในท่ามกลางกลียุคแห่งความไม่สงบเช่นนี้ เมื่อประชาชนได้สักการะบูชาแล้ว จักได้น้อมจิตรำลึกถึงคำสอนของพระพุทธองค์ แล้วยึดหลักธรรมของพระองค์เป็นสรณะแห่งจิตใจ อันจะทำให้ทุกคนมีจิตใจเยือกเย็น หนักแน่น หันหน้าเข้าหากันฉันมิตร ซึ่งจะเป็นผลให้บ้านเมืองเกิดความร่มเย็นและสันติสุขขึ้นได้ ท่านได้ทำการเททองและดูแลการก่อสร้างด้วยตนเองโดยแท้ จึงนับเป็นบุญลาภของชาวค่ายจิรประวัติอย่างมหาศาล ที่ท่านได้กรุณาแผ่เมตตามอบพระพุทธรูปนี้ให้เป็นสมบัติอันทรงคุณค่าของชาวค่ายจิรประวัติ ซึ่งจะเป็นปูชนียวัตถุเคียงคู่อยู่กับหลวงพ่อขาวตลอดไป

สำหรับศาสนสถานซึ่งกำลังก่อสร้างอยู่นี้นั้น ก็เป็นความเมตตาของท่านผู้บัญชาการทหารบกอีกเช่นเดียวกัน เพราะท่านได้กรุณาจัดสรรงบประมาณจำนวนหนึ่งมาเป็นค่าก่อสร้างขึ้น ซึ่งในเบื้องต้นนั้น เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๗ ท่านพลเอก สำราญ แพทยกุล ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก ได้เป็นผู้แทนของท่านผู้บัญชาการทหารบก มาตรวจเยี่ยมหน่วยในค่ายจิรประวัตินี้ หลังการตรวจเยี่ยมแล้ว ท่านได้เปิดโอกาสให้มณฑลทหารบกที่ ๕ เสนอความต้องการ หากมีสิ่งใดที่จะให้กองทัพบกสนับสนุน ดังนั้นเพราะเหตุที่ค่ายจิรประวัติเป็นหน่วยทหารที่ใหญ่ มีกำลังพลทหารเป็นจำนวนมาก แต่ไม่มีสถานที่อบรมศีลธรรมและบำเพ็ญกุศลเป็นเอกเทศ สมควรอย่างยิ่งที่จะมีศาสนสถานอันเป็นศูนย์กลางปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมแก่ทหารอย่างเป็นเอกเทศและมั่นคงถาวร จึงได้เสนอความต้องการศาสนสถานนี้ต่อท่านผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก และท่านได้กรุณานำเรียนท่านผู้บัญชาการทหารบกอีกต่อหนึ่ง ในที่สุดท่านผู้บัญชาการทหารบกได้สั่งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องพิจารณาสถานที่ที่จะก่อสร้างศาสนสถานประจำค่ายจิรประวัตินี้ โดยขั้นแรกจะดัดแปลงวิหารหลวงพ่อขาวให้เป็นศาสนสถาน เพราะมีสัญลักษณ์ทางศาสนาอยู่แล้ว แต่เนื่องจากวิหารหลวงพ่อขาวเป็นโบราณสถานที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์มาช้านาน มีศิลปแบบไทยอันงามสง่ามั่นคงอยู่แล้ว หากจะดัดแปลงใหม่ก็จะทำให้รูปทรงเสียไป กอปรด้วยมีบริเวณคับแคบ ยากแก่การที่จะขยายออกได้ เพราะด้านเหนือติดบ้านพักเจ้าหน้าที่ที่ปรึกษาทางทหารสหรัฐ ขณะนี้ใช้เป็นเรือนรับรอง ด้านใต้ติดบ้านพักของนายทหาร และด้านตะวันตกติดโรงกรองน้ำประปา จึงได้ตกลงสร้างในสถานที่แห่งใหม่ ซึ่งกำลังก่อสร้างอยู่ในขณะนี้ โดยท่านผู้บัญชาการทหารบก ได้กรุณา

อนุมัติงบประมาณเป็นค่าก่อสร้างทั้งสิ้นจำนวน ๒,๐๓๙,๕๐๐.—บาท (สองล้านสามหมื่นเก้าพันห้าร้อยบาทถ้วน) ศาสนสถานแห่งนี้ เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก รูปทรงไทยประยุกต์ เมื่อสร้างเสร็จแล้วจะเป็นสถานที่อบรมศีลธรรมแก่ทหาร และบำเพ็ญกุศลในโอกาสต่าง ๆ ตลอดทั้งจะเป็นสถานที่ประชุมในเวลาอันควร และจะได้นำพระสัมพุทธโมลีศรีสุคตองค์ใหญ่ขึ้นประดิษฐานเป็นพระประธานประจำศาสนสถานแห่งนี้ด้วย

ทั้งพระพุทธรูปที่จะเป็นพระประธาน ฯ และศาสนสถานที่จะเป็นสถานที่รองรับพระพุทธรูปนั้น ท่านผู้บัญชาการทหารบกได้กรุณาสร้างขึ้น และอนุมัติงบประมาณ ตลอดทั้งมาเป็นประธานในพิธีมอบและวางศิลาฤกษ์ด้วยตนเองเช่นนี้ จึงนับได้ว่า ความปรารถนาของชาวค่ายจิรประวัติได้สัมฤทธิผลแล้วโดยประการทั้งปวง คือได้ทั้งพระพุทธรูปที่เป็นมิ่งมงคล กับทั้งได้สถานที่ประดิษฐานสิ่งที่เป็นมิ่งมงคลนั้น กระผมในนามของชาวค่ายจิรประวัติทั้งมวล จึงขอขอบพระคุณท่านผู้บัญชาการทหารบกไว้ ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

ด้วยความสำนึกในพระคุณอันสูงส่งนี้ กระผมพร้อมด้วยข้าราชการในค่ายจิรประวัติทั้งมวล ขอตั้งจิตอธิษฐานอ้างถึงคุณพระศรีรัตนตรัย ตลอดทั้งพระบารมีของหลวงพ่อขาว และพระสัมพุทธโมลีศรีสุคต จงได้โปรดปกป้องคุ้มครองท่านผู้บัญชาการทหารบกพร้อมด้วยคุณหญิง ตลอดทั้งญาติมิตรและบริวารชนจงประสบแต่ความสุขความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป ขอให้ท่านจงเพรียบพร้อมด้วยจตุรพิธพร คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ และเป็นหลักชัยแห่งกองทัพไทยตลอดไปชั่วกาลนาน

บัดนี้ได้เวลาอันเป็นมหามงคลฤกษ์แล้ว กระผมขอกราบเรียนเชิญท่านผู้บัญชาการทหารบก ได้โปรดประกอบพิธีมอบพระพุทธรูปพระสัมพุทธโมลีศรีสุคต และวางศิลาฤกษ์ศาสนสถานเพื่อความเป็นศิริมงคลและเป็นมิ่งขวัญแก่ชาวค่ายจิรประวัติสืบไป.

พลเอกกฤษณ์ สีวะรา

กับ

ศาสนา

การหล่อพระประธาน

พลเอกกฤษณ์ สีวะรา ได้ปรารภว่า คนไทยส่วนมากนับถือพระพุทธศาสนาประจำชีวิต ควรจะได้มีพระพุทธรูปบูชาหรือวัตถุมงคลเช่นพระต่าง ๆ ไว้เป็นเครื่องสักการะบูชา เพื่อเป็นพุทธานุสติรำลึกถึงพระพุทธคุณและเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้มีขวัญและกำลังใจสูงส่ง ทั้งจักเป็นเครื่องเตือนใจให้กระทำความดีมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต เพราะฉะนั้น ท่านจึงประสงค์ให้หน่วยทหารต่าง ๆ ได้มีพระประธานประจำหน่วย เพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจของทหารและครอบครัว และจะได้ใช้สถานที่นั้นเป็นที่บำเพ็ญกุศลส่วนตัวและส่วนรวมของหน่วยด้วย โดยเหตุที่ท่านเคยเป็นแม่ทัพกองทัพภาคที่ ๒ จึงได้หล่อพระประธานให้แก่กองทัพภาคที่ ๒ ค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา เป็นแห่งแรก ต่อจากนั้น ปรากฏว่ามีหน่วยทหารหลายหน่วยและวัดหลายแห่งขอพระประธานมา ท่านก็ได้ทำการหล่อให้ รวมทั้งหมด ๖ ครั้ง มีรายละเอียดดังนี้.—

ครั้งที่ ๑ หล่อให้กองทัพภาคที่ ๒ ค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๑๗ ที่บ้านช่างหล่อ ข้างวัดวิเศษการ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พระประธานที่หล่อครั้งนี้ มีขนาดหน้าตักกว้าง ๓ ศอก ๑ องค์ และ ๑ ศอก ๑ องค์ ได้ถวายพระนามว่า "พระศรีสัมพุทธโมลี"

ครั้งที่ ๒ หล่อเมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ ที่วัดสุทธาวาส ตำบลพรานนก เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มอบให้แก่หน่วยทหาร ๔ แห่ง คือ.—

๑. กรมผสมที่ ๒๓ จังหวัดนครราชสีมา พระประธานหน้าตักกว้าง ๓ ศอก ๑ องค์ ๑ ศอก ๑ องค์ ถวายพระนามว่า "พระสัมพุทธมงคลโกศลวิสุทธ"

๒. ศูนย์สงครามพิเศษ จังหวัดลพบุรี พระประธานหน้าตักกว้าง ๓ ศอก ๑ องค์ ๑ ศอก ๑ องค์ ถวายพระนามว่า "พระสัมพุทธโลกนาถรัตนธรรมราชา"

๓. มณฑลทหารบกที่ ๔ จังหวัดนครสวรรค์ พระประธานหน้าตักกว้าง ๓ ศอก ๑ องค์ ๑ ศอก ๑ องค์ ถวายพระนามว่า "พระสัมพุทธโมลีศรีสุคต"

๔. จังหวัดทหารบกเชียงราย พระประธานหน้าตักกว้าง ๒ ศอก ๑ องค์ ๑ ศอก ๑ องค์ ถวายพระนามว่า "พระสัมพุทธธรรมาธิบดีศรีสิงหนาท"

๕. วัดนิโครธาวาส จังหวัดปราจีนบุรี พระประธานหน้าตักกว้าง ๓ ศอก ๑ องค์ ๑ ศอก ๑ องค์ ถวายพระนามว่า "พระสัมพุทธทศพลวิมลรัตน์"

ครั้งที่ ๓ หล่อเมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๑๘ ที่วัดสุทธาราส ตำบลพรานนก เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มอบให้แก่หน่วยทหาร ๗ แห่ง คือ.—

๑. กองทัพภาคที่ ๔ ค่ายวชิราวุธ จังหวัดนครศรีธรรมราช พระประธานหน้าตักกว้าง ๓ ศอก ๑ องค์ ๑ ศอก ๑ องค์ ถวายพระนามว่า "พระสัมพุทธมงคลทศพลวรเศรษฐ์"

๒. มณฑลทหารบกที่ ๖ จังหวัดอุบลราชธานี พระประธานหน้าตักกว้าง ๓ ศอก ๑ องค์ ๑ ศอก ๑ องค์ ถวายพระนามว่า "พระสัมพุทธโลกุตมาจารย์ โพธิญาณบพิธ"

๓. จังหวัดทหารบกอุดร พระประธานหน้าตักกว้าง ๓ ศอก ๑ องค์ ๑ ศอก ๑ องค์ ถวายพระนามว่า "พระสัมพุทธอนันตฤทธิ์ ชัยสิทธิมงคล"

๔. กองทัพภาคที่ ๓ ค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จังหวัดพิษณุโลก พระประธานหน้าตักกว้าง ๒ ศอก ๑ องค์ ๑ ศอก ๑ องค์ ถวายพระนามว่า "พระสัมพุทธโลกเชษฐ์ บุญเขตมหามุนี"

๕. มณฑลทหารบกที่ ๗ จังหวัดลำปาง พระประธานหน้าตักกว้าง ๒ ศอก ๑ องค์ ๑ ศอก ๑ องค์ ถวายพระนามว่า "พระสัมพุทธศาสดามหามุนินทร์"

๖. จังหวัดทหารบกเชียงใหม่ พระประธานหน้าตักกว้าง ๒ ศอก ๑ องค์ ๑ ศอก ๑ องค์ ถวายพระนามว่า "พระสัมพุทธมุนินทร บวรชัยมงคล"

๗. กรมการทหารช่าง จังหวัดราชบุรี พระประธานหน้าตักกว้าง ๒ ศอก ๑ องค์ ๑ ศอก ๑ องค์ ถวายพระนามว่า "พระพุทธชินสีห์ มหามุนีศาสดา"

ครั้งที่ ๔ หล่อเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๑๙ ที่วัดสุทธาวาส ตำบลพรานนก เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มอบให้เป็นพระประธานประจำพระอุโบสถวัดบำเวฬุวัน

ตำบลบักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา พระประธานที่หล่อครั้งนี้ มีขนาดหน้าตักกว้าง ๓ ศอก ๑ องค์ ถวายพระนามว่า "พระสัมพุทธชัยมงคล สุวิมลอนันตญาณ"

ครั้งที่ ๕ หล่อเมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๑๙ ที่วัดสุทธาวาส ตำบลพรานนก เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มอบให้แก่หน่วยทหาร ๕ แห่ง คือ.—

๑. มณฑลทหารบกที่ ๑ กรุงเทพมหานคร พระประธานหน้าตักกว้าง ๓ ศอก ๑ องค์ ๑ ศอก ๑ องค์ ถวายพระนามว่า "พระพุทธพหลสุขเสนา ศรีวราภินิมมิตมุนินทร์"

๒. กองพลที่ ๙ จังหวัดกาญจนบุรี พระประธานหน้าตักกว้าง ๒ ศอก ๑ องค์ ๑ ศอก ๑ องค์ ถวายพระนามว่า "พระพุทธศรีวรกาญจนาภิรักษ์ มหาศักดิ์บวรสุรนาทบพิตร"

๓. จังหวัดทหารบกสุรินทร์ พระประธานหน้าตักกว้าง ๒ ศอก ๑ องค์ ๑ ศอก ๑ องค์ ถวายพระนามว่า "พระพุทธวีรวัฒนโคดม บรมมหามุนินทร์ สุรินทรนาถ"

๔. จังหวัดทหารบกอุตรดิตถ์ พระประธานหน้าตักกว้าง ๒ ศอก ๑ องค์ ๑ ศอก ๑ องค์ ถวายพระนามว่า "พระสัมพุทธชโยดม บรมบพิธ อุตรดิตถ์มหามุนี"

๕. จังหวัดทหารบกชลบุรี พระประธานหน้าตักกว้าง ๒ ศอก ๑ องค์ ๑ ศอก ๑ องค์ ถวายพระนามว่า "พระสัมพุทธชิโนดม บรมมงคลชลบุรปราการ"

๖. หล่อให้วัดฉิมพลี (งิ้ว) อำเภอบักธงไชย จังหวัดนครราชสีมา รูปเหมือนพระครูอาคมสุนทร (หลวงปู่มา) ขนาดเท่าตัวจริง ๑ องค์

ครั้งที่ ๖ พระประธานขนาด ๓ ศอก ๑ องค์ ๑ ศอก ๑ องค์ หล่อเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๑๙ ที่สำนักสงฆ์ไตรรัตนอินทาราม อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มอบถวายเป็นพระประธานประจำสำนักสงฆ์แห่งนี้ เดิมพระประธานองค์นี้ ฯ พณ ฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ได้กำหนดหล่อไว้ในวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๑๙ แต่ท่านได้ถึงอนิจกรรมเสียก่อน การหล่อจึงเลื่อนออกมา

พิธีกรรม

ในการหล่อพระประธานแต่ละครั้ง ได้ประกอบพิธีสมบูรณ์แบบทั้งพิธีพราหมณ์และพิธีพุทธ ดังนี้.—

๑. นำแผ่นทอง ๑๐๘ แผ่นไปถวายพระสงฆ์ทรงวิทยาคุณทุกภาคแห่งประเทศไทย เพื่อลงอักขรคาถา เป็นสิริมงคลและเพิ่มความศักดิ์สิทธิ์ยิ่งขึ้น หลวงพ่อผู้ทรงวิทยาคุณเหล่านั้น เช่น พระอาจารย์ผั้น วัดป่าอุดมสมพร สกลนคร พระอาจารย์ผาง วัดชนบท ขอนแก่น พระอาจารย์ขาว วัดถ้ำกลองเพล อุดรธานี พระอาจารย์วัน วัดถ้ำอภัยดำรงธรรม สกลนคร พระอาจารย์อ่อน วัดหนองบัวบาน อุดรธานี พระอาจารย์มหาบัว วัดบ้านตาด อุดรธานี พระสังวรวิมลเถร (หลวงปู่โต๊ะ) วัดประดู่ฉิมพลี หลวงพอแพ วัดพิกุล สิงห์บุรี เป็นต้น

๒. เชิญพราหมณ์มาทำพิธีกรรมของพราหมณ์ครบถ้วน

๓. พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ ๙ รูป เจริญพระพุทธมนต์และสวดชัยมงคล ๙ จบ ทุกครั้ง

๔. พระสงฆ์จำนวน ๔ รูป สวดพุทธาภิเษก ตลอดงาน

๕. พระสงฆ์คณาจารย์ ๙ รูป นั่งปรก

๖. การดำเนินงาน ได้ทำพิธีพุทธาภิเษก ๑ วัน และทำพิธีหล่อพระอีก ๑ วัน

พลเอกกฤษณ์ สีวะรา กับโรงเรียนนวมราชานุสรณ์

นครนายก

รำลึก
แด่
ฯ พณ ฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา

ข้าพเจ้า ไม่มีศริศักดิ์สูงส่งที่ใคร ๆ เชื่อถือมาก่อนเลย กิจกรรมเพื่อส่วนรวมของข้าพเจ้าค่อย ๆ ขยายกว้างขวางออกไปเรื่อย ๆ จนบางคนสงสัยในความสำเร็จ

จะนับว่าเป็นโชคดีของข้าพเจ้าก็ได้ เพราะเมื่อข้าพเจ้าดำริริเริ่มงานใด ๆ ขึ้นมาก็เหมือนฟ้าประทาน.....

จากหัวสมองเดียวของข้าพเจ้า กลายเป็นหลายหัวสมอง ช่วยกันคิด ช่วยกันวางแผน ช่วยกันปรับปรุงแก้ไข.....

สองแขนสองขาของข้าพเจ้า กลายเป็นหลายแขนหลายขา ช่วยกันจัด ช่วยกันทำ ช่วยกันดำเนินเรื่อง.....

กำลังคนเดียวของข้าพเจ้า กลายเป็นที่รวมกำลังความร่วมมือ ร่วมใจ จากบุคคลหลายฝ่าย.....สมดังพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖ ที่ว่า

"อันความกรุณาปรานี จะมีใครบังคับก็หาไม่
หลั่งมาเองเหมือนฝนอันชื่นใจ จากฟากฟ้าสุราลัยสู่แดนดิน"

ข้าพเจ้า ต้องเป็นหนี้บุญคุณของบุคคลทั้งหลายผู้หลั่งเมตตาธรรมมาสู่ชีวิตและงานบนถนนพัฒนาของข้าพเจ้า

คนที่มีกตัญญูกตเวที เมื่อมองดูภาพพัฒนาใหม่ ๆ ย่อมสามารถนึกย้อนไปเห็นภาพของผู้บุกเบิกรุ่นแรกได้เสมอ

สำหรับผู้ไม่คุ้นเคยกับข้าพเจ้าและผลงานต่าง ๆ ของข้าพเจ้าก็สามารถรู้เห็นได้โดยการเปิดอัลบั้มภาพถ่ายของโรงเรียนนวมราชานุสรณ์ ในภาพถ่ายเหล่านั้น มีผู้เปี่ยมเมตตาธรรมหลายต่อหลายท่านที่ควรสรรเสริญ

เฉพาะโอกาสนี้ข้าพเจ้าขอเปิดอัลบั้มให้ดูภาพของบุคคลคนหนึ่ง ซึ่งเป็นภาพที่สูงค่าเป็นอนุสาวรีย์อยู่คู่ถาววรวัตถุหลายอย่างที่ข้าพเจ้าอำนวยการก่อสร้าง นั่นคือ ภาพ ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา

ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา เป็นประธาน
ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์

เมื่อครั้งที่เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ท่านกรุณาไปเป็นประธานประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารเรียนนวมราชานุสรณ์ วัดวังกระโจม อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๑๓ ขณะนั้น บริเวณโรงเรียนนวมราชานุสรณ์ ยังคงเป็นท้องทุ่งนารก ไม่มีอะไรน่าภูมิใจเลย ขณะเดียวกันกับที่ข้าพเจ้าเองถูกบุคคลบางคนดูหมิ่นว่าจะสร้างโรงเรียนใหญ่โต

สำเร็จเรียบร้อย แต่ข้าพเจ้าก็ได้รับความอุปถัมภ์เป็นกำลังใจจากท่านอย่างดียิ่ง โดยท่านได้กรุณาปวารณาตนที่จะรับใช้ในทุกโอกาสที่ข้าพเจ้าจัดงาน ทำให้ข้าพเจ้าทำงานสำเร็จเป็นก้าวแรกอย่างรวดเร็ว

เมื่อครั้งที่เป็นเลขานุการคณะปฏิวัติ ฯพณฯ พลเอกกฤษณ์ สีวะรา ได้กรุณาสละเวลาไปเป็นประธานดำเนินการจัดงานประกอบพิธีเปิดอาคารเรียนนวมราชานุสรณ์ ในงานนี้ได้กราบบังคมทูลอัญเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงกระทำพิธีเปิด เมื่อ วันเสาร์ที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๑๕ แต่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุดา ได้เสด็จแทนพระองค์สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

ท่านได้กรุณาไปเป็นประธานประกอบพิธีอัญเชิญเครื่องราชอิสริยาภรณ์มอบแก่คณะบุคคลผู้มีศรัทธาบริจาคทรัพย์โดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนสร้างโรงเรียนนวมราชานุสรณ์ ณ โรงเรียนนวมราชานุสรณ์ จังหวัดนครนายก ท่านได้กรุณาไปเป็นประธานจัดงานเปิดหอประชุมนวมราชานุสรณ์ และวางศิลาฤกษ์อาคารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในวัดวังกระโจม จังหวัดนครนายก เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๑๖ ในงานนี้ ได้กราบบังคมทูลขอพระบรมราชานุญาต เพื่อให้สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุดา และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ เสด็จไปทรงประกอบพิธี

ท่านได้กรุณาไปเป็นประธานประกอบพิธีเปิดอาคารโสภณพนิช—เหลืองอมรเลิศ (ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์) โรงเรียนวัดวังกระโจม จังหวัดนครนายก เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๑๘

ท่านได้กรุณาไปเป็นประธานจัดงานยกช่อฟ้าอุโบสถ วัดนางหงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ ในงานนี้ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นประธานประกอบพิธียกช่อฟ้า ฯพณฯ พลเอกกฤษณ์ สีวะรา ได้เป็นเจ้าภาพถวายพระพุทธรูปไว้เป็นพระประธานประจำอุโบสถวัดนางหงษ์ซึ่งข้าพเจ้าเป็นผู้อำนวยการก่อสร้าง

ท่านได้กรุณาเสียสละเวลาไปเป็นประธาน อัญเชิญเครื่องราชอิสริยาภรณ์ มอบแก่คณะบุคคลผู้มีศรัทธาบริจาคทรัพย์ โดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนสร้างโรงเรียนนวมราชานุสรณ์, วัดวังกระโจม, วัดนางหงษ์ เป็นต้น ณ ศาลาละมูนนิรมิต วัดเทพศิรินทราวาส หลายครั้ง

ท่านได้กรุณาช่วยเหลือข้าพเจ้าอย่างมากในการประชาสัมพันธ์ ชักชวนให้บุคคลทั้งหลายมาร่วมใจกันสร้างโรงเรียนนวมราชานุสรณ์ *กับพ่อค้าประชาชน ท่านมักพูดบ่อย ๆ ว่า "ขอให้ท่านทั้งหลายช่วยท่านเจ้าคุณอุดมฯ สร้างโรงเรียนนวมฯ นะ".....ภาพเหล่านั้น มิใช่ภาพถ่ายที่จะลบเลือนได้ง่าย ๆ เพราะมันเป็นภาพประทับใจที่ตรึงใจข้าพเจ้าอย่างแน่นแฟ้น และจะทำให้อนุชน ครู นักเรียนโรงเรียนนวมราชานุสรณ์รำลึกถึงพระคุณของท่านมิจืดจางร้างใจไปอีกนานแสนนาน*

ฯพณฯ พลเอกกฤษณ์ สีวะรา ผู้มีหลักมนุษย์สัมพันธ์ดีเป็นยอด สามารถทำงานใหญ่ ๆ สำเร็จได้โดยการติดต่อประสานงานที่นี่มนวลชวนเชื่อถือ สมแล้วที่ท่านได้เป็นผู้ควบคุมเสียงในพรรครัฐบาลมาสมัยหนึ่ง สมแล้วที่ท่านเป็นผู้บัญชาการทหารบกและรักษาการในตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งสร้างสามัคคีในหมู่ทหารทุกหมู่เหล่าได้เป็นยอด สมแล้วที่ท่านเป็นพุทธศาสนิกชนผู้ซึ่งช่วยเหลืองานของพระศาสนาโดยการเสียสละพร้อมทั้งทรัพย์สินเวลาอันมีค่า พลังกายพลังใจ โดยเฉพาะได้ช่วยข้าพเจ้าทุกครั้งในการพัฒนาสร้างสรรค์ถาวรวัตถุเพื่อชาติศาสนา ท่านเป็นผู้นำในการทำบุญ ท่านเป็นผู้นำในการชักชวนประชาชนให้มาร่วมทำบุญ สมแล้วที่ท่านได้รับเลือกให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมในรัฐบาลปัจจุบัน แต่ท่านไม่สามารถจะสนองความหวังดีของรัฐบาลและประชาชนได้ มัจจุราชมิได้ยอมให้ท่านช่วยพวกเราทำงานในชาตินี้อีก ปุถุชนผู้ยังติดในโลกธรรมหรือจะอดอาลัยอาวรณ์ได้ เมื่อสดับว่า ฯพณฯ ถึงอสัญกรรมเสียแล้ว โรงเรียนนวมราชานุสรณ์ ได้สูญเสียผู้อุปถัมภ์สำคัญไปเสียแล้ว ดังว่าแขนข้างหนึ่งของข้าพเจ้าขาดสะบั้นแล้ว จะมิให้ครู นักเรียนโรงเรียนนวมราชานุสรณ์ ข้าพเจ้า ตลอดถึงพระสงฆ์ที่ ฯพณฯ เคยอุปถัมภ์ค้ำชู เสียใจ สลดสังเวชอย่างไรได้ ในนามของโรงเรียนนวมราชานุสรณ์ ขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งไว้ในโอกาสนี้ด้วย

ถึงอย่างไรก็ดี ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นว่า ท่านได้ไปสู่สุคติแล้ว ตามหลักพระพุทธศาสนา ในชาติหน้า ท่านต้องเพียบพร้อมไปด้วยโภคสมบัติ เพราะชาตินี้ท่านเสียสละบำเพ็ญกุศลไว้ดีแล้วด้วยตนเอง ท่านต้องเพียบพร้อมด้วยบริวาร เพราะชาตินี้ท่านได้เอื้อเฟื้อชักนำให้ชนทั้งหลายเสียสละบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ ท่านต้องมียศศักดิ์สูงส่ง เพราะชาตินี้ท่านมีน้ำใจมุทิตาปราศจากริษยา ฯลฯ

การจากไปสู่ปรโลกของ ฯ พณ ฯ เป็นไปตามกฎธรรมดาแห่งสังขารขันธ์ ซึ่งไม่มีใครขัดขวางได้ แต่เกียรติคุณความดีของ ฯพณฯ ยังคงฟุ้งขจรไป ไม่สิ้นสุด สมด้วยพุทธภาษิตว่า รูปำ ชีรติ มจฺจานำ นามโคตฺตำ น ชีรติ รูปร่างของสัตว์ทั้งหลาย ย่อมเสื่อมสิ้นได้ แต่นามและโคตรหาเสื่อมสิ้นไปไม่

ในงานพระราชทานเพลิงศพ ฯ พณ ฯ พลเอกกฤษณ์ สีวะรา ผู้ทรงพระคุณอันยิ่งใหญ่ ข้าพเจ้าและคณะโรงเรียนนวมราชานุสรณ์ จังหวัดนครนายก ขออุทิศส่วนกุศลผลบุญอันเป็นส่วนบัตติทานมัย แด่ ฯพณฯ พลเอกกฤษณ์ สีวะรา หากท่านไม่รู้ ขอเทพยดาทั้งหลายพึงแจ้งให้ท่านรับทราบเพื่อรับบุญกุศลอันควรอันเป็นส่วนบัตตานุโมทนามัยด้วย ขอให้ท่านเสวยสุขตามสมควรแก่วิสัยในสัมปรายภพเทอญ.

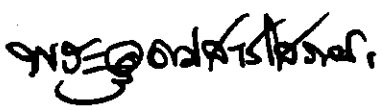

พระอุดมสารโสภณ
ผู้อำนวยการก่อสร้างโรงเรียนนวมราชานุสรณ์
จังหวัดนครนายก

พระพุทธรังสี

พระประธานวัดอุดมรังสี

อุโบสถ วัดอุดมรังสี

ตระกูลสีวะรา กับ วัดอุดมรังสี

ความหมายของวัดอุดมรังสี มีดังนี้ อุดมย่อมาจากพ่กอุดม นามสกุลคุณพ่อล้อม คุณแม่พิมเสน ผู้ถวายที่ดินและเริ่มสร้างวัด รังย่อมาจากพรหมรังสี ฉายาสมเด็จพระพุฒาจารย์ โต ที่สาธุชนพร้อมใจศรัทธาสร้างน้อมอุทิศถวาย สี ย่อมาจากสีวะรา นามสกุลคุณพ่อ ร.ต. ชิต คุณแม่ละมุน และ ฯพณฯ พลเอกกฤษณ์ คุณหญิงสุหร่าย สีวะรา ซึ่งได้มีอุปการะคุณยิ่งต่อวัดอุดมรังสี

สำหรับอุโบสถ (โบสถ์สมเด็จโต.) ซึ่งได้สร้างอย่างวิจิตรบรรจงประณีตสวยงาม โดยแรงศรัทธาของชาวพุทธ มีพระครูกัลยาณานุกูล เป็นประธาน โดยคุณพ่อ ร.ต. ชิต คุณแม่ละมุน สีวะรา ได้เป็นกำลังให้ความอุปการะอุปถัมภ์อย่างสำคัญ โดย ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ และ คุณหญิงสุหร่าย สีวะรา เป็นผู้ช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างดียิ่ง ได้จัดการทอดกฐินสามัคคี เป็นประจำทุกปี ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ และ คุณหญิง ได้รับทอดกฐินสามัคคีสร้างโบสถ์ สืบต่อจากท่านบิดามารดาเป็นประจำมาจนสร้างโบสถ์สมเด็จ โต. สำเร็จ ด้วยการร่วมแรงร่วมใจเป็นอย่างดี จากข้าราชการ คหบดี พ่อค้าประชาชน ญาติมิตร และได้ขวนขวายเอาใจใส่เป็นพิเศษตลอดมา จนวัดได้รับเกียรติ์พิเศษว่าวัดคุณกฤษณ์หรือพลเอก กฤษณ์ สีวะรา ก็มีบ่อยๆ ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ และ คุณหญิง พร้อมด้วยญาติมิตรได้สร้างบุญกุศลและสาธารณะประโยชน์ที่วัดอุดมรังสีตลอดมาอีกมาก อาทิ สร้างถนนเข้าหน้าพระอุโบสถจากหน้าถนนใหญ่ สร้างซุกชี และบูรณะพระพุทธรังสี พระประธาน พระ-พุทธรังสีพระประธาน วัดอุดมรังสีนี้เป็นองค์แรกที่ ฯพณฯ พลเอกกฤษณ์ สีวะรา นำมาจากอยุธยาถวายไว้เป็นพระประธาน และบริจาคสร้างหินอ่อนและค่าแรง ปูพื้นและฝาผนังโบสถ์ สร้างถนนเข้าหน้าโบสถ์ และยกช่อฟ้า และลูกนิมิตร

นอกเหนือจากนี้ ฯพณฯ ได้นำ ญาติ มิตร ร่วมกันสร้างถาวรวัตถุ อีกมาก มี สร้างกุฏิ สร้างประตู, หน้าต่าง, เสา และอื่น ๆ แห่งอุโบสถ และสร้างพระไตรปิฎกพิศดาร พร้อมด้วยตู้ เป็นต้น

อันความกรุณา ปรานี และปรารถนาดีต่อวัดอุดมรังสีของ ฯ พณ ฯ ได้มีเป็นล้นพ้น กล่าวได้ว่า ฯ พณ ฯ มีจิตใจและเจตนาเปี่ยมด้วยบุญกุศล ทำบุญจนวาระสุดท้ายแห่งลมปราณ

กล่าวคือ ก่อนล้มป่วยจะเข้ารักษายังโรงพยาบาลเพียง ๖ วัน อาตมาภาพได้เยี่ยมและคุยกับ ฯ พณ ฯ ที่บ้าน ฯ พณ ฯ แสดงความดีใจมาก พูดขอบพระคุณ และพูดถึงที่ได้สนทนากันไว้เมื่อวันจะครบเกษียณอายุราชการ ซึ่ง ฯ พณ ฯ ได้พูดว่า กฐินที่วัดนี้ยังไม่มีใครจองกระมัง ได้เจริญพรท่านว่า ยัง แล้ว ฯ พณ ฯ กล่าวต่อไปว่า ผมตั้งใจจะเชิญพรรคพวกเพื่อนฝูง และผู้ที่เคารพ รักใคร่ นับถือ ที่ใจบุญและเคยร่วมบุญกันมาไปทอดถวาย คงเป็นพิเศษหน่อย เพื่อประเดิมสร้างศาลาการเปรียญ (ศาลาสมเด็จ) ตามที่ได้คุยและตั้งใจกันไว้ แล้ว ฯ พณ ฯ ได้ถามว่า ที่ท่านเคยบอกผม กะราคา ๒,๐๐๐,๐๐๐. บาท (สองล้านบาทถ้วน) ใช่ไหม ? อาตมาภาพเจริญพรว่า ใช่แล้ว นายช่างเขาคำนวณไว้ จะขาดเกินก็ไม่มาก ฯ พณ ฯ ได้ถามว่า เงินทุนเราที่ได้จากผ้งลูกนิมิต ยังมีเหลือบ้างหรือเปล่า ? ได้เจริญพรท่านว่า รวมทั้งหมดก็มีร่วมห้าแสน และทายาทคุณพ่อล้อม คุณแม่พิมเสน พี่กอุดมก็ได้ตั้งใจไว้ว่าจะบริจาคช่วยเป็นเรือนแสน ฯ พณ ฯ แสดงอาการมีความดีใจมาก ได้พูดว่าดีเหลือเกิน ผมรู้สึกดีใจมาก และขออนุโมทนาสาธุด้วย แล้ว ฯ พณ ฯ ได้พูดต่อว่า ถ้าเช่นนั้นท่านก็เตรียมลงมือได้แล้ว ผมจะสั่งนายทหารคนสนิทของผมให้เตรียมและจัดการแต่เนิ่น ๆ ทอดเป็นพิเศษช่วยท่าน และเราก็ช่วยกันไปจนสำเร็จ

แต่แล้ว ฯ พณ ฯ ผู้เปี่ยมน้ำใจบุญสุนทาน มีคุณธรรมบริบูรณ์มั่นคง กตัญญูกตเวทิตา และพรหมวิหารธรรม เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ทั้งเปี่ยมด้วยความรอบรู้ ความเฉลียวฉลาด ความสามารถ และสุขปฏิบัติ เป็นที่เปิดทางสวรรค์ บรรไดทองอย่างแท้จริง ไม่เลือกว่าคนเหนื่อยอ่อน คนแก่ คนเฒ่า คนยากคนจน คนเจ็บป่วย หรือใคร ๆ ที่เดือดร้อน ฯ พณ ฯ ยินดีต้อนรับด้วยอาการยิ้มรับเสมอ พร้อมด้วยได้ช่วยเหลือโดยตลอด ทั้งได้พูดว่าผมถือว่าทุกคนที่มา ได้นำมงคลมาให้ เป็นความจริง ทุกคนที่ได้วิสาสะ จะได้ยินคำพูดอันไพเราะชัดเจนประสมเสียงหัวเราะ ว่า เชิญ–ไม่เป็นไร–ได้–ดีแล้ว–ขอบใจขอบคุณ–ดีมาก แล้วจะหัวเราะและตั้งใจฟังอย่างน่าชื่นและจริงจังจากส่วนลึกแห่งใจจริง ฯ พณ ฯ ไม่

เพียงแก้ไขได้ดีและถูกต้อง ซึ่งเหตุการณ์ภายนอกที่สำคัญ ๆ ดังเป็นที่ทราบกันดีแล้ว หากได้แก้ทางจิตใจและอารมณ์ ช่วยสร้างชัยชนะให้ชีวิตทุกท่านที่ใกล้ชิดและครอบครัว เป็นต้น ราบรื่นเป็นสุขด้วยดียิ่ง ฯ พณ ฯ หัวเราะร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใสเสมอ ไม่เคยพบเห็นใบหน้าสยิวเลย ทุกคนที่เข้าใกล้รู้สึกเป็นสุขสบายมาก เป็นที่น่าเสียดายและเสียใจเป็นอย่างยิ่งที่พญามัจจุราช ได้มาพรากเอาชีวิต ที่ทรงคุณค่ายิ่งของ ฯ พณ ฯ ไป ในระยะที่กำลังจะบำเพ็ญประโยชน์อันใหญ่ให้แก่ประเทศชาติ พระศาสนา และประชาชนไทยทั้งความเศร้าโศกสลดอาลัย และเสียดายยิ่งแก่คุณหญิงและบุตร ธิดา พี่ น้อง ญาติ มิตร สุดจะประมาณได้ เป็นการสูญเสียครั้งสำคัญและใหญ่ยิ่งที่สุดในชีวิต ซึ่งไม่เคยและจะไม่มีครั้งใดที่จะทำให้เศร้าโศกสะเทือนใจเท่าครั้งนี้ นับว่าประเทศชาติ พระศาสนา และประชาชนไทยเราได้สูญเสีย ฯ พณ ฯ ผู้มีความสำคัญยิ่งไปท่านหนึ่ง

คณะสงฆ์วัดอุดมรังสี พร้อมด้วยประชาชน รู้สึกเศร้า สลด เสียใจ เสียดาย และรำลึกพระคุณอย่างสุดซึ้งในอนิจกรรมของ ฯ พณ ฯ ภาพพจน์ที่ท่านผู้ทรงเกียรติและทั่วไปได้หลั่งไหลมาวางพวงหรีดและพวงมาลัย ดอกไม้สด ดอกไม้แห้ง พร้อมด้วยพานแจกันดอกไม้อย่างมากมายก่ายกอง จนบริเวณสถานที่ตั้งโกศที่กว้างใหญ่ เต็มแน่นขนัด ไม่พอทั้งที่แขวนทั้งที่ตั้ง ทำให้บรรยากาศอบอุ่นและผ่อนคลายความเศร้าโศก เสียใจ ลงได้บ้าง ด้วยพระบารมีปกเกล้า ฯ องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ได้ทรงพระเมตตาและพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้า ฯ ทรงรับศพของ ฯ พณ ฯ ไว้ในพระบรมราชานุเคราะห์ ๗ วัน รวมทั้งการพระราชทานเพลิงศพด้วย

ยังมีอีกมาก แม้อาตมาภาพเองก็ได้มีความซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งที่ได้เห็นผลและอานุภาพแห่งความดี อาทิ เมื่อวันสัตมวารที่ ๘ อาตมาภาพได้รับนิมนต์ไปเทศน์โดย ฯพณฯ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี ท่านผู้หญิง และคณะรัฐมนตรี พร้อมด้วยสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์และธนาคารไทยพัฒนา.....เป็นเจ้าภาพ ได้นิมนต์พระวัดอุดมรังสีทั้งหมดทุกรายการ แม้การสวดอภิธรรม ฯ พณ ฯ นายกรัฐมนตรีและคณะได้อยู่ตลอดเวลา

อาตมาภาพได้เทศน์พรรณนาถึงความดีที่ ฯ พณ ฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ตามที่ได้ยินมาและเห็นภาพพจน์ของท่านที่มาบำเพ็ญกุศล ซึ่งต่างก็สดุดี ยกย่อง สรรเสริญ และ

เสียดาย ได้ยินเสียงเหล่าทหารพูดว่า ความดีและน้ำใจเมตตา กรุณา ที่ประเสริฐยิ่งของท่านนั้นหาได้ยากยิ่ง มีอะไรก็ให้พวกผมเสมอ ให้กินกันอย่างเต็มที่ ถ้าลูกน้องได้กินก็พอใจ ท่านตั้งใจจริง ๆ ต้องให้กินอีมเมื่อทำงาน

แล้วยังมีคนที่แก่มากแล้วถือไม้กะเท้า ค้ำยัน ลงจากรถเก๋งเดินเข้าคารวะศพ มีคนจูงและคอยพยุง ได้พูดขึ้นว่า เออ! คนดีทำไมถึงอยู่ไม่ได้นาน เสียดายท่านเหลือเกิน สู่สุคติเถิด และยังมีอีกท่านหนึ่ง พิการ เดินไม่ได้ มีคนอุ้มลงจากรถได้ไปคารวะศพ ได้พูดขึ้นว่า ผมไม่มีอะไร ไม่ได้มาเพื่ออะไรหรอก ตั้งใจมาขอกราบศพท่านเท่านั้น ท่านดีเหลือเกิน ดีจริง ๆ หาได้ยากที่สุด

แม้ ฯ พณ ฯ จะสูญสิ้นร่างและชีวิตไปแล้ว แต่เจตนาอันเป็นบุญกุศล และคุณงามความดี น้ำใจและผลงาน เกียรติประวัติอันประเสริฐและดีเด่น ในฐานะผู้สมานน้ำใจและแก้ไขเหตุการณ์สลักสำคัญ ผู้บุกเบิกสร้างสรรค์สิ่งใหม่และดีงามตลอดชีวิต จงรักภักดีต่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ยังดำรงอยู่

ฯ พณ ฯ ซึ่งได้ประกอบกรรมดี ดีไม่สิ้น ดีอย่างเพชรแก่นเม็ดพลอย ความดีจริงเป็นสิ่งไม่ตาย อันความดีที่ประกอบไว้เมื่อยังมีชีวิตอยู่นั้น เมื่อตายลงก็อบอุ่นด้วยญาติมิตรและแขกผู้มีเกียรติทุกชั้นวรรณะและเพศวัย มาแสดงความเคารพรักอาลัย ด้วยความบริสุทธิ์ใจ เพื่อนำมาลัยลักษณ์น้ำใจแห่งคุณความดี คนดีตายแล้วชื่อเสียงดีกลับดีเด่น และกลิ่นอันหอมหวลแห่งความดีของคนดี ย่อมฟุ้งไปได้ทั้งตามลมและทวนลม และไปได้แม้ไกลแสนไกลและจะคงทนอยู่ได้นานแสนนาน

ความจริงคนเราเมื่อตายแล้ว ถ้าเผาเสียก็หมดพื้นไม่กี่ตุ้น หรือจะขุดหลุมฝังก็ไม่ลำบากอะไรเลย แต่จะทำเช่นนั้นไม่ได้ เพราะคุณค่าและคุณงามความดีของผู้ตาย

ยิ่งศพของผู้ประกอบกรรมและคุณงามความดีไว้มาก ดังเช่น ฯ พณ ฯ ที่มีอย่างใหญ่หลวง ทั้งต่อประเทศชาติ พระศาสนา องค์พระมหากษัตริย์ และประชาชน ตลอดชีวิตที่ ฯ พณ ฯ ได้สนองพระคุณและปฏิบัติหน้าที่และสนองพระมหากรุณาธิคุณอย่างสมบูรณ์และดียิ่ง ในหน้าที่อันสำคัญที่ได้รับซึ่งล้วนสำคัญทั้งสิ้น อาทิ ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการ

ทหารสูงสุด ผู้อำนวยการรักษาความสงบและปลอดภัยของประเทศชาติ และสุดท้ายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ฯ พณ ฯ เป็นผู้พร้อมทั้งกายจิตใจ จึงได้ปฏิบัติงานได้ผลเป็นอย่างดี เป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

บุญกุศลที่พลเอกกฤษณ์ สีวะรา ได้บำเพ็ญมาก็คงจะส่งดวงวิญญาณของ ฯ พณ ฯ บนสรวงสวรรค์ สมเจตนาปรารภและความตั้งใจของคุณหญิงพร้อมทั้งบุตรธิดา เป็นต้น.

(พระครูประสิทธิวรญาณ)
เจ้าอาวาสวัดอุดมรังสี

ประวัติเกี่ยวกับวัดไทย ในเนเธอร์แลนด์

ฯ พณ ฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา เป็นประธานคณะกรรมการอุปถัมภ์วัดพุทธาราม ซึ่งเป็นวัดไทยในประเทศเนเธอร์แลนด์ ได้รับเป็นประธานทอดผ้าป่าสามัคคี เพื่อรวบรวมปัจจัยบำรุงและขยายกิจการวัดนี้ตั้งแต่ปี ๒๕๑๗ จน ฯ พณ ฯ ถึงอนิจกรรม ในฐานะ ฯ พณ ฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา เป็นประธานทอดผ้าป่าสามัคคี ท่านก็ได้บริจาคเงินสมทบทุน จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน)

ทางวัดขออนุโมทนาร่วมกุศลบริจาค เมื่อ ฯ พณ ฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ถึงอนิจกรรม ทางวัดจึงขาดกำลังอุปถัมภ์ที่สำคัญยิ่ง

ด้วยอำนาจกุศลบริจาคของท่าน ขอให้ท่านได้ประสบความสุขความเจริญตามคตินิยมทุกประการ.

วัดพุทธาราม ในประเทศเนเธอร์แลนด์

พลเอก กฤษณ์ สีวะรา
กับ
วัดทุ่งเสรี

อาตมภาพขอแสดงความเสียใจต่อการจากไปของ ฯพณฯ พล.อ. กฤษณ์ สีวะรา เป็นอย่างยิ่ง ฯพณฯ เป็นผู้ที่ศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง ได้บำเพ็ญบุญทั่วไปทุกแห่งตลอดมา และโดยเฉพาะวัดอาตมาซึ่งเป็นวัดร้างที่อาตมามาทำการบูรณะสร้างขึ้นใหม่ เมื่อบอกบุญมายัง ฯพณฯ ๒ ครั้ง ครั้งแรกสร้างสพานทางสัญจรเข้าสู่วัด ครั้งที่สองสร้างพระอุโบสถ ฯพณฯ ก็ได้เมตตาทั้งสองครั้งได้บริจาคทรัพย์ร่วมบำเพ็ญบุญเป็นจำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นศรัทธาอันบริสุทธิ์ เหตุที่ว่าเป็นความศรัทธาอันบริสุทธิ์นั้น เพราะ ฯพณฯ ไม่ได้เคยรู้จักและสนิทสนมกันมาก่อนเลย จึงเป็นเจตนากุศลอันเลื่อมใสในศาสนาด้วยความจริงใจอันบริสุทธิ์โดยแท้ อาตมภาพซาบซึ้งใน ฯพณฯ มาก และเมื่อทราบข่าว ฯพณฯ จากไป ก็อาลัยใน ฯพณฯ ที่ด่วนจากไป แท้จริงแล้ว ฯพณฯ ยังมีประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างมหาศาลทีเดียว แต่นั่นแหละทุกอย่างเป็นเรื่องของอนิจจัง

อาตมภาพและพระสงฆ์ของวัดทุ่งเสรี ขอตั้งจิตอุทิศส่วนกุศลให้ ฯพณฯ ไปสู่สุขในสัมปรายภพ และบรรลุพระนิพพานในอนาคตกาลเทอญ.

(พระครูปลัดเสนอ อนงฺคโณ)
เจ้าอาวาสวัดทุ่งเสรี

พลเอก กฤษณ์ สีวะรา
กับ
วัดทิพย์วารีวิหาร

ฯ พณ ฯ พล.อ. กฤษณ์ สีวะรา ครั้งเมื่อยังมีชีวิตอยู่ ได้มีความสัมพันธ์กับทางวัดทิพย์วารีวิหาร ซึ่งเป็นวัดฝ่ายสงฆ์จีนนิกายมหายาน ตั้งอยู่ที่ซอยทิพย์วารี ต. บ้านหม้อ จ. กรุงเทพมหานคร ซึ่งเดิมเป็นวัดร้างเก่าแก่วัดหนึ่ง ชื่อวัดกำโล่วยี่ เป็นวัดร้าง ได้มีหลักฐานหลายอย่างแสดงให้เห็นได้ว่า สร้างในสมัยพระเจ้าตากสินมหาราช *(กรุงธนบุรี)* ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีสงฆ์จีนรูปหนึ่ง ชื่อพระภิกษุ "ไฮซัน" เดินทางเข้ามานมัสการปูชนียสถาน และเพื่อจะมาเผยแพร่นิกายจีนมหายาน ได้มาอาศัยอยู่ ณ ที่นี้ ท่านคณาจารย์จึงได้ชักชวนสัปบุรุษทายกทายิกาช่วยกันบูรณะปฏิสังขรณ์ใหม่ ทั้งนี้ โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าพระบรมราชูปถัมภ์ พร้อมทั้งได้รับพระราชทานนามใหม่ว่า "วัดทิพย์วารีวิหาร" ในวันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๔๓ ต่อมาก็ได้มีพระคณาจารย์อีก ๒ รูป คือ ท่านคณาจารย์ "โล่วเค่ง" และคณาจารย์ "ฮ๊วบบุ้ง" มาเป็นเจ้าอาวาส ณ ที่วัดนี้ ในสมัยท่านคณาจารย์ ฮ๊วบบุ้ง เป็นเจ้าอาวาสอยู่นี้ บริเวณตลาดบ้านหม้อได้เกิดอัคคีภัยขึ้น ทางวัดก็ได้รับความเสียหายจากอัคคีภัยครั้งนั้นเป็นอย่างมาก และท่านคณาจารย์ฮ๊วบบุ้งก็ได้เดินทางกลับไปยังประเทศจีน หลังจากนั้นท่านคณะมหาเถระเจ้า และท่านคณะสังฆมนตรี จึงได้แต่งตั้งข้าพเจ้ามาเป็นเจ้าอาวาสแทน ตั้งแต่วันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๔ พร้อมทั้งได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าพระราชทานสมณศักดิ์เป็นหลวงจีนธรรมรสจีนศาสน์ จากนั้นข้าพเจ้าก็ได้ดำเนินการบูรณะปฏิสังขรณ์ใหม่ แล้วก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าพระราชทานสมณศักดิ์ครั้งหนึ่ง เลื่อนเป็นหลวงจีนคณาณัติจีนพรต (ปลัดขวาแห่งคณะสงฆ์จีนนิกาย)

ตามฉายาของวัด คำว่า "ทิพย์วารี" นั้น ก็เนื่องจากว่าในบริเวณของวัดนี้มีบ่อน้ำอยู่บ่อหนึ่ง ความกว้างประมาณ ๑ เมตรเศษ ความลึกประมาณ ๙ เมตรเศษ ซึ่งทางวัดสมัยก่อนต้องใช้น้ำบ่อนี้บริโภคอุปโภค น้ำในบ่อนี้ไม่ว่าจะเป็นฤดูไหน หรือจะเป็นฤดูหน้าน้ำก็ดี น้ำในบ่อนี้จะไม่ขึ้นสูง แล้วก็ไม่ลดลง จะอยู่อย่างคงที่ คือ ขึ้นเต็มมาถึงห่างจากพื้นดินลงไปประมาณเพียง ๕๐ เซ็นติเมตร (๑ ศอก) เท่านั้น หรือว่าเมื่อทางวัดตักน้ำขึ้นมาอุปโภค

ไปจนเกือบจะหมดบ่อ แต่ว่าอีกประเดี๋ยวหนึ่ง น้ำก็จะสูงคงที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยังมีประวัติเล่าต่อ ๆ กันมาว่า

ในสมัยก่อน ๆ นั้น มีสาธุชนที่มีความศรัทธาต่อวัดนี้ หากเกิดมีอาการเจ็บไข้เล็กน้อย โดยเฉพาะโรคผิวหนังก็มักจะมานมัสการองค์พระพุทธเจ้าแล้วก็ขอตักน้ำในบ่อนี้ไปบริโภคหรืออาบแล้วอาการเจ็บไข้ก็จะบรรเทาลงบ้าง แต่ปัจจุบันนี้ไม่ทราบเป็นเพราะเหตุใดน้ำในบ่อนี้ได้ส่งกลิ่นเหม็น และนำมาบริโภคไม่ได้

เมื่อท่านได้ทราบประวัติทิพย์วารีมาโดยสังเขปแล้ว ขอได้โปรดทราบว่าวัดทิพย์วารีเจริญมาพระสงฆ์จีนในวัดนี้ดำรงอยู่ได้เป็นปกติ ได้อาศัยศรัทธาปสาทะจากชาวไทยและชาวจีน ผู้ใจบุญทนุบำรุงมาโดยลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ฯพณฯ พลเอกกฤษณ์ สีวะรา ได้มีความสัมพันธ์กับวัดนี้อย่างใกล้ชิดกล่าวคือ ฯ พณ ฯ พล.อ. กฤษณ์ สีวะรา มีจิตศรัทธาได้ปวารณาตัวไว้กับข้าพเจ้าในครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ว่าจะขอเป็นผู้อุปถัมภ์วัด และมี

ภาพ พลเอกกฤษณ์ ฯ ทอดกฐินวัดทิพย์วารี

จิตศรัทธาทอดผ้ากฐินให้แก่วัดทุกปี นับแต่นั้นมา ฯพณฯ เมื่อถึงฤดูกาลกำหนดทอดผ้ากฐิน ก็ได้เป็นประธานนำหมู่คณะสามัคคีมาทอด ณ ที่วัดทุกปี จนถึงปี ๒๕๑๘ มิได้ขาดเลย

นอกจากกิจวัตรประจำนี้แล้ว ฯพณฯ ยังได้ช่วยเหลือบริจาคปัจจัย เพื่อบูรณปฏิสังขรณ์ ซึ่งทางวัดเห็นสมควรจะบำรุงรักษา ตลอดจนได้บริจาคเครื่องบริโภคต่าง ๆ อาทิ เช่น ข้าวสาร น้ำตาล เป็นต้น ให้แก่วัดเสมอมา นอกจากดังกล่าวนี้แล้ว ในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ฯพณฯ ยังได้เป็นประธานในการทอดผ้าป่าสามัคคีที่วัดมังกรบุบผาราม อ. พร้าว จ. จันทบุรี ซึ่งเป็นวัดที่ข้าพเจ้ากำลังดำเนินการสร้างพระอุโบสถที่ยังค้างไว้เป็นส่วนใหญ่ จากผลการทอดผ้าป่าครั้งนั้น จึงทำให้การสร้างพระอุโบสถได้สำเร็จด้วยดี เป็นปูชนียสถานวัตถุถาวรของพระพุทธศาสนาสืบต่อไป พร้อมทั้งได้สร้างหอเรียนพระธรรมอีกหนึ่งแห่งไว้ ณ บริเวณ วัดมังกรบุบผารามนี้ด้วย เพื่อเป็นสถานที่ศึกษาเล่าเรียนพระธรรมของพระภิกษุสามเณรและพุทธบริษัทไทยจีนทั้งหลาย หอเรียนพระธรรมแห่งนี้ โดยใช้ชื่อว่า "ชิตละมูลธรรมพิทยาคาร" ต่อมาในปี ๒๕๑๘ ท่านก็รับเป็นประธานสร้างพระอริยเมตตรัย ๒ องค์ จนสำเร็จเรียบร้อย ด้วยคุณธรรมดังกล่าวนี้ การที่ ฯพณฯ พล.อ. กฤษณ์ สีวะรา ได้จากไปเช่นนี้ ข้าพเจ้ารู้สึกอาลัยเป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาอำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และบุญกุศลที่ ฯพณฯ ได้สร้างไว้ดีแล้ว ย่อมเป็นปัจจัยน้อมนำดวงวิญญาณของ ฯพณฯ จงไปสู่สุคติแดนสุขาวดีเทอญ

ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่า กุศลที่ ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ได้บำเพ็ญมานั้น เป็นพลวปัจจัยส่งวิญญาณของท่านเข้าถึงสุคติแล้ว.

หลวงจีนคณาณัติจีนพรต

หลวงจีนคณาณัติจีนพรต (ภิกษุ เย็นบุญ)

เจ้าอาวาสวัดทิพย์วารีวิหาร

คำไว้อาลัย

ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา

จาก

นายต่วน สุวรรณศาสน์ จุฬาราชมนตรี

ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา เป็นผู้หนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับมุสลิมมาก ทั้งนี้โดยเหตุที่เป็นผู้สืบเชื้อสายจากมุสลิม ฯพณฯ เคยบอกกับข้าพเจ้าในโอกาสที่พบกันครั้งแรกว่า "ผมสืบเชื้อสายจากมุสลิม คุณยายของผมผังอยู่ที่สุสานมหานาค บ้านเกิดของผมก็อยู่ในหมู่บ้านมุสลิม ผมมีความสนิทสนมและมีเพื่อนฝูงมุสลิมมาก"

ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ให้การสนับสนุนต่อกิจการศาสนาอิสลามด้วยดี ฯพณฯ เป็นผู้อนุมัติให้จัดรายการภาคมุสลิม ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงกองบัญชาการกองพลที่ ๑ รักษาพระองค์ เพื่อให้บรรดามุสลิมได้มีโอกาสรับฟังความรู้ด้านศาสนา รับฟังข่าวคราวในวงการมุสลิม พร้อมทั้งเป็นผู้อุปถัมภ์มาเป็นเวลาเกือบ ๒๐ ปี

สมัยหนึ่งที่ ฯพณฯ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการในระยะนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์ให้จัดแปลพระมหาคัมภีร์อัล – กุรอานเป็นภาษาไทย โดยให้รัฐบาลจัดหางบเงินค่าจัดพิมพ์ให้ ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ก็ได้พยายามจัดหางบเงินให้ถึงแปดแสนกว่าบาท เพื่อเป็นการสนองพระราชประสงค์ และให้การสนับสนุนกิจการศาสนาอิสลาม ซึ่งได้ใช้เป็นค่าพิมพ์พระมหาคัมภีร์มาจนถึงทุกวันนี้ นับว่าพลเอก กฤษณ์ สีวะรา เป็นผู้หนึ่งที่เล็งเห็นความสำคัญทางด้านศาสนา

ข้าพเจ้าประทับใจในมารยาทอันดีของ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา มากแม้ ฯพณฯ จะเป็นชายชาติทหาร อยู่ในเครื่องแบบของทหารมาโดยตลอด แต่ ฯพณฯ รู้จักคำว่า "เข้มแข็ง" และ "สุภาพอ่อนโยน" ได้ดีพอ รู้จักแยกความเข้มแข็งและความอ่อนโยน และรู้จักใช้ ทำให้เกิดความเลื่อมใสต่อผู้ได้พบเห็น ครั้งหนึ่งข้าพเจ้าไปยังบ้าน ฯพณฯ ในสวนพุดตาน เพื่อนำคณะผู้แทนประเทศไทยซึ่งจะเดินทางไปยังมาเลเซียเข้าพบเพื่ออำลา ข้าพเจ้าพบกับ ฯพณฯ ในลักษณะที่ ฯพณฯ รอรับด้วยการให้เกียรติต่อผู้มีอาวุโส พูดคุยกับผู้เข้าพบด้วยอัธยาศัยไมตรี และถามถึงการเตรียมการในการเดินทางด้วยความห่วงใย ทำให้ข้าพเจ้านึกถึงหลักการปกครองที่พระศาสดาเคยให้คำสอนไว้ว่า

"จงสุภาพอ่อนโยนต่อประชาชน
จงอย่าเข้มงวดต่อพวกเขา
จงทำให้เขามีความร่มเย็นเป็นสุข....."

แม้ ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา จะไม่ใช่มุสลิม มีแต่เพียงเชื้อสายเท่านั้น แต่ ฯพณฯ ก็ปฏิบัติตัวได้ดังเช่นนักปกครองที่ดีตามหลักการของศาสนา หากประเทศชาติของเรามีนักปกครองเช่นนี้มาก ๆ เราก็คงจะประสบแต่ความสุข

แม้ ฯพณฯ จากไปเร็วเกินกว่าคาดคิด ทำให้เราทุกคนเสียดาย แต่ ฯพณฯ ก็ฝากตัวอย่างที่น่าคิดไว้กับคนรุ่นหลัง.

คำไว้อาลัย

แด่

ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา

ข้าพเจ้าได้มีโอกาสรู้จัก ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา เป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๒ เมื่อครั้งที่ ฯพณฯ ในฐานะผู้บัญชาการกองพลที่หนึ่ง ได้ร่วมประชุมกับคณะกรรมการบริหารสมาคมนักบุญวินเซนเดอปอล แห่งประเทศไทย เพื่อพิจารณาจัดมวยรายการกุศล เพื่อนำรายได้ให้สมาคมจัดสร้างเรือนสงเคราะห์ผู้ป่วยที่ชราภาพ ขณะนั้น ข้าพเจ้ายังดำรงตำแหน่ง เลขาธิการของสมาคม ฯ

นับตั้งแต่ที่ได้รู้จักกับท่าน ข้าพเจ้ามีความประทับใจอยู่เสมอ ถึงความเมตตา และความโอบอ้อมอารีของ ฯพณฯ ที่มีต่อผู้ที่ตกทุกข์ได้ยากเสมอ

การจัดการแข่งขันมวยเพื่อการกุศลครั้งนั้น สำเร็จลงด้วยดี ทำให้สมาคม ฯ มีเงินก่อสร้างเรือนคนชราขึ้นหลังหนึ่ง และเพื่อเป็นที่ระลึกถึงพระคุณของท่าน ที่มีส่วนช่วยเหลือทั้งในการก่อสร้าง การบำรุงรักษา และการให้ความอบอุ่น ให้คนชราที่ได้มีที่พักพิงอาศัย มีอาหารมีการพยาบาลเมื่อเจ็บไข้ และพิธีศพเมื่อตาย สมาคม ฯ จึงได้ให้ชื่อเรือนคนชรานี้ว่า เรือนคนชรา "สีวะรา"

การจากไปของ ฯพณฯ ไม่แต่เพียงนำความเศร้าโศกมาสู่คนชรา ที่ได้อาศัยอยู่ในเรือนเท่านั้น แต่ได้นำความอาลัยมาสู่คณะกรรมการผู้ดูแลเรือน ตลอดจนภคินี โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ ซึ่งเป็นผู้ดูแลเอาใจใส่ในงานประจำวันที่เรือนอีกด้วย

ข้าพเจ้า ในนามของสมาคมนักบุญวินเซนเดอปอล แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง ในการดำเนินงานสงเคราะห์คนชรา ในเรือนคนชรา "สีวะรา" ขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้ง ต่อครอบครัวและญาติพี่น้องของ ฯพณฯ ไว้ ณ ที่นี้ และขอวิงวอน

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก จงดลบันดาลให้วิญญาณของ ฯพณฯ ได้รับบำเหน็จในเมืองสวรรค์ชั่วนิรันดร ด้วยเดชะบุญกุศลและคุณธรรมความดีที่ ฯพณฯ ได้บำเพ็ญตลอดมา.

ทิวา บุณยะวณิช

นายกสมาคม

นักบุญวินเซนเดอปอลแห่งประเทศไทย

ประวัติและความเป็นมาของเรือนคนชรา "สีวะรา"

งานสงเคราะห์บรรเทาอย่างหนึ่งของสมาคมนักบุญวินเซนเดอปอล แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์การสังคมสงเคราะห์ฆราวาสคาทอลิก ก็คือการให้การพยาบาลช่วยเหลือผู้ป่วยที่สูงอายุ

นับตั้งแต่เริ่มจัดตั้งสมาคมในปี พ.ศ. ๒๔๙๑ เป็นต้นมา งานทางด้านการให้ความสงเคราะห์คนชราก็ได้ทวีขึ้นเป็นลำดับ สมาคมจึงได้วางโครงการเพื่อให้บริการสงเคราะห์ทางด้านนี้ได้เป็นไปอย่างเหมาะสม จึงได้นำเรื่องขึ้นเรียนปรึกษากับ ฯพณฯ หลุยส์ โซแรง มุขนายกมิสซัง กรุงเทพ ฯ ในขณะนั้น และ ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ซึ่งขณะนั้น ฯพณฯ ได้ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการกองพลที่ ๑ ซึ่ง ฯพณฯ ทั้งสองได้ให้ความสนับสนุนเป็นอย่างดี ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ได้กรุณามาร่วมประชุมกับสมาคม ฯ ด้วย หลายครั้ง เพื่อเตรียมจัดมวยรายการกุศล ที่สนามมวยเวทีลุมพินี หาทุนก่อสร้างอาคารตามโครงการที่ได้วางไว้ ส่วน ฯพณฯ หลุยส์ โซแรง ก็ได้มอบที่ดินในเขตโรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ให้สมาคม ฯ ได้ปลูกสร้างอาคารหลังนี้จนแล้วเสร็จ สิ้นเงินค่าก่อสร้างทั้งสิ้น ๑๔๐,๐๐๐ บาทเศษ และเพื่อเป็นที่ระลึกถึงความมีน้ำใจโอบอ้อมอารี และความมีเมตตาจิตของ ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา สมาคม ฯ จึงให้ชื่ออาคารหลังนี้ว่า "เรือนสีวะรา" ซึ่ง ฯพณฯ ได้กรุณากระทำพิธีเปิดป้ายเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๓

"เรือนคนชราสีวะรา" ซึ่งพลเอกกฤษณ์ สีวะรา เป็นผู้อุปถัมภ์

คนชราซึ่งอาศัยกินอยู่หลับนอนอยู่ในเรือนคนชรา "สีวะรา"

ในระยะแรก ๆ ของการดำเนินงาน สมาคมได้เปิดรับผู้ป่วยสูงอายุที่มีฐานะยากจน ซึ่งมารับการรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลเซนต์หลุยส์แล้ว ให้เข้ารับการพักฟื้นในเรือนชั่วระยะเวลาหนึ่ง ต่อมา สมาคม ฯ เห็นว่าคนชราที่ถูกทอดทิ้ง และขาดที่พึ่งในระยะบั้นปลายของชีวิต มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จึงได้เปลี่ยนแนวบริการสงเคราะห์มาเป็นการให้ความช่วยเหลือแก่คนชราประเภทนี้ โดยไม่จำกัดเชื้อชาติและศาสนา

ด้วยความร่วมมือเป็นอย่างดี จากภคินีโรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ ซึ่งเป็นผู้เสียสละดูแล และดำเนินงานประจำวันที่เรือน ทำให้การดำเนินงานของเรือน เป็นไปด้วยความราบรื่นมีระเบียบเรียบร้อย ฯพณฯ พลเอกกฤษณ์ สีวะรา ยังได้กรุณาบริจาคเงินเพื่อการดำเนินงานที่เรือนนี้เป็นประจำทุกปี

ปัจจุบันมีคนชราอยู่ ๒๑ คน เป็นหญิง ๑๓ คน และชาย ๘ คน นับตั้งแต่ดำเนินกิจการมา มีคนชราที่ได้รับความอุปการะ โดยมีที่อยู่ อาหารสามเวลา และการรักษาพยาบาลทั้งสิ้นประมาณ ๖๐ คน (ในจำนวนนี้ ๒๗ คนได้ถึงแก่กรรมที่เรือน) มีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นประมาณ ๘๐๐,๐๐๐ บาท.

กรุงเทพ ฯ, ๙ กรกฎาคม ๒๕๑๙

โอวาทของ

พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ผู้บัญชาการทหารบก

ในพิธีมอบใบสำคัญรับรองผลการศึกษา

แก่นายสิบนักเรียนโรงเรียนการศาสนาและศีลธรรมทหารบก รุ่นที่ ๑๗

ณ หอประชุมพุทธสิงห์ชัยมงคล กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารบก

๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๗

ท่านเจ้ากรมยุทธศึกษาทหารบก และนายสิบนักเรียนทุกคน ที่มาเข้ารับการอบรม

วันนี้ขอบอกว่า มีความยินดีเป็นอันมาก ที่ได้มาพบกับทุกคนในที่นี้ โดยเฉพาะการที่นายทหารชั้นประทวนจำนวนมากๆ ได้มารวมกันเป็นกลุ่มก้อนเช่นนี้ในที่เดียวกัน คือโอกาสเช่นนี้หาไม่ได้ง่ายนัก ข้าพเจ้าไม่ค่อยได้พบพวกท่าน ทั้งนี้ เพราะว่าเราทุกคนก็ทราบกันอยู่แล้วว่า งานของข้าพเจ้า ในฐานะผู้บัญชาการทหารบกก็ดี ในฐานะผู้อำนวยการรักษาความสงบก็ดี และรักษาราชการผู้บัญชาการทหารสูงสุดก็ดี มีมาก จึงไม่ค่อยได้มีโอกาสได้พบกัน แต่ว่าข้าพเจ้ามีโอกาสได้ไปเยี่ยมทหารหน่วยต่างๆ ตามภูมิภาคในสนาม เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่ต้องทำ เพราะฉะนั้น หน่วยทหารในกรุงเทพฯ หรือหน่วยการศึกษา จึงไม่ค่อยได้พบกันมากเท่าที่ควร ข้าพเจ้าก็อยากจะพูดอะไรให้ฟังสักสอง-สามเรื่อง คือ

เรื่องแรก ก็เกี่ยวกับเรื่องสถานการณ์บ้านเมือง อันนี้เชื่อว่าทุกคนทั้งนายทหารและนายสิบที่มาอยู่ในที่นี้ คงจะทราบกันดีอยู่แล้วว่า สถานการณ์บ้านเมืองเราเป็นอย่างไร ขณะนี้ก็ยังมีความปั่นป่วนอยู่ หนึ่งปีที่ผ่านมา ตั้งแต่วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ จนถึงเดี๋ยวนี้ เราจะเห็นว่าทุกวงการ จะเป็นวงการกรรมกรก็ดี วงการชาวนาก็ดี วงการอุตสาหกรรมก็ดี และแม้แต่วงการศึกษา ซึ่งเป็นวงการที่ไม่น่าจะก่อเรื่องวุ่นวาย ก็มีเรื่องที่วุ่นวายเกิดขึ้น

และในขณะนี้เอง ก็ยังมีวงการชาวนา พูดง่าย ๆ ทุกวงการสลับสับสนและบิ๊นบ่วนไปหมด ทั้งนี้ ก็เนื่องด้วยเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงทำให้เป็นไป แต่ข้าพเจ้าภูมิใจและดีใจที่ว่า วงการทหารของเรายังเป็นวงการเดียวเท่านั้น ที่สามารถรักษาความเรียบร้อย ความเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ความมีวินัย และความมีเกียรติไว้ได้

ความจริง ในระยะแรก ๆ เมื่อเกิดเรื่องวันที่ ๑๔ ตุลาคมปีที่แล้วนั้น เกียรติทหารของเรากระทบกระเทือน ถูกกล่าวร้ายป้ายสี แต่เนื่องจากว่าความมีวินัย ความอดกลั้น ความอดทน ความเห็นแก่ชาติบ้านเมือง เราก็สามารถที่จะรักษาความสงบไว้ได้ด้วยความสงบ จึงไม่เกิดเรื่องที่น่ากลัวขึ้น การที่ข้าพเจ้าบอกว่าเป็นเรื่องที่น่ากลัว คือว่า ถ้าทหารเรายุ่งเสียอีกสถาบันแล้วอะไรจะเกิดขึ้น เราก็พอจะหลับตารู้ เพราะเราเป็นกองทัพ เราเป็นผู้ถืออาวุธ ซึ่งมีหน้าที่ป้องกันประเทศชาติและพระมหากษัตริย์

การที่เราสามารถยืนหยัดอยู่ได้ด้วยความอดกลั้น อดทน ถนอมน้ำใจซึ่งกันและกันในระหว่างทหารต่อทหาร รักกันเชื่อฟังกัน มีวินัยอยู่ในขอบเขตของการบังคับบัญชานี้เอง สถาบันของเราจึงสามารถยืนอยู่ได้ และค่อย ๆ นำเอาเกียรติของเราที่เสียไป กลับคืนมาทีละน้อย ๆ จนกระทั่งในที่สุดในขณะนี้ ข้าพเจ้าพูดได้เต็มปากว่า ทหารเรายืนอยู่บนเกียรติที่สูงส่ง ที่ประชาชนคนไทยหวังเป็นที่พึ่งขั้นสุดท้ายของเขา เพราะตำรวจเองเราก็เห็นใจตำรวจทำอะไรไม่ค่อยได้ ตำรวจจะปราบปรามผู้ก่อการจลาจลก็ดี จะปราบปรามผู้กระทำความผิดก็ดี อย่างวันที่พลับพลาชัย ตำรวจปราบปรามผู้ก่อการจลาจล ก็ยังมีการให้สอบว่าทำถูกไหม ตำรวจจะยิงผู้ร้ายที่จะแหกคุกยังจะหาว่าทารุณ อย่างนี้ไหวที่ไหน ปล่อยให้คนคุกหมื่นคนแหกคุกออกมา แล้วประชาชนคนไทยจะอยู่ได้อย่างไร เพราะฉะนั้นอันนี้น่าเห็นใจเช่นเดียวกัน ทหารเราก็ควรจะรักษาความดีเอาไว้ให้เหมือนเกลือรักษาความเค็ม และให้เกียรติเราสูงขึ้นไปตามลำดับ

ความจริง รัฐบาลนี้คือ รัฐบาลของท่านนายกสัญญา ได้เล็งเห็นความสำคัญของทหาร ไม่ใช่ว่ารัฐบาลนี้แอนตี้ทหาร ข้าพเจ้ารับรอง เพราะข้าพเจ้าอยู่ในวงการของรัฐบาลด้วย ข้าพเจ้าได้เข้าประชุมคณะรัฐมนตรีด้วย ข้าพเจ้าได้ติดต่อกับท่านนายกสัญญาโดยใกล้ชิด

มีอะไรที่ขอร้องไปเกี่ยวกับทหารแล้ว ท่านนายกก็ดี คณะรัฐมนตรีก็ดี ได้อนุมัติอนุโลมสนับสนุนตลอดเวลา เช่น ในครั้งหนึ่ง ข้าพเจ้าขอเพิ่มค่าเบี้ยเลี้ยงทหารขึ้นไปเป็น ๑๒ บาท พูดเดี๋ยวนั้นได้เดี๋ยวนั้น ไม่ต้องขอกันเลย พูดด้วยวาจาแท้ ๆ ไม่ต้องทำเรื่องทำราว ไม่ต้องวิ่งเต้นกัน เป็นต้น นอกจากนั้น การขยายหน่วยต่าง ๆ เวลานี้เรากำลังขยายมณฑลทหารบกที่ ๕ เป็นกองทัพภาคที่ ๔ อีกกองทัพหนึ่ง เราจะตั้งกองพลที่ ๒ ใหม่อีกกองพลหนึ่ง เราได้ขยายหน่วยจังหวัดทหารบกต่าง ๆ เป็นกองพลอีกหลายจังหวัด ทางรัฐบาลไม่ขัดข้อง ได้เห็นความสำคัญของทหาร ได้เห็นความสำคัญของการป้องกันประเทศชาติ จึงอนุมัติ การตั้งกองทัพที่ ๔ อนุมัติเมื่อวันอังคารที่แล้ว คือ เมื่อสองสามวันนี้ในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เพราะฉะนั้น พวกเราก็มีโอกาสจะลืมตาอ้าปาก มีตำแหน่งเพิ่มขึ้น มีตำแหน่งนายพลเพิ่มขึ้น มีตำแหน่งนายพันเพิ่มขึ้น นายสิบก็มีตำแหน่งมากขึ้น ต่อไปก็จะมีตำแหน่งมีขั้นวิ่งเพิ่มขึ้น พูดง่าย ๆ ว่าไม่ติดเพดาน เพราะมีที่หายใจอีกมาก นี่คือเกียรติของเรา คือความดีของเราที่รัฐบาลนี้และประชาชนจำนวนมากได้เห็น ได้สนับสนุน ดรงกันข้ามถ้าเราทำสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่ขัดต่อความรู้สึกของประชาชน ขัดต่อความรู้สึกของรัฐบาลแล้ว เราก็จะไม่ได้รับการสนับสนุน

งบประมาณก็เช่นเดียวกัน เมื่อปีที่แล้วมีผู้เสนอขอตัดงบประมาณกลางปีของเราสองร้อยล้านบาทในสภานิติบัญญัติ แต่เมื่อข้าพเจ้าเชิญมาแต่ละคนที่คัดค้าน เมื่อชี้แจงเป็นคน ๆ ไปสี่คนด้วยกัน เขาเข้าใจแล้วก็ขอถอน งบประมาณกลางปีสองร้อยล้านบาทปีที่แล้วก็ผ่าน เช่นเดียวกัน งบประมาณปีนี้ ทีแรกก็มีคนขอตัดทอนลดให้น้อยลง ทั้งนี้ เนื่องจากงบประมาณของประเทศปีดหีบไม่ลง เนื่องจากจะต้องจ่ายเงินเดือนเพิ่มขึ้น จะต้องจ่ายค่าแรงในรัฐวิสาหกิจเพิ่มขึ้น ก็จำเป็นจะต้องลดลงไปตามลำดับทุกกระทรวงทบวงกรม ของทหารเราก็ถูกตัดเช่นเดียวกัน แต่ว่าเมื่อได้เข้าคณะรัฐมนตรีแล้ว รัฐมนตรีคลังบอกว่า เงินมีเหลือพอจะจัดให้ได้กลางปี ที่ตัด ๆ นั้นก็จะจัดให้ จะมาเพิ่มให้ในกลางปี เป็นต้น

ท่านจะเห็นว่า รัฐบาลก็ดี ประชาชนก็ดี มีความเข้าใจในความสำคัญของทหารมากขึ้น ทั้งนี้ เพราะว่าพวกเราเอง ตั้งแต่พลทหาร นายสิบ และนายทหารทุกระดับชั้นรักษาความดีไว้ เชื่อฟังผู้บังคับบัญชา มีความอดทน อดกลั้น จึงเป็นสถาบันที่ประชาชน

เห็นว่าจะเป็นที่พึ่งได้ เราจะเห็นว่าใหม่ ๆ เมื่อเกิดเรื่อง ๑๔ ตุลาคมปีที่แล้ว ข้าพเจ้าได้ออก ท.ว. บางคนคงจะจำได้ว่า ข้าพเจ้าได้พูดว่าอย่างไร ข้าพเจ้ามีความเสียใจอย่างไร มีทหารบางเหล่าเสียใจ จะเอาเครื่องแบบไปเผาที่สนามหลวงก็มี เพราะถูกดูถูกมากเหลือเกิน เป็นต้น แต่เมื่อได้ปลอบโยนและชี้แจงให้เข้าใจแล้ว ก็เชื่อฟังกัน ก็ไม่ทำ รักษาไว้ ถนอมกำลังน้ำใจกันไว้ ไม่ทำสิ่งที่แสลงใจกันและกันในหน่วย แล้วก็สามารถจะแต่งเครื่องแบบเดินถนนได้อย่างมีเกียรติแล้วในขณะนี้ นี่คือตัวอย่างที่ข้าพเจ้าได้ชี้แจงว่า ที่ผู้บังคับบัญชาท่านสั่งสอน ขอร้องเป็นความดีจริง ๆ ระยะยืงนานเท่าใด เราก็จะแสดงให้เห็นว่า ที่เราตกลงกันทำนั้นเป็นความดี เป็นสิ่งที่ผดุงสถาบันของเราไว้ให้เป็นที่เชื่อถือ

นายทหารชั้นประทวน หรือนายสิบ เป็นผู้บังคับบัญชาทหารที่สำคัญอย่างยิ่ง อย่างที่ท่านเจ้ากรมยุทธศึกษาทหารบก ได้รายงานแล้วเมื่อตะกี้ เป็นตัวกลางเชื่อมโยงระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชาชั้นพลทหาร กับผู้บังคับบัญชาชั้นสัญญาบัตรเป็นผู้บังคับบัญชาที่ใกล้ชิดกับทหารมากที่สุด ถ้าผู้บังคับหมู่ไม่เอาใจใส่พร่ำสอน ตักเตือน ฝึกหัดทหารแล้วผู้บัญชาการทหารบก จะจ้าจี้จ้าไชลงไปถึงแม่ทัพ ถึงผู้บัญชาการกองพล ผู้การกรม ผู้บังคับกองพัน ผู้บังคับกองร้อย ผู้บังคับหมวดอย่างไรมันก็ติดอยู่แค่นั้น ไม่ไปถึงทหาร เพราะทำนบ หรือหน่วย หรือสื่อกลาง ก็คือ ผู้บังคับหมู่ คือนายสิบนี่เอง

ที่พูดนี้ ไม่ได้มาพูดล่อหลอกเพื่อเอาใจ นี่เป็นความจริง ซึ่งเราทุกคนก็คงจะทราบแล้วว่า ถ้าผู้บังคับหมู่ไม่เอาใจใส่ดูแลความทุกข์สุขของทหาร ไม่ตั้งใจฝึกหัดทหาร ไม่ตั้งใจที่จะดูแลความประพฤติของทหารแล้ว ผู้บังคับหมวดก็ดี ผู้บังคับกองร้อยก็ดี ตลอดจนถึงผู้บัญชาการทหารบกก็ดี หามีประโยชน์ไม่

เพราะฉะนั้น การที่ท่านเจ้ากรมยุทธศึกษาทหารบกได้ชี้แจงเมื่อตะกี้นี้เป็นข้อถูก ผู้ที่ใกล้ชิดทหาร หรือผู้ที่เป็นสื่อกลางทหารเชื่อมต่อระหว่างผู้บังคับบัญชาชั้นสูง กับผู้ใต้บังคับบัญชา คือ ผู้บังคับบัญชาชั้นนายสิบ คือ นายทหารชั้นประทวนนี้เอง เมื่อท่านได้เข้ามาอบรมวิชาการเกี่ยวกับทางศาสนาทางศีลธรรมแล้ว มีความเข้าใจแล้ว ก็จะได้ออกไปใช้ความรู้ที่มีอยู่แล้วตั้งแต่เดิม ตั้งแต่ฝึกจากนักเรียนนายสิบ ประกอบกับความรู้ที่ได้รับเพิ่มเติมขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งความรู้ที่ได้รับอบรมครั้งนี้ นำไปชี้แจง นำไปสั่งสอน

นำไปอบรม ดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นพลทหาร ส่วนผู้ที่มิได้มีหน้าที่บังคับบัญชานั้น ก็ปฏิบัติหน้าที่ของตนไปตามความรับผิดชอบ ผู้ที่ไม่ได้เป็นผู้บังคับหมู่ ก็อาจจะมีความรับผิดชอบของตนเอง อาจจะมีผู้ใต้บังคับบัญชาต่อลงไปอีกหลายคน เมื่อได้ถ่ายทอดความรู้ความคิดความเข้าใจกันแล้ว กองทัพของเราก็จะเป็นกองทัพที่มีความสามารถ มีเกียรติ เป็นสถาบันที่มั่นคง อย่างที่ข้าพเจ้าได้พูดแล้วเมื่อสักครู่นี้

อีกเรื่องหนึ่งที่ข้าพเจ้าจะชี้แจงก็คือ เมื่อหน่วยเรา สถาบันของเราเป็นสถาบันที่มีหน้าที่ป้องกันประเทศชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นหลักชัยของประเทศแล้วเราสามัคคีกลมเกลียว เรามีความเป็นปึกแผ่น เรามีพลัง เรามีอาวุธ เราเป็นกลุ่มก้อน เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ศัตรูของเราที่มุ่งร้ายทำลายชาติ ทำลายศาสนา และเฉพาะอย่างยิ่งทำลายราชบัลลังก์ ก็จะมุ่งมองมาที่เรา จะทำอย่างไรจึงจะให้เกิดความแตกแยกกันได้ จะทำอย่างไรจึงจะให้เกิดความปั่นป่วนในวงการทหาร เขาจะต้องเข้ามาแทรกแซง ปลุกปั่นเพื่อให้เกิดความไม่ไว้วางใจระหว่างทหารต่อทหาร ระหว่างทหารต่อผู้บังคับบัญชา ระหว่างผู้บังคับบัญชาด้วยกัน เมื่อไม้ไผ่รวมกันเป็นกำ อย่างที่ทหารรวมกันอยู่ในวันนี้ ก็มีความแข็ง มีความเหนียว ไม่สามารถจะหักได้ เขาต้องการจะดึงออกมาทีละอัน ๆ แล้วหักเสีย อันนี้เป็นวิธีการของศัตรูซึ่งเรารู้อยู่แล้ว เพราะฉะนั้น เขาพยายามทุกวิถีทาง ยุทหาร ยุนายสิบ ยุนายทหารด้วยกันเองให้เกิดความระแวง ให้เกิดความไม่เข้าใจกัน ยุด้วยปากไม่พอ ออกทางหนังสือพิมพ์เขียนเป็นผู้หวังดีบ้าง เขียนชื่อหน่วยอะไรบ้าง ซึ่งที่จริงเมื่อสอบไปแล้วหลายครั้ง คนเขียนไม่รู้เลย บางทีเขียนจ่าสิบเอก ก. เขียนว่าคนนั้นคนนี้ ไปถามบอกผมไม่ได้เขียน เป็นการใส่ไฟกัน ทำลายกัน เพราะฉะนั้น เรื่องนี้ ข้าพเจ้าอยากจะชี้แจงให้พวกเรามีความหนักแน่น

นอกจากนั้น การใส่ไฟกันเองก็มีบ้างพอสมควร แต่ไม่มาก เพราะข้าพเจ้าเป็นผู้บัญชาการทหารบกได้รับหนังสือบ้าง บัตรสนเท่ห์บ้าง อะไรบ้างใส่ไฟกัน กลั่นแกล้งกัน มีความจริงสักเปอร์เซนต์หนึ่งสองเปอร์เซนต์ ขอชี้แจงให้เข้าใจว่า กองทัพบกโดยข้าพเจ้าเป็นผู้บัญชาการทหารบกแล้ว เราไม่รับพิจารณาบัตรสนเท่ห์ ทหารต้องมีความกล้าหาญ ใครทุกข์ร้อน ไม่ได้รับความเป็นธรรม เรามีกฎข้อบังคับระเบียบการร้องทุกข์ ร้องทุกข์ผ่านผู้บังคับบัญชากองร้อยไปได้ ผ่านไปถึงผู้บังคับกองพันตามลำดับ และก็กล้าที่จะแสดงตัวถ้าเป็นความ

จริง ไม่ใช่เขียนใส่ชื่อผู้หวังดี ใส่ชื่ออะไรต่ออะไร อย่างนั้นไม่ใช่ทหารไม่ควรจะสวมเครื่องแบบทหาร พูดอย่างศัพท์ภาษาคาวบอยว่าหน้าตัวเมีย ความจริงเป็นอย่างไร ต้องบอกต้องชี้แจงผู้บังคับบัญชา และข้าพเจ้าไม่เคยทอดทิ้ง ถ้ามีการร้องเรียนมาถึง อย่างไรก็ดี ข้าพเจ้าก็จัดการสอบสวนแก้ไข ชี้แจงให้เข้าใจทุกรายไป ขอให้มีความกล้าหาญที่จะแสดงความจริง ถ้าความจริงเป็นความจริง ต้องพูด ไม่ใช่ไปเขียนมากมาย ใส่ความคนอื่น ตัวดีคนเดียว อย่างนี้ใช้ไม่ได้ ไม่ใช่ทหาร ไม่ใช่นักรบ เพราะฉะนั้นถ้ามีอะไรก็บอกกัน ถ้าร้องทุกข์มาเห็นว่าช้าก็มาหาผู้บังคับบัญชา เล่าให้ฟัง จะได้รู้ว่าสิบตรี ก. จ่า ก. ได้รับความไม่เป็นธรรม จะได้แก้ไข เคยมีหน่วยหนึ่ง เมื่อไม่กี่เดือนมาแล้วได้เกิดความไม่เป็นธรรม เกิดความเข้าใจผิดเรื่องเลื่อนจ่าเป็นนายทหาร ไม่เสนอชื่อก็เรียกประชุมกันแก้ไขกันไป ก็เรียบร้อย ถ้าได้รับความไม่เป็นธรรม ได้รับความไม่เข้าใจเดือดร้อน ขอให้มาร้องทุกข์ตามระเบียบ หรือถ้ารีบด่วนกระทันหัน ก็ไปหาผู้บังคับบัญชาเล่าให้ฟังในความทุกข์ร้อนของตัว แต่ไม่ใช่เอาความไม่ดีของคนอื่นไปเล่า จะต้องเล่าสิ่งที่ตัวไม่ได้รับความเป็นธรรมเท่านั้น ไม่ใช่ไปพูดน้ำท่วมทุ่งผักบุ้งโหลงเหลง ไม่ใช่เรื่องของตัวเลย ไปเล่าให้ผู้อื่นเขาฟัง หรือไปเล่าให้ผู้บังคับบัญชาฟัง นี่ไม่ใช่ทหาร ตัวเองได้รับความไม่เป็นธรรม ได้รับความเดือดร้อนแสนสาหัส ไปหาผู้บังคับบัญชา

และข้าพเจ้าถือว่า การที่ผู้บังคับบัญชาต้องดูแลความทุกข์สุขของผู้ใต้บังคับบัญชานั้น เป็นหน้าที่โดยตรง ถ้าช่วยได้ก็จะช่วย ถ้าช่วยไม่ได้เพราะเหตุผลอะไร หรือต้องทำตามหลักอะไรก็จะชี้แจงไป ผู้บังคับบัญชาทุกชั้นก็เหมือนกัน ย่อมทำเช่นนั้น แต่ขอเสียทีเขียนไปลงหนังสือพิมพ์เช่นนี้ เท่ากับด่าตัวเอง ขายหน้าเขา ขายหน้าสถาบัน และก็เป็นโอกาสให้ศัตรูของเราได้เปรียบในทางการปฏิบัติ ทางจิตวิทยา คือให้แลเห็นว่าทหารเรานี้แย่ไม่เป็นธรรมต่าง ๆ วงการของเราเวลานี้กำลังเข้มแข็งดีแล้ว กำลังเป็นปึกแผ่นดีแล้ว อย่าให้ใครเขามาสอดแทรกมาดึงไม้ไผ่ออกเลย นี้ขอเตือนพวกเราด้วยความรัก เพราะเรายังจะมีความก้าวหน้าต่อไป พูดกับผู้บังคับบัญชาโดยใกล้ชิด หรือว่าผู้บังคับบัญชาโดยใกล้ชิดทำไม่ได้ ผู้บังคับบัญชานั้นก็คงจะมาหาตามลำดับขึ้นมา หรือมาหาจนถึงผู้บังคับบัญชาสูงสุด เราก็ช่วยกัน เพราะว่าผู้บังคับบัญชาทุกคน ย่อมมีหน้าที่จะให้ความสุขระงับทุกข์แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

นายสิบก็เช่นเดียวกัน ไม่ใช่ว่าเราไม่มีหน้าที่ เราต้องดูแลทหาร ใครปวดท้อง ใครเดือดร้อน ก็ต้องนำความนั้นมาชี้แจงให้ผู้บังคับบัญชาทราบ เป็นสื่อกลางอันนี้ขอร้อง ขอกำชับว่า พวกเราเป็นทหาร ทำมาดีแล้ว ที่พูดนี้ไม่ได้หมายความว่าเกิดขึ้นแล้วนะ ป้องกันไว้ เพราะว่าหน่วยเรากำลังถูกเพ่งเล็งจากศัตรูว่าเป็นหน่วยที่เข้มแข็ง เขาเข้ายาก เขาทำลายยาก ทำลายทหารไม่ได้ ก็ทำลายประเทศไม่ได้ ทำลายราชบัลลังก์ไม่ได้ เพราะฉะนั้น ผู้ที่เป็นศัตรูย่อมพุ่งเข้ามาที่หน่วยหลัก คือหน่วยทหาร เพราะฉะนั้นเราจะต้องมีความเข้มแข็ง มีความอดทน มีความหนักแน่น อย่าปล่อยให้จิตใจลอยไปตามที่เขามาพรรณนา ขอให้เข้าใจอย่างนั้น

ได้พูดมามากแล้ว อีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญอยากจะพูด ก็คือว่า ในกองทัพบกก็ดี ในหน่วยราชการทุกหน่วยก็ดี ย่อมมีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงตัว เปลี่ยนแปลงการบังคับบัญชาเมื่อถึงเวลา แต่ว่าการเปลี่ยนแปลงการบังคับบัญชาก็ดี กับการเปลี่ยนแปลงบุคคลก็ดี ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงความมุ่งหมายหลัก ไม่เปลี่ยนแปลงนโยบายของสถาบันนี้ เพราะฉะนั้น ถึงเวลาโยกย้าย เราแยกย้ายกันออกไปตามหน่วย ใครก็ตามจะมาเป็นผู้บังคับบัญชามาเป็นนาย คนนี้ย้ายไป คนนี้ย้ายมา อย่าไปนึกเป็นอย่างอื่น เป็นลักษณะระบอบของราชการ บางคนได้ตำแหน่งก็ตำแหน่งสูงขึ้นไป บางคนโยกย้ายไปเพื่อความเหมาะสม อยู่นานก็ย้ายกันไป ทั้งนี้ จะเป็นการโยกย้ายอย่างไรก็ตาม แต่สถาบันเรานั้นไม่เปลี่ยนแปลง ทหารก็คงเป็นทหาร วินัยก็คงเป็นวินัย และหน้าที่ภารกิจของกองทัพเราก็คงเป็นภารกิจเดิมคือ ป้องกันประเทศชาติ ศาสนา และองค์พระมหากษัตริย์ให้คงอยู่ ได้เป็นสมบัติตกทอดไปจนถึงลูกหลานของเรา เราได้รับสมบัตินี้มาจากปู่ ย่า ตา ยาย

เราทุกคนได้เรียนรู้แล้วว่า ประเทศไทยนี้มาอย่างไร สมัยเดิมผ่าพ้นอย่างไรมา ตั้งแต่พ่อขุนรามคำแหง ตั้งแต่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ครั้งหนึ่งตกไปเป็นของพม่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราชก็กอบกู้เอกราชมา ต่อสู้มา สละหยาดเหงื่อทุกหยาดมา ครั้งสุดท้าย พระเจ้าตากสินมหาราชก็ได้ต่อสู้มา จนได้สมบัตินี้คืนมาให้เรา พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ในสมัยโบราณ ตลอดจนท่าน ปู่ ย่า ตา ยายของเราได้พ้นผ่ามาแล้ว เอาเลือดทาแผ่นดิน เหมือนอย่างคำปฏิญาณของเราก่อนนอนว่า "ชาติของเรา เป็นไทยอยู่ได้จนถึง

ตัวเราคนหนึ่งนี้ เพราะบรรพบุรุษของเรา เอาเลือด เอาเนื้อ เอาชีวิต และความลำบากยากเข็ญเข้าแลกไว้ เราต้องรักษาชาติ เราต้องบำรุงชาติ เราต้องสละชีพเพื่อชาติ" เราปฏิญาณทุกวัน ข้าพเจ้ายังจำได้ เพราะทำปฏิญาณมาตั้งแต่เป็นนักเรียนนายร้อย ๔๐ ปีมาแล้วยังจำได้ เพราะฉะนั้น พวกเรานี้ทำทุกวันก็ควรจะจำไว้ และต้องรักษาไว้ รักษาไว้ให้เป็นสมบัติของลูกหลานของเราต่อไปให้จงได้ เพราะฉะนั้น การเปลี่ยนแปลงอะไร ๆ ก็ตาม เช่นการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล เปลี่ยนแปลงผู้บังคับบัญชา ทหารยังต้องเป็นทหาร ทหารยังต้องเป็นรั้วของประเทศชาติ ทหารยังต้องรักษาชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ไว้ให้เป็นสมบัติของลูกหลานของเราต่อไป

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าก็ได้ชี้แจงมามากแล้ว นาน ๆ พบกันทีก็หวังว่าอย่างน้อยคงมีความเข้าใจดียิ่งขึ้น หวังว่าความเข้าใจนี้ คงเข้าใจมาบ้างแล้วจากการสอนชี้แจงของผู้บังคับบัญชาตามระดับชั้น ข้าพเจ้าขอขอบใจอีกครั้งหนึ่ง สำหรับความร่วมมือร่วมใจ ความมีวินัย ความเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ความอดกลั้นและอดทน จนกระทั่งสถาบันของเราสามารถจะขึ้นสู่ระดับเดิมหรือระดับที่ดียิ่งกว่าเดิม ที่ประชาชนหวังจะพึ่งกองทัพเรา เป็นความหวังครั้งสุดท้ายของเขา เพราะฉะนั้น จงรักษาไว้ จะอึกกี่บึกก็ตาม จงรักษาไว้ แล้วประเทศชาติเราตลอดจนกระทั่งราชบัลลังก์จะปลอดภัย ไม่มีใครทำลายทหารได้ ถ้าทหารยังรักกันอยู่ ยังเชื่อฟังกันอยู่ ยังมีวินัยอยู่ จะไม่มีใครทำลายได้ จงทำตนเป็นไม้ไผ่ที่รวมกันเป็นกำ อย่าให้ใครมาดึงเอาออกไปได้แม้แต่อันเดียว แล้วเราจะปฏิบัติภารกิจรักษาประเทศไว้ให้ลูกหลานของเรา ดังที่ข้าพเจ้าได้พูดแล้ว

ขอให้ทุกคนในที่นี้ ทั้งนายทหาร ครูอาจารย์ ตลอดจนกระทั่งผู้ที่เข้ามาอบรมทางศาสนา จงได้รับพร ได้รับความคุ้มครองจากคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั่วสากลโลก จงมีแต่ความสุขความเจริญความราบรื่นในชีวิตครอบครัว มีความสำเร็จก้าวหน้าในหน้าที่ราชการและงานส่วนตัวจะคิดประสงค์จำนงหมายสิ่งใดที่เป็นมงคลปรารถนา ขอให้สำเร็จทุกประการ.

สวัสดี

หน้าว่าง

แบบแสดงความจำนงให้การอุปถัมภ์ผู้เข้าแข่งขัน "เดินทนเพื่อกาชาด"

ข้าพเจ้า ~~นาย/นาง/นางสาว~~ .....พลเอก กฤษณ์ สีวะรา.....
ที่อยู่ .....สวนพลู.....กรุงเทพฯ.....โทรศัพท์ 818289
ที่ทำงาน .....สวนรื่น.....โทรศัพท์ 822829
มีความประสงค์ที่จะร่วมอุปถัมภ์ ~~นาย/นาง/นางสาว~~ ...สิงห์ทอง ยูนิเวิร์ส...
ให้เข้าแข่งขัน "เดินทนเพื่อกาชาด" ในวันเสาร์ที่ 17 เมษายน 2519 เป็นจำนวนเงิน
ทั้งสิ้น ...๓๐๐.....บาท (.....สามพันบาทถ้วน.....)

☐ ได้ส่งเช็คธนาคาร .....เลขที่.....มาด้วยพร้อมนี้

☐ โปรดมารับเงินได้ ณ สถานที่.....

ในวันที่ ....๑๓..เดือน.....เมษายน.....พ.ศ.2519 เวลา.....๑๒.....น.

ลงชื่อ.....ผู้อุปถัมภ์

พระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ

ซึ่ง

แด่ถึง พลเอก กฤษณ์ สีวะรา

(แบบ ข.)

หมายรับสั่งที่ ๔๕๓๖

สำนักพระราชวัง

๒๓ เมษายน ๒๕๑๙

พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ม.ป.ช.,ม.ว.ม.,ท.จ.ว. อายุ ๖๑ ปี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ถึงอนิจกรรมด้วยโรคหัวใจขาดเลือด ณ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๑๙ เวลา ๙.๓๐ น.

วันเดียวกันนี้ เวลา ๑๙.๐๐ น. ขอรับพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พร้อมด้วยเกียรติยศประกอบศพ ณ ศาลากวีนิรมิต วัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพมหานคร

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานโกศไม้สิบสองประกอบศพ นักรเครื่องสูงทองแผ่ลวดตั้งประดับศพ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะประโคมเวลาพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม กำหนด ๗ คืน.

บุญสม พิมพ.
กิจ. ทาน.

วัน	หน้าที่ หนังงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา เพื่อทราบ เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้ และเจ้าพนักงานที่มาปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ข.)

หมายรับสั่งที่ ๓๕๒๙

สำนักพระราชวัง

๒๙ เมษายน ๒๕๑๙

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ บำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วันพระราชทานเพลิงศพ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ม.ป.ช.,ม.ว.ม.,ท.จ.ว. ที่ศาลากวีนิรมิต วัดเทพศิรินทราวาส

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๑๙ เวลา ๑๖.๓๐ น. พระราชทานพวงมาลาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และของสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ วางที่หน้าโกศศพ พระสงฆ์ ๑๐ รูปสวดพระพุทธมนต์ ขบ มีพระธรรมเทศนากัณฑ์ ๑ พระ ๔ รูป สวดธรรมคาถา พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม

วันศุกร์ ที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๑๙ เวลา ๑๐.๔๕ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปที่สวดพระพุทธมนต์แต่วันก่อนถวายพรพระ แล้วรับพระราชทานฉัน พระสงฆ์อีก ๑๐ รูปบังสุกุล เป็นเสร็จการ

แต่งกายเครื่องแบบปรกติขาว ไว้ทุกข์.

บุญสม/พิมพ์/ /ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา
	เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าลงลัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดย

หน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ข.)

หมายรับสั่งที่ ๕๒๑๕

สำนักพระราชวัง

๑ มิถุนายน ๒๕๑๔

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ บำเพ็ญพระราชกุศล ๕๐ วันพระราชทานศพ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ม.ป.ช.,ม.ว.ม.,ท.จ.ว. อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ที่ศาลากวินิรมิต วัดเทพศิรินทราวาส

วันศุกร์ ที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๑๔ เวลา ๑๖.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธมนต์ จบ มีพระธรรมเทศนากัณฑ์ ๑ พระ ๔ รูปสวดธรรมคาถา พระพิธีธรรม สวดพระอภิธรรม

วันเสาร์ ที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๑๔ เวลา ๑๐.๔๔ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป ที่สวดพระพุทธมนต์แต่วันก่อนถวายพรพระ แล้วรับพระราชทานฉัน พระสงฆ์อีก ๑๐ รูปบังสุกุล เป็นเสร็จการ

แต่งกายเครื่องแบบปรกติขาว ไว้ทุกข์.

บุญสม/พิมพ์/๑๕/ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ข.)

หมายรับสั่งที่ ๒๕๔๐

สำนักพระราชวัง

๑๔ กรกฎาคม ๒๕๑๙

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ บำเพ็ญพระราชกุศล ๑๐๐ วันพระราชทานศพ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ม.ป.ช.,ม.ว.ม.,ท.จ.ว. ที่ศาลากวีนิรมิต วัดเทพศิรินทราวาส

วันศุกร์ ที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๑๙ เวลา ๑๖.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธมนต์ จบ มีพระธรรมเทศนากัณฑ์ ๑ พระ ๔ รูปสวดธรรมคาถา พระพิธีธรรม สวดพระอภิธรรม

วันเสาร์ ที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๑๙ เวลา ๑๐.๔๕ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป ที่สวดพระพุทธมนต์แต่วันก่อนถวายพรพระ แล้วรับพระราชทานฉัน พระสงฆ์อีก ๑๐ รูปบังสุกุล เป็นเสร็จการ.

บุญสม พิมพ์.
ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้ากาพศพ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดย

หน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

ในเมตตานิสังสคาถา กล่าวไว้ว่า:-

ปูชโก ลภเต ปูชำ ผู้บูชาย่อมได้รับบูชาตอบ

วนฺทโก ปฏิวนฺทนำ ผู้ไหว้ย่อมได้รับไหว้ตอบ

ขณะเมื่อ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ยังมีชีวิตอยู่ ท่านบำเพ็ญไวยาวัจมัย คือ การช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นงานบุญ งานมงคลสมรส หรืองานศพ

ถ้าท่านมีโอกาส ท่านไปด้วยตนเอง

ถ้าท่านไม่มีโอกาส ท่านก็ส่งผู้แทนหรือบริจาคช่วยงาน

ผลความดีที่ท่าน บำเพ็ญ แล้ว นั้น ปรากฏเป็น ประจักษ์ ดัง รายการต่อไปนี้ :-

รายการเจ้าภาพสวดพระอภิธรรม และทำบุญ ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา

วันที่ ๒๓-๒๙ เม.ย. ๑๙ สัตมวารที่ ๑ – ในพระบรมราชานุเคราะห์

วันที่ ๓๐ เม.ย. ๑๙ – ธนาคารทหารไทย

วันที่ ๑ พ.ค. ๑๙ – กระทรวงกลาโหม, กองบัญชาการทหารสูงสุด (กองทัพบก, กองทัพเรือ, กองทัพอากาศ)

– ราชตฤณมัยสมาคม

วันที่ ๒ พ.ค. ๑๙ – สมาคมนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์

– สโมสรรวมมิตร

– คณะนักเรียนเทพศิรินทร์ รุ่น ๒๔๗๓

– บริษัท สุรามหาคุณ จำกัด

– นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ชุดที่ ๓

– กรมตำรวจ

วันที่ ๓ พ.ค. ๑๙ – กองทัพภาคที่ ๑ – ๒ – ๓ – ๔

วันที่ ๔ พ.ค. ๑๙ – กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

– กระทรวงอุตสาหกรรม

วันที่ ๕ พ.ค. ๑๙ – คณะนายทหารรุ่น ๒๔๗๘

– กรมการทหารสื่อสาร, สถานีโทรทัศน์กองทัพบก

– สมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธ ฯ

– คณะลูกเสือแห่งชาติ

กำหนดการบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทาน ตั้งแต่วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๑๙ เป็นต้นไป จะบำเพ็ญทุกวันศุกร์ มีรายการดังนี้ :–

เวลา ๐๙.๔๕ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธมนต์

เวลา ๑๐.๓๐ น. มีพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารเพล พระสงฆ์ ๒๕ รูป

เวลา ๑๒.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป บังสุกุล

เวลา ๑๙.๓๐ น. พระสงฆ์ ๔ รูป สวดพระอภิธรรม

วันศุกร์ที่ ๖ พ.ค. ๑๙ สัตมวารที่ ๒ – คณะรัฐมนตรี
วันที่ ๗ พ.ค. ๑๙ – คณะสงฆ์วัดพระเชตุพน ฯ
– คณะสงฆ์และชาวบ้านวัดอุดมรังษี
– คณะกรรมการสร้างวัดไทยในเนเธอร์แลนด์
– ครอบครัวและญาติ
– บริษัท U.E.I. และบริษัทในเครือ
– คณะนายทหารคนสนิทและลูกน้อง
วันศุกร์ที่ ๑๔ พ.ค. ๑๙ สัตมวารที่ ๓ – บริษัท กิฬาสยาม จำกัด
– คุณถาวร พรประภา
– บริษัท อุตสาหกรรมน้ำตาลแห่งประเทศไทย
– คุณบรรเจิด ชลวิจารณ์
– คณะนายทหารรุ่น ๒๔๗๗
วันศุกร์ที่ ๒๑ พ.ค. ๑๙ สัตวารที่ ๔ – บริษัท พร้อมพันธุ์อุตสาหกรรมไม้ จำกัด
– บริษัท INTERNATIONAL TRUST & FINANCE จำกัด
– บริษัท บางกอกเดินเรือ จำกัด
– บริษัท โรงกลั่นน้ำมันไทย จำกัด
– สมาคมโรงงานน้ำตาลไทย
– บริษัท MITSUI O.S.K. LINES จำกัด
วันศุกร์ที่ ๒๘ พ.ค. ๑๙ สัตมวารที่ ๕ – บริษัท มิราม่ามินเซนมิชชันนารี จำกัด
– คุณคมสัน สันติวราคม
– หอการค้าจีน
– สมาคมจีนต่าง ๆ
– คณะสงฆ์วัดทิพย์วารี
วันศุกร์ที่ ๔ มิ.ย. ๑๙ สัตมวารที่ ๖ – สมาคมธนาคารไทย
– อดีตสมาชิกพรรคสหประชาไทย
– คณะกรรมการโรงเรียนนวมราชานุสรณ์

วันศุกร์ที่ ๑๑ มิ.ย. ๑๙ สัตมวารที่ ๗ – ดร. กัญจน์ นาคามดิ

(ครบ๕๐วัน ในพระบรมราชานุเคราะห์)– บริษัท น้ำตาลตะวันออก จำกัด

– บริษัท สุราตะวันออก จำกัด

– บริษัท ค้าผลผลิตน้ำตาล จำกัด

– บริษัท สากลสถาปัตย์ จำกัด

– บริษัท FIRST TRUST จำกัด

– บริษัท PHELPS DODGE THAILAND จำกัด

– บริษัท เครื่องทอไทย จำกัด

– บริษัท เกียรตินาคิน จำกัด

– บริษัท สากลเคหะธนาธร จำกัด

– บริษัท นิวนามทอง จำกัด

– ห้างหุ้นส่วนจำกัด พานทอง

– สมาคมการค้าผู้ผลิตน้ำตาลไทย

วันศุกร์ที่ ๑๘ มิ.ย. ๑๙ สัตมวารที่ ๘ – พรรคประชาธิปัตย์

– ธนาคารไทยพัฒนา จำกัด

– บริษัท ธนพัฒนาทรัสต์ จำกัด

– บริษัท ไทยสถาปนา จำกัด

– สมาคมพ่อค้าเพชรพลอยแห่งประเทศไทย

– บริษัท ผลิตผลไม้กระป๋องไทย จำกัด และบริษัทในเครือ

วันศุกร์ที่ ๒๕ มิ.ย. ๑๙ สัตมวารที่ ๙ – ชาวนครราชสีมา

– บริษัท ไทยวิศวกรรม จำกัด

– โรงแรม ศรีพัฒนา

– บริษัท ยูนิเวอร์แซลปูนซีเมนต์ขาว จำกัด

– คุณวิชิต ศุภพิพัฒน์

วันศุกร์ที่ ๒ ก.ค. ๑๙ สัตมวารที่ ๑๐ – บริษัท ผ้าห่มไทย จำกัด

– บริษัท THAI AMERICAN TEXTILE จำกัด

– สมาคมอุตสาหกรรมทอกระสอบไทย

วันศุกร์ที่ ๙ ก.ค. ๑๙ สัตมวารที่ ๑๑ – คุณทรง บูลสุข (บริษัท เสริมสุข จำกัด)

– คุณเจิม ภูมิจิตร (บริษัท A.I.C.E. และรอแยลเทรด)

– คุณประภา วิริยะประไพกิจ } บริษัท

– คุณวิทย์ วิริยะประไพกิจ } สหวิริยาพาณิชย์ จำกัด

– คุณทรงสิน คุณัตถานนท์ (บริษัท ทรงสิน จำกัด)

– คุณวิชูรย์ ภัทรเลาหะ (บริษัท อุตสาหกรรมท่อน้ำไทย จำกัด)

– คุณสมจิตต์ หลำตระกูล

วันศุกร์ที่ ๑๖ ก.ค. ๑๙ สัตมวารที่ ๑๒ – พลเอก สำราญ แพทยกุล

– คณะคุณคุน คุนผลิน

– คณะสงฆ์วัดสุทัศนเทพวราราม

– บริษัท ไทยพัฒนาประกันภัย จำกัด

– บริษัท น้ำตาลเพชรบุรี จำกัด

– บริษัท เมนทอลไทยอิมปอร์ตเอ็กซ์ปอร์ต จำกัด

– บริษัท ยูเนียนโอเดียน จำกัด

วันศุกร์ที่ ๒๓ ก.ค. ๑๙ สัตมวารที่ ๑๓ – มณฑลทหารบกที่ ๑ – ๒ – ๓

– กรมการทหารช่าง – จังหวัดทหารบกลพบุรี

– กรมสรรพาวุธทหารบก

– ศูนย์การทหารราบ – โรงเรียนนายสิบทหารบก

– คณะรัฐมนตรีสมัย ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา

วันศุกร์ที่ ๓๐ ก.ค. ๑๙ สัตมวารที่ ๑๔ – กองทัพบก

(เสาร์ ๓๑ ก.ค. ๑๙ ครบ ๑๐๐ วัน)

พระธรรมเทศนา
ซึ่ง
พระภิกษุผู้ทรงคุณวุฒิ
แสดง
ในงานบำเพ็ญกุศลอุทิศ
แด่
พลเอก กฤษณ์ สีวะรา

สัปปุริสธรรมกถา
พระพุทธิวงศมุนี
วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม
แสดงในสัตมวารที่ ๓
ศพ
พลเอก กฤษณ์ สีวะรา
๑๔ พฤษภาคม ๒๕๑๙

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

สปฺปุริโส ภิกฺขเว กุเล ชายมาโน พหุโน ชนสฺส อตฺถาย หิตาย สุขาย โหติติ ฯ

บัดนี้ จักแสดงพระธรรมเทศนาในสัปปุริสธรรมกถา ฉลองศรัทธาประดับปัญญาบารมี อนุโมทนากุศลราศีทักษิณานุปทานบัจโจปการกิจ อันเจ้าภาพ คือ บริษัทอุตสาหกรรมน้ำตาลแห่งประเทศไทย นายบรรเจิด ชลวิจารณ์, บริษัท กิพาสยาม นายถาวร พรประภา และคณะนายทหาร รุ่น พ.ศ. ๒๔๗๗ พร้อมด้วยญาติมิตรและวิสสาสิกชนได้มีกุศลฉันท์พร้อมกันมาบำเพ็ญให้เป็นไปในสัตมวารที่ ๓ นับแต่กาลที่ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ได้ถึงอสัญกรรมล่วงลับดับจิตสังขารไป กุศลทักษิณานุปทานบัจจัยทั้งปวงนี้ สำเร็จเป็นไปด้วยอำนาจมิตรพลีและญาติพลีธรรมบรรณาการ อันมิตรและญาติผู้ยังมีชีวิตอยู่จะพึงบำเพ็ญให้เป็นไป ตามนัยแห่งพระพุทธภาษิตที่สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสแสดงไว้ว่า "อทาสิ เม อกาสิ เม" เป็นต้น ความว่า เมื่อมาระลึกถึงคุณธรรมความดีที่ผู้ล่วงลับไปแล้วได้มีแก่ตนว่า ผู้นี้ได้ให้สิ่งนี้แก่เรา ผู้นี้ได้กระทำสิ่งนี้แก่เรา ผู้นี้เป็นญาติของเรา ผู้นี้เป็นมิตรของเรา ผู้นี้เป็นสหายผู้ร่วมการงานของเรา บุคคลผู้อยู่ ณ ภายหลังพึงตามเพิ่มให้ซึ่งทักษิณาทานแก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว ดังนี้ เป็นต้น ฯ

พลเอก, พลเรือเอก, พลอากาศเอก กฤษณ์ สีวะรา อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม, อดีตผู้รักษาการผู้บัญชาการทหารสูงสุด และอดีตผู้บัญชาการทหารบกเป็นต้นนั้น

เป็นผู้มีคุณธรรมความดี อันมิตรและญาติจะพึงคำนึงนึกเป็นอดีตารมณ์ แล้วบำเพ็ญกุศลทักษิณาทานด้วยประการต่างๆ ให้เป็นไป และเป็นทิฏฐานุคตินัยแบบอย่างให้ผู้เป็นวิสสาสิกชนได้อนุวัตตาม เป็นต้นว่า ความเป็นอภิชาตบุตรผู้มีสถานะยิ่งกว่าพื้นเพเดิม เพราะอาศัยคุณธรรม มีความกตัญญูกตเวทีต่อท่านผู้มีพระคุณของตนมีมารดาบิดาเป็นต้น ตลอดถึงผู้เป็นมิตรและเป็นญาติผู้มีอุปการคุณอื่นๆ เป็นสำคัญ และในความเป็นผู้พยายามสร้างตน สร้างสถานะของตน และความเป็นผู้ตั้งตนไว้โดยชอบโดยสมควรแก่สถานะที่ตนเป็น เช่นเป็นทหาร นับแต่ความเป็นนักเรียนนายร้อยทหาร จนถึงความเป็นผู้รักษาการผู้บัญชาการทหารสูงสุด และความเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นผู้พยายามสร้างความเป็นอย่างนั้นๆ ให้เป็นไปด้วยดี จนมีมิตรมีสหายเป็นอันมาก อันเป็นกำลังเครื่องตั้งมั่นของตน เป็นผลให้ได้รับยศทางทหารทั้ง ๓ เหล่าทัพ จึงนับว่าเป็นทิฏฐานุคติได้เป็นอย่างดีประการหนึ่งๆ

อนึ่ง พลเอก กฤษณ์ สีวะรา นั้น ไม่ว่าท่านจะได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งและหน้าที่ใดๆ ก็ตาม คือความเป็นนักการทหาร ความเป็นนักการเมือง หรือนักการบ้าน อย่างไรก็ดีท่านพยายามปฏิบัติหน้าที่ความเป็นอย่างนั้นๆ ให้เป็นไปโดยสมควรแก่ความที่ท่านเป็นด้วยดีจนเป็นที่ยกย่องสรรเสริญโดยทั่วไป ได้รับความไว้วางพระราชหฤทัยในสมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า โดยได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นที่สุดท้าย และได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่ง คือมหาปรมาภรณ์ช้างเผือก และเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งคือมหาวชิรมงกุฎเป็นต้น อันเป็นที่เชิดชูและเป็นเกียรติยศแก่ท่านและวงศ์สกุลของท่านสืบไปตลอดกาลนาน

ในด้านการพระพุทธศาสนา พลเอก กฤษณ์ สีวะรา เป็นผู้มีศรัทธาความเชื่ออันชอบแก่เหตุผล มีความเลื่อมใสมั่นคงไม่คลอนคลาย บำเพ็ญกุศลจริยามากมายเป็นอเนกประการ สมบูรณ์ด้วยสีลาจารวัตร นับแต่มีกายสมาจารและวจีสมาจารอันสมควรแก่ฐานะและชั้นของบุคคลนั้นๆ มีอัธยาศัยเป็นมัทวสมาจารอ่อนโยนเข้าได้กับบุคคลทุกชั้นไม่ถือตน เป็นที่รักและเคารพนับถือแห่งบุคคลผู้มีวิสาสะใกล้ชิด มีปรีชาสามารถพอแก่กรณียกิจอันเป็นหน้าที่มิได้บกพร่อง ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้มีอัธยาศัยจิตใจกว้างขวางเห็นสุขทุกข์ของตนและของบุคคลอื่น

เป็นเช่นเดียวกัน ในฝ่ายการบำรุงพระพุทธศาสนา นอกจากจะได้บริจาคทรัพย์สินอันเป็นส่วนตนบำรุงพระภิกษุสามเณร และกิจการพระศาสนาโดยสมควรแล้ว และได้สร้างพระพุทธรูปประธานและอื่น ๆ ให้หน่วยทหาร ๑๘ หน่วย รวม ๓๖ องค์ และพระพุทธรูปประธานประจำอุโบสถอีก ๓ วัด แล้วยังได้รับหน้าที่เป็นประธานกรรมการหรือกรรมการอำนวยการหาทุนมาทำนุบำรุงและสนับสนุนกิจการพระศาสนามากมายหลายวัดหลายอาราม

รวมความว่า พลเอก กฤษณ์ สีวะรา นั้นเกิดมาเพื่อบำเพ็ญประโยชน์โดยแท้จริง ทั้งที่เป็นอัตตัตถจริยา – ประโยชน์ส่วนตน ญาตัตถจริยา – ประโยชน์เพื่อญาติ และโลกัตถจริยา – ประโยชน์ของโลก คือประโยชน์โดยทั่วไป อันได้แก่ประโยชน์ของมิตรของสหายของประเทศชาติ พระศาสนาและพระมหากษัตริย์เป็นต้น อันเป็นประโยชน์โดยสาธารณะทั่วไป สมควรแก่การที่ได้รับยกย่องสรรเสริญว่า เป็นสุภาพบุรุษ หรือเป็นสัตบุรุษ คือความเป็นผู้ดีตามหลักการแห่งพระพุทธศาสนา ต้องตามพระพุทธภาษิตกถาที่ได้ยกมาเป็นอุทเทศบทเบื้องต้นนั้นว่า "สปุปุริโส ภิกฺขเว กุเล ชายมาโน" เป็นต้น แปลความว่า ภิกษุทั้งหลาย สัตบุรุษเมื่อเกิดในสกุลย่อมเกิดขึ้น เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อสุขแห่งชนเป็นอันมาก เปรียบดังมหาเมฆยังฝนให้ตก ทำข้าวกล้าให้สำเร็จ ย่อมยังประโยชน์เกื้อกูลและสุขให้เกิดแก่มหาชน ฉะนั้น ฯ

อธิบายความตามพระบาลีกถานี้ว่า ธรรมดาบุคคลแม้จะมีทรวดทรงสัณฐานงดงามมาแต่เดิมเพียงไรก็ดี ยังต้องมีอาภรณ์เป็นเครื่องประดับอีกส่วนหนึ่ง อาภรณ์นั้นต้องได้ทรงสมส่วนกับบุคคลผู้แต่งจึงจะพางาม อาศัยความแต่งที่เหมาะสมส่วน แม้บุคคลจะมีทรวดทรงสัณฐานไม่สู้ดีมาแต่เดิมก็ยังพาให้ดูได้ ดังภาษิตโลกกล่าวว่า ไก่งามเพราะขน คนงามเพราะแต่ง นี้ฉันใด สัตบุรุษย่อมต้องมีธรรมเป็นอาภรณ์เครื่องแต่งฉันนั้น สัตบุรุษได้อาศัยธรรมเป็นอาภรณ์แล้ว ย่อมดูงามมีสง่าในประชุมชน ทั้งเป็นเครื่องหมายที่ให้บุคคลอื่นรู้ได้ว่าเป็นสัตบุรุษ ธรรมอันเป็นคุณาภรณ์เครื่องแต่งแห่งท่านผู้เป็นสัตบุรุษนั้นมีหลายประการ โดยประการหนึ่งซึ่งมีชื่อว่า สัปปุริสธรรม มีอยู่ ๗ ประการ คือ ธัมมัญญุตา–ความเป็นผู้รู้จักเหตุ อัตถัญญุตา – ความเป็นผู้รู้จักผล อัตตัญญุตา – ความเป็นผู้รู้จักตน มัตตัญญุตา – ความเป็นผู้รู้จักประมาณ กาลัญญุตา – ความเป็นผู้รู้จักกาล ปริสัญญุตา – ความเป็นผู้รู้จักประชุมชน ปุคคลปโรปรัญญุตา – ความเป็นผู้รู้จักบุคคลอื่น ๆ คือความเป็นผู้รู้จักเลือกบุคคล ฯ

ธัมมัญญุตา—ความเป็นผู้รู้จักเหตุนั้น ได้แก่ความรู้ว่า เหตุนี้เป็นเหตุแห่งความสุขความเจริญ และเหตุนั้นเป็นเหตุแห่งความทุกข์ความเสื่อม เช่นรู้ว่าสุจริตความประพฤติดีทางกายวาจาใจ เป็นเหตุให้เกิดความสุข และทุจริตความประพฤติชั่วทางกายวาจาใจเป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ ความรู้จักเหตุนี้ เป็นคุณให้บุคคลสามารถหลีกเลี่ยงเหตุแห่งความทุกข์ความเสื่อม และประกอบเหตุแห่งความสุขความเจริญ ฯ

อัตถัญญุตา—ความเป็นผู้รู้จักผลนั้น ได้แก่รู้ว่า ผลอันน่าปรารถนาอย่างนี้เป็นผลมาแต่เหตุดีอย่างนั้น และผลที่ไม่น่าปรารถนาอย่างนั้น เป็นผลมาแต่เหตุชั่วอย่างนี้ ความรู้จักผลแห่งเหตุอย่างนี้ เป็นคุณยังบุคคลให้สามารถรักษาเหตุแห่งผลข้างดีไว้ และทำให้ยิ่ง ๆ ขึ้น ทั้งให้สามารถตัดต้นเหตุแห่งผลข้างชั่ว ไม่ให้เกิดขึ้นได้ ฯ

อัตตัญญุตา—ความเป็นผู้รู้จักตนนั้น ไม่ได้หมายความว่ารู้จักชื่อตัวว่าชื่อนั้นชื่อนี้ แต่หมายความว่าตัวเองรู้จักสมบัติของตนทั้งภายในและภายนอก เช่นรู้ว่าตนมีชาติตระกูล ยศศักดิ์ อำนาจ ทรัพย์สมบัติ บริวาร กำลังกาย กำลังใจ สติ ปัญญา และคุณธรรมอื่น ๆ ว่ามีเพียงเท่านั้นเท่านี้ แล้วประพฤติตนให้สมกับสมบัติความเป็นของตนนั้น ๆ จึงจะเรียกว่าเป็นผู้รู้จักตน บุคคลผู้ที่รู้จักตนย่อมประพฤติตนพอเหมาะพอดีสมกับฐานะและความเป็นอยู่ของตน และย่อมกระทำการงานให้บังเกิดผลดีโดยส่วนเดียว เช่นแม่ทัพผู้ฉลาดรู้ว่ากำลังทหารของตนมีเท่าไร ควรที่จะรุกหรือถอยหรือตั้งรับข้าศึกแต่ต้นมือดีแล้ว เมื่อลงมือทำการรบ ก็ย่อมจะได้รับผลดี มีแต่ทางจะได้เปรียบแก่ข้าศึกอย่างเดียว ส่วนผู้ที่ไม่รู้จักตนย่อมประพฤติตนไม่สมกับฐานะและความเป็นอยู่ของตน แม้จะประกอบการงานใด ๆ ก็มีแต่จะยิ่ง ๆ หย่อน ๆ ผิด ๆ พลาด ๆ ทำให้เสียประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่น เหตุนั้น ผู้ที่เป็นสัตบุรุษเมื่อจะทำกิจการใด ๆ ลงไป ย่อมมองดูฐานะของตนว่าเป็นอย่างไรก่อนแล้ว จึงกระทำกิจการนั้น ๆ ตามสมควรกับฐานะและความเป็นอยู่ของตน ไม่ทำไปตามอำนาจแห่งกิเลส เช่นความถือตัว และดูหมิ่นผู้อื่น ฯ

มัตตัญญุตา—ความเป็นผู้รู้จักประมาณนั้น มีอธิบายว่า กิจการไม่ว่าอย่างใด ๆ ย่อมมีกำหนดอัตราเป็นเครื่องวัดอยู่ในตัวทุกสิ่งทุกอย่างว่าพอดี จึงจะเกิดผลประโยชน์ ถ้า

ขาดความพอดีของมันไป ย่อมไม่บังเกิดผล ความรู้ประมาณในการประกอบกิจการนั้น ๆ ว่าอย่างไรเหมาะ อย่างไรไม่เหมาะ เรียกว่าความเป็นผู้รู้จักประมาณในที่นี้ คุณข้อนี้เป็นเครื่องอุดหนุนให้ทำอะไรได้พอสมควรแก่ประโยชน์และเหตุผล ไม่ให้ยิ่งไป ไม่ให้หย่อนไป กว่าประโยชน์และเหตุผลนั้น ๆ ความรู้จักประมาณนี้ ถ้าใช้ความพิจารณาดูวิสัยแห่งธรรมชาติที่เป็นอยู่บนพื้นพิภพนี้ ก็จะรู้ได้ว่าอาศัยความพอดีแห่งธรรมชาตินั้น ๆ จึงเกิดผลได้ เช่นข้าวที่ชาวนาหว่านลงบนดิน ก็ต้องได้รับอากาศและความชุ่มชื้นพอดี ข้าวนั้นจึงงอกขึ้นเป็นต้นเป็นลำมีผลได้ แต่ความพอดีนี้ เป็นข้อที่จะต้องวินิจฉัยตามสภาพแห่งวัตถุและกิจการนั้น ๆ ให้ถูกต้อง นับว่าเป็นหลักสำคัญของผู้ประกอบการงานให้เกิดผลแก่ตนและผู้อื่น ถ้าไม่รู้ประมาณความพอดีในสรรพวัตถุและกิจการว่ามีอย่างไร การงานนั้นย่อมไม่บังเกิดผลดีแก่ผู้ประกอบ เช่นจักประกอบกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเป็นเรื่องที่ยาก และยังไม่ทราบข้อดื้นลึกหนาบางแห่งกิจการนั้น แต่มีใจรีบร้อนต้องการให้เสร็จทันอกทันใจ ย่อมเป็นไปไม่ได้อยู่เองตามธรรมดา เพราะสิ่งที่ยากก็ต้องการเวลานานพอสมควรกัน เพราะฉะนั้นผู้หวังประโยชน์จากกิจการที่จะกระทำลงไป จงรู้ประมาณคือความพอดีในการประกอบกิจการนั้น ๆ ว่าอย่างไรเหมาะ อย่างไรไม่เหมาะ เสียก่อนแล้วทำลงไป จึงจะได้รับผลดีแห่งกิจการนั้น ๆ

กาลัญญุตา — ความเป็นผู้รู้จักกาลนั้น ได้แก่รู้จักกาลเวลาที่ควรทำและกาลเวลาที่ยังไม่ควรทำกิจการนั้น ๆ เช่นรู้ว่า เวลานี้ควรกระทำกิจการอย่างนั้น และเวลานั้นควรกระทำกิจการอย่างนี้ ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลานี้เป็นคุณสำคัญของบุคคล เพราะชีวิตของบุคคลเกี่ยวข้องอยู่ด้วยการงาน และการงานทั้งหลายเกี่ยวเนื่องด้วยฤดูและเวลา เช่นจะทำนาก็ต้องทำเมื่อฤดูฝนและในเวลาหรือในที่มีน้ำจึงจะได้ผลมาเลี้ยงชีวิต ถ้าไปทำในฤดูแล้งหรือในที่ไม่งอกงามเกิดผลได้ตามความประสงค์ ผู้ประกอบกิจการให้ถูกต้องตามคราวตามสมัยและโอกาส ย่อมได้ผลเป็นที่พึงพอใจ ไม่คลาดจากประโยชน์สุข จึงควรระมัดระวังเวลาไม่ปล่อยให้เวลาล่วงไปเสียเปล่าโดยไม่ได้ประโยชน์ เพราะเวลาล่วงไป อายุที่จะมาข้างหน้าก็จะลดน้อยลงไปตามส่วน ไม่สามารถจะหาอะไรมาทดแทนได้ นับว่าการเสียเวลาเป็นการเสียหายมากกว่าการเสียทรัพย์สมบัติ เพราะทรัพย์สมบัติที่เสียไปยังอาจหาได้มากกว่าที่เสียหายไปอีก

สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงทรงสั่งสอนให้พิจารณาอยู่เสมอทุกวันว่า "วันคืนล่วงไป ๆ บัดนี้เราทำอะไรอยู่" ดังนี้ ก็โดยจะทรงเตือนให้ระมัดระวังเวลาและประกอบกิจการงานให้ทันกาลเวลา เพื่อจะได้ยึดถือประโยชน์ไว้ได้ด้วยดี ไม่ปล่อยให้ประโยชน์ล่วงเลยไปเสียเปล่า ฯ

ปริสัญญุตา — ความเป็นผู้รู้จักประชุมชนนั้น ได้แก่รู้จักสมาคมสังคมและกิริยาที่จะต้องประพฤติต่อสมาคมหรือสังคมนั้น ๆ ไม่ให้ขัดต่อความนิยมขนบธรรมเนียมของสมาคมนั้น และไม่เห็นแก่ตัวเองในเวลาที่อยู่ ณ ที่ประชุมนั้น รวมความก็คือรู้จักรักษามารยาทไม่ให้เกิดเสียหายขึ้นได้ในที่ประชุมชนนั้น ๆ ความเป็นผู้รู้จักประชุมชนนี้ เป็นเหตุให้สนิทสนมกลมเกลียวเข้ากันได้กับสมาคมนั้น ๆ ไม่เป็นที่เย้ยหยัน ดูหมิ่น ติฉินนินทาของสมาคมหรือสังคมนั้น ๆ ได้ ฯ

ปุคคลปโรปรัญญุตา — ความเป็นผู้รู้จักบุคคลอื่น ๆ นั้น หาได้หมายเพียงรู้จักชื่อและยศศักดิ์ของบุคคลเท่านั้นไม่ แต่หมายเอาการรู้จักอัธยาศัยความประพฤติและคุณสมบัติต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ในบุคคลนั้น ๆ ว่าบุคคลนี้เป็นคนดีหรือชั่วเป็นคนโง่หรือฉลาดเป็นต้น ความเป็นผู้รู้จักบุคคลอื่น ๆ นี้ มีอุปการะแก่ผู้ประพฤติมาก เพราะคนเราที่มีหน้าที่การงานเกี่ยวเนื่องกัน ถ้าไม่หยั่งรู้ความเป็นไปของกันและกัน ก็เป็นการยากที่จะกระทำกิจการให้เกิดผลดีได้ เช่นบุคคลที่มีความรักกัน จะรักษาความรักกันนั้นไว้ได้ยืดยาว ก็เพราะรู้จักใจและประพฤติถูกใจกัน เพราะฉะนั้น คนที่จะคบหาสมาคมกันและประกอบการงานเกี่ยวข้องกันจำต้องพยายามรู้จักกันและกันให้ดี จึงจะประกอบการงานนั้น ๆ ให้ได้ผลเต็มที่ หากผู้ใดบกพร่องในคุณข้อนี้ ย่อมเป็นการยากที่ผู้นั้นจะปฏิบัติการงานอันเกี่ยวข้องกับผู้อื่นให้เป็นผลดีได้ตามปรารถนา ฯ

คุณธรรมทั้ง ๗ ประการดังวิสัชนามา ตั้งแต่ความมีปรีชารอบรู้เหตุผลจนถึงความเป็นผู้รู้จักบุคคลอื่น ๆ เป็นที่สุดนี้ เป็นอาภรณ์เครื่องประดับสำหรับสัตบุรุษ เป็นเครื่องหมายที่ให้รู้ได้ว่าเป็นสัตบุรุษบุคคลในพระพุทธศาสนา บุคคลเช่นนี้อุบัติมาในสกุลใด ๆ ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขแก่ประชุมชนเป็นอันมาก แม้องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าก็ทรงสรรเสริญ ดังพระพุทธภาษิตที่ได้วิสัชนามาแล้วนั้น ฯ

พลเอก กฤษณ์ สีวะรา เป็นสุภาพบุรุษมีคุณธรรมพอเทียบได้กับความเป็นสัตบุรุษบุคคลในพระพุทธศาสนา ประกอบกิจการยังชีวิตของตนให้เจริญขึ้นโดยลำดับ จนได้ชื่อว่าเป็นอภิชาตบุตรผู้ที่มียศศักดิ์และหน้าที่การงานสูงกว่าพื้นเพเดิม เป็นผู้มีอัธยาศัยกว้างขวางเข้าได้กับบุคคลทั้งหลาย เพราะเป็นผู้มีคุณธรรมคือความเป็นผู้รู้จักบุคคลอื่น ๆ เป็นต้น มีชีวิตเป็นอยู่ด้วยดีตลอดมา บัดนี้ท่านได้ละสังขารร่างกายอันนี้ไว้ ได้ไปบังเกิดในคติภพที่ตนประสงค์ เป็นต้นว่าโลกนี้หรือสวรรค์ อันผลแห่งชนกกรรมนำให้เป็นไป มิตรสหายและญาติพี่น้องต่างมีความอาลัยเสียดายในการจากไปของท่าน แต่ก็ไม่สามารถที่จะฝืนคติธรรมดาของสังขารไปได้ จึงได้พร้อมเพรียงกันมาบำเพ็ญกุศลทักษิณาทานตามกำลังและความสามารถของตน ๆ ในวันนี้ บริษัท อุตสาหกรรมน้ำตาลแห่งประเทศไทย คุณบรรเจิด ชลวิจารณ์, บริษัท กีฬาสยาม นายถาวร พรประภา และคณะนายทหารรุ่น พ.ศ. ๒๔๗๗ ก็ได้พร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศลทักษิณาทานตามคตินิยมในทางพระพุทธศาสนา กุศลทักษิณาทานทั้งปวงนี้ เป็นกุศลทักษิณาทานอันตั้งอยู่ดีแล้วในสงฆ์ ขอจงเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่พลเอก กฤษณ์ สีวะรา โดยฐานนิยมในสัมปรายภพนั้นทุกประการ ฯ ขอเชิญดวงวิญญาณของพลเอก กฤษณ์ สีวะรา จงได้รับทราบแล้วอนุโมทนาสำเร็จเป็นปัตตานุโมทนามัยกุศล เพิ่มเติมเสริมกุศลบารมีที่ได้มีอยู่แล้วให้ภิญโญยิ่งขึ้นไปตลอดกาลนาน ฯ

ในอวสานแห่งพระธรรมเทศนานี้ พระสงฆ์ ๔ รูปจักได้รับประทานสวดพระคาถาธรรมบรรยายโดยสรภัญพิธี เพื่อเพิ่มเติมเสริมกุศลราศีทักษิณาทานให้ยิ่งขึ้นไป และเพื่อเป็นปัจจัยให้เกิดธรรมสังเวชโดยสมควรแก่สมาคม ณ กาลบัดนี้ ฯ

รับประทานแสดงพระธรรมเทศนาในสัปปุริสธรรมกถา พอสมควรแก่กุศลราศีทักษิณานุปทานปัจโจปการกิจ มีอรรถาธิบายดังวิสัชนามา เอวं - ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ

พระพุทธโอวาทครั้งสุดท้าย
แสดงในงานบำเพ็ญกุศลสัตมวารศพ
ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา
ณ ศาลากวีนฤมิตร วัดเทพศิรินทราวาส

โดย

พระเทพประสิทธิคุณ วัดประยูรวงศาวาส

วันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๑๙

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ
หนฺททานิ ภิกฺขเว อามนฺตยามิ โว วยธมฺมา สงฺขารา
อปฺปมาเทน สมฺปาเทถาติ.

บัดนี้ จักได้วิสัชนาแสดงพระธรรมเทศนา เรื่องพระพุทธโอวาทครั้งสุดท้าย เนื่องในงานบำเพ็ญกุศล สัตมวารที่ ๔ ศพ ฯพณฯ ท่านพลเอก กฤษณ์ สีวะรา โดยที่ทั้ง ๔ บริษัท คือ บริษัทโรงกลั่นน้ำมันไทย บริษัทบางกอกเดินเรือ บริษัทอินเตอร์เนชั่นแนลทัส แอนด์ ไฟรแนลท์ บริษัทพร้อมพันธ์อุตสาหกรรมไม้ ร่วมกันเป็นเจ้าภาพ ทั้งนี้ เพราะได้อนุสรณ์รำลึกถึงอุปการคุณที่ ฯพณฯ ท่านพลเอก กฤษณ์ สีวะรา ได้มีอยู่กับบริษัททั้ง ๔ นี้ด้วยดีตลอดมา นี่คือเครื่องบันดาลใจให้บริษัททั้ง ๔ จัดการบำเพ็ญกุศลครั้งนี้ขึ้น เพื่อตอบแทนสนองพระคุณตามวิสัยของสัปปุริสชนคนดี ที่จะพึงปฏิบัติ ซึ่งตรงกับธรรมภาษิตที่ว่า นิมิตฺตํ สาธุรูปานำ กตญฺญูกตเวทิตา ความรู้จักบุญคุณของท่านแล้วตอบแทน จัดเป็นเครื่องหมายของคนดี ดังนี้

ฯพณฯ ท่านพลเอก กฤษณ์ สีวะรา นับว่าท่านเป็นผู้ที่ดำรงอยู่ในความดีทั้ง ๓ สมัย คือ มาดี อยู่ดี และจากไปดี อธิบายว่า เมื่อท่านเกิดมาสู่โลกนี้ ก็ได้บำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ตนเอง โดยศึกษาหาวิชาความรู้ ส่งเสริมตนเองให้สูงขึ้นโดยลำดับ พร้อมทั้งกิริยาวาจา

อัธยาศัยก็สุภาพเรียบร้อย เข้าลักษณะสุภาพชน ในขณะเดียวกันก็สร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ โดยรับบริหารงานในตำแหน่งต่าง ๆ ที่สำคัญ ๆ มากมายหลายตำแหน่งตลอดมา ด้วยความเรียบร้อย จนได้รับการยกย่องชมเชยจากสาธุชนทั้งหลายโดยทั่วไปอย่างกว้างขวาง ขณะที่ดำรงชีวิตอยู่ ก็ปกครองชีวิตด้วยดีตลอดมาด้วยการตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรมสัมมาปฏิบัติ จนกระทั่งอวสานสมัยก็ได้จากไปในขณะที่กำลังบำเพ็ญความดี บัดนี้ท่านได้จากไปแล้ว จากไปแต่เพียงสังขารร่างกาย แต่ความดีทั้งหลายหาได้จากไปไม่ ยังปรากฏอยู่ในความทรงจำของชนทั่วไป ต้องตามนัยแห่งธรรมภาษิตที่ว่า **รูปี ชีรติ มจฺจานำ นามโคตฺตำ น ชีรติ** รูปร่างกายของสัตว์ทั้งหลาย ย่อมย่อยยับไปตามสภาพ แต่ชื่อเสียงความดีหาย่อยยับดับสูญไปไม่ จึงจัดได้ว่า ฯ พณ ฯ ท่านพลเอก กฤษณ์ สีวะรา ได้อุบัติมาเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ด้วยความไม่ประมาทโดยแท้ สมด้วยกระแสพระพุทธภาษิต ในมหาปรินิพพานสูตร ที่ได้ยกขึ้นตั้งไว้เป็นอุเทศเบื้องต้นนั้นว่า

หนฺทานิ ภิกฺขเว อามนฺตยามิ โว วยธมฺมา สงฺขารา อปฺปมาเทน สมฺปาเทถ

แปลว่า ภิกษุทั้งหลาย เราตถาคตขอเตือนเธอทั้งหลายว่า สังขารทั้งปวง มีการเกิดขึ้นและเสื่อมไปเป็นธรรมดา เธอทั้งหลายจงบำเพ็ญประโยชน์ทั้งส่วนตนและส่วนรวมให้บริบูรณ์ด้วยความไม่ประมาทเถิด ดังนี้

พระพุทธภาษิตนี้ เป็นพระโอวาทครั้งสุดท้าย ที่ทรงประทานแก่พระภิกษุทั้งหลายที่ชุมนุม ณ ที่นั้น เมื่อทรงประทานแล้ว ก็เสด็จสู่ปรินิพพาน จึงนับว่าเป็นพระพุทธโอวาทพิเศษ เพราะเท่ากับเป็นการสรุปรวมยอดคำสอนทั้งสิ้นตลอดระยะ ๔๕ พรรษา ลงในพระโอวาทนี้ทั้งสิ้น ตามธรรมดาคำสั่งหรือคำสอนครั้งสุดท้าย มักถือกันว่ามีความสำคัญเป็นพิเศษ

ในสมัยครั้งพุทธกาล บิดาของสิงคาลมาณพ เมื่อใกล้จะสิ้นชีพได้สั่งให้สิงคาลมาณพนอบน้อมทิศทั้ง ๖ สิงคาลมาณพก็กระทำตามคำสั่งนั้นตลอดมา จนภายหลังได้มีโอกาสพบพระบรมศาสดา พระองค์ทรงแสดงทิศทั้ง ๖ ในศาสนานี้ ให้สำเร็จประโยชน์แก่สิงคาลมาณพ และเป็นประโยชน์สืบมาจนบัดนี้ อีกเรื่องหนึ่ง เล่าถึงพระเจ้าทีฆีติโกศล ผู้เป็น

พระราชบิดาของทีฆาวุกุมาร ได้รับสั่งแก่พระโอรสในสมัยใกล้จะถูกปลงพระชนม์ว่า อย่าเห็นแก่กาลยาว อย่าเห็นแก่กาลสั้น เวรย่อมระงับเพราะไม่จองเวร ทีฆาวุกุมารก็เคารพรับปฏิบัติตามคำสั่งนั้น จนได้รับผลดีในกาลต่อมา คือได้เป็นกษัตริย์ครองโกศลรัฐราชธานีแทนพระราชบิดา กับครองเมืองพาราณสีของพระเจ้าพรหมทัต รวมทั้ง ๒ พระนคร นี่คือผลอันศักดิ์สิทธิ์ของโอวาทครั้งสุดท้าย ยิ่งเป็นพระพุทธโอวาทด้วยแล้ว ก็ย่อมมีความศักดิ์สิทธิ์เป็นพิเศษ สมควรที่พุทธบริษัทจักต้องน้อมรับและปฏิบัติตามอย่างแท้จริง

พระบัจฉิมโอวาทของพระพุทธเจ้านี้ แม้จะสั้นแต่ก็มีความหมายอย่างลึกซึ้ง ทรงคุณภาพ และคุณค่ามากมายสุดจะพรรณนา เริ่มแรกพระองค์ทรงยกเรื่องสังขารร่างกายขึ้นมาชี้แจงให้เห็นความจริงว่า แต่ละสังขารไม่ว่าจะเป็นสังขารที่มีวิญญาณหรือไร้วิญญาณล้วนตกอยู่ในสภาพแปรปรวน ไม่คงทนถาวรทั้งสิ้น ชนิดที่มีวิญญาณอย่างคนเรานี้ ก็จะเห็นได้ง่าย นับจำเดิมตั้งแต่เกิดมาก็เริ่มแปรเปลี่ยนมาโดยตลอดไม่หยุดยั้ง จากเด็กเล็กมาเป็นเด็กใหญ่ มาเป็นหนุ่มสาว แล้วก็มาถึงวัยแก่ชรา อวัยวะทุกส่วนไม่คงที่ เช่น ตามัว หูตึง ผมหงอก ฟันหัก เนื้อหนังเหี่ยวย่น กำลังลดน้อยลง สติปัญญาเสื่อม เป็นต้น ซึ่งแสดงถึงหลักอนิจจังคือความไม่เที่ยงทั้งสิ้น ยังสังขารที่ไร้วิญญาณก็เช่นกัน ล้วนไม่เที่ยงทั้งนั้น เช่น อาคารบ้านเรือนก็มีการชำรุดทรุดโทรมหักพังไปตามกาลสมัย หาได้ยั่งยืนคงที่ไม่ หากใครจะพยายามหาความจีรังยั่งยืนในสังขาร จะหาไม่พบแน่นอน เช่นเดียวกับคนที่พยายามค้นหาหนวดเต่า เขากระต่าย ซึ่งหาเท่าไรก็จะไม่พบ ฉะนั้น

พระพุทธเจ้าตรัสว่า สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นย่อมเป็นทุกข์ คือเป็นสภาพที่ให้เกิดความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ และเป็นสภาพที่ทนไม่ได้ และตรัสต่อไปว่า สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งเหล่านั้นล้วนเป็นอนัตตา คือไม่อยู่ในอำนาจ เพราะห้ามไม่ได้ ว่าไม่พัง เช่น ห้ามมิให้อวัยวะแปรเปลี่ยน แก่เฒ่า ชรา ก็ห้ามไม่ได้ ห้ามมิให้เจ็บ มิให้ตาย ก็ห้ามไม่ได้ เพราะเช่นนี้ท่านจึงว่า เป็นอนัตตา

พระบรมศาสดา ทรงยกเรื่องความแปรปรวนของสังขารขึ้นมาให้เห็นปรากฏในเบื้องต้นเสียก่อน เพื่อให้เกิดความสังเวชสลดใจ จากนั้นก็จะได้ไม่ประมาทในชีวิตร่างกาย เป็นเหตุให้รีบขวนขวายบำเพ็ญประโยชน์ให้มากยิ่งขึ้น เรื่องนี้จะเห็นได้จากพระพุทธประวัติ

ตอนที่เจ้าชายสิทธัตถะเสด็จประพาสพระราชอุทยาน ได้ทอดพระเนตรเห็นคนแก่ คนเจ็บ คนตาย โดยลำดับวาระ ทำให้พระองค์ทรงสังเวชสลดพระทัยว่า สภาพการณ์นี้จักต้องเกิดขึ้นกับพระองค์บ้างอย่างแน่นอน ประจวบกับในวาระที่ ๔ ทรงพบบรรพชิต น้ำพระทัยจึงน้อมไปสู่การบรรพชา และนี่เองคือจุดเริ่มต้นที่เป็นเหตุให้พระองค์เสด็จออกผนวช จนได้ตรัสรู้ในกาลต่อมา พร้อมกับได้ทรงบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ชาวโลกอย่างยิ่งใหญ่ไพศาล ตกทอดต่อมาจนถึงบัดนี้ บทเรียนอันนี้เอง เป็นเหตุให้พระองค์นำมาสั่งสอนพุทธบริษัทในกาลต่อมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็ตอนใกล้เสด็จดับขันธปรินิพพาน ตามที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น

การบำเพ็ญประโยชน์นับว่าเป็นเรื่องสำคัญของคนเรา เพราะคุณค่าราคาของคนก็อยู่ที่บำเพ็ญประโยชน์เป็นสำคัญ ใครบำเพ็ญได้มากชีวิตก็มีคุณค่ามาก ดูแต่ต้นไม้เถิด หากต้นไหนผลิดประโยชน์ได้มาก เช่น มีดอกมีผลให้คนได้อาศัย ต้นไม้นั้นก็มีคุณค่า คนก็ชอบปลูกและดูแลรักษาด้วยความเอาใจใส่ หากต้นไม้ต้นใดไร้ประโยชน์ ดอกก็ใช้ทำอะไรไม่ได้ ผลก็ไม่มีหรือมีก็กินไม่ได้ ต้นไม้ประเภทนี้ขึ้นที่ไหนก็รกที่นั่น รังแต่จะถูกโค่นทิ้งในที่สุดฉันใด คนเราก็ฉันนั้น

การบำเพ็ญประโยชน์ที่จะเกิดเป็นผลอย่างเต็มที่ พระพุทธเจ้าตรัสว่า ต้องอาศัยวางอยู่บนรากฐานของความไม่ประมาท คือมีสติรอบคอบ ซึ่งตรงกับธรรมภาษิตว่า นิสมฺม กรณํ เสยฺโย ใคร่ครวญก่อนแล้วจึงทำดีกว่า

ฯพณฯ ท่านพลเอก กฤษณ์ สีวะรา ท่านเกิดมาดี ดำรงชีวิตอยู่ดี และจากไปขณะสร้างความดี จึงนับว่าท่านได้บำเพ็ญประโยชน์ทั้งส่วนตัว และส่วนรวม อันเกิดเป็นผลดีแก่ประเทศชาติและพระพุทธศาสนาสืบมา ทั้งนี้ก็เพราะอาศัยท่านตั้งอยู่ในอัปปมาทธรรม คือความไม่ประมาท มีสติสัมปชัญญะ ใคร่ครวญอย่างสุขุมรอบคอบ งานต่าง ๆ จึงสำเร็จลงด้วยดี อันเป็นผลทำให้ท่านเจริญด้วยยศศักดิ์ สรรเสริญ ความงาม ความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต ตลอดมาจวบจนอวสานสมัย เพราะท่านได้ปฏิบัติตามสอดคล้องต้องตามพระพุทธ-ภาษิตอันเป็นปัจฉิมโอวาท ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น

ขออำนาจกุศลบุญราศี ที่คณะท่านเจ้าภาพทั้ง ๔ บริษัท คือ บริษัทโรงกลั่นน้ำมันไทย บริษัทบางกอกเดินเรือ บริษัทอินเตอร์เนชั่นแนล ทัส แอนด์ ไฟรแนลท์ บริษัทพร้อมพันธ์อุตสาหกรรมไม้ ที่ได้ร่วมกันบำเพ็ญครั้งนี้ด้วยความกตัญญูกตเวที เพราะสำนึกในพระคุณของท่านผู้ล่วงลับไปแล้วนั้น พร้อมทั้งคุณพระศรีรัตนตรัยจงดลบันดาลให้ ฯพณฯ ท่าน พลเอกกฤษณ์ สีวะรา จงประสพแต่ความเกษมสำราญ ในสถานที่เกิดนั้น ๆ ตลอดกาลเป็นนิตย์เถิด

อนึ่ง ขออำนาจแห่งกุศลจิต แห่งท่านเจ้าภาพทั้ง ๔ บริษัท ตลอดจนสาธุชนทุกท่านในสมาคมนี้ จงเจริญศรี ศิริสวัสดิ์ พิพัฒนมงคล ชนมายุ สุข ทุกประการ

ในอวสานที่สุดแห่งพระธรรมเทศนานี้ พระสงฆ์ ๔ รูป จักได้สวดคาถาธรรมบรรยาย เพื่อเพิ่มพูนกุศลบุญราศี ส่วนธรรมสวนมัย แก่สมาคมสืบต่อไป

รับประทานวิสัชนาพระธรรมเทศนา ฉลองศรัทธาตามกาลนิยม สมควรแก่เวลา ขอยุติพระธรรมเทศนาลง คงไว้แต่เพียงเท่านี้.

พุทธานุสติกถาเทศนา
พระวิสุทธิวงศาจารย์
วัดสุทัศนเทพวราราม
แสดงในงานบำเพ็ญกุศลสัตมวารที่ ๕
ศพ
พลเอก กฤษณ์ สีวะรา
เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๑๙

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ
เยเกจิ พุทฺธํ สรณํ คตา เส น เต คมิสฺสนฺติ อปายภูมิ
ปหาย มานุสํ เทหํ เทวกายํ ปริปูเรสฺสนฺตีติ ฯ

ธรรมีกถา ณ โอกาสบัดนี้ อาตมภาพจักได้แสดงพระสัทธรรมเทศนา ในพุทธานุสติกถาพรรณนาถึงเรื่องการถึงพระพุทธเจ้า พอเป็นเครื่องประดับสติบัญญาบารมีพุทธศาสนิกชนผู้สนใจในธรรมสัมมาปฏิบัติ จนกว่าจะสมควรแก่เวลา

ดำเนินความว่า วันนี้ได้มีคณะท่านเจ้าภาพ ประกอบด้วย บริษัทมิราม่า และบริษัทมินเซ็นต์ มิชชันนารี ซึ่งมีนายคมสัน สันติวราคม เป็นเจ้าภาพ ตลอดทั้งหอการค้าจีน และสมาคมจีนต่าง ๆ ได้จัดให้มีกงเต็กไปชุดหนึ่งแล้วนั้น คณะของท่านทั้งหลายเหล่านี้ได้มีความสามัคคีสมานฉันท์ พร้อมใจกันบำเพ็ญกุศลขันธ์ อันเป็นส่วนแห่งทักษิณานุปทานกิจ เพื่อจะได้อุทิศกัลปนาวิบากสมบัติที่ได้จัดกระทำขึ้นในวันนี้นั้น ส่งไปให้แก่ **พลเอก กฤษณ์ สีวะรา** ผู้ซึ่งได้ล่วงลับไปแล้วยังปรโลกเบื้องหน้า นับได้ว่าคณะท่านเจ้าภาพทั้งหลายเหล่านี้ เป็นผู้ที่มีความเคารพนับถือใน พลเอก กฤษณ์ สีวะรา เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งความจริงแล้ว พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ก็เป็นบุคคลที่น่าเคารพนับถือ ยกย่อง สรรเสริญ ไม่ว่าจะเป็นชาวไทย หรือชาวต่างชาติ ทุกท่านย่อมรู้จัก พลเอก กฤษณ์ สีวะรา เป็นอย่างดี โดยเฉพาะชาวไทยแล้ว รู้จักท่านทั้งประเทศ ตลอดกระทั่งพระสงฆ์องค์เจ้า ต่างก็ชื่นชม

ยินดีนับถือท่านทั่วไปทั้งนั้น ที่เป็นเช่นนี้ ก็เพราะว่าท่านเป็นคนที่มีอัธยาศัยใจคออารีอารอบอ่อนโยน ใจคอกว้างขวาง เรียกได้ว่า สังคมทุกชนิดท่านวางตัวเหมือนกันหมด ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อท่านยังดำรงชีวิตอยู่ ทุกช่วงชีวิตของท่าน ท่านก็ได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจจะเรียกได้ว่า เป็นผู้ชี้เข็มทิศหรือกำชะตาของชาติบ้านเมืองไว้จะให้หันเหไปในทางใดก็ได้ และถ้าจะว่ากันด้วยตำแหน่งแล้ว ตั้งแต่เกิดมาทีเดียว โด่งดังที่สุด โดยเฉพาะตำแหน่งในทางโลกที่เขายกย่องสรรเสริญว่าเป็นเกียรติยศอย่างสูง นับตั้งแต่นายร้อย จนถึงนายพล ท่านได้ผ่านมาแล้วทั้งนั้น ยิ่งไปกว่านั้นตำแหน่งในทางการเมืองท่านก็ได้เข้าไปมีส่วนบริหารอยู่หลายสมัย ตั้งแต่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ท่านก็เคยเป็นมาแล้ว และครั้งสุดท้ายก่อนที่ท่านจะอำลาโลกนี้ไป ท่านก็ได้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม แต่ครั้งสุดท้ายนี้ท่านเห็นจะไม่รู้สึกอะไร เพราะตามข่าวได้ทราบว่าเพียง ๕ วันเท่านั้น ท่านก็ได้เข้าโรงพยาบาล และในระหว่างที่ท่านพักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม อันเป็นกระทรวงที่มีอำนาจมาก ซึ่งอาจจะพลิกประวัติศาสตร์การเมืองให้เปลี่ยนไปก็ได้ แต่นั่นก็ยังพอทำเนา เพราะการเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ใคร ๆ ก็เป็นกันได้ ตั้งแต่ตั้งกระทรวงกลาโหม ก็มีรัฐมนตรีมามากมายหลายท่านด้วยกัน แต่ที่น่าจะกล่าวถึง และเป็นข้อสำคัญอย่างยิ่ง ที่ทำให้ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา มีชื่อเสียง โด่งดัง ขจรขจายไปทุกสาระทิศ จนเป็นที่กล่าวขวัญยกย่องกันว่า ท่านเป็นปูชนียบุคคลของวงการทหาร นั่นก็คือในวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ที่ผ่านมา พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ในฐานะผู้บัญชาการทหารบก ท่านได้เข้าควบคุมสถานการณ์ในระยะวิกฤตไว้ได้อย่างงดงาม และท่านนั้นเองเป็นผู้พลิกประวัติศาสตร์การปกครองระบอบประชาธิปไตย

นับว่า พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ท่านเกิดมาเพื่อจะทำให้ประเทศชาติมีความร่มเย็นเป็นสุข ท่านเป็นคนมีอารมณ์ร่าเริง สนุกสนาน อ่อนโยน รักความยุติธรรม เพราะว่าการปกครองทหารมาก ๆ รู้จักคนมาก การที่จะทำให้ทหารทุกนายรัก คนทั่ว ๆ ไปรักนั้น ย่อมจะเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก แต่ก็หาเป็นเรื่องยากสำหรับท่านไม่ ทหารทุกกรมทุกกอง ตลอด

กระทั่งประชาชน และพระสงฆ์องค์เจ้า รู้สึกว่ารักเคารพ อยากพบหน้า อยากสนทนาปราศรัย กับท่านไปเสียทั้งนั้น ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ก็เพราะว่า ท่านมีหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เป็นแกนเป็นหัวใจของท่าน นั่นก็คือ พรหมวิหารธรรม ๔ ประการ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่า "ธรรมเป็นเครื่องอยู่ของท่านผู้ใหญ่" ถ้าจะพูดให้ฟังเข้าใจง่ายขึ้น ก็ว่า "ธรรมสำหรับนักปกครอง" พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ท่านมีธรรมสำหรับนักปกครอง คือ เมตตา ความรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข กรุณา ความสงสารคิดจะช่วยให้ผู้อื่นเขาพ้นทุกข์ มุทิตา ความพลอยยินดีในเมื่อผู้อื่นเขาได้ดี แต่เมื่อจะแผ่เมตตา กรุณา หรือ มุทิตา ก็ไม่บังควร ท่านก็วางอุเบกขา คือ วางตนเป็นกลาง ไม่เข้ากับผู้ใดใครผู้หนึ่งเสีย ท่านปฏิบัติตัวของท่านเช่นนี้ จึงทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชารักเคารพ ยำเกรงท่านทั้งผู้ใหญ่ผู้น้อย เช่น เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาทำผิดพลาด ท่านก็หาได้ลงโทษเสียทีเดียวไม่ ตั้งจิตประกอบด้วยเมตตา เรียกตัวมาแนะนำตักเตือน สั่งสอน แล้วก็เป็นอันเลิกกันไป คนผู้นั้นก็ซาบซึ้ง เคารพรักดุดดื่มปานประหนึ่งว่าพ่อบังเกิดเกล้าทีเดียว ปฏิปทาของท่านนี้ เป็นเนติ คือ ตัวอย่างอันดีที่เราควรเจริญรอยตาม

บัดนี้ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ท่านก็ได้ล่วงลับไปแล้ว ท่านไปอย่างเงียบ ๆ ตามศักดิ์ของท่านก็เรียกว่า "ถึงแก่อนิจกรรม" ถ้าพูดกันอย่างภาษาชาวบ้านธรรมดาก็เรียกกันว่า "ตายแล้ว" มีคนเขาบ่นกันทั่วไปว่า "ท่านตายเร็วเหลือเกิน แหม ชื่อเสียงกำลังหอมฟุ้ง โด่งดัง ไม่น่าตายไปเสียเลย ประเทศชาติจะได้พึ่งพาอาศัยบ้าง" พระเจ้าพระสงฆ์ก็จะได้เชิญไปวัดโน้นวัดนี้ มีงานใหญ่ ๆ โต ๆ ละก็ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ไม่เคยขาดเลย รู้จักกันทั้งวัด โดยเฉพาะวัดพระเชตุพนฯ ท่านก็เป็นกรรมการศิษย์เก่า ซึ่งทางวัดพระเชตุพนฯ ก็ได้มาบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทานผ่านไปแล้ว ต่อไปก็เป็นวัดสุทัศน์ ฯ วันที่ ๑๖ กรกฎาคม คณะสงฆ์วัดสุทัศน์ ฯ ก็จะมาบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทานให้แก่ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา เพราะเวลาวัดสุทัศน์ ฯ มีงานทุกครั้ง เชิญท่านไป ท่านก็ไม่เคยขัดข้อง ไปอย่างยิ้มแย้มแจ่มใส เรียกว่า หน้ารับแขก เมื่อท่านได้ถึงอนิจกรรมล่วงลับไปแล้วเช่นนี้ ปัญหาก็มีอยู่ว่า ท่านตายแล้วจะไปไหน อันทางที่จะไปก็มีอยู่ ๒ ทาง คือ สุคติ กับ ทุคติ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา จะไปสู่สุคติ หรือ ทุคติ เราก็ดูกันได้ที่เหตุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ตรัส

ไว้ว่า ยาทิสำ วปเต พีชำ ตาทิสำ ลภเต ผลำ กลฺยาณการี กลฺยาณำ ปาปการี จ ปาปกำ บุคคลหว่านพืชเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น ทำดีก็ได้ดี ทำชั่วก็ได้ชั่ว โลกนี้เป็นเหตุของโลกหน้า ชาตินี้เป็นเหตุแห่งชาติหน้า ในชาตินี้ทำดีไว้แล้ว ชาติหน้าก็ต้องได้รับผลแห่งกรรมดี

พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ท่านเป็นคนดี มีชีวิตอยู่ก็ไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อน มีแต่ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและช่วยเหลือผู้อื่น ยิ่งไปกว่านั้น ตลอดชีวิตของท่านยังสนใจเรื่องการบุญการกุศลเป็นพิเศษ อาจจะเรียกได้ว่าเป็นชีวิตประจำวันของท่านก็ได้ ได้ทราบจาก พันเอก นาค วงศ์วีระชัย บอกว่า ท่านสะสมพระพุทธรูปมาตั้งแต่ครั้งยังเป็นร้อยตรี จนกระทั่งถึงบัดจุบัน ท่านได้สร้างพระพุทธรูปใหญ่ ๆ ไว้ตามกรมกองทหาร และสร้างพระประธานไว้ตามพระอุโบสถวัดต่าง ๆ และหน่วยทหาร รวมแล้ว ๓๖ องค์ องค์หนึ่ง ๆ ๓ ศอก ๙ นิ้ว ราคาองค์ละเป็นแสน ๆ บาท แล้วยิ่งไปกว่านั้น ท่านยังสร้างพระเครื่องเล็ก ๆ ไว้มากมาย แจกทหาร แจกเพื่อนฝูง บางทีพระสงฆ์องค์เจ้าก็ขอ บางทีไม่ทันขอท่านก็ถวายเลย นี่ก็แสดงว่าจิตใจของท่านเข้าถึงพระ ยึดพระเป็นสรณะเป็นที่พึ่งมาโดยตลอดจนกระทั่งวาระสุดท้าย ย่อมจะเป็นเครื่องชี้ถึงคติของท่านในโลกหน้าได้เป็นอย่างดี สมดังพุทธภาษิตที่อาตมะได้ยกขึ้นไว้เป็นนิเขปบทเบื้องต้นว่า เยเกจิ พุทฺธำ สรณำ คตา เส น เต คมิสฺสนฺติ อปายภูมิ ปหาย มานุสำ เทหำ เทวกายำ ปริปูเรสฺสนฺติ ความว่า ไม่ว่าจะเป็นผู้ใดใครก็ตาม เมื่อได้ถึงคำว่า พุทโธ พุทโธ เป็นที่พึ่งที่ระลึกแล้ว ผู้นั้นจะไม่ไปอบายภูมิเลย และเขาเมื่อละกายมนุษย์ไปแล้ว จักบำเพ็ญเทวกายให้บริบูรณ์ คือ จักบังเกิดในสวรรค์ คำว่า อบายภูมิ แปลว่า กำเนิดหรือภูมิแห่งความเสื่อมเสีย ความพินาศ ความฉิบหาย ก็ได้แก่ ตายไปแล้วไปบังเกิดในนรก สัตว์ดิรัจฉาน เปรต อสุรกาย ทั้ง ๔ อย่างนี้ รวมเรียกว่า อบายภูมิ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ได้ถึงพระพุทธเจ้าอย่างเป็นชีวิตจิตใจ เพราะธรรมดาท่านก็เป็นคนชอบพระ ในบ้านที่ท่านอยู่ก็ดี ที่ทำราชการก็ดี ท่านก็นำพระพุทธรูปไปตั้งบูชาไว้เต็มไปหมด ไปอยู่กลาโหมก็นำพระพุทธรูปไปไว้กลาโหมห้องหนึ่ง ไปอยู่ที่ไหนท่านก็ทำอย่างนั้น ที่บ้านสวนพุดตาลก็เต็มไปหมดทั้งพระเล็กพระใหญ่ พระบูชามากมาย แสดงว่าท่านนับถือพระพุทธเจ้าอย่างมั่นคง นั่นเป็นการถูกต้องแล้ว เพราะคนเราทุกวันนี้

ล้วนหนาแน่นไปด้วยสรรพกิเลส ไว้ใจกันไม่ได้ นับถือกันไม่ได้ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ท่านคงจะคิดได้อย่างนี้ จึงได้สร้างพระพุทธรูปไว้มากมาย นับถือพระดีกว่า ไม่ยุ่งดี และจิตใจของท่านก็เป็นพระ ทั้งเมตตามหานิยมก็ปรากฏแก่ตัวท่าน ยิ่งไปกว่านั้นในหลักพระพุทธศาสนาบอกไว้ชัดแจ้งทีเดียวว่า คนที่สร้างพระพุทธโดยวิธีที่ถูกต้องนั้น ตายไปแล้วจะได้ไปสวรรค์ ถ้าเกิดมาเป็นมนุษย์ก็จะเป็นคนรูปสวย รวยทรัพย์ อายุยืน

รวมความว่า พลเอก กฤษณ์ สีวะรา สร้างบุญกุศลไว้มากมาย เป็นอันตัดอบายภูมิโดยเด็ดขาด คือ ตายไม่ตกนรก ไม่เป็นสัตว์ดิรัจฉาน เปรต อสุรกาย สุคติเท่านั้นเป็นที่หวังของท่าน ทีนี้สำหรับผู้ที่ยังไม่ตายก็ขอให้นึกว่า พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ท่านทำดีอะไรไว้ ๑๐๐ วัน ดอนทักษิณานุปทานจึงมีเจ้าภาพทุกเวลา ไม่มีขาดเลย ทั้งพระทั้งฆราวาส ทั้งจีนทั้งไทย ต่างก็รับเป็นเจ้าภาพกันเต็มไปหมด ก็ลองหันไปดูปฏิปทาของท่าน เมื่อยังดำรงชีวิตอยู่เป็นอย่างไร คนที่มาทำบุญให้ท่าน ก็แสดงว่าเป็นผู้ที่รู้จักมักคุ้น สนิทชิดเชื้อชอบพออัธยาศัยใจคอกันเป็นอย่างดี เพราะตามปกติแล้ว ท่านเป็นคนมีอารมณ์ดี จิตใจร่าเริง ไม่ถือเนื้อถือตัว วางตัวเสมอ เมื่อท่านมาด่วนล่วงลับไปเช่นนี้ ก็มีบางคนบ่นว่า "ท่านตายเร็วนัก ยังไม่ทันได้เห็นอกเห็นใจกัน ยังไม่ทันได้พยาบาลเลย ท่านก็มาด่วนจากไปเสียแล้ว" ก็จะไปเห็นใจคนตายได้อย่างไร ตามหลักพระพุทธศาสนา ท่านกล่าวว่าพระอรหันต์เท่านั้นจึงจะเห็นใจคนตายได้ เพราะฉะนั้น ท่านล้มป่วยไม่กี่วันก็ถึงแก่อนิจกรรม เป็นความสบายของท่านแล้วที่ไม่ต้องทรมาน ร่างกายทุรนทุรายเหมือนอย่างต้องพยาบาล ทั้งคนดีและคนเจ็บต้องทรุดโทรมไปตาม ๆ กัน คนถึงคราวจะตายจะปฏิบัติอย่างไรก็ไม่ไหว แม้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรายังจำเป็นต้องดับขันธปรินิพพาน แล้วจะต้องกล่าวอะไรถึงปุถุชนอย่างเราท่านทั้งหลาย คนเราถ้วนทั่วทุกตัวตนเมื่อเกิดมาแล้ว ล้วนแต่มีความตายเป็นสมบัติปลายทางของชีวิตด้วยทุกคน ก็มานึกระลึกถึงพระพุทธนิพนธ์ที่องค์สมเด็จพระจอมไตรทรงแสดงไว้เป็นครั้งสุดท้าย ก่อนที่จะดับขันธปรินิพพานว่า หนฺททานิ ภิกฺขเว อามนฺตยามิ โว ภิกฺขเว วยธมฺมา สงฺขารา อปฺปมาเทน สมฺปาเทถ ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เราขอเตือนเธอทั้งหลาย สังขารร่างกายมันทรุดโทรมไปแล้ว เธอทั้งหลายจงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิด ขอให้เราได้พิจารณาถึงพระดำรัสของพระพุทธเจ้าดูแต่ก่อนนั้น เรา

เป็นคนหนุ่มคนสาว ร่างกายก็กระชุ่มกระชวยคล่องตัว มาบัดนี้ร่างกายมันทรุดโทรมลงไป ไม่ราบรื่นนัยน์ตาเลย นั่นเป็นเรื่องเสื่อมชำรุดทรุดโทรมของสังขาร เป็นของธรรมดาแก้ไขไม่ได้ จากคนหนุ่มคนสาวเป็นคนกลางคน จากคนกลางคน เป็นคนเฒ่าคนแก่ ผลสุดท้ายก็มาลงจุดหมายอันเดียวกัน คือ "ตาย" เมื่อความจริงเป็นเช่นนี้ เราท่านทั้งหลายต่างก็นับถือพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ทรงดำรัสเตือนไว้ ด้วยความเป็นห่วงเวไนยนิกรว่า อปฺปมาเทน สมฺปาเทถ ว่า ท่านทั้งหลายจงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อม เมื่อเรารู้เช่นนี้แล้วก็ไม่ควรประมาทมัวเมา ควรเร่งทำไว้ในใจเพิ่มพูนคุณความดี สร้างกุศลบุญราศีเพื่อเป็นสมบัติบารมีที่จะติดตามไปยังปรโลกเบื้องหน้า จะได้ไม่เสียทีที่ได้อัตภาพมาเป็นมนุษย์พบพระบวรพุทธศาสนา ด้วยประการฉะนี้

ในกาลเป็นที่สุดยุติลงแห่งพระสัทธรรมเทศนานี้ ขอท่านทานาธิบดีจงหล่อหลั่งทักษิโณทกให้ตกลงเหนือพื้นปฐพีดล อิมินา กตปุญฺเญน ด้วยบุญกุศลที่คณะท่านทั้งหลายดังกล่าวนามมาแล้ว ได้บำเพ็ญกุศลขันธ์ให้เป็นส่วนแห่งทักษิณานุปทานกิจ เพื่อจะอุทิศกัลปนาวิบากสมบัติ ส่งไปให้แก่ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ผู้ซึ่งได้ล่วงลับไปแล้วยังปรโลกเบื้องหน้า ขออานิสงส์บุญราศีทักษิณานุปทานกิจ จงสัมฤทธิ์ประสิทธิ์ผลแก่ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ตามสมควรแก่คติในสัมปรายภพทุกประการ ในที่สุดแห่งพระสัทธรรมเทศนานี้ พระสงฆ์จตุวรรคจะได้สวดธรรมคาถา เพื่อเป็นการเจริญศรัทธา เพิ่มพูนอัปปมาทธรรมแก่สมาคมสืบไป ก็มี ณ กาลบัดนี้

รับประทานวิสัชนาพระสัทธรรมเทศนา ก็พอสมควรแก่เวลาขอสมมติยุติลงไว้แต่เพียงเท่านี้.

เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้.

พระธรรมเทศนา

แสดงโดย

พระพรหมคุณาภรณ์ วัดสระเกศ

เนื่องในงานบำเพ็ญกุศลสัตมวาร ที่ ๗

ศพ

ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา

วันที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๙

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส (ว่า ๓ หน)

อตฺตานญฺเจ ปิยํ ชญฺญา รกฺเขยฺย นํ สุรกฺขิตํ

ติณฺณมญฺญตรํ ยามํ ปฏิชคฺเคยฺย ปณฺฑิโตติ ฯ

บัดนี้ จะแสดงพระธรรมเทศนาในอัตตปิยกถา พรรณนาการรู้จักทนุถนอมตน ซึ่งรู้กันว่าเป็นที่หวงแหนรักใคร่ของแต่ละคน ในโอกาสที่คณะบริษัทต่างๆ และเอกชนมากท่านมาร่วมกันบำเพ็ญส่วนทักษิณานุปทานตั้งใจอุทิศส่วนกุศลแก่ ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ด้วยน้ำใจที่ประกอบด้วยคุณธรรมมีกตัญญูกตเวทิตาธรรม เป็นต้น การแสดงน้ำใจในกาละเช่นนี้ เป็นการแสดงให้เห็นถึงน้ำใจที่มีต่อกันทั้งแก่ท่านผู้ล่วงลับไปแล้ว และแก่ท่านผู้เป็นเจ้าภาพโดยตรง มีท่านผู้เป็นภรรยาและบุตรธิดาเป็นต้น ในสมัยที่มีชีวิตเคยไปมาหาสู่เอื้อเฟื้อเกื้อกูลกันอย่างไร แม้เมื่อฝ่ายหนึ่งล่วงลับไปแล้วก็ยังคงปฏิบัติอยู่เช่นเดิม ไม่พลันลืมตีตนห่าง ในพระพุทธศาสนาสรรเสริญน้ำใจที่ดีงามต่อกันเช่นนี้ โบราณท่านกล่าวว่า การบำเพ็ญกุศลเนื่องในงานศพเป็นการแสดงถึงน้ำใจของท่านผู้มาร่วมกันเป็นเจ้าภาพ และเป็นการแสดงให้เห็นถึงคุณงามความดีของท่านผู้ล่วงลับไปแล้ว

ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ได้บำเพ็ญคุณงามความดีเป็นคุณเป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนและประเทศชาติบ้านเมืองอย่างไร เป็นที่ทราบกันดีแล้วอย่างกว้างขวาง แต่เพื่อให้

ทุกท่านในที่นี้ได้โอกาสน้อมระลึกถึงคุณงามความดีของ ฯพณฯ จึงจะนำมาพรรณนาบางประการโดยสังเขป

โดยยศทางราชการทหาร ฯพณฯ ได้รับพระราชทานยศเป็นพลเอกของทั้งสามเหล่าทัพ และดำรงตำแหน่งรักษาการผู้บัญชาการทหารสูงสุดในยามวิกฤต โดยทางการเมืองเป็นรัฐมนตรีว่าการหลายกระทรวง จนวาระสุดท้ายเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ในด้านการบำเพ็ญคุณประโยชน์ ด้านประโยชน์ตน ท่านได้พยายามประคับประคองวิถีชีวิตของท่านให้ดำเนินไปโดยปลอดภัย และลุถึงความสำเร็จในชีวิตที่ทุกคนต้องยอมรับและถือเป็นแบบอย่างได้ วิถีชีวิตเช่นนี้ทุกคนต้องการตามโลกียวิสัย แม้ในทางธรรมพระพุทธองค์ก็ทรงสอนให้รู้จักดำเนินชีวิตในลักษณะของ ฯพณฯ นี้ จึงกล่าวได้ว่า ฯพณฯ เป็นศรีสง่ามีมงคลของวงศ์สกุลและทายาท

ในด้านประโยชน์แก่ประเทศชาติบ้านเมืองแผ่นดินไทย ฯพณฯ ได้เสียสละชีวิตทุกส่วนเพื่อประเทศชาติบ้านเมือง ตามที่พูดกันเป็นคติว่า "พลีชีพเพื่อชาติ" แสดงให้คนทั้งหลายรู้กันโดยทั่วกันว่า ท่านรักชีวิตทหารและพลีชีพเพื่อชาติ กอบกู้สถานการณ์ของบ้านเมืองให้เข้าสู่สภาพที่ดีเรื่อยมาโดยลำดับ โดยเฉพาะในคราวที่เกิดวิกฤตกาลเมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ฯพณฯ ได้ทุ่มเททุกส่วนของชีวิตร่างกายเข้าแก้วิกฤตกาล นำชาติบ้านเมืองให้ผ่านพ้นสิ่งที่น่าหวาดกลัว และสิ่งที่ทุกคนไม่ปรารถนา โดยมิได้หวาดหวั่นพรั่นพรึงต่อภัยต่าง ๆ แม้แต่ภัยแห่งชีวิต เหมือนกับช่วยนำชีวิตของทุกคนในชาติให้ผ่านพ้นอันตรายเข้าสู่ความปลอดโปร่งพ้นภัยอย่างน่าอัศจรรย์ คนที่สามารถแก้ความวิกฤตในชีวิตของตนให้ผ่านพ้นไปได้ ก็ยังได้รับการสรรเสริญว่า "เป็นผู้สามารถ" แต่ ฯพณฯ สามารถแก้วิกฤตที่เกิดขึ้นในชาติได้ถึงเช่นนั้น ต้องยอมรับโดยทั่วกันว่า "เป็นผู้สามารถของชาติ"

เล่าลือกันว่า ฯพณฯ เป็นที่ทรงโปรดปราน และเป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยิ่งนัก แต่ข้อนี้หามีผู้ใดจะสามารถทราบได้อย่างแท้จริงไม่นอกจาก ฯพณฯ เองเท่านั้น แม้เพียงข่าวเท่านี้ก็กล่าวได้ว่า "เป็นที่น่าอิจฉาอย่างสูงสุดในชีวิต" เพราะเป็นที่โปรดปรานและไว้วางใจได้ของท่านผู้สูงสุดในประเทศ

ในด้านพระศาสนา ฯพณฯ มีศรัทธาและยึดมั่นในพระพุทธศาสนา ได้ส่งเสริมทนุบำรุงพระพุทธศาสนาโดยประการต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ การใดที่เป็นบุญเป็นกุศลและชาวพุทธควรทำ ฯพณฯ ก็ทำการนั้นทุกประการ มิใช่ปฏิบัติเฉพาะตนเองเท่านั้น ยังหาวิธีให้ผู้อื่นได้เข้ามาเลื่อมใสศรัทธายึดมั่นในพระพุทธศาสนา ตัวอย่างเช่น ได้หล่อพระประธานขนาดใหญ่ แล้วนำไปประดิษฐานตามหน่วยทหารในจังหวัดนั้น ๆ เหมือนกับได้สร้างโบสถ์ไว้ในหน่วยของทหาร ให้เป็นที่สักการะบูชาอย่างใกล้ชิด เป็นผลงานที่เป็นอมตะทางพระศาสนา

ในวาระสุดท้ายใกล้จะล่วงลับจากไป ฯพณฯ ยังได้รับความไว้วางใจจากนายกรัฐมนตรี และทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้รับภาระเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และหลังจากนั้นเพียงเล็กน้อย ฯพณฯ ก็ได้จากไป จึงชื่อว่า จากไปในท่ามกลางหน้าที่การงาน ซึ่งทุกคนก็อยากจะมีวิถีชีวิตเช่นนั้น ทราบว่า ฯพณฯ ไม่ได้ปรารถนาที่จะเป็นรัฐมนตรีเลย แต่เหตุการณ์ก็บันดาลให้เป็นไปอย่างนั้น ทำให้ชีวิต ฯพณฯ สิ้นสุดลงด้วยความมีศักดิ์ศรี เกียรติยศ เกียรติศักดิ์อย่างพร้อมมูลทุกประการ ไม่มีทางอื่นใดที่จะกล่าวด้วยเหตุผลให้เพียงพอได้ นอกจากจะกล่าวว่า "บุญบันดาล"

การดำเนินชีวิตก็ดี การบำเพ็ญคุณประโยชน์นานาประการก็ดีของ ฯพณฯ กล่าวได้ว่า เป็นตัวอย่างของทุกคนที่รู้ว่า ชีวิตของตนเองเป็นที่รักหวงแหนอย่างยิ่งสำหรับตน คนที่รักคนต้องรู้จักทนุถนอมตน รู้จักดำเนินชีวิตของตน บางครั้งต้องประคับประคอง บางครั้งต้องส่งเสริม บางครั้งต้องคอยยับยั้ง รู้กาลที่ดำเนินไปให้เหมาะสม รู้ว่าชีวิตของตนเป็นสิ่งที่น่ารักน่าหวงแหน แต่ไม่รู้จักประคับประคอง ไม่รู้จักส่งเสริม ไม่รู้จักยับยั้ง ก็หาชื่อว่า รักชีวิต หวงแหนชีวิตของตนไม่ ต้องตามที่พระพุทธองค์ทรงสอนไว้ ดังธรรมภาษิตได้ยกขึ้นเป็นบทบาลีในเบื้องต้นว่า อตฺตานญฺเจ ปิยํ ชญฺญา เป็นต้น ความว่า หากบุคคลรู้ว่าตนเองเป็นที่หวงแหนรักใคร่สำหรับตน ก็พึงทนุถนอมประคับประคองตนให้ดี ให้งามให้เหมาะสมที่สุด ท่านที่ได้ชื่อว่าเป็นนักปราชญ์บัณฑิต ล้วนแต่รู้จักทนุถนอมประคับประคองตนเอง ทุกกาลสมัย

คำว่า "ตน" ในพระพุทธศาสนาใช้คำภาษาบาลีว่า "อัตตา" อัตตาในพระพุทธศาสนาต่างจากความหมายในศาสนาพราหมณ์ เฉพาะในที่นี้ "อัตตา" ท่านแบ่งไว้เป็น ๒ ประการ คือ ร่างกาย ประการหนึ่ง จิตใจ ประการหนึ่ง โดยความหมาย อัตตาก็คือชีวิตของแต่ละคน ซึ่งประกอบด้วยกายกับใจนั่นเอง เมื่อบุคคลรู้ว่า ชีวิตคือ สิ่งสองประการเช่นนี้แล้ว เสาะแสวงหาวิธีทนุถนอมประคับประคองไม่ยากนัก การทนุถนอมประคับประคองพูดรวมอีกอย่างหนึ่งว่า "รักษา" นั่นเอง ในพระพุทธศาสนามีธรรมภาษิตเตือนใจให้คนรู้จักรักษาตนไว้มากมาย เช่นว่า "**พึงปฏิบัติตนเหมือนกับที่สอนผู้อื่น**" "**ตนเองที่ฝึกฝนอบรมดีแล้วทำให้ได้ที่พึ่งซึ่งหาได้ยาก**" เพียงแต่ร่างกายซึ่งเป็นส่วนภายนอก หากบุคคลรู้จักรักษาก็ทำให้แลดูเป็นสง่าราศรีงดงาม ดังที่โบราณกล่าวว่า "**ไก่งามเพราะขน คนงามเพราะแต่ง**" แต่หากบุคคลไม่รู้จักรักษาปล่อยปละละเลย ก็แลดูรุ่มร่าม ไม่น่าดู ทั้งจะก่อให้เกิดโรคนานาประการได้ด้วย ส่วนจิตใจซึ่งเป็นภายในยิ่งต้องเพิ่มการรักษาให้มากยิ่งขึ้น มีพระพุทธดำรัสตรัสเตือนว่า "**ให้รู้จักรักษาใจ**" การรักษาใจโดยวิธีในพระพุทธศาสนา ที่เป็นวิธีสำคัญมี ๒ ประการ คือ สมถะ และวิปัสสนา

สมถะ เป็นวิธีทำให้ใจสงบ ปลอดจากสิ่งรบกวนต่างๆ คือกิเลส ควบคุมประคับประคองให้มั่นคงอยู่ได้ตามที่ประสงค์ไม่เป็นคนใจลอย หรือใจฟุ้งซ่าน แต่เป็นคนมีใจหนักแน่นและสงบ

วิปัสสนา เป็นวิธีทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองอย่างถูกต้อง หรือพูดอย่างภาษาของชาววัดว่า "**เข้าใจนามและรูป**" โดยความหมายง่ายๆ ก็คือ "**การรู้จักตนเอง**" คนที่รู้จักตนเองดีก็จะมองผู้อื่น และสิ่งที่อยู่รอบตัวได้อย่างถูกต้อง ถ้ารู้จักตนเองน้อย ก็จะมองเห็นผู้อื่นและสิ่งอื่นที่อยู่รอบตนผิดพลาดไม่ถูกต้อง จนกลายเป็นคนที่ดีแต่มองคนอื่นว่าเป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนี้ แต่ไม่รู้จักมองดูตนเอง พระพุทธองค์ได้ตรัสสอนไว้ว่า "**ให้รู้จักพิจารณาตนเอง**" หมายถึงรู้จักพิจารณาการทำ การพูด และความคิดของตนเอง ซึ่งจะเป็นเหตุให้บุคคลรู้จักใช้เหตุผลปรับปรุงตนเอง ผู้ที่ปรับปรุงตนเองได้ด้วยเหตุผลที่ดีก็จะเป็นที่พึ่งของคนอื่นได้ เป็นผู้นำหมู่นำคณะได้ เป็นหลักได้ทุกกาลทุกสมัยอย่างพระพุทธเจ้าเป็นตัวอย่าง ท่านผู้เช่นนี้เป็นที่ประสงค์ของวงศ์สกุล ชาติบ้านเมือง และแม้แต่โลกโดยส่วนกว้าง

ฯ พณ ฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ท่านรู้จักทนุถนอมประคับประคองตน คือรู้จักรักษาตนให้เป็นคุณ เป็นประโยชน์แก่ตนเองและประเทศชาติ สามารถสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามนานาประการ เป็นที่รู้จักกันดีทั่วประเทศทั้งฝ่ายวัดและฝ่ายบ้านเมือง แม้นานาประเทศทั่วโลกก็รู้จักนามของท่านผู้นี้ดี จึงกล่าวได้ว่า "คนรู้จักทั่วโลก" เหตุผลที่บันดาลให้เป็นเช่นนี้เมื่อกล่าวโดยสรุปก็คือการรู้จักรักษาตนนั่นเอง ต้องตามพระพุทธภาษิตที่ได้ยกขึ้นกล่าวไว้ในเบื้องต้น ดังได้อธิบายมาโดยลำดับด้วยประการฉะนี้

อิมินา กตปุญเญน ขออำนาจบุญกุศลนานาประการทั้งที่ได้ทรงบำเพ็ญพระราชทาน แลที่ร่วมกันโดยเสด็จพระราชกุศลมาโดยลำดับจนถึงวาระบัดนี้ จงบังเกิดเป็นบุญนิธิ อำนวยสุขสิริสวัสดิ์เสริมส่งบารมี แก่ ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ในสัมปรายภพสมตามพระราชปรารภ แลความประสงค์ของทุกฝ่ายทุกประการ

ในอวสานแห่งพระธรรมเทศนานี้ พระสงฆ์จตุรวรรคจักได้สวดธรรมคาถา เพื่อเพิ่มพูนผลานิสงส์ และอัปปมาทธรรมสืบต่อไป ด้วยประการฉะนี้ ฯ

พระธรรมเทศนา
งานบำเพ็ญกุศล ศพ พณฯ ท่าน พล.อ. กฤษณ์ สีวะรา
เนื่องในวันครบสัตตมวาร ที่ ๙ วันที่ ๒๕ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๙
ณ ที่วัดเทพศิรินทราวาส
แสดงโดย พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ เจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนฯ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

โก นุ หาโส กิมานนฺโท นิจฺจํ ปชฺชลิเต สติ

อนฺธกาเรน โอนทฺธา ปทีปํ น คเวสถาติ ฯ

บัดนี้ จักแสดงพระธรรมเทศนา อนุโมทนากุศลทักษิณานุสรณ์ เนื่องในกุศลบุญราศี นับแต่วัน พณฯ ท่าน พล.อ. กฤษณ์ สีวะรา ถึงแก่กรรมมาครบสัตตมวารที่ ๙ ในวันนี้ คณะเจ้าภาพมี บริษัท ไทยวิศวกรรม บริษัท ศุภจินดา บริษัท ยูนิเวอร์แซล ปูนซิเมนต์ขาว และโรงแรมศรีพัฒนา ได้ปรารภถึงคุณงามความดีของ พณฯ ท่าน พล.อ. กฤษณ์ สีวะรา ที่ถึงแก่กาลมรณะล่วงลับไป จึงได้ร่วมใจกันบำเพ็ญเป็นสมานฉันท์ พร้อมด้วยญาติมิตรวิสสาสิกบุคคลและท่านที่เคารพนับถือ เพื่ออุทิศวิบากสมบัติ คือ ผลบุญบารมีที่ร่วมใจกันบำเพ็ญแล้วนี้ให้แก่ผู้ตายไป ทั้งนี้ย่อมเป็นวิสัยของสัปบุรุษผู้นิยมเหตุผล แม้สมเด็จพระทศพลสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ได้ตรัสไว้ใน ติโรกุฑฑสูตร ความตอนหนึ่งว่า อยญฺจ โข ทกฺขิณา ทินฺนา สงฺฆมฺหิ สุปติฏฺฐิตา ทักษิณาทานนี้แล ที่ตั้งไว้ดีแล้วในสงฆ์ ทีฆรตฺตํ หิตายสฺส ฐานโส อุปกปฺปติ ย่อมสำเร็จเป็นความสุขแก่ผู้ตายไปโดยสมควรแก่ฐานะ ดังนี้ ตามคาถาพระพุทธภาษิตนี้ สมเด็จพระผู้มีพระภาคตรัสเตือนพุทธบริษัทว่า เมื่อระลึกถึงคนตาย ก็ควรวางใจไว้ที่กุศลทักษิณาจึงจะเกิดความสุขแก่ผู้ล่วงลับไป โดยสมควรแก่ฐานะ บุญกุศลที่เรียกว่าทักษิณานั้นมีหลายประการ ณ โอกาสนี้จักแสดงเพียง ๓ ประการ ตามพระพุทธภาษิตบรรหารว่า อปฺปมาทํ ปสํสนฺติ ปุญฺญกิริยาสุ ปณฺฑิตา บัณฑิตสรรเสริญความไม่ประมาทในการบำเพ็ญบุญกิริยานี้ ดังนี้

โดยอธิบายว่า การสละวัตถุสิ่งของช่วยคนอนาถา ด้วยจิตอนุเคราะห์ เช่น เสียสละในที่เป็นสาธารณประโยชน์ มีบำรุงโรงพยาบาล สร้างถนนหนทาง สร้างศาลาที่อาศัย สร้างสถานการศึกษา ดังนี้เป็นต้น หรือมิฉะนั้น เสียสละจตุปัจจัยมีผ้านุ่งผ้าห่มเป็นต้น แก่บุคคลผู้มีบุญคุณแก่ตน เช่น มารดาบิดาครูอาจารย์ หรือผู้เจริญอายุเป็นต้น เสียสละให้เป็นการบูชาคุณ ครั้นได้เสียสละแล้ว รวมกุศลนั้นไว้ที่ดวงใจ แล้วตั้งใจอุทิศบุญกุศลนั้นให้แก่ผู้ตายไป ชานโส อุปกปฺปติ ย่อมสำเร็จเป็นความสุขแก่ผู้ตายไป โดยสมควรแก่ฐานะเพราะการเสียสละเช่นนั้น เป็นทานมัยบุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน หรือมิฉะนั้น ตั้งเจตนาวิรัติสังวรกายวาจา โดยไม่ใช้กายวาจาให้เป็นภัยแก่สัตว์มีชีวิต หรือทรัพย์สมบัติของผู้อื่น ดังนี้เป็นต้น ครั้นมีเจตนาวิรัติสังวรได้ทำให้กายวาจาสงบระงับ ดังนั้นแล้ว กายนั้นไม่มีโทษ ไม่มีภัยต่อสัตว์และสิ่งของ ด้วยเจตนา วิรัติสังวรเช่นนี้ สำเร็จเป็นบุญเป็นกุศลเป็นความดีเกิดแต่กายวาจาแล้ว รวมบุญอันเกิดทางกายวาจานั้นไว้ที่ดวงใจแล้วอุทิศให้แก่ผู้ตายไป ชานโส อุปกปฺปติ ย่อมสำเร็จเป็นความสุขแก่ผู้ตายไป โดยสมควรแก่ฐานะ เพราะเจตนาวิรัติสังวรงดเว้นนั้น เป็นศีลมัยบุญสำเร็จด้วยการรักษากายวาจาให้สะอาดปราศจากโทษ หรือมิฉะนั้นต้องสำรวมใจมิให้อกุศลโทษเข้าประทุษร้ายจิต โดยไม่ใช้ความคิดเบียดเบียนชีวิตร่างกายทรัพย์สมบัติของใครผู้ใดให้เป็นอันตราย ไม่ใช่ความคิดทำกรรมก่อเวรกับผู้ใด ทำใจให้มากด้วยเมตตาการุญจิต โดยใช้ความคิดพิจารณาตนเองว่า เรารักร่างกายชีวิตทรัพย์สมบัติอย่างไร ไม่ปรารถนาความทุกข์ยากอย่างไร ตั้งใจให้คนอื่นสัตว์อื่นพ้นเวรพ้นภัยพ้นทุกข์ยากเช่นเดียวกัน สำรวมใจให้สงบให้ผ่องใสแล้วอุทิศน้ำใจอันบริสุทธิ์ด้วยเมตตาเช่นนั้น ให้แก่ผู้ตายไป ชานโส อุปกปฺปติ ย่อมสำเร็จเป็นความสุขแก่ผู้ตายไป โดยสมควรแก่ฐานะ เพราะการสำรวมใจเช่นนั้น เป็นภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการอบรมใจ กุศลเกิดแต่ทาน ศีล ภาวนา แล้วอุทิศให้แก่ผู้ตายไป ชื่อว่าทักษิณา เนื่องด้วยเหตุนี้ การบำเพ็ญกุศลเกี่ยวแก่ศพจึงมีจตุปัจจัยถวายพระสงฆ์ มีการสมาทานศีล และมีการฟังสวดพระธรรมบ้าง ฟังพระธรรมเทศนาบ้าง ซึ่งนับเนื่องในภาวนามัย นับว่าได้บำเพ็ญทักษิณาครบ ๓ ประการ ถ้าบำเพ็ญได้โดยไม่สักแต่ว่าทำเป็นพิธี กุศลราศีย่อมเกิดเป็นผลไพศาลแก่ผู้บำเพ็ญด้วย แก่ผู้รับด้วยตามความมุ่งหมายของศาสนา

แท้จริง พณ ฯ ท่าน พล.อ. กฤษณ์ สีวะรา ที่ท่านทั้งหลายกำลังเคารพคารวะศพอยู่ ณ บัดนี้นั้น เมื่อยังมีชีวิตอยู่ ได้ดำรงตนสมแก่เป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนา มีศรัทธาเชื่อผลแห่งการกระทำ มีอัธยาศัยเมตตาปรานี ทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนและคนอื่น เป็นพ่อเรือนที่รู้จักทางได้ทางเสีย มีปฏิปทาไม่เป็นภัยแก่ผู้ใด เมื่อมาล่วงลับไปเพราะมรณะมาตัดรอน การจากไปเช่นนี้ ย่อมเป็นมูลเหตุให้เกิดความเสียดายอาลัยของผู้ที่คุ้นเคยเคารพนับถือ เพราะระลึกถึงความดีอันเคยมีต่อกันมาแต่กาลก่อน ความดีของคนตายหากเตือนใจให้ระลึกถึงอยู่มิวาย จึงได้ขวนขวาย บำเพ็ญกุศลนานาประการ เพื่ออุทิศให้เป็นความสุขในสัมปรายภพ นับแต่วันถึงแก่มรณะมาโดยลำดับกาลและโอกาส กุศลขันธ์ยัญญวิธีย่อมมีตามอัธยาศัย มีความหวังและตั้งใจอย่างเดียวให้คนตายมีความสุข ลักษณะนี้แสดงว่า คนตายมีความดีควรแก่กุศลทักษิณา อันคนทุกคนสูญสิ้นแต่ร่างกาย ส่วนความดีนั้น ไม่สูญตามคนตายไปด้วย ยังปรากฏแก่ใจของผู้รู้เห็น ความตายนั้นย่อมทำลายโอกาสทุกอย่าง กล่าวคือไม่มีโอกาสทำกิจการใด ๆ ได้ เขาย่อมจากไปด้วยวิสัยของผู้ถึงแก่มรณะ คนตายเป็นอย่างไร ทุกคนต้องเป็นเช่นนั้น กล่าวคือต้องพลัดพรากจากสิ่งทั้งหมด จากไปคนเดียวไปสู่ทางเปลี่ยวคือปรโลก ไม่มีสมบัติอันใดติดตัวไป และไม่มีใครติดตามไปได้ ความเป็นอยู่และความจากไปเป็นความลี้ลับ ไม่มีใครผู้ใดจะรู้เห็นด้วยสายตา ส่วนผู้มีปัญญาได้ดวงตาเห็นธรรม ย่อมรู้และประจักษ์ถึงความจริงของชีวิต ฉะนั้น เมื่อทุกคนต้องประสบพบของจริง คือความตายเช่นนี้แล้ว ชั่วชีวิตนี้ควรพิจารณาว่าคนทุกคนมาจากไหน และจะไปที่ไหน เมื่อได้พิจารณาเห็นด้วยปัญญาของตน จะได้รีบขวนขวายกระทำ เหตุที่ได้พิจารณาเห็นแล้ว เพื่อความสุขของตนทั้งโลกนี้และโลกหน้า อันจะพิจารณา เห็นที่มาและที่ไปของบุคคลนั้นย่อมมองเห็นได้ยาก ต้องใช้เวลามาก ที่จะค้นคว้าแสวงหาความจริงในเรื่องนี้ ถ้ายังเห็นความจริงด้วยตนเองไม่ได้ ต้องพยายามฟังเสียงของพระพุทธเจ้า เพราะพระพุทธเจ้าได้ทรงค้นคว้าและพบความจริงในเรื่องที่มาและที่ไปของสัตว์แล้ว พระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ พระองค์เป็นผู้รู้ด้วยพระองค์เป็นผู้เห็นด้วย จึงเทศนาโปรดเวไนยสัตว์ได้ถูกต้อง เพียงความรู้อย่างเดียวยังไม่แน่นอนนัก เพราะอาจรู้พลาดได้ ถ้าได้เห็นด้วยก็พอแน่ใจได้ว่าไม่ผิดพลาด อุปมาเหมือนว่า มีคนที่ควรเชื่อมาพูดให้ฟังว่า มีสตรีเพศในบ้านตำบลนั้นสวยวิเศษนัก ทั้งพรรณนารูปสมบัติ อาจาร-

สมบัติ ให้ฟังอย่างครบถ้วน แม้ถึงดังนั้นผู้ฟังก็เกิดความรู้ตามคำพูดว่า คงงามจริงดังคำบอกเล่า แต่จะพูดตามเขาตามคำบอกเล่า ก็พูดไม่ถูกต้องอย่างแท้จริง เพราะมิได้เห็นด้วยสายตาเมื่อใดได้เห็นด้วยสายตาตนเอง ก็จะพูดพรรณนารูปสมบัติ อาจารสมบัติ ได้ถูกต้อง ฉันใด พระพุทธเจ้าก็ฉันนั้น พระองค์เป็นผู้รู้ธรรมและทรงเห็นธรรม พระพุทธพจน์จึงเป็นถ้อยคำที่ควรเชื่อโดยแท้

อันที่มาและที่ไปนั้น กล่าวโดยย่อ มี ๒ คือ สุคติ แดนแห่งความสุข ทุคคติ แดนแห่งความทุกข์ รวมเรียกว่า สุคติและทุคคติ อันสุคติและทุคคตินั้น มีทั้งในปัจจุบันคือ อัตภาพนี้ มีทั้งโลกหน้าคือปรภพในชาติต่อ ๆ ไป สุคติในปัจจุบันคือเกิดในสกุลสูง เกิดในสกุลที่มีฐานะดี มีสติปัญญา มีความสามารถ มีคุณสมบัติ สมบูรณ์ด้วยทรัพย์สมบัติ พอยังชีวิตของตนให้มีความสุขความเจริญ ทุคคติในปัจจุบัน คือเกิดในสกุลต่ำ ยากไร้อนาถา จะประกอบกิจการใด ๆ เลี้ยงตัวไม่รอด ไร้คุณสมบัติ ประกอบด้วยโรคาพาธ ไม่มีความสามารถจะเลี้ยงตน เป็นคนรักษาทรัพย์สมบัติไม่ได้ แม้มีมรดกมากก็ต้องสูญสิ้นไปด้วยกรรมบันดาลขาดผู้เมตตาอุปการะ สุคติและทุคคติของบุคคลในโลกนี้ ย่อมแตกต่างกันอย่างนี้ จะมาสู่โลกนี้ดีหรือไม่ดี ก็ย่อมแล้วแต่กรรมดีหรือกรรมชั่วที่ตนทำไว้เป็นพลวปัจจัย ส่งเสริมให้ผู้ทำเห็นผล ข้อนี้สมกับพระพุทธพจน์ที่ตรัสไว้ในจูฬกัมมวิภังคสูตรว่า **กมฺมํ สตฺเต วิภชฺชติ ยทิทํ หีนปฺปณีตตาย** กรรมย่อมจำแนกสัตว์ให้เป็นผู้ทรามและประณีต ต่าง ๆ กัน การจากโลกนี้ไปจะไปดีหรือไม่ดีนั้น ย่อมตกอยู่ในอำนาจของกรรมดีหรือกรรมชั่วที่ตัวได้กระทำเป็นกำลังบังคับให้มาเป็นเช่นเดียวกัน ผู้มาไม่ดีย่อมแสดงให้รู้ว่ากรรมชั่วบันดาลให้มา คือมาจากทุคคติ ผู้มาดีมียศศักดิ์มีโภคสมบัติ มีบริวารสมบัติ มีสติปัญญาสามารถ ก็ย่อมแสดงให้รู้ว่ากรรมดีบันดาลให้มา คือมาจากสุคติ ที่แสดงอย่างนี้ อาศัยหลักฐานอันมีมาในบาลีเป็นพุทธโอวาทว่า

ยถากมฺมํ คมิสฺสนฺติ ปุญฺญปาปผลูปคา
นิรยํ ปาปกมฺมนฺตา ปุญฺญกมฺมา จ สุคตึ

สัตว์ทั้งหลายผู้เข้าถึงผลแห่งบุญและบาป จักไปตามกรรม ผู้มีกรรมชั่วย่อมเข้าถึงแดนทุกข์ ผู้มีกรรมดีย่อมเข้าถึงแดนสุข ดังนี้

ความสุขและความทุกข์จะสำเร็จแก่บุคคลโดยเพียงความปรารถนานั้นย่อมไม่สำเร็จผล แต่ผลที่ปรารถนานั้นจะสำเร็จแก่บุคคลได้ ต้องอาศัยสร้างเหตุให้เกิดขึ้น เมื่อมีเหตุต้องมีผล เมื่อไม่สร้างเหตุแล้วจะปรารถนาอะไร ๆ ก็ไม่สมหวัง อุปมาเหมือนสตรีบุรุษผู้เป็นมารดาบิดาของคนทุกคน มารดาบิดานั้นย่อมปรารถนาบุตรธิดาที่ดีทั้งสิ้น ไม่มีมารดาบิดาคนใดปรารถนาอยากได้ลูกชั่ว มีแต่ปรารถนาให้ได้บุตรธิดาที่ดี มีความสามารถ มีความเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาเฉียบแหลม ให้เป็นลูกว่านอนสอนง่าย ให้เป็นลูกมีความเพียรพยายาม มารดาบิดาคนใดบ้างได้บุตรธิดาสมความปรารถนา โดยมากย่อมไม่สมประสงค์ ถ้าได้บุตรธิดาสมปรารถนาแล้ว ในโลกคงหาคนชั่วไม่ได้ ในโลกคงหาคนจนไม่ได้ เพราะพ่อแม่ของลูกที่ดีๆ ได้หมดแล้ว. ในโลกจะมีแต่คนดี ๆ ที่มารดาบิดาปรารถนาได้มา อันความจริงบางคนก็ได้บุตรธิดาที่ดีสมปรารถนาบางคนก็ไม่สมประสงค์ ที่ได้สมความปรารถนานั้นมีน้อยกว่าไม่ได้ ข้อนี้พิสูจน์ให้เห็นว่าลูกที่ดี ไม่ได้เกิดมาตามปรารถนาของพ่อแม่ แต่เกิดมาตามกรรมของตนเอง และเกิดตามกรรมของมารดาด้วย เช่นมารดาบิดามีกรรมดี แต่ได้บุตรธิดาไม่ดีซึ่งตนไม่ปรารถนา ข้อนี้ย่อมเป็นไปตามกรรม หาได้เกิดตามปรารถนาของใครไม่ รู้อย่างนี้ แม้เห็นอย่างนี้ว่า บุคคลเกิดมาแตกต่างกัน คนดีก็เคยเห็น คนชั่วก็เคยพบ คนจนก็เคยประสบ คนมั่งมีก็เคยนั่งใกล้แต่จะมีใครสักคนที่จะได้ปัญญาพิจารณาเหตุผลของบุคคลผู้มีสภาพแตกต่างกัน เป็นทั้งนี้ท่านกล่าวว่า เพราะถูกความมืดคือโมหะกำบังไว้ ทำดวงตาคือปัญญาให้มืดมัว รู้ก็ไม่จริง เห็นก็ไม่ชัด ความมืดภายนอกเช่นเวลาเดือนมืด เรามองไม่เห็นอะไร แม้ภูเขาทั้งลูกก็มองไม่เห็น เพราะความมืดปิดบัง แม้เห็นบ้างก็ไม่ชัด อาจเห็นของเลวเป็นของดีก็ได้ แม้ของใหญ่โตก็มองไม่เห็นเสียแล้ว เมื่อเห็นของเล็กน้อยก็ไม่มีโอกาสจะมองเห็นได้ จะปฏิเสธไม่ได้ว่า วัตถุต่าง ๆ มีภูเขาและต้นไม้เป็นต้นไม่มีในความมืด ความมืดภายในของบุคคลที่โมหะกำบังไว้ จะมองเห็นอะไรเรื่องของชีวิต เพราะเป็นเรื่องที่ต้องศึกษา ต้องพิจารณาด้วยปัญญาอันสุขุมจึงจะรู้ว่า บุคคลที่เกิดมานั้นมาจากไหน เมื่อจากไปจะไปที่ไหน ถ้าจิตใจยังหมกมุ่นอยู่ในอารมณ์ของโลก จะไม่มีโอกาสพิจารณาที่มาที่ไปของชีวิต เมื่อเพลินอยู่ในอารมณ์ของโลก ทำให้ลุ่มหลงไปตามอารมณ์ที่ปรารถนา ทำให้ลืมตนว่ากำลังถูกความมืด คือ

โมหะปกคลุมอยู่ จึงไม่มีโอกาสมองเห็นแสงสว่างของชีวิต พระพุทธเจ้าทรงมีพระพุทธดำรัส ตรัสเตือนใจพุทธบริษัทว่า

โก นุ หาโส กิมานนฺโท นิจฺจํ ปชฺชลิเต สติ
อนฺธกาเรน โอนทฺธา ปทีปํ น คเวสถ ฯ

เมื่อโลกสันนิวาสเป็นไฟอยู่เป็นนิจ จะมาร่าเริงเพลิดเพลินอะไร
ท่านทั้งหลาย อันมืดปกคลุมแล้ว ทำไมไม่แสวงหาประทีปเล่า ฯ

ตามคาถาพระพุทธภาษิตนี้ สมเด็จพระมหามุนีบรมสุคตตรัสว่า โลกสันนิวาสที่สัตว์ทั้งหลายอาศัยเกิดตายนี้ ร้อนเป็นไฟอยู่ทุกทิวาราตรี กล่าวคือร้อนเพราะ ราคคฺคิ ไฟคือราคะ โทสคฺคิ ไฟคือโทสะ โมหคฺคิ ไฟคือโมหะ เพราะราคะ โทสะ โมหะ นั้นครอบงำจิตใจของบุคคล ทำให้ตกไปในอำนาจแห่งราคะความกำหนัดความพอใจ ทำให้ตกไปในอำนาจแห่งโทสะ ทำให้จิตใจคิดอาฆาตพยาบาทจองเวรประทุษร้ายกันและกัน ทำให้ตกไปในอำนาจแห่งความหลง เห็นดีเป็นชั่ว เห็นชั่วเป็นดี สัตว์ทั้งหลายมีปกติเป็นอย่างนี้ตั้งแต่เกิดจนตาย เพราะความมืดคือโมหะรัดรึงปกคลุมอยู่ จึงไม่รู้ไม่เห็นสภาพอันเป็นจริงของชีวิต เมื่อทรงเตือนสติให้รู้สึกดังนี้แล้ว จึงตรัสว่า เมื่อถูกความมืดปกคลุมเช่นนั้น จะมัวหลงอยู่ทำไม ไฉนไม่แสวงหาประทีปเล่า ข้อนี้ทรงเตือนสติให้หาประทีปคือปัญญาพิจารณาให้เห็นสภาพอันเป็นจริงของชีวิตร่างกายว่า เป็นทางแห่งความโศกเศร้า ความเดือดร้อนใจทั้งสิ้นในเมื่อเรายังยึดถือว่า เป็นเราเป็นของเราอยู่ เพราะเมื่อพลัดพรากจากไปก็ต้องอาลัยถึง เพราะความเข้าไปยึดถือว่า เป็นเราเป็นของเรา การจะรู้แจ้งเห็นจริงได้ต้องอาศัยปัญญาพิจารณาตามสภาวะ ให้เห็นว่าสรรพสังขารมีเกิดในเบื้องต้น มีแปรไปในท่ามกลาง มีแตกสลายเป็นที่สุด มรณนฺตํ หิ ชีวิตํ เพราะชีวิตมีความตายเป็นที่สุด เมื่อตายแล้วจักไปตามยถากรรม คือตามอำนาจของกรรมที่ตนได้ทำไว้อย่างไร กรรมดีสนอง

ให้เข้าถึงแดนแห่งความสุข กรรมชั่วย่อมสนองให้ถึงแดนแห่งความทุกข์ สัตว์ทั้งหลายต้องเป็นอย่างนี้ ไม่พ้นจากความเป็นอย่างนี้ไปได้ มีนัยดังวิสัชชนามาฉะนี้

อิมินา กตปุญเญน ขออำนาจกุศลผลบุญที่คณะท่านเจ้าภาพทั้ง ๔ ได้บำเพ็ญครั้งนี้ จงเป็นผลดลบันดาลให้ พณ ฯ พล.อ. กฤษณ์ สีวะรา ได้ประสบสุขสิริสวัสดิ์หิตานุหิตประโยชน์ และสิ่งที่ต้องประสงค์ปราศจากโทษทุกประการ

ในอวสานแห่งพระธรรมเทศนานี้ พระสงฆ์ ๔ รูป จะได้ทำคณะสาธยายคาถาพุทธภาษิตที่ลิขิตไว้ ณ เบื้องต้นนั้น พอเป็นเครื่องประดับบุญญาบารมี แด่ท่านพุทธศาสนิกชนในสมาคมนี้พอสมควรแก่เวลา รับประทานแสดงพระธรรมเทศนามายุติด้วยเวลาเพียงเท่านี้ เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ

มรณัสสติกถาเทศนา
พระครูโสภณบัญญาธร วัดน้อยนพคุณ
แสดงในงานบำเพ็ญกุศลสัตตมวารที่ ๑๑
ศพ
พลเอก กฤษณ์ สีวะรา
เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๑๙

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ
มรณธมฺโมมฺหิ มรณํ อนตีโตติ ฯ

ณ บัดนี้ อาตมภาพจะได้แสดงพระสัทธรรมเทศนา ในมรณัสสติกถา พรรณนาถึงเรื่องความตาย พอเป็นเครื่องประดับสติบัญญาบารมี ฉลองศรัทธาธิคุณบุญราศี ปุพพเปตพลีทักษิณานุปทานกิจ ที่ท่านทานบดี คือ คุณทรง พูลสุข, คุณเจิม ภูมิจิตร, คุณประภา วิริยะประไพกิจ, คุณวิทย์ วิริยะประไพกิจ, คุณทรงสิน คุณัดถานนท์, คุณวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ, คุณ สมจิต หลำตระกูล พร้อมด้วยญาติสายโลหิตมิตรสหาย มาตั้งจิตดำเนินกุสโลบายธรรมวิธีบำเพ็ญให้เป็นไปในครั้งนี้ คือ กัลปนาผล อุทิศส่วนกุศลส่งไปให้แด่ท่าน พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ซึ่งได้วายชนม์ละโลกนี้ไปสู่ปรโลกเบื้องหน้าตามธรรมดาแห่งสังขาร นับว่าเป็นผู้มีจิตสันดานกอร์ปไปด้วยกตัญญูกตเวทิตาธรรมสัมมาปฏิบัติ เพราะมาเบิดเผยซึ่งคุณของท่าน พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ให้ปรากฏชัดแก่ตาโลก และมีอาโภคเจตนา หวังจะให้ท่านมีความสุขเกษมสันต์สำราญกายสบายจิต ในสถานที่ที่ท่านสถิตอยู่นั้น ๆ ขึ้นไป ตามวิสัยของเมธิชนที่นับถือพระพุทธศาสนา

ดำเนินความตามวาระพระบาลีที่ได้ยกไว้ ณ เบื้องต้นว่า "มรณธมฺโมมฺหิ มรณํ อนตีโต" แปลความว่า เรามีความตายเป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นจากความตายไปได้ มีอรรถาธิบายว่า คำว่า ความตายนั้นได้แก่การเปื่อยเน่าของร่างกาย และการที่วิญญาณเปลี่ยนสภาพจากร่างหนึ่งไปอีกร่างหนึ่ง ความตายนั้นมาพร้อมกับการเกิด ถ้าไม่มีการเกิดก็ไม่มี

ความตาย เมื่อมีการตายจึงมีการเกิด สัตว์ทั้งหลายเกิดมาแล้วก็ต้องเลี้ยงชีวิตได้โดยยาก ว่าเฉพาะคนเรา คือคนเราทั้งหลายที่จะเกิดมาเป็นคน เริ่มถือปฏิสนธิในครรภ์ของมารดามาแล้ว จะมีชีวิตอยู่มาจนกระทั่งถึงเวลาคลอดออกจากครรภ์ของมารดานั้น ก็เป็นของยากลำบากนักหนา ดังนั้น สมเด็จพระพุทธเจ้าจึงทรงตรัสไว้ว่า ปฐมๆ กลลๆ โหติ เมื่อคนเราเริ่มถือปฏิสนธิในครรภ์ของมารดานั้น ครั้งแรกปฏิสนธิวิญญาณอาศัยอยู่ในต่อมน้ำใส ๆ อันเล็กละเอียดที่สุดดุจน้ำมันงาที่ติดปลายหญ้าคาอันสลัดแล้ว ๗ ครั้งฉะนั้น แล้วค่อยมีชีวิตต่อมา กลลา โหติ อพฺพุทๆ พอล่วงได้ ๗ วัน น้ำใส ๆ อันเป็นที่อาศัยแห่งวิญญาณนั้น ก็ข้นเข้ามีสีแดงขุ่นเหมือนน้ำล้างเนื้อ อพฺพุทา ชายเต เปสิ ต่อมาอีก ๗ วัน น้ำที่เหมือนกับน้ำล้างเนื้อนั้นก็ข้นเข้าเป็นชิ้นเนื้อ เปสิยา ชายโต ฆโน ต่อมาอีก ๗ วัน ชิ้นเนื้อนั้นก็แข็งเป็นก้อน ฆนา ปสาขา ชายนฺติ ต่อมาอีก ๗ วัน ก้อนเนื้อนั้นก็แตกเป็นปัญจสาขา ๕ แห่ง คือ มีปุ่มเป็นศีรษะ ๑ เป็นมือ ๒ เป็นเท้า ๒ แล้วต่อมาก็ค่อยเติบโตเป็นลำดับไป จนถึงกับนั่งยอง ๆ ศอกทั้งสองรัดเข่า มือทั้งสองค้ำคาง นั่งทนทุกข์อยู่ในท้องมารดาไปตลอด ๙ เดือน ๑๐ เดือน จึงได้คลอดออกมา ในเวลาที่อยู่ในท้องมารดานั้น ก็ได้รับทุกข์เวทนามากมายนักหนา หากมีบาปกรรมดามทันก็ทำให้ถึงซึ่งความตาย บางคนพอถือปฏิสนธิได้เพียงชั่วครู่ชั่วยามแล้วตายไปก็มี บางคนถือปฏิสนธิได้ ๗ วัน ชั่วเวลายังเป็นต่อมน้ำใส ๆ อยู่แล้วตายไปก็มี บางคนถือปฏิสนธิมาอยู่จนถึงต่อมน้ำใส ๆ กลายเป็นน้ำล้างเนื้อแล้วตายไปก็มี บางคนพอต่อมน้ำข้นเข้าเป็นชิ้นเนื้อตายไปก็มี บางคนพอตั้งก้อนเนื้อตายไปก็มี บางคนพอก้อนเนื้อแตกเป็นปัญจสาขา ๕ แห่ง ตายไปก็มี กว่าจะมีชีวิตยืนอยู่มาจนถึงก้อนเนื้อ ที่วิญญาณอาศัยอยู่แตกเป็นปัญจสาขา ๕ แห่งนั้น ก็กินเวลาได้ถึง ๕ สัปดาห์ คือเท่ากับ ๓๕ วัน กว่าจะมีชีวิตอยู่ตลอด ๓๕ วันนั้น ก็ผ่านทุกข์ภัยอันตราย มีความเย็นความร้อนในท้องมารดาเป็นต้น ก็แสนที่จะอดทนมาแล้ว กล่าวคือในคราวใดมารดากินของร้อนลงไป ในคราวนั้นทารกอ่อน ๆ ซึ่งอยู่ในครรภ์นั้นก็ร้อนเหมือนกับถูกไฟเผา คราวใดมารดากินของเย็นลงไป ทารกนั้นก็จะรู้สึกเย็นแทบจะทนไม่ไหว คราวใดมารดากินของเค็มลงไป ทารกนั้นก็จะรู้สึกแสบร่างกายเหมือนกับถูกแล่เนื้อเอาเกลือทา เมื่อมารดาลุกนั่งเดินไปมา ทารกนั้นก็รู้สึกสะดุ้งตกใจเหมือนกับถูกจับโยนไปมา เพราะฉะนั้น คนโบราณทั้งหลายจึงไม่

ให้มารดากินของเผ็ด ของเค็มมาก ด้วยกลัวลูกในท้องจะลำบากดังที่ว่ามา เมื่อคนเราคลอดจากครรภ์มารดามาแล้ว ก็ต้องผ่านวัยต่าง ๆ อันว่าวัยของสัตว์ผู้คลอดออกจากท้องของมารดาแล้ว แบ่งเป็น ๑๐ วัยดังนี้ :—

๑. **มันททสกะ** วัยอ่อนนับตั้งแต่คลอดออกมาจากท้องมารดา ตั้งแต่ ๑ ขวบ ถึง ๑๐ ขวบ ในวัยนี้จะเห็นความเปลี่ยนแปลงไปหลายอย่างเช่น รูปอ่อนที่นอนอยู่ในเบาะหายไป กลายเป็นนั่งได้ พูดได้ เดินได้ เหล่านี้เป็นต้น

๒. **ขิฑฑทสกะ** วัยสนุกนับตั้งแต่อายุ ๑๐ ปีถึง ๒๐ ปี ชอบสนุกสนาน ชอบการเล่นต่าง ๆ กินมาก นอนมาก เป็นต้น วัยอ่อนแต่ก่อนก็หายไปหมด จะเรียกร้องเอากลับคืนมาไม่ได้อีกแล้ว

๓. **วัณณทสกะ** วัยสวยงาม คือวัยหนุ่มสาว นับตั้งแต่อายุ ๒๐ ปีถึง ๓๐ ปี ในตอนนี้เป็นวัยที่มีตัณหา ราคะ โทสะ โมหะ มาก

๔. **พลทสกะ** วัยที่มีกำลัง อายุตั้งแต่ ๓๐ ปีถึง ๔๐ ปี มีกำลังสมบูรณ์แข็งแรง ทำการงานเป็นหลักฐาน

๕. **ปัญญาทสกะ** วัยที่มีปัญญาสมบูรณ์ ตั้งแต่ ๔๐ ปีถึง ๕๐ ปี มีสติปัญญาเฉียบแหลม รู้จักเหตุรู้จักผล รู้จักกาลเทศะ รู้จักบุคคล รู้จักภาวะของตน รู้จักคุณรู้จักโทษ รู้จักประโยชน์และมิใช่ประโยชน์

๖. **หานิทสกะ** วัยนี้มีกำลังน้อย ตั้งแต่ ๕๐ ปีถึง ๖๐ ปี กำลังที่เคยแข็งแรงก็อ่อนเพลียไปเป็นต้น จะทำงานใด ๆ ที่หนักก็ทำไม่ได้เหมือนแต่ก่อน

๗. **ปัพภารทสกะ** วัยชรามีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีถึง ๗๐ ปี มีผมที่เคยดำก็กลายเป็นสีขาว สายตาที่เคยยาวก็กลับสั้น พื้นที่แข็งแรงก็กลับโยกคลอนและหลุดล่อนไป หูที่เคยแจ่มใสเคยฟังเสียงได้ไกล ๆ ก็หนวกตึง อยากจะฟังเสียงอะไรก็ต้องตะแคงหูเข้าไปใกล้ ๆ จึงจะได้ยินเป็นต้น

๘. **วังกทสกะ** วัยหลังโกง อายุตั้งแต่ ๗๐ ปีถึง ๘๐ ปี จะเดินไปไหนมาไหนก็ต้องใช้ไม้เท้าคอยค้ำจุนไป มีหลังอันค่อมลงมา ทนทรมานอยู่กับการแบกอัตตภาพร่างกายด้วยความลำบาก

๙. โมมูหทสกะ ตั้งแต่อายุ ๘๐ ปีถึง ๙๐ ปี มีความทรงจำหลง ๆ ลืม ๆ พูดผิด ๆ ถูก ๆ รับประทานแล้วว่าไม่ได้รับประทาน ชอบลืมหน้าลืมหลัง เป็นที่เกลียดชังของลูกหลานผู้ที่ไม่กตัญญูกตเวที

๑๐. สยนทสกะ วัยนอน ตั้งแต่ ๙๐ ปีถึง ๑๐๐ ปี ลุกไปไหนไม่ไหวแล้ว ต้องนอนจมอยู่กับที่นอน กินอยู่กับที่ ถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะอยู่กับที่ นอนคอยท่าความตายอยู่ เมื่อสิ้นอายุขัยแล้ว ชีวิต ไออุ่น และวิญญาณย่อมดับไป เหลือแต่ซากศพเน่าเหม็นเป็นที่รังเกียจของคนทั้งหลาย เขาไปเผาหรือฝังที่ป่าช้าเหมือนท่อนไม้และท่อนฟืน ย่อมผุพังไปด้วยความเย็นและความร้อน กลายเป็นดินน้ำไฟลมไปหมด เป็นโมฆธรรมสูญเปล่า ไม่มีอะไรจริง สักแต่ว่าสมมติ บัญญัติขึ้นเป็นสัตว์บุคคลเท่านั้น เมื่อบุคคลเช่นมนุษย์เมื่อใกล้จะตาย ปัญจทวารย่อมดับก่อน คือ ตาไม่เห็น หูไม่ได้ยิน จมูกไม่ได้กลิ่น ลิ้นไม่รู้รส กายไม่รู้สึกสัมผัส กายเบื้องบนตายลงมาถึงคอ คือหมดความรู้สึกตลอดถึงแขนทั้ง ๒ ข้าง กายเบื้องล่างตายตั้งแต่เท้าถึงท้องหมดความรู้สึกตลอด มีแต่ความรู้สึกนึกคิดอยู่ทางมโนทวาร คือทางใจอย่างเดียว สิ่งทั้งหลายไม่มีอะไรที่จะเป็นสรณะที่พึ่งที่อาศัยของตนได้เลย นอกจากกุศลกรรม ได้แก่บุญกุศล คือความดีที่ตนทำไว้ด้วยกาย วาจา ใจ เท่านั้น และอกุศลกรรมได้แก่ความชั่ว คือบาปที่ตนทำไว้ด้วย กาย วาจา ใจ เช่นเดียวกัน จะมาปรากฏทางใจให้เห็นว่าตนได้กระทำบุญกุศล คือความดีไว้ และทำบาปคือความชั่วไว้

อันความตายตามที่กล่าวมา เมื่อจะแบ่งออกเป็นประเภทก็มีประเภทเป็น ๓ คือ ขณิกมรณ ๑ สมมติมรณะ ๑ สมุจเฉทมรณะ ๑ ขณิกมรณะนั้น ได้แก่ตายชั่วขณะ หมายถึงการเปลี่ยนอารมณ์แต่ละครั้งจากอารมณ์หนึ่งไปสู่อารมณ์หนึ่ง คือตายแล้วเกิดขึ้นอีก แม้ผู้พ่งและผู้เทศน์ก็เรียกว่า ตายไปแล้วเกิดขึ้นอีกทุกขณะที่เปลี่ยนอารมณ์ สมมติมรณะนั้น ได้แก่ ตายโดยสมมติ หมายถึงสัตว์ที่เกิดมาก็เกิดมาในสมมติทั้งนั้น เมื่อสัตว์ทั้งหลายตายไปก็เรียกว่า ตายไปโดยสมมติ คือจะต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ร่ำไปด้วย กิเลส กรรมและวิบาก ส่วน สมุจเฉทมรณะนั้น ได้แก่การตายโดยเด็ดขาด หมายถึงการตายของพระอริยเจ้าทั้งหลาย ผู้มีอาสวะกิเลสอันหมดสิ้นแล้ว ไม่มีโอกาสที่จะกลับมาเกิดอีกต่อไป ซึ่งเรียกว่า ปรินิพพาน

เมื่อเราทราบแล้วว่า ทุกคนจะต้องตายด้วยกันทั้งนั้น จะหลบหลีกหรือเลี่ยงจากความตายไปไม่ได้ จะต่างกันก็แต่ตายช้าและเร็วเท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้ ก่อนที่เราจะตาย เราควรจะทำอย่างไรดี ตอบว่า เราควรเตรียมตัวก่อนตาย อันการเตรียมตัวนั้นเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับคนเราทุกคน เช่นจะกินจะนอนจะไปไหนมาไหน ก็ต้องมีการเตรียมตัวกันทั้งนั้น แม้ก่อนจะตายก็ควรจะมีการเตรียมตัวเช่นเดียวกัน การเตรียมตัวก่อนตายนั้นก็คือ การทำความดีหรือบุญกุศลเอาไว้ บุญกุศลคือคุณงามความดีนั้นจะได้เป็นที่พึ่งพาอาศัยของเราทั้งในปัจจุบันนี้และสัมปรายิกภพภายภาคหน้าด้วย เพราะคนเราเมื่อตายแล้วย่อมมีคติคือการดำเนิน ๗ ทางด้วยกัน ทางทั้ง ๗ นั้นคือ:—

๑. ทางไปสู่พระนิพพาน

๒. ทางไปเกิดในพรหมโลก

๓. ทางไปเกิดในสวรรค์

๔. ทางไปเกิดเป็นมนุษย์

๕. ทางไปเกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน

๖. ทางไปเกิดเป็นเปรต

๗. ทางไปเกิดเป็นอสุรกาย

ท่านผู้ที่ปรารถนาจะไปสู่พระนิพพาน ควรบำเพ็ญสติปัฏฐาน ๔ ให้บริบูรณ์ในสันดาน เมื่อตายแล้วต้องไปสู่พระนิพพานเป็นแน่แท้ ผู้ที่บำเพ็ญเมตตาพรหมวิหารจนได้สำเร็จฌานอภิญญาแล้ว ย่อมเกิดในพรหมโลก ผู้ที่จะไปเกิดในสวรรค์ ควรบำเพ็ญมหากุศล เช่น การสร้างถนนหนทาง บ่อน้ำ ศาลาที่พัก สร้างสะพาน กุฏิ วิหาร โรงพยาบาล และโรงเรียน เป็นต้น มหากุศลดังกล่าวย่อมนำให้เขาไปเกิดในสวรรค์ ส่วนผู้ที่ปรารถนาจะเกิดมาเป็นมนุษย์ ควรบำเพ็ญมนุษย์ธรรม คือศีลห้านั้นเอง เมื่อบำเพ็ญหรือรักษาศีล ๕ ให้บริบูรณ์แล้ว ย่อมเกิดเป็นมนุษย์เจริญด้วยโภคทรัพย์สมบัติเป็นอันมาก

ส่วนผู้ที่ไปเกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน เปรต และอสุรกาย นั้น ได้แก่ผู้ที่มากไปด้วย ความโลภ ความโกรธ ความหลง ๓ ประการสุดท้ายนี้เป็นทางไม่ดี ไม่มีความเจริญ ท่านเรียกว่า "อบาย" คือ ภูมิที่ไม่มีความเจริญ เมื่อท่านทั้งหลายมีความปรารถนาจะไปเกิด

ในคติภพใด ๆ ก็จงบำเพ็ญคุณธรรมนั้น ๆ ให้บริบูรณ์ในขันธสันดานเทอญ และจงหลีกเลี่ยงจากอบายภูมินั้นเสีย

ฉะนั้น ขอให้ท่านทั้งหลาย ได้โปรดพิจารณาตัวของท่านเองว่า เป็นอยู่ด้วยบุญหรือด้วยบาป ถ้ารู้ว่าอยู่ด้วยบุญต้องพยายามทำบุญให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป ถ้ารู้ว่าอยู่ด้วยบาปก็ให้พยายามงดเว้นละเสียให้หมดสิ้นไป อย่าให้มีในจิตสันดานได้ และให้พิจารณาอยู่เสมอว่า มรณธมฺโมมฺหิ มรณํ อนตีโต เรามีความตายเป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นจากความตายไปได้ เพราะการระลึกถึงความตายนั้น เป็นเหตุให้เกิดความไม่ประมาท เมื่อเราตั้งอยู่ในความไม่ประมาทก็ไม่เสียชาติเกิดมาเป็นมนุษย์ พบพระพุทธศาสนาที่ได้สว่างมาแล้ว จะได้สว่างอีกเล่าในชาติต่อ ๆ ไป "อปฺปมาทํ ปสํสนฺติ" บัณฑิตทั้งหลายย่อมสรรเสริญความไม่ประมาท ดังนี้แล

ในกาลเป็นที่สุดยุติลงแห่งพระสัทธรรมเทศนานี้ ขอท่านทานบดี จงหล่อหลั่งทักษิโณทกให้ตกลงเหนือพื้นปฐพีดล ด้วยบุญกุศลที่คณะท่านเจ้าภาพดังกล่าวนามมาแล้วได้บำเพ็ญกุศลขันธ์ให้เป็นส่วนแห่งทักษิณานุปทานกิจ เพื่อจะอุทิศกัลปนาผลวิบากสมบัติส่งไปให้แด่ท่าน พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ผู้ซึ่งได้ล่วงลับไปแล้วยังปรโลกเบื้องหน้า ขออานิสงส์บุญราศีแห่งทักษิณานุปทานกิจ จงสัมฤทธิ์ผลแด่ท่าน พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ตามสมควรแก่คดินิยมในสัมปรายภพทุกประการ

ในที่สุดแห่งพระสัทธรรมเทศนานี้ พระสงฆ์จตุวรรคจะได้สวดธรรมกถา เพื่อเป็นการเจริญศรัทธา เพิ่มพูนอัปปมาทธรรมแก่คณะท่านเจ้าภาพต่อไป ก็มี ณ กาลบัดนี้

รับประทานวิสัชนาพระสัทธรรมเทศนา ก็พอสมควรแก่เวลาขอสมมติยุติลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้

เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้.

ปกิณณกกถา
พระอริยมุนี วัดเทวราชกุญชร
แสดงในงานสัตตมวารที่ ๑๒
ศพ
ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา
วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๑๙

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ
ยถาปิ ปุปฺผราสิมฺหา กยิรา มาลาคุเณ พหู
เอวำ ชาเตน มจฺเจน กตฺตพฺพำ กุสลำ พหุนฺติ ฯ

อาตมาภาพขออนุโมทนากุศลราศีทักษิณานุปทาน ที่พลเอก สำราญ แพทยกุล คณะนายคุน คุนผลิน บริษัท ไทยพัฒนาประกันภัย จำกัด บริษัท น้ำตาลเพชรบุรี จำกัด บริษัทเมนทอลอิมปอร์ตเอ็กซ์สปอร์ต บริษัท ยูเนี่ยนโอเดียน จำกัด พร้อมด้วยคณะสงฆ์วัดสุทัศน์เทพวราราม พร้อมด้วยบริษัทบริวารเพื่อนฝูงมิตรสหาย ญาติสายโลหิตและผู้ที่เคารพนับถือ มาบำเพ็ญกุศลเพื่ออุทิศวิบากผลส่งไปให้ ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา อดีตผู้บัญชาการทหารสูงสุด ต่อหน้าโกศศพของท่าน ในสัตตมวารที่ ๑๒ นี้ การปฏิบัติเช่นนี้ย่อมเป็นการแสดงออกถึงความรักความอาลัย และความเคารพนับถือ ซึ่งผังแน่นอยู่ในภายในจิตใจ แม้ท่านผู้นั้นจะปรากฏให้เห็นแต่เพียงร่างอันปราศจากวิญญาณแล้วก็ตาม ความเคารพนับถือก็หาได้จืดจางไปด้วยไม่ โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว ซากมนุษย์ที่ปราศจากวิญญาณ ย่อมหามูลค่าอันใดมิได้ ถ้าหากว่าจะมีใครสักคนหนึ่ง เปิดร้านค้าเนื้อมนุษย์ขึ้น เรื่องผิดกฎหมายนั้นไม่ต้องพูดถึง ไม่ว่ารัฐบาลประเทศใดคงไม่อุตริออกกฎหมายให้ประชาชนในประเทศของตนทำการค้าขายเนื้อมนุษย์ ปัจจุบันนี้รัฐบาลทุกประเทศ ไม่ยินยอมให้ทำการค้าขายแม้แต่มนุษย์เป็น ๆ สมมติว่าจะมีใครสักคนหนึ่งมีความคิดความเห็นพิเรน ทำอย่างที่ว่าคงจะขาดทุนอย่างย่อยยับทีเดียว แม้แต่บ้านเรือนใกล้เคียงก็จะไม่มีใครเห็นด้วย คงจะย้ายบ้าน

อพยพหลบหนีไปอยู่ห่างไกลทีเดียว มิหนำซ้ำจะถูกรุมรังเกียจ และถูกรุมว่า วิกลจริตอย่างหนักเสียอีก เมื่อเป็นเช่นนี้ ย่อมประจักษ์ชัดว่า เนื้อมนุษย์หรือซากมนุษย์หามูลค่ามิได้แม้แต่เท่าปีกริ้น

ได้ยินมาว่า ในอดีตกาลสมัยที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรายังทรงพระชนม์อยู่ในคราวครั้งนั้น นางสิริมาน้องสาวของหมอชีวกโกมารภัจจ์ ซึ่งเป็นหญิงที่มีรูปโฉมโนมพรรณสะสวยงดงามเหนือหญิงทั้งหลายในครั้งกระโน้น โดยเฉพาะเพศชายแล้ว เมื่อได้ประสบพบเห็นมักจะหลงใหลในความงามของนางอย่างมากทีเดียว เมื่อนางมีเหตุจำเป็นถึงมรณกรรมขึ้น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงทราบ จึงมีพุทธดำรัสให้เก็บศพนางไว้ก่อน อย่าเพิ่งรีบทำการฌาปนกิจให้เก็บไว้ที่อามกสุสานสัก ๓ วันก่อน พระเจ้าโกศลได้มีรับสั่งให้ปฏิบัติตามพระพุทธประสงค์ ในวันที่ ๔ พระราชาก็มีพระราชดำรัสให้ป่าวประกาศไปทั่วพระนครว่า ให้ประชาชนไปประชุมทำการเผาศพนางสิริมา และขออาราธนาทูลเสด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์ทั้งหลายด้วย พระพุทธเจ้าจึงแจ้งข่าวนี้ให้พระภิกษุสงฆ์ทั้งหลายทราบทั่วกัน เมื่อถึงเวลานัดหมายประชาชนก็มาพร้อมกัน ณ สุสานที่จะทำการฌาปนกิจศพนาสิริมา เมื่อมหาชนมาพร้อมหน้าเพรียงตากันแล้ว พระพุทธเจ้าจึงตรัสกับพระราชาซึ่งเฝ้าอยู่ในที่นั้นให้ทำการประกาศขายซากศพนางสิริมาด้วยราคาหนึ่งพันกหาปณะ แต่ก็ไม่ปรากฏว่าจะมีใครรับซื้อ เมื่อเป็นเช่นนั้น จึงให้ลดราคาลงตามลำดับ คือ ห้าร้อยกหาปณะ สองร้อยห้าสิบกหาปณะ สองร้อยกหาปณะ หนึ่งร้อยกหาปณะ ห้าสิบกหาปณะ ยี่สิบห้ากหาปณะ สิบกหาปณะ ห้ากหาปณะ หนึ่งกหาปณะ กึ่งกหาปณะ บาทหนึ่ง มาสกหนึ่ง กากณิกหนึ่ง ถึงกระนั้นก็ยังไม่ปรากฏว่าจะมีคนรับซื้อ เมื่อเป็นเช่นนั้น พระองค์จึงรับสั่งไม่ให้ซื้อขาย ให้ยกให้ผู้ต้องการเปล่าๆ โดยไม่คิดค่าราคาเลย แม้พวกราชบุรุษจะทำการป่าวประกาศจะยกให้เปล่า ก็ไม่ปรากฏว่าจะมีใครขอรับเอาไป เรื่องนี้ยืนยันอย่างชัดเจนว่า คนเราตายแล้วหามูลค่ามิได้เลย แม้จะยกให้เปล่าก็ไม่มีใครจะปรารถนา ถ้าหากว่าเป็นซากหมูหรือซากวัวไม่จำเป็นจะต้องประกาศให้เปล่า เพียงแต่เอามาวางขายในตลาดขายเนื้อเท่านั้น ประชาชนก็จะแย่งกันซื้อไปจนหมด พอสิ้นลมปราณแล้วเท่านั้น คนกับสัตว์แตกต่างกันลิบลับทีเดียว คนเราใช่ว่าจะไม่มีคุณค่าในสมัยปัจจุบันนี้ก็หามิได้ เป็นเช่นนี้มาแต่โบราณกาลอันยาวนาน

ซากศพของ ฯ พณ ฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา อดีตผู้บัญชาการทหารสูงสุด ที่อยู่ในโกศ นี้ ก็เหมือนกัน อีกไม่นานก็จะต้องมอบหน้าที่ให้ไฟจัดการตามประเพณี จะเหลือให้เห็นก็เพียงเถ้าถ่าน ไม่เป็นรูปเป็นร่างท่านเลย ขณะที่ศพท่านยังประดิษฐานอยู่ในโกศนี้ ย่อมมีผู้คนมากหน้าหลายตา ทั้งที่มีเกียรติสูง และธรรมดาสามัญ ทั้งที่เป็นญาติสายโลหิต ทั้งผู้ที่เคยร่วมการร่วมงานกันมา ทั้งผู้ที่เคยอยู่ใต้บังคับบัญชา ก็ชวนกันมารุมล้อม จัดการบำเพ็ญกุศลเพื่ออุทิศวิบากผลอธิษฐานจิต ขอให้ท่านผู้มีฤทธานุภาพ ช่วยดลบันดาลให้ท่านได้รับทราบด้วยญาณวิถี แล้วจะได้อนุโมทนาสำเร็จ เป็นความสุขความสบาย ในสถานะนั้นๆ ปรากฏเสมอมิได้ขาดตั้งแต่วันมรณกรรม เป็นต้นมา จนถึงวันนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วันนี้ และขณะนี้ท่านเจ้าภาพที่จัดการบำเพ็ญกุศล คือ ท่านนายคุน คุณผลิน พร้อมด้วยคณะของท่าน และ คณะสงฆ์วัดสุทัศน์เทพวราราม ทั้งนี้เพราะท่านที่ล่วงลับไปแล้วนั้น มีคุณธรรมหาใช่เพราะสิ่งอื่นไม่ ผู้ใกล้ชิดและผู้ที่ได้คบหาสมาคมกับท่านในสมัยที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ได้ซึ้งถึงคุณธรรมของท่านจึงลืมท่านไม่ลง มนุษย์เรามีดีอยู่ที่ธรรมะ หมายถึงความเป็นผู้ฝักใฝ่ในการประพฤติธรรม ท่านผู้มีปกติประพฤติธรรม เรียกว่าผู้มีคุณธรรมบ้าง ผู้มีคุณความดีบ้าง ผู้มีเกียรติบ้าง สมด้วยภาษิตว่า ธมฺเม ธิตำ น วิชหาติ กิตฺติ เกียรติ (คือชื่อเสียง) ย่อมไม่ละผู้ตั้งอยู่ในธรรมดังนี้ คำเตือนสติของโบราณประโยคหนึ่งว่า จะผูกสิงสาราสัตว์ให้ผูกด้วยโซ่หรือเชือก จะผูกคนให้ผูกไว้ด้วยความดี ดังนี้ คำว่า ความดีในที่นี้ท่านหมายเอาธรรมะ ที่มักจะพูดกันว่า คุณธรรม นั่นเอง

ในสมัยพุทธกาล พระเถระผู้ใหญ่องค์หนึ่งเป็นผู้ที่มีบริษัทบริวารมาก และได้รับยกย่องไว้ในเอตทัคคะ ว่าเป็นผู้เลิศกว่าพระสาวกทั้งหลายที่มีบริษัทบริวารมาก พระเถระองค์นี้ มีนามว่า ท่านพระอุรุเวลากัสสปเถระ พระพุทธองค์ได้ตรัสถามถึงมูลเหตุ ที่ท่านเป็นผู้มีบริษัทบริวารมากนั้น เพราะมูลเหตุอย่างไร ท่านได้กราบทูลให้ทรงทราบว่าท่านประพฤติในสังคหวัตถุธรรม ธรรมที่ชื่อว่า สังคหวัตถุนั้น มีธรรมอยู่ ๔ ข้อ คือ

๑. ทาน แปลว่า ให้หรือสละแบ่งปันสิ่งของ ของตนที่ควรให้ปันแก่ผู้ที่ควรให้ปัน หมายความว่าเป็นผู้มีอัธยาศัย ไม่คับแคบตระหนี่ถี่เหนียว เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทำการ

สงเคราะห์ผู้ที่ควรสงเคราะห์ ช่วยเหลือผู้ที่ควรช่วยเหลือด้วยวัตถุสิ่งของบ้าง ด้วยธรรมบ้าง ตามสถานะ ฯ

๒. ปิยวาจา แปลว่า วาจาเป็นที่รัก หมายความว่า เป็นผู้ที่มีวาจาปราศัย น่ารัก น่านับถือ น่าฟัง อ่อนหวานเป็นที่ดูดดื่ม ใช้คำพูดเหมาะสมแก่เพศแก่วัย เหมาะสมกับกาลกับเวลา มีเวลาหนักแน่นมั่นคง รักษาคำพูด ไม่ใช้วาจาเชือดเฉือนใคร ฯ

๓. อตฺถจริยา แปลว่า ประพฤติประโยชน์ หมายความว่า เป็นผู้สนใจในการบำเพ็ญประโยชน์ คือ เป็นคนมีอัธยาศัยมากไปด้วยเมตตา ย่อมรักษาประโยชน์ของตนและของผู้อื่นไม่ให้เสีย คือไม่ตกอยู่ในอำนาจอคติ ขาดยุติธรรม ประพฤติความยุติธรรม ประพฤติความเป็นผู้เอียงข้าง ไม่ตั้งตรง คือหนักข้างใดข้างหนึ่ง โดยเฉพาะ การแสวงหาวัตถุ เครื่องอุปโภค บริโภค เพื่อเกื้อกูลแก่ชีวิต ให้เป็นไปโดยสวัสดีนั้น ไม่พยายามจะพอกพูนแต่ประโยชน์ของตนฝ่ายเดียว เหลียวแลถึงประโยชน์ของผู้อื่นด้วย โดยถือว่าทุกคนย่อมเป็นเสมือนญาติ ดังภาษิตว่า วิสฺสาสา ปรมา ญาติ ความคุ้นเคยเป็นญาติสนิท ดังนี้ คนเราจะเกี่ยวเนื่องกันโดยสืบสายโลหิตก็ตาม ร่วมงานร่วมงานกันก็ตาม ถือว่าเป็นญาติกันทั้งนั้น จึงประพฤติต่อกันเสมือนญาติ ฯ

๔. สมานตฺตตา แปลว่า ความเป็นผู้มีตนเสมอ หมายความว่า เป็นคนไม่ถือตัว คือไม่มีมานะทนงตน เพราะเหตุแห่งตระกูล ตำแหน่งหน้าที่การงาน ยศศักดิ์อัครฐาน ความมั่งมี ความยากจนขัดสนแต่อย่างใด ในความเคารพนับถือเท่าเทียมกัน คบหาสมาคมกับคนได้ทุกชั้นทุกวัย ฯ

ธรรม ๔ ข้อ นี้เรียกว่า สังคหวัตถุ ท่านพระอุรุเวลกัสปเถระ ได้ประพฤติธรรมทั้ง ๔ นี้ โดยสม่ำเสมอตลอดมา มีบริษัทบริวารมากมายจนได้รับยกย่องจากพระศาสดา ฯ พณ ฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ในสมัยที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ ท่านก็เป็นผู้หนักในธรรม และท่านก็เป็นพุทธศาสนิกชน ที่เคร่งครัดคนหนึ่ง ท่านคงได้สมาทานประพฤติธรรมเหล่านี้บ้างตามสติกำลังของท่าน ฉะนั้น คุณธรรมจึงจูงใจ บรรดาผู้ที่รู้จักมักคุ้นกับท่าน ให้ลืมท่านไม่ลง ตั้งที่ได้ประจักษ์พยานอยู่บัดนี้ ฯ

อันสังขารร่างกายนี้เป็นวัตถุธรรม บังเกิดขึ้นมาได้อาศัยเหตุปัจจัย ย่อมเป็นไปตามเหตุปัจจัย เหมือน รถ เรือ บ้านเรือน และอุปโภคบริโภค ที่นายช่างปรุงแต่งขึ้นมานั้น จะทรงรูปและอำนวยประโยชน์อยู่ได้ เพราะทัพพะสัมภาระเหล่านั้นยังมีพลังสมบูรณ์อยู่ ถ้าพลังของทัพพะสัมภาระเหล่านั้นเสื่อม ก็จะค่อยแยกแตกจากกัน สังขาร ร่างกายของคนเรา และสัตว์ทั้งหลาย ก็ตกอยู่ในคติเดียวกัน ฉะนั้น การเกิดการตายจึงปรากฏอยู่ทุกวัน ทุกชั่วโมง ทุกวินาที และขณะนี้เราท่านทั้งหลายก็กำลังอยู่หน้าโกศศพ ของท่านผู้เป็นที่เคารพนับถือท่านหนึ่ง ซึ่งวิญญาณของท่านสละละจากร่างของท่านไปแล้ว เกือบจะครบร้อยวันอยู่แล้ว นี่คือประจักษ์พยาน ที่ท่านทั้งหลายจะปรงสังเวชว่า ชีวิตของคนเรานี้ มีเวลาอยู่ไม่นานนัก ด้วยสุภาษิทว่า อนิมิตฺตมนญฺยาตํ มจฺจานํ อิธ ชีวิตํ กสิรญฺจ ปริตฺตญฺจ ตญฺจ ทุกฺเขน สํยุตฺตํ แปลว่า ชีวิตของสัตว์ทั้งหลาย ไม่มีเครื่องหมายพอจำกำหนดรู้ได้ ทั้งลำบาก ทั้งน้อยและประกอบไปด้วยทุกข์ ดังนี้ ฯ

ผู้มีปัญญาทราบความจริงเช่นนี้แล้ว ไม่ควรประมาทปล่อยให้วันคืนของชีวิตผ่านพ้นไปถึงจุดจบ ตามคัลลองของธรรมชาติ โดยไม่พยายามก่อสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ไว้เลย นักปราชญ์ท่านตำหนิว่า ไม่รู้จักถือเอาสาระแห่งชีวิตไว้ ชื่อว่าโมฆชีวิต พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงได้ตรัสเตือนสติพุทธบริษัทไว้ ดังภาษิตที่อาตมาภาพได้อัญเชิญมาเป็นประธาน เทศนากัณฑ์นี้ในเบื้องต้นว่า

ยถาปิ ปุปฺผราสิมฺหา กยิรา มาลาคุเณ พหู
เอวํ ชาเตน มจฺเจน กตฺตพฺพํ กุสลํ พหุ

แปลความว่า ผู้มีอันจะต้องตายเป็นสภาพ ควรทำบุญกุศล (คือคุณงามความดี) ให้มากไว้เยี่ยงนายมาลาการผู้ฉลาด ร้อยพวงมาลัยจากกองดอกไม้ที่ตนมีอยู่ ให้ได้พวงมาลัยมากที่สุด ฉะนั้น ดังนี้ ฯ

มีอรรถาธิบายสังเขปว่า คนเราทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ จักต้องตายด้วยกันทุกคน ระยะกาลแห่งชีวิตเอากำหนดแน่นอนไม่ได้ เมื่อททราบความจริงเช่นนี้แล้ว ไม่ควรประมาท

ควรจะขวนขวายประกอบกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ตน ประโยชน์ท่าน ด้วยอุสาหวิริยะอันแรงกล้า เพื่อยังเวลาวันคืนแห่งชีวิตอันสั้นนั้น ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด เหมือนนายมาลาการผู้ฉลาด อาศัยเลี้ยงชีพด้วยการร้อยพวงมาลัยขาย เมื่อเวลาหาดอกไม้ได้มาแล้ว ก็เลือกคัดจัดสรรออกไว้เป็นกองๆ ดอกบาน ดอกตูม ดอกอ่อน กลีบร่วง แยกออกไว้คนละแผนกๆ แล้วก็ใช้สติปัญญาของตนกอปร์ด้วยความชำนิชำนาญ พยายามร้อย พยายามประดิษฐ์ พวงมาลัยชนิดต่างๆด้วยดอกไม้นั้น ให้ได้พวงมาลัยมากที่สุด ส่วนที่จะทิ้งให้เป็นเศษขยะนั้น ให้มีเหลือน้อยที่สุด เช่นนี้ชื่อว่าฉลาดในมาลากรรม ผู้มีปัญญาพึงขวนขวายในการประกอบกิจกรรมอันเป็นกุศล ยังวันคืนแห่งชีวิตที่ผ่านพ้นไปนั้น ให้สิ้นเปลืองไปพร้อมกับการบำเพ็ญประโยชน์ ไม่ยอมปล่อยให้ล่วงไปเปล่าเช่นนี้ นักปราชญ์ท่านชมเชยยกย่องว่า ถือเอาสาระแห่งชีวิตไว้ได้ ดังคำว่า อโมฆำ ตสฺส ชีวิตำ ชีวิตของเขาไม่เปล่าจากประโยชน์ ดังนี้.

อิมินา ปุญฺญกมฺเมน ด้วยอำนาจกุศลทักษิณานุปทาน ที่ท่านทั้งหลายพร้อมด้วยคณะสงฆ์วัดสุทัศน์เทพวราราม มีท่านพลเอก สำราญ แพทยกุล เป็นประธาน ได้พร้อมเพียงกันบำเพ็ญในวันนี้ ณ บัดนี้ พึงเข้าไปสำเร็จประโยชน์โสตถิผล แด่ ฯพณฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา อดีตผู้บัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งล่วงลับไปแล้วสู่ปรโลก สมดังเจตนาที่ท่านทั้งหลายได้ตั้งใจอุทิศให้นั้นจงพลันเทอญ ฯ

ในอวสานแห่งธรรมเทศนานี้ ขออาราธนาพระสงฆ์ทั้ง ๔ รูป สวดคาถาธรรมบรรยาย เพื่อเพิ่มพูนอัปปมาทธรรมแห่งสมาคมสมกาลนิยม ณ กาลบัดนี้

เอวำ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ

แด่ คุณกฤษณ์ สีวะรา

ยี่สิบสามเมษนี้
เช้าหนึ่งโมงดวงตะวัน
คุณกฤษณ์จากผายผัน
เดือนดับลับจากหล้า

ปวงชนรักท่านทั้ง
ศิษย์เทพศิรินทร
อีกสี่ทัพประนมกร
องค์พระปีนปกหล้า

ทรงประทานโกศไม้
ซึ่งสำหรับผ่าละออง
สมกับที่ทูลฉลอง
รักชาติศาสน์กษัตริย์ไซร้

วิญญาณพักผ่อนเพี้ยง
เสพสุขทุกทิวาใน
นักเรียนเทพอวยชัย
กตเวทีเยี่ยงโพ้น

ขอให้ท่านสถิตแคว้น
พ้นห่วงบ่วงพัวพัน
เหมือนองค์พระอรหันต์
เสวยสุขไร้ทุกข์กล้า

เขียวเหลืองแม้จักร้าง
ใจจิตจดจ่อใกล้
รำเพยลูก บ ไกล
มั่งคั่งฤาจนแล้

แสนศัลย์ โศกเฮย
ว่ายพ้า
โผนสู่ สรวงนอ
ข้อยน้ำหนาวทรวง

พระนคร
ทั่วพ้า
เคารพ ยืงนอ
โปรดเกล้าเกียรติสูง

สิบสอง
โอรสไท้
เชิดบาท บงสุ์นอ
อีกทั้งธรรมนูญ

ภพใด
นิเวศน์โนน้
นายก เก่านอ
แบบเบื้องโบราณกาล

แดนสวรรค์
ภาคหล้า
แห่งพุทธ ศาสน์นอ
แกล่ใกล้พระนิพพาน

แรมไกล
แกล่แท้
ทั้งมิตร เก่านอ
ร่วมท้องเทพศิรินทร์

จรัส บุนนาค

๒๓ เม.ย. ๒๕๑๙

คุณกฤษณ์ที่รัก

ห้าสิบวันล่วงไปแล้ว
คะนึงนึกถึงเพื่อนชาย
เคยร่วมจิตร่วมตาย
เกิดใหม่คงไม่แคล้ว
ถวิลวันเราร่วมเล้ียง
ศิษย์เก่าเยาวมาลย์
จากแม้นศึกษาสถาน
ขาดชุบข้อยจำต้อง
แสนเศร้าคราคลาดน้อง
ทรวงโศกทรุดเสื่อมทราม
เธอดับพื่อยากตาม
พรหมท่านไม่เห็นด้วย
กฤษณ์เคยเทไถ้จาก
เล้ียงมิตรล้วนเหล้าดี
งานเทพประจำบี
นายกใจกว้างแล้
บัดน้ีเรียมดื่มน้ำ
ข้าวสักเม็ดฤาลงไป
อาหารทิพย์อย่างใดใด
เพราะพรากจากกฤษณ์น้อง
"บุญชุบ" เรือนร่างร้าง
วิญญาณกลับ บ ไกล
คงมาเกิดเร็วไว
ระลึกชาติได้แจ่วข้า
ใจหาย
"ชุบ" แก้ว
ร่วมแม่ รำเพยนอ
คลาดพ้นพบกัน
อาหาร
มากน้อง
ทานครบ คนนอ
แกล่กล้ำกลืนชล
ใจงาม
ส่อม้วย
ตายกับ สูนอ
ชีพข้าจำคง
อินทรีย์
ดวดแท้
"ชุบ" ขาด ได้ฤา
ไม่แพ้เวสสันดร
ชลนัยน์
สู่ท้อง
ต้ินติด คอนา
ร่วมท้องเขียวเหลือง
แรมไกล
ล่าข้า
ในถิ่น สยามนอ
ลูกหม้อเทพศิรินทร์

จรัส บุนนาค

๑๑ มิ.ย. ๑๙

ไว้อาลัย

กาลเวลาล่วงแล้ว ร้อยวัน
ความโศกเศร้ากดดัน ดั่งกี๊
เหมือนเดิมเช่นเช้าบรร ลัยลับ ชีพนอ
โอกฤษณ์ละเรียมลี้ หลีกลี้หนีไกล
ดำรงนายกตลอดตั้ง หลายปี
ยากจักเลือกคนดี ดั่งน้อง
ค้นหาทั่วกรุงศรี อยุธเยศ มีฤา
นี่เหตุให้เชษฐ์ต้อง หลั่งน้ำตานอง
ร่วมโรงเรียนร่วมห้อง ร่วมแผ่นดิน
ร่วมรสร่วมเหล้าริน ร่วมถ้วย
ร่วมตายร่วมเจตน์ถวิล ร่วมชาติ
ไม่ร่วมใจวายด้วย จึงเศร้าโศกแสน
ล้นเกล้าทรงแต่งตั้ง ร. ม. ต.
หากชีพเธอชะลอ อยู่ไซร้
สี่เหล่าทัพยังรอ เทิดเกียรติ สูงนอ
พรหมลิขิตฤายอมให้ ดั่งข้าปรารถนา
อาลัย "ชุบ" สุดพ้น รำพัน
วัยไม่ควรถึงวัน วอดม้วย
ทศทิศตะลึงงัน งงข่าว เศร้าเฮย
ชาติขาดคนดีด้วย ศักดิ์ล้ำเลอแสน
ศิษย์เก่าเหงาเงียบแท้ เทียมตาย
พฤกษ์นึงเพราะพระพาย สงบไซร้
ภรรยาบุตรหญิงชาย เช็ดเนตร น้ำนอ
มวลมิตรมาร่ำไห้ กราบไหว้ดวงวิญญาณ

จรัส บุนนาค

๓๐ ก.ค. ๑๙

พระเครื่องพิมพ์ต่าง ๆ

รุ่น สรงน้ำ สมเด็จพระอุปัชฌาย์ (เจริญ) ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดเทพศิรินทราวาส พ.ศ. ๒๔๘๓ ครบ ๖ รอบชนมายุ ๗๒ ปลุกเสกหมู่

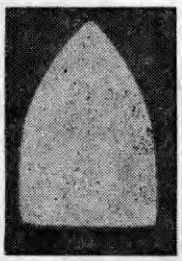

พิมพ์หน้าเดียว

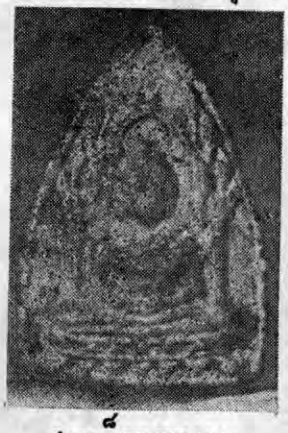

สมเด็จคะแนน

พิมพ์สองหน้า

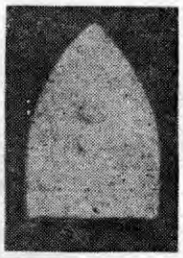

ด้านหน้า

เหรียญ พ.ม.อ. ๒๔๘๗ วัดเขาบางทราย ชลบุรี

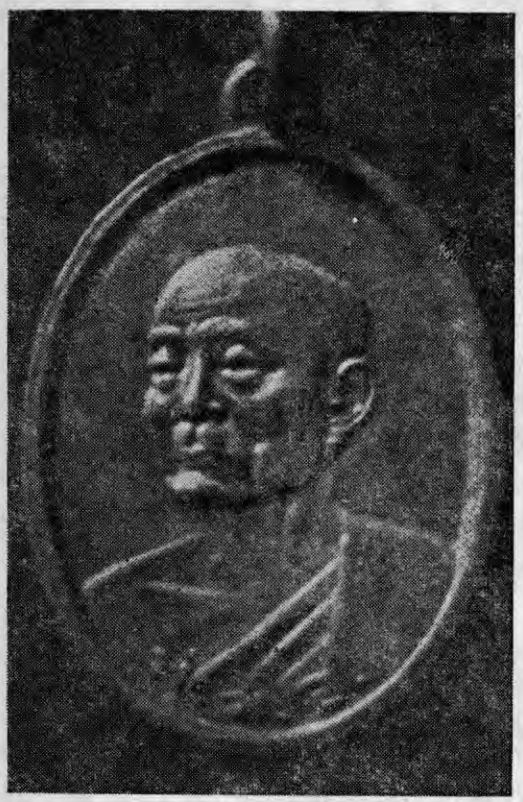

ด้านหน้า

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

ขยายใหญ่

ด้านหลัง

บนยอดเสมาเป็นรูปภควัม

สมเด็จรุ่นเกาหลี พ.ศ. ๒๔๙๒

วัดเทพศิรินทราวาส ปลุกเสกเดี่ยว โดย พระภิกษุธมฺมวิตกฺโก

ด้านหน้า

ด้านหลัง

แหนบติดไท มงคล ๙

พระกริ่งใหญ่
ขยายใหญ่

พระเครื่องพิมพ์ต่าง ๆ รุ่น ๒๔๙๕

จัดสร้างที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ พระเดชพระคุณท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดเทพศิรินทราวาส ปลุกเสกหมู่

ขันน้ำมนต์ พ.ฆ.อ.

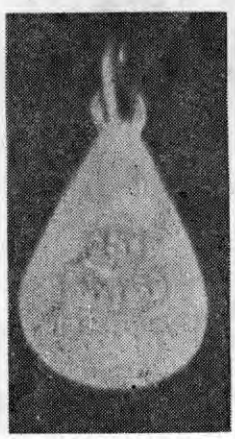

เหรียญหยดน้ำมนต์

ขยายใหญ่

เหรียญพระพุทธชินราช

เหรียญ พ.ม.อ. ๒๔๙๕

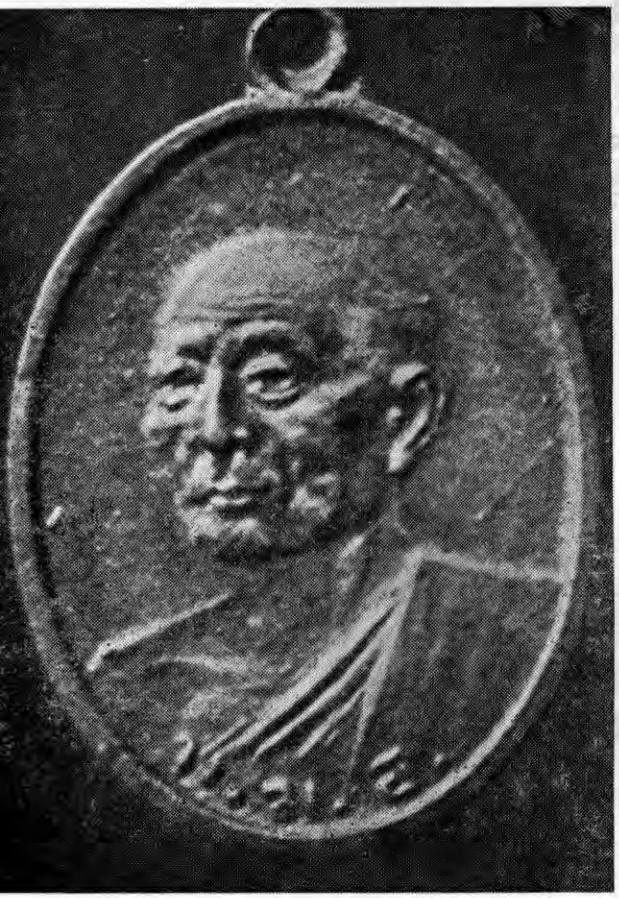

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

ผิดกันตรงยอดใบเสมาเป็นรูปพระพุทธ

พระผงรุ่นแรก

ที่จัดสร้างโดยพระอุดมสารโสภณ แจกในงานพระราชเพลิงพระครูเนอดีตเจ้าอาวาสวัดวังกระโจม นครนายก ๒๕๐๖

สวดพุทธคุณ โดยท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก วัดเทพศิรินทราวาส

สมเด็จอริยะสัจสี่

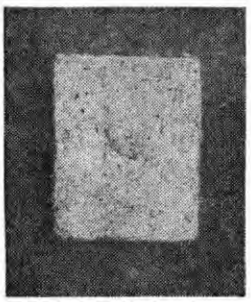

รูปเหมือน
หลวงพ่อหริ่ง

ที่ระลึกในงาน

ทอดกฐินธนาคารกรุงเทพ ๒๕๐๘

สมเด็จคะแนน

หลังเรียบ

สามชั้น

สองชั้น

พระทุ่งเศรษฐีเล็ก
ด้านหลังปิดทอง

พระทุ่งเศรษฐี
พิมพ์ใหญ่
ชุดลองพิมพ์
แจกเฉพาะ
กรรมการ

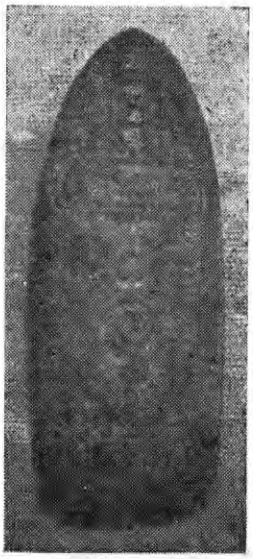

พระทุ่งเศรษฐีพิมพ์ใหญ่
มือผีทำเสริม
โดย
นำพิมพ์เก่ามาสร้างขึ้นใหม่

โปรดสังเกต
ที่เนื้อจะมันกว่า การบีดทองจะใช้ทองทา

เหรียญหลังเท่าที่ระลึกครบอายุ ๗๐ ปี

๒๕๑๐

บล็อกแรก

เหรียญครบอายุ ๗๐ ปี

สร้างปี ๒๕๑๐

(หลังเต่า)

จุดตำหนิด้านหลัง

(๑) ขอบเหรียญจะมีรอยร้าวโดยรอบ

(๒) ยันต์เคลื่อนไปทางด้านซ้ายของเหรียญ คือเป็นรอยสองรอยซ้อนกัน

(๓) ภายในยันต์องค์พระตรงเหนือตัว "ชร" จะมีจุดเล็กคล้ายไข่ปลา

ส่วนมากจะนิยมรุ่นยันต์เคลื่อน ส่วนที่ยันต์ไม่เคลื่อนก็มีเหมือนกัน

จุดตำหนิบล็อกแตก

(๑) ขอบห่วงจะปรากฏรอยบล็อกแตก

(๒) ใต้รูห่วงระหว่างลายกนกทั้งซ้ายและขวาจะปรากฏมีเส้นยื่นต่อกัน

(๓) เหนือศีรษะจะมีขีดปรากฏคล้ายขนแมว แห่งละสองเส้น

(๔) ใต้ใบหูลักษณะจะเป็นขีดเล็กยื่นต่อจากใบหูลงมาเล็กน้อย

(๕) เหนือบ่าด้านซ้ายจะมีขีดเส้นเล็กปรากฏอยู่

(๖) ใต้อักษร "ภ" ของคำว่า "ภิก" จะปรากฏเป็นเส้นเล็กแบบกากบาท

(๗) หัวตัวเลข "๗" ไทยจะมีปรากฏเป็นเส้นยาวไปจดขอบเหรียญ

เหรียญที่ระลึกครบอายุ ๗๐

หลังเต่า

มือผีทำเสริม

ขึ้นจากบล็อก

เดิมจะผิด

กันแต่การ

กะไหล่

ส่วนมากมือผีทำเสริมยันต์จะไม่เคลื่อนทางโรงพิมพ์ตอกโค้ตไว้ โปรดศึกษาให้ละเอียดจะทราบ

เหรียญหลังเต่าถอดพิมพ์จากบล็อกแรก

ขยายใหญ่

พระเครื่องชุดพระอุดมสารโสภณ

สร้างปี ๒๕๑๒

วัดวังกระโจม นครนายก

พระกริ่งใหญ่ปางประทานพร

พระกริ่งกลาง ๙

พระกริ่งเล็ก ๙

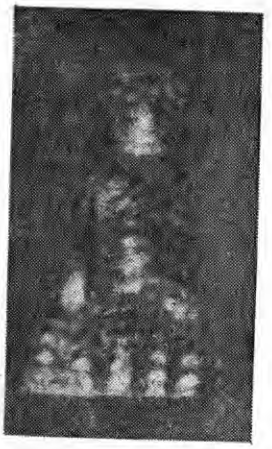

พระกริ่งกลาง กัน อุ.นะ.

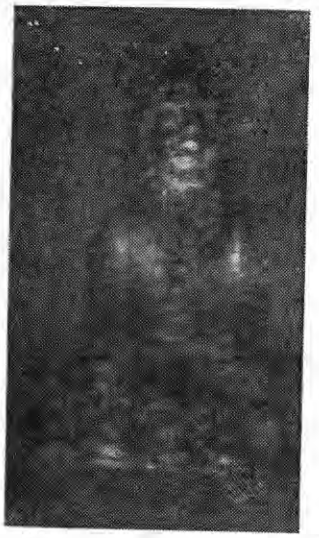

พระกริ่งมงคลนายก หลัง ๙

ขยายใหญ่

พระกริ่งกลาง

บัวรอบ

วัดวังกระโจม

แหวนพระเจ้าห้าพระองค์

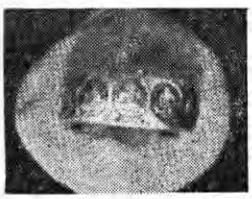

เหรียญที่ระลึกในงานยกช่อฟ้าวัดวังกระโจม

ภ.ป.ร. พิมพ์ใหญ่

ด้านหน้า

ขยายใหญ่

ด้านหลัง

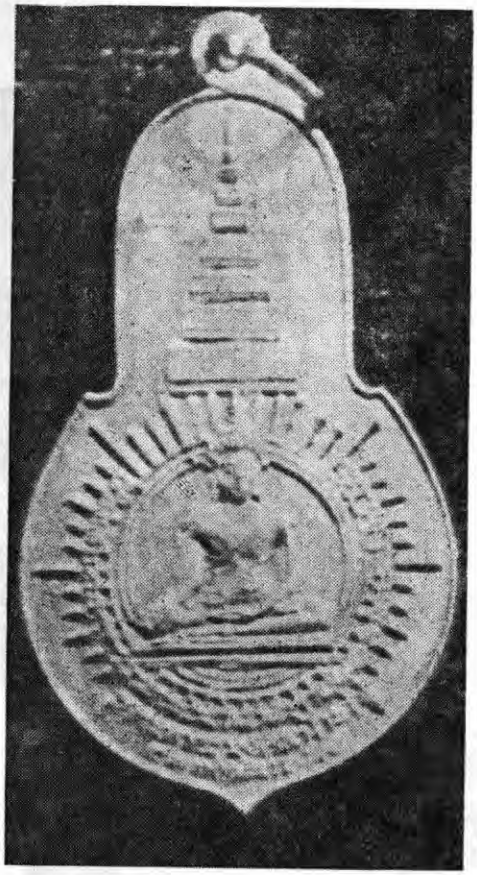

เหรียญ ภ.ป.ร.
พิมพ์กลาง

ขยายใหญ่

ขยายใหญ่

รูปหล่อใบโพธิ์ ๑๒
บล็อกตอกนอกพิมพ์
อันดับ ๑
รุ่นนวโลหะ

บล็อกนิยม

โปรดระวังมือผี

บล็อกเริ่มร้าว แจกทหาร — ตำรวจ

เหรียญสี่เหลี่ยมหน้าเล็ก

เหรียญอันดับ ๓

๒๕๑๒

ตำหนิด้านหน้า

บล็อกแทงข้าง

เหรียญสี่เหลี่ยมหน้าเล็กบล็อกนิยม

เหรียญสี่เหลี่ยมหน้าเล็ก

(๑) ขอบบนของเหรียญมีรอยตอกนอกบล็อก

(๒) ตรงคอจะมีเส้นปรากฏขึ้นลาง ๆ คล้ายเส้นด้าย

(๓) ติดกับขอบเหรียญมีเส้นขีดเล็ก ๆ ลึกลงไป

(๔) ระหว่างกลางของแขนจะปรากฏขีดนูนเป็นเส้นเล็ก ๆ ชนแขน

(๕) หัวตัว "ม" ตัวแรกอ่านจากซ้ายไปคำว่า "ธมฺมวิตกฺโก" จะมีจุดเล็ก ๆ คล้ายไข่ปลา

(๖) ตรงระหว่างหางตัว "ก" ของคำว่า "ตกฺ" จะมีจุดซ้อนอีก ๑ จุด (ตฺกฺ)

บล็อกนิยม

ขยายใหญ่

บล็อกแรก แจกคณะกรรมการ

ตำหนิด้านหลัง

(ก) จะปรากฏรอยพิมพ์แตกเป็นขีดข้างยันต์องค์พระ

(ข) จะมีรอยพิมพ์แตกเป็นขีดข้างขอบของเหรียญอยู่เหนือเส้นติดกับยันต์ทั้งสองเส้นจะไม่คม

เหรียญสี่เหลี่ยมหน้าเล็ก

มือผีนำบล็อกเดิมมาพิมพ์ใหม่

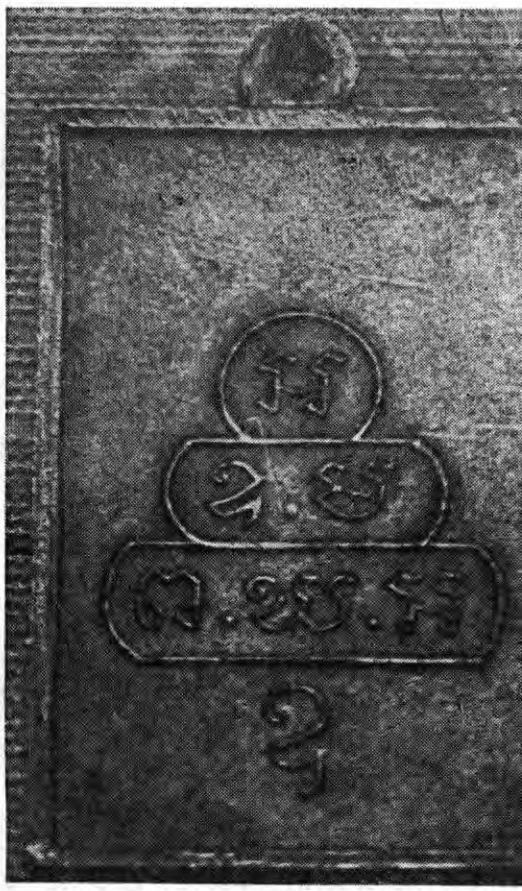

จะปรากฏรอยแตก

ของบล็อกจากบ่าชนขอบเหรียญ

เหรียญสี่เหลี่ยมหน้าเล็ก เลียนแบบ

เหรียญสี่เหลี่ยมหน้าใหญ่

๒๕๑๒ ปลายปี

ขยายใหญ่

๑๖ ก.ค. ๑๓

เหรียญที่ระลึกในงานวาง
ศิลาฤกษ์ ลายกนกใหญ่
(บล็อกทองคำ)

มีขีดเล็ก ๆ
ในช่องหู
มีเส้นยื่น
จากลายกนก
ชนแขน
ระหว่างหางตัว "ม" มีจุดนูน
คล้ายไข่ปลา

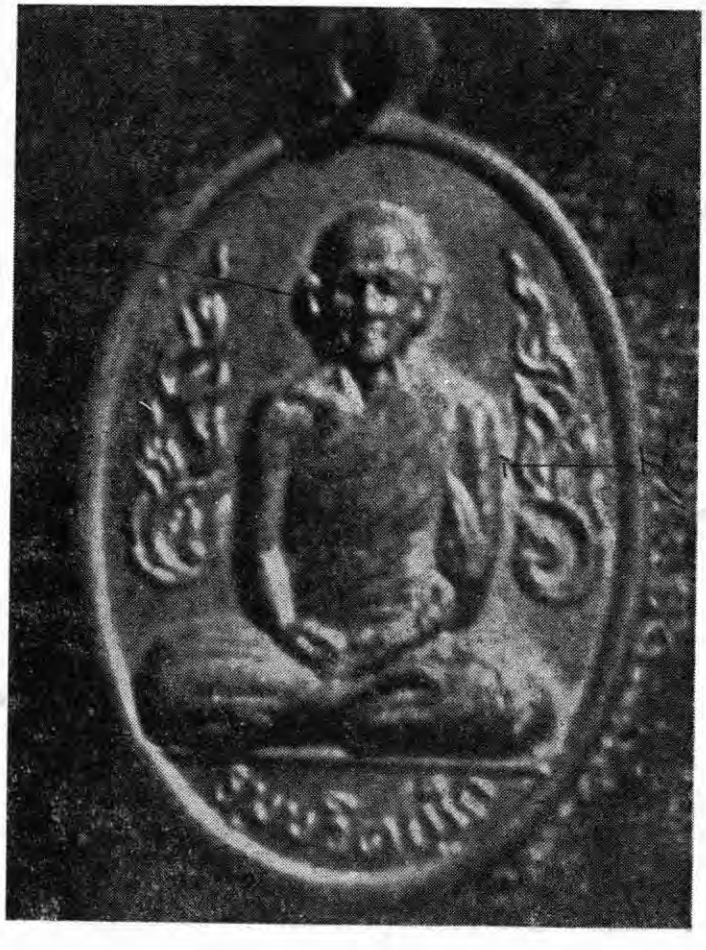

พระพุทธชินราช

เนื้อชิน หลังจานตัวอุ

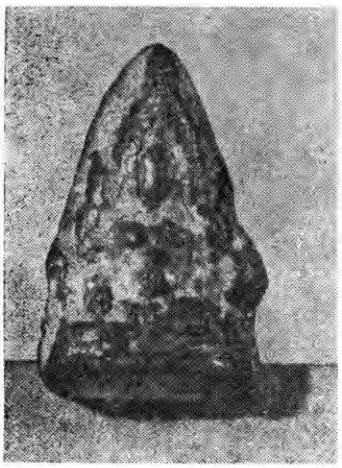

รูปเหมือนใบโพธิ์

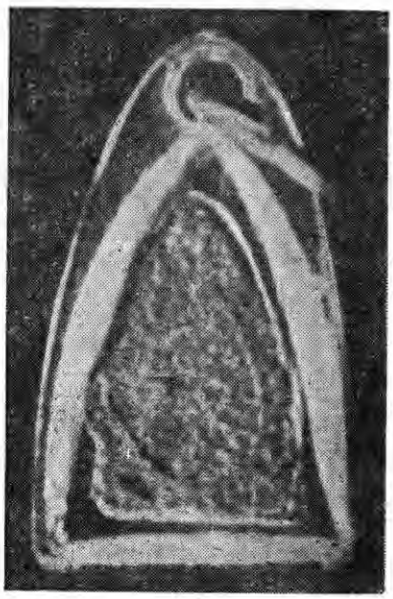

เนื้อผง

ก้นดอกจัน

สมเด็จจันลอย

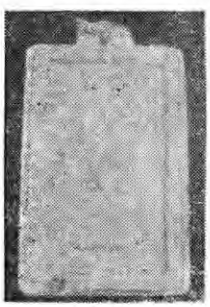

ด้านหลัง

พระผงนาคปรก ๓ ชั้น

แจกงานทอดผ้ากฐิน ยะลา

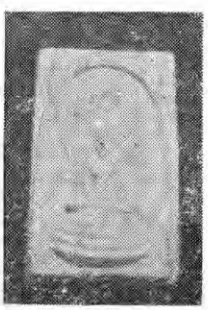

ด้านหน้า

เหรียญลายกนกเสริมบล็อกทองแดง

เหรียญลายกนกบล็อกนิยม
มือผีสร้าง

เหรียญรูปเหมือนสังฆาฏิใหญ่

ค.ก. ๑๓

เหรียญ ๓๐๐๐

เหรียญสังฆาฏิใหญ่เนื้อนวโลหะ

ชุดกรรมการ ๑๔๕ เหรียญ

ด้านหลังมีหมายเลข

สมเด็จอุ ฮ่องกง – แต่งงาน

อันดับ ๑

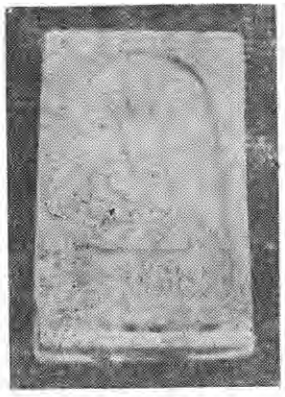

จุดตำหนิด้านหน้า
ขอบซุ้มจะปรากฏ
มีจุดเล็ก ๆ ๑ จุด

เท่าองค์จริง

ขยายใหญ่

นาคปรกใบมะขาม

หลัง นะ

เหล็กจานพิมพ์

วัดท้ายตลาด

ตำหนิด้านหลัง
ตัว เป็น
ตัวเขียน
หางยาว
เส้นคื่น

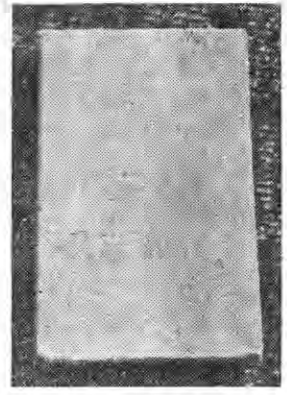

เท่าองค์จริง

ขยายใหญ่

พระนาคปรกเล็กใบโพธิ์
๒๕๑๓ ต้นปี

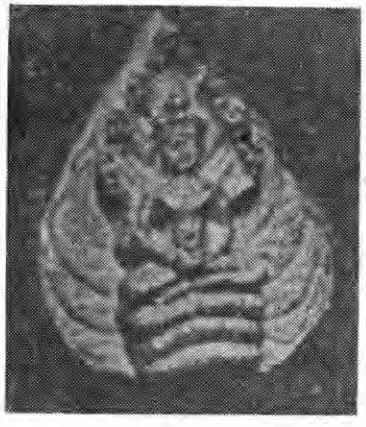

นวโลหะ

เส้นพระพักตร์จะปรากฏเป็นรอยย่น

ขยายใหญ่

นวโลหะ

รูปเหมือนใบโพธิ์เล็ก
๒๕๑๓ ต้นปี

ทองคำ

หน้าผากมีเส้นคาดกลาง ๔ เส้น

ขยายใหญ่

ทองคำ

พระเครื่องพิมพ์ต่าง ๆ

พระอุดมสารโสภณสร้าง เสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ วัดเทพศิรินทราวาส

สมเด็จจงอางศึก

ต.ค. ๑๓

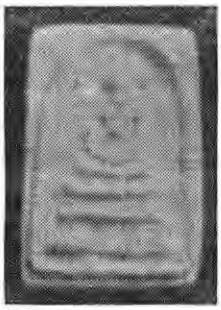

เนื้อว่าน

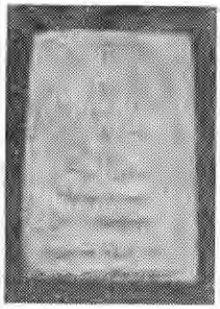

เนื้อกล้วยหอม

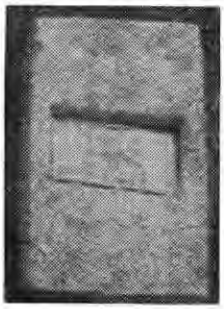

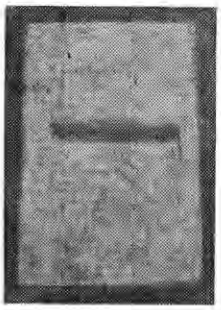

อันดับ ๒

พระปางประทานพร

หน้าตัก ๙ นิ้ว

บูชา

พระบูชาเชียงแสน
๕ นิ้ว

พระนาคปรกใบโพธิ์

นวโลหะ

ขยายใหญ่

สมเด็จ ๑๙๙

พิมพ์กรรมการ

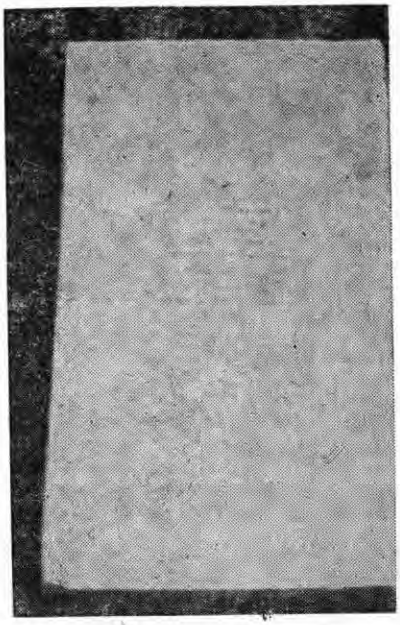

เท่าองค์จริง

พระรูปเหมือนใบโพธิ์ใหญ่

พระกริ่งธมฺมวิตกฺโก (กริ่ง ๑๖)

ด้านหน้า
ขยายใหญ่

สร้างเมื่อ

๕ ธ.ค. ๑๓

ด้านหลัง
ขยายใหญ่

พระกริ่งประทานพร

๙ องค์

ล็อกเก็ตใหญ่

ล็อกเก็ตเล็ก

สมเด็จอุพิเศษ

พระนาคปรกเจ็ดชั้น

พิมพ์แซยิด

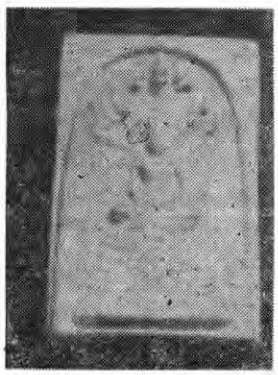

เท่าองค์จริง

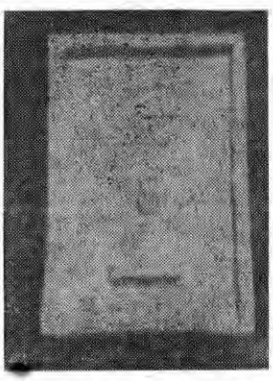

สมเด็จหลัง

รูปเหมือน

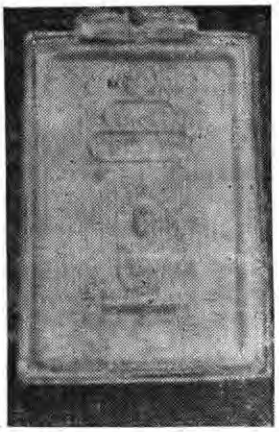

สมเด็จหลัง

เสือแซยิด

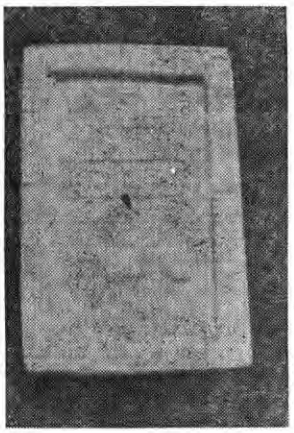

พระนาคปรกหลังยันต์
หมึก

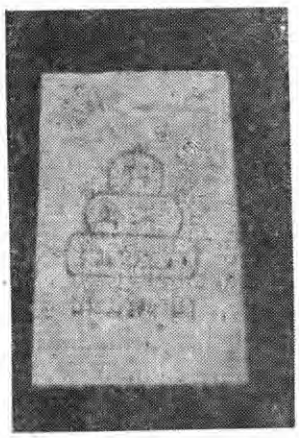

สมเด็จสามชั้น
หลังยันต์หมึก

สมเด็จอุจุด ๕ ธ.ค. ๑๓

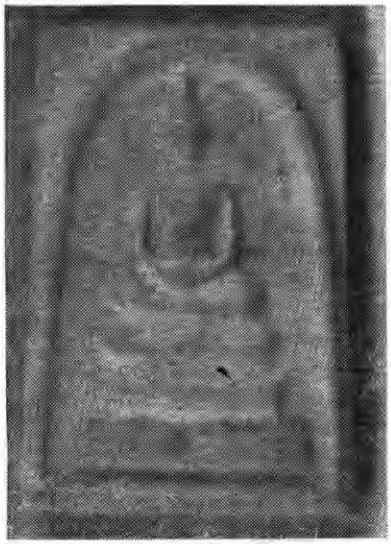

สมเด็จแสน

สมเด็จอุจุดเลียนแบบ

พระนาคปรกเนื้อผง
เล็ก

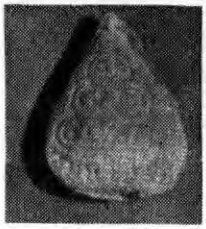

รูปเหมือนใบโพธิ์เล็ก

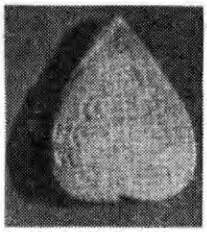

พระผงนาคปรก
พิมพ์ใหญ่

สมเด็จคะแนนกลาง

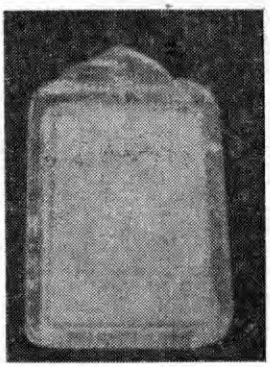

สมเด็จจันทร์ลอย

พิมพ์เล็ก

พระนาคปรกใบมะขาม

พิมพ์หลังปั๊มตัว "นะ"

สมเด็จผาสุกเล็ก

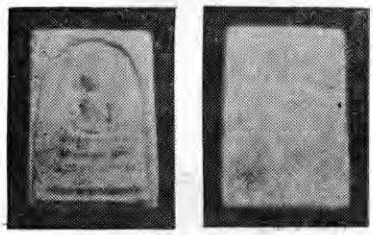

สมเด็จนางพญา

ผงขาว

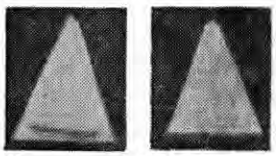

พระนาคปรกใบมะขาม

พระร่วงรางบืนเล็ก

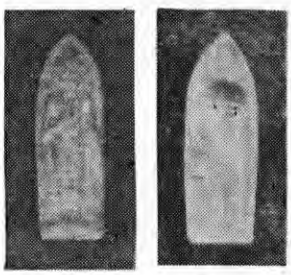

พระนาคปรกเนื้อชิน

เท่าองค์จริง

พระนาคปรกนวโลหะ

๕ ธ.ค. ๒๕๑๓

รุ่นพิเศษ

ด้านหน้าชิน

ด้านหลังชิน

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

กลป ผงขาว

ขยายใหญ่

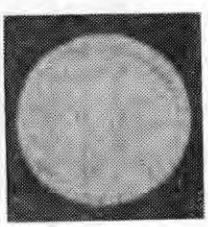

ด้านหน้านวะ

ด้านหลังนวะ

เหรียญ ๕ ธ.ค. ๑๓
รูปเหมือนครึ่งองค์

ตำหนิด้านหน้า

(๑) ตัวตอเต่าเป็น ๓ มุม

(๒) ตัวกอไก่ขาหน้าตรง

(๓) ตัวกอไก่ท้ายหัก โค้งเล็กน้อย

(๔) จุดลูกน้ำอยู่ขาหน้าตัวกอไก่

ด้านหลังชัดเจน

เหรียญลายกนกเล็ก

เหรียญสังฆาฏิใหญ่

รุ่นแสน

โปรดสังเกตตัวอักษรชื่อ "ธมฺมวิตกฺโก"

จะต่างกับเหรียญรุ่น ๑๖ ก.ค. ๑๓

ด้านหลังบล็อกเดียวกับ

เหรียญ ๓ หมื่น

ขยายใหญ่

เหรียญเลียนแบบ

ด้านหน้าเลียนแบบ

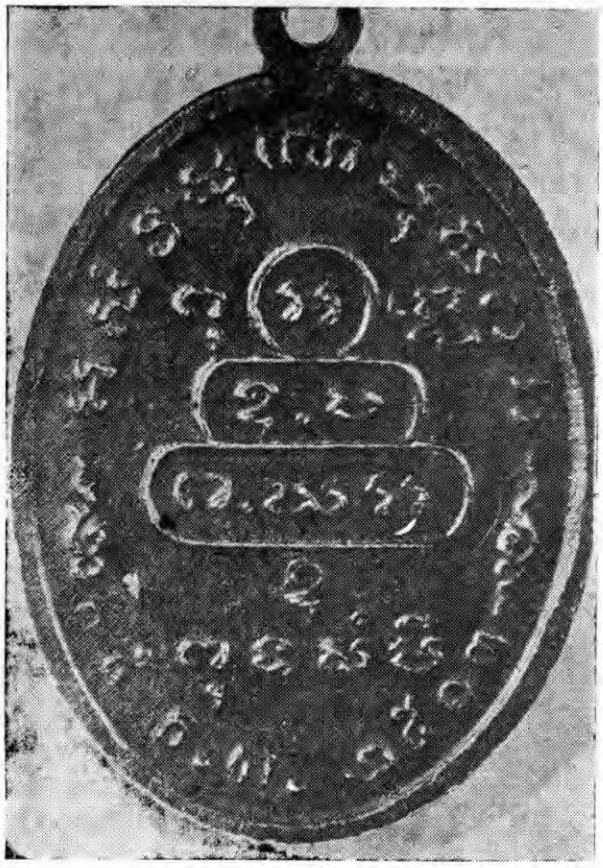

ด้านหลังถอดพิมพ์

เหรียญสังฆาฏิเล็ก

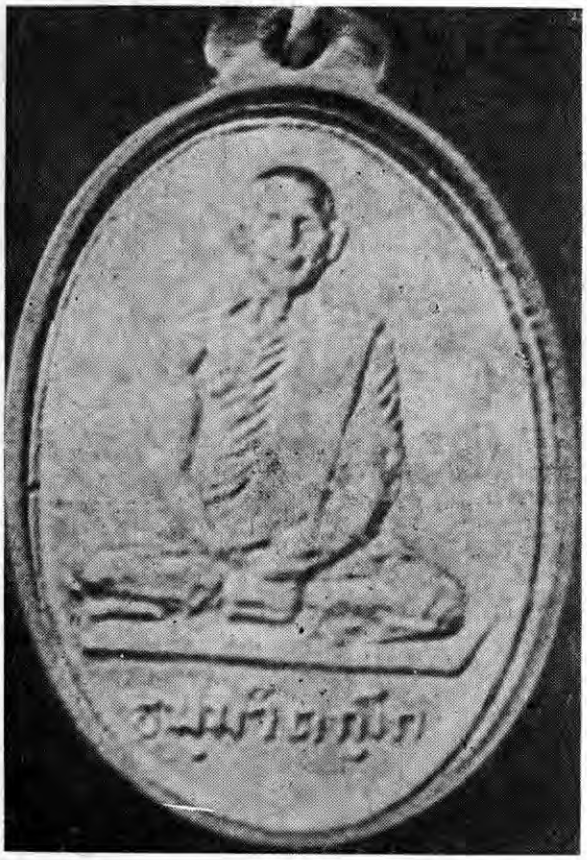

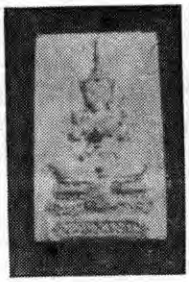

พระพุทธมหามณีรัตน์

(แก้วมรกต)

เข้าพิธีเพียง ๗๔ องค์

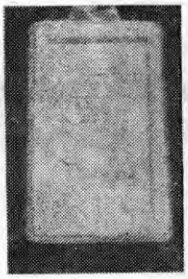

สมเด็จผาสุกใหญ่

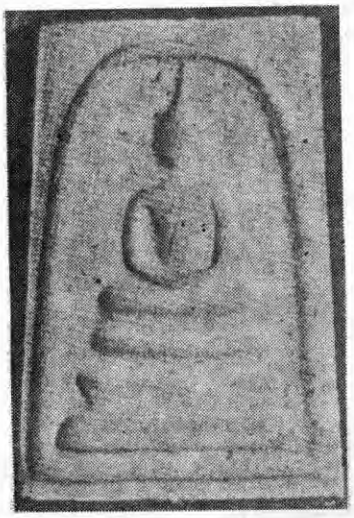

แจกในงานฉลองพัดยศ

เจ้าคุณอุดมสารโสภณ

๕ ธ.ค. ๑๓

พระเครื่องพิมพ์ต่าง ๆ

ที่จัดสร้างขึ้นภายหลังท่านเจ้าคุณ ธมฺมวิตกฺโก มรณภาพ พระอุดมสารโสภณ วัดเทพศิรินทราวาส

สมเด็จนวม

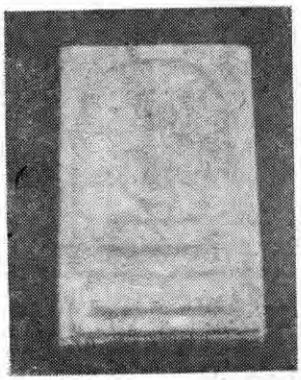

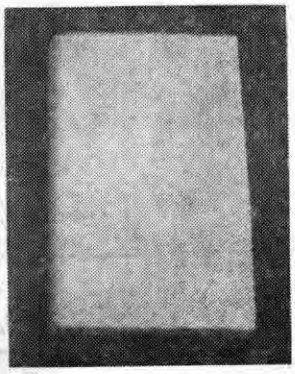

พระนาคปรกเล็กเนื้อบุบโพ

พระผงบุบโพรูปเหมือนพิมพ์เล็ก

รูปเหมือนหล่อ

บรรจุบุบโพ

เข็ม น.ว.ม. ติด
เน็คไท แจก
ในงานเปิดป้ายอาคารเรียน ร.ร. นวมราชานุสรณ์

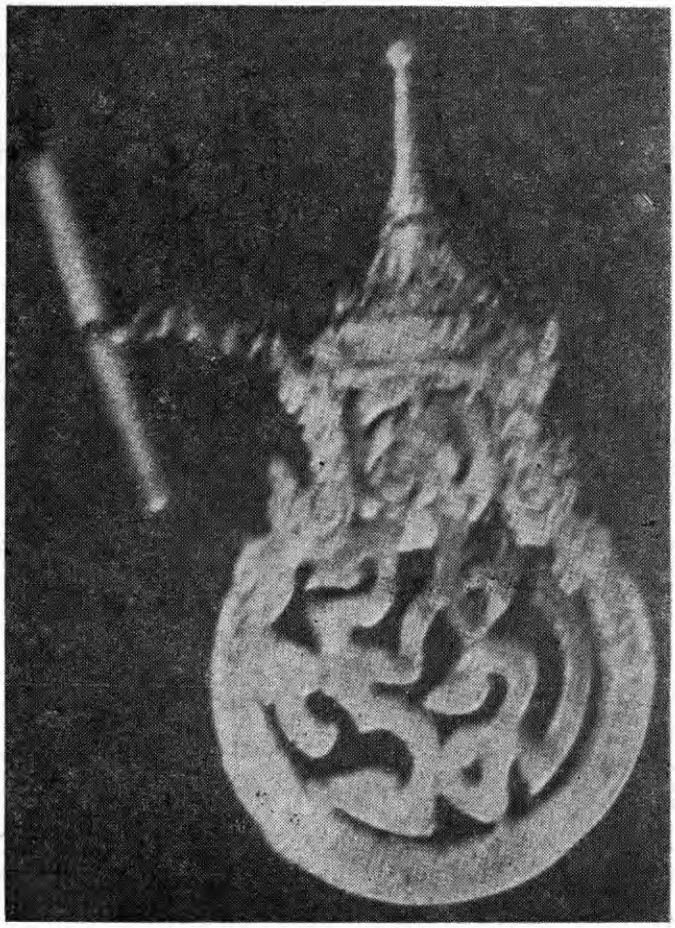

พระพุทธมหามณีรัตน์

(แก้วมรกต)
พิมพ์เล็ก

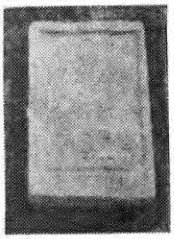

พระผงนาคปรกสามชั้น
แจกในงาน
ทอดผ้ากฐินพระราชทานยะลา
ถอดพิมพ์

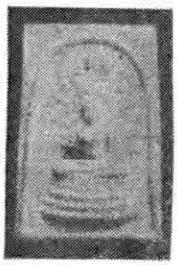

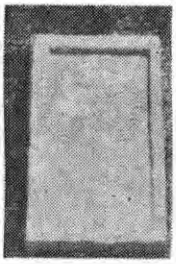

รูปเหมือน
ดอกบัว ๕ ดอก

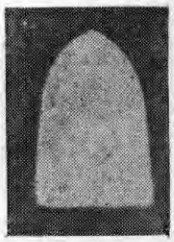

พระทุ่งเศรษฐีเนื้อผง

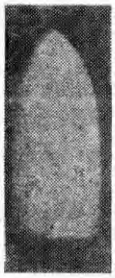

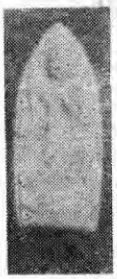

เหรียญดอกบัวลูที่ระลึกในงานเบิ่ดอาคารเรียน

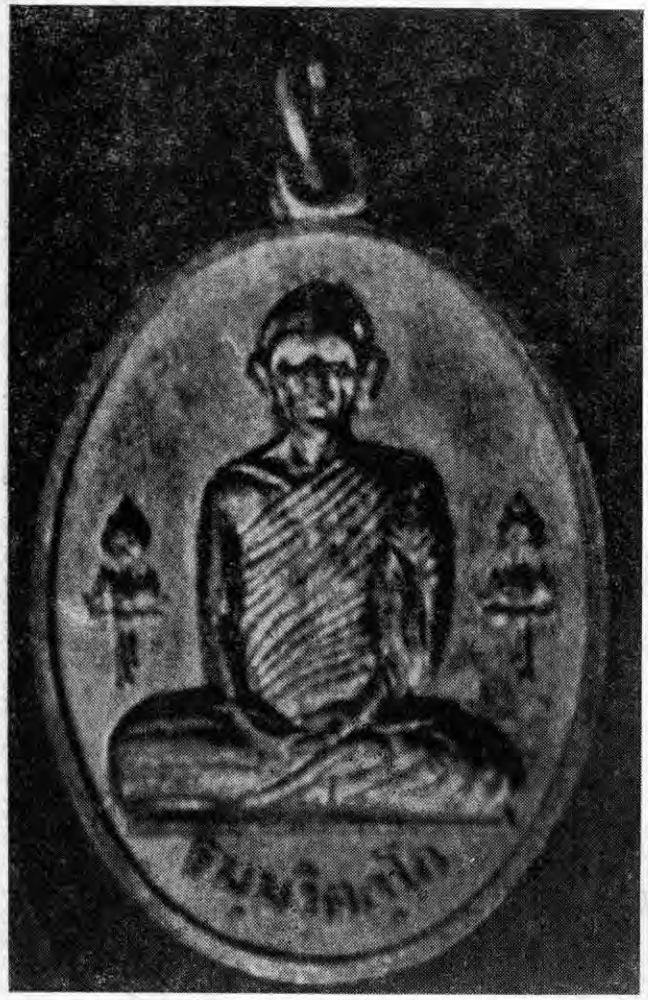

ขยายใหญ่

พระเครื่องพิมพ์ต่าง ๆ

เหรียญรูปเหมือน

เสาร์ที่ ๕ เมษายน ๒๕๑๖

รุ่นพิเศษ

รูปเหมือนเนื้อผงก้นตัวอุ

เหรียญที่ระลึก

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

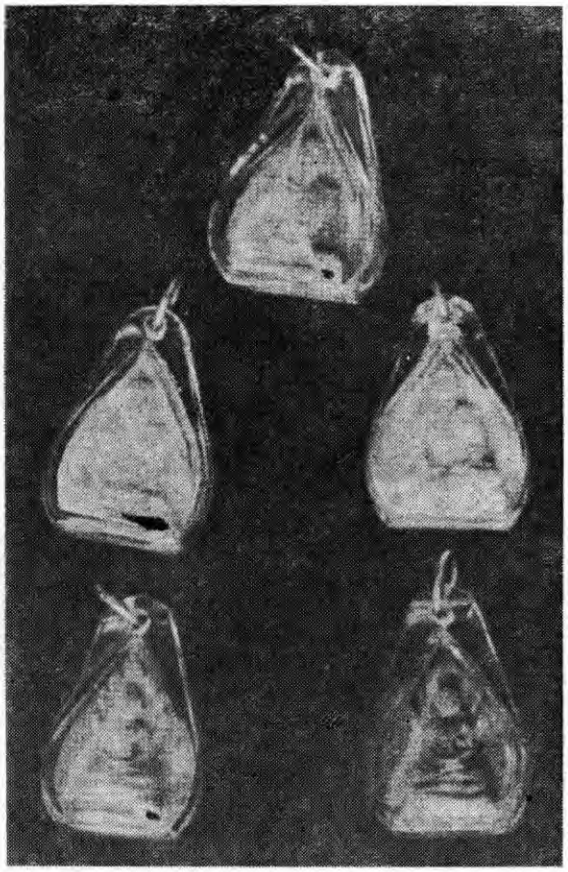

พระนาคปรกเนื้อผง

ขยาย

ใหญ่

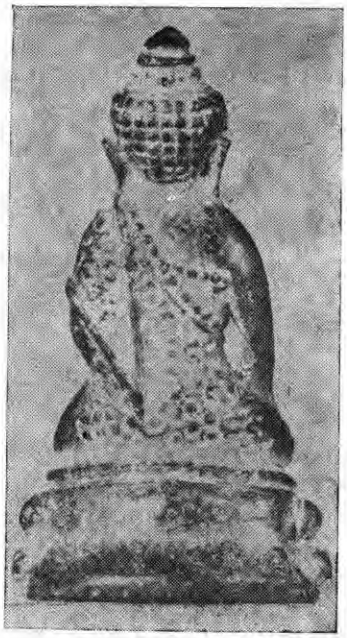

กริ่งชินสังฆวานร

สร้าง ๒๐๐ เศษ

ด้านหลัง

มีตัวอุ

เหรียญรูปสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

ด้านหน้าหันข้างพนมมือ

ด้านหน้ารูปเหมือน
ธมฺมวิตกฺโก

ด้านหลังเหรียญพระนาคปรก
๓ ชั้น

อันดับ ๑

ประเภทเหรียญ เหรียญหลวงพ่อทันใจ วัดศรีมหาราชา จ. ชลบุรี จัดสร้าง สวดพุทธคุณ โดย ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก เมื่อ วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๑๓ หน้ากุฏิ ค. ๕ วัดเทพศิรินทราวาส ทำลายบล็อกสมัยท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกยังมีชีวิต

หลวงพ่อทันใจ รุ่นพิเศษ

จุดตำหนิด้านหน้า

(๑) ด้านซ้ายของฉัตรชั้นที่ ๒ มีรอยพิมพ์แตกแทงทะลุจดขอบเหรียญ

(๒) ชายผ้าม่านด้านซ้ายส่วนบนเป็นเส้นทะลุขอบเหรียญ

(๓) ชายผ้าม่านด้านขวาส่วนล่างจะมีเส้นทะลุขอบเหรียญ

(๔) ด้านซ้ายชั้นล่างของดอกบัวจะปรากฏรอยขีดแทงขึ้นไปจดขอบเหรียญด้านใน

(๕) ใต้ฐานจะปรากฏรอยขีดตรงไม้เอกของตัว "ร" และจะมีขีดซ้อนชนตัว "ร"

ด้านหลัง

(๑) ตรงหางตัว "มะ" ของคำว่า "ฯ" จะมีขีดเส้นเล็ก ๆ ยาวจดขอบเหรียญ

(๒) ฐานล่างของยันต์องค์พระด้านซ้ายจะปรากฏขีดเล็กยาวออกมาเล็กน้อย

(๓) ระหว่างมุมตัว "ร" ในองค์พระจะปรากฏขีดเล็กยื่นออกมา

พระเครื่องพิมพ์ต่าง ๆ
ของพระครูปัญญาภรณ์โสภณ (มหาอำพันธุ์ บุญ-หลง) น. ๓ สร้าง วัดเทพศิรินทราวาส

สมเด็จคะแนน
เนื้อว่าน
๒๕๑๐

เหรียญพระพุทธมหามณีรัตน์ ใบโพธิ์
(แก้วมรกต)
๕ ธันวาคม ๒๕๑๓

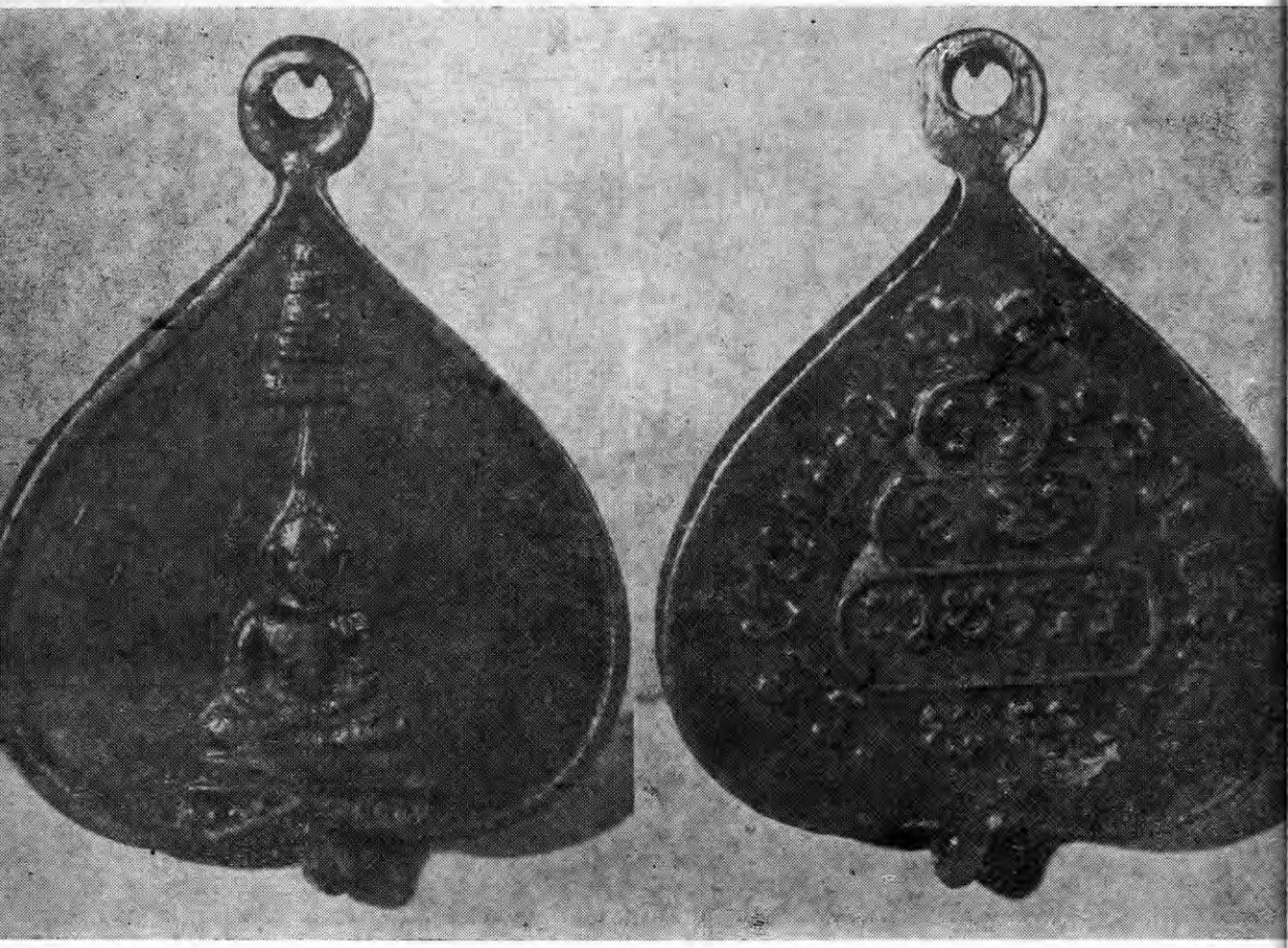

พระเหรียญนาคปรก

พล ต. ต. ชนะ วงศ์ชะอุ่ม หัวหน้าจเรตำรวจ สร้างเข้าพิธี เสาร์ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ ในงานทอดผ้าป่า วัดอุ่มพุทธาราม จ. ฉะเชิงเทรา

เหรียญปรกจเร

บล็อกธรรมดา แต่พอจะเชื่อถือได้

เหรียญชินทัตโต

แจกที่ระลึก พระนวกะ ปี ๒๕๑๑ สวดพุทธคุณ โดย ท่านเจ้าคุณ ธมฺมวิตกฺโก วัดเทพศิรินทราวาส

ด้านหน้า ขยายใหญ่ ด้านหลัง

พระผงสร้างจากผง

สมเด็จอุพิเศษ ผงเข้าพิธีเสาร์ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ ที่ระลึกในงานฉลองสมณศักดิ์ พระมหารัชมังคลาจารย์ (เอื้อน ชินทัตโต) เจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาส ๕ ธันวาคม ๒๕๑๔

พิมพ์พระประธาน

สมเด็จ ทรงฉัตร

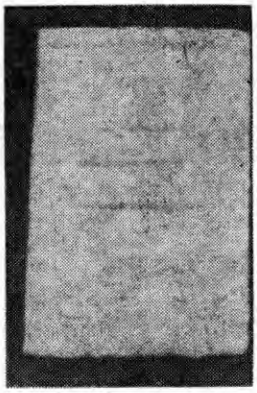

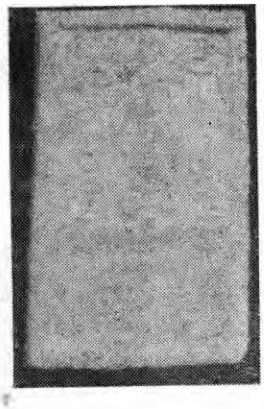

พระเครื่องชุด

ของวัดวิเวกวนาราม (คลอง ๑๖) อ. บางน้ำเปรี้ยว จ. ฉะเชิงเทรา ปลุกเสกผงโดย พระภิกษุธมฺมวิตกฺโก ปี ๒๕๑๑ หนึ่งไตรมาส ณ พระอุโบสถ วัดเทพศิรินทราวาส และ เข้าพิธี สวดพุทธคุณ เสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ ณ พระอุโบสถวัดเทพศิรินทราวาส

สมเด็จสามชั้น

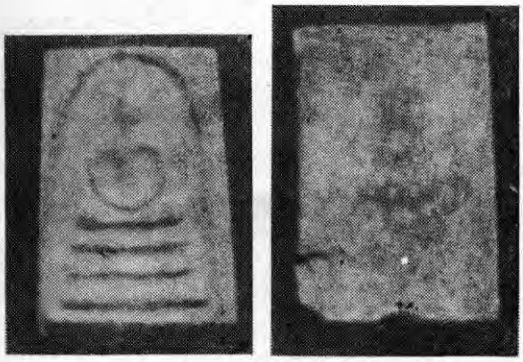

ยันต์หมึก

สมเด็จพิมพ์เส้นด้าย

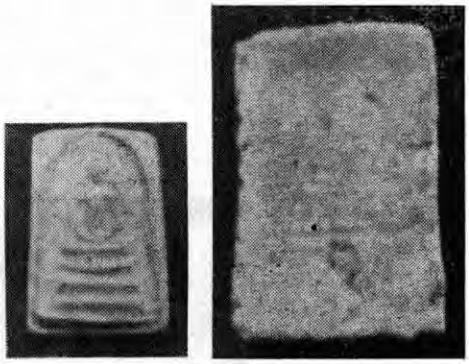

ยันต์จม

สมเด็จเกศบัวตูม

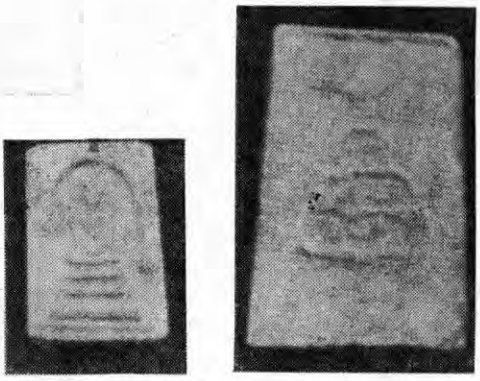

ยันต์ลอย

พระรูปเหมือนใบโพธิ์

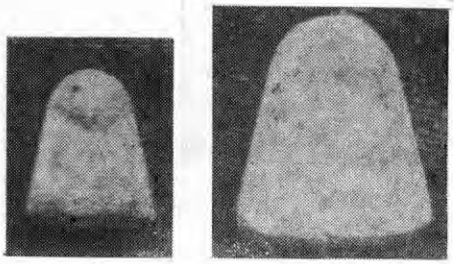

พระปิดตาหลังยันต์หมึก

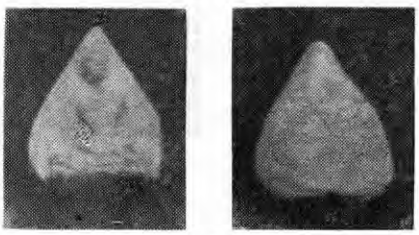

เจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก

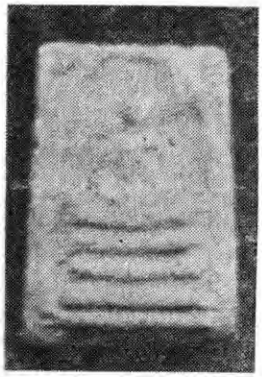

สมเด็จ ๓ ชั้น ฐาน

ลูกฟูก

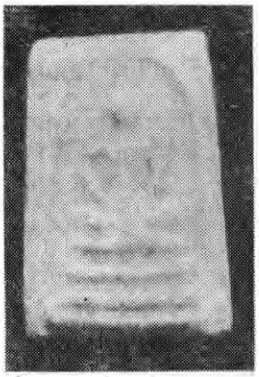

ยันต์จม

ทรงเจดีย์

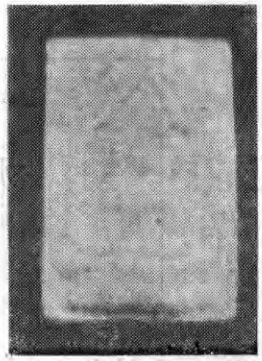

พิมพ์เรือนแก้ว

สมเด็จคะแนน

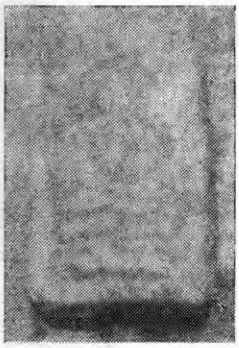

คะแนนกลาง

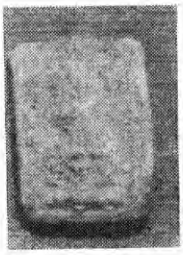

เล็ก

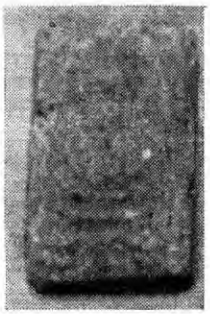

คะแนนกลาง

สมเด็จนางพญา

สามกษัตริย์

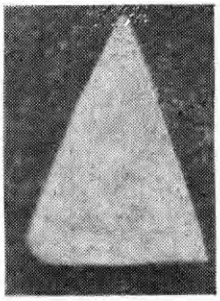

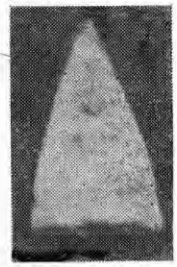

หลวงพ่อโสธร

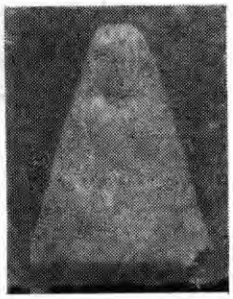

ผงสุพรรณ

พระเครื่องพิมพ์ต่าง ๆ

ของวัดสรรเพชญ์ จ. นครปฐม สร้างสวดพุทธคุณ โดยญาณ ๑ ไตรมาส ที่วัดปากน้ำภาษีเจริญ เข้าพิธีเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ ที่วัดเทพศิรินทราวาส

สมเด็จพิมพ์ใหญ่เนื้อธรรมดา

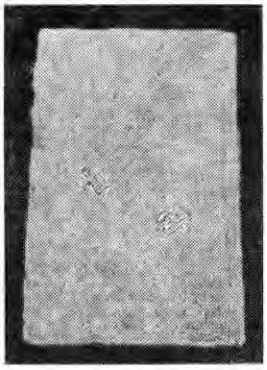

สมเด็จพิมพ์ใหญ่
เนื้อแดงโมเสค
แจกเฉพาะกรรมการ
บรรจุเส้นพระเกศา
เจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก

สมเด็จพิมพ์ใหญ่
เหลืองโมเสค
แจกเฉพาะกรรมการ
บรรจุเส้นพระเกศา
เจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก

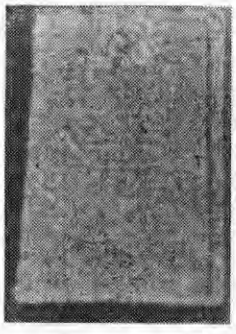

พระปางประทานพร

พิมพ์พิเศษ

พิมพ์พิเศษ

เหลืองโมเสค

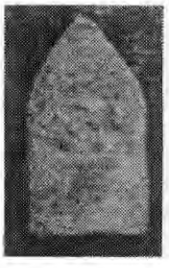

สมเด็จประทานพรชุดธรรมดา

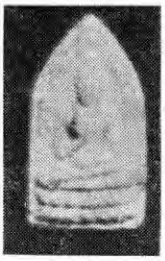

พระเครื่องพิมพ์ต่าง ๆ

พระอาจารย์ทองเจือ ธมฺมธีโร สร้าง วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ เสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ วัดเทพศิรินทราวาส

สมเด็จเศียรบาตร

สมเด็จสามชั้น

สมเด็จขาโต๊ะ

สมเด็จหูบายศรี

สมเด็จทองโย้

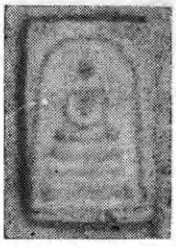

สามเหลี่ยม

ประจำวันอาทิตย์

ของพระมหาสง่า วีรปุญฺญาโน น. ๗ สร้าง เข้าพิธีเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ วัดเทพศิรินทราวาส

รูปเหมือนสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

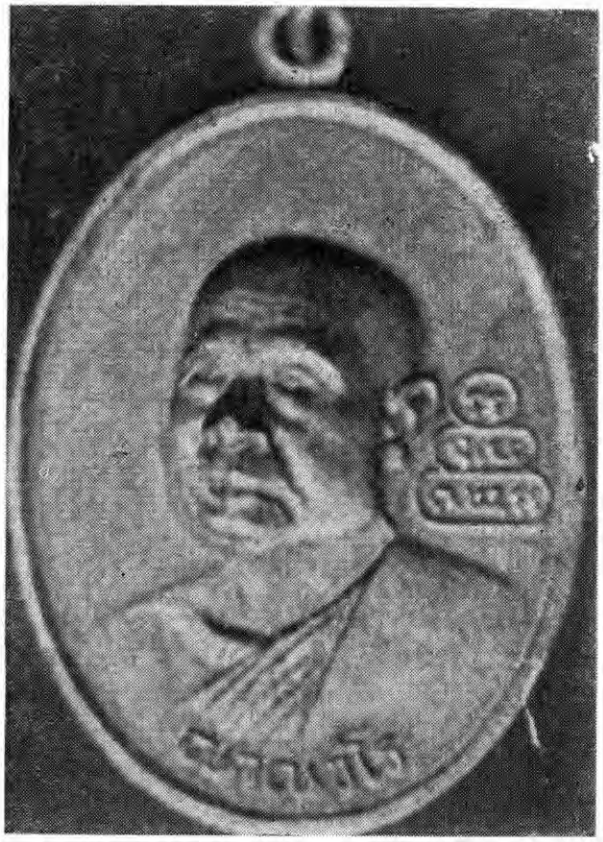

รูปเหมือนธมฺมวิตกฺโก

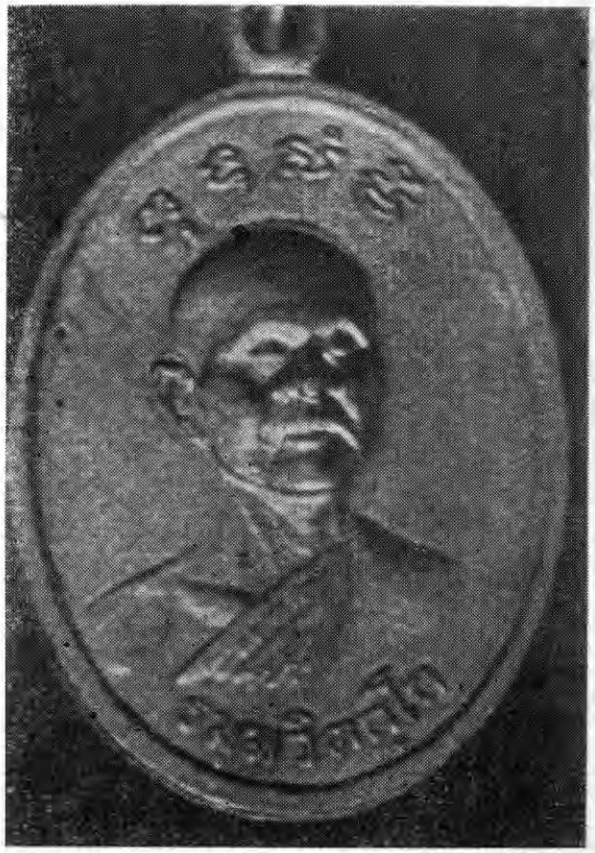

พระพุทธมหามณีรัตน์

(แก้วมรกต)

โปรดระวัง

ของ

เสริม สังเกต

ยันต์ สีทอง

สมเด็จหลัง

รูปเหมือน

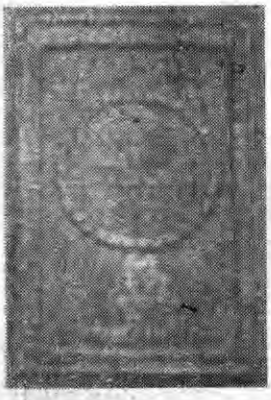

หลังดวงชาตา

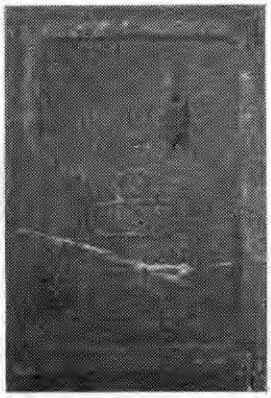

หลังยันต์

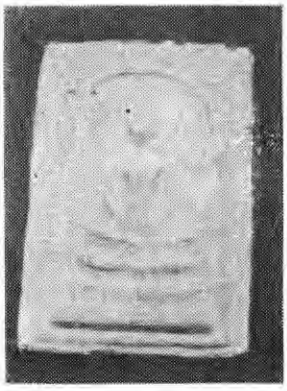

ด้านหน้า

ด้านหลัง

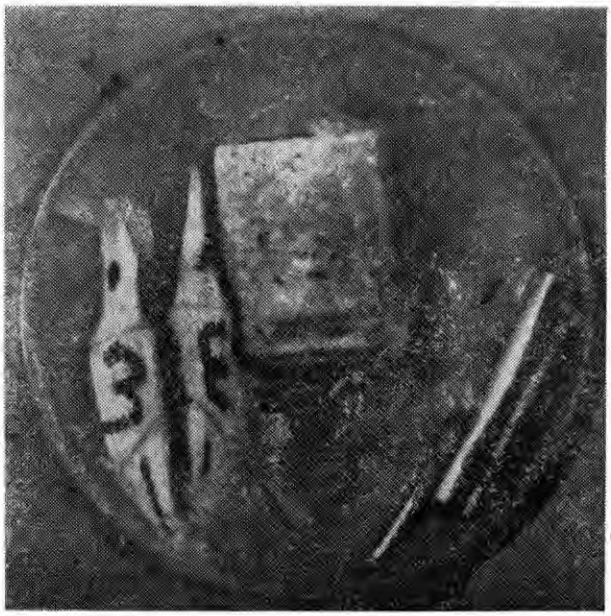

สาลิกาคู่ ตะกรุดสามกษัตริย์

ขัดผงสีปากพร้อม

ด้วย

นางกวัก

สมเด็จหลังรูปเหมือน

เนื้อแดง

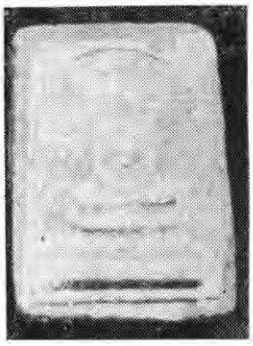
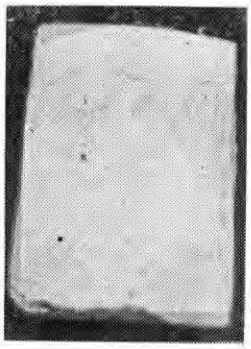
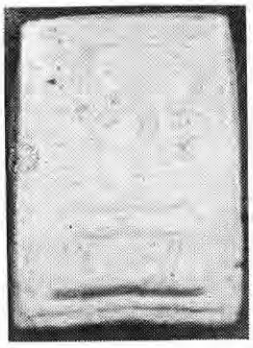
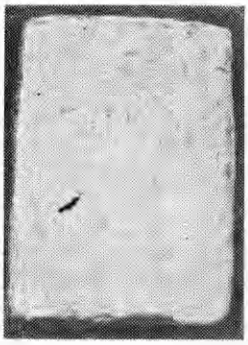

สมเด็จขาว

หลังใบโพธิ์

เหรียญสองหน้า

วัดศีลขันธาราม

สร้างเสริม

เข้าพิธี วัดราชบพิธ

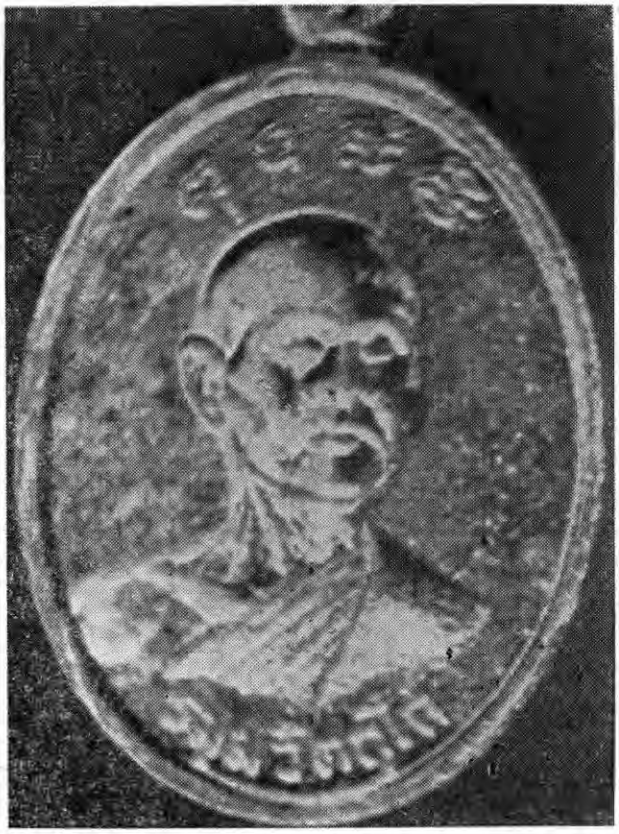

หลังยันต์ หลังยันต์

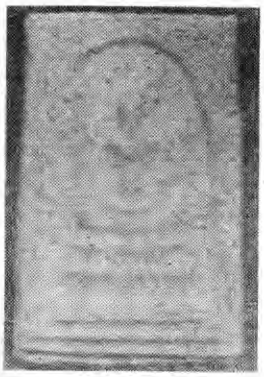

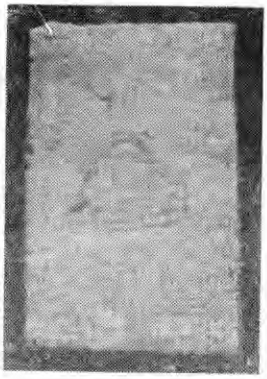

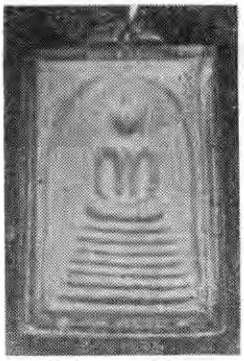

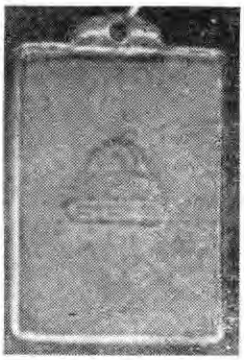

สมเด็จ ๓ ชั้น สมเด็จ ๓ ชั้น สมเด็จ ๗ ชั้น

พิมพ์ใหญ่

หลังยันต์

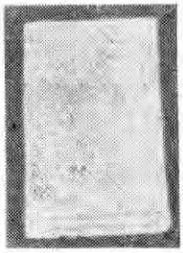

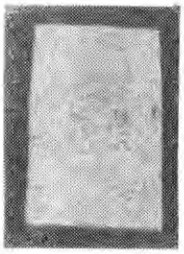

เหรียญพิเศษ

ด้านหน้าหลวงปู่ทวด **สองหน้า** ด้านหลังพระพุฒาจารย์ (โต)

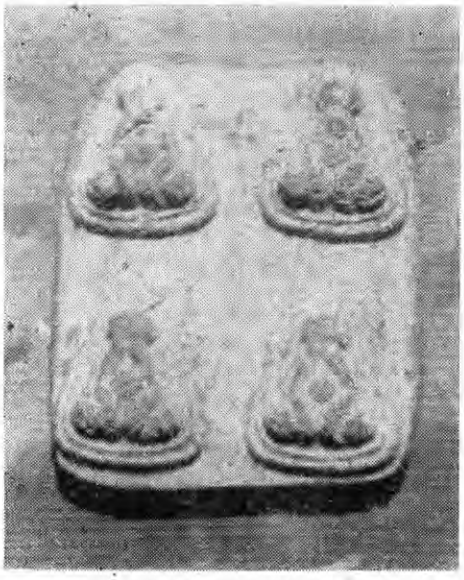

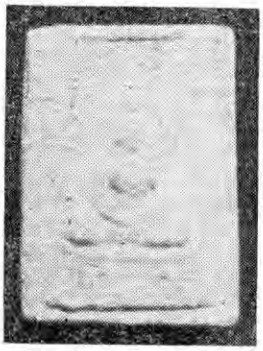

สมเด็จวัดอัมพวัน

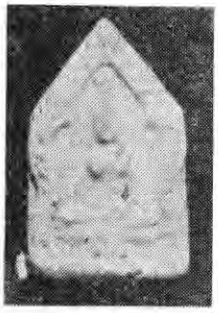

พระพุทธสิหิงค์ วัดอัมพวัน

รูปเหมือนบรรจุ
ตะกรุด ๓ กษัตริย์

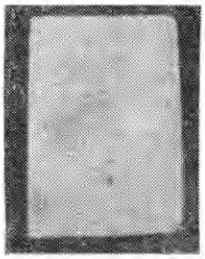

สมเด็จคะแนน
เล็ก

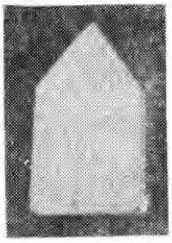

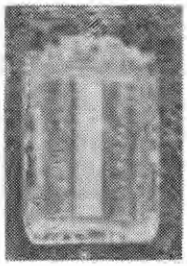

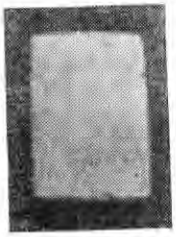

บีดตามหา
เสน่ห์

พระผง สร้าง

หลังจากท่านเจ้าคุณ ธมฺมวิตกฺโก มรณภาพ โดยพระมหาสง่า วีรปุญฺญาโณ น. ๓ วัดเทพศิรินทราวาส

สมเด็จ ๓ ชั้น

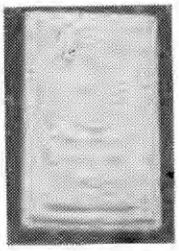

สมเด็จ ๙ ชั้น

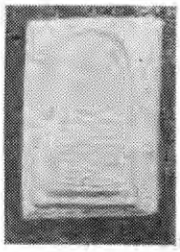

ด้านหลัง

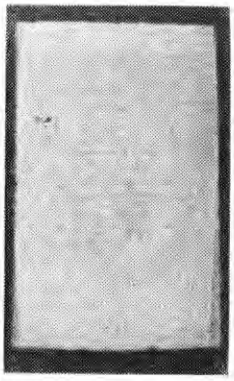

สมเด็จพิเศษ
พิมพ์ใหญ่

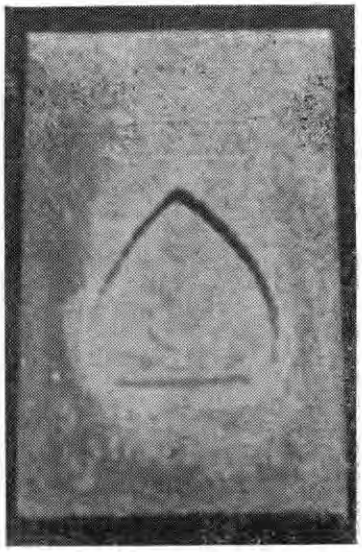

พระเครื่องพิมพ์ต่าง ๆ

ของพระศีลขันธโสภณ เจ้าอาวาสวัดศีลขันธาราม จ. อ่างทอง สร้างเข้าพิธีเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ วัดเทพศิรินทราวาส

พระผงชุดวิญญาณ

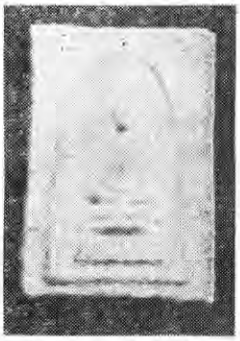

สมเด็จสังฆาฏิ

สมเด็จนางพญา

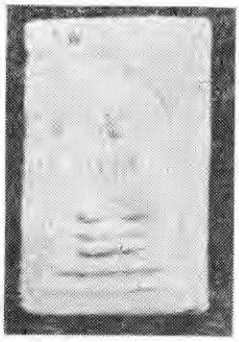

สมเด็จขาวประทานพร

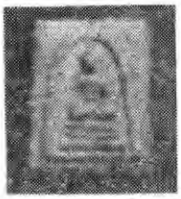

สมเด็จหูบายศรี

ประทานพร

พระพุทธกวัก

ปีดตาหลังยันต์

ผ้ายันต์

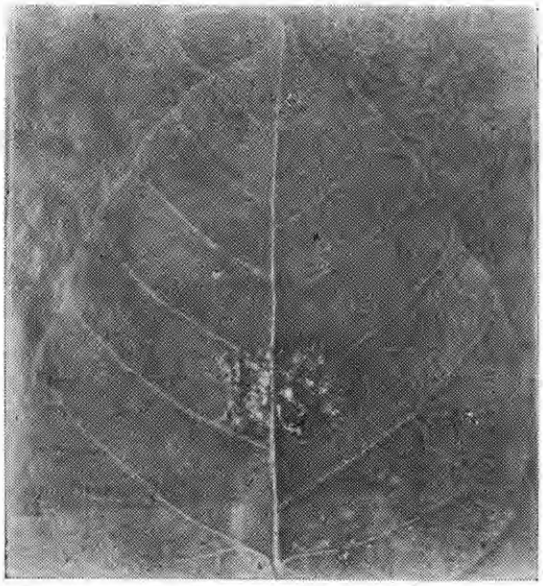

ใบโพธิ์ปีดทอง

สมเด็จขาวธมฺมวิตกฺโกนิรมิต

พระนาคปรก

คะแนน

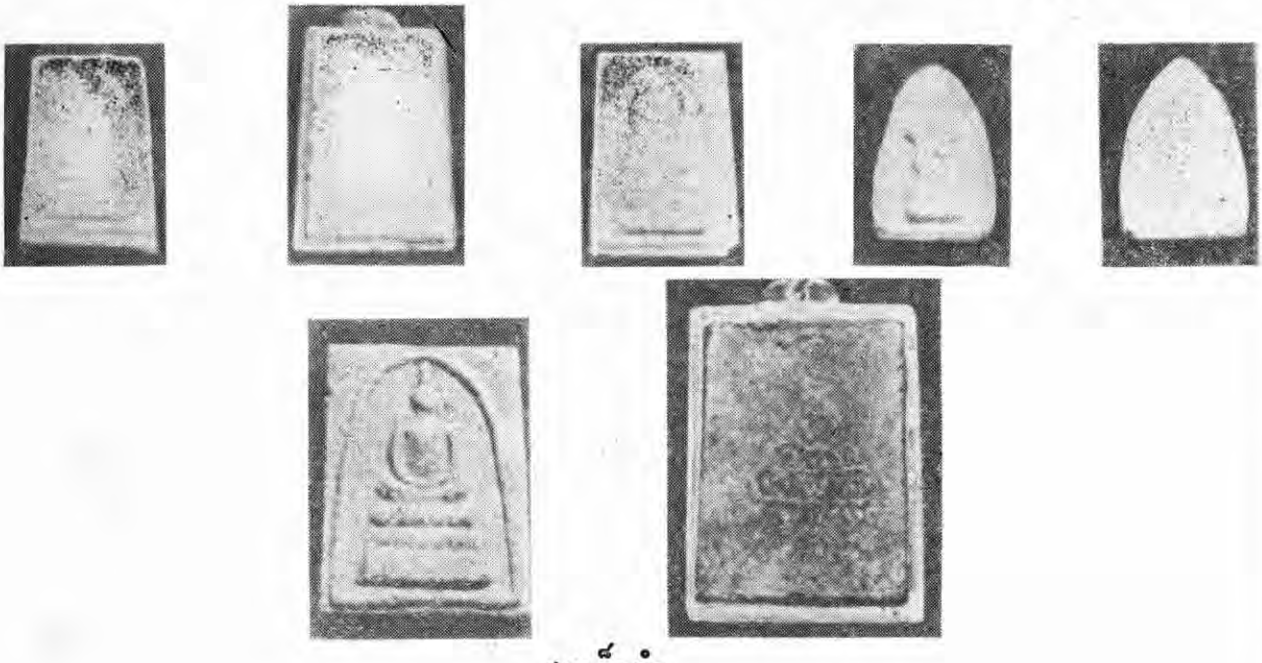

สมเด็จดำ

ธมฺมวิตกฺโกนิรมิต

เหรียญหลวงพ่ออิ่ม

พระเครื่องพิมพ์ต่าง ๆ

ของวัดศีลขันธาราม จ. อ่างทอง สร้างหลังจาก ท่านเจ้าคุณ ธมฺมวิตกฺโก มรณภาพ

สมเด็จ
สามชั้น
สายรุ้ง

ขนาดใหญ่
บูชา

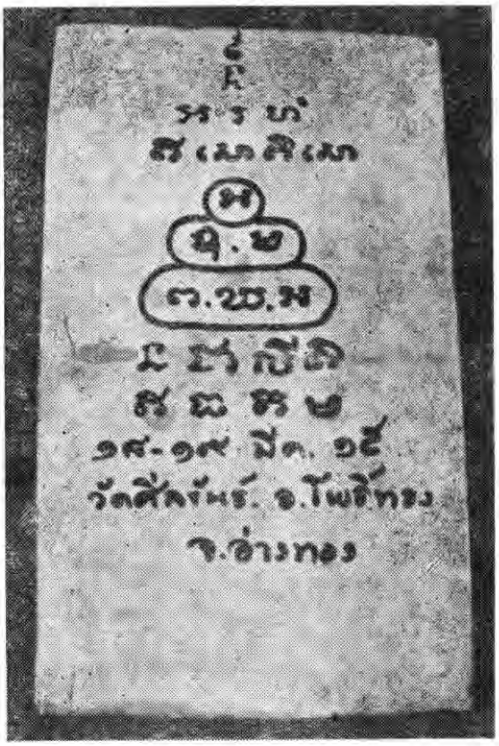

เหรียญสังฆาฏิเล็ก

พุทโธ

เหรียญรูปเหมือนด้านหน้า

ด้านหลัง

สมเด็จสามชั้นบูชา

เนื้อปูน

พระนาคปรกสามชั้นลายเสือ

ขยายใหญ่

พระพุทธมหามณีรัตน์

(แก้วมรกต)

จากวัดบางพระ

ถอดพิมพ์

สมเด็จดำ

ด้านหลัง

พระปิดตา

หลังยันต์

ถอดพิมพ์

ปรกยะลา

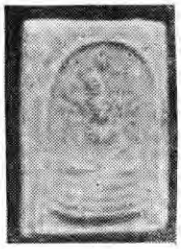

พระนาคปรกสามชั้น

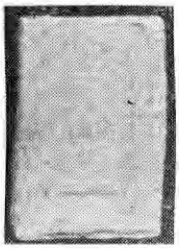

ด้านหลังรูปเหมือน

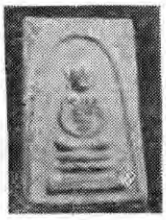

สมเด็จหูบายศรี

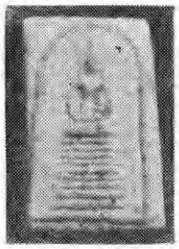

สมเด็จ ๙ ชั้น

สมเด็จสังฆาฏิ

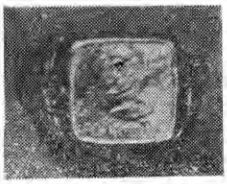

แหวนรูปเหมือน

ธมฺมวิตกฺโก

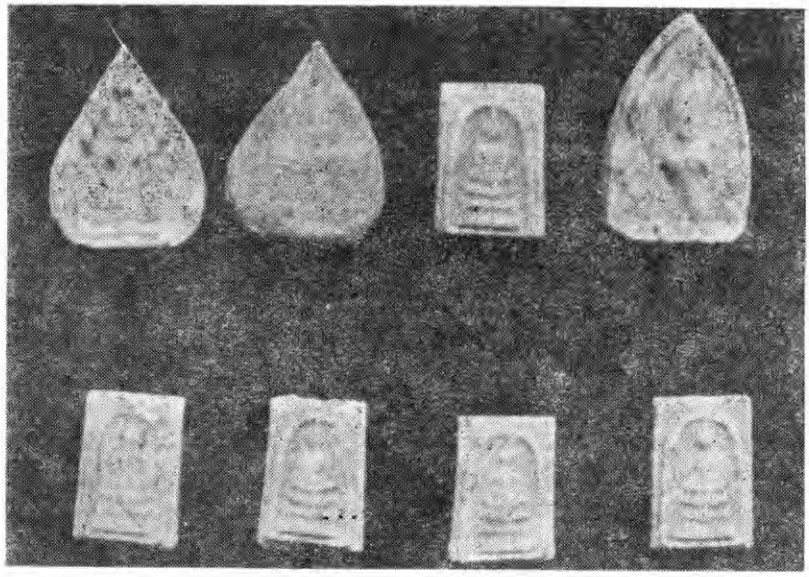

สมเด็จคะแนนสายรุ้ง

พระนาคปรกใบโพธิ์ พิมพ์สรงน้ำสายรุ้ง

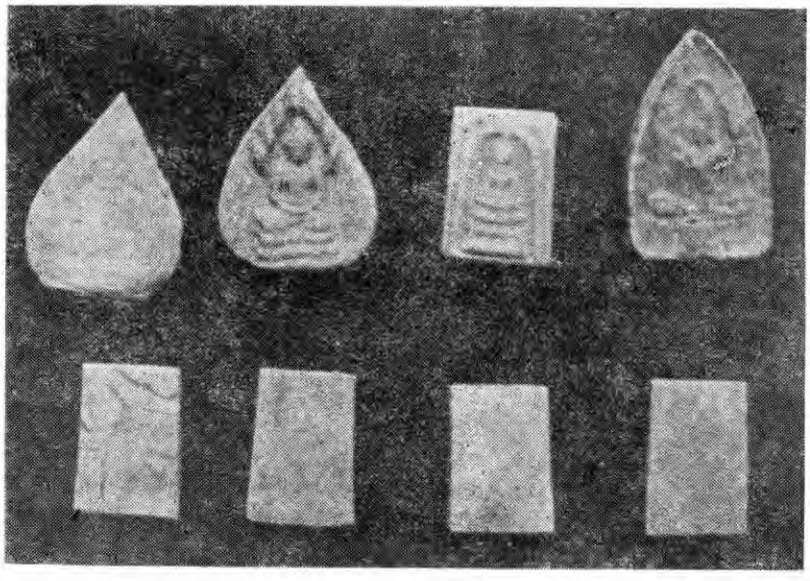

สมเด็จสามชั้นสายรุ้ง

ด้านหน้า

ด้านหลัง

สมเด็จขาว

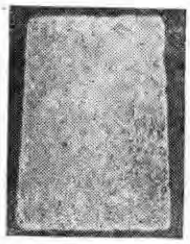

สมเด็จคะแนน

สองหน้า

สมเด็จเทา

ด้านหน้า

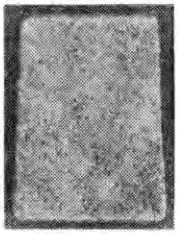

ด้านหลัง

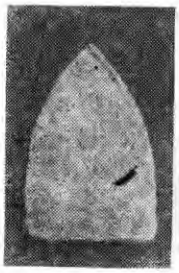

พิมพ์เสริมจากพิมพ์เดิม

พระเครื่องพิมพ์ต่าง ๆ

ของขวัญพุทธิกสมาคม อ. เมือง จ. ชลบุรี จัดสร้างปี พ.ศ. ๒๕๑๓ มอบถวายช่วยวัดเขาบางทราย ชลบุรี

ลงรักปิดทอง

สมเด็จคะแนนพิมพ์ล้อสรงน้ำ

แจก

ในงานครบรอบ

๑๐๐ ปี

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ *(เจริญ)*

พิเศษ

ปลุกเสกพร้อม

ชุด

ไตรภาคี

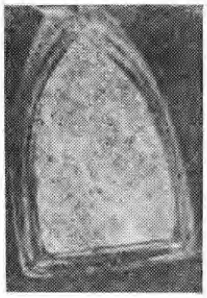

ด้านหลังโรยทองคำ

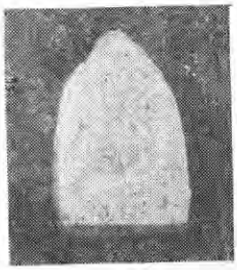

พิมพ์ธรรมดา

พระชุดไตรภาคีพิเศษ
หลังโรยทองลำ

พระพุทธชินราช

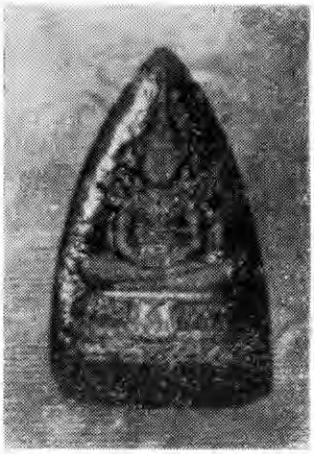

พระมหามณีรัตน์

รูปเหมือนธมฺมวิตกฺโก

พระพุทธสิหิงค์

พระผงชุดไตรภาคีธรรมดา

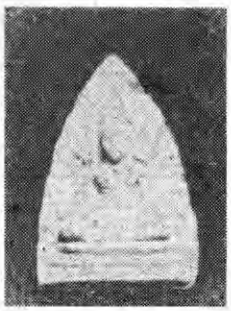

พระพุทธชินราช

พระพุทธสิหิงค์

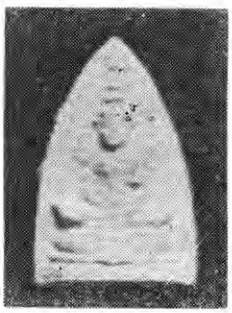

พระพุทธมหามณีรัตน์

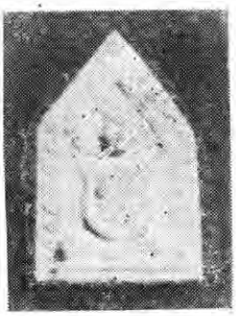

รูปเหมือนห้าเหลี่ยม

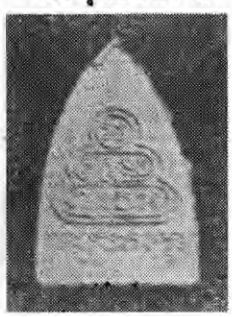

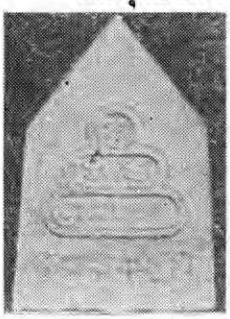

ด้านหลัง

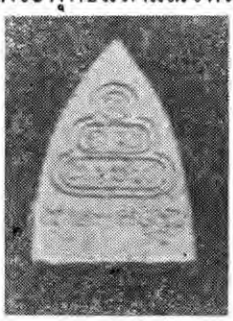

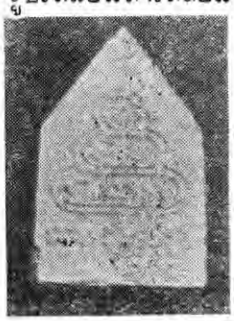

รูปเหมือน ธมฺมวิตกฺโก เหรียญสองหน้าเขาบางทราย พระพุทธมหามณีรัตน์

ขยายใหญ่

ด้านหน้า **เหรียญพระร่วงรางบี๋น ช้างเผือก** ด้านหลัง

อนุสรณ์จาก นายนารถ มนต์เสวี ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี

เหรียญใบสาเกเล็กรูปเหมือน
สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

ด้านหน้า

ด้านหลัง ๑๓

เหรียญสองพี่น้องเขาบางทราย

พระวินัยธรรม (เภา)

ด้านหน้า

พระครูธรรมสุทธาจารย์ (สุด)

ด้านหลัง

ปี พ.ศ. ๒๕๑๕

พิมพ์เล็ก
พระผงเนื้อใบตอง

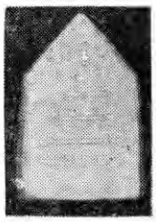

พิมพ์กลาง
พระผงเนื้อบุปโพ

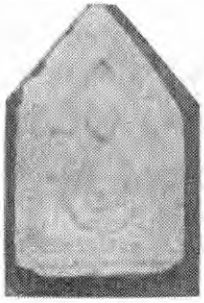

พิมพ์ใหญ่
พระผงเนื้อใบตอง

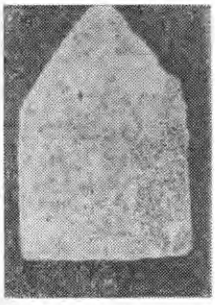

พระชุดไตรภาคี ชุดเล็ก ที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ

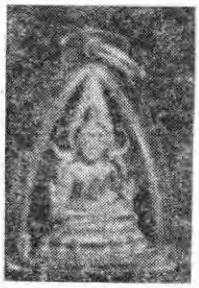

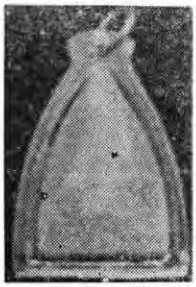

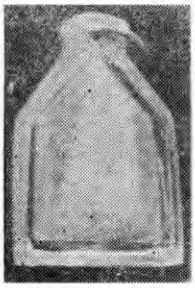

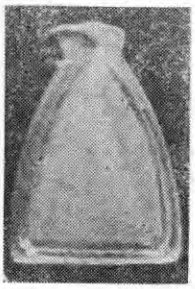

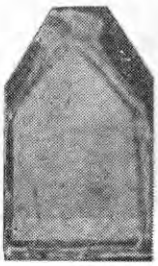

เหรียญพระครูสุนทรธรรมวัฒน์ (กมฺพโล กัมพลศุขทวี)

วัดเทพศิรินทราวาส เนื่องในงานฉลองอายุครบ ๕ รอบ ๒๕๐๔ พระอุดมสารโสภณ จัดสร้างถวาย สวดพุทธคุณโดย พระธมฺมวิตกฺโก (นรรัตน ฯ)

เหรียญที่ระลึกในงานฉลองครบ ๕ รอบ

ของ

พระครูสุนทรธรรมวัฒน์

วัดเทพศิรินทราวาส

๒๕ มิถุนายน ๒๕๐๙

ขยายใหญ่

พระผงหลวงพ่อขาว

วัดมูลเหล็ก อ. บ้านสร้าง จ. ปราจีนบุรี

เข้าพิธี เสาร์ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓

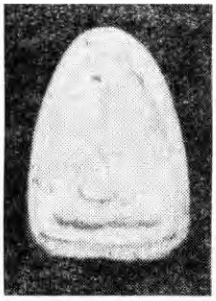

ด้านหน้า

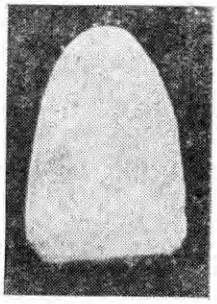

ด้านหลัง

พระพุทธมงคล

มหาลาภ

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พระมหารัชมังคลาจารย์

อดีตเจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์

พระร่วงทรงพล

เนื้อเคลือบ

พระครูวินัยธร (ชินเทพ)

จัดสร้าง

วัดสัมพันธวงศ์ (เกาะ)

กรุงเทพ ฯ

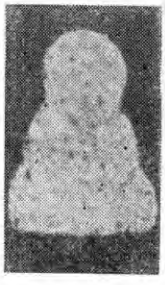

เหรียญใบเสมา

น.ด. ๒ พระอมราภิรักขิต วัดเทพศิรินทราวาส เข้าพิธีเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ ที่ระลึกบำรุงห้องสมุดวัดเทพศิรินทราวาส

รูปเหมือนใบเสมา

ขยายใหญ่

เหรียญใบเสมา เจ้าพ่อขุนด่าน นครนายก

วัดดง อ. เมือง จ. นครนายก สร้างปลายปี ๒๕๑๒ แจกในงานผูกพัทธสีมา เดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓ พระอุดมสารโสภณ นำเข้าถวายให้ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก สวดพุทธคุณ แผ่เมตตา พร้อมเหรียญสังฆาฏิใหญ่

ด้านหน้า

ขยายใหญ่

ด้านหลัง

พระผงชินราช

วัดอินทรประชาราษฎร์ (วังหวาย) ต. วังตาล อ. กบินทร์บุรี จ. ปราจีนบุรี แจกในงานทอดผ้ากฐินสามัคคี กรุงเทพ-ธนบุรี เสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓

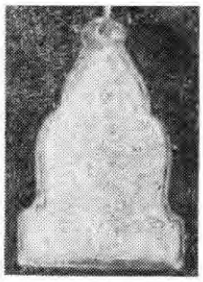

พระพุทธชินราช ด้านหลังมียันต์หมึกประทับ

พระผงรูปเหมือนดอกบัวคู่

แจกในงาน

ทอดผ้าป่าสามัคคี ๒๕๑๖ วัดอินทร์ประชาราษฎร์

ผงเทา

แจกกรรมการ

ด้านหน้า

๔๐๐ องค์

ผงน้ำตาล

พิเศษ

ด้านหน้า

๑๔๑ องค์

ผงน้ำตาล

ชนิดพิเศษ

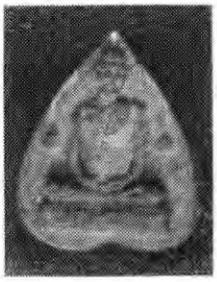

บรรจุปฐวิธาตุ

๓๒ องค์

ผงขาว

ธรรมดา

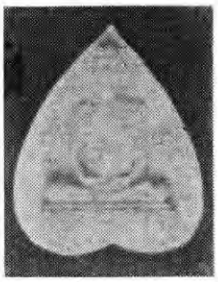

ด้านหน้า

เท่า พ.ศ.

๒๕๑๖ องค์

ลงรักปิดทอง

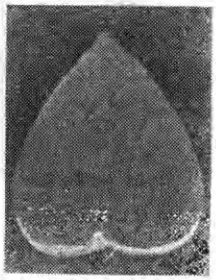

ด้านหลังมี

หมายเลข

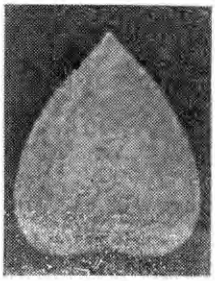

ด้านหลัง

บรรจุพระเกศา

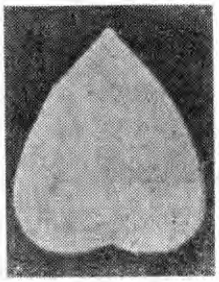

ด้านหลัง

เหรียญรูปเหมือน

พระครูวรเทพมุนี (หลวงพ่ออี๋) วัดสัตหีบ จ. ชลบุรี ที่ระลึกในงานยกช่อฟ้า อุโบสถวัดสัตหีบ นำเข้าพิธีเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ วัดเทพศิรินทราวาส

เหรียญกลมหลวงพ่ออี๋

ขยายใหญ่

เหรียญกลีบบัวสมเด็จพุฒาจารย์ (โต)

วัดโพธิ์ บางปะอิน สร้าง

ขยายใหญ่

พระเครื่องพิมพ์ต่าง ๆ

จัดสร้างโดย พระอาจารย์เจริญ ดอนจันทร์ : วัดโพธิ์ บางปะอิน อยุธยา ๒๕๑๓

พระครูสังฆรักษ์เจริญ ดอนจันทร์

วัดโพธิ์ บางปะอิน สร้าง

เมเด็จสามชั้น

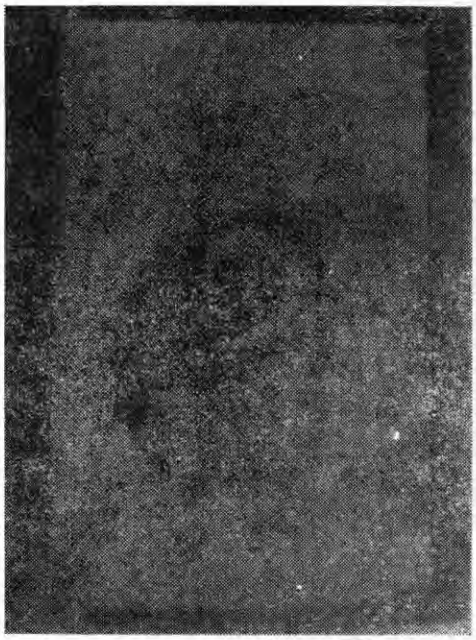

หลัง อุ ขุด

เหรียญรูปเหมือนธมฺมวิตกฺโก

อนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

จัดสร้างภายหลังท่านได้มรณภาพ

โดย

พระอาจารย์เจริญ ดอนจันทร์

เหรียญ ร. ๖
เล็ก

ของ ร.พ. พระมงกุฎเกล้า
สร้าง

เหรียญ ร. ๖
ใหญ่

ของ ร.พ. พระมงกุฎเกล้า
สร้าง

พระเครื่องชุด

ของ พระมหาสงัด สุวิเวโก น. ๑๐ จัดสร้าง วัดเทพศิรินทราวาส ๒๕๑๓

เหรียญหันข้างใหญ่

พระมหาสงัด สุวิเวโก
จัดสร้าง
เสาร์ ๒ เมษายน ๒๕๑๓
คณะ น. ๑๐
วัดเทพศิรินทราวาส

ขยายใหญ่
ขออภัยไม่ขอวิจารณ์

พระมหาสงัด สุวิเวโก
จัดสร้าง
๕ ธันวาคม ๒๕๑๓
วัดเทพศิรินทราวาส
คณะ น. ๑๐

เหรียญโภคทรัพย์
ด้านหน้า

ด้านหลัง

เหรียญขวัญถุง
น. ๑๐ สร้าง
๕ ธ.ค. ๑๓

ขยายใหญ่

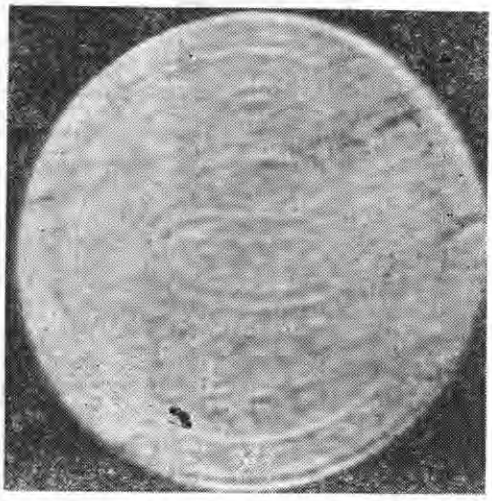

เหรียญด้านข้างกลม
ชนิดก้นถุง
น. ๑๐
สร้าง

๕ ธ.ค. ๑๓ ขยายใหญ่ ๕ ธ.ค. ๑๓

เหรียญข้าง
ชนิดเล็ก
น. ๑๐ สร้าง

หลักฐานปรากฏไม่แน่ชัด

พระผงสร้างโดย น. ๑๐

๒๕๑๔

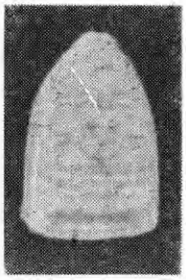

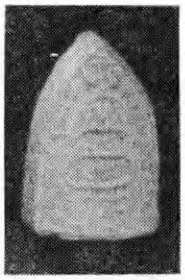

เล็ก

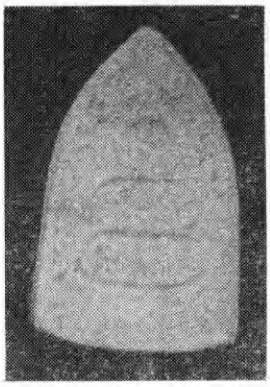

ใหญ่

เหรียญกลมหน้าตรง

น. ๑๐ สร้าง

ที่ระลึกในงาน

พระราชทานเพลิงศพ

เหรียญชุด ร. ๖

จัดสร้างโดยกรมการรักษาดินแดน อนุสรณ์สร้างอนุสาวรีย์ ๒๕๐๕

พระภิกษุธมฺมวิตกฺโกแผ่เมตตาจิตให้โดยญาณ

เหรียญกลมขนาดกลาง

ด้านหลังขยาย

ด้านหลัง

ร. ๖

เหรียญกลมใหญ่

ร. ๖

ด้านหน้า

ขยาย

ด้านหลัง

เหรียญอนุสรณ์รัชกาลที่ ๖

กรมการรักษาดินแดนสร้างปี ๒๕๐๕ พระภิกษุธมฺมวิตกฺโกแผ่เมตตาให้โดยญาณ วัดเทพศิรินทราวาส

เหรียญใบเสมา ร. ๖
กรมรักษาดินแดนจัดสร้าง
๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๕
ปลุกเสกโดย
พระภิกษุ ธมฺมวิตกฺโก
วัดเทพศิรินทราวาส

ที่ระลึกในงาน
หล่อพระอนุสรณ์
อนุสาวรีย์ ล้นเกล้าฯ
รัชกาลที่ ๖

ขยาย

พระเครื่องพิมพ์ต่าง ๆ

ของวัดอรุณราชวราราม (แจ้ง) พระภิกษุธมฺมวิตกฺโกแผ่เมตตาจิตให้โดยญาณ ปี ๒๕๐๘
วัดเทพศิรินทราวาส กรึงใหญ่
วัดอรุณ ฯ
ปลุกเสกโดยญาณ พระภิกษุธมฺมวิตกฺโก

ด้านหน้า

ด้านหลัง

สร้างปี ๒๕๐๘

ขยาย

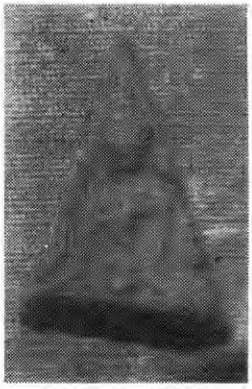

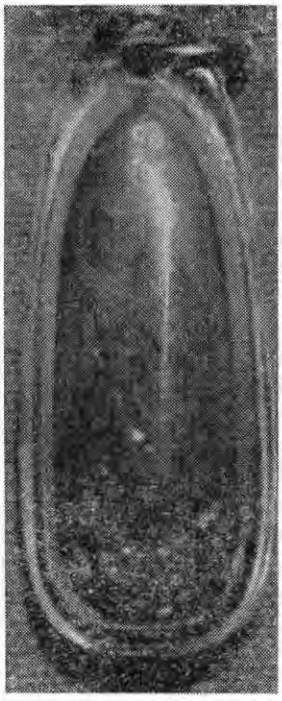

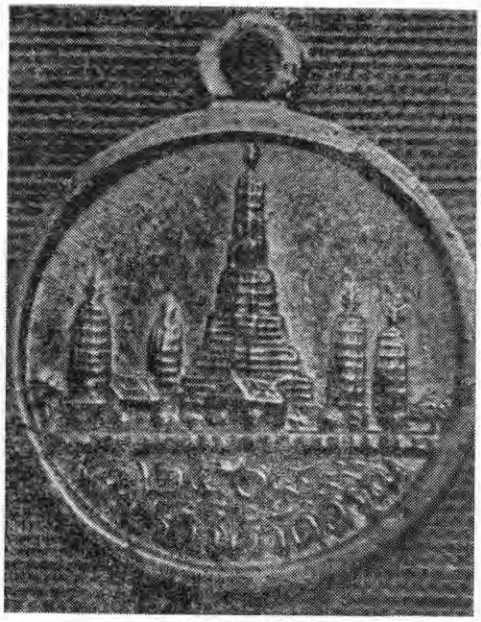

เหรียญชุ้มระมัง วัดมหาวงศ์

สมุทรปราการ

ที่ระลึก

ในงานทอดผ้ากฐิน

ปี ๒๕๑๔

ด้านหน้าขยาย

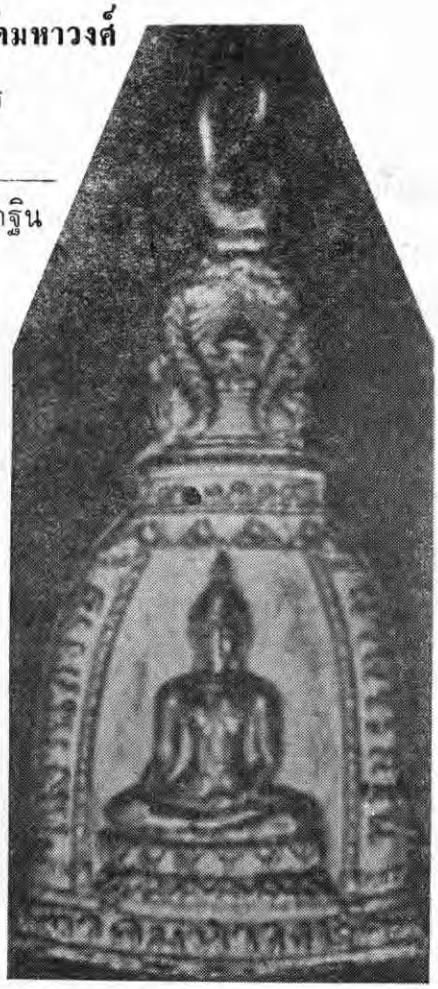

ด้านหลังขยาย

พระสมเด็จหลังสิงห์

จัดสร้างโดยคณะข้าราชการกองกษาปณ์ เข้าพิธีเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ วัดเทพศิรินทราวาส อนุสรณ์แจกที่ระลึกของขวัญวันปีใหม่ ๒๕๑๔ พิเศษ

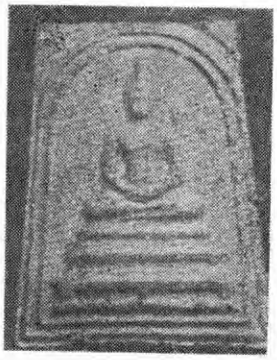

ด้านหน้า

ด้านหลัง

พระเครื่องพิมพ์ต่าง ๆ

จัดสร้างโดยนายสุชาติ อมรกุล เข้าพิธีเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ วัดเทพศิรินทราวาส

พระกริ่ง ๙ นวโลหะ

พิมพ์ล้อ กริ่งปวเรศ

ล้อพิมพ์
จากวัดต่าง ๆ

สมเด็จพิมพ์ใหญ่

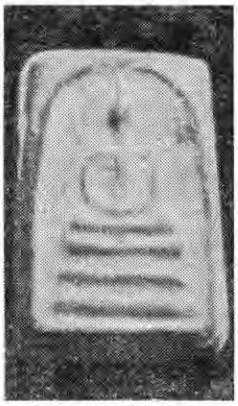

สมเด็จหลังเบี้ยใหญ่

ขุนแผน

สมเด็จปรกโพธิ์

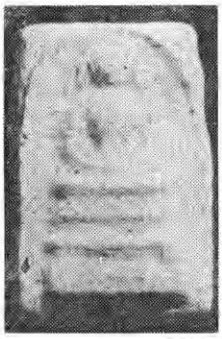

สมเด็จสามชั้น
พิมพ์กรุใหญ่

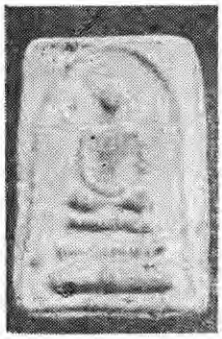

พิมพ์ไกเซอร์

บีดตาเศียรปลาไหล

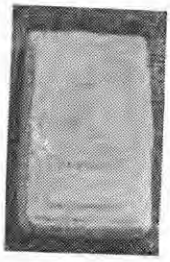

สมเด็จฐานแซม

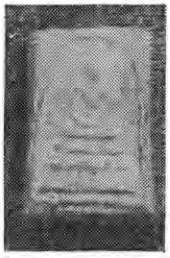

สมเด็จสามชั้น
พิมพ์ใหญ่

บีดตาหลังเบี้ยใหญ่

บีดตา

รูปเหมือนวัดมะขามเฒ่า

บีดตาหลังเต่า

พระรูปเหมือนธมฺมวิตกฺโกใบโพธิ

วัดอินทร์ประชารามฎร์ (วังหวาย) ต. วังตาล อ. กบินทร์บุรี จ. ปราจีนบุรี จัดสร้างจากผงพุทธคุณต่างๆ แจกในงานวางศิลาฤกษ์ "อนุสรณ์โบสถ์ธมฺมวิตกฺโก"

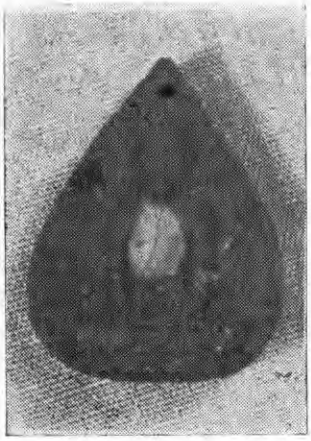

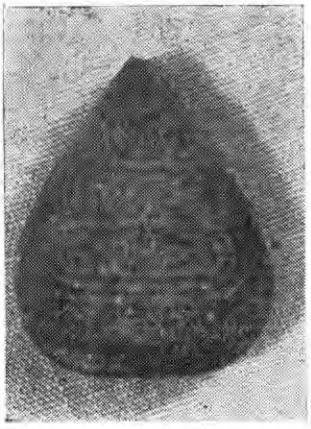

ใบโพธิผงดำพิเศษ
บรรจุปฐ วิธาตุ
สุริยรังสี

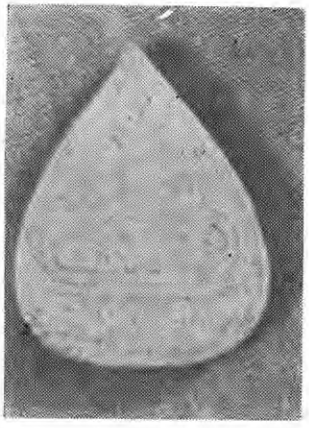

ใบโพธิผงขาว
จันทรังสี

รูปเหมือน ธมฺมวิตกฺโกภิกขุ
(เบี้ยะเล็ก)
รุ่นพิเศษ
บรรจุพระธาตุ

๕ ธ.ค. ๒๕๑๓
แจก
ในงานทอดกฐินพระราชทาน
วัดเจดีย์หลวง
จ. เชียงใหม่

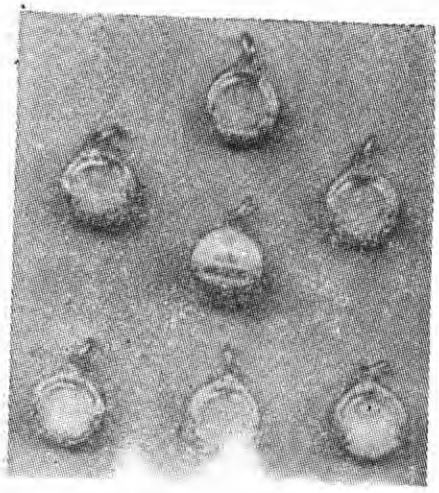

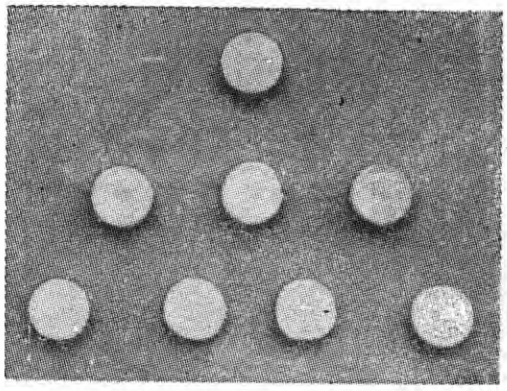

สมเด็จพิมพ์จอมพล
พิเศษ

สร้าง ๙ องค์
ขนาดเท่าของจริง

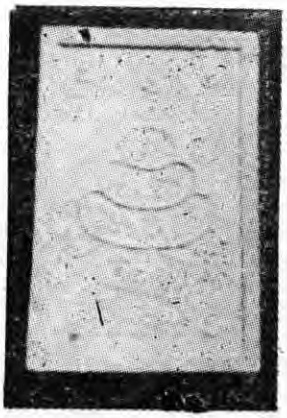

สมเด็จน้ำอ้อย

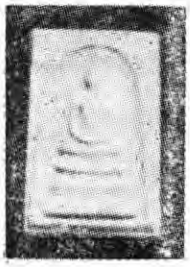

หลังยันต์

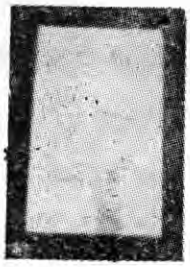

พระร่วงหลังลางปืน

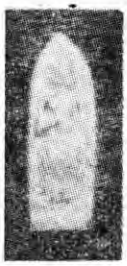

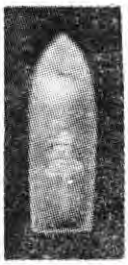

เน็อชินสังควานร

นาคปรกใบมะขาม

เน้อชินสังควานรขุดกรุได้
แจกในงานทอด
กฐินสามัคคี
ที่วัดวังกระโจม น.ย.

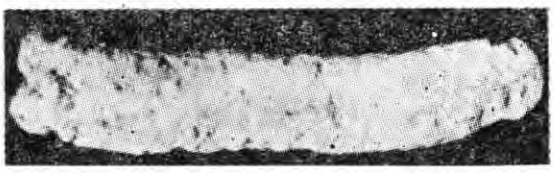

เหรียญแนบรูปเหมือน
แจกในงานแซยิด พลเอกกฤษณ์ สีวะรา

ก้อนชินที่ขุดได้

รูปเหมือนท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก
ซุ้มเรือนแก้ว
แจกในงานครบรอบ ๖๐ ปี
พลเอกกฤษณ์ สีวะรา
มิถุนายน ๒๕๑๖

สมเด็จใบโพธิ์เนื้อผง

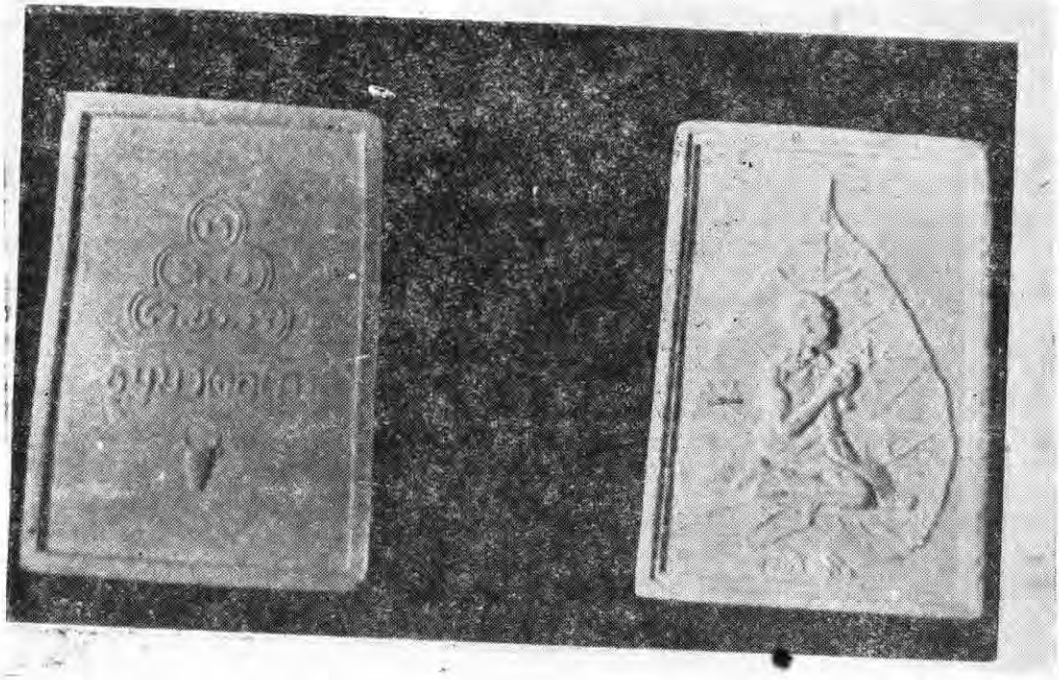

เหรียญเจ้าคุณนร
แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ
พลเอกกฤษณ์ สีวะรา

หน้าว่าง

โอวาทของท่านธมฺมวิตกฺโก

(เจ้าคุณนรรัตนราชมานิต)

วัดเทพศิรินทราวาส

๑. PERSONAL MAGNET

เรื่องที่มีคนเมตตากรุณา เห็นอกเห็นใจนั้น เป็นเพราะคุณธรรมความดีของตนเองหลายประการด้วยกัน เป็นต้นว่า วิริยะ อุตสาหะ บากบั่น เข้มแข็งแรงกล้า และจิตใจเมตตากรุณาไม่เย่อหยิ่งจองหอง เป็นเหตุให้ผู้ที่แวดล้อมอยู่เกิดความเมตตากรุณารักใคร่เห็นใจ คิดที่จะช่วยเหลือ

คนซึ่งมีกิริยามารยาทอ่อนโยน สุภาพนิ่มนวล ย่อมเป็นที่เสน่หารักใคร่ของคนที่ได้พบเห็นและพยายามที่จะช่วยเหลือ นี่เป็น **Personal Magnet** คือเสน่ห์ในตัวของตัวเอง เพราะฉะนั้นจงพยายามรักษาคุณสมบัติดังกล่าวนี้ไว้ จะเป็นเครื่องช่วยตัวเองให้บรรลุความสำเร็จสมประสงค์ทุกประการ ทุกกาลเวลา ทั้งปัจจุบันและอนาคต

๒. เมตตา

อย่ากลัว จงรักษาตัวให้บริสุทธิ์ ไม่มีอะไรทำอันตรายได้

จงจำไว้ว่า ถ้าปรารถนาความเมตตา และความเห็นอกเห็นใจจากผู้อื่น ก็ควรส่งกระแสใจที่ประกอบด้วยความเมตตา และความเห็นอกเห็นใจไปยังท่านเหล่านั้น แล้วก็จะได้รับความเมตตาและความเห็นอกเห็นใจจากท่านเหล่านั้นเช่นเดียวกัน นี่เป็นกฎของจิตตานุภาพ แล้วความสำเร็จทั้งหลายที่ปรารถนา ก็จะบังเกิดแก่ตนสมประสงค์ทุกประการแน่นอน ไม่ต้องสงสัยเลย

๓. สบายใจ

คำว่า "ไม่สบายใจ" อย่าใช้ และอย่าให้มีขึ้นในใจต่อไป **Let it go and Get it out!**" ก่อนมันจะเกิด ต้อง **Let it go!** ปล่อยให้มันผ่านไปอย่ารับเอาความไม่สบายใจไว้ ถ้าเผลอไปมันแอบเข้ามาอยู่ในใจได้ พอมีสติรู้ตัวว่าความไม่สบายใจเข้ามาแอบอยู่ในใจ ต้อง

Get it out ! ขับมันออกไปทันที อย่าเลี้ยงเอาความไม่สบายใจไว้ในใจ มันจะเคยตัว ทีหลังจะเป็นคนอ่อนแอออดแอดทำอะไรผิดพลาดนิด ๆ หน่อย ๆ ก็ไม่สบายใจเคยตัว เพราะความไม่สบายใจนี้แหละเป็นศัตรู เป็นมารทำให้ใจไม่สงบ ประสาทสมองไม่ปกติ เป็นเหตุให้ร่างกายผิดปกติ พลอยไม่สงบไม่สบายด้วย ทำให้สมองทึบไม่ปลอดโปร่ง เป็น **habit** ความเคยชินที่ไม่ดี เป็นอุปสรรคกีดกั้นขัดขวางสติปัญญาไม่ให้ปลอดโปร่งแจ่มใส ต้องผึกหัดแก้ไขปรับปรุงจิตใจเสียใหม่ทั้งก่อนที่จะทำอะไร หรือกำลังกระทำอยู่และเมื่อเวลากระทำเสร็จแล้ว ต้องหัดให้จิตใจแช่มชื่นรื่นเริง เกิดปีติปราโมทย์เป็นสุขสบายอยู่เสมอ เป็นเหตุให้เกิดกำลังกายกำลังใจ **Enjoy living** มีชีวิตอยู่ด้วยความเบิกบาน สมองจึงจะเบิกบาน จะศึกษาเล่าเรียนก็เข้าใจจำได้ง่าย เหมือนดอกไม้ที่แย้มเบิกบานต้อนรับหยาดน้ำค้างและอากาศอันบริสุทธิ์ฉะนั้น

๔. สันติสุข

พระพุทธเจ้าท่านสอนว่า "นตฺถิ สนฺติปรं สุขं"
"สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี"

หมายความว่า ความสุขอื่นมี เช่นความสุขในการดูละคร ดูหนัง ในการเข้าสังคม **Social** ในการมีคู่รักคู่ครอง หรือในการมีลาภยศ ได้รับความสุข สรรเสริญ และได้ความสุขจากสิ่งเหล่านี้ก็สุขจริง

แต่ว่า สุขเหล่านี้มีทุกข์ซ้อนอยู่ทุกอย่าง ต้องคอยแก้ไขปรับปรุงกันอยู่เสมอ

ไม่เหมือนกับความสุขที่เกิดจากสันติความสงบ ซึ่งเป็นความสุขที่เยือกเย็นและไม่ซ้อนด้วยความทุกข์ และไม่ต้องแก้ไขปรับปรุงตกแต่งมาก

เป็นความสุขที่ทำได้ง่าย ๆ

เกิดกับกายใจของเรานี่เอง

อยู่ในที่เงียบ ๆ คนเดียว ก็ทำได้ หรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมสังคมก็ทำได้ ถ้าเรารู้จักแยกใจ หาสันติสุข กายนี้ก็เพียงสักแต่ว่าอยู่ในที่ระคนด้วยความยุ่ง สิ่งแวดล้อมเหล่านั้นไม่ยุ่งมากถึง ใจ

แม้เวลาเจ็บหนัก มีทุกขเวทนาปวดร้าวไปทั่วกาย แต่เรารู้จักทำใจให้เป็นสันติสุขได้ ความเจ็บนั้นก็ไม่สามารถจะทำให้ ใจเดือดร้อนตามไปด้วย

เมื่อ ใจ สงบแล้ว กลับจะทำให้กายนั้นสงบ หายทุกขเวทนาได้ด้วย

และประสบสันติสุข ซึ่งไม่มีสุขอื่นยิ่งกว่าสันติสุขนั้น พระพุทธเจ้าสอนให้ฝึกเป็น ๓ ทาง คือ

๑. สอนให้สงบกาย วาจา ด้วย ศีล ไม่ทำโทษทุจริตอย่างหยาบที่เกิดทางกาย วาจา เป็นเหตุให้เกิดสันติสุขทางกาย วาจา เป็นประการต้น

๒. สอนให้ฝึกหัดให้เกิดสันติสุขทางใจด้วยสมาธิ หัดใจไม่ให้คิดถึงเรื่องความกำหนัด

ความโกรธ

ความโลภ

ความหลง

ความกลัว

ความฟุ้งซ่านรำคาญ

ความลังเลใจ ทำให้ใจไม่เด็ดเดี่ยว ไม่เด็ดขาด เมื่อละสิ่งเหล่านี้ได้ เป็นเหตุให้ใจสงบเป็นสันติสุขทางจิตใจอีกประการหนึ่ง

๓. ทรงสอนให้ฝึกหัดให้เกิดสันติสุขทางทิฐิ ความเห็น ด้วย ปัญญา พิจารณาให้เห็นว่าสรรพสิ่งทั้งหลายไม่แน่นอน เป็น อนิจจัง ไม่เที่ยง คงทนอยู่ไม่ได้ ต้องเสื่อมสิ้นแปรปรวนดับไป เรียกว่าเป็น ทุกข์

ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชา อ้อนวอน ขอร้อง เร่งรัด ให้เป็นไปตามความประสงค์นี่เรียกว่าอนัตตา

เมื่อเรารู้เห็นความเป็นจริงเช่นนี้ จะทำให้จิตใจของเราเข้มแข็งมั่นคง เด็ดเดี่ยว ไม่หวั่นไหวไปตามเหตุการณ์ทั้งหลาย

เพราะรู้เห็นตามความเป็นจริงด้วยปัญญา ว่าสิ่งเหล่านั้นมันไม่แน่นอน

มันคงอยู่ไม่ได้ ต้องเปลี่ยนแปลง เสื่อมสิ้นดับไป

ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาผ่าผืนของเรา

อย่าไปเร่งรัดให้เสียกำลังใจ

คงรักษาใจให้เป็นอิสระมั่นคงอยู่เสมอ

ไม่หวั่นไหวไปตามเหตุการณ์เหล่านั้น

เป็นเหตุให้ใจตั้งอยู่ในสันติสุข

เป็นอิสระ เกิดอำนาจทางจิต **mind powear** ที่จะใช้ทำกรณียะ อันเป็นหน้าที่ของตนได้สำเร็จสมประสงค์

"นตฺถิ สนฺติปรำ สุขำ
สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี"

It needs a Peaceful Mind to support a Peaceful Body and it needs a Peaceful Body to support a Peaceful Mind and it needs Both Peaceful Body and Mind to attain all success that Which you Wish.

๔. ทำอะไรไม่ผิดเลย ก็คือไม่ทำอะไรเลย

"DO NO WRONG IS DO NOTHING"

จงระลึกถึงคติพจน์ ว่า "**Do no wrong is do nothing !**" "ทำอะไรไม่ผิดเลย ก็คือ ไม่ทำอะไรเลย !"

ความผิดนี้แหละ เป็นครูอย่างดี ควรจะรู้สึกบุญคุณของตัวเอง ที่ทำอะไรผิดพลาดและควรสบายใจที่ได้พบกับอาจารย์ผู้วิเศษ คือความผิด จะได้ตรงกับคำว่า "เจ็บแล้วต้องจำ" ตัวทำเองผิดเอง นี้แหละเป็นอาจารย์ผู้วิเศษ เป็น **Good example** ตัวอย่างที่ดี เพื่อจะได้จดจำไว้สังวรระวังไม่ให้ผิดต่อไป แล้วตั้งต้นใหม่ด้วยความไม่เลินเล่อเผลอประมาท อดีตที่ผิดไปแล้วก็ผ่านพ้นล่วงเลยไปแล้ว แต่อาจารย์ผู้วิเศษยังคงอยู่คอยกระซิบเตือนใจอยู่เสมอทุกขณะ ว่า "ระวังอย่างประมาทนะ ! อย่าให้ผิดพลาดเช่นนั้นอีกนะ !"

ผิดหนึ่งพึงจดไว้ ในสมอง
เร่งระวังผิดสอง ภายหน้า
สามผิดเร่งคิดตรอง จงหนัก เพื่อนเอย
ถึงสี่อีกห้า หกซ้ำอย่าไฉน !

จงสังเกตพิจารณาดูให้ดีเถิด จะเห็นได้ว่า นักค้นคว้าวิทยาศาสตร์ทางโลกก็ดี และท่านผู้วิเศษที่เป็นศาสตราจารย์ในทางธรรมทั้งหลายก็ดี ล้วนแต่ผ่านพ้นอุปสรรคความผิดพลาดนับครั้งไม่ถ้วนมาแล้วด้วยกันทุกท่าน

๖. สติสัมปชัญญะ
(ความระลึกได้ และความรู้ตัว)

ที่จะทำอะไรไม่ผิดนั้น ข้อสำคัญอยู่ที่สติ ถ้ามีสติคุ้มครองกายวาจาใจอยู่ทุกขณะ จะทำอะไรไม่ผิดพลาดเลย ที่ผิดพลาดเพราะขาดสติ คือ เผลอ เหม่อ เลินเล่อ ประมาท ระเริง หลงลืม จึงผิดพลาด จงนึกถึงคติพจน์ว่า "กุมสติต่างโล่บ้อง อาจแกล้วกลางสนาม"

ธรรมดาชีวิตทุกชนิด ทั้งมนุษย์และสัตว์ ตลอดทั้งพืชพันธุ์พฤกษาชาติเป็นอยู่ได้ด้วยการต่อสู้ตรงกับคำว่า "**Life is fighting**" "ชีวิตคือการต่อสู้" เมื่อต่อสู้ไม่ไหวขณะใด ก็ต้องถึงที่สุดแห่งชีวิต คือ **death** ความตาย เพราะฉะนั้นยังมีสติอยู่ตราบใด ถึงตายก็ตาย แต่กายเช่นกับชีวิตของพระพุทธเจ้า และพระอรหันต์ท่านมีสติไพบูลย์อยู่ทุกขณะจิต ท่านจึงทำอะไรไม่ผิดและถึงซึ่งอมตธรรม คือธรรมที่ไม่ตาย ตรงกับคำว่า **immortal** จึงเรียกว่าปรินิพพาน คือนามรูปสังขารร่างกายที่เรียกว่า เบญจขันธ์ ขันธ์ ๕ รูป เวทนาสัญญาสังขาร วิญญาณ แตกดับไปเท่านั้น

เพราะฉะนั้น ควรฝึกฝนสติ (ความระลึกก่อนทำ ก่อนพูด ก่อนคิด) สัมปชัญญะ (รู้ตัวอยู่ทุกขณะที่กำลังทำอยู่ พูดอยู่ คิดอยู่) เมื่อทำเสร็จแล้วก็มีสติตรวจตราพิจารณาดูว่าบกพร่องอย่างไร หรือเรียบร้อยบริบูรณ์ดี ถ้าเรียบร้อยดีอยู่แล้วก็พยายามให้เรียบร้อยดียิ่ง ๆ ขึ้นไปจนถึงที่สุด

๗. อานุภาพของไตรสิกขา
คือ
ศีล สมาธิ ปัญญา

๑. ชนะความหยาบคาย ซึ่งเป็นกิเลสอย่างหยาบที่ล่วงทางกาย วาจา ได้ด้วยศีล!

ชนะความยินดียินร้าย หลงรัก หลงชัง ซึ่งเป็นกิเลสอย่างกลางที่เกิดในใจได้ด้วยสมาธิ

ชนะความเข้าใจ รู้ผิด เห็นผิด จากความเป็นจริงของสังขาร ซึ่งเป็นกิเลสอย่างละเอียดได้ด้วยปัญญา

๒. ผู้ใดศึกษาปฏิบัติตามไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญานี้โดยพร้อมมูล บริสุทธิ์สมบูรณ์แล้ว ผู้นั้นจึงเป็นผู้พ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้เป็นแน่นอน ไม่ต้องสงสัยเลย

เพราะฉะนั้น จึงควรสนใจ เอาใจใส่ ตั้งใจศึกษา และปฏิบัติตามไตรสิกขา คือศีล สมาธิ ปัญญา นี้ ทุกเมื่อเทอญ

๙. ดอกมะลิ

ดอกมะลิ เป็นดอกไม้ที่ถูกรับรองแล้วว่าเป็นดอกไม้ที่หอมเย็นชื่นใจที่สุด และขาวบริสุทธิ์ในบรรดาดอกไม้ทั้งหลาย

ชีวิตของมนุษย์ที่เป็นอยู่ก็เช่นเดียวกับการเล่นละคร ขอให้เป็นตัวเอกที่มีชื่อเสียงที่สุดเช่นเดียวหรือลักษณะเดียวกับดอกมะลิ อย่าเป็นตัวผู้ร้ายที่เลวที่สุด และให้เห็นว่าดอกมะลินี้จะบานเต็มที่เพียง ๒–๓ วัน ก็จะเหี่ยวเฉาไป

ฉะนั้นขอให้ทำตัวให้ดีที่สุด เมื่อยังมีชีวิตอยู่ให้หอมที่สุดเหมือนดอกมะลิที่เริ่มแย้มบานฉะนั้น

"จงเลือกทำแต่กรรมที่ดี ๆ"

๑. "ทำดีดีกว่าขอพร"

"จงเลือกทำแต่กรรมที่ดี ๆ นะ"

เตือนให้เตรียมตัวไว้ดำเนินชีวิตต่อไปเป็นคำแทนคำอวยพรอย่างสูงสุดประกอบด้วยเหตุผล เมื่อทำกรรมดีแล้ว ไม่ให้พรก็ต้องดี เมื่อทำชั่วแล้วจะมาเสกสรรปั้นแต่งอวยพรอย่างไรก็ดีไม่ได้ ทำชั่วเหมือนโยนหินลงน้ำ หินจะต้องจมทันที ไม่มีผู้วิเศษใด ๆ จะมาเสกเป่าอวยพรอ้อนวอนขอร้องให้หินโยนลอยน้ำขึ้นมาได้ ทำกรรมชั่วจะต้องล่มจมบ่นบี้เสียราศีเกียรติคุณชื่อเสียงเหมือนก้อนหินหนักจมลงไปอยู่กับโคลนใต้น้ำ ทำดีเหมือนน้ำมันเบา เมื่อเทลงน้ำ ย่อมลอยเป็นประกายมันปราบอยู่เหนือน้ำ

ทำกรรมดีย่อมมีสง่าราศี มีเกียรติคุณชื่อเสียง มีแต่คนเคารพนับถือยกย่องบูชาเฟื่องฟุ้งลอยน้ำ เหมือนน้ำมันลอย ถึงจะมีศัตรูหมู่ร้ายจงใจเกลียดชังมุ่งร้ายอิจฉาริษยาแช่งด่าให้จมก็ไม่สามารถจะเป็นไปได้ กลับจะแพ้เป็นภัยแก่ตัวเอง ขอให้จงตั้งใจกล้าหาญพยายามทำแต่กรรมดี ๆ โดยไม่มีความเกรงกลัวหวั่นไหวต่ออุปสรรคใด ๆ ทั้งสิ้น ผู้ที่มีความเลื่อมใสในคุณพระรัตนตรัย ผู้ที่มีโชคดี ผู้ที่มีความสุข และผู้ที่มีความเจริญ ประสงค์ใดสำเร็จสมประสงค์ ก็คือผู้ที่ประกอบกรรม ทำแต่ความดีอย่างเดียวนั่นเอง

เรื่องการหน่ายกาม

ท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ ได้แนะนำสอนพระฝรั่ง ที่ได้มาพบสนทนาภายในโบสถ์วัดเทพศิรินทร์ ฯ หลังจากท่านได้ปฏิบัติกิจเป็นที่เรียบร้อย ท่านพระครูบัญญาภรณ์โสภณ (มหาอำพัน บุญ-หลง) จึงเห็นว่ามีความสำคัญมาก ได้ขออนุญาตจากท่านบันทึกไว้พิมพ์แจกจ่ายแก่ลูกศิษย์ เพราะจะได้เป็นประโยชน์แก่พุทธศาสนิกชน โดยท่านพระครูบัญญาภรณ์ ฯ ได้พิมพ์ทั้งในด้านภาษาไทย—อังกฤษไว้ ดังมีใจความดังนี้

Sensual craving arises through unwise thinking on the agreeable and delightful.

กามฉันท์ หรือ กามตัณหา เกิดขึ้นจากความไม่ฉลาด หลงคิดเห็นอารมณ์ต่าง ๆ เป็นที่ถูกใจและน่ายินดี

It may be suppressed by the following 6 method :-

สามารถข่มไว้ได้ด้วยวิธีทั้ง ๖ ดังต่อไปนี้ :—

1. Aiming The mind upon an idea That arouses disgust

เพ่งใจให้เป็นอสุภารมณ์ คือ อารมณ์ที่ปฏิกูล น่าเกลียดไม่งามของสังขารร่างกาย จนให้เกิดความเบื่อหน่าย คลายความรักใคร่ หายความกำหนัดยินดี

2. Meditation upon the impurity of the body.

เพ่งพินิจ พิจารณาความปฏิกูลของร่างกาย (แยกออกเป็นอาการ ๓๒ ที่เรียกว่ากายคตาสติภาวนามี ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เอ็น กระดูก เป็นต้น)

3. Watching over the six doors of sense.

ใช้สติสำรวมอินทรีย์ เฝ้าระวังทวารทั้ง ๖ (คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เมื่อได้ประสบพบเห็น รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และธรรมารมณ์ อย่าให้ความรักใคร่ กำหนัดยินดียินร้ายเกิดขึ้นภายในจิตใจ)

4. Moderation in eating.

ให้รู้จักประมาณการบริโภคอาหาร อย่าให้อืมมากจนเกินไป จะเป็นเหตุให้เกิดความกำหนัดทางกายและลุกลามเข้าไปถึงจิตใจ ให้เกิดความเศร้าหมองด้วยฉันทราคะ

5. Cultivating friendship with the good.

ทำความวิสาสะคบหาสมาคม สนทนาปราศรัย สนิทสนมคุ้นเคยกับกัลยาณมิตร เพื่อนผู้ดีงาม ที่จะชักชวนให้สนทนาไปในทาง ที่จะให้เสื่อมคลาย หายความรักใคร่ กำหนัดยินดี และยินร้ายในรูป เสียง กลิน รส โผฏฐัพพะ และธรรมารมณ์

6. Right instruction.

ผึกฝนปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้อง ตามไตรสิกขา คือ:- ศีล สมาธิ ปัญญา

๑. พยายามกำจัดตัดกิเลส เครื่องเศร้าหมองอย่างหยาบ ที่ล่วงออกมา ทางกาย วาจาด้วยศีล

๒. พยายามกำจัดตัดกิเลส เครื่องเศร้าหมองอย่างกลาง คือ นิวรณ์ ทั้ง ๕ มี กามฉันท์ พยาบาท ถีนะมิทธะ อุทธัจจะกุกกุจจะ วิจิกิจฉา ด้วยสมาธิ ย่นย่อนิวรณ์ ๕ ลงเป็น ๓ คือ :—

๑. ราคะโลภะ ๒. โทสะ ๓. โมหะ ๑. กามฉันท์นิวรณ์ ความพอใจในกามเป็นฝ่ายราคะโลภะ ๒. พยาบาทนิวรณ์ ความขึ้งเคียดโกรธ เคือง เป็นฝ่ายโทสะ ที่เหลือ อีก ๓ คือ ถีนะมิทธะ ความหดหู่ง่วงเหงา อุทธัจจะกุกกุจจะ ความฟุ้งซ่าน รำคาญ และ วิจิกิจฉา ความลังเลสงสัยทั้ง ๓ นี้เป็นฝ่าย โมหะ

๓. พยายาม กำจัด ตัดกิเลส อย่างละเอียด ที่เกิดทางทิฐิความเห็นด้วยปัญญา ด้วยการพิจารณาเห็นตามความเป็นจริงของสังขาร ซึ่งมีลักษณะเกิดขึ้น เสื่อมสิ้นกันไป ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชา

The sensual craving is forever destroyed upon the entrance into Anagamiship

กามฉันท์ หรือ กามตัณหานี้ สลัดกำจัดตัดได้อย่างเด็ดขาด เมื่อเข้าสู่กระแสพระอนาคามิมรรค บรรลุถึงพระอนาคามิผล

ธมฺมวิตกฺโก

กับ

วิชาโยคศาสตร์

หน้าว่าง

๒๕ มิถุน ๖๙.

ขอประทานกราบเรียน พระคุณ

เกล้าฯ ขอประทานถวายอุทิศกาย
ร่างกายปัจจุบันนี้ ซึ่งเกล้าฯ มั่นใจว่า
ทำให้มีอิสรภาพตามสมควรแล้ว ศพนี้-
ทางร่างกายที่ถูกต้องตามกฎของธรรมชาติ
โดยสมัครเสมอใจ ๆ ละช่วยสร้างเสริมให้
รูปขันธ์นี้เป็นเรือนอันแข็งแรงมั่นคงและ
ทนทานเป็นที่อาศัยของจิตขันธ์ใดๆ ต่อไป
ภายภาคหน้า ห่างจากโรคภัยต่างๆ มีโอ-
กาสใช้ชีวิตช่วยยังประโยชน์ให้แก่โลกได้
ยืดยาวจนสุดเขตรายุขัยแห่งตน

เกล้าฯ เป็นเด็กขี้โรคมาแต่เดิม
ในวัยหนุ่ม ผู้ชายก็ขี้โรค ทั้งเกล้าฯ ได้
เคยถูกกักขังอดหลับอดนอนจนร่างกาย
ซูบโซมมาครั้งหนึ่งแล้ว ในระหว่างรับราช-
การ ถึงกับเป็นโรคเส้นประสาทอ่อน
(Neurasthenia) มีร่างกายผอมซีด สาม-
วันดี สี่วันไข้ จนสมเด็จพระบรมโอรส-
าธิราชสยามเจ้าฟ้าวชิรุณหิศ ทรงออกพระ-
โอษฐว่า "เกรงว่าแกจะเป็นฝีในท้อง –
Consumption เสียแล้ว." เกล้าฯ ต้อง
ถูกส่งไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลศิริราช –
พยาบาล แต่การรักษาด้วยวิธีแพทย์ต่าง
ๆ หลายอย่างหลายชนิดไม่เป็นผลเลย
เกล้าฯ ได้พยายามมีทางร่างกายด้วยหลัก
เกณฑ์กฎของธรรมชาติตามลัทธิที่ได้ร่ำเรียน
ถวายมานี้ โดยสมัครเสมอจนทั่วที่เรียก

ว่า "เมื่อจะทำอะไร ต้องทำด้วยจริงๆ"
คนใดรับผล มีส่วนกับสังคมสมัยเรียน
มาคนนี้ ไม่ต้องใช้ยาไม่ต้องฉีดต่างๆ
หรือปรึกษาหมอในเรื่องโรคกับส่วนตัว
สักเลย.ๆ.

ท่าบริหารร่างกาย

ประจำวัน

๑. ตอนตื่นนอนก่อนลุกขึ้นจากที่นอน ๔ ท่า ดังนี้ -

๑. ยืด. (Stretch)
๒. แฟ่วท้อง (Pumping)
๓. เตะขึ้น (Kick up)
๔. ขยับท้อง (Churning)

๒. เมื่อลุกขึ้นจากที่นอนแล้ว ไปยืนที่ที่อากาศโล่งที่เปิดตรงช่องลม หายใจยาวสูดอากาศสด ๆ (Fresh air) เต็มปอดให้เต็มที่ ๔ ท่า ดังนี้ -

๑. อัดลม (Packing)
๒. หายใจยาวสูดลมเต็มปอดตอนบน (Upper chest breathing.)
๓. หายใจยาวอัดลมดันให้ท้องโป่งพอง (Abdominal breathing)
๔. หายใจยาว สูดลมเข้าอกให้ซี่โครงกาง (Costal breathing)

ในขณะที่ทำท่าเหล่านี้ ควรหลับตาและใจตั้งเป็นสมาธิอยู่ในท่าที่กำลังทำอยู่นั้น เมื่อจบท่าแล้วลืมตาเวลาลืมตานั้นต้องลืมจริงๆ ช้าๆ เพ่งพองจ้องออกไป แล้วต่อไปหลับตาสูด

ไปถอดมา สันขังบน ลงขังล่าง ถอด
ซ้าย ถอดขวา และถอดเป็นวงกลม
นี่เป็นการบริหารดูดซึมส่วนหนึ่ง ๆ.

๓. ดื่มน้ำ ๑ ถ้วยแก้วเต็มๆ ก่อที่จะใช้
ดื่มยา สำหรับผู้ที่มีอายุล่วงเข้าเขตร์
ปัจฉิมวัยแล้วไม่ควรดื่มน้ำเย็นในตอน
ตื่นนอนเช้าๆ ท้องว่างๆ ควรดื่มน้ำต้ม
เดือดแล้วอุ่นๆ หรือดื่มน้ำเปล่าๆ ไม่ได้
ก็ควรเลือกชนิดหน่อย หรือมีสิ่งแทน
ให้ดื่มได้ แต่อย่าให้มากนัก เพราะชา
มีฤทธิ์ให้ไทษแก่ร่างกายอยู่บ้าง ไม่
เหมาะสำหรับดื่มในเวลาท้องว่าง ตื่นนอน
ใหม่ๆ ตอนเช้า.

๔. ไปถ่ายอุจจาระ: ทำกิจจะเสียเวลาชั่ว
ไป ควรเอาหนังสือติดมือไปอ่านด้วย.

ต่อนี้ไป ลงมือทำงาน (Work) ได้.

๕. เมื่อทำงานเสร็จ ก่อนรับประทาน
อาหาร ควรออกกำลังกาย ๓ ท่า ดังนี้ -
๑. ยืนกางแขนบิดตัว เอามือแตะปลาย
เท้าซ้ายขวา (Tickle toe)
๒. เขย่าตัว (Rep hop)
๓. จ้องดาวเหยี่ยวดิ่งลง. (Star gazer-
เหยี่ยว: Hen peck)

แล้ว ดื่มน้ำ ๑ ถ้วยแก้ว ก่อน
รับประทานอาหาร สัก ๑๕ นาที
เมื่อรับประทานอาหารแล้วใหม่ๆ
ไม่ควรอ่านหนังสือหรือใช้สมองคิด

เลย ควรดูบ หรือเดิน หยิบโน่น หยิบ
นี่ นิดๆ หน่อยๆ เป็นต้น และไม่ควร
ตีมหัด รอให้ลมรู้สึกว่าอาหารย่อยเรียบ
ร้อยจนเขาท้องแล้วจึงตีมหาได้มากๆ.

---

๖. ก่อนอาบน้ำตอนสะเทินวันกลางดึก
ควรดัดตนสักอย่างหนึ่ง ๙ ท่ ดังนี้:-
๑. ยืด (Stretch)
๒. แหม่วท้อง (Pumping)
๓. เตะจิ้น (Kick up)
๔. บดท้อง (Churning)
๕. ยืนกางแขนงอตัว เอามือแตะ
ปลายเท้าทีละข้าง (Pickle toe)
๖. เขย่าตัว (Pep hop).
๗. ค้อมตรงและแอ่นตรง (Stargazer
และ Hen peck)

ท่ดัดตนเหล่านี้ ถ้าท่าให้มากเกินไปก็ให้โทษ หรือไม่ท่าเลยก็ไม่ให้คุณ ต้องให้คุณจริงๆ ต้องทำอย่างพอดีๆ ไม่ไปทางที่สุดโต่งทั้งสองข้าง.

ควรมีความประมาณประมาณใดสูดแล้วแต่ละโปรด

เกสร ๆ. ชมมวิตถโก.

พระเครื่องและพระบูชาของท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก)

ประเทศไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ชาวไทยส่วนใหญ่เกือบทั้งประเทศนับถือศาสนาพุทธ จึงมีการสร้างพระพุทธรูปมาตั้งแต่สมัยคันธาราช โดยถือว่าเป็นอุเทสิกเจดีย์สำหรับไว้บูชากราบไหว้ เป็นตัวแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การสร้างพระเครื่องก็ดี พระพุทธรูปบูชาก็ดี ไม่ว่าองค์เล็กหรือองค์ใหญ่ ได้สร้างกันมาตั้งแต่สมัยโบราณกาล สมัยก่อนคนไทยที่เข้าไปทำบุญในวัดต่าง ๆ จะต้องนั่งพิมพ์พระเป็นเนื้อว่านบ้าง ดินเผาบ้าง ใส่หม้อดิน ไห โถ หรือภาชนะอื่น ๆ นำไปฝังตามบริเวณวัดทั่วไป ส่วนมากจะพบได้ตามภาคอีสาน เช่นพระว่านจำปาสัก มาในสมัยรัตนโกสินทร์ก็มีพระเครื่องที่สร้างไว้ซึ่งจุดประสงค์ส่วนใหญ่ก็เพื่อแจกจ่ายให้แก่สาธุชนนำไปเคารพบูชา เช่นพระเครื่องสมเด็จ ของสมเด็จพุฒาจารย์ (โต) ซึ่งสร้างบรรจุไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ ก็มี แจกแก่ประชาชนก็มาก การสร้างพระในยุคก่อน พระคณาจารย์ต่าง ๆ จะสร้างพระด้วยตนเอง ปลุกเสกเอง ไม่มีการทำพิธีพุทธาภิเษกใหญ่โตเหมือนในปัจจุบันนี้ แต่พระที่สร้างในยุคก่อนกลับมีพระพุทธคุณสูง และเป็นที่นิยมบูชาแก่มหาชนทั่วไป เช่น พระสมเด็จของสมเด็จพุฒาจารย์ (โต) พระวัดพลับ พระหลวงปู่เอี่ยมวัดหนัง พระหลวงปู่ไข่วัดเชิงเลน พระหลวงพ่อแก้ว ชลบุรี เป็นต้น หันกลับมาดูพระเครื่องที่สร้างในสมัยนี้ ส่วนใหญ่ที่สร้างจะทำพิธีพุทธาภิเษก โดยมีพระคณาจารย์มานั่งปรกเป็นจำนวนมาก แต่ความนิยมของมหาชนกลับมีน้อย ที่เป็นเช่นนี้ก็คงจะเป็นเพราะมหาชนส่วนใหญ่ต่างก็มีความเลื่อมใสในปฏิปทาของพระอาจารย์องค์ใดองค์หนึ่งโดยเฉพาะ จึงนิยมที่จะเสาะหาบูชาพระที่ปลุกเสกโดยพระอาจารย์ที่ตนเองเคารพบูชา ในยุคปัจจุบันนี้ก็ยังมีพระเกจิอาจารย์ที่สร้างพระเครื่องและปลุกเสกด้วยตนเองเหมือนกันและมีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่นิยมแก่มหาชนในปัจจุบัน ไม่แพ้พระเกจิอาจารย์ในยุคก่อน เช่น หลวงพ่อวัดปากน้ำ หลวงพ่อกลั่น วัดพระญาติ หลวงพ่อคง วัดบางกะพร้อม หลวงพ่อแดง วัดเขาบันไดอิฐ ท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก) ซึ่งพระเกจิอาจารย์ที่ผู้เขียนได้เอ่ยนามข้างต้นนี้ พระที่สร้างท่านจะปลุกเสกด้วยตนเองทั้งสิ้น

การสร้างพระในสมัยปัจจุบัน เหตุที่ไม่ค่อยจะมีผู้นิยมก็เพราะส่วนใหญ่ที่สร้างมีจุดที่มุ่งไปทางด้านการค้าเสียมากกว่า มิใช่เป็นการสร้างเพื่อประโยชน์แก่หมู่มนุษย์ ผู้เขียนเองบางครั้งก็ได้ยินกับหูตนเอง โดยมีการกล่าวถึงผู้สร้างพระในยุคนี้ว่า "สมณพาณิชย์" ผู้เขียนรู้สึกเศร้าใจมาก เมื่อได้ยินคำพูดเช่นนี้ มิทราบจะกล่าวประการใดได้อีก เพราะบางครั้งคำพูดที่กล่าวมาแล้วนั้นก็มีความจริงอยู่บ้าง ในปัจจุบันมีการให้สมญานามกันแปลกๆ ในวงการพระเครื่อง เช่น ผู้ที่ชอบสะสมพระเครื่องมักมีผู้เรียกเขาว่า "นักเล่นพระ" ถ้าใครมีพระเครื่องมากหน่อยก็เรียก "นักเลงพระ" ถ้าดูพระเก่งก็จะเรียกว่า "เซียนพระ" ซึ่งผู้ที่ถูกเรียกก็รู้สึกภาคภูมิใจเสียอีก แสดงว่าคนสมัยนี้มองเห็นว่าการสะสมพระเครื่อง หรือบูชาพระเครื่องเป็นเรื่องที่ไม่น่านิยมนัก จึงพูดจากล่าวขวัญถึงในแง่ที่ไม่ค่อยจะเป็นมงคลไม่เหมือนคนในสมัยก่อน เมื่อใครได้รับพระไปบูชา เขาจะถือเสมือนว่าเขาได้รับสิ่งที่มีค่าอย่างหาที่เปรียบมิได้ จะเก็บบูชาไว้ในที่อันควร ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่าวงการพระในสมัยปัจจุบันแตกต่างจากวงการพระเครื่องในสมัยก่อน ๒ ประการคือ ๑. ปฏิปทาของผู้สร้าง ๒. การปฏิบัติบูชาของผู้ที่เป็นเจ้าของพระ

พูดถึงการปฏิบัติบูชาของคนสมัยก่อนนั้น รู้สึกเขาเคร่งครัดมาก และพูดจริงทำจริง เกรงกลัวต่อบาป เวลาจะทำสิ่งใดเขามักจะนึกถึงพระเสมอ โดยถือพระเครื่องเป็นเครื่องเตือนสติ สร้างแต่กรรมดีเสมอ เมื่อประสบกับภยันตรายต่างๆ จึงแคล้วคลาดไปได้ ซึ่งตรงกับคำพูดที่ว่า "พระย่อมคุ้มครองแต่ผู้ที่ประกอบกรรมดีเท่านั้น" ในปัจจุบันผู้ที่แสวงหาพระมักมีจุดประสงค์ไม่เหมือนกัน บางพวกหาไว้เพื่อ "ประดับบารมี" บ้างก็เป็น "สินค้า" "คุ้มกัน" "ค้าขาย" บูชา" ต่างกันไป บางคนมีพระเครื่องห้อยคอไว้เต็มคอ แต่เมื่อมีผู้ถามว่าแขวนพระไว้ทำไม ต่างก็ตอบไปต่างๆ กัน บางคนตอบว่าไว้ป้องกันตัวบ้าง ไว้เป็นเมตตามหานิยมบ้าง บางคนก็ตอบไม่ถูกว่าตนเองแขวนพระเพื่ออะไร ฉะนั้น เราลองมาพิจารณาดูให้ดี ถ้าเรามีพระเครื่องสมเด็จพุฒาจารย์ (โต) แท้ๆ สัก ๑ องค์ แต่ถ้าเราไม่กระทำความดี เที่ยวไปเกะกะระรานชาวบ้าน ชาวบ้านเขาก็คงไม่เมตตาเราแน่ บางคนหวังอิทธิฤทธิ์เพื่อให้เก่งกล้า คงกระพัน ใครทำอะไรไม่ได้ แต่ก็ไม่มีใครที่จะรอดพ้นความตายไปได้สักคน บางคนหวังโชคลาภ แต่ถ้าไม่เสาะแสวงหาก็ยากที่จะได้ แม้จะแขวนพระหลวงพ่อแก้วสักสิบองค์ ส่วนที่จะพูดว่าการห้อยพระเครื่องเพื่อเป็นพุทธานุสติ เป็นเครื่องระลึกถึงพระพุทธเจ้า ระลึกถึงพระธรรมคำสั่งสอน เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวให้บุคคล

นั้นประพฤติปฏิบัติในทางที่ชอบที่ควร ก็ยังไม่ค่อยพบ ฉะนั้น จึงเป็นการวินิจฉัยยากเหลือเกินว่าใครที่จะห้อยพระเครื่องกัน เพื่อความมุ่งหมายหรือเจตนาอย่างไร ดังเช่นในปัจจุบันนี้ พระเครื่องพระบูชาในเมืองไทยเราจึงเป็นที่รู้จักกันมากทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ ส่วนจะศักดิ์สิทธิ์จริงหรือไม่นั้น ผู้เขียนจะขอคัดเอาตอนที่ ร.ต. การุณย์ เขียนไว้ในหนังสือสีฟ้าหน้าที่ ๖๕ ว่า ในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่องนี้ "ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก" บอกว่า เป็นสิ่งที่เป็นไปได้จริง เพราะเกี่ยวเนื่องจากอำนาจจิต แต่ต้องเป็นความสัมพันธ์กัน ระหว่างผู้สร้างพระเครื่องกับผู้ที่นับถือ ขั้นแรกผู้สร้างคือผู้ถ่ายทอดลมปราณหรืออำนาจจิตลงในวัตถุที่จะถ่ายทอด จะต้องมีอำนาจจิตสูง ถ่ายทอดไปโดยไม่เห็นแก่อามิสสินจ้างใดๆ ด้วยความบริสุทธิ์และจะต้องเป็นผู้มีศีลบริสุทธิ์ ส่วนผู้นับถือนั้นจะต้องมีศรัทธาอย่างจริงใจ มีจิตเพ่งอยู่กับวัตถุศักดิ์สิทธิ์นั้นจนเกิดเป็นพลังจิตของตนเองขึ้นด้วย เป็นความเชื่อมั่นจึงจะเกิดอำนาจและอิทธิฤทธิ์

ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก บอกว่า ถ้าผู้นับถือมีใจมั่นเองไม่ต้องมีพระก็ได้ เพราะพลังใจของตัวเองก็มีอำนาจอยู่เช่นกัน ท่านเล่าว่า มีเรื่องเล่ากันมาแต่โบราณว่า มีชายหนุ่มคนหนึ่งมีพระเครื่องศักดิ์สิทธิ์อมไว้ในปาก แล้วเดินทางไปถูกคนร้ายหลายคนทำร้าย ชายหนุ่มผู้นั้นก็สู้พลางนึกถึงพระที่ตนอมไว้ไปพลาง แต่บังเอิญเมื่อถูกต่อยปาก พระที่อมไว้เกิดหลุดกระเด็นออกไป จึงก้มลงเก็บขณะนั้นกำลังชุลมุนวุ่นวายอยู่ จึงไม่มีเวลาที่จะดูก็เก็บเอาลูกเขียดขึ้นมาไว้ในปาก เมื่อลูกเขียดเข้าไปอยู่ในปากก็ดิ้น ชายหนุ่มคนนั้นเข้าใจว่าพระท่านช่วยแล้วถึงกับเต้นได้ ก็เกิดกำลังใจสู้ จนกระทั่งเหล่าร้ายนั้นแตกหนีไป เมื่อได้รับชัยชนะแล้วก็คายพระออกมาดู "อพิโธ่เอ๋ย" กลายเป็นลูกเขียดไปได้ ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก บอกว่า นี่เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า อำนาจของจิตคือความมั่นใจ เมื่อมีความมั่นใจจิตก็เกิดพลังลี้ลับ สามารถทำได้ทุกอย่างแม้จะไม่มีพระห้อยคอก็สามารถทำได้สำเร็จ เพราะกระแสจิตมีอำนาจลึกลับ เหมือนกระแสไฟฟ้า เราจะดูด้วยตาเปล่าไม่ได้ ต่อเมื่อเราเอาสายบวกกับสายลบมากระทบกันเราจึงจะรู้ว่ามีพลังสูง จนเกิดประกายไฟ หรือไม่เราจะสังเกตได้ว่าขณะที่ไฟไหม้บ้านตามปรกติคนเราธรรมดาน้ำเต็มตุ่มต้องใช้หลายคนยกจึงจะยกได้ แต่ขณะไฟไหม้เหตุไฉนคนเพียงคนเดียวจึงแบกออกมาได้ นี่ก็แสดงว่าผู้ที่ขณะที่แบกตุ่มอยู่ตอนนั้นกระแสจิตกำลังมุ่งอยู่ที่ตุ่มน้ำลูกนั้นจุดเดียว จึงสามารถที่จะมีพลังภายในอันมหาศาลเช่นนั้น ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกได้ยกย่องพระเครื่องของสมเด็จพุฒาจารย์ (โต) วัดระฆัง ว่าเป็นพระเครื่อง

ที่ดี เพราะสมเด็จโตท่านสามารถที่ถ่ายทอดอำนาจจิตลงในพระเครื่องของท่านได้มาก และผู้สร้างก็มีเจตนาอันบริสุทธิ์ ทำให้พระเครื่องของท่านจึงไม่เสื่อมจากอำนาจจิตได้ง่าย แต่ท่านไม่เคยพูดถึงพระเครื่องที่ท่านสวดแผ่เมตตาให้ เพียงแต่กล่าวว่าผู้ใดที่มีพระที่ท่านสวดแผ่เมตตาไว้ ก็ต้องนับถือพระและทำจิตใจอย่างพระ แล้วนึกถึงแต่ชื่อท่านว่า "ธมฺมวิตกฺโก" ก็พอ ซึ่งมีความหมายว่า "ผู้ตริกในธรรม" ความหมายก็คือผู้ใดที่มีพระของท่าน ก็ต้องนึกถึงธรรมของท่านเสมอว่า "จงสร้างแต่กรรมดี ดีกว่าขอพร" ฉะนั้นผู้ใดที่มีพระของท่านติดตัวอยู่มิใช่สักแต่จะมีหรือห้อย ถ้าไม่ปฏิบัติตามที่ท่านบอกไว้ ผู้เขียนคิดว่าพระก็คงไม่สามารถคุ้มครองป้องกันได้ และถ้าผู้ใดสามารถที่จะประพฤติปฏิบัติตามคำสอนของท่าน ก็จะทำให้ผู้นั้นประสบแต่ความเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นไป และที่พิเศษจากนั้น ผู้เขียนจะขอเตือนว่า ไม่ว่าผู้ใดที่มีพระเครื่องที่ท่านสวดแผ่เมตตาให้ แต่เป็นบุคคลที่อกตัญญูละก็จะถึงแก่ความวิบัติทันที ซึ่งเรื่องนี้ผู้เขียนได้เคยพบเห็นมาแล้ว ส่วนความศักดิ์สิทธิ์นั้นผู้เขียนเชื่อแน่ว่า มีความศักดิ์สิทธิ์ไม่ยิ่งหย่อนกว่าสมเด็จพุฒาจารย์ (โต) วัดระฆังแน่ ๆ และในด้านปฏิปทาของท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก ผู้เขียนมั่นใจได้ว่าไม่มีพระภิกษุองค์ใดที่จะสามารถปฏิบัติได้เสมอเหมือนการที่ท่านมีจิตใจเด็ดเดี่ยวบำเพ็ญเพียรในการปฏิบัติธรรม ถึงแม้จะได้รับความยากลำบากอย่างไร ก็ไม่สามารถที่จะทำให้ท่านท้อถอยลงได้เลย

ท่านเป็นผู้ที่ถึงพร้อมด้วยขันติ คือมีความอดทนเป็นเลิศ เช่น ครั้งที่ท่านถูกอสรพิษกัด ท่านก็ไม่ละความพยายามที่จะปฏิบัติในศาสนกิจ มิได้ว่างเว้น และมิได้สนใจต่อร่างกายที่จะรับทุกขเวทนาขนาดไหน สมดังพุทธภาษิตบทหนึ่งกล่าวว่า "สตฺถุโน วจโนวาทำ กโรติเยว ขตฺติโก ปรมาย จ ปูชาย ชินำ ปูเชติ ขนฺติโก" "ผู้มีขันติชื่อว่าทำตามคำสอนของพระศาสดา และผู้มีขันติชื่อว่าบูชาพระชินเจ้าด้วยบูชายิ่ง" ท่านเป็นผู้ที่ถึงพร้อมด้วยขันติไม่สะดุ้งกลัวต่อสิ่งต่าง ๆ แม้แต่ในด้านการกตัญญูกตเวทีของท่านก็เป็นเครื่องหมายแสดงออกเป็นเลิศหาผู้เปรียบเสมอยากยิ่ง ท่านยอมอุทิศชีวิตบวชเพื่อบูชาคุณ ที่ล้นเกล้ารัชกาลที่ ๖ ได้ทรงชุบเลี้ยงท่านมา นี่ก็แสดงให้เห็นว่า ท่านมีความกตัญญูเป็นยอด ผู้เขียนจะขอกล่าวว่าการนับถือพระเครื่องนั้น ในทางที่ถูก เมื่อท่านมีพระอยู่ในตัวหรือใกล้ตัว ก็ให้ถือพระนั้นเป็นพุทธานุสติ เป็นเครื่องเตือนสติอยู่เป็นนิจ เพราะพระพุทธองค์ท่านสอนโปรดให้แต่มนุษย์ — หมู่สัตว์ ไม่ให้เบียดเบียนกัน ดังหน้าแต่กระทำ

ความดีให้ละในทางที่เป็นโทษ ส่วนที่เป็นรูปของพระสงฆ์ก็ให้เป็นสังฆานุสติ เพราะพระสงฆ์เป็นสาวกที่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

ฉะนั้นในเมื่อเราจะเคารพบูชาในพระเครื่อง ก็จำเป็นจะต้องปฏิบัติตามด้วย ก็จะเป็นกำลังมหาศาลที่จะทำให้ชีวิตของท่านทั้งหลายประสบแต่ความสุขยิ่งขึ้นไป เปรียบเสมือนรถยนต์ที่ดีจะต้องมีส่วนประกอบที่สมบูรณ์ แม้แต่ถนนหนทางหรือผู้ใช้ ถ้าขาดอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็ไม่สามารถจะใช้ได้ฉันใด ผู้ที่มีพระเครื่องที่ท่านสวดแผ่เมตตาจิต ถ้าปฏิบัติตามที่ท่านสอนไว้ ก็จะทำให้ผู้นั้นเจริญรุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้น ไม่ใช่เมื่อมีพระเครื่องห้อยคออยู่ หรือมีพระพุทธรูปบูชาที่บ้าน ก็จะอำนวยประโยชน์ให้ทุกประการดังที่ปรารถนาโดยไม่ต้องปฏิบัติอะไรเลย อย่างเช่นทุกวันนี้ส่วนมากไม่ว่าใคร ๆ ก็ตามที่หาพระเครื่องคุ้มกัน บางท่านห้อยพระอยู่ในคอ แต่ไม่รู้จักไหว้พระก็มี บางทีก็คุยถึงหลักธรรมเก่ง แต่ก็ทำตนไม่เหมาะสม คิดว่าตนเองมีของดีแล้วก็ไม่จำเป็นจะต้องทำอะไร ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก ท่านเคยยกตัวอย่างว่า ถ้าอยากจะให้มีคนเมตตาก็ต้องทำตนให้คนอื่นเขาเมตตาเรา โดยประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอน เช่น

๑. รู้จักการให้ทาน บันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่นที่ควรให้บัน

๒. มีปิยวาจา คือเจรจาที่อ่อนหวาน

๓. อัตถจริยา คือประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น เช่น การช่วยเหลือเขา เป็นต้น

๔. สมานัตตตา คือเป็นคนที่ไม่ถือตัว ถือชั้นวรรณะ

หลักที่ท่านได้กล่าวสอนนี้ถ้าผู้ใดปฏิบัติได้ ก็จะมีคนเขาเมตตา สงสาร เมื่อเราต้องการที่จะให้ผู้อื่นเมตตาเรา เราก็ต้องเมตตาต่อเขาด้วย และด้วยอานิสงส์แห่งความเมตตาก็จะทำให้ผู้นั้นไม่ได้รับอันตรายจากอาวุธทุกชนิด ถ้าเราต้องการให้มีเงินทองมีลาภผลอยู่เนือง ๆ ก็ต้องปฏิบัติตนในธรรมดังนี้คือ

๑. อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น มีความขยันในการงาน

๒. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา รู้จักเก็บรักษาทรัพย์สมบัติเดิม

๓. กัลยาณมิตตตา มีเพื่อนดี ไม่คบคนชั่วเป็นมิตร

๔. สมชีวิตา ดำรงชีวิตโดยสมควรตามกำลัง ไม่ฟุ่มเฟือย รู้จักการใช้จ่าย

เมื่อผู้ใดได้ประพฤติธรรมตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น ก็จะประสบแต่โชคลาภมีเงินทองใช้ไม่ยากจน การนับถือพระอย่างนี้จึงจะเรียกได้ว่าเป็นผู้ที่นับถือพระในทางที่ถูกที่ควร และพระนั้นก็จะมีพลังความศักดิ์สิทธิ์ยิ่ง ๆ ขึ้นอีก จะช่วยปกป้องคุ้มครองแก่ผู้ที่นับถือ และจะทำให้ผู้นั้นมีจิตใจผ่องใสเป็นสมาธิมีพลังจิตยิ่งขึ้น มีบางคนอาจจะเถียงว่าเขาได้ประพฤติธรรมนั้นแล้วไม่เห็นจะได้ดีตรงไหน แต่บางคนทำความชั่วด้วยซ้ำไป กลับได้ดีมีความสุขสบาย ซึ่งเรื่องนี้ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก ได้กล่าวว่าเป็นเรื่องของกรรมเก่า คนเราทุกคนจะต้องมีกรรมเป็นที่ตั้งของตนแตกต่างกันไป ถึงแม้ว่าการกระทำจะต่างกรรมต่างวาระ แต่ก็จะเป็นผลสะท้อนได้ เปรียบเสมือนการเตะลูกบอลชนกำแพง ย่อมสะท้อนกลับเข้าหาตัวเราเอง ถ้าเราไม่เตรียมป้องกันไว้ แม้แต่พระโมคคัลลาน์ซึ่งสำเร็จพระอรหันต์ ก็ยังหนีกรรมเก่าไม่พ้น เพราะกรรมเมื่อชาติปางก่อนรุนแรงมาก ส่วนคนที่มีบุรพกรรมมาดี คือได้สร้างกุศลมาดีแล้วในอดีต จะเป็นชาติก่อนหรืออย่างไรก็ตาม เมื่อมาประพฤติปฏิบัติดีในชาตินี้ คือมี อตฺตสมฺมาปณิธิ ย่อมจะได้รับผลของการกระทำนั้นยิ่งกว่าผู้ไม่ได้สร้างสมความดีมาก่อนในอดีต แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ประพฤติธรรมย่อมได้ผลเสมอเที่ยงแท้แน่นอน จะมากหรือน้อยก็ต่างกัน ด้วยเหตุผลดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

สำหรับปัจจุบันนี้ พระเครื่องที่ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกสวดแผ่เมตตาให้ เป็นพระเครื่องที่อยู่ในความนิยมของมหาชนเป็นอันมาก ผู้เขียนจึงขอเขียนแต่เฉพาะเรื่องพระเครื่องเท่านั้น ส่วนเรื่องการปฏิบัติธรรมของท่าน ผู้เขียนไม่สามารถที่จะอาจเอื้อมไปเขียนวิจารณ์ได้ สำหรับประวัติของท่านก็ได้อาศัยศึกษามาจากผู้ที่ได้ใกล้ชิดบ้าง ตามหนังสือต่าง ๆ บ้าง มีบางท่านกล่าวว่าผู้เขียนประวัติของท่านธมฺมวิตกฺโกบางคนเขียนประวัติท่านผิดบ้างถูกบ้าง ผู้เขียนจึงพยายามที่จะเขียนเท่าที่รู้มาเท่านั้น นอกเหนือจากนั้น ผู้เขียนไม่สามารถจะเขียนได้ การที่ผู้เขียนได้เขียนประวัติท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกขึ้นนั้น เพราะเห็นว่าปัจจุบันนี้ มีผู้เข้าใจผิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ท่านปลุกเสกพระ แจกพระบ้าง จนเป็นข่าวทั้งทางหน้าหนังสือพิมพ์ก็มีบ้างก็พูดกันไปในทางที่ไม่เป็นมงคล ฉะนั้นข้าพเจ้าจะขอยืนยันในที่นี้เสียเลยว่า ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกมิได้มีพระแจกแก่ผู้ใดทั้งสิ้น เหตุผลถ้าท่านมีแจกจริง ทำไมญาติท่านหลานท่านจึงมิได้รับ ถึงจะไปขอท่านก็จะปฏิเสธ ท่านไม่เคยทำพระอย่างที่คณาจารย์ต่าง ๆ แม้แต่การปลุกเสกท่านก็ปฏิเสธอีกเช่นเดียวกัน ท่านผู้อ่านคงจะสงสัย เอ๊ะ ทำไมในเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ ยังประกาศออกทั่วไปว่า ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกประกอบพิธีพุทธาภิเษก

ผู้เขียนต้องการจะให้ผู้อ่านได้ทราบความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับพิธีพุทธาภิเษกว่า ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกท่านมีความเห็นอย่างไร เพื่อให้ทุกคนเข้าใจท่านไปในทางที่ถูกต้องเสียที ตามปฏิปทาที่ท่านได้ประพฤติปฏิบัติมานี้

ผู้อ่านส่วนใหญ่ก่อนที่จะได้อ่านหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนคิดว่าท่านจะต้องได้เห็นภาพที่ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก สวดแผ่เมตตาให้ ลักษณะการนั่งสวดก็แปลกไปกว่าที่ได้เคยเห็นมา แม้แต่ผู้เขียนเองก็เคยได้ร่วมในงานพิธีพุทธาภิเษกมาก็หลายแห่ง ก็ยังไม่เคยเห็นผู้ใดทำอย่างท่าน และท่านก็ได้บอกเกี่ยวกับเรื่องพุทธาภิเษกนี้ว่า "พุทธาภิเษก" มาจากคำว่า พุทธ + อภิเษก แปลความหมายจากบาลี อภิเษก หมายถึงการแต่งตั้งให้เป็น ส่วน พุทธ ก็คือ นาม ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่นเอง เมื่อนำเอาคำว่า พุทธ มาบวกเข้ากับคำว่า อภิเษก เข้าก็จะเป็น "พุทธาภิเษก" จะมีความหมายว่า การแต่งตั้งให้เป็นพระพุทธเจ้า ท่านจึงปฏิเสธในเรื่องนี้โดยสิ้นเชิงว่า ท่านเป็นแต่เพียงสาวกของพระพุทธเจ้า ไม่สามารถที่จะแต่งตั้งวัตถุธาตุใด ๆ ก็ตามให้เป็นพระพุทธเจ้าได้ ถึงแม้รูปนั้นเขาจะสร้างขึ้นเป็นตัวแทนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ตาม หรือถ้าจะแปลคำว่า "พุทธาภิเษก" เป็นอีกนัยหนึ่ง ก็มีความหมายว่า "มีความถึงการหลุดพ้น" ท่านก็บอกอีกว่าท่านไม่สามารถที่จะเสกเป่าวัตถุธาตุต่าง ๆ ให้หลุดพ้นได้เช่นกัน

เมื่อใครก็ตามที่สร้างพระพุทธรูปมา ถึงแม้พระพุทธรูปนั้นยังไม่ได้เข้าพิธีก็ตาม แต่ก็ให้ถือเป็นพระพุทธรูปตามสภาพแล้วโดยสมบูรณ์ เหมือนครั้งสมัยสมเด็จพุฒาจารย์ (โต) วัดระฆัง มีอยู่ตอนหนึ่งที่นายชุ่ม จันทนบุบผา ได้เรียบเรียงไว้ว่า เมื่อคราวที่ท่านเจ้าประคุณสมเด็จ (โต) ไปสวดมนต์ที่บ้านชาวเหนือ (บ้านช่างหล่อในปัจจุบัน) ที่บ้านงานเขาเอาหุ่นพระพุทธรูปออกผึ่งแดดไว้ห่างทางเดินราว ๒ ศอก เมื่อท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ เดินผ่านมาในระยะนี้ ท่านก้มกายยกมือขึ้นประนมขึ้นเหนือศีรษะกระทำคารวะก่อน ซึ่งนายเทศน์ผู้ช่วยเจ้าภาพเป็นที่คุ้นเคยกับสมเด็จฯ ได้เรียนถามท่านว่า "กระผมสงสัยเพราะไม่เคยเห็นเจ้าประคุณสมเด็จฯ กระทำดังนี้" ท่านจึงตอบว่า "แต่ก่อนไม่เคยเห็นจริงจ้ะ แต่วันนี้เป็นเหตุที่บังเอิญจ้ะ เพราะฉันเดินมาในเขตอุปจารของท่านไม่เกิน ๔ ศอก จึงต้องทำดังนี้" นายเทศจึงเรียนถามว่า "ยังไม่ยกตั้งขึ้น และยังไม่เบิกพระเนตร จะเป็นพระหรือครับ "(หมายถึงการทำพิธีพุทธาภิเษก) ท่านก็ตอบว่า "เป็นจ้ะ เป็นตั้งแต่ผู้ทำหุ่นยกดินก้อนแรกวางลงบนกระดานแล้วจ้ะ เพราะผู้ทำตั้งใจให้เป็นองค์พระอยู่แล้ว เรียกว่า "อุเทสิก

เจดีย์ ยังไงเล่าจ๊ะ" นี่เป็นตอนหนึ่งที่ข้าพเจ้าเห็นว่ามีส่วนใกล้เคียงลักษณะ คล้ายคลึงกับสมเด็จวัดระฆังมาก ท่านจะถือว่าในเมื่อช่างที่สร้างพระพุทธรูปขึ้นมาก็เพื่อที่จะเป็นองค์แทนขององค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อใครกราบไหว้และปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์ก็ย่อมได้ผลเสมอกัน สมดังที่พระพุทธองค์สอนว่า "ปูชา จ ปูชนียานำ" "การบูชาท่านที่ควรบูชา" คือผู้ปฏิบัติบูชาหาใช่อามิสบูชาไม่ ถึงแม้ท่านจะไม่ยอมรับในเรื่องพุทธาภิเษก แต่ท่านก็ยอมรับในเรื่องการถ่ายทอดลมปราณหรืออำนาจจิตลงในวัตถุให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์ได้ แต่ก็ต้องประกอบด้วยศรัทธา ความเชื่อ ปสาทะ ความเลื่อมใส ของผู้รับด้วยดังที่กล่าวมาข้างต้น ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก ท่านไม่เคยทำพิธีพุทธาภิเษก เราจะสังเกตได้ทุกครั้งที่ลูกศิษย์นำวัตถุธาตุพระเครื่องไปให้ท่านปลุกเสกให้ ท่านจะบอกว่าท่านสวดแผ่เมตตาอธิษฐานจิตให้ได้เท่านั้น โดยท่านจะนั่งหันหน้าเข้าหาพระประธานของพระอุโบสถ และทุกครั้งจะต้องมีรูปสมเด็จพระอุปัชฌาย์อยู่ข้างหน้าเสมอ ต่อจากนั้นท่านก็จะทำการสวดมนต์ สรรเสริญพระ-พุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ และคาถาอื่น ๆ อีกรวมทั้งหมดมี ๔๕ บทด้วยกัน โดยเรือเอกชลิด ชัยสิทธิเวชช ได้บันทึกไว้ เพราะก่อนจะถึงวันพิธีที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ ท่านได้บอกให้เรือเอกชลิต เป็นผู้ตรวจทานเพื่อกันการสวดผิด ดังที่ได้นำมาลงไว้แต่ละบทดังต่อไปนี้

๑. นะโม ๓ จบ
๒. คาถาอาราธนาพระปริต
๓. ชุมนุมเทวดา
๔. คาถาจุดเทียนชัย
๕. นะโมอัฏฐการคาถา
๖. นมการสิทธิคาถา
๗. สัจจคาถา
๘. มหากรุณาคาถา
๙. พุทธมงคลคาถา
๑๐. มงคลสูตรปริตคาถา
๑๑. รตนสูตรปริตคาถา
๑๒. สังขิตกรณีปริต ฯ

๑๓. ขันธปริต ฯ

๑๔. โมรปริต ฯ

๑๕. ฉัททันตปริต ฯ

๑๖. วัฏฏกปริต ฯ

๑๗. เมตตานิสังสสูตร ฯ

๑๘. ธชัคคสูตรปริตอนุสสรณปาฐ ฯ

๑๙. สังขิตอาฏานาปริต ฯ

๒๐. อังคุลิมาลปุพพกโพชฌงคปริต ฯ

๒๑. ยันทุนนิมิตตัง ฯ

๒๒. พระอุทานคาถา ๕ บท มีดังนี้

(๑) ยทาหเว ฯ ล ฯ ยโต ปชานาติ สเหตุธัมมัง

(๒) ยทาหเว ฯ ล ฯ ยโต ขยัง บัจจายานัง อเวทิ

(๓) ยทาหเว ฯ ล ฯ สูโรว โอภายมันตลิกขัง

(๔) อเนกชาติสังสารัง

(๕) สุโขวิเวโก

๒๓. พุทธโอวาท โยธัมมัง บี่สสติ ฯ ล ฯ

๒๔. นะโม ๕ ชั้น

๒๕. ชินบัญชรคาถา (ของสมเด็จพระพุฒาจารย์ โต)

๒๖. เอตทัคคะคาถา (สมเด็จพระสังฆราช จวน)

๒๗. พุทธาภิเษก (ของสมเด็จพระสังฆราช แพ)

๒๘. ปริตตกรณปาฐ (คาถาเสกน้ำมนต์)

๒๙. ส่งเทวดา (เทวตาอุยโยชนคาถา)

๓๐. ท้ายเจ็ดตำนานมหาการุณิโก

๓๑. ชยันโต

๓๒. สุนักขัตตัง

๓๓. โสอัตถลัทโธ

๓๔. นัตถิเมสรณัง ฯ

๓๕. ยังกิญจิ รัตนังโลเก

๓๖. รัตนัตตยัปปภาวสิทธิคาถา (อรหังสัมมา)

๓๗. สุขาภิยาจนคาถา (ยัง ยัง)

๓๘. มงคลจักรวาลใหญ่

๓๙. พุทธชัยมังคลคาถา

๔๐. มงคลจักรวาลน้อย

๔๑. ยถา

๔๒. สัพพี (ให้พร)

๔๓. ภวตุสัพ

๔๔. โหตุสัพพะ

๔๕. สัพพะสิทธิคาถา

ส่วนพระบูชาและพระเครื่องทั้งหลายก็จะตั้งอยู่ด้านหลัง ผู้เขียนเชื่อว่าท่านผู้อ่านคงจะยังไม่เคยได้พบผู้ใดเขาทำพิธีกันแบบนี้แน่ และที่แปลกก็คือท่านจะสวดมนต์ของท่านดัง ๆ ให้ผู้ที่ร่วมอยู่ในพิธีได้ยินร่วมกันหมด ท่านจะสรรเสริญคาถาบทที่สมเด็จ ฯ วัดระฆังใช้เสมอคือ "ชินบัญชรคาถา" ส่วนมากท่านจะบอกว่า หลังจากท่านได้เสร็จกิจวัตรแล้ว ท่านก็สวดแผ่เมตตาอยู่ในกุฏิของท่านเสมอมิได้ขาด สำหรับการสวดนั้นจะต่างกันอยู่ที่สถานที่เท่านั้น และทุกครั้งที่ท่านสวดมนต์แผ่เมตตาจิตให้ ท่านจะนั่งประนมมือสวดเฉพาะองค์เดียวเท่านั้น จะไม่มีคณาจารย์อื่นมานั่งปรกด้วยเลย สำหรับรูปที่มีพระชุดสวดพุทธาภิเษกร่วมอยู่ด้วยนั้น ท่านได้บอกให้สวดต่อจากท่าน ซึ่งข้อนี้ตามที่ผู้เขียนคิด จะผิดหรือถูกขอให้ท่านผู้อ่านพิจารณาเองก็แล้วกัน ผู้เขียนว่าท่านไม่อยากจะสวดหมดทีเดียว เดี๋ยวใคร ๆ จะเข้าใจว่าท่านอวดตัว แม้แต่พระเครื่องที่ท่านสวดให้ท่านเจ้าคุณอุตมสารโสภณ ท่านก็บอกให้ทูลเกล้าถวายแต่สมเด็จพระบรมราชินีนาถเฉพาะพิมพ์ที่เป็นรูปพระพุทธรูปเท่านั้น ท่านห้ามมิให้เอารูปเหมือนของท่านถวาย ซึ่งท่านอาจจะเกรงว่าเป็นการอวดตัวเอง ในด้านส่วนตัวได้แก่การปฏิบัติของท่านนั้น ผู้เขียนเองก็ไม่สามารถจะอาจหาญไปวินิจฉัยหรือวิจารณ์การกระทำของท่านได้ นอกจากจะเก็บสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ มาเล่าสู่กันฟังเท่านั้น ข้อวิจารณ์ต่าง ๆ ตามหนังสือพิมพ์ ผู้เขียนเองก็ได้พยายามคัดเลือกนำมาลงพอเป็นสังเขปเท่านั้น ตอนนี้ผู้เขียน ๆ ถึงเรื่องที่ท่านรับสวดแผ่เมตตานับตั้งแต่ครั้งแรกเลย

เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ส่วนที่ท่านนั่งปรกครั้งแรกทีเดียวรวมหมู่อยู่ในพระอุโบสถวัดเทพศิรินทร์ฯ ครั้งแรกนั้น ผู้เขียนได้แยกไว้ต่างหาก เพราะถือว่าในงานครั้งนั้นมีพระคณาจารย์ร่วมนั่งปรกด้วยมิใช่มีเฉพาะท่านองค์เดียว ผู้เขียนจะขอเขียนเฉพาะของท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณก่อน เพราะถือว่าท่านอนุญาตให้สร้างเป็นองค์แรก และขอย้ำอีกครั้งว่าท่านมิได้สร้างพระ แต่ลูกศิษย์ท่านสร้างและให้ท่านสวดอธิษฐานให้เท่านั้น ก่อนจะสร้างก็ต้องขออนุญาตจากท่านก่อน ท่านจะถามว่าจะสร้างไปเพื่ออะไร ถ้าเพื่อประโยชน์ต่อประเทศชาติ ศาสนา ส่วนรวมแล้วละก็ท่านก็จะอนุญาต มีบางคนขออนุญาตจากท่านว่าจะสร้างเฉพาะเท่านั้นเท่านี้ แต่ก็ทำเกินหลายอย่าง ใส่ห่อไปร่วมพิธีด้วย ท่านก็จะพูดลอยๆ ว่า "ข้างนอกดูสะอาด แต่ข้างในสกปรก" (หมายถึงทำทุจริต นั่นเอง) ถึงใครจะปกปิดอย่างไรท่านก็สามารถจะรู้ได้ การที่ท่านสวดมนต์แผ่เมตตาจิตให้นั้น จะไม่เป็นการค้านกับคำสอนของท่านตั้งแต่แรกหรือ เหตุใดท่านจึงอนุญาตให้ลูกศิษย์สร้างได้ เรื่องเหล่านี้ผู้เขียนคิดว่า ท่านผู้อ่านคงจะเข้าใจในปฏิปทาของท่านทุกคน ปัจจุบันนี้เราทุกคนย่อมจะรู้ดีว่า เมืองไทยเราถ้าหากไม่มีพระเครื่อง ตามที่คณาจารย์ได้สร้างแจกจ่ายกันมาชั่วลูกชั่วหลาน ก็คงจะหาผู้ที่เข้าหาวัดกันยาก เดี๋ยวนี้จะสังเกตกันได้ทุกวัดถ้าวัดใดมีงาน ถ้าไม่มีพระแจกก็จะรู้สึกว่างานนั้นออกจะล้าหลังมาก เพราะส่วนใหญ่ยังไม่ได้เข้าถึงพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง บางคนก็เข้าใจกันอย่างถ่องแท้ถึงแก่นพระศาสนา บางคนก็เพียงเปลือกนอกเท่านั้น ทุกวันนี้คนไทยจะหาผู้ที่เข้าใจในหลักของศาสนาพุทธอย่างแท้จริงหายากมาก นอกจากนั้นพระพุทธศาสนาในเมืองไทยเรายังมีศาสนาพราหมณ์เข้ามาปะปนเป็นส่วนมาก จนแทบจะแยกไม่ออก แม้แต่ผู้ที่คลุกคลีอยู่กับพระยังไม่รู้ก็มี

ฉะนั้น เรื่องพระเครื่องจึงได้มีการสร้างขึ้นแจกจ่าย ตั้งแต่ครั้งเมื่อสมัยสมเด็จฯ (โต) ส่วนมาก ท่านถือว่าเป็นการต่อพระพุทธศาสนา เพราะท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ ท่านเป็นผู้หยั่งรู้เหตุการณ์ล่วงหน้าไว้ก่อน เราจะเห็นว่าสมัยนี้ไม่ว่าจะทำบุญวัดใดก็ตามถ้าไม่มีพระเครื่องแจก ก็รู้สึกว่าจะไม่มีผู้ใดสนใจเท่าที่ควร ฉะนั้น พระเครื่องจึงเป็นหลักสำคัญมากสำหรับผู้ที่ยังไม่เข้าใจในพระศาสนา และเป็นสิ่งที่พอจะเหนี่ยวรั้งจิตใจของผู้นับถือ ดีกว่าที่จะปล่อยให้เดินเปะปะไปตามยถากรรม พระเครื่องนั้นก็เปรียบเสมือนพี่เลี้ยงที่ช่วยประคับประคองไป เพื่อว่าวันหนึ่งเขาอาจจะมีโอกาสได้เข้าใจในพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริงก็ได้ ถ้าผู้ใดที่เข้าใจในหลักพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริงแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องมีพระคอยเป็นพี่เลี้ยง

นี่คือเหตุผลส่วนหนึ่งของพระคณาจารย์ทั้งหลาย ที่ท่านได้กล่าวไว้ ส่วนเหตุผลของท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกที่สำคัญก็คือ ท่านเห็นเจตนาดีของท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ ที่จะสร้างสาธารณประโยชน์แก่ส่วนรวม เช่น การสร้างพระอุโบสถและโรงเรียน ซึ่งทั้งสองอย่างนี้เป็นหลักสำคัญของประเทศชาติและศาสนา แต่การก่อสร้างทั้งสองอย่างนี้ก็ต้องใช้ทุนทรัพย์เป็นจำนวนมาก และผู้ที่ได้ร่วมการกุศลในครั้งนั้น ก็ใคร่อยากจะได้ของที่ระลึกจากท่านด้วย ฉะนั้น ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณจึงเข้าไปกราบเรียนถึงจุดประสงค์ เพื่อขอความเมตตาจากท่าน พร้อมกันนั้นท่านก็ได้อนุญาตให้ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ สร้างพระได้ตามประสงค์ เพื่อจะได้เป็นสังฆวัตถุตอบแทนน้ำใจจากผู้ที่จะร่วมสร้างในครั้งนั้นด้วย การสร้างพระอุโบสถและโรงเรียนท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกบอกว่า เพื่อประโยชน์ที่จะเกื้อกูลประเทศชาติและศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้น

ท่านผู้อ่านจะสังเกตได้จากประวัติของท่าน สมัยยังรับราชการอยู่ ท่านพยายามที่จะอบรมน้องของท่านให้สนใจในการศึกษา แม้แต่ตัวท่านเองก็ยังศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจัง เมื่อท่านเจ้าคุณอุดม ฯ เข้าไปนมัสการขอความเมตตาจากท่าน ท่านก็ยินดีพร้อมที่จะให้ความเมตตาอุปถัมภ์โดยตลอด แม้ว่าครั้งหนึ่งท่านเคยพูดว่า อาตมาไม่อยากให้ผู้ใดสร้างพระเครื่อง เพราะเปรียบเสมือนมีดสองคม ถ้าผู้ที่นำติดตัวไปยึดมั่นในคุณธรรมความดี เขาผู้นั้นก็จะเจริญรุ่งเรืองในชีวิต แต่ถ้าผู้ที่ได้รับไปประกอบกรรมทำชั่ว พระเครื่องนี้ขั้นแรกก็จะเป็นกำลังหนุนให้โจรมีกำลังเพิ่มขึ้น เพราะขึ้นชื่อว่าอำนาจจิตทุกท่านคงจะเข้าใจ นี่คือเหตุผลอย่างหนึ่งที่ท่านไม่อยากจะสวดแผ่เมตตาให้กับผู้ใด แต่ที่ท่านได้อนุญาตท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ ก็เพราะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม พร้อมกันนั้นท่านยังได้กำชับอีกว่า อาตมาเห็นสมควรที่พระครูอุดมคุณาทรเท่านั้นที่จะมีบารมีสร้างสำเร็จ อาตมารักเขาเหมือนลูก เพราะเขาเป็นคนซื่อแม้แต่จะว่าใครก็ไม่มี และท่านยังได้ย้ำเตือนอีกว่า ขอให้ท่านพระครูอุดมคุณาทรจงสังวรถึงเจตนาของท่านด้วย เพราะท่านเกรงว่าเมื่อท่านมีเจตนาอย่างนี้แล้ว แต่ถ้าผู้ใดนำของที่ท่านอธิษฐานจิตให้นำไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ผู้นั้นจะต้องถึงกาลวิบัติไป เพราะผิดจากเจตนาของท่าน ฉะนั้น การกระทำของท่านจึงเป็นเรื่องใหญ่สำหรับผู้คิดไม่ซื่อ ท่านจะถือกรรมเป็นหลักใหญ่ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของท่าน ผู้นั้นจะได้รับผลของกรรมนั้นเป็นผลสะท้อนในภายหลัง เปรียบเสมือนการส่องกระจกดูตนเอง จะเห็นรูปร่างของตนเองอยู่ในกระจกนั้น แต่ถ้าเราไม่ส่องกระจกดูเราก็ไม่รู้ว่ารูปร่างหน้าตาเรา

เป็นอย่างไร ผลของกรรมก็เช่นกัน ถ้าเราไม่สังเกตเราก็จะไม่รู้ เพราะว่าเรื่องบุญกรรมเป็นเรื่องละเอียด ไม่สามารถจะดูด้วยตาเปล่าได้ ฉะนั้นการที่ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก ท่านมีจิตใจอันบริสุทธิ์ ถึงพร้อมด้วยเจตนาเพื่อประโยชน์ส่วนรวมอันเป็นที่ตั้ง บุคคลใดที่นำของที่ท่านได้กระทำตั้งเจตนาไว้ เพื่อประโยชน์ส่วนตัวแล้วไซร้ ผู้เขียนคิดว่าผู้นั้นไม่นานก็คงจะต้องถึงการวิบัติตามที่ท่านกล่าวไว้เป็นแน่

ที่จังหวัดนครนายกมีวัดอยู่วัดหนึ่ง ชื่อวัดวังกระโจม วัดนี้ตั้งอยู่ริมถนนชลประทานหลวง นครนายก ระยะทางของวัดตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ ๑ กิโลเมตร ท่านพระครูสารเนติโกศล (หรึง) เป็นเจ้าอาวาส พระอุโบสถในวัดนี้ได้ชำรุดทรุดโทรมลงมาก อาจจะเป็นอันตรายแก่พระภิกษุ—สามเณร ขณะปฏิบัติกิจวัตร และไม่สะดวกแก่การทำสังฆกรรม ท่านพระครูสารเนติโกศล (หรึง) จึงได้ปรึกษาคณะกรรมการวัด เพื่อจะสร้างพระอุโบสถหลังใหม่ขึ้นแทน เพราะหลังเก่าไม่สามารถที่จะซ่อมแซมใหม่ได้ และได้มอบหน้าที่ให้ท่านเจ้าคุณพระวรญาณวิสุทธิ์ (เขียน วรเลโข) วัดเทพศิรินทราวาส เป็นประธานฝ่ายอุปถัมภ์ดำเนินงานในครั้งนั้น และได้ทำการจัดงานวางศิลาฤกษ์ขึ้นเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๔๙๖ การก่อสร้างได้ดำเนินไปเรื่อยตามกำลังทรัพย์ จนกระทั่งพระครูสารเนติโกศล (หรึง) ได้มรณภาพลง พระอุโบสถที่สร้างจึงยังคงค้างอยู่ ทางคณะสงฆ์จึงได้แต่งตั้งให้ท่านเจ้าคุณวรญาณวิสุทธิ์ (เขียน วรเลโข) ซึ่งเป็นผู้อุปถัมภ์ แห่งสำนักเทพศิรินทราวาส ไปดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส และว่าที่เป็นเจ้าคณะอำเภอเมืองนครนายก (ธรรมยุต) ท่านเจ้าคุณวรญาณวิสุทธิ์ก็ได้รับช่วงในการก่อสร้างมาโดยตลอด มีญาติโยมทางกรุงเทพฯ บ้าง ตามท้องที่บ้าง และจากสถานที่ต่าง ๆ มาร่วมช่วยกันในการก่อสร้างครั้งนั้นตามความสามารถ จนมาปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ท่านเจ้าคุณวรญาณวิสุทธิ์ (เขียน วรเลโข) ได้มรณภาพลงอีก พระอุโบสถก็ยังไม่แล้วเสร็จ ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ ขณะนั้นดำรงตำแหน่งสมณศักดิ์เป็นพระครูอุดมคุณาทรอยู่ก็เป็นศิษย์ของท่านเจ้าคุณวรญาณวิสุทธิ์อดีตเจ้าอาวาส และท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณเองก็มีชาติภูมิอยู่ที่จังหวัดนครนายก ทางคณะสงฆ์จึงได้อนุมัติแต่งตั้งให้ท่านเจ้าคุณอุดมฯ รับหน้าที่รักษาการแทนเจ้าอาวาสก่อน และได้มอบหมายงานสร้างพระอุโบสถที่ยังค้างอยู่ ให้ท่านดำเนินการต่ออีกด้วย ท่านจึงพยายามชักชวนสาธุชนผู้มีจิตศรัทธามาร่วมสร้างพระอุโบสถให้แล้วเสร็จ ในปีแรกท่านได้รับเป็นเจ้าภาพจัดงานพระราชทานเพลิงศพท่านพระครูสารเนติโกศล (หรึง) อดีตเจ้าอาวาส

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๖ ในงานนี้ท่านได้สร้างพระเครื่องชุดแรก ซึ่งท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกสวดแผ่เมตตาให้เป็นครั้งแรกเช่นกัน สร้างไว้ทั้งหมด ๒ พิมพ์ด้วยกัน ท่านได้มอบให้พระภิกษุเบียที่อยู่ในวัดวังกระโจม เป็นผู้แกะแม่พิมพ์ และมีพระภิกษุในวัดช่วยกันผสมว่านต่าง ๆ ๑๐๘ ชนิด พิมพ์เองอีกด้วย เฉพาะพระเครื่องทั้งสองพิมพ์การพิมพ์ไม่ใคร่จะสวยงาม พร้อมทั้งผู้พิมพ์ก็ไม่เคยสันทัดในเรื่องนี้มาก่อน เกี่ยวกับความรีบร้อนด้วย เมื่อพิมพ์เสร็จยังไม่แห้งดี ก็ได้นำบรรจุกล่อง ไม่ได้ทำกระดาษรองไว้เป็นชั้น ๆ เมื่อท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณได้นำเข้าไปให้ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก สวดแผ่เมตตาจิตให้ในครั้งแรก เมื่อเสร็จพิธีท่านจึงได้นำกลับไปวัดวังกระโจม เพื่อไว้แจกจ่ายแก่ผู้มาร่วมพิธีงานพระราชทานในครั้งนั้น เมื่อถึงวันงานจึงได้เปิดกล่องเพื่อเอาพระออกแจก แต่ด้วยเหตุที่ไม่เข้าใจในเรื่องนี้ พระเครื่องที่ยังไม่แห้งสนิทนัก เมื่อนำมาเรียงซ้อนกันก็ติดกันเป็นแผง ๆ องค์ไหนที่แห้งก่อนไม่ติดกันก็มี จึงได้คัดเอาออกมาแจกในงานเล็กน้อย ส่วนมากไม่ค่อยจะมีผู้ใดสนใจนักเพราะองค์พระไม่ค่อยจะสวยงาม และตอนนั้นนครนายกก็ยังไม่ค่อยจะมีผู้ใดรู้จักท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกพอในงานนี้ก็มีการแจกเหรียญท่านพระครูสารเนติโกศล ซึ่งสมัยที่ท่านยังมีชีวิตได้สร้างไว้ฉะนั้น ส่วนมากจึงมีผู้นิยมเฉพาะเหรียญของท่านเท่านั้น เพราะไม่ทราบว่าพระเครื่องชุดเนื้อว่านนั้นใครเป็นผู้ปลุกเสกนั่นเอง พระเครื่องทั้งพิมพ์นี้มีด้วยกันสองชนิด คือ สมเด็จสี่ชั้นพิมพ์ ๑ รูป เหมือนหลวงพ่อหรึงพิมพ์ ๑ เฉพาะสองพิมพ์จึงถือได้แน่นอนว่าเป็นรุ่นแรกของท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณสร้าง พร้อมทั้งสวดมนต์แผ่เมตตาโดยท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก

สมเด็จ ๔ ชั้น.....

พุทธลักษณะ แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า องค์พระพิมพ์ตื้น อกครุฑ กรอบซุ้มตื้น ฐาน ๔ ชั้น หลังแอ่นทุกองค์ ไม่มียันต์

ลักษณะเนื้อ สีน้ำตาลอ่อน

พระว่านรูปเหมือนหลวงพ่อหรึง.....

ลักษณะ แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า รูปครึ่งองค์ กว้าง ๑.๗ ซม. ยาว ๒.๒ ซม. ด้านขวาข้างบนเขียนว่า "หลวง" ด้านบนศีรษะ "พ่อ" ด้านหลังแอ่นเป็นรอยนิ้วมือ

ลักษณะเนื้อ	มีสีเนื้อ และสีน้ำตาลแก่ น้ำหนักเบา สร้างจำนวนประมาณ ๓ กล่องใหญ่ เฉพาะสองพิมพ์นี้ต่อมาที่แจกจากในงาน ได้ให้ท่านพระครูวิสัยโสภณ (ทิม) วัดช้างให้ ปลุกเสกอีกทีในพระอุโบสถวัดวังกระโจม โดยท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณได้นิมนต์มาร่วมเป็นประธานในงานประพรมน้ำพุทธมนต์ พร้อมทั้งเป็นผู้แจกของอีกด้วย หลังจากเสร็จพิธีงานพระราชทานเพลิงศพท่านพระครูสารเนติโกศล (หรึง) เป็นที่เรียบร้อย ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณจึงได้ปรึกษาคณะศิษย์ เพื่อจะหาสิ่งหนึ่งสิ่งใดไว้แจกจ่ายแก่ผู้ที่จะมาช่วยร่วมสร้างพระอุโบสถ และในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ได้มีคณะกฐินธนาคารกรุงเทพ เป็นเจ้าภาพที่จะเดินทางไปทอด ณ วัดวังกระโจมอีกด้วย ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณจึงคิดจะสร้างพระเครื่องขึ้นเพื่อเป็นเครื่องสังคหวัตถุตอบแทนน้ำใจแก่ผู้ที่มาร่วมงานกุศลในครั้งนี้ ท่านจึงมอบหน้าที่นี้ให้นายฉัตรเป็นผู้ดำเนินการ แต่ด้วยเวลาอันกะทันหันช่างแกะแม่พิมพ์ไม่ทัน และนายฉัตรเองก็กำลังรับงานพิมพ์พระทุ่งเศรษฐีทั้งสองของหลวงพ่อเต๋ คือ เล็ก–ใหญ่ ไปมอบให้ท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ดู ก็เป็นที่พอใจ ท่านจึงสั่งให้เปลี่ยนแต่ยันต์ด้านหลังเสียใหม่ โดยสร้างไว้จำนวนดังนี้ ๑. พระทุ่งเศรษฐีพิมพ์ใหญ่ ๑,๕๐๐ องค์ ๒. พระทุ่งเศรษฐีพิมพ์เล็ก ๑,๕๐๐ องค์

พระพิมพ์ทุ่งเศรษฐี.....

พุทธลักษณะ	เป็นพระพุทธรูปแบบปางลีลา (เดิน) งดงามมาก องค์พระนูนเด่นชัดเจนมาก
พระเมาลี (จุก)	แบบดอกบัวตูม
พระนลาฏ (หน้าผาก)	แบบสุโขทัย
พระนาสิก (จมูก)	โด่ง
พระปราง (แก้ม)	อิ่ม
พระหนุ (คาง)	มน

พระกรรณ (หู)	ยาวจดพระอังสา (บ่า) ทั้งสองข้าง
พระศอ (คอ)	เป็นริ้ว ๓ ชั้น ทรงจีวรเฉลียงบ่า พระอุระด้านขวาเปิด
พระอุระ (อก)	นูน
พระพาหา (แขน)	ขวาอ่อนตามลักษณะ ข้อพระกรโค้งออกเล็กน้อย พระดัชนียาว จดชายจีวร
พระหัตถ์	ด้านซ้ายแบออก พระดัชนี (นิ้วชี้) งอเข้าหาพระองคุลี (นิ้วมือ) แบบประทานพร
พระพาหา	ด้านซ้ายเหยียดตรง พระกรยกขึ้นระหว่างพระอุระ
ชายสังฆาฏิ	จากพระอังสาด้านซ้าย แบบหางตะขาบยาวจดพระอุทร (ท้อง) ชายจีวรจากข้อพระกร ยาวเป็นริ้ว ๓ เส้น
บั้นพระองค์	มีพระประคตคาด จีบจีวรเป็นริ้ว ๓ ชั้น ยาวจดพระชงฆ์ (แข้ง)
พระบาท (เท้า)	ซ้าย หันออกทางด้านซ้ายมือ ประทับยืนเต็มฝ่าพระบาท พระบาทขวาหันเข้าหาพระบาทซ้ายจนติดกัน
พระปราษณี (สันเท้า)	ข้างขวายกจากพื้นเล็กน้อย ประทับยืนอยู่บนแท่น กรอนนอก แบบ ๒ ชั้น
ด้านหลัง	เป็นยันต์ "ภควัม" ๓ ชั้น หมายถึงไตรสรณาคมน์ อันมี พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ลักษณะยันต์ เป็นแบบกดลึกในเนื้อพระ ตอนบนมีอักขระขอมว่า "อะ" ชั้นที่ ๒ เขียนว่า "อุ" มีจุดเล็กคั่นระหว่างตรงกลาง ถัดมาก็เป็น "มะ" ชั้นที่ ๓ ล่างลงมาไม่มีอักขระเรียบ ปิดด้วยทองคำเปลว ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ไม่ค่อยเรียบร้อย เฉพาะตรงทองคำนี้สำคัญมาก ของแท้ลักษณะของทองจะต้องเป็นทองคำเปลวปิด ไม่ใช่ทาด้วยทองบรอนซ์ ทองคำที่ปิดจะดูลักษณะแบบทองเก่า ใต้ยันต์ภควัมก็เป็นอักขระขอมเขียนว่า "นะ" ทางซ้าย ทางขวา "ม" ใต้ตัว "นะ" ลงไปเป็นตัว "พะ" ใต้ตัวมะลงมาเป็น "ทะ" หมายถึงธาตุทั้ง ๔ อันมี ดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นต้น ตรงกลางเป็นอักขระภาษาขอมเขียนว่า "อุ" ซึ่งเป็นชื่อย่อของท่านเจ้าคุณ

อุดมสารโสภณเป็นผู้สร้าง อักขระยันต์ทุกตัวเป็นตัวจมทั้งสิ้น พระพิมพ์ทุ่งเศรษฐี เล็กใหญ่มีลักษณะแบบเดียวกัน ผิดแต่ขนาดเท่านั้น

ลักษณะเนื้อพระ — มีสีแดงแก่แบบขุนแผน เนื้อมันปู แต่พระทุ่งเศรษฐีนี้สร้างจากผงต่างๆ มีว่านเสน่จันทน์ผสมด้วย เนื้อพระละเอียดมาก

ขนาดองค์พระ — พิมพ์ใหญ่ ยาว ๔.๗ ซม. กว้างวัดระหว่างกลาง ๑.๙ ซม. หลังเต่านูนขึ้น พิมพ์เล็ก ยาว ๓.๒ ซม. กว้างวัดจากระหว่างกลาง ๑.๓ ซม. หลังเต่านูนขึ้น

ของเลียนแบบ — สีเนื้อพระจะมันกว่า ใหญ่กว่า ทองส่วนมากจะทา พิมพ์ดูยากมาก

สำหรับพระทั้งสองพิมพ์นี้ ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณสร้างแจกคณะกฐินธนาคารกรุงเทพ โดยมีท่านเจ้าคุณพระสาสนโสภณ เจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาส ขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นพระธรรมธัชมุนีเป็นองค์ประธานในการมอบให้สาธุชนที่ไปร่วมบำเพ็ญกุศลในครั้งนั้น และมอบให้แก่ญาติโยมที่ซื้อที่ดินถวายวัดด้วย และท่านก็มิได้บอกผู้ใดว่าพระเครื่องชุดนี้ใครปลุกเสก ถ้ามีใครถามท่านก็จะบอกว่ามีอาจารย์ก็แล้วกัน และพระเครื่องส่วนมากของท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ที่สร้างจะใส่พานหรือภาชนะบางอย่างให้ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกสวดแผ่เมตตาให้ บางครั้งก็เป็นในพระอุโบสถวัดเทพศิรินทร์ ฯ หลังจากที่ท่านทำวัตรแล้ว บางครั้งที่หน้ากุฏิท่าน บางครั้งที่ข้างกุฏิ ฉะนั้นจึงไม่มีผู้ใดทราบกันไม่เหมือนตอนทำพิธีครั้งหลังนี้

เมื่อการก่อสร้างพระอุโบสถใกล้จะแล้วเสร็จ ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณจึงดำริที่จะสร้างพระประธาน และอัครสาวกอีก ๒ องค์ เพื่อจะได้นำไปประดิษฐานประจำในพระอุโบสถวัดวังกระโจมสืบต่อไป โดยจะทำการหล่อที่วัดเทพศิรินทราวาส โดยมี ฯพณฯ พลเอก ประภาส จารุเสถียร รัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงมหาดไทยเป็นประธานในงาน ฝ่ายบรรพชิต ก็มีพระสาสนโสภณ (เดิม พระธรรมธัชมุนี) เจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาส เป็นองค์อุปถัมภ์ดำเนินงาน การหล่อพระประธานนั้นได้หล่อแบบปางมารวิชัย พร้อมด้วยอัครสาวก ซ้าย—ขวา ในงานนี้ ฯ พณ ฯ พลเอก ประภาส จารุเสถียร (ยศในขณะนั้น) ได้ดำเนินการขอพระราชทานอัญเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีหล่อพระประธาน และอัครสาวก ณ ที่ปะรำพิธีมณฑลวัดเทพศิรินทราวาส เนื่องในงานนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ เสด็จทรงประกอบพิธีเททอง เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๘ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานนามพระประธานนั้นว่า "พระพุทธมงคลนายก" เมื่อวันที่ ๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๘ หลังจากนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ เสด็จทรงประกอบพิธี ทรงเจิมพระสุหร่าย ทรงเบิกพระเนตร และทรงเจิมฉัตรพระประธาน ณ ปะรำพิธีมณฑลที่ทรงเททองด้วย ในการบั้นหุ่นพระประธานครั้งนี้ ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณได้นิมนต์ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกมาประกอบพิธีบั้นหุ่นองค์พระประธานในครั้งนี้ด้วย พร้อมกันนี้ ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณยังได้จัดสร้างพระพุทธรูปบูชาแบบเชียงแสน ขนาดหน้าตัก ๙ นิ้ว และขนาด ๕ นิ้ว และยังมีพระเครื่องอีกหลายชนิด เช่น พระกรึงหลายชนิด และแหวนพระเจ้า ๕ พระองค์ ซึ่งจะได้กล่าวในลำดับต่อไป และเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๐๘ ซึ่งเป็นวันอุดมมงคลฤกษ์ คณะกรรมการก่อสร้างพระอุโบสถได้อัญเชิญพระประธาน และอัครสาวกไปประดิษฐานในพระอุโบสถวัดวังกระโจมต่อไป ในงานนี้ได้ให้มีการฉลองสมโภชเป็นการใหญ่ เนื่องในวโรกาสนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานนามพระปรมาภิไธย

ย่อ "ภ.ป.ร." ให้ประดิษฐานบนหน้าบันพระอุโบสถที่กำลังสร้างอยู่ เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๐๘ จึงเป็นเกียรติอย่างสูงที่ชาวนครนายกได้รับในครั้งนี้ ในงานนี้ท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ได้สร้างพระบูชา–พระเครื่อง เมื่อคราวหล่อพระประธานสร้างไนจำนวนเล็กน้อย และได้นำไปถวายให้ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกช่วยสวดแผ่เมตตาจิตให้พร้อมกับพิธีหล่อพระประธาน และได้นำไปไว้ที่วัดวังกระโจม ให้ผู้ที่มีจิตศรัทธานำไปสักการบูชาต่อไป แต่เนื่องจากพระเครื่องชุดนี้ไม่สวยงามอย่างทั่ว ๆ ไป จึงไม่ค่อยมีผู้สนใจเท่าที่ควร

พระพุทธรูปบูชาเชียงแสน ขนาดหน้าตัก ๙ นิ้ว และ ๕ นิ้ว

พุทธลักษณะ แบบปางมารวิชัย แบบเชียงแสนสิงห์หนึ่งยุคต้น นั่งขัดสมาธิเพชรพระหัตถ์ซ้ายทรงหงายวางลงบนพระเพลา พระหัตถ์ขวาทรงคว่ำวางบนพระชานุ

นิ้วพระหัตถ์ ทรงชี้พระธรณี

พระเนตร ลืม ไม่กะพริบ

ฐาน บัวคว่ำ บัวหงาย มีฐานล่างรองรับดอกบัวอีกที มีทั้งขัดเงาและรมดำ

เนื้อพระ สร้างจากทองเหลือง

พระกรึงใหญ่เมืองงาย.....

พุทธลักษณะ แบบประทานพร ขนาดใหญ่กว่ากรึงวังกระโจมเล็กน้อย ทรงขัดสมาธิเพชร ประทับอยู่บนดอกบัวคว่ำ บัวหงาย มีดอกบัว ๗ กลีบ

พระกร ขวาตั้งเฉลียงพระหัตถ์ ยกตั้งตรงระหว่างกลางพระอุระ พระหัตถ์ซ้ายทรงวางหงายบนพระเพลา (ตัก) บนพระหัตถ์ซ้ายจะถือบาตรน้ำมนต์

ลักษณะเนื้อ ทองเหลืองรมดำ

พระกรึงใหญ่วังกระโจมหลัง ๙

พุทธลักษณะ	ทรงประทับนั่งขัดสมาธิเพชร มีชายผ้ารองรับ ดอกบัวมี ๙ กลีบ เป็นบัวคว่ำ บัวหงาย ระหว่างกลางมีอักขระเป็นเลขไทย เขียนเป็นเลข "๙"
พระพักตร์	มีอุณาโลมอยู่ระหว่างกลาง
สังฆาฏิ	แบบเชียงแสนสิงห์หนึ่ง ชายผ้าสังฆาฏิแยกออกแบบหางตะขาบ
พระหัตถ์	ขวาวางระดับพระอุระแบออก พระหัตถ์ซ้ายหันเข้าหาพระอุระ พระกนิษฐา (นิ้วก้อย) กับพระอนามิกา (นิ้วนาง) ทับติดระหว่างพระหัตถ์ขวา พระมัชฌิมา (นิ้วกลาง) ติดกับพระดัชนี (นิ้วชี้) ข้างขวา พระดัชนี (นิ้วชี้) ข้างซ้ายงอเข้าบรรจบกับพระอังคุฐ (หัวแม่มือ) ข้างซ้ายเช่นกัน
ลักษณะเนื้อ	ทองเหลืองรมดำ
ด้านหลัง	ชายผ้าสังฆาฏิยาวจดฐาน
กันฐาน	บรรจุกรึง

พระกรึงกลาง ๙.....

พุทธลักษณะ	แบบปางมารวิชัย ขัดสมาธิเพชร ทรงประทับอยู่บนดอกบัวคว่ำบัวหงาย ล้อมรอบด้วยดอกบัว ๖ ดอก
พระพักตร์	กลมคล้ายผลมะตูม
พระเกศ	มนตูมแบบเชียงแสน
เม็ดพระศก	ไม่ชัดเจน
พระพาหา	ข้างขวาเหยียดตรง
พระหัตถ์	ข้างขวาวางพาดอยู่ที่พระชานุข้างขวา พระหัตถ์ซ้ายวางลงบนพระเพลาด้านซ้าย พระหัตถ์ข้างซ้ายทรงถือหม้อน้ำมนต์
ด้านหลัง	ชายผ้าสังฆาฏิแหลมคล้ายใบหอก ข้างฐานมีอักขระเลขไทย "๙" ซึ่งเป็นสัญญลักษณ์แสดงว่า รัชกาลที่ ๙ เสด็จเททอง

พระกรึงกลางวังกระโจม.....

พุทธลักษณะ	แบบปางมารวิชัย ทรงนั่งขัดสมาธิเพชร

พระเกตุ	ตูมเล็กน้อย
เส้นพระศก	แบบสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ
พระพักตร์	ก้มต่ำ
พระนาสิก	แบนใหญ่ติดกับพระโอษฐ์
พระอุณาโลม (ดั้ว)	ชนกับพระนาสิก
พระกรรณ (หู)	ไม่ชัด
พระพาหา	ข้างขวางอเล็กน้อย
พระกร	ข้างขวาโค้งเข้า ข้างซ้ายโค้งเข้า
พระหัตถ์	ข้างขวาวางบนพระชานุ (เข่า) ขวา พระหัตถ์ซ้ายวางหงายบนพระเพลา บนพระหัตถ์ซ้ายประคองรับหม้อน้ำมนต์
สังฆาฏิ	จะเห็นเล็กน้อย ปลายแยกออกแบบหางตะขาบ ด้านหลังสังฆาฏิยาว เป็นแฉกแบบตะขาบ
พระเพลา (ตัก)	ข้างใต้จะมีผ้าทิพย์เล็กน้อย ขอบรองรับองค์พระเป็นแบบเกลียวเชือก มีดอกบัวหงายรองรับอีกที ล้อมรอบทั้งด้านหน้าและด้านหลัง
เนื้อพระ	ทองเหลืองรมดำ บางองค์ใช้เครื่องตัด

— — —

พระกรึ่งเล็กหลัง ๙.....

พุทธลักษณะ	แบบปางมารวิชัย นั่งขัดสมาธิเพชร บนฐานบัวคว่ำบัวหงาย ซึ่งมีดอกบัว ๖ ดอก
พระพักตร์	แหลมเล็ก
เส้นพระศก	แทบมองไม่เห็น
พระกร	ขวาตรงพระหัตถ์ขวาวางคว่ำบนพระชานุข้างขวา พระกรซ้ายโค้งงอเข้า พระหัตถ์ซ้ายวางหงายบนพระเพลา (ตัก) ข้างซ้ายบนพระหัตถ์ซ้ายมีบาตรน้ำมนต์
พระเพลา	ชายผ้าใต้พระเพลามีลักษณะ ๓ จุดคล้ายหยดน้ำมนต์

สังฆาฏิ	ชายแหลมเล็กแบบใบหอกเลื่อนราง ตรงกลางระหว่างฐานเป็นอักขระเลขไทย ๙ แต่ไม่ชัดเจนดูคล้ายปุ่มเล็กนูนออกมา ทุกองค์จะเอียงข้างไม่ตรง บรรจุกรึ่ง กันมีตอกเครื่องหมายเลข ๙ ไทยทุกองค์
พระกรึ่งมงคลนายก	
พุทธลักษณะ	แบบพระประธานในอุโบสถ ปางมารวิชัย
พระพักตร์	แบบสุโขทัย
พระเกตุ	แหลม
พระศก	ไม่ชัดเจน เป็นแบบปั๊ม ด้านข้างมีรอยตัด
พระนาสิก	แบน
พระเนตร	หลับ
พระกร	ข้างขวาตรง หักลงตรงพระกรรปุระ (ศอก) ขวา พระกรซ้ายโก่งออกเล็กน้อย
พระหัตถ์	ข้างขวาวางคว่ำลงทาบที่พระชานุ ข้างซ้ายงอเข้าหาองค์พระ พระหัตถ์ซ้ายวางบนพระเพลาในลักษณะหงายขึ้น
สังฆาฏิ	พาดยาวลงมาจดพระนาภี ตรงปลายสังฆาฏิแยกออกเหมือนหาง
จีวร	ห่มเฉลียงบ่า (เปิดบ่าขาว) เห็นเต้าพระถัน ชายจีวรใต้พระนาภี (สะดือ) จะเป็นริ้วแบบลูกคลื่นขึ้นลง
พระบาท	ขวาวางทับพระบาทซ้าย ทรงประทับอยู่บนอาสนะเรียบ
ด้านหลัง	สังฆาฏิยาวจดเกือบถึงเลข ๙ ปลายแยกออก ปลายแยกของสังฆาฏิด้านขวามือมีเส้นยาวลงและโค้งขึ้นไปจดระหว่างกลางพระอุรุ (ต้นขา) ถัดจากสังฆาฏิมาด้านขวามือมีอักขระเลข ๙ ไทย
ฐาน	มีอักขระภาษาขอมเขียนว่า "อิ สวา สุ" หมายถึงหัวใจพระพุทธคุณ บรรจุกรึ่ง บางองค์ก็ดัง บางองค์ก็ไม่ดัง ระวังจะไปเหมือนของวัดอื่นเข้า ขอให้สังเกตให้ดี
เนื้อพระ	ทองเหลืองขัดเงา

พระกรึงพิเศษหลง .....

พุทธลักษณะ — องค์ใหญ่เท่ากับกรึงกลางตัด ลักษณะแบบกรึง ๙ ผิดกันแต่พระอังสา (บ่า) ซ้ายมีลูกประคำตอกโดยรอบ จากบนพระอังสาไประหว่างพระอุระติดกับจีวรลงไปลอดพระกัจฉะ (รักแร้) ด้านขวาขึ้นไปถึงพระอังสาด้านหลัง

พระกร — ด้านซ้ายระหว่างกลางคล้ายมีเครื่องทรงประดับ

พระอุทร — มีลูกประคำติดอยู่วางเฉลียงลงไปจดพระชานุด้านซ้าย ทรงประทับขัดสมาธิเพชรบนดอกบัวคว่ำดอกบัวหงาย บนดอกบัวมีจุดกลมอยู่โดยรอบ เฉพาะข้างหน้า ดอกบัวทั้งหมดมี ๘ กลีบ

ฐาน — ตอนใต้ตอกเครื่องหมายอักขระเป็นภาษาขอมว่า "น" หมายถึงท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ "อุ" หมายถึงท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ พิมพ์นี้ไม่มีกรึง

เนื้อพระ — ทองเหลืองรมดำ
เฉพาะชุดพระกรึงเป็นของสนามส่วนมาก จึงไม่ค่อยมีผู้นิยม

แหวนพระเจ้า ๕ พระองค์ .....

ลักษณะ — มีพระเจ้า ๕ พระองค์ประทับอยู่ระหว่างวงกลมตรงกลาง จะทำแบบลงยา ข้างองค์พระทั้งซ้ายขวามีตัว "อุ" สำหรับแหวนนี้ไม่ค่อยมีผู้ใดสนใจเพราะไม่สวยงามนัก

เนื้อแหวน — แบบทองเหลืองชุบนิเกิล

เหรียญหลังเต่า .....

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณใคร่ที่จะจัดงานฉลองครบอายุ ๗๐ ปีของท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก) จึงได้เข้ากราบนมัสการท่านในเรื่องนี้ แต่ท่านได้บอกว่าไม่ต้องเดือดร้อนในเรื่องนี้ เมื่อท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ได้ฟังดังนั้น จึงได้กราบเรียนขออนุญาตสร้างเหรียญรูปเหมือนท่าน โดยบอกว่าต้องการจะนำมาแจกแก่ศิษย์ที่เลื่อมใสศรัทธาต่อท่าน เมื่อท่านได้ฟังจึงบอกอนุญาตพร้อมทั้งกล่าวว่า คุณจะสร้างแจกฟรีจริงหรือ

ต้องลงทุนมากนะ ท่านเจ้าคุณอุดม ฯ จึงได้กราบเรียนว่า ผมจะสร้างถวายพระเดชพระคุณท่านให้แจกฟรีจริง ๆ ครับ เมื่อท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ ได้ทราบจุดประสงค์เช่นนี้ ท่านจึงได้พูดย้ำอีกว่าจะไหวหรือ เมื่อท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ได้ยืนยันเช่นเดิมท่านจึงกำชับอีกว่า ๗๐ นะหลังจากนั้นท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ได้มอบหมายงานนี้ให้คณะช่างภาพเป็นผู้จัดสร้าง โดยช่างภาพได้ติดต่อให้ร้านพิมพ์เหรียญง่วงเส็งเป็นผู้พิมพ์ ส่วนผู้แกะแม่พิมพ์ก็มีคุณยิ้ม ยอดเมืองเป็นผู้แกะให้พิมพ์ตรงระหว่างห่วงบนแตก ฉะนั้นจึงมีจุดสังเกตได้อีกหนึ่งแห่ง สาเหตุที่มียันต์เคลื่อนและไม่เคลื่อนนั้น เกี่ยวเนื่องจากการพิมพ์ครั้งแรก มิใช่เป็นการแกะบล็อกพิมพ์ มีบางเหรียญก็มียันต์เคลื่อน บางเหรียญก็ไม่เคลื่อน ส่วนมากเท่าที่เขานิยมจะเล่นยันต์เคลื่อน ส่วนเนื้อมีทั้งชนิดทองเคและทองเหลืองกาหลั่ย เมื่อการสร้างเหรียญเสร็จครั้งแรก ก็นำไปให้ท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ดู ท่านก็ให้แก้ไข เนื่องจากแกะชื่อตกตัว "ม" ไปหนึ่งตัว แต่ทางช่างบอกว่าแก้ไขไม่ได้นอกจากจะแกะบล็อกใหม่ ดังนั้นท่านเจ้าคุณอุดม ฯ จึงไม่ได้แก้ เกรงว่าจะไม่ทันงาน

จำนวนเหรียญ

ชนิดทองเคมี ๘๐๐ เหรียญ ทองเหลืองกาหลั่ยมี ๒,๒๐๐ เหรียญ รวมเป็น ๓,๐๐๐ เหรียญ และนำใส่บาตรไปมอบถวายพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก) สวดแผ่เมตตาให้ เมื่อเสร็จจึงได้มอบถวายแด่ท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ แต่ท่านไม่ยอมรับ บอกท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ว่า คุณเอาไปแจกเองก็แล้วกัน เป็นอันว่าเหรียญชุดนี้ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ เป็นผู้แจกแทน

สำหรับเหรียญชุดที่กล่าวนี้มีลักษณะดังนี้

ลักษณะแบบ

กลมรีรูปไข่ ขนาดกว้าง ๒ ซม. สูงวัดจดห่วงบน ๓.๒ ซม.

ด้านหน้า

เป็นรูปจำลองท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ ครึ่งองค์ หันหน้าตรง ขอบนอกจะมีลายกนกล้อมรอบ มีลายไทยอยู่บนระหว่างห่วง ที่

	หน้าผากจะมีรอยเป็นเส้น ๕ ขีด แสดงถึงความชราภาพ บนศีรษะจะพบลอนผม
คิ้ว	ทั้งสองข้างนูนเด่น
ตา	ลูกตากลมเม็ดเล็กคล้ายไข่ปลา ขอบตาลึก
จมูก	ใหญ่และโด่ง
ปาก	เม้ม จะเห็นรอยย่นบริเวณแก้มทั้งสองข้าง
หู	ข้างซ้ายสูงกว่าข้างขวาเล็กน้อย ตำหนิสำคัญ ตรงหูข้างซ้ายขององค์ท่านส่วนกลาง จะมีเส้นแสดงถึงการแกะพิมพ์พลาด จะเห็นเป็นเส้นเงาซ้อน ส่วนหูข้างขวาก็มีบ้างแต่สั้นกว่า ของเลียนแบบโดยถอดจากพิมพ์เดิมจะไม่มีตำหนิ
เส้นคอ	จะนูนคมชัดเจน ส่วนของเลียนแบบจะแบนใหญ่กว่า ระหว่างซอกไหปลาร้าของจริงจะมีเส้นเล็กชัด ของเลียนแบบจะลบเลือน ตรงอักษรไทยจารึกชื่อว่า "ธมฺมวิตกฺโกภิกฺขุ" ซึ่งตกตัว "ม" หนึ่งตัวจุดลูกน้ำใต้ตัว "ม" กลมรีนูน ระหว่างตั้งแต่ตัว "ว" ต้านล่างยาวไปจดตัว "ก" จะเห็นมีขีดเล็กคล้ายรอยตีเส้นตรง หัวเลข "๗" ไทยจะมีเส้นยาวจดขอบเหรียญชัดเจน ตรงเลข "ศูนย์" จะมีขีดเล็กกากบาทตัวนูนยาวขึ้นไปชนหางตัว "ภ" ๓ เส้น และจะมีขีดระหว่างหางตัว "โก" ยาวตัดลงไปจดขอบเหรียญ ๑ เส้น และตรงเหนือศีรษะของท่านใกล้ขอบเหรียญจะมีขีดลักษณะ ๒ ขีด เล็กคล้ายขนแมว ส่วนของเลียนแบบจะเรียบไป ขอบห่วงเหรียญมีทั้งรอยแตกลักษณะเส้นคาดระหว่างขอบเหรียญ และขอบห่วงแบบเรียบก็มีแต่ไม่มากนัก เนื่องจากพิมพ์ได้ไม่มากบล็อกพิมพ์ตรงขอบห่วงจึงแตก ฉะนั้นส่วนมากเขาจะนิยมเฉพาะที่มีรอยแตกเนื่องจากเขียนแบบยาก
ด้านหลัง	เป็นเครื่องหมายยันต์ "ภควัม" มีทั้งยันต์เคลื่อนและไม่เคลื่อน บล็อกยันต์แท้จริงไม่เคลื่อน แต่เวลาพิมพ์จะมีทั้งเคลื่อนและไม่เคลื่อนเนื่องจากการปั๊ม แต่เท่าที่นิยมส่วนมากจะนิยมชนิดยันต์

เคลื่อน เพราะของเลียนแบบส่วนมากจะมียันต์ไม่เคลื่อน ที่แน่นอนยันต์หลังบล็อกเดิม เหรียญชุดนี้มีทั้งถอดพิมพ์จากของจริง โดยมีข้าราชการผู้หนึ่งได้ไปจ้างผู้พิมพ์ถอดบล็อก แต่ยังไม่ทันชำระค่าเหรียญก็มีอันสิ้นชีวิตลง ตอนหลังทางผู้พิมพ์จึงได้ทะยอยออกเอง และยังมีออกจากบล็อกเดิมแต่ก็ไม่เหมือน เนื่องจากบล็อกเก่าขึ้นขี้สนิม เมื่อนำมาพิมพ์ใหม่ตำหนิต่าง ๆ จึงผิดไปจากเดิม ถ้าท่านสนใจจงดูภาพถ่าย ได้อธิบายตำหนิไว้เรียบร้อยแล้ว

เหรียญรุ่น ๒๕๑๒ .....

เมื่อการก่อสร้างพระอุโบสถวัดวังกระโจมแล้วเสร็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธียกช่อฟ้า และตัดนิมิตพระอุโบสถวัดวังกระโจม ตามหมายกำหนดงาน เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒ ในงานนี้ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณได้จัดสร้างเหรียญ เพื่อเป็นที่ระลึกในการเสด็จครั้งนี้ โดยมีเครื่องหมายพระปรมาภิไธยย่อ ภ.ป.ร. ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานประดิษฐานบนหน้าบันพระอุโบสถด้านหน้า สำหรับเหรียญรุ่นนี้จึงเป็นที่เรียกติดปากว่า "เหรียญ ภ.ป.ร." เฉพาะพระเครื่องชุดนี้ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณได้มอบให้ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก สวดแผ่เมตตาจิตให้ในต้นเดือนมกราคม ๒๕๑๒ ก่อนงานเพียงเล็กน้อย และพระเครื่องชุดนี้ก็เป็นที่เลื่องลือในความศักดิ์สิทธิ์เป็นอันมาก และเป็นที่รู้จักแก่สาธุชนมากยิ่งขึ้น

เหรียญ ภ.ป.ร. (รุ่นแรก มีเฉพาะพิมพ์ใหญ่) .....

ลักษณะ ด้านล่างกลม ส่วนบนยาวรี คล้ายใบพาย ด้านล่างมีเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒.๖ ซม. ด้านบนกว้าง ๑.๕ ซม. ยาว ๔.๒ ซม. ด้านหน้าเป็นรูป ภ.ป.ร. ข้างบนมีเครื่องหมาย ภ.ป.ร. ครอบอยู่ มีรัศมีล้อมรอบ "ภ.ป.ร." ด้านล่างเขียนเป็นอักษรไทยว่า "โปรดเกล้าพระราชทานนามพระบรมราชานุญาตประดิษฐานหน้าบันอุโบสถ วัดวังกระโจม นครนายก" บรรทัดที่สามเขียนว่า "งานสมโภช และยกช่อฟ้าเอก พ.ศ. ๒๕๑๒"

ด้านหลัง เป็นรูปพระพุทธมงคลนายก ซึ่งเป็นพระประธานในพระอุโบสถ

พุทธลักษณะ เป็นแบบปางมารวิชัย สมัยสุโขทัย ประทับอยู่ท่ามกลางรัศมี มีฉัตรอยู่ด้านบนล้อมรอบภายในรัศมีเขียนอักขระภาษาไทยว่า "โปรดเกล้าพระราชทานนาม พระประธาน ประดิษฐานพระ-อุโบสถวัดวังกระโจมนครนายก" แถวที่ ๒ เขียนว่า "พระพุทธมงคลนายก" แถวที่ ๓ เป็นสัญลักษณ์หมายถึงงานผูกพัทธสีมา ๒๕๑๒

ตำหนิด้านหน้า รัศมีรอบนอกนับจากด้านซ้ายของเหรียญเส้นที่ ๗ ในกรอบวงกลมจะมีจุดเล็กตรงกลาง ๑ จุด คล้ายหยดน้ำมนต์ ถัดลงไปลายกนกชั้นที่ ๒ ระหว่างกลางจะมีจุดลูกน้ำอยู่ตรงระหว่างเส้นกรอบที่ ๓ ตรงอุณาโลมด้านซ้ายของเหรียญจะมีขีดเส้นเล็ก ๆ ไปชนเครื่องหมาย ภ.ป.ร. และตรงระหว่างหัวตัว "ภ" จะมีเส้นผ่ากลางไปสุดขอบเหรียญทั้งสองข้างแสดงให้เห็นว่าบล็อกแตก.....

จำนวนสร้าง มี ๔ เนื้อด้วยกันคือ:– ๑. เนื้อทองคำ

๒. เนื้อเงิน

๓. เนื้อทองแดง

๔. เนื้อทองแดงชุบนิเกิล

สำหรับเหรียญชุดนี้ เมื่อสร้างครั้งแรก ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณเห็นว่าใหญ่มากท่านจึงดำริให้สร้างใหม่ เพิ่มอีก ๒ พิมพ์คือพิมพ์กลางและเล็ก ที่พิเศษ มีแถบพระเจ้าห้าพระองค์สำหรับติดเสื้อด้วยเหรียญ ภ.ป.ร. ชุดนี้ไม่ทราบจำนวนแน่ชัด ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณบอกว่า มีผู้ต้องการมากจึงได้มีการสั่งพิมพ์เพิ่มจำนวนไว้มาก และพิมพ์หลายแห่งด้วยกัน จึงกำหนดจำนวนไม่ได้ บางครั้งท่านยังได้มอบช่วยในการกุศลหลายวัดด้วยกัน เช่นที่ วัดปากน้ำ หลังสวน จังหวัดชุมพร จำนวน ๒๐,๐๐๐ เหรียญเป็นต้น ฉะนั้นพระเครื่องที่ท่านสร้างจึงได้กระจายไปตามวัดต่าง ๆ หลายวัดด้วยกัน ไม่ว่าวัดใดที่ไปขอความเมตตาจากท่าน

ท่านก็ยินดีช่วยเต็มที่ สมกับที่ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกไว้วางใจ และยังชมท่านเสมอว่า พระครูอุดมคุณาทรใจดีเหมือนแม่น้ำ

เหรียญ ภ.ป.ร. กลาง — สร้างจากเนื้อ ทองคำ เงิน นิเกิล ทองแดง มีด้วยกัน ๕ เนื้อ กว้างวัดจากส่วนกลมด้านล่าง ๒.๕ ซม. กว้างด้านบน ๑.๓ ซม. ยาววัดจากขอบล่างไปสุดขอบบนไม่ถึงห่วง ๕ ซม.

พุทธลักษณะด้านหน้า — แบบเดียวกับพิมพ์ใหญ่ ด้านหลังก็แบบเดียวกัน

ตำหนิ — ไม่ต้องกล่าวถึงเพราะยังไม่พบของเลียนแบบ เฉพาะพิมพ์นี้ มีแถบพระเจ้า ๕ พระองค์เพิ่มอีก สำหรับดิดหน้าอกเสื้อ

เหรียญ ภ.ป.ร. (เล็ก) — มี ๓ บล็อกด้วยกัน ขนาดกว้างยาวเท่ากัน กว้าง ๑.๙ ซม. ยาว ๓ ซม.

(๒ บล็อกแรก) — ด้านหน้ารูปพระพุทธมงคลนายก ประทับอยู่ท่ามกลางรัศมีล้อมรอบส่วนบนเป็นฉัตร๙ชั้น จากรัศมีรอบนอกข้างล่างเขียนอักขระภาษาไทยว่า "พระพุทธมงคลนายก" ถัดลงไปบรรทัดที่ ๒ ว่า "๒๕๑๒" เฉพาะ ๒ เหรียญจุดตำหนิด้านหน้าเหมือนกัน ผิดแต่ด้านหลังเป็นคนละบล็อก ตำหนิด้านหน้า ข้างฉัตรชั้นที่ ๙ ด้านซ้ายมีขีดเส้นเล็ก ๑ ขีด บนพระอังสา (บ่า) ซ้ายจะมีขีดเล็กคล้ายเส้นด้ายยื่นออกมาเล็กน้อย ส่วนด้านหลังเป็นสัญลักษณ์แบบเดียวกับพิมพ์ใหญ่

ตำหนิ — ตรงอักษรคำว่า "อนุญาต" พิมพ์ใหญ่และพิมพ์กลางไม่มีสระ "อิ" ตรงตัว "ต" แต่สำหรับพิมพ์เล็กมีสระ "อิ" ตรง "ต" เป็น "อนุญาติ" ส่วนที่ผิดกับด้านหลังนั้น ตรงเครื่องหมายครอบ ภ.ป.ร. และอักษรก็ผิดกัน คือ บล็อกแรกจะชัดเจนกว่า ส่วนบล็อกหลังไม่ชัดเจนนักเพราะผู้แกะแม่พิมพ์คนละคนกัน และมีทั้งติดแถบพระเจ้า ๕ พระองค์ก็มี

เหรียญ ภ.ป.ร. เล็ก บล็อกที่ ๓ .....

ขนาด — เท่ากันหมด ผิดแต่ตรงอักษรคำว่า "พระพุทธมงคลนายก" ตรงตัวสระ "อุ" เฉพาะพิมพ์นี้ไม่ลากยาว เป็นแต่เพียงจุดสั้น ๆ

เท่านั้น พิมพ์สวยงามมากทั้งองค์พระและด้านหลัง แม้แต่อักษรก็ชัดเจน คมทุกตัวจะผิดกันก็แต่ตรงอุณาโลมที่อยู่ภายใต้เครื่องหมายครอบ ภ.ป.ร. คือ ทุกพิมพ์ตรง "อุณาโลม" โดยทั่วไปจะเป็น ๕ ขยักแต่เฉพาะพิมพ์นี้มี ๗ ขยัก ด้วยกัน

สำหรับเหรียญ ภ.ป.ร. ทุกรุ่น เท่าที่ทราบ ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณบอกว่ามีผู้ต้องการมาก จึงได้พิมพ์อยู่ตลอดมา

ในคราวที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธียกช่อฟ้าและทรงตัดลูกนิมิตณพระอุโบสถวัดวังกระโจม เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒ นั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงปรารภกับผู้ว่าราชการจังหวัดว่า ที่วัดวังกระโจมนี้ทางด้านพระศาสนาก็มีความมั่นคงแล้ว แต่ทางด้านการศึกษายังไม่เจริญเท่าที่ควร ทางวัดก็อยู่ไม่ห่างจากตัวจังหวัดนัก สมควรที่จะมีโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษา ประกอบกับที่พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินในคราวนี้ ก็มีผู้ทูลเกล้าถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศลในวันนั้น ถึง ๓๐๐,๐๐๐ บาทเศษ ดังนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานเงินจำนวนนี้ มอบถวายแด่พระครูอุดมสารโสภณ เพื่อเป็นทุนทรัพย์จัดสร้างโรงเรียนต่อไป ในชั้นแรกท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณได้เล็งเห็นการณ์ไกลว่า ถ้าจะสร้างโรงเรียนมัธยมขึ้นใหม่ ถ้าไม่ซื้อที่ดินหน้าวัดเพื่อขยับขยายต่อไป ก็เกรงว่าจะคับแคบไม่เหมาะสมนัก ท่าน ฯ จึงได้ซื้อที่ดินหน้าวัดเพิ่มขึ้นอีก ดังนั้นทุนทรัพย์จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาทเศษ จึงหาได้เพียงพอแก่การขยับขยายไม่เพราะจะต้องซื้อดินถมที่อีกด้วย ฉะนั้นท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณจึงได้นำเรื่องการก่อสร้างโรงเรียนไปกราบเรียนขอความเมตตาจากท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก เพื่อขอจัดสร้างพระเครื่อง และให้ท่าน ฯ ช่วยสวดแผ่เมตตาให้ เพื่อจะได้มอบให้ผู้ที่มีจิตศรัทธาบริจาคทรัพย์ เพื่อสมทบทุนในการสร้างโรงเรียน

ต่อไป ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกได้เห็นความสำคัญที่ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณได้กราบเรียน ดังนั้นจึงได้อนุญาตให้สร้างได้ตามจุดประสงค์ เพราะโรงเรียนเป็นสาธารณประโยชน์ที่จะเป็นสถานที่ให้การศึกษาแก่เยาวชน ประเทศที่จะเจริญได้ก็ต้องมีการศึกษาที่ดีเป็นหลักสำคัญ และเป็นการช่วยการศึกษาของชาติอีกด้วย ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกท่านได้เล็งเห็นความสำคัญอันนี้ ท่านจึงยินดีและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ พร้อมกันนั้นท่านยังให้พรแก่ท่านเจ้าคุณอุดมอีกด้วยว่า "ขอให้สร้างให้สำเร็จนะ" โดยปรกติท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกจะไม่ค่อยให้ผู้ใดมารบกวนเพราะท่านชอบอยู่อย่างสงบในทางประพฤติปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้นมากกว่า เมื่อท่านเห็นความจำเป็นในครั้งนี้ท่านจึงอนุญาตเป็นพิเศษ เมื่อท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณได้รับอนุญาตเป็นที่เรียบร้อยท่านจึงได้มอบหมายให้นายช่างเกษม มงคลเจริญ เป็นผู้ออกแบบแกะบล็อกในครั้งนี้ เป็นแบบรูปเหมือนท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก นั่งขัดสมาธิอยู่กลางใบโพธิ์ และเป็นพิมพ์ที่เรียกติดปากว่า "นวะ ๑๒" พร้อมกันนั้นท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณก็ได้มอบหมายให้นายช่างร้านชโรกุลเป็นผู้แกะบล็อก พิมพ์เหรียญรูปเหมือนสี่เหลี่ยมหน้าเล็ก หรือเรียกกันติดปากว่า "เหรียญสี่เหลี่ยมเศียรเล็ก" โดยเฉพาะสองพิมพ์นี้ที่ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ สร้างทำให้ประชาชนรู้จักท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกมากขึ้น ได้ทำพิธีในพระอุโบสถวัดเทพศิรินทร์เมื่อวันเสาร์ที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๑๒ ในพิธีนี้ได้มีผู้นำของเข้าพิธีเป็นอันมาก ทั้งวัดต่าง ๆ และประชาชนได้เข้าร่วมพิธีด้วย

นวะรูปเหมือน ๑๒ ตอกนอกพิมพ์

ลักษณะ เป็นรูปเหมือนท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก นั่งขัดสมาธิอยู่กลางใบโพธิ์ ความกว้างวัดจากฐานรองนั่ง ๑.๓ ซม. หน้าตักวัดจากเข่าของท่านกว้าง ๑.๒ ซม. ความสูงวัดจากศีรษะถึงขอบฐานนั่ง ๑.๕ ซม.

ระหว่างข้อศอกวัดจากซ้ายไปขวากว้าง ๘ ซม. ใบหน้ายิ้ม รั้ว จิวรคมชัดเจนพาดสังฆาฏิ ชอกแขนลึก ส่วนมากทุกองค์จะมีแป้งอยู่ตามชอกแขนโดยท่านได้เจิมไว้ ใบโพธิ์กระดูกใบลึกลง กระดูกใบนั้นนับจากเข่าซ้ายท่านขึ้นไปด้านที่ ๓ จะมีรอยตอกลงไปลึกมาก เพราะนำมาตอกข้างนอก ใบหน้าใหญ่ คางมนสั้น ในช่องหูด้านขวาจะมีจุดกลมรีคล้ายเม็ดไม่ปลา ส่วนใบหูด้านซ้ายจะมีเส้นเล็กคล้ายหนวดแมว

ด้านหลัง เป็นรูปยันต์ "ภควัม" เป็นยันต์จม อักขระด้านบนเขียนว่า "อะ" ชั้น ๒ เขียนว่า "อุ" ถัดไปด้านขวาเขียนว่า "มะ" ส่วนชั้นที่ ๓ เขียนว่า "พะ ฆะ อะ" ซึ่งหมายถึงนามย่อของอุบัชฌาย์ของท่าน ชั้นล่างสุดยันต์เขียนเป็นอักษรขอมว่า "ธมฺม-วิตกฺโกภิกขุ"

จำนวนสร้าง มี ๒ ชนิดคือ:– ๑ ชุด ๓ องค์ มี ทองคำ ๑ เงิน ๑ นวโลหะ ๑ จำนวน ๑๕๐ ชุด

๒ ชุด ๑ องค์ เป็นนวโลหะ สร้าง ๒๕๑๒ องค์ เท่า พ.ศ.

พระที่พิมพ์มี ๒ บล็อกด้วยกัน ถ้าไม่สังเกตจะไม่รู้ ส่วนมากเขาเรียกว่าบล็อกต้นบี กับ บล็อกปลายบี แต่ที่แท้จริงแล้วแกะพร้อมกัน เพราะการแกะบล็อกถึงแม้จะเป็นช่างคนเดียวกัน แต่ถ้าแกะใหม่ย่อมจะไม่เหมือนกันทีเดียว จะแตกต่างไปบ้างเล็กน้อย บางท่านว่าจะต้องเล่นชนิดบล็อกต้นบีบ้างละ โปรดสังเกตการดอก เรียกว่าตอกนอกพิมพ์หรือในพิมพ์

นะรูปเหมือน ๑๒ (บล็อกที่ ๒) ตอกในพิมพ์

ลักษณะ แบบเดียวกัน ขนาดเท่ากัน ผิดแต่ใบหน้าเล็กกว่า คางยื่นออกมาเล็กน้อย ในช่องหูข้างขวาจะมีจุดหยดน้ำมนต์ ชอกแขนตื้นกว่า

ด้านหลัง
ของเลียนแบบ

เป็นยันต์บล็อกเดียวกัน เนื้อนวโลหะ การรมดำสวยงามมาก โดยมากเขาใช้วิธีถอดพิมพ์จากของจริง ทุกพิมพ์จะไม่คมชัดเจนเท่าที่ควร เมื่อเอาองค์จริงมาประกบกัน ก็จะรู้ว่าของเลียนแบบเล็กกว่าส่วนมากจะหล่อด้วยตะกั่วเคลือบเงิน เมื่อนำน้ำมันจันทน์ไปถูก็จะกลับเป็นแบบนวโลหะ บางแห่งก็ลงทุนใช้ทองคำจริง ๆ หล่อ เป็นเนื้อเงินก็มี ฉะนั้นพิมพ์นี้ถ้าท่านที่ยังไม่เคยเห็นของจริงเลยก็ยากแก่การดูยิ่งนัก

เหรียญสี่เหลี่ยมหน้าเล็ก.....

สร้างไว้หลายเนื้อด้วยกันคือ ๑. ทองคำ ๕๐ เหรียญ
๒. เงิน ๒๐๐ เหรียญ
๓. ทองแดง ๓๐,๐๐๐ เหรียญ

เฉพาะเหรียญรุ่นนี้แจกฟรีบ้าง แถมแก่ผู้ที่มาบูชานวะรูปเหมือนบ้าง เนื่องจากท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกได้ปรารภว่า ถ้าผู้ไม่มีเงินจะบริจาคสร้างโรงเรียนแล้วอยากได้บ้างจะทำอย่างไร เรื่องนี้ ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณจึงกราบเรียนว่า ได้สร้างเหรียญไว้แจกฟรีเพื่อสำหรับผู้เลื่อมใสศรัทธาในตัวท่าน ฯ ด้วยโดยไม่ต้องบริจาคเลย ฉะนั้นเหรียญรุ่นนี้จึงเป็นที่รู้จักดีในสากลนิยม

ลักษณะ

เป็นเหรียญรูปสี่เหลี่ยมหน้าเล็ก กว้าง ๒.๑ ซม. ยาว ๓.๑ ซม. เป็นรูปเหมือนท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก นั่งขัดสมาธิอยู่บนอาสนะใบหน้าเล็กผอม แก้มตอบทั้งสองข้าง ขมับด้านซ้ายขวาลึก ใต้อาสนะเป็นชื่อภาษาไทยว่า "ธมฺมวิตกฺโกภิกขุ"

ด้านหลัง

เป็นรูปยันต์ "ภควัม" ตัวนูน ใต้ยันต์จะมีอักขระขอมเป็นตัว "อุ" ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงอักษรย่อของท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ

ตำหนิด้านหน้า

ในช่องใบหูขวามี ๒ เส้น แบบขนแมว ในช่องหูข้างซ้ายมีจุดลูกน้ำคล้ายไข่ปลา ๑ จุด บางเหรียญจะมีขีดจากเส้นคอขวา บาง

องค์ก็ไม่มีซึ่งจะถือเป็นมาตรฐานไม่ได้ ข้างกรอบซ้ายจะมีอีก ๑ ขีด ปลายชี้ลงข้างล่าง ยาวประมาณ ๓ ซม. แขนขวาระหว่างกลางบางเหรียญก็จะมี ๑ เส้น เรื่องนี้เกี่ยวกับการพิมพ์บางครั้งปั๊มแรง ๆ ก็ขึ้น ตรงริ้ววิจิตรเส้นที่ ๑ ด้านบนมีขีดขึ้น ๒ เส้น ชื่อธมฺมวิตกฺโกภิกฺขุ ตัว "ม" ตัวแรกจะมีจุดลูกน้ำอยู่บนระหว่างกลาง ลักษณะดังนี้ "ม" และตรงที่ "ก" ที่ติดกับ "ต" ระหว่างข้างล่างขา "ก" จะมีจุดข้างหน้าอีก ๑ จุดดังภาพนี้ "ตฺก" สร้างจำนวน ๓๐,๐๐๐ เหรียญ

ของเลียนแบบ

ปัจจุบันเท่าที่พบสร้างได้คล้ายคลึงมาก ถ้าไม่สังเกตจริง ๆ จะดูไม่ออกขอให้สังเกตตรงบ่าซ้ายข้างบนไม่เรียบเหมือนของจริง เนื้อทองแดงจะออกสีแดงจัด การรมดำรู้สึกจะด้านกว่าของจริง เฉพาะพิมพ์นี้ขอให้รอบคอบสักหน่อย มิฉะนั้นจะเสียใจภายหลัง

สมเด็จหลัง "อุ".....

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ประมาณกลางปี ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณได้ทราบว่าทางคณะสงฆ์จะมีคำสั่งให้ท่านเดินทางไปร่วมสัมมนา-พุทธศาสนิกสัมพันธ์ โดยมีสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (จวน อุฏฺฐายี) สมเด็จพระสังฆราช วัดมกุฏกษัตริย์ พร้อมทั้งผู้ว่าที่ร่วมเดินทางมี พระปริยัติคุณ วัดราชบพิธ การเดินทางในโอกาสนี้ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณได้สร้างพระเครื่องขึ้น ๑ ชุด เป็นรุ่นพิเศษเพื่อนำไปแจกแก่ประชาชนที่ได้เดินทางร่วมไปด้วย นอกจากนั้นท่านยังได้แบ่งให้แก่ลูกศิษย์ท่านครึ่งหนึ่ง คือคุณมหาอำไพ เพื่อนำไปแจกเป็นของขวัญแก่ผู้ที่มาร่วมพิธีมงคลสมรส พระพิมพ์นี้ท่านได้ใส่พานนำไปมอบให้ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกช่วยสวดมนต์แผ่เมตตาให้ ในพระอุโบสถวัดเทพศิรินทร ฯ หลังจากที่ท่านทำวัตรเสร็จเรียบร้อยแล้ว ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกยังถามว่ามาทำไม ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณจึงได้กราบนมัสการท่านและบอกว่า จะไปฮ่องกง ท่านพูดว่าจะไปทำไม ท่านเจ้า

คุณอุดม ฯ จึงได้กราบเรียนจุดประสงค์ให้ทราบ ท่านจึงได้สวดแผ่เมตตาให้ โดยใช้เวลาประมาณ ๑๕ นาที เป็นเสร็จพิธี สำหรับพระพิมพ์นี้จึงมีชื่อเรียกเป็น ๒ ชื่อว่า สมเด็จหลังอุ ย่องกง หรือ สมเด็จหลังอุแด่งงาน แต่ทั่ว ๆ ไปมักเรียกสั้น ๆ ว่า "สมเด็จอุ" ผีมือสร้างแม่พิมพ์พร้อมทั้งพิมพ์เสร็จโดยนายช่าง... .....(เล้ง) อำเภอพนัสนิคมจังหวัดชลบุรี

ลักษณะ	เป็นรูปพระสมเด็จแบบทรงประธาน องค์พระประทับนั่งปางสมาธิในกรอบสี่เหลี่ยม
ฐาน	๓ ชั้น มีซุ้มครอบองค์พระ ฐานที่ ๒ (ชั้นกลาง) นูนออกมาคล้ายคมขวาน ชั้นที่ ๓ คล้ายก้านไม้ขีด
พระเกตุ	ยาวจดซุ้ม
พระศอ	บางปรากฏราง ๆ
พระอังสา	เสมอกัน
พระพาหา	โค้งมนเท่ากัน
พระชานุ	เบื้องซ้ายใหญ่กว่าเบื้องขวา
ด้านหลัง	มีอักษรขอมตัวเดียวเขียนว่า "อุ" แบบตัว "จม" หางอุยาวเป็นแบบเขียนเส้นตื้น
จำนวนสร้าง	๓,๐๐๐ องค์
ลักษณะเนื้อ	ขาวอมเหลือง เมื่อทาน้ำมันจันทน์ถูคราบแป้งออก เนื้อจะออกสีเหลืองสวยงาม
ตำหนิ	ให้สังเกตที่ริมขอบซุ้มนอกข้างซ้าย ระหว่างตรงฐานชั้น ๓ มีจุดติดขอบซุ้ม ๑ จุด ระหว่างซอกฐานล่าง มีเส้นบาง ๑ เส้น สำหรับของเลียนแบบในที่นี้จะไม่ขอกล่าว เช่น อุจุด อุขูด หรืออุหางสั้น จะไม่เขียนในที่นี้เกรงว่าจะไม่เหมาะสม ถ้าผู้ใดมีความสงสัย จะสอบถามได้ที่ข้าพเจ้าผู้เขียน เนื่องจากการสร้างพระชุดนี้แจกฟรีจึงเป็นเหตุให้การที่จะหาทุนทรัพย์ไปก่อสร้างโรงเรียนไม่ได้ผลเท่าที่ควร ทั้งพระเครื่องที่ท่านสร้างก็ได้แจกหมดไป

และยังเป็นหนี้ทางโรงพิมพ์ เพราะต้องใช้ทุนทรัพย์เป็นจำนวนมาก ดังนั้นท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ จึงได้เข้าพบเพื่อขอสร้างพระเครื่องขึ้นอีก ๑ ชุด เพื่อหาทุนทรัพย์ในโอกาสต่อไป เมื่อท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกทราบเช่นนั้น จึงได้อนุญาตเป็นพิเศษ โดยคราวนี้ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ ได้ปรึกษาคณะกรรมการจัดสร้างพระเครื่อง และได้ตกลงกันจะสร้างหลายพิมพ์ โดยกำหนดพิธีครั้งพิเศษอีกด้วย

เนื่องจากในการขอสร้างพระเครื่องในครั้งนี้ ท่านเจ้าคุณ-ธมฺมวิตกฺโก ได้แนะนำท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ สร้างเป็นรูปพระพุทธรูปดีกว่า ดังนั้นท่านเจ้าคุณอุดม ฯ จึงนึกขึ้นได้ว่าท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกเกิดวันเสาร์ จึงได้สร้างเป็นพระพิมพ์นาคปรก และได้ถือว่าเป็นพระประจำวันของท่านอีกด้วย ท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ได้มอบหน้าที่ให้คุณ สง่าไปติดต่อนายช่างเกษม มงคลเจริญ เป็นผู้แกะแม่พิมพ์และหล่อไปให้ดูเป็นตัวอย่างก่อน ครั้งแรกนายช่างเกษม ได้แกะเป็นรูปใบโพธินาคปรกเล็ก แต่มีเศียรนาคแค่ ๕ เศียรเท่านั้น โดยหล่อเป็นตัวอย่างแบบนวโลหะไปให้ท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ จึงได้นำแบบพิมพ์พระนาคปรก ๕ เศียร ไปมอบให้ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก ชม ท่าน ฯ ได้ติว่าใช้ไม่ได้ เพราะปกติพระพิมพ์นาคปรกจะต้องเป็น ๗ เศียร ท่านเจ้าคุณอุดม ฯ จึงได้ให้แกะแม่พิมพ์ใหม่เป็น ๗ เศียร เฉพาะพิมพ์ ๕ เศียรจึงมีแค่จำนวน ๑๐๐ องค์เท่านั้น เมื่อเข้าพิธีเสร็จจึงได้แจกจ่ายให้แก่ลูกศิษย์ที่มาช่วยงานเท่านั้น และพร้อมกันนี้ท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ยังได้สร้างรูปเหมือนใบโพธิเล็กขึ้นอีกด้วย สำหรับพิธีครั้งนี้ได้สร้างทั้งหมดจำนวนหลายพิมพ์ด้วยกัน ดังนี้

๑. นาคปรก ๕ เศียร เล็ก
๒. นาคปรก ๗ เศียร เล็ก

๓. รูปเหมือน ใบโพธิเล็ก

๔. นาคปรกใบโพธิผง

๕. เหรียญสี่เหลี่ยม เศียรใหญ่

๖. รูปเหมือนใบโพธิใหญ่ ผง

๗. นาคปรกใบมะขามอักขระ จาน

๘. สมเด็จจันทร์ลอย

๙. พระชินราชหลังจาน

๑๐. รูปเหมือนใบโพธิเล็ก ผง

นาคปรก ๕ เศียร เล็ก.....

พุทธลักษณะ เป็นพระพุทธรูปในอิริยาบถนั่งขัดสมาธิเพชร ประทับอยู่บนขนดหางพระยานาคซึ่งแผ่พังพานอยู่ ๕ เศียร อยู่เหนือพระปฤษฎางค์ (หลัง) ขดเป็นพุทธบัลลังก์ ๓ ชั้น อยู่ในกรอบใบโพธิ มีเค้าเหมือนพระยานาคปรกสมัยลพบุรี

พระพักตร์ แบบเชียงแสน

พระเกศ แบบฝ่าชี เม็ดพระศกเป็นแบบก้นหอย พระเนตรทั้งสองข้าง พระนาสิก พระโอษฐ์ชัดเจน

พระพาหา กางออกเล็กน้อย

พระกร ขวาวางทับพระกรซ้าย วางบนระหว่างพระเพลา

ฐาน ฐานขนดนาคทั้ง ๓ ชั้นจะมีเกล็ดชัดเจน เศียรพระยานาคทั้ง ๕ แผ่พังพานยื่นออกมาในลักษณะปกคลุม กระดูกใบโพธิจมลึกลงจะดูคมชัดเจน

ด้านหลัง เป็นยันต์ "ภควัม" มีอักขระขอมว่า "อะ" ชั้นสอง "อุมะ" ชั้นสาม หมายถึงชื่อย่อของสมเด็จพระอุบัชฌาย์ ว่า "พะ มะ อะ" ใต้ยันต์เป็นอักษรไทยเขียนว่า "ธมฺมวิตกฺโก"

จำนวนสร้าง สร้างเฉพาะเนื้อนวโลหะเท่านั้น จำนวน ๑๐๐ องค์

— — —

นาคปรกใบโพธิ ๗ เศียร	เล็ก.....
พุทธลักษณะ	เป็นแบบพระพุทธรูปในอิริยาบถปางสมาธิเพชร ประทับอยู่บนขนดพญานาคซึ่งแผ่พังพาน ๗ เศียร ขนดนาคเป็น ๓ ชั้น
พระพักตร์	แบบสมัยลพบุรี ดุ
พระเกตุ	แบบมงกุฎ ความยาวจากพระเกตุจดขนดนาคชั้นที่ ๓ ๑.๒ ซม.
พระเนตร	ลืม มีเส้นหน้าพระพักตร แสดงถึงการบำเพ็ญเพียรแก่กล้า
พระนาสิก	โด่ง
พระศอ	ทรงเครื่องฉลองพระศอ
พระนาภี (สะดือ)	ลึกลงไป
พระหัตถ์	ทั้งสองข้างมีกำไล.....
พระกร	ทั้งสองข้างวางระหว่างพระเพลา
พระเพลา	กว้าง ๖ มม.
ด้านหลัง	เป็นรูปยันต์ "ภควัม" ตัวจม ข้างบนเป็นตัวอักษรขอมว่า "อะ" ชั้นที่ ๒ เขียนว่า "อุมะ" ชั้นที่ ๓ ของยันต์เป็นอักษรย่อว่า "พะ ชะ อะ" ส่วนใต้ล่างสุดของยันต์บางองค์ ก็จะเป็นอักษรไทย ว่า "ธมฺมวิตกฺโก" ถ้าเป็นอักษรขอมก็จะเขียนว่า "ธมฺมวิตกฺโกภิกฺขุ" ใต้ฐาน (ก้นพระ) เรียบ
จำนวนสร้าง	มี ๒ แบบคือ ๑. เป็นชุดมี ทองคำ เงิน นวโลหะ รวม ๓ องค์ มี ๑๐๐ ชุด ๒. แบบเนื้อนวโลหะอย่างเดียวสร้าง ๒,๐๐๐ องค์
ของเลียนแบบ	พิมพ์นี้มีของเลียนแบบมาก ตำหนิที่จะสังเกตได้คือ มีเส้นพระพักตร์ผ่ากลางจดพระโอษฐ์ บางองค์พระนาสิก (จมูก) เรียบ ใบโพธิบางกว่าของจริง สำหรับเนื้อส่วนมากจะเป็นตะกั่วเคลือบเงิน บางทีเป็นตะกั่วกะไหล่ทอง บางทีใช้เงิน ทองคำแท้ หล่อก็มี พิมพ์นี้มีคนถูกทุบมากที่สุด ขอให้ระวังให้มาก

รูปเหมือนใบโพธิเล็ก.....

ลักษณะ	เป็นรูปท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกนั่งขัดสมาธิอยู่ในใบโพธิ หน้าผาก

มีรอยย่น แสดงให้เห็นความชรา มีเส้นหน้าผาก ๓ เส้น แก้มตอบ จมูกโด่ง คางแหลมมน ใบหน้ายิ้มเล็กน้อย องค์พระผอมไหปลาร้าลึก ริ้วจีวรคมชัดเจน พาดสังฆาฏิ มือขวาทับมือซ้าย นั่งอยู่บนอาสนะใบโพธิมีเส้นกระดูกใบชัดเจน

ด้านหลัง เป็นยันต์ภควัมแบบเดียวกัน ผิดแต่อักษรชื่อข้างล่างภาษาไทยเขียนว่า "ธมฺมวิตกฺโกภิกฺขุ" อักษรขอมก็เขียนว่า "ธมฺมวิตกฺโกภิกฺขุ" เช่นเดียวกัน สำหรับพิมพ์นี้มีทั้งอักษรไทยและอักษรขอม ส่วนยันต์ภควัมจะเล็กกว่าของพิมพ์นาคปรก เส้นยันต์จะตื้นกว่าด้านหลัง ก้นใบโพธิมีรอยหยักเล็กน้อย ใต้ฐานเป็นเลขไทยว่า "๒๕๑๓" เฉพาะพิมพ์นี้ก็มีสร้าง ๒ แบบคือ :—

๑. แบบเป็นชุดมี ทองคำ เงิน นวโลหะ มี ๑๐๐ ชุด

๒. แบบองค์เดียวเป็นเนื้อ นวโลหะ มี ๒,๕๐๐ องค์

ของเลียนแบบ ด้านหน้า ตรงหน้าผากไม่มีเส้น จะเรียบ แต่บางองค์ตรงกลางหน้าผากจะมีเส้นผ่าศูนย์กลางจดจมูก แสดงถึงการประกบแม่พิมพ์ให้เห็นเด่นชัด และองค์ของท่านจะเล็กกว่าของแท้เล็กน้อย ฉะนั้นท่านที่จะเช่าขอให้พิจารณาให้ดีมิเช่นนั้นท่านจะเสียใจภายหลัง

หมายเหตุ เฉพาะนาคปรกเล็ก และพิมพ์รูปเหมือนใบโพธิเล็กสร้างปลายปี ๑๒ หลังจากชุดรูปเหมือนใบโพธิพิมพ์ใหญ่หมด แต่ชุดเล็กได้นำมาออกให้บูชาในต้นปี ๑๓ และใต้ฐานก็บอก พ.ศ. ๒๕๑๓ ด้วย แต่แท้จริงนั้นเป็นปลายปี ๑๒ จึงจะถูก

— — —

เหรียญสี่เหลี่ยมหน้าใหญ่.....

เป็นรูปเหมือนท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก นั่งขัดสมาธิเต็มองค์ อยู่ในเหรียญกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนบนกว้าง ๒.๑ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๒.๒ ซม. ความยาววัดตรงเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๑ ซม. เฉพาะบล็อกนี้ส่วนมากกล่าวว่าเป็นบล็อกเดียวกับบล็อกหน้าเล็ก แต่ที่

จริงแล้วเป็นคนละบล็อก แต่ที่ด้านหลังแล้วบล็อกเดียวกันจริง เพราะท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณบอกว่า ทุกครั้งเมื่อของชุดเก่าแจกหมดลง เมื่อจะสั่งพิมพ์ใหม่ ท่านจะให้ทางโรงพิมพ์ทำตำหนิใหม่ เพื่อที่จะได้จำได้ง่ายไม่ไขว้เขว ฉะนั้นเหรียญชุดนี้เมื่อท่านได้สั่งให้นายช่างแกะบล็อกใหม่ จึงจัดได้ว่าพิมพ์หน้าใหญ่เป็นคนละบล็อกกัน แต่เฉพาะด้านหลังไม่ได้แก้ไข จึงทำให้บางท่านไม่เข้าใจ คิดว่าเป็นบล็อกเดียวกัน อันที่จริง สี่เหลี่ยมหน้าเล็กเนื่องจากพิมพ์จำนวนมากบล็อกแตก การพิมพ์จึงเกิดตำหนิปรากฏชัดเจน ฉะนั้นทางนายช่างจึงแกะแม่พิมพ์ขึ้นใหม่เฉพาะด้านหน้า ส่วนด้านหลังใช้บล็อกเดิม ปัจจุบันของเลียนแบบและ ส. มาก ขอให้ท่านพยายามศึกษาให้รอบคอบและจะเข้าใจยิ่งขึ้น ข้าพเจ้าจะเขียนโค้ดให้ทราบก็เกรงว่า พวกมือผีจะนำมาแต่งขึ้นอีก จึงขอสงวนเป็นความลับ

ลักษณะ ใบหน้าใหญ่กว่าเดิมมาก หน้าผากกว้าง ในระหว่างช่องหูซ้ายมีเส้นเล็ก ๆ คล้ายขนแมว ๒ เส้น ตรงระหว่างใต้ใบหูซ้ายจะมีขีดเส้นเล็กเป็นรอยไปจดเส้นคอ ช่องใบหูข้างขวามีจุดคล้ายหยดน้ำมนต์ เป็นลักษณะสามเหลี่ยม องค์ท่านใหญ่กว่าเดิม ริ้วจีวรตื้นกว่าพิมพ์ หน้าเล็กมาก ใต้อาสนะเป็นชื่อของท่านเขียนว่า "ธมฺมวิตกฺโกภิกฺขุ" ตรงตัว "ธ" มีจุดเล็กกลม ๑ จุดดังนี้ "ธ" ตรงตัว "โก" จะมีขีดเล็ก ๆ แทงออกจากบนหัวตัว "ก"

ด้านหลัง เป็นแบบพิมพ์อันเดียวกับพิมพ์หน้าเล็กทุกอย่าง

จำนวนสร้าง มีทั้งหมดด้วยกัน ๓ เนื้อ คือ

๑. ทองคำ ๑๐๐ เหรียญ

๒. เงิน ๑๐๐ เหรียญ

๓. ทองแดงรมดำ ๕๐,๐๐๐ เหรียญ

ของเลียนแบบ เท่าที่พบจะหยาบมาก แม้แต่ใบหน้าก็ผิดกันมาก เมื่อนำของจริงไปเทียบจะรู้ได้ทันที

— — —

พระผง พิมพ์รูปเหมือนใบโพธิใหญ่ กันดอกจันทน์

ลักษณะ	เป็นรูปท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกนั่งขัดสมาธิอยู่กลางใบโพธิ องค์ท่านไม่ค่อยชัดเจน แม่พิมพ์ใช้ถอดพิมพ์ จากรูปเหมือนเนื้อนวโลหะรุ่น ๑๒ ใต้ฐานเป็นรูปดอกจันทน์หรือเครื่องหมายธรรมจักร เป็นแฉกทั้งหมด ๘ แฉก
ด้านหลัง	เป็นยันต์ภควัม แบบเดียวกับนวโลหะรุ่น ๑๒
จำนวนสร้าง	๕,๐๐๐ องค์ โดยชีปะขาวเป็นผู้พิมพ์
ลักษณะแน้อพระ	สีขาวนวลแกมเหลืองอ่อน ทุกองค์เน้อหอมเย็น
ของเลียนแบบ	พระพิมพ์นี้ให้บูชาบ้าง แจกบ้าง แถมบ้าง จึงมีเลียนแบบมากด้วยกัน ของเลียนแบบจะมีเน้อขาวแกร่งแบบปูนปลาสเตอร์ ตรงธรรมจักรจะเป็นขีดใหญ่หยาบกว่าของจริงมาก และการเลียนแบบง่ายมากถ้ามีนวโลหะรุ่น ๑๒ ก็สามารถจะทำได้ เท่าที่ทราบพิมพ์นี้มีการสร้างเทียมมากที่สุด แถวตรอกจันทร์ ในวัดแถวนั้นก็มี ฉะนั้นพิมพ์นี้ใครได้รับแต่ครั้งแรกจากท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณก็นับว่าโชคดี เพราะของเลียนแบบเหมือนมาก

— — —

พระผงสมเด็จจันทร์ลอย	พิมพ์ใหญ่.....
พุทธลักษณะ	เป็นแบบกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๓ ซม. เป็นรูปพระพุทธเจ้าในอิริยาบถปางสมาธิ ประทับอยู่ภายใต้กรอบวงกลม
พระเกตุ	สั้น ติดกรอบแบบบัวตูม
พระกรรณ	ยาวโค้งแบบบายศรี
พระพักตร์	กลม
พระอุระ	นูน พาดสังฆาฏิเป็นเส้นคู่
พระกร	ทั้งสองข้างบรรจบชนกัน
พระเพลา	โค้งเล็กน้อย
ด้านหลัง	เป็นยันต์ภควัม ตัวจมลงในเนื้อ เฉพาะพิมพ์นี้สร้างจากผงกรุวัดสามปลื้ม โดยนายแพทย์สุพจน์ ศิริรัตน์ มอบให้ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ

ลักษณะเนื้อพระ ด้านหน้าออกน้ำตาลอ่อน ด้านหลัง ขาว มีสีจางกว่าด้านหน้า

จำนวนสร้าง ๑,๐๐๐ องค์เศษ มอบช่วยงานคุณวิเชียร รุ่งเจริญชัย ประมาณ ๓๐๐ – ๔๐๐ องค์ แจกในงานแต่งงาน

ของเลียนแบบ มีบ้างเล็กน้อย สีเนื้อพระจะต่างกันมาก และองค์พระจะไม่ชัดเท่าที่ควร

— — —

รูปเหมือนใบโพธิ์เล็ก (ผง) ฐาน พ.ศ. ๒๕๑๓

ลักษณะ เป็นรูปเหมือนท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก นั่งขัดสมาธิอยู่กลางใบโพธิ์ ใต้ฐานมีอักขระเลขไทยราง ๆ ดังนี้ "๒๕๑๓"

ด้านหลัง เป็นยันต์ภควัมต้น ๆ

ลักษณะเนื้อพระ สีขาวแกมน้ำตาลอ่อน

จำนวนสร้าง ๗๐๐ กว่าองค์

เฉพาะพิมพ์นี้เมื่อเสร็จพิธีท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ ได้มอบให้คุณวิเชียร รุ่งเจริญชัย ไว้เป็นที่ระลึกในงานแต่งงาน

— — —

นาคปรกใบโพธิ์เล็ก (ผง).....

พุทธลักษณะ เป็นองค์พระประทับอยู่บนขนดนาคปรก ๗ เศียร พิมพ์เล็ก ใต้ฐานเรียบ

ด้านหลัง เป็นยันต์ภควัม ใต้ยันต์เป็นชื่อของท่าน

ลักษณะเนื้อพระ แบบเดียวกับรูปเหมือน

จำนวนสร้าง ๗๐๐ เศษ เฉพาะพิมพ์นี้ก็ได้มอบให้คุณวิเชียร รุ่งเจริญชัย แจกในงานแต่งงาน

ของเลียนแบบ มีมากยากแก่การดู เฉพาะพิมพ์รูปเหมือนและพิมพ์หน้าปรกเล็กใบโพธิ์ ชนิดเนื้อผง จะมีการเลียนแบบมาก จะมีการทำแถวตรอกจันทร์ และแถวผึ้งธน

— — —

พระพุทธชินราช (ชิน) หลังอุจาน.....

พุทธลักษณะ	เป็นรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว องค์พระไม่ชัดเจน
ด้านหลัง	เรียบแบบผืนผ้า ลงเหล็กจารเป็นอักขระภาษาขอมเป็นตัว "อุ" ทุกองค์
ลักษณะเนื้อพระ	ทำจากเนื้อชินดำ เป็นพระนับร้อยจากท้องสนามหลวง ท่านไว้แจกแก่ผู้ที่มาบูชาพระเครื่องชนิดอื่น และมอบให้ช่วยงานคุณวิเชียร รุ่งเจริญชัย ประมาณ ๕๐๐ องค์
จำนวนสร้าง	๑,๐๐๐ กว่าองค์

— — —

พระนาคปรกใบมะขาม (หลัง นะ จาร).....

พุทธลักษณะ	สร้างจากแม่พิมพ์บล็อกเดิมของวัดท้ายตลาด เป็นรูปพระพุทธรูปอยู่ในอิริยาบถปางสมาธิ มีรูปนาคปรก ๗ เศียรแผ่พังพานอยู่เหนือพระปฤษฎางค์ขดเป็นพุทธบัลลังก์ ๓ ชั้น
พระหัตถ์	ทั้งสองข้างวางซ้อนอยู่บนพระเพลา
พระกรรณ	ข้างซ้ายยาวกว่าข้างขวา
พระเนตร	ข้างซ้ายอยู่สูงกว่าข้างขวา ในองค์ที่ชัดเจนจะปรากฏเห็นไรพระศก
พระขนง (คิ้ว)	ชัดเจน
พระเนตร (ตา)	หลับ
พระนาสิก (จมูก)	โด่ง
พระโอษฐ์ (ปาก)	เม้ม
พระเกศ (เศียร)	อย่างฝาชี ตรงเศียรนาคล่างสุดด้านขวา จะมีขีดยื่นออกมาเล็กน้อย
ชายจีวร	ที่พระกรข้างซ้ายมี ๒ เส้น
ฐานขนดนาค	ด้านซ้ายขององค์พระจะมีลักษณะลบเลือนเอียงต่ำลงสู่ด้านหลัง เฉพาะตำหนิอันนี้เป็นในพิมพ์
ด้านหลัง	รุ่นนี้จะปรากฏอักขระเป็นตัว "นะ" จารด้วยมือ โดยท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ

จำนวนสร้าง มีด้วยกันทั้งหมด ๔ เนื้อคือ ทองคำ เงิน นวโลหะ ทองแดง ไม่ทราบจำนวนแน่ชัด คุณสง่าเป็นผู้สร้างถวาย

— — —

เหรียญกนกใหญ่ (เหรียญที่ระลึกในงานวางศิลาฤกษ์) ๑๗ ก.ค. ๑๓

ลักษณะ กลมรีแบบรูปไข่ กว้าง ๒.๒ ซม. ความยาววัดจากขอบเหรียญด้านบนถึงขอบล่าง ๓ ซม. ด้านหน้าของเหรียญเป็นรูปท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก นั่งขัดสมาธิเต็มองค์ลอยเด่นชัดเจน หน้าตรง ปากเม้มหลับตาทั้งสองข้าง หน้าผากจะเห็นเส้นขีดลง ๓ ชนิด ติดระหว่างคิ้วทั้งสอง แสดงให้เห็นรอยย่นของความชราภาพ

แก้ม ทั้งสองข้างตอบ จะเห็นกระดูกสันแก้ม

จมูก แบนใหญ่

ใบหู ในช่องหูข้างขวา เมื่อส่องดูด้วยแว่นขยาย จะเห็นเป็นเส้นเล็ก ๓ เส้น คล้ายเส้นผมติดอยู่ในช่องหู ข้างล่างจะมีจุดเล็ก ๑ จุด คล้ายไข่ปลา ในช่องหูข้างซ้ายจะมีขีดใหญ่ ๑ ขีด เห็นชัดเจน ซึ่งนับว่าเป็นการสร้างเหรียญได้อย่างประณีตมาก ระหว่างข้างซ้ายและข้างขวาจะเป็นลายกนกเปลว ข้างซ้ายจะสูงกว่าข้างขวาเล็กน้อย ภายใต้ช่องลายกนกที่ระหว่างกลางจะมีจุดกลมๆ คล้ายไข่ปลา ๓ จุด ลายกนกข้างขวาของเหรียญนับจากปลายกนกด้านบนลงไปช่องที่ ๒ ติดกับองค์ท่านจะมีขีดเล็กๆ ยื่นออกไปชนแขนซ้ายขององค์ท่าน ปลายกนกล่างด้านขวาของเหรียญก็มีขีดเล็กชนกับขอบเหรียญ ส่วนทางโค้งด้านใต้ขององค์ท่าน เป็นอักษรชื่อของท่าน "ธมฺมวิตกฺโก" ระหว่างตัว "ธ" ชนกับอาสนะนั่ง และระหว่างตัว "โก" ชนกับอาสนะนั่งเช่นกัน

ด้านหลัง มียันต์ ภควัม จะมีตัว "อะ" อยู่ชั้นที่ ๑ ชั้นที่ ๒ เขียน "อุ มะ" มีจุดกลมระหว่างตัว "อุ" ชั้นที่ ๓ หมายถึงชื่อย่อของอุบัชฌาย์ คือ "พะ ฆะ อะ" ภายใต้ส่วนโค้งของเหรียญข้างบนเขียนว่า "ในงานวางศิลาฤกษ์" ใต้ยันต์เป็นอักษรย่อภาษาขอมว่า "อุ"

หมายถึงชื่อย่อของท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ ส่วนโค้งข้างล่างสุดของเหรียญเขียนว่า "โรงเรียน จ. นครนายก"

จำนวนสร้าง

มีทั้งหมด ๓ เนื้อด้วยกันคือ ๑. ทองคำ ๑๐๙ องค์
๒. เงิน ๒๐๐ องค์
๓. ทองแดงรมดำ ๑๕,๐๐๐ องค์

ตำหนิด้านหน้า

ที่ชื่อ "ธมฺมวิตกฺโก" ตัว "ม" ตัวแรก จะมีจุดกลมคล้ายไข่ปลาอยู่ระหว่างกลางของตัว "ม" ดังตัวอย่างนี้ "มฺ" ข้อสำคัญพิมพ์นี้เขาเล่นเฉพาะตัว "ม" มีจุดเท่านั้นหรือที่เรียกว่าบล็อกทองคำ และข้างแขนด้านซ้าย จะต้องมีขีดจากลายกนกมาชนแขนด้วย ถ้าตำหนิทุกอย่างผิดจากนี้ ก็เป็นบล็อกหลังและของเลียนแบบ

ตำหนิด้านหลัง

จะมีเส้นผ่าศูนย์กลางจากขอบเหรียญข้างบน ตรงไปจดขอบเหรียญล่างระหว่างบนยันต์องค์พระจะมีเส้นพาดขึ้นไปจดตัว "ล" ตรงหางตัว "ว" ข้างบนจะมีเส้นพาดขึ้นไปจดขอบเหรียญ และตรงคำว่า "โรงเรียน" ตรงตัว "ย" ข้างล่างจะมีเส้นพาดชนขอบเหรียญชั้นล่าง

— — —

สมเด็จนาคปรก ๓ ชั้น (ปรกยะลา).....

พระชุดนี้ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณได้สร้างขึ้น โดยมอบให้นายเทียม ไปติดต่อนายช่างธีระศักดิ์ (เล้ง) ธรรมธาตรี บ้านเลขที่ ๓๑/๓๕ หมู่ ๘ เย็องโรงเรียนพล ฯ ตำรวจเขานอย อ. เมือง จ. ชลบุรี เป็นผู้แกะแม่พิมพ์พร้อมทั้งพิมพ์เสร็จ และนำเข้าพิธีพร้อมกับเหรียญลายกนก นำไปช่วยในงานทอดผ้ากฐินสามัคคี จังหวัดยะลา ด้วยเหตุนี้เอง ประชาชนส่วนมากจึงเรียกกันติดปากว่า "ปรกยะลา" สำหรับพระพิมพ์นี้เท่าที่รู้ ได้มีผู้ติดต่อสร้างจำนวน ๕,๐๐๐ องค์ และได้นำไปมอบให้ท่านเจ้าคุณอุดม ฯ เพียงจำนวน ๓,๐๐๐ องค์ และยังไม่ถึงวันงาน พระพิมพ์นี้ได้ทะลักสู่วัดมหาธาตุในสนามพระ เมื่อท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ทราบ

ดังนั้น จึงได้เรียกแม่พิมพ์กลับ โดยผู้ติดต่อได้นำแม่พิมพ์นี้สร้างเสริมขึ้นแต่คนละเนื้อ ส่วนจะทันปลุกเสกหรือไม่ข้าพเจ้าไม่ขอยืนยัน

พุทธลักษณะ	เป็นพระพุทธรูปอยู่ในอิริยาบถนั่งขัดสมาธิ มีรัศมีรอบพระเศียรเป็นรูปพญานาค ๗ เศียรแผ่พังพานอยู่เหนือพระปฤษฎางค์ (หลัง) ขดเป็นพุทธบัลลังก์ ๓ ชั้น มีดอกบัวรองรับองค์พระ อยู่ภายในกรอบซุ้มแบบพิมพ์สมเด็จ ส่วนบนกว้าง ๒.๔ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๒.๖ ซม. ยาว ๔ ซม.
พระเกตุมาลา	แบบเปลวเพลิง
พระศก (เส้นผม)	แบบก้นหอย
พระพักตร์ (หน้า)	แบบรูปไข่ หรือผลมะตูม
พระขนง (คิ้ว)	โก่ง
พระนาสิก (จมูก)	งุ้ม
พระหนุ (คาง)	เสี้ยม
พระกรรณ (หู)	ยาวคมชัดเจนมาก
พระถัน (นม)	ทั้งสองข้างชัดเจน
สังฆาฏิ	ยาวปลายตัด
พระหัตถ์	ทั้งสองข้างวางซ้อนอยู่บนพระเพลา
เศียรพญานาค	ทั้ง ๗ คมชัดเจนมาก จะแลเห็นเกล็ดนาคและหงอนนาค ทรงประทับอยู่บนดอกบัวหงาย กลีบดอกบัวทุกกลีบจะคมชัดเจนอยู่เหนือขดนาค ๓ ชั้น
ด้านหลัง	ส่วนบนเป็นยันต์ภควัม ตัวนูนคมชัดเจน ใต้ยันต์เป็นอักษรขอมว่า "อุ" ถัดลงไปเป็นรูปเหมือนท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก นั่งขัดสมาธิอยู่เบื้องหลังใบโพธิ์ใหญ่ กระดูกใบโพธิ์จะนูนคมเด่นชัดมาก ใบหน้าไม่ชัดเจน ห่มจีวรมิได้พาดสังฆาฏิ ถัดลงไปจากองค์ท่านเป็นชื่อภาษาไทยว่า "ธมฺมวิตกฺโก" ขอบข้างชนิดแบบพิมพ์ถอดบล็อก

ลักษณะเนื้อพระ

มีสีขาว ทุกองค์จะมีกลีนหอม โดยเฉพาะพระพิมพ์นี้ท่านเจ้าคุณอุดมฯ ได้ใช้หัวน้ำมันจันทน์ ซึ่งได้จากชีปะขาวที่จังหวัดตากผสมพระ และได้นำน้ำมันจันทน์นี้ไปให้ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกสวดแผ่เมตตาให้เป็นพิเศษอีกครั้ง โดยท่านบอกว่าไว้เป็นเชื้อในการผสมพระผงต่อไป ดังนั้นทุกพิมพ์จะต้องมีกลีนหอมเป็นพิเศษ เนื้อแห้งแกร่ง ดกไม่แตก ส่วนของเลียนแบบ จะไม่คมชัดเจนเหมือนของจริง เนื้อขององค์พระจะขาวจัด ส่วนมากผสมด้วยน้ำมันตังอิ๊ว เมื่อดกก็จะแตก เท่าที่ทราบพระพิมพ์นี้ถ้าเป็นของจริงผู้ที่ได้รับไป ส่วนมากจะประสบโชคลาภมาก

— — —

เหรียญสังฆาฏิใหญ่.....

ลักษณะ

กลมรีคล้ายรูปไข่ ด้านหน้าเป็นรูปท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก นั่งขัดสมาธิพาดสังฆาฏิ นับเป็นเหรียญรุ่นแรกที่สร้างพาดสังฆาฏิ เหรียญชุดสร้างด้วยกันมีสองชุดด้วยกัน คือชุดแจกในงานที่ระลึกวางศิลาฤกษ์โรงเรียนกับรุ่น ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ จึงมีด้วยกันสองบล็อก แต่ข้าพเจ้าได้จัดทำเนียบรุ่นไว้เรียบร้อย เหรียญชุดนี้จัดสร้างและแกะแม่พิมพ์โดยฝีมือนายช่างเกษม มงคลเจริญ บล็อกแรกรูปท่านนั่งขัดสมาธิ ใบหน้ายิ้ม หน้าผากกว้าง ตรงขมับข้างขวาและซ้ายลึกลง ลืมตาทั้งสองข้าง ใบหูข้างซ้ายสูงกว่าใบหูข้างขวาเล็กน้อย ไหปลาร้าลึกลงจนเห็นเส้นตามชอกคอ ทั้งสองข้างรอยปั้มขององค์ท่านคมชัดเจน นิ้วชี้มือขวาชนกับนิ้วหัวแม่มือซ้ายต่อเนื่องกัน ใต้อาสนะเป็นอักษรไทยเขียนว่า "ธมฺมวิตกฺโก" ตรงสระ "อิ" เป็นโค้งเล็กและตัว "ต" เป็นลักษณะตรงด้านบนขยักไม่มาก ตัว "ตกฺ" ตรง "ก" ตรงหัว "กอไก่" จะยาวยื่นแบบปากไก่ และตรงสระ "โอ" หางจะยาวโค้ง พร้อมกันนั้นตัว "กอไก่" ด้านหลังข้างบนตัว "ก" จะตัดตรงไม่โค้ง

ด้านหลัง

เป็นยันต์ภควัม ส่วนด้านบนทางโค้งของเหรียญเป็นอักษรภาษาขอมจารึกไว้ตามส่วนโค้งโดยเริ่มต้นจากลายกนกข้างซ้ายของเหรียญว่า "อะ สัง วิ สุ โล ปุ สะ พุ ภะ" หมายถึงหัวใจย่อนวหรคุณ ส่วนบนยันต์ข้างซ้าย "พุ" ข้างขวา "โธ" ใต้ยันต์เป็น "อุ" ส่วนโค้งข้างล่างของเหรียญเป็นหัวใจของไตรสรณาคมน์ "พุ ธะ สัง มิ" หูของเหรียญด้านหน้าและหลังมีลายกนกพองาม เฉพาะพิมพ์นี้สร้างทั้งหมด ๓ เนื้อด้วยกัน คือ ทองคำ ๑๐๙ เหรียญ เงิน ๒๐๐ เหรียญ ทองแดงรมดำ ๓๐,๐๐๐ เหรียญ ส่วนเนื้อนวโลหะพิเศษมีจำนวน ๑๔๕ เหรียญ ทุกเหรียญด้านหลังจะมีหมายเลขโดยนายช่างเกษม มงคลเจริญ ใช้เครื่องมือแกะหมายเลขทุกองค์ ไม่ใช่หมายที่ตอกแบบที่เคยพบเห็น ส่วนหมายเลขทุกตัวตามเส้นจะเป็นลักษณะขยักคล้ายเกลียวเชือก พิมพ์นายช่างเกษม มงคลเจริญ สร้างไว้แจกแก่ญาติพี่น้องส่วนตัว ฉะนั้นบางท่านจึงยังอาจมิเคยพบเห็นก็มี เฉพาะเหรียญสังฆาฏิใหญ่เท่าที่พบของเลียนแบบมีมาก ถ้าท่านเคยได้เห็นของจริงมาก่อนก็จะรู้ทันที โดยเฉพาะพระเครื่องทั้งสามพิมพ์ได้นำเข้าไปให้ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก สวดแผ่เมตตาให้ที่ข้างกุฏิ และยังมีอีกพิมพ์ซึ่งมีคุณมาก ได้มอบให้ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณจัดสร้าง และเข้าพิธีเดียวกัน แต่ข้าพเจ้าได้จัดแยกเขียนไว้ต่างหากเพราะถือว่าเป็นของระลึกในงานพิเศษส่วนตัว จึงมิได้เขียนไว้ในที่นี้

หลังจากงานวางศิลาฤกษ์เป็นที่เรียบร้อย ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ จึงได้ขอให้ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก ช่วยตั้งชื่ออาคารหลังนี้ ซึ่งท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกก็ได้เมตตาตั้งให้ชื่อว่า "นวมราชานุสรณ์ จะต้องอ่านออกเสียงดังนี้คือ "นะวะมะราชานุสรณ์" เพราะมีบางท่านอ่านอักขระสะกดตัวรวมกันจึงผิดจากความเดิม สำหรับชื่อโรงเรียนนี้มีบางท่านเข้าใจว่าเป็นชื่อของโยมท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ แท้จริงไม่ใช่ เป็นชื่อของท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก

ตั้งให้ แปลความหมายว่า อนุสรณ์รัชกาลที่ ๙ เหตุที่ตั้งชื่อนี้ เนื่องจากอาคารเรียนหลังนี้ ได้สร้างโดยเงินทุนเริ่มต้นจากเงินโดยเสด็จพระราชกุศล ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานไว้เป็นจำนวนสามแสนบาทเศษ เมื่อท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก ตั้งชื่อแล้ว ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณจึงได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานชื่อโรงเรียน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานชื่อโรงเรียนและชื่ออาคารเรียนเป็นชื่อเดียวกันว่า "นวมราชานุสรณ์" ดังมีหนังสือราชเลขาธิการแจ้งมาถึงท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ ตามใบหน้าต้นที่ลงไว้

เนื่องจากการก่อสร้างได้ดำเนินต่อไปเรื่อย จนเหรียญและพระเครื่องพิมพ์ต่าง ๆ ที่จัดสร้างขึ้น ก็ได้มีผู้บูชา และช่วยงานจากวัดต่าง ๆ ที่ขอความช่วยเหลือมา ก็มีจำนวนน้อยลง แต่การก่อสร้างยังต้องดำเนินต่อไปอีกมาก เมื่อท่านเจ้าคุณอุดม ฯ เห็นว่าคงจะไม่พอ ทั้งตอนนี้ก็ชักจะเริ่มมีผู้ที่สนใจศรัทธาในตัวท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกมากขึ้น และระยะนี้ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกก็อ่อนเพลียมาก เนื่องจากแผลมะเร็งที่ลำคอของท่านได้แตกมีเลือดไหลอยู่ตลอดเวลา ถึงแม้ท่านจะไม่เคยแสดงให้เห็นว่ามีอาการทุกขเวทนา และสีหน้าของท่านก็ยังแจ่มใสเหมือนเดิมก็ตาม แต่เมื่อท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ได้นำความเข้าไปกราบเรียนให้ท่านทราบ ท่านได้ออกปากอนุญาตที่จะสวดมนต์แผ่เมตตาให้พร้อมกับได้กำชับท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ด้วยอีกว่า "ครั้งนี้จะเป็นครั้งสุดท้ายนะ" โดยท่านได้กำหนดให้ในวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๓ ซึ่งตรงกับวันเสาร์ แรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ และท่านยังได้อธิบายให้ท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ฟังอีกด้วยว่า การสวดแผ่เมตตาครั้งนี้ หลังจากเสร็จพิธีอาตมาก็จะขอดับตัวเองในวันนั้นด้วย เพราะเป็นวันดับ "คือวันแรม ๑๕ ค่ำ" เมื่อท่านบอกมาเช่นนี้จึงทำให้ท่านเจ้าคุณ

อุดมฯ เกิดการลังเลใจ ไม่อาจที่จะตัดสินใจได้ ว่าจะทำพิธีในวันนั้นดีหรือไม่ แต่ไม่ทันที่ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณจะตัดสินใจอย่างใด ท่านก็เรียกให้เข้าไปพบและบอกให้เปลี่ยนจากกำหนดเดิมออกไปอีก ให้เป็นวันเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ โดยท่านได้บอกว่าเป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษา จะได้เป็นพระรุ่นที่เฉลิมพระเกียรติไปด้วย และอีกประการหนึ่งท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณในขณะนั้นยังเป็นพระครูอุดมคุณาทรอยู่ ก็จะได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ที่พระราชาคณะว่าที่พระอุดมสารโสภณ ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ ด้วย ฉะนั้นท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก จึงได้ถือฤกษ์ในวันนั้นประกอบพิธีสวดแผ่เมตตาให้เป็นพิเศษ เพื่อเป็นมุทิตาจิตให้ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ ซึ่งท่านรักเหมือนลูกของท่าน ถึงแม้ท่านจะเปลี่ยนหมายกำหนดการออกไปจากเดิม แต่ท่านก็ไม่วายที่จะเตือนเสมอว่า "ครั้งสุดท้ายนะ" ดังนั้นท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณจึงได้จัดสร้างพระขึ้นไว้อีกหลายพิมพ์เป็นจำนวนมากด้วยกันดังนี้

เมื่อวันเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ ท่านเจ้าคุณอุดมฯ ได้จัดสร้างพระเครื่องพิมพ์สมเด็จ "หลังอุ" ขึ้นจำนวนหนึ่งโดยตั้งใจจะนำมาบรรจุไว้ใต้ฐานพระประธาน ณ พระอุโบสถ วัดวังกระโจม นครนายก เพื่อกาลต่อไป เมื่อพระอุโบสถชำรุด จะได้เก็บไว้สำหรับมอบให้กับผู้ที่จะช่วยบูรณะซ่อมแซมปฏิสังขรณ์ในโอกาสต่อไป โดยท่านได้สั่งจัดพิมพ์ขึ้นมีลักษณะแบบเดียวกับสมเด็จหลังอุ ในคราวแจกให้กับลูกศิษย์เมื่อคราวที่ท่านได้เดินทางไปฮ่องกง จนเป็นที่ทราบกิตติศัพท์ขจรขจายไปทั่ว จนภายหลังมีผู้ใคร่ที่จะได้ไว้บูชาเป็นจำนวนมาก แต่ท่านก็ได้สร้างขึ้นใหม่โดยให้ช่างแกะแม่พิมพ์ขึ้นใหม่ โดยมีเครื่องหมาย จุดตำหนิเป็นสัญลักษณ์ สำคัญ ไว้ดังต่อไปนี้

พุทธลักษณะ แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีรูปพระพุทธเจ้าทรงประทับปางสมาธิ ประทับนั่งอยู่เหนืออาสนะสามชั้นภายในซุ้ม

ด้านหลัง เป็นอักขระขอมตัวจมหางสั้น เขียนว่า "อุ" หมายถึงพระอุดมฯ สร้าง พิมพ์ท่านได้ทำตำหนิข้อสังเกตทุกองค์ จะมีจุดคล้ายไข่ปลาอยู่ด้านซ้ายระหว่างตรงกลางภายในขอบซุ้ม ๑ จุด พระชุดนี้การผสมผง โดยนายช่างพิมพ์ จังหวัดชลบุรี

ลักษณะเนื้อ สีเหลืองอ่อน แบบงาช้างสร้างจำนวน ๑,๕๐๐ องค์

เมื่อเข้าพิธีเรียบร้อย ท่านก็เก็บเงียบไว้ที่กุฏิ เนื่องจากเจตนาของท่านเจ้าคุณอุดมฯ ต้องการจะทำมาบรรจุเท่านั้น แต่ก็ได้มีศิษย์ของท่านได้เห็นพระพิมพ์ดังกล่าวนี้ จึงได้เดินทางไปติดต่อสถานที่พิมพ์ แอบอ้างชื่อของท่านสั่งพิมพ์เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนเป็นหมื่นองค์ พร้อมกับนำมาออกให้บูชา กับลูกศิษย์บ้างแจกจ่ายแก่มิตรสหายบ้าง จนมีผู้ที่ใคร่อยากจะได้ก็ไปขอกับท่านเจ้าคุณอุดมฯ และต่อว่าท่านก็มี ยังความแปลกใจกับท่านเป็นอย่างยิ่ง ที่จู่ๆ พระสมเด็จหลังอุ รุ่น ๕ ธ.ค. ๑๓ ซึ่งขณะนั้นท่านยังไม่เคยแจกกับผู้ใด แต่เหตุไฉนจึงมีออกแจกจ่ายเป็นจำนวนมากพร้อมกับเป็นพิมพ์เดียวกัน ลักษณะเนื้อก็เหมือนกัน จนท่านมิอาจจะทนต่อลูกศิษย์ที่มาขอได้ ท่านจึงได้นำออกแจกให้เฉพาะบุคคลบางคนเท่านั้น พร้อมกับพูดว่า "ถ้าเชื่อก็เอาไป ถ้าไม่เชื่อก็ไม่ต้องเอาไป และไม่ต้องพูดให้ใครรู้ทั้งสิ้น"

สำหรับพระพิมพ์นี้ตอนแรก ๆ ข้าพเจ้าได้ปรึกษากับท่านเพื่อนำมาลง แต่ท่านบอกว่าอย่านำมาลงเลย เกรงว่าประชาชนที่มีอยู่จะเสียใจ เพราะต่างก็ได้รับจากมือของแต่ละบุคคล จึงไม่สามารถจะรู้ได้ว่าของจริงจะเป็นอย่างไร ท่านจึงไม่ยอมรับรองพระชุดนี้ เหตุที่ข้าพเจ้าได้นำมาลง ก็เกรงว่าประชาชนส่วนใหญ่จะเข้าบ่าเข้ารก เนื่องจากปัจจุบันนี้พระพิมพ์นี้ มีการทำเลียนแบบกันมาก ถอดพิมพ์ก็มีของจริงก็ส่วนน้อย ฉะนั้นจึงขอให้

ระวังให้จงหนัก เท่าที่ทราบพระชุดนี้มีระบาดทางภาคเหนือมากที่สุด และแถว ๆ จังหวัดอยุธยา นอกจากนี้ยังมีที่ระบาดอีกหลายแห่งข้าพเจ้ารู้ แต่จะไม่เขียนในที่นี้

สมเด็จแสน.....

ลักษณะ แบบพระพุทธรูปปางมารวิชัย (สะดุ้งมาร) องค์เล็ก ขนาดเท่าพระกริ่ง โดยทั่วไปสร้างจากเนื้อผง ใต้ฐานจะมีเครื่องหมายธรรมจักร (ดอกจัน)

ลักษณะเนื้อ สีขาวอมเหลือง กลิ่นหอม

พระพิมพ์นี้ปกติท่านเจ้าคุณอุดม ฯ มิได้สร้างขึ้นเอง เพียงแต่มีบุคคลกลุ่มหนึ่งที่หวังประโยชน์ได้จัดสร้างขึ้น และได้นำมาถวายท่านเจ้าคุณอุดม ฯ จำนวน ๑ ถุงพลาสติกประมาณ ๑๐๐ กว่าองค์ เมื่อพระชุดดังกล่าวนำออกจากพิธีเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ บุคคลกลุ่มนี้ก็ได้สร้างขึ้นออกวางตามท้องตลาดพระบ้าง ส่งตามวัดต่าง ๆ บ้าง จนเรื่องได้มีผู้มากราบเรียนถามท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ว่า ท่านได้สร้างไปมอบให้ที่นั่นที่นี่จริงเท็จอย่างไร ท่านจึงปฏิเสธ เพราะพระพิมพ์ดังกล่าวท่านยังไม่เคยแจกกับผู้ใดเลย จนท่านเกิดความรำคาญจึงได้มอบกับผู้ที่มาขอ ในคราวแรกข้าพเจ้าจะเขียนลง แต่ท่านได้บอกเล่าให้ข้าพเจ้าได้ทราบความเป็นมาของบุคคลผู้นั้น พร้อมกับบอกชื่อของผู้สร้างและสถานที่ แต่ข้าพเจ้าจะไม่ขอกล่าวในที่นี้ เพียงแต่ขอให้คิดว่า ผู้ที่ชอบทำดนให้เป็นภัยต่อศาสนา สักวันหนึ่งผลกรรมย่อมตอบสนองตามที่พุทธภาษิต บทหนึ่งกล่าวว่า “กลฺยาณการี กลฺยาณ์ ปาปการี จ ปาปกำ” แปลว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว”

พระนาคปรกใบโพธิใหญ่.....

พระพิมพ์นี้แกะแม่พิมพ์โดยนายช่างเกษม มงคลเจริญ สร้างทั้งหมดมี ๓ เนื้อด้วยกันคือ ๑. ทองคำ ๒. เงิน ๓. นวโลหะ เฉพาะพิมพ์นี้มีด้วยกัน ๒ บล็อกคือ :—

ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณได้มอบหมายพระชุดนี้ให้คุณสง่า เป็นผู้จัดการดูแลแทน

พุทธลักษณะ (บล็อกแรก) เป็นพิมพ์พระพุทธรูปทรงประทับอยู่ในอิริยาบถนั่งขัดสมาธิเพชร โดยมีรูปพญานาค ๗ เศียร แผ่พังพานอยู่เหนือพระปฤษฎางค์ (หลัง) ใบโพธิ ทรงประทับอยู่บนขนดพญานาคเป็นพุทธบัลลังก์ ๓ ชั้น ลักษณะองค์พระแบบสมัยเชียงแสน สิงห์หนึ่ง ยุคต้น พระวรกายอวบอ้วน

พระเกตุมาลา	ตูมเหมือนดอกบัวตูม
เส้นพระศก	กลมแบบก้นหอย
พระพักตร์	กลมสั้น
พระขนง	โก่ง
พระนาสิก	งุ้ม
พระโอษฐ์	เล็กเม้ม
พระหนุ	มนสั้น
พระเนตร	หลับ
พระอุระ	นูน
พระนาภี	เป็นจุดกลมลึก
พระหัตถ์	ทั้งสองวางซ้อนกันอยู่บนพระเพลา
พระศอ	มีเส้นรอบ
สังฆาฏิ	พาดชายผ้าจดพระถัน เป็นแฉกแบบเขี้ยวตะขาบ

พุทธลักษณะงดงามประณีตมาก ทุกส่วนจะคมชัดเจน ที่ใบโพธิด้านซ้ายขององค์พระเป็นอักษรตัวตอกนอกพิมพ์ เป็นตัวจมลึก จารึกจากล่างสุดเป็นห่วงวงกลม เหนือขึ้นไปเป็นอักษรไทยว่า "สุโข" บางองค์ตัวอักษรขอมจะตอกเหนือจากตัว "โข" เป็นตัว "นะ" บางองค์ก็จะตอก เหนือตัวเลขไทย "๗" อยู่ด้านในข้างพระกัปประ (ข้อศอก) ข้างขวา ส่วนด้านขวาของใบโพธิตอกเป็นอักษรไทยว่า "วิเวโก" ด้านในข้างพระกัปประ (ข้อศอก)

ข้างซ้ายเป็นเลขไทยว่า "๓" หมายถึงอายุของท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกครบ "๗๓" ส่วนกันฐานก็เป็นเลขไทยตัวจมว่า "๒๕๑๓" สำหรับขดนาคชั้นล่างสุด กว้าง ๑ ซม. ฐานหน้าตักกว้าง ๘ มม. ส่วนสูงวัดจากเกตุลงไปถึงขดนาคชั้นล่างสุดยาว ๑.๙ ซม.

ด้านหลัง เป็นยันต์ "ภควัม" ข้างล่างเป็นอักษรไทยว่า "ธมฺมวิตกฺโก" เหนือตัว "ธ" ขึ้นไปมีลายกนก และเหนือตัว "ก" ขึ้นไปก็มีลายกนกเช่นกัน ส่วนบล็อกแรกนี้การรมเนื้อดำสวยงามมาก

พระนาคปรกใบโพธิ ใหญ่ (บล็อกสอง).....

พุทธลักษณะ แบบเดียวกันกับบล็อกแรก ผิดแต่องค์จะเล็กกว่าบล็อกแรก คือความกว้างวัดจากขดนาคชั้นล่าง ๙ มม. หน้าตักกว้าง ๗ มม. ส่วนสูงวัดจากขดนาคชั้นล่างลงไปจดพระเกตุยาว ๑.๘ ซม. ผิดกันที่การรมจะมีสนิมแดงจับอยู่ตามซอกองค์พระ ขอบใบโพธิและด้านหลังเนื้อโลหะจะออกสีเขียวอ่อนมาก ชุดนี้จะออกมากหลังจากท่านมรณะไม่นาน จำนวนสร้าง ๒,๕๐๐ องค์

ของเลียนแบบ จะไม่ค่อยชัดเจนเพราะถอดพิมพ์จากของจริงอีกต่อหนึ่ง ส่วนมากจะสร้างจากเนื้อตะกั่วรมดำ บางทีก็ทองแดงรมดำ ฉะนั้นพระพิมพ์นี้จึงดูยาก ถ้าท่านยังไม่เคยเห็นของจริงอาจจะต้องหลงผิดไปจับของปลอมบ้างก็ได้ โปรดสังเกตตัว "นะ" ที่ตอก เพราะสังแกะพิเศษ

รูปเหมือนใบโพธิใหญ่ "นวะ ๑๓".....

ลักษณะ เป็นรูปเหมือนท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก นั่งขัดสมาธิอยู่ท่ามกลางใบโพธิ

หน้าผาก เรียบ

ขอบตา ลึก

แก้ม ดอบ จนเห็นกระดูกสันแก้ม

จมูก โด่ง

ปาก	เม้ม
คาง	ยื่นแหลม
ใบหู	ข้างขวาจะยื่นออกเล็กน้อย
เส้นคอ	ขึ้นเห็นชัด
ไหปลาร้า	ลึก
ร้วจีวร	คม
ชอกแขน	ลึก พาดสังฆาฏิ มือขวาวางซ้อนมือซ้าย

องค์ท่านนั่งบนอาสนะรองรับ ฐานกว้าง ๑.๒ ซม. หน้าตักกว้าง ๑.๒ ซม. วัดจากฐานจดศีรษะท่านยาว ๑.๙ ซม. ใบโพธิกระดูกใบลึก จมลงเป็นเส้นเล็กเส้นน้อย แสดงถึงความประณีตของผู้แกะแม่พิมพ์ ด้านซ้ายของใบโพธิติดริมขอบใบโพธิเป็นอักษรไทยตัวตอกว่า "สุโข" ข้างหัวเข่าตอกเป็นวงกลม ด้านขวาของใบโพธิริมขอบอยู่บริเวณเหนือบ่าท่านเล็กน้อย เป็นอักษรตัวตอกนอกพิมพ์เขียนว่า "วิเวโก" ระหว่างใต้ข้อศอกซ้าย เป็นตัวตอกแต่เป็นอักษรขอมว่า "นะ" บางองค์จะตอกจมลึกชัดเจน บางองค์จะตอกเลือนราง แสดงว่าตอกแรงบ้าง ค่อยบ้าง สำหรับใต้ฐานจะเป็นตัวเลขไทยว่า "๒๕๑๓" เฉพาะหางเลข "๑" ปลายจะลากลงคล้ายหางตัว "อุ" ขอม และหางตัวเลข "๓" จะยาวลงไปเล็กน้อย

ด้านหลัง	เป็นยันต์ "ภควัม" แบบ "นวะ ๑๒" ผิดแต่ชื่อเป็นอักษรไทยเขียนว่า "ธมฺมวิตกฺโก ภิกขุ"
จำนวนสร้าง	มี ๓ เนื้อ คือ ๑. ทองคำ ๒. เงิน ๓. นวโลหะ ๕๐๐ องค์
ตำหนิ	เฉพาะเนื้อนวโลหะ ส่วนมากจะเคลือบเงินหนา ถ้าเนื้อออกแดงแดงจัดจะต้องที่ชอกแขนข้างขวาทะลุ ถ้าชอกแขนไม่ทะลุ ส่วนมากในวงการเขาจะไม่เล่น ของเลียนแบบที่ถอดจากพิมพ์เดิมองค์พระจะเล็กกว่าของจริงและจะรมดำสนิท เนื้อที่สร้างจะหล่อด้วยตะกั่วเคลือบเงิน ถ้านำไปทาน้ำมันจันทน์เนื้อจะกลับเป็น

นวโลหะ แต่ส่วนมากเขาไม่ค่อยจะเลียนแบบ มักจะเลียนแบบ "นวะ ๑๒" พิมพ์รูปเหมือนนี้ คุณสง่า เป็นผู้ที่ควบคุมแม่พิมพ์เช่นกัน โปรดพิจารณาตัว "นะ" ตอกนอกพิมพ์เป็นแบบชุดเดียวกับของนวโลหะนาคปรก และที่ทราบพระชุดนี้มี ๕ บล็อกด้วยกัน แต่ได้หายไป ๑ บล็อก

พระนาคปรกใบโพธิ์ใหญ่ "ผง"

พุทธลักษณะ เป็นพระพุทธรูปในอิริยาบถนั่งขัดสมาธิเพชร อยู่ภายใต้พญานาคแผ่พังพาน ประทับอยู่เหนือขดนาครองรับ เป็นพุทธบัลลังก์ ระหว่างซอกพระกัปประ (ศอก) ข้างขวาจะมีจุด "กลม" อยู่ภายในซอกพระกรข้างขวา ข้างใบโพธิ์ระหว่างขอบข้างซ้ายเป็นอักษรไทยว่า "สุโข" ริมขอบใบโพธิ์ข้างขวาเขียนว่า "วิเวโก" องค์ไม่ค่อยชัดเจน เพราะพิมพ์นี้ได้ถอดแม่พิมพ์จากเนื้อ "นวะ ๑๓"

ด้านหลัง เป็นยันต์ "ภควัม" ตื้นไม่ชัด ใต้ยันต์เป็นชื่อ "ธมฺมวิตกฺโก" กันฐานพระเป็นรูปธรรมจักรหรือ "ดอกจัน" มีทั้งหมด ๘ แฉก

ลักษณะเนื้อพระ มี ๒ ชนิดคือ ๑. ผงสีขาวนวลเนื้อหอมเย็น โดยชีปะขาวเป็นผู้พิมพ์

๒. สีน้ำตาลอ่อน อมน้ำมันตังอิ๊ว โดยนายเสริมสุข เป็นผู้พิมพ์ สำหรับพิมพ์นี้เล่นยาก เพราะมีของสร้างขึ้นเลียนแบบมากแถวผังธนและตรอกจันทร์ ปลอมง่าย เพียงแต่มีรูปนวะก็พิมพ์ได้

— — —

รูปเหมือน "ผง" กันดอกจันเนื้อสีน้ำตาลอ่อน.....

ลักษณะ เป็นรูปท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก นั่งขัดสมาธิอยู่บนอาสนะกลางใบโพธิ์ เป็นชนิดเดียวกับรุ่นเมษายน แต่ผิดกันที่ เนื้อ พระรุ่นนี้สีเนื้อ สีน้ำตาลอ่อน เพราะผสมแก่น้ำมันตังอิ๊วมาก

ด้านหลัง	เป็นรูปยันต์ "ภควัม" ใต้ยันต์เป็นอักขระขอมว่า "ธมฺมวิตกฺโก ภิกขุ" ก้นมีรอยบาก ใต้ฐานเป็นเครื่องหมายดอกจัน หรือธรรมจักร พิมพ์นี้มีของเลียนแบบมาก ดูยากขอให้ระวังให้มาก

รูปเหมือนใบโพธิเล็ก "กันดอกจัน".....

ลักษณะเนื้อ	เป็นรูปเหมือนท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก นั่งขัดสมาธิอยู่ในใบโพธิ องค์ท่านไม่ค่อยชัดเจน สีเนื้อจะออกขาวกว่ารุ่นแรกเล็กน้อย ผิดแต่กันฐานมีเครื่องหมายดอกจัน จำนวมพิมพ์ไม่ทราบแน่นอน ของเลียนแบบมีมาก ดูยาก ทุกองค์จะมีกลิ่นหอมเย็น

พระพิมพ์สมเด็จพิเศษ (กรรมการ)

ลักษณะพระ	เป็นพระเครื่องรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า เป็นรูปพระพุทธเจ้าปางสมาธิประทับนั่งบนบัลลังก์ หรือฐาน ๓ ชั้น ภายใต้ครอบซุ้มโค้ง
ส่วนกว้าง	วัดจากด้านบน ๓.๗ ซม. วัดจากด้านล่าง ๔ ซม.
ส่วนสูง	๖.๒ ซม.
ส่วนหนา	๖ มม.
พระเกศ	เล็กเท่าเข็มยาวจดซุ้ม
พระเมาลี	กลมไม่มีพระจุไร (ไรผม)
พระพักตร์	กลมเหมือนผลมะตูม
พระกรรณ (หู)	ข้างขวาส่วนบนชัดเจนติดกับเศียร ข้างซ้ายต่ำกว่าข้างขวาเล็กน้อย เส้นพระกรรณไม่ชนพระเศียรส่วนบน หูแบบบายศรี
พระศอ (คอ)	บางปรากฏราง ๆ
พระอังสา (บ่า)	เสมอกัน
พระพาหา (แขน)	วาดโค้งเท่ากัน
พระชานุ (เข่า)	เบื้องซ้ายใหญ่กว่าเบื้องขวา
ฐาน	เป็นฐานสิงห์ ฐานขั้นสอง (ฐานกลาง) นูนออกมาคล้ายคมขวาน กรอบนอกมีรอยเส้นนูนออกมาเป็นรอยกรอบ
ด้านหลัง	เป็นยันต์ภควัมกดนูนขึ้น ใต้ยันต์เป็นตัว "อุ" ส่วนชั้นล่างเป็นชื่อของเจ้าคุณอุดม ฯ เขียนเป็นอักษรขอม

พิมพ์พระ	ได้มอบให้นายช่างเล้ง พนัส ชลบุรีเป็นผู้ออกแบบและสร้างผสมผง สร้างจำนวน ๒๐๐ องค์ แต่เมื่อหลังเสร็จพิธีได้นำไปตรวจนับดูมีแค่ ๑๙๙ องค์ ส่วนที่สร้างน้อยเนื่องจากในขณะที่แกะแม่พิมพ์ และได้พิมพ์พระตัวอย่างไปให้ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณพิจารณาในขณะที่ท่านยังป่วยอยู่ที่โรงพยาบาล แต่ท่านเห็นว่าองค์ใหญ่เกินไป เปลืองผงมากเกินไป ท่านจึงสั่งแค่ ๒๐๐ องค์เท่านั้น เพื่อแจกจ่ายลูกศิษย์ที่ช่วยในงาน สำหรับพิมพ์พระนี้ของจริงจะมีสีเหลืองแก่ แบบสมเด็จน้ำอ้อย เพราะการผสมผงแก่น้ำมันตังอิ๊วไป สำหรับของเลียนแบบเท่าที่ทราบแน่ชัดมีสองชนิดคือ ประเภทถอดพิมพ์ เนื้อขาวเหลืององค์เล็กกว่า ประเภทที่สองพิมพ์ตัวจริง แต่เนื้อจะแตกต่างกันถ้าสังเกตการพิมพ์จะหยาบกว่าของจริง ถ้าท่านผู้ที่มีหรือสงสัยสอบถามผู้เขียนได้
สมเด็จ อุ พิเศษ	
ลักษณะพระ	รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ปางสมาธิ ประทับนั่งบนบัลลังก์ ๓ ชั้น ภายในครอบซุ้มโค้ง เต่นชัดเจน พุทธลักษณะงดงามมาก
ส่วนกว้าง	วัดจากส่วนบนได้ ๒.๖ ซม. วัดส่วนล่าง ๒.๘ ซม.
ส่วนสูง	วัดได้ ๔.๒ ซม. ขอบข้างเรียบ แบบพิมพ์ตัดในพิมพ์
พระเกศ	ยาวจดซุ้ม
พระพักตร์	กลมรีคล้ายรูปไข่
พระศอ (คอ)	สั้นนูนเด่นชัดเจน
พระอุระ (อก)	กว้างออก
บั้นพระองค์ (เอว)	คอดเล็ก
พระพาหา	โค้งมนเข้าหากันทั้งสองข้าง
พระชานุ (เข่า)	ด้านซ้ายมีเส้นเล็กชนพระกร
ฐาน	แบบฐานสิงห์ ฐานชั้นบนเป็นสองลอน ฐานชั้นกลางนูนออกมาคล้ายคมขวาน ปลายฐานทั้งข้างซ้ายและขวาจะมีเส้นเต่นออกมาให้เห็นเป็นลักษณะขาโต๊ะ

ส่วนหลัง ลักษณะแบบยกกรอบ ตรงกลางเป็นยันภควัมเส้นนูน บนองค์พระเป็น "อุณาโลม" ด้านข้างทั้งสองเป็นตัว "อุ" ทั้งข้างซ้ายและขวา ได้ยันต์จารึกชื่อว่า "ธมฺมวิตกฺโกภิกขุ" ข้อสังเกตตรงระหว่างตัว "ภิก" ก ไก่อยู่ล่างตัว "ภ" ชั้นล่างสุดอ่านจากข้างซ้ายไปข้างขวาว่า "อุ" อักษรไทยว่า "พิเศษ" อักษรขอมว่า "อุ" เฉพาะพิมพ์นี้มีอุทั้งหมด ๔ ด้วยกัน

เนื้อ สร้างจากผงต่าง ๆ มี ผงหลวงพ่อขอมวัดไผ่โรงวัว ผงกรุนครศรีธรรมราช องค์พระสีขาว แกมสีน้ำตาลอ่อน ๆ เนื้อแกร่ง สร้างทั้งหมด ๗๓๐ องค์ และยังมีชุดลองพิมพ์อีก ๕-๖ องค์ ด้านหลังไม่มี "อุ" สี่มุมและตัว "ภิก" ตกตรงตัว "ก" ฉะนั้นเมื่อเอาพิมพ์ไปให้ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกดู ท่านจึงให้แก้ไขใหม่ เป็น "อุ" สี่มุมเติมตัว "ก" ที่ระหว่างใต้ตัว "ภิ" สำหรับพิมพ์สมเด็จนี้ คุณบุญมา บุญเลิศวนิชย์ เป็นผู้สร้างถวายให้ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ แจกในงานทอดผ้ากฐินที่จังหวัดเชียงใหม่ พิมพ์นี้นับว่าเป็นพระเครื่องที่จัดได้ว่าหายากสักหน่อย เท่าที่ได้พบเห็นยังไม่มีของเลียนแบบ และบล็อกแม่พิมพ์ คุณบุญมา บุญเลิศวนิชย์สงวนไว้ โดยอ๊อกดิดกับผนังตึก ฉะนั้นถ้ามีการเลียนแบบก็จะต้องเป็นพิมพ์ถอดจากพระองค์จริง แต่ก็ไม่ชัดเจนเหมือนของจริง

พระสมเด็จนาคปรกเจ็ดชั้น (ปรกเจ็ดชั้น)

พิมพ์ แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนบนกว้าง ๒.๔ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๒.๖ ซม. ส่วนสูง ๓.๘ ซม. ขอบริมด้านข้างเป็นชนิดถอดออกจากแม่พิมพ์ จึงดูเรียบไม่มีรอยตัดเหมือนทั่วไป

พุทธลักษะ เป็นพระพุทธรูปปางสุโขทัย ประทับนั่งขัดสมาธิบนขนดพระยานาคราชซึ่งแผ่พังพานเป็นเจ็ดเศียร อยู่เหนือพระปฤษฎางค์ (หลัง) ขนดหางนั้นขดเป็นพุทธบัลลังก์ ๗ ชั้น ลักษณะทั่วไปงดงามมาก

พระเกศมาลา	แบบเปลวเพลิง ติดกับช่วงกลางของตัวนาค
เส้นพระศก (ผม)	ก้นหอยนูนเด่น
พระพักตร์	รูปไข่
พระขนง (คิ้ว)	โก่ง
พระนาสิก (จมูก)	โด่งงุ้ม
พระเนตร (ตา)	หลับ
พระโอษฐ์ (ปาก)	เผยอยิ้มเล็กน้อย
พระหนุ (คาง)	เสี้ยม
พระกรรณ (หู)	ข้างขวายาวกว่าข้างซ้ายเล็กน้อย
สังฆาฏิ	ยาวปลายเป็นเขี้ยวตะขาบ
พระอุระ (อก)	เด่นจะเห็นพระถัน (นม) ทั้งสองข้างนูนเด่นชัด
พระหัตถ์	ทั้งสองวางบนพระเพลา (ตัก) ริ้วจีวรตรง พระชานุทั้งสองคมเด่น ทรงประทับเหนือดอกบัวหงายรองรับอยู่บนขดนาคทั้ง ๗ กลีบบัวคมสวยงาม เกล็ดพระยานาคจะชัดเจน ล่างสุดมีฐานรองรับขดนาคอีก ๑ ชั้น เศียรนาคเศียรกลางหงอนชนชุ้ม เศียรข้างซ้ายและข้างขวาอย่างละสามเศียร จะหันเศียรโค้งขึ้นไปสู่เศียรกลาง โดยมีชุ้มครอบอยู่ข้างนอก พระพิมพ์นี้ดูง่ายเนื่องจากความประณีตของฝีมือช่างแกะ
ด้านหลัง	มีรูปเหมือนของท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก นั่งขัดสมาธิอยู่ในใบโพธิ ส่วนบนเป็นยันต์ภควัมตัวนูน ใต้ยันต์เป็นอักษรขอมอ่านจากด้านซ้ายไปขวาว่า "นะ" "อุ" ส่วนรูปเหมือนใบหน้าชัดเจน ริ้วจีวรคมพาดสังฆาฏิ เส้นใบของใบโพธินูนเด่นสวยงาม ใต้องค์ท่านเป็นชื่อเขียนเป็นอักษรขอมอ่านจากซ้ายไปขวาว่า "ธมฺมวิตกฺโกภิกฺขุ" สีเนื้อขาวนวล เมื่อนำน้ำมันจันทน์มาเช็ดจะออกสีเทาอ่อน สำหรับของเลียนแบบเท่าที่เห็นส่วนมากไม่ชัดเจน ความคมของเกล็ดนาคหรือที่หงอนนาค และด้านหลังรูปเหมือนของท่านก็ไม่ชัดเจน เส้นใยของใบโพธิไม่เด่น

เนื่องจากผู้เลียนแบบพิมพ์ได้ถอดพิมพ์อีกต่อหนึ่ง เนื้อส่วนมากจะออกเหลืองเล็กน้อย และมีกลีนน้ำมันตังอิ้ว แต่เท่าที่เห็นอีกแบบสร้างจากปูนปลาสเตอร์ ขาวมาก สำหรับของจริงมีความพิเศษอีกอย่างคือ ตกจากที่สูงไม่แตก เฉพาะพิมพ์นี้ ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณได้มอบหมายให้ อาจารย์เอี่ยม วรพานิช เป็นผู้ไปติดต่อนายช่างธีรศักดิ์ (เล้ง) ธรรมธาตรี เขาน้อย ชลบุรี เป็นผู้แกะแม่พิมพ์และผสมผงสร้าง จำนวน ๑๕,๐๐๐ องค์ สิ่งที่น่าสังเกตคือทุกองค์เมื่อดมจะมีกลีนหอมเย็น

สมเด็จน้ำอ้อย (หลังยันต์)

ลักษณะ	สี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนบนกว้าง ๒.๕ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๒.๓ ซม. สูง ๓.๗ ซม. เป็นรูปพระพุทธเจ้าทรงประทับปางสมาธิ อยู่ในเรือนแก้วเป็นวงโค้งจดฐาน
พระเกศ	ตรงจดซุ้ม
พระพักตร์	กลมรูปไข่
พระศอ	เลื่อนราง
พระอังสา	สูงเท่ากัน
พระพาหา	ตรงพระกร โค้งมนเข้าหากัน พระหัตถ์ติดกัน
พระชานุ (เข่า)	ข้างซ้ายใหญ่กว่าข้างขวา
ฐาน	ฐานสิงห์ ฐานชั้นกลางนูนออกมาคล้ายคมขวาน แบบพิมพ์สวยงาม
ด้านหลัง	เป็นยันต์ตัวนูนยันต์ "ภควัม" ได้ยันต์จะเป็นเครื่องหมายตัว "อุ" ข้างล่างเขียนเป็นเครื่องหมายตัวขอมว่า "ผาสุก" หมายถึงชื่อของท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณพิเศษตรงตัว "สุ" ลักษณะการเขียนดังนี้ "ꤔ" เฉพาะพิมพ์นี้จัดโดยนายช่าง (เล้ง) พนัส ชลบุรี ทุกองค์จะมีกลีนน้ำมันตังอิ้วมาก ของเลียนแบบเท่าที่พบมากมายจนไม่สามารถจะบรรยายได้ถูก เฉพาะพิมพ์นี้ถ้าผู้ที่ไม่ค่อยสันทัด ก็จะโดนทุบ ส่วนมากเขียนสนามกลัว

ไม่ค่อยกล้าเล่น และเท่าที่ทราบจะมีมือผีสร้างแบบสมเด็จ อุ จุด รุ่น ๕ ธ.ค. ๑๓

สมเด็จหลังยันต์หมึก

ลักษณะ สี่เหลี่ยมผืนผ้า เป็นแบบพิมพ์สมเด็จทรงนิยมวัดระฆัง ส่วนบนกว้าง ๒.๒ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๒.๕ ซม. สูง ๓.๘ ซม. รูปปางสมาธิอยู่บนฐาน ๓ ชั้น

พระเกศ ยาวจดซุ้ม

พระพักตร์ กลมรีคล้ายรูปไข่

พระศอ บางปรากฏราง ๆ

พระอังสา ด้านขวาต่ำกว่าด้านซ้ายเล็กน้อย

พระพาหา ด้านขวาด้านล่าง โก่งออกเล็กน้อย และโค้งมนเข้าหากัน

พระชานุ เบื้องซ้ายใหญ่กว่าเบื้องขวา

ฐาน เป็นฐานสิงห์ ฐานที่สอง (ฐานกลาง) นูนออกมาคล้ายคมขวานซุ้มโค้งโย้เล็กน้อย

ด้านหลัง เป็นยันต์พิมพ์ด้วยหมึกน้ำเงิน "ยันต์ภควัม" ใต้ลงไปเป็นอักษรไทยว่า "ธมฺมวิตกฺโก" ขอบข้างใช้ตัดหลังจากพิมพ์เสร็จ

สี สีเนื้อ เมื่อใช้กล้องจับจะเห็นมีมวลสารต่าง ๆ เป็นจุดเล็ก ๆ สีดำ พื้นเนื้อสีขาวแห้งจัด

จำนวนสร้าง ๑๕,๐๐๐ องค์ สร้างจากผงพิเศษกว่าทุกพิมพ์ เช่น

๑. เส้นผมของท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก
๒. ดินจากสังเวชนียสถานทั้ง ๔ ตำบลจากประเทศอินเดีย
๓. ผงสมเด็จวัดระฆังที่หัก
๔. ผงสมเด็จวัดสามปลื้ม (จากนายแพทย์สุพจน์ ศิริรัตน์)
๕. ผงกรุวัดรังษี (นครนายก)
๖. ผงจากถ้ำละว้ากาญจนบุรี

สำหรับมวลสารต่าง ๆ ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ ได้มอบให้คุณสง่า บุญศิริ เป็นผู้นำไปผสมพิมพ์ สำหรับแม่พิมพ์แกะโดย

นายช่างเกษม มงคลเจริญ เท่าที่ทราบพระพิมพ์นี้บางท่านไม่นิยม เนื่องจากเหตุหลายประการ

๑. เนื้อผงขาวจัดคล้ายปูนขาวมาก

๒. เกรงว่าจะไม่ทันท่านปลุกเสกให้

๓. ถ้าหากพระพิมพ์นี้มีผงผสมตามที่เขียนไว้จริง เนื้อจะไม่ออกขาวเช่นนี้ หรือถ้ามีเส้นเกศาด้วย ก็ควรจะปรากฏให้เห็น

๔. ยันต์ข้างหลังเป็นแบบหมึกพิมพ์

๕. ออกให้บูชาสูงกว่าพิมพ์นาคปรก

ด้วยเหตุ ๕ ประการนี้ จึงทำให้พระชุดนี้เหลือมาจนถึงปัจจุบันนี้ทั้ง ๆ ที่การสร้างก็ไม่มากนัก สำหรับเรื่องเนื้อนั้น ผงที่ได้รับมามีจำนวนน้อย และนำมาผสมพระถึงสองชุด คือพิมพ์สมเด็จกับพิมพ์นาคปรก ฉะนั้น เนื้อขององค์พระจึงไม่จัดแบบการสร้างโดยทั่วไป และพิมพ์นี้ก็รู้สึกจะหาง่าย เนื่องจากไม่ค่อยมีผู้สนใจ จึงยังไม่พบของเทียม ฉะนั้น ถ้าท่านผู้ใดอยากได้ของจริงที่มีคุณค่าก็จงรีบหาพระพิมพ์นี้ไว้บูชาได้ แต่ต้องเป็นยันต์พิมพ์พิมพ์ด้วยหมึกสีม่วง ถ้าเป็นสีน้ำเงินก็เป็นของเสริม (ปัจจุบันนี้มีมือดีทำขึ้นมาก แต่ถอดพิมพ์)

พระสมเด็จผาสุกใหญ่ (หลังยันต์ปั๊มหมึก)

เนื่องจากท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ ซึ่งขณะนั้นยังว่าที่พระครูอุดมคุณาทรอยู่ และจะได้รับสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ และในงานฉลองการรับพัดในครั้งนั้น ท่านก็ได้มีพระหลายพิมพ์แจกแก่ผู้ที่ได้มาร่วมแสดงมุทิตาจิตในครั้งนั้นด้วย และเหตุนี้ท่านจึงได้สั่งให้คุณสง่า ที่จัดสร้างพระสมเด็จรุ่นผงพิเศษโดยไม่ต้องพิมพ์ยันต์หลัง จำนวน ๓,๐๐๐ องค์ และสั่งช่างทำบล็อกไว้พิเศษเป็น "ยันต์ภควัม" ส่วนด้านล่างเป็นอักษรไทยว่า "ผาสุก" พิมพ์ด้วยหมึกสีชมพู

ฉะนั้น พระพิมพ์นี้ข้าพเจ้าจึงไม่จำเป็นจะต้องเขียนถึงลักษณะ เพียงพูดถึงสาเหตุการเป็นมาของยันต์ด้านหลังเท่านั้น

นาคปรกหลังยันต์หมึก

ลักษณะ	สี่เหลี่ยมผืนผ้า แกะแม่พิมพ์โดย นายช่างเกษม มงคลเจริญ ผสมผงและแม่พิมพ์โดย คุณสง่า บุญศิริ พระพุทธอิริยาบถปางขัดสมาธิเพชร ทรงประทับอยู่บนขนดหางของพระยานาค ซึ่งขดเป็นพุทธบัลลังก์ ส่วนบนเป็นเศียรของพระยานาคซึ่งแผ่พังพานถึง ๗ เศียร บังพระวรกายอยู่ ข้างพระพักตร์เป็นรัศมีประภามณฑลแบบรูปใบโพธิ พระพักตร์ใหญ่
พระเกศ	พระเกศมาลาแบบบัวตูม เส้นพระศก (ผม) ก้นหอยไม่ชัดเจน
พระขนง (คิ้ว)	โก่ง
พระนาสิก (จมูก)	แบน แย้มพระโอษฐ์เล็กน้อย
พระกรรณ	ข้างขวาเด่นชัดและยาวกว่าด้านซ้ายเล็กน้อย
สังฆาฏิ	แบบสิงห์หนึ่ง ชายเป็นเขี้ยวตะขาบ
พระอุระ	กว้าง
พระพาหา	ใหญ่
พระกร	ซ้ายและขวาโค้งเข้าหากัน และพระหัตถ์ทั้งสองวางซ้อนกันบนพระเพลา
พระนาภี (สะดือ)	ตื้น ขดนาคทั้งสามมีเส้นกระดูกกลางนูนเด่นชัด ใต้ฐานเขียนเป็นอักษรไทยว่า "สุโข วิเวโก" เศียรนาคด้านขวาต่ำกว่าเศียรนาคด้านซ้าย ส่วนบนทั้งสองข้างเป็นลายกนก แบบฝาผนังโบสถ์พระพุทธชินราช
ด้านหลัง	เป็นยันต์หมึกสีม่วงชนิดเดียวกับสมเด็จหลังหมึก และส่วนผสมของหมึกก็แบบเดียวกัน สีเนื้อก็เป็นชนิดเดียวกัน
ความกว้าง	ส่วนบน ๒.๔ ซม. ส่วนล่างกว้างเท่าส่วนบน ส่วนสูง ๓.๘ ซม.
จำนวนสร้าง	๑๕,๐๐๐ องค์ ของเลียนแบบยังไม่พบ มีแต่เสริม (ปัจจุบันนี้มีมือผีทำขึ้นจำนวนมาก)

สมเด็จหลังรูปเหมือน

พุทธลักษณะ	แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้างส่วนบน ๒.๔ ซม. ส่วนล่าง ๒.๖ ซม. ส่วนสูง ๓.๘ ซม. แกะแม่พิมพ์และผสมผงโดยนายช่างธีรศักดิ์ (เล้ง) ธรรมธาตรี เขาน้อย ชลบุรี
ด้านหน้า	เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ ทรงประทับอยู่บนบัลลังก์ ๓ ชั้น ภายในเรือนแก้ว (ซุ้ม)
พระเกศมาลา	ยาวจดซุ้ม
พระพักตร์	กลมรีรูปไข่นูนชัดเจน
พระศอ	สั้น
พระอังสา	สูงระดับเท่ากัน
พระกร (ปลายแขน)	ข้างซ้ายหักเข้ามากจนดูยาวกว่าพระกรข้างขวา
พระพาหา	ด้านขวายาวกว่าด้านซ้าย
พระชานุ (เข่า)	ข้างซ้ายใหญ่กว่าข้างขวา
ฐาน	แบบฐานสิงห์ ฐานกลางเป็นลักษณะคล้ายคมขวาน
ด้านหลัง	มีขอบยกกรอบสูงเป็นกรอบสี่เหลี่ยม ดังนั้นจึงดูเหมือนว่าด้านหลังลึกลงไป ส่วนในเป็นรูปเหมือนท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก ซึ่งนั่งขัดสมาธิหน้าตรงอยู่ตรงกลางใบโพธิ ส่วนบนเป็นยันต์ "ภควัม" ด้านล่างของยันต์เป็นอักษรขอม อ่านจากซ้ายไปขวาว่า "นะ" (หมายถึงอักษรย่อชื่อท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ) "อุ" (หมายถึงชื่อย่อของท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ) ระหว่างกลางเป็นรูปเหมือนท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ อย่างชัดเจน ใบโพธิจะเห็นกระดูกใบขึ้นนูนเด่นชัด ส่วนล่างสุดเป็นอักษรขอมเขียนว่า "ธมฺมวิตกฺโก ภิกขุ" สีเนื้อขาวออกเทาเล็กน้อย เนื้อพระจะหอม ขอบข้างแบบถอดออกจากพิมพ์เรียบไม่มีรอยตัด เนื้อนี้ตกไม่แตกเช่นเดียวกัน ส่วนของเลียนแบบขาวมาก บางองค์เหลืองอ่อนด้านหลังไม่ชัดเจน เนื่องจากการถอดพิมพ์

สมเด็จหลังเสือ

พุทธลักษณะ	แบบเดียวกับชนิดหลังรูปเหมือน เนื่องจากเป็นบล็อกเดียวกัน เปลี่ยนแต่ด้านหลังเท่านั้น คือส่วนหลังด้านบนเป็น "ยันต์ภควัม" ตัวนูน ใต้ยันต์เป็นชื่อย่อว่า "นะ" "อุ" ส่วนกลางเป็นรูปเสือ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์หมายถึงท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ ซึ่งเกิดปีขาล ส่วนล่างสุดเป็นชื่อเขียนเป็นภาษาขอมว่า "ผาสุก" หมายถึงชื่อของท่านเจ้าคุณอุดม ฯ สำหรับเนื้อแบบเดียวกันกับสมเด็จหลังรูปเหมือน สร้างแจกเนื่องในงานแซยิด ส่วนมากจะแจกแก่ทหาร และตำรวจชายแดน และกำนันที่เข้ารับการอบรมด้วย

สมเด็จผาสุกเล็ก

พุทธลักษณะ	สี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนบนกว้าง ๑.๔ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๑.๕ ซม. ส่วนสูง ๒.๒ ซม. พิมพ์ปางสมาธิประทับอยู่ภายในซุ้ม ฐาน ๓ ชั้น (เป็นพิมพ์สำหรับสุภาพสตรี)
พระพักตร์	กลมรีคล้ายรูปไข่
พระเกศ	ยาวจดซุ้ม
พระอังสา	เท่ากันทั้งสองข้าง
พระพาหา (แขน)	ตรงโค้งมนเข้าหากัน
พระชานุ (เข่า)	ข้างซ้ายใหญ่กว่าข้างขวา
ฐาน	แบบฐานสิงห์ ฐานชั้นกลางนูนออกมาดุจคมขวาน เส้นของฐานลักษณะขาโต๊ะนูนเด่น ขอบข้างเรียบแบบตัดในบล็อก
ส่วนหลัง	เป็นยันต์ "ภควัม" นูนชัด ตรงชั้นสองของยันต์ "ตัว อุ" จะมีขีดเส้นเล็กชนกับเส้นยันต์ด้านขวา ชั้นสามตัว "พ" ส่วนบนตรงขยัก จะมีเส้นชนติดยันต์ด้านบน ใต้ยันต์เป็นตัว "นะ อุ" ส่วนล่างสุดเป็นอักษรไทยเขียนว่า "ผาสุก" สีเนื้อขาวนวลแบบสมเด็จหลังรูปเหมือน ผีมือแกะพิมพ์โดยนายช่าง ธีรศักดิ์ (เล้ง) ธรรมชาตรี เฉพาะพิมพ์นี้ยังไม่พบของเลียนแบบมาก่อน

เหรียญ รูปเหมือนลายกนกเล็ก "กนกเล็ก"

ลักษณะ เป็นเหรียญแบบรูปไข่เล็ก ขนาดกว้าง ๑.๙ ซม. สูง ๒.๓ ซม. สร้างจากเนื้อทองแดงเคลือบเงาสุก เมื่อใช้สีจะกลับคล้ายเนื้อนวโลหะ (สำริด) อาจารย์เอี่ยมเป็นผู้สร้างให้ โดยครั้งแรกได้นำเหรียญชุดนี้ไปเสนอท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ ท่านปรารภว่าแพงไป เมื่อเป็นที่ไม่ตกลงกันได้ อาจารย์เอี่ยมจึงถวายท่านไว้จำนวน ๕๐๐ เหรียญ ส่วนจะมีมากกว่าหรืออย่างไรไม่แน่ชัด แต่ที่เข้าพิธีจำนวนเท่าที่ถวายให้ท่านเจ้าคุณอุดม ฯ เท่านั้น

พุทธลักษณะ เป็นรูปเหมือนท่านเจ้าคุณ ธมฺมวิตกฺโก หน้าตรงนั่งขัดสมาธิ นูนเด่น ลอยตัว หน้าผากกว้าง ปากเม้มเล็กน้อย แก้มตอบ คางใหญ่ยาว หูข้างขวาใหญ่กว่าข้างซ้าย พาดสังฆาฏิ มือทั้งสองเฉพาะนิ้วชี้ชนกัน กนกข้างซ้ายของเหรียญมี ๔ จุด คล้ายไข่ปลา กนกข้างขวาก็มีจุดคล้ายไข่ปลา ๔ จุดเช่นกัน เปลวกนกด้านขวาจะยาวกว่าด้านซ้าย ใต้อาสนะรองนั่ง เป็นอักษรไทยโค้งตามเหรียญจารึกว่า "ธมฺมวิตกฺโก" ตำหนิตรงตัว "ก" ถัดจากตัว "ด" ตรงขา กอไก่ ข้างล่างจะเป็นรอยขีดจดขอบเหรียญ ส่วนบนก็จะมีขีด จากด้านบนตัว "ก" ไปชนกับตัวสระ "โอ" และตัว "มอม้า" ตัวที่สองตรงหัวตัว "ม" จะมีเส้นเล็กแบบพิมพ์แตกยาว เกือบชนอาสนะนั่ง ส่วนล่างชนขอบเหรียญ ด้านหลังเป็นยันต์ "ภควัม" ใต้ยันต์เป็นตัว "อุ" ล่างสุดเป็นอักษรขอมชื่อของท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณว่า "ผาสุกโก" ตำหนิด้านขวาของยันต์ เส้นนอกจะมีลักษณะคล้ายเป็นสองเส้นซ้อน (หรือยันต์เคลื่อน) ส่วนของเลียนแบบเท่าที่พบผิดตรงใบหน้าไม่เหมือนแต่มีไม่มาก เพราะพิมพ์นี้ไม่อยู่ในข่ายของผู้นิยม

เหรียญครึ่งองค์หน้าตรง

ลักษณะ เป็นเหรียญรูปไข่ กว้างขนาด ๒.๔ ซม. สูง ๓.๑ ซม. สร้าง

ทั้งหมดจำนวน ๓ เนื้อด้วยกัน คือ ทองคำ ๓๐ เหรียญ เงิน ๑๐๐ เหรียญ ทองแดง ๓๐,๐๐๐ เหรียญ

พุทธลักษณะ

รูปเหมือนหน้าตรง ครึ่งองค์ หน้าผากกว้างมีเส้นหน้าผาก ๒ เส้น ขมับทั้งสองข้างตอบลึก ตาทั้งสองลึม ใบหูทั้งสองข้างกางใหญ่ ปากเม้ม ยิ้ม คางยื่นมนเล็กน้อย แก้มทั้งสองข้างตอบ มองเห็นกระดูกสันแก้ม จมูกใหญ่ ไหปลาร้าลึกจนเห็นเส้นเอ็น พาดสังฆาฏิ ส่วนบนตามโค้งของเหรียญ เป็นอักษรไทยจารึกไว้ว่า "ธมฺมวิตกฺโก" ตำหนิตัว "ธ" คมจัด จุดไข่ปลา "ม" กลมใหญ่กว่า หัวมอม้าตัวที่สอง จะมีขีดเส้นชนขอบเหรียญส่วนบน ตัว "ต" เป็นเส้นโค้งขึ้นเล็กน้อย ขยักข้างบนไม่หักมุม จุดลูกน้ำตรง "ก" อยู่ระหว่างตรงหน้า "ก" ลักษณะของตัวอักษรข้างหน้าขากอไก่โค้งเล็กน้อย ส่วนด้านหลัง ตรงกลางเป็นยันต์ "ภควัม" ส่วนโค้งด้านบนของเหรียญเป็นหัวใจของนวหรคุณว่า "อะ สำ วิ สุ โล ปุ่ สะ พุ ภะ" ด้านบนของยันต์ข้างซ้ายเขียนว่า "พุ" ด้านขวาเขียนว่า "โธ" ระหว่างทั้งสองข้างของยันต์เป็นลายกนก ใต้ยันต์จารึกว่า "อุ" ถัดจากตัว อุ ลงไปจารึกว่า "พุ ทะ สัง มิ" หมายถึงหัวใจของไตรสรณาคมน์ ส่วนโค้งด้านล่างของเหรียญจารึกว่า "๕ ธ.ค. ๒๕๑๓" อักขระทุกตัวต้องคมชัดเจน ส่วนของเลียนแบบ ยันต์และอักขระด้านหลังไม่ชัดเจน เลอะเลือน ด้านหน้าตรงตัว "ธ" หางข้างบนติดกับจุดลูกน้ำตรง "ม" เป็นจุดกลมเล็กกว่าของจริง หัว "ม" ตัวที่สองไม่มีขีดจดขอบเหรียญ ตัว "ต" ด้านซ้ายหักเป็นแบบสามเหลี่ยม ขยักข้างบนลักษณะหักมุมมากกว่าของจริง จุดลูกน้ำระหว่างตัว "ก" อยู่เกือบจะถึงระหว่างกลาง ส่วนบนของตัว "ก" ตัดตรง ของจริงโค้งเล็กน้อยพองาม และ "ก" ตัวสุดท้ายของเลียนแบบ ขาหน้า "ก" เป็นเส้นตรง ของจริงโค้งเล็กน้อย และการรมจะดำเกินไป ส่วนของจริงรมดำเล็กน้อย พิมพ์นี้เท่าที่

ทราบถ้ามีของจริงไว้บูชาดี เพราะไม่มีเสริม และไม่ค่อยมีผู้นิยม ดูก็ง่ายเนื่องจากของเลียนแบบไม่มีส่วนเหมือนของจริง

เหรียญสังฆาฏิใหญ่บล็อกสอง "เหรียญแสน"

ลักษณะ ของเหรียญเป็นรูปไข่ แบบเดียวกับชนิดบล็อกแรก คือเป็นรูปเหมือนท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก นั่งขัดสมาธิเต็มองค์ หน้าตรง ขนาดเหรียญ ส่วนกว้าง ๒.๔ ซม. สูง ๓ ซม. หน้าผากนูนกว้าง ลึมตา ใบหน้ยิ้ม แก้มดอบ กระดูกสันแก้มนูน ใบหูข้างขวาสูงกว่าข้างซ้าย ในช่องรูหูข้างขวาจะมีขีดเล็กสองเส้น ซอกคอข้างซ้ายเป็นรอยนูนออกมา ไหปลาร้าลึก พาดสังฆาฏิ ริ้วจีวรคมเด่น ข้อแขนด้านซ้ายเป็นรอยนูนออกติดกับเข่าข้างซ้าย นิ้วชี้ข้างขวาชนนิ้วหัวแม่มือข้างซ้าย นั่งบนอาสนะ ส่วนล่างของเหรียญจารึกเป็นอักษรไทยเป็นชื่อของท่านว่า "ธมฺมวิตกฺโก" เฉพาะพิมพ์นี้ผิดจากบล็อกแรก ที่ซอกคอและระหว่างแขนซ้ายและตรงที่อักษรไทย ตรงได้ตัว "ธ" มีเส้นเล็กชนขอบเหรียญ ตัวสระ "อิ" โค้งสั้นแต่ใหญ่กว่าบล็อกแรก พร้อมกันนั้น ตัว "ต" เส้นลากจากหัวขึ้นสุดและหักลง เป็นขยักมาก จึงทำให้ดูเป็นเหลี่ยมแหลม และสระ "โอ" หางสั้นกว่า ส่วนยันต์หลังเป็นบล็อกเดียวกับชนิดบล็อกแรก พิมพ์ นายช่างเกษม มงคล-เจริญ ผู้แกะและพิมพ์ให้ จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ เหรียญ โดยเฉพาะท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ ได้ช่วยการกุศลแต่ละแห่งไว้มาก เช่น ที่วัดโพธิ บางปะอินจำนวน ๒๐,๐๐๐ เหรียญ วัดหลวงปริชากูล ปราจีนบุรี ๒,๐๐๐ เหรียญ และยังมีอีกหลายวัดที่ได้ช่วย ส่วนมากพิมพ์ครั้งหลังแต่เนื้อทองแดงรมดำเท่านั้น

นาคปรกใบมะขาม (หลังยันต์ปั๊ม)

พุทธลักษณะ เป็นพระพุทธรูปอยู่ในอิริยาบถ ปางสมาธิ มีรูปนาค ๗ เศียร แผ่พังพานอยู่เหนือพระปฤษฎางค์ (หลัง) ขดเป็นพุทธบัลลังก์ เป็นอาสนะสามชั้น และเป็นพิมพ์เดียวกับพิมพ์แรก คือ พิมพ์

ของวัดท้ายตลาด แต่ได้ให้ช่างเกษม มงคลเจริญ แต่งแม่พิมพ์ใหม่ เพื่อให้คมชัดเจน ผิดแต่ด้านหลัง รุ่นเมษายนเป็นอักขระจารด้วยมือ ส่วนชุดหลังนี้ ได้แกะยันต์ตอกใหม่ เป็นตัวจม อักษรขอมว่า "นะ" สิ่งที่น่าสังเกตคือ

๑. ฐานขนดนาคด้านซ้ายขององค์พระ จะมีลักษณะเอียงต่ำลงสู่ด้านหลัง ซึ่งเป็นตำหนิที่เกิดจากพิมพ์ (แม่พิมพ์)

๒. พระกรรณข้างซ้ายยาวกว่าข้างขวา

๓. พระเนตรข้างซ้ายสูงกว่าข้างขวาเล็กน้อย ในองค์จะปรากฏไรพระศก (ผม) พระขนง (คิ้ว) ชัดเจน พระเนตรลึก พระนาสิก (จมูก) และพระโอษฐ์เห็นชัดเจน ชายจีวรที่พระกรซ้ายมีสองเส้นเล็กมาก สร้างด้วยกันสามเนื้อ คือ ทองคำ เงิน ทองแดง โดยคุณสง่า บุญสิริ ผู้สร้างถวายส่วนพิมพ์นี้เขานิยมในวงในจะต้องจารด้วยมือ

พระนาคปรกเนื้อชิน (พิเศษ)

ลักษณะ เป็นแบบสามเหลี่ยม สร้างจากเนื้อชินสังวานร ที่ขุดได้หน้าพระอุโบสถ วัดวังกระโจม เมื่อคราวขุดหลุมฝังลูกนิมิต เนื้อชินนี้คราวนั้นขุดได้ไม่มาก ซึ่งเป็นก้อน บางชิ้นก็เป็นแท่งๆ คล้ายตะกรุดสมัยก่อน ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณจึงได้ให้ช่างสร้างเป็นพระพิมพ์นาคปรกขึ้น โดยแม่พิมพ์แกะโดยนายช่างเกษม มงคลเจริญ ผู้พิมพ์หล่อคือ คุณสง่า บุญสิริ เนื่องจากพระชุดนี้สร้างจำนวนเล็กน้อย ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณจึงมิได้แจกแก่ผู้ใด ส่วนมากจะมอบให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อมีลูกศิษย์ทราบเข้าก็พยายามขอท่าน ท่านก็ได้เมตตาแจกจนกระทั่งปัจจุบันหมดลง

พุทธลักษณะ เป็นพระพุทธรูปอยู่ในท่าอิริยาบถ ปางสมาธิเพชร ประทับอยู่เหนือขดพระยานาคเป็นพุทธบัลลังก์ โดยมีพระยานาคแผ่พังพาน

	ทั้งเจ็ดเศียร บังพระวรกายอยู่เบื้องหลัง เหนือพระเศียรมีรัศมีเป็นแบบรูปใบโพธิ ขอบเปลวรัศมีเป็นขอบนอก ๒ ชั้น
พระพักตร์	ใหญ่แบบเชียงแสน พระพักตร์อิ่ม
พระเกศมาลา	เป็นแบบบัวตูม
เส้นพระศก	เป็นก้นหอย
พระกรรณ (หู)	ข้างซ้ายติดกับพระอังสา (บ่า) ข้างซ้าย พระกรรณข้างขวาสูงกว่าข้างซ้าย ลักษณะของเศียรนาคแบบขอม
พระอุระ	นูนใหญ่
พระถัน	ข้างขวาปรากฏชัดเจน
สังฆาฏิ	แบบสิงห์หนึ่งยุคต้น ชายสังฆาฏิเป็นเขี้ยวตะขาบ
พระนาภี (สะดือ)	กลมใหญ่
พระหัตถ์	ข้างขวาวางหงายบนพระเพลา พระหัตถ์ข้างซ้ายวางคว่ำบนพระเพลา นิ้วพระหัตถ์ข้างซ้ายชนกับพระดัชนี (นิ้วชี้) ข้างขวา

เกล็ดพระยานาคปรากฏชัดเจน

กันองค์พระ	จะมีอักขระเลขอารบิค เป็นเครื่องหมายว่า "๕"
ด้านหลัง	เป็นยันต์ "ภควัม" ถัดลงไปส่วนล่างเป็นรูปเหมือนท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ นั่งขัดสมาธิเป็นองค์ไม่พาดสังฆาฏิ แบบสี่เหลี่ยมเศียรเล็ก ใต้อาสนะเป็นชื่อภาษาไทยว่า "ธมฺมวิตกฺโก" เฉพาะพิมพ์นี้ยังไม่มีเลียนแบบ เนื่องจากยังไม่ค่อยมีใครรู้จัก
ขนาด	ส่วนสูง ๓.๖ ซม. เป็นลักษณะสามเหลี่ยมปลายเรียวคล้ายใบหอก ก้นขดนาคเว้าเข้าแบบโคนใบโพธิ

เหรียญสังฆาฏิเล็ก

ลักษณะ	กลมรีคล้ายรูปไข่ สูง ๒.๖ ซม. กว้าง ๑.๙ ซม. สร้างทั้งหมดสามเนื้อด้วยกัน คือ ทองคำ ๒๐๐ เหรียญ เงิน ๒๐๐ เหรียญ และทองแดงไม่รมดำ เป็นรูปเหมือนท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก นั่งขัดสมาธิเต็มองค์พาด สังฆาฏิมีอาสนะรองรับ ใบหน้าอิ่ม มือขวาวางซ้อนมือซ้ายอยู่บนตัก ใต้อาสนะมีอักษรไทยว่า "ธมฺมวิตกฺโก"

ข้อสังเกต

ตรงตัว "ม" ตัวแรกที่หางตัว "ม" จะมีขีดขึ้นไปถึงอาสนะ และตรงหน้า "ม" จะมีจุดลูกน้ำซ้อน ส่วนหลังตรงกลางเป็นรูปยันต์ "ภควัม" ล้อมขอบเหรียญส่วนบนเป็นหัวใจนวหรคุณว่า "อะ สัง วิ สุ โล ปุ สะ พุ ภะ" ข้างยันต์ด้านซ้ายเขียนว่า "พุ" ด้านขวา "โธ" ใต้ยันต์เป็นอักษรขอมว่า "อุ" ส่วนข้างซ้ายและขวามีลายกนกทั้งสองข้าง ชั้นล่างสุดตามส่วนโค้งของเหรียญเป็นหัวใจไตรสรณาคมน์ว่า "พุ พะ สัง มิ" สำหรับเหรียญชุดนี้ก็มีเลียนแบบบ้างประปราย

เนื่องจากมีเหลือมาก หลังจากท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ มรณภาพ ท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ได้นำเหรียญทั้งหมด ใส่ในโลงศพ จึงได้เกิดเป็นสีเขียวบีกแมลงทับ

สมเด็จเบี้ยะเล็ก กลม

ลักษณะ

กลมแบบสตางค์แบบเดียวกับเหรียญห้าสิบสตางค์ กว้าง ๑.๙ ซม. เป็นรูปครึ่งองค์ หันข้างสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ อุปัชฌาย์ของท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ แกะพิมพ์โดยนายช่างธีรศักดิ์ (เล้ง) ธรรมธาตรี

ด้านหน้า

หันข้างแบบเฉลียง คือเห็นตาทั้งสอง จมูกแหลมโต่ง ปากเม้ม เห็นสันแก้ม ช่องหูลึก ริ้วจีวรคมชัดเจน ด้านซ้ายของส่วนโค้งขอบองค์พระ เป็นชื่อภาษาไทยว่า "สมเด็จพระพุทธ" ส่วนขวามือ "โฆษาจารย์"

ด้านหลัง

เป็นยันต์ของท่านแบบตัวนูนเด่น ส่วนล่างเป็นอักขระขอมว่า "อุ" สร้างจากผงสีขาวนวล จำนวนทั้งเล็กและใหญ่ ๕,๔๐๐ องค์ ของเลียนแบบไม่ชัดเจนและจะออกสีเหลืองจัด

สมเด็จเบี้ยะใหญ่

ลักษณะ

กลมขนาดใหญ่กว่าเหรียญห้าสิบสตางค์เล็กน้อย กว้างขนาด ๒.๓ ซม. เป็นพิมพ์เดียวกัน ที่เล็กกว่ากันเนื่องจากพิมพ์ได้ถอดพิมพ์มาจากพิมพ์ใหญ่อีกต่อหนึ่ง ส่วนหน้าและหลังเป็นแบบเดียวกัน

ผิดแต่ขนาดใหญ่กว่าทั้งนั้น สำหรับเนื้อพิมพ์จะออกสีเหลืองอ่อนๆ กว่าอย่างเล็ก เฉพาะพิมพ์นี้ปัจจุบันยังมีเหลืออยู่ที่วัดบ้าง เนื่องจากไม่ค่อยมีผู้ นิยม เพราะไม่ใช่รูปของเจ้าคุณนรรัตน ฯ

สมเด็จคะแนนกลาง

ลักษณะ	สี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนบนกว้าง ๑.๖ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๑.๙ ซม. สูง ๒.๗ ซม. ทุกองค์มีขอบสี่เหลี่ยมด้านนอก ด้านข้างเป็นขอบตัด ภายในมีซุ้มครอบองค์พระ
พุทธลักษณะ	แบบปางสมาธิ ประทับอยู่บนอาสนะ
ฐาน	๓ ชั้น เป็นพุทธบัลลังก์ฐานสิงห์ ฐานชั้นกลางนูนเด่นออกมาคล้ายคมขวาน
พระเกศ	ตอนปลายยาวจดซุ้ม
พระพักตร์	กลมรีคล้ายรูปไข่
พระกร (แขน)	กางออกเล็กน้อย
พระหัตถ์	ทั้งสองติดกัน วางบนพระเพลา (ตัก)
ด้านหลัง	เป็นยันต์ "ภควัม" ถัดลงไปเป็น "อุ" ล่างสุดเป็นชื่อของท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ "ผาสุก"
ลักษณะเนื้อ	เป็นสีเดียวกับสมเด็จน้ำอ้อย โดยนายช่าง (เล้ง) พนัส ชลบุรี เป็นผู้สร้างแม่พิมพ์ ส่วนของเลียนแบบยังไม่ค่อยมี เพราะพิมพ์นี้ มีผู้นิยมน้อย ระวังมิอผิภายหลัง

พระพุทธมหามณีรัตน์ (แก้วมรกต)

ลักษณะ	สี่เหลี่ยมผืนผ้าแบบสมเด็จ ส่วนกว้างด้านบน ๒.๑ ซม. ส่วนสูง ๒.๒ ซม. ส่วนล่าง ๒ ๓ ซม. ส่วนสูง ๓.๖ ซม.
พุทธลักษณะ	ทรงเครื่องชุดคิมหันตฤดู (ฤดูร้อน)
พระพักตร์	ใหญ่ชัดเจน
พระเกศมาลา	มีลวดลายงดงาม ที่หน้าพระพักตร์มีจุด "อุณาโลม"
พระขนง (คิ้ว)	โค้งสวยงาม ขอบพระเนตรหลับ
พระนาสิก (จมูก)	โด่งงุ้มเข้า

พระโอษฐ์ (ปาก)	เม้ม
พระกำโบล (กระพุ้งแก้ม)	อิ่ม
พระหนุ (คาง)	มน
พระอุระ (อก)	ใหญ่แบะออก เหนือพระอังสา (บ่า) มีเครื่องทรง
พระศอ (คอ)	มีสร้อยสังวาลประดับ
พระพาหา	ระหว่างดรงกลาง มีกำไลทรงเครื่อง
พระหัตถ์	มีกำไลพระหัตถ์ทั้งสองข้าง พระประคตลวดลายสวยงาม พระหัตถ์ขวาวางซ้อนพระหัตถ์ซ้ายอยู่บนพระเพลา
พระดัชนี (นิ้วชี้)	ข้างขวายาวจดระหว่างกลางพระองคุลี (นิ้วมือ) มีกำไลระหว่างพระโคปผกะ (ตาตุ่ม)
พระชานุ (เข่า)	ทั้งซ้ายขวามีเครื่องประดับ
ฐาน	บัวหงาย มีผ้าทิพย์ใหญ่เรียบ ใต้บัวมีฐานรองรับทั้งสองข้างเป็นลายกนกไทย ฐานชั้นล่างสุดระหว่างช่องในมีอักษรเป็นภาษาไทยว่า "มหามณีรัตน์" ศิลปผีมือช่างแกะแม่พิมพ์ประณีต
ด้านหลัง	เป็นยันต์ "ภควัม" ใต้ยันต์อ่านจากซ้ายไปขวาว่า "นะ อุ" ถัดลงไปเป็นรูปเสือ ล่างสุดมีอักขระขอมว่า "ผาสุก"
ลักษณะของเนื้อ	ขาวนวลมีกลีนหอมเย็น จำนวนที่สร้าง ๑๐๐๐ องค์ แม่พิมพ์แกะโดยนายช่างธีรศักดิ์ (เล้ง) ธรรมธาตรี สำหรับของเลียนแบบเท่าที่พบไม่ค่อยชัดเจน เนื้อหยาบ ตกแดก สำหรับของจริงตกไม่แตก

สมเด็จนางพญา.....

ลักษณะ	สามเหลี่ยมหน้าจั่ว ขนาดสูง ๒.๑ ซม. กว้าง ๑.๘ ซม. เนื้อผงสีขาวอมเหลืองเล็กน้อย
พระเกศมาลา	ยาวแบบเปลวเพลิงแต่ไม่ชัดเจน
พระพักตร์	แบน เห็นเส้นพระขนง (คิ้ว) เลือนราง
พระเนตร	แลเห็นไม่ชัดเจน
พระนาสิก	แบนติดเป็นเนื้อเดียว

พระโอษฐ์	ไม่เห็นเลย
พระกรรณ	ข้างขวาเป็นเส้นชัดเจน ส่วนข้างซ้ายลบเลือนไม่ชัดเจน
สังฆาฏิ	ตอนปลายชี้ตรงระหว่างพระนาภี (สะดือ)
พระหัตถ์	ข้างขวาวางคว่ำอยู่บนพระชานุ (เข่า) ข้างขวา พระหัตถ์ซ้ายวางหงายอยู่บนระหว่างพระเพลา ตรงข้อพระหัตถ์จะมีริ้วจีวร
พระชานุ (เข่า)	ข้างซ้ายโค้งขึ้นเล็กน้อย
ด้านหลัง	เรียบมีรอยตรายางหมึกสีน้ำเงิน เป็นตัวอักษรขอมว่า "น" ใต้ "น" เป็นจุดลูกน้ำกลมใหญ่ ขอบข้างขององค์พระเป็นรอยตัดเฉพาะพิมพ์นี้ ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณสร้างจำนวนเล็กน้อย และมอบช่วยการกุศลสร้างพระอุโบสถวัดนางหงษ์ นครนายก ของเลียนแบบยังไม่เคยพบ
รูปเหมือนเบี้ยะเล็ก	ธมฺมวิตกฺโก.....
ลักษณะ	กลมขนาดสตางค์สิบ กว้าง ๑.๔ ซม. จัดสร้างโดยนายบุญมา บุญเลิศวนิชย์ มีสองเนื้อคือ ชนิดบรรจุพระธาตุฉิมพลี จำนวน ๓๙ องค์ และชนิดธรรมดาจำนวน ๙๗๙๖ องค์ สร้างจากผงหลวงพ่อชอม วัดไผ่โรงวัว ผงหลวงพ่อเทียมวัดกษัตราธิราช ผงกรุนครศรีธรรมราช การสร้างพระจำนวนนี้ได้นำไปช่วยงานทอดกฐินพระราชทาน ณ วัดเจดีย์หลวง อ. เมือง จ. เชียงใหม่ จำนวนหนึ่ง และได้นำไปแจกจ่ายแก่ญาติมิตรอีกจำนวนหนึ่ง นอกนั้นยังได้นำไปบรรจุในสถูปเจดีย์ที่วัดมกุฎกษัตริย์ จำนวน ๕๐๐ องค์ สำหรับคุณบุญมา บุญเลิศวนิชย์ผู้นี้ชอบสร้างพระถวายแก่วัดต่างๆ โดยถือคติโบราณว่า การสร้างให้วัดย่อมมีอานิสงส์มาก สำหรับพิมพ์เบี้ยะเล็กนี้ เป็นรูปเหมือนท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกครึ่งองค์ หันข้างไปทางขวา และพนมมือทั้งสอง ภายนอกขอบจะมีสองเส้น ขอบตัดในพิมพ์ ใต้องค์จะมีรูเล็กแสดงถึงการพิมพ์เสร็จเมื่อจะเอาออกจากพิมพ์ จะต้องนำไม้เล็กๆ

แทงเข้าไปในเนื้อ และยกขึ้นจากพิมพ์ ส่วนหลังเป็นยันต์"ภควัม" นูนขึ้น ใต้ยันต์ระหว่างส่วนโค้งของขอบเป็นตัวอักษรไทย เขียนว่า "ธมฺมวิตกฺโก"

ลักษณะของเนื้อ เฉพาะบรรจุพระธาตุ สีแบบดอกบัวขาวแห้ง ธรรมดาเนื้อขาวทุกองค์เมื่อใช้แว่นขยาย จะเห็นจุดมวลสารต่างๆ บางองค์ก็จะเคลือบแล็คเกอร์ บางองค์ทาทองคำเปลวก็มี บางองค์ก็มิได้เคลือบอะไร เนื้อแห้ง ส่วนของเลียนแบบจะเป็นพิมพ์ถอด และสีเนื้อจะแก่น้ำมันตังอิ้ว และยังมีอีกพิมพ์ที่คุณบุญมา บุญเลิศ-วนิชย์ ได้จัดสร้างขึ้นลักษณะสวยงามแต่พิมพ์ได้เพียง ๙ องค์เท่านั้น เมื่อเสร็จพิธีจะมอบถวายท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ก็เห็นว่ามีจำนวนเพียงเล็กน้อย จึงได้ขออนุญาตท่านเจ้าคุณอุดม ฯ นำกลับมาเก็บบูชาไว้ที่บ้าน และยังมีอีกหลายพิมพ์ที่ได้สร้างขึ้นแต่คุณบุญมา บุญเลิศวนิชย์ได้ขออนุญาตไว้แจกจ่ายแก่ญาติสนิทมิตรสหาย และผู้ที่นับถือกันอีกไม่มากนัก ดังนี้

สมเด็จจอมพล.....

ลักษณะ สี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนบนกว้าง ๒.๘ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๒.๙ ซม. สูง ๔.๓ ซม.

พุทธลักษณะ แบบพิมพ์ของหลวงพ่อขอม คือมีรูปพระพุทธเจ้าปางสมาธิอยู่เหนืออาสนะ ๓ ชั้น และยังมีฐานสิงห์แบบขาโต๊ะอีก ๓ ฐาน ภายใต้กรอบซุ้มเป็นพิมพ์ล้อของพิมพ์พระสมเด็จ ของ จอมพลถนอม กิตติขจร

ด้านหลัง จะเป็นยันต์แบบเดียวกับสมเด็จอุพิเศษ

ด้านหน้า ลงชาดปิดทองหมดทั้งองค์

ลักษณะเนื้อ สีขาว โดยใช้ผงชนิดเดียวกับสมเด็จอุพิเศษ เฉพาะพิมพ์นี้เจ้าของบอกว่าได้นำเข้ากรอบไว้บูชาเท่านั้น

สมเด็จจันทร์ลอยเล็ก

ลักษณะ กลมเล็กแบบสมเด็จจันทร์ใหญ่ของสง่า บุญศิริ แต่พิมพ์นี้จิ๋ว

แต่แจ้วกว่า เนื่องจากสร้างจำนวนน้อยมาก มีทั้งหมด ๕๙ องค์ ขนาดกว้าง ๑ ซม.

พุทธลักษณะ	เป็นแบบพระพุทธเจ้าปางสมาธิ
พระเกศ	กลมสั้นจดขอบ
พระกรรณ	ทั้งสองข้างแบบบายศรี พระกรรณข้างซ้ายกางออกมาก
พระอุระ	นูนป้อมมีซายผ้าสังฆาฏิ
พระเพลาทั้งสอง	ตรง
ด้านหลัง	เป็นเครื่องหมายยันต์ "ภควัม" เส้นนูนเด่น
เนื้อขาว	แบบมีมวลสารจุดดำเล็กประปราย ยังไม่พบของเลียนพิมพ์

นอกจากนี้ยังมีพระชุดโลหะ ที่คุณบุญมา บุญเลิศวนิชย์ ได้จัดสร้างแต่ดั้งใจไว้ว่าจะนำบรรจุ ณ พระสถูปเจดีย์ ที่จะบรรจุพระอัฐิพระอังคารท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก ฉะนั้น พิมพ์นี้จึงยังมิได้นำไปแจกจ่ายกับผู้ใดมีทั้งหมดสองพิมพ์ คือ

พระร่วงหลังรางบีน.....

ลักษณะ	สร้างจากเนื้อชินตะกั่ว ลักษณะยาวคล้ายลูกกระสุนบีน ขนาดกว้าง ๗ มม. สูง ๒.๕ ซม.
พุทธลักษณะ	เป็นรูปพระพุทธเจ้าประทับบนอาสนะ ประทับยืน
พระหัตถ์	ข้างขวาอยู่เหนือระหว่างพระอุระ พระหัตถ์ข้างซ้ายเหยียดตรงหงายฝ่าพระหัตถ์ออก ทรงเครื่องฉลองแบบสมัยลพบุรี สวมมงกุฎ
พระโอษฐ์	แย้มเล็กน้อย
พระกรรณ	ทั้งสองข้างยาวจดพระอังสา
พระนาภี	กลมเล็ก
พระประคต	แบบลพบุรี ส่วนบนมีลวดลายแบบซุ้มเรือนแก้ว
ด้านหลัง	เป็นร่องรางลูกบีนมียันต์ "ภควัม" เฉพาะพิมพ์นี้สร้างด้วยกันมีสองเนื้อ คือ ชนิดเงิน จำนวน ๒๐ กว่าองค์ เนื้อชินจำนวน ๕,๐๐๐ องค์ และต่อมาท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ ได้ขุดพบชิน-สังวานรได้ที่วัดวังกระโจม และได้นำมาให้คุณบุญมา บุญเลิศ-

วนิชย์ ช่วยจัดพิมพ์พระร่วงให้เพราะองค์เล็ก ท่านบอกว่าจะได้ไม่เปลืองเนื้อชิน ฉะนั้นคุณบุญมาจึงได้ตอกเครื่องหมายเป็นแบบตัว "อุ" อยู่หลังองค์เป็นเครื่องหมาย ตัว "อุ" นี้อยู่เหนือยันต์เป็นสัญลักษณ์ว่าไม่ทันปลุกเสกโดยท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก และยังมีพิมพ์นาคปรกใบมะขามอีกจำนวนเล็กน้อย แต่มีเฉพาะเนื้อเงินเท่านั้น ส่วนเนื้อชินสร้างขึ้นภายหลังจากเนื้อชินของท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ มอบให้เพื่อแจกในงานกฐินวัดวังกระโจม

นาคปรกใบมะขามหลังอุ.....

ลักษณะ แบบนาคปรกใบมะขามพิมพ์วัดท้ายตลาด แต่ขนาดใหญ่กว่าเล็กน้อย ส่วนบนกว้าง ๖ มม. ส่วนล่างกว้าง ๕ มม. สูง ๑.๒ ซม.

พุทธลักษณะ เป็นรูปพระพุทธเจ้านั่งขัดสมาธิ พระหัตถ์ทั้งสองวางอยู่บนพระเพลา มีพระยานาค ๗ เศียร แผ่พังพานปกป้องบังพระวรกาย ทรงประทับอยู่เหนือขดนาคเป็นพุทธบัลลังก์ ๓ ชั้น

ลักษณะโดยทั่วไป

พระพักตร์ กลมทรงสวมมงกุฎ

พระเนตร ชัดเจน พระขนง เส้นพระนาสิก พระโอษฐ์ ชัดเจน

พระกรรณ ข้างซ้ายโค้งออกมากกว่าข้างขวา

พระศอ ทรงเครื่องฉลอง มีพาดผ้าสังฆาฏิยาวแบบสิงห์สอง คือระหว่างกลางนั้นพระองค์คอต

พระนาภี ยาวไปทางด้านซ้ายขององค์พระ

พระหัตถ์ มีกำไลทั้งสองข้าง ขดนาคมีเกล็ดเห็นชัดเจน

ด้านหลัง เป็นยันต์ตัว "อุ" เส้นนูน เฉพาะที่นำเข้าพิธีในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ มีแต่ชนิดเนื้อเงินเท่านั้น

พระกริ่ง ๕๙.....

ลักษณะ แบบกริ่ง ๙ วัดวังกระโจม

พุทธลักษณะ พิมพ์แบบเดียวกัน คือพระหัตถ์ยกขึ้นแบบประทานพร สร้างจากเนื้อนวโลหะกาหลั่ยทองทุกองค์ จะผิดกันก็แต่ที่กันองค์พระ

จะมีเครื่องหมายยันต์ "ภควัม" และเป็นตัว "อุ" ตอกอีกสองตัว ใต้ยันต์จะมีเครื่องหมายเป็นภาษาอังกฤษอยู่ในวงกลมว่า "บี" หมายถึงชื่อย่อของผู้สร้างคือ คุณบุญมา บุญเลิศวนิชย์ แจกเฉพาะมิตรสหายเท่านั้น สร้างจำนวนทั้งสิ้นจำนวน ๕๙ องค์

นอกจากนี้ยังมีล็อกเก็ตอีกสองขนาด คือ ชนิดใหญ่กับชนิดเล็กอย่างละ ๕๐

ล็อกเก็ตใหญ่.....

ลักษณะ แบบกลมรีคล้ายรูปไข่ กว้างขนาด ๒.๒ ซม. สูง ๒.๙ ซม. เป็นรูปเหมือนท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก นั่งขัดสมาธิเต็มองค์มีอาสนะรองนั่ง ใต้อาสนะมีอักษรไทยจารึกไว้ว่า "ธมฺมวิตกฺโก" พื้นสีฟ้าอ่อน ข้างองค์พระจะออกสีขาว อาสนะสีน้ำตาลแก่ ส่วนล็อกเก็ตเล็กเป็นแบบเดียวกันแต่เล็กกว่าเล็กน้อย สร้างไว้แจกฟรีบัจจุบันหมด

นอกจากนั้นยังมีพระพุทธรูปบูชาเชียงแสน ขนาดหน้าตัก ๕ นิ้ว อีก ๙ องค์ บีดทองทั้งองค์ สำหรับเป็นของขวัญเท่านั้น

สมเด็จจงอางศึก.....

คุณคณิน ภูวะเสถียร ได้มาพบอาตมา โดยปรารภว่าต้องการจะสร้างพระเครื่องไว้แจกเป็นที่ระลึก เนื่องในงานฌาปนกิจศพคุณแม่พูลทรัพย์ ภูวะเสถียร เพราะเคยได้รับแจกในงานมาก่อน จึงได้ขอให้อาตมาช่วยจัดสุดแต่จะเห็นสมควร ในโอกาสนี้อาตมาจึงขอความกรุณาให้ชีปะขาวผู้ทรงศีล อยู่จังหวัดกาญจนบุรี เป็นผู้จัดพิมพ์ขึ้นโดยสร้างจากเนื้อว่านบ้าง เนื้อกล้วยหอมบ้าง โดยให้ออกแบบเป็นพิมพ์พระสมเด็จเนื่องจากมีผู้นิยมสูง เพราะถือว่าพระสมเด็จนั้นเป็นพิมพ์สกุลสูง โดยโยมพูลทรัพย์ ภูวะเสถียร เกิดปีมะเส็ง อาตมาจึงได้ให้ด้านหลังเป็นรูปเครื่องหมาย "งู" และมีอักษรไทยย่อว่า "พ" หมายถึงชื่อของคุณพูลทรัพย์นั่นเอง

เมื่อทางชีปะขาวสร้างเสร็จได้นำมามอบให้อาตมา อาตมาจึงได้นำเข้าน้อมถวายแด่พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ ธมฺมวิตกฺโก สวดแผ่เมตตาให้ ณ ข้างกุฏิท่าน พร้อมกับเหรียญชุดสังฆาฏิใหญ่ และได้จัดมอบให้คุณคณิน ภูวะเสถียร ผู้เป็นบุตร

อาตมาจึงขออนุโมทนาในกุศลบุญราศรี ทักษิณานุประทานที่คุณคณิน ภูวะเสถียร ได้บำเพ็ญเป็นมาตุบิฏฐานธรรม มีความกตัญญูกตเวทีเป็นที่ตั้ง สมดังพุทธภาษิตว่า นิมิตฺตำ สาธุรูปานำ กตญฺญู กต เวทิตา ความกตัญญูกตเวที เป็นเครื่องหมายของคนดี ฉะนั้นอาตมาจึงขอตั้งสัจจะบารมีแห่งบุญกุศลนี้ จงสำเร็จเป็นพลวปัจจัย บันดาลให้ท่านได้รับผลสมดังประสงค์ในสัมปรายภพ ภายภาคหน้าเทอญ

พระครูอุดมคุณาทร.....

สาเหตุที่เรียกพระชุดนี้ว่า "สมเด็จจงอางศึก" เนื่องจากคุณคณิน ภูวะเสถียร เล่าว่า ในวันงาน น้องชายซึ่งรับราชการทหาร กำลังจะออกเดินทางไปสู่สมรภูมิเวียดนาม ได้นำติดตัวไปเป็นจำนวนมาก เพื่อแจกจ่ายแก่ทหารในกองร้อยที่จะร่วมเดินทางไปด้วย หลังจากที่ได้เดินทางกลับมาโดยสวัสดิภาพ จึงทำให้พระเครื่องชุดนี้ เป็นที่รู้จักกันในกองร้อย พร้อมกันนี้สมเด็จชุดนี้ก็มีรูปปูนอยู่ด้านหลังอีกด้วย จึงมีผู้มาขอแก่คุณคณิน ภูวะเสถียร ซึ่งขณะนั้นยังครองผ้ากาสาวพัสตร์อุทิศให้แก่แม่พูลทรัพย์ ภูวะเสถียร ซึ่งเป็นมารดาอยู่ที่วัดเทพศิรินทร์ โดยทุกท่านที่มาขอจะพูดว่า หลวงพี่ขอสมเด็จจงอางศึก ๑ องค์ครับ ฉะนั้น ชื่อนี้จึงได้เรียกติดปากกันมาดังนี้ สำหรับสมเด็จชุดนี้ได้สร้างทั้งหมดสองเนื้อรวมกันจำนวน ๘๐๐ องค์

๑. สมเด็จจงอางศึกเนื้อว่านสีน้ำตาลอ่อน

ลักษณะ แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนบนกว้าง ๒.๒ ซม. ส่วนล่างกว้า ๒.๔ ซม.

ด้านหน้า	พุทธลักษณะเป็นแบบพิมพ์สมเด็จ ๓ ชั้นโดยทั่วไป ในลักษณะปางสมาธิ
พระเกศ	ยาวทะลุออกนอกซุ้ม
พระพักตร์	กลมรีเล็ก
พระศอ	ยาวปรากฏราง ๆ
พระพาหา	ทั้งสองเสมอกัน
พระหัตถ์	ทั้งสองข้างใหญ่ วางซ้อนอยู่บนพระเพลา
พระชานุ	ข้างซ้ายใหญ่กว่าข้างขวา
ฐาน	๓ ชั้นแบบฐานสิงห์ ฐานชั้นที่ ๒ (ชั้นกลาง) นูนเด่นคล้ายคมขวาน
ซุ้ม	นูนมากดูลักษณะคล้ายคมขวาน ตำหนิด้านหน้าปรากฏในพิมพ์ขอบซุ้มด้านบนข้างซ้ายจะกว้างใหญ่ ใต้ฐานชั้นล่างสุดข้างซ้ายจะมีจุดกลมใหญ่นูนออกมา ข้างขอบซุ้มด้านซ้ายอยู่ในช่องระหว่างฐานชั้น ๓ จะมีจุดลูกน้ำเล็ก ๆ ๑ จุด
ด้านหลัง	ตรงกลางจะมีช่องสี่เหลี่ยมเล็ก จมอยู่ในเนื้อพระ มีรูปปูเล็กในลักษณะชูคอ ใต้ตัวปู จะมีอักษรย่อชื่อของคุณแม่พูลทรัพย์ ภูวะเสถียรว่า "พ"
ลักษณะเนื้อ	มีสีน้ำตาลอ่อน เนื้อแห้งแกร่ง ทุกองค์หอมกลิ่นหัวน้ำมันจันทร์แท้ เฉพาะเนื้อว่านองค์พระขอบหนาใหญ่กว่า เนื่องจากเนื้อแน่นไม่หดตัวนัก

๒. สมเด็จจงอางศึกเนื้อกล้วยหอม

ลักษณะ	แบบเดียวกันกับเนื้อว่าน ผิดแต่เล็กกว่าคือ ส่วนบนกว้าง ๒.๑ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๒.๓ ซม. สูง ๓.๔ ซม.
ใต้ฐาน	มีตำหนิเป็นขีดยาวเล็ก องค์พระบางกว่า เนื่องจากการหดตัวของเนื้อพระ
ลักษณะเนื้อ	มีสีออกใบตองอ่อน มีกลิ่นหอมแบบเดียวกัน

เฉพาะพิมพ์นี้เข้าพิธีถึงสองครั้ง ครั้งแรกพร้อมกับเหรียญสังฆาฏิใหญ่ข้างกุฏิ ครั้งที่สอง ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ ของเลียนแบบยังไม่มี เนื่องจากพระพิมพ์นี้ไม่ค่อยแพร่หลายทั่วไป เพราะผู้ที่ได้รับจะหวงมาก ท่านที่สนใจลองแสวงหาดู เพราะพิมพ์นี้ดูง่าย

พระเครื่อง วัดวิเวกวนาราม

ต. บึงน้ำรักษ์ อ. บางน้ำเปรี้ยว จ. ฉะเชิงเทรา

รุ่นบูรณะวัด

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ นายแก้ว ศิริรัตน์ ซึ่งเป็นไวยาวัจกร วัดวิเวก ฯ พร้อมด้วยบุตร อันมี น.พ. สุพจน์ ศิริรัตน์ อนามัยเอก อ. หนองจอก กับนายเชาว์ ศิริรัตน์ ปลัดอำเภอนาแก และนายเดชา ผู้เป็นน้องชาย ได้เดินทางมากราบเท้านมัสการ ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก ณ โบสถ์วัดเทพศิรินทราวาสว่า ศาลาการเปรียญวัดวิเวกวนารามกำลังชำรุดทรุดโทรมมาก จนไม่สามารถที่จะทำการซ่อมแซมได้ ครั้นจะปล่อยปละละเลยก็เกรงจะเกิดอันตราย เพราะสภาพของศาลาในขณะนั้นต้องใช้เสาค้ำรอบศาลา เพื่อป้องกันการโค่นถ้าเกิดพายุพัดอย่างแรง ศาลาหลังนี้ได้เป็นที่บำเพ็ญกุศล แล้วปกติวันธรรมดาก็ยังเป็นโรงเรียนสอนเด็กนักเรียนอีกด้วย ฉะนั้น นายแก้วและมารดา คือ นางแปลก ศิริรัตน์ จึงได้ปรึกษากันที่จะสร้างศาลาการเปรียญขึ้นใหม่ พร้อมกันนี้นายแก้วจึงได้ปรึกษากับคณะกรรมการของวัด โดยจะได้บอกบุญแก่ผู้ที่ร่วมในกองการกุศลในครั้งนี้ ดังนั้น นายแก้วพร้อมด้วยบุตรจึงได้มากราบขอความกรุณาจากท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก ให้ช่วยปลุกเสกผงวิเศษซึ่งได้รวบรวมจากวัสดุมงคลหลายอย่างด้วยกัน เพื่อจะได้นำผงวิเศษนี้มาสร้างเป็นองค์พระไว้มอบเป็นของขวัญกับพุทธศาสนิกชนผู้มีจิตศรัทธาร่วมสมทบทุนสร้างศาลาการเปรียญ และจะได้เป็นสาธารณะกองการกุศลอื่น ๆ ในโอกาสต่อไป พร้อมกันนี้นายแก้วยังได้กล่าวปฏิญาณต่อท่านว่า รายได้จากผู้ที่ร่วมทำบุญกับพระเครื่องซึ่งสร้างจากผงชุดนี้ จะได้เท่าไหร่ก็ตาม จะนำเข้าบำเพ็ญในกองการกุศลหมด โดยจะไม่มีการหักค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น นอกจากนี้

ถ้าพระยังมีเหลือก็จะนำเข้าบรรจุใต้ฐานพระประธานในโบสถ์วัดวิเวก ฯ ต่อไป ซึ่งนายแก้วได้ทำที่เตรียมไว้เรียบร้อยที่จะบรรจุในโอกาสต่อไป ในขณะที่นายแก้วกำลังกล่าวปฏิญาณต่อท่านนั้น ปรากฏว่าท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกมิได้พูดหรือว่ากล่าวอะไรทั้งสิ้น เพียงแต่ท่านได้นั่งขัดสมาธิหลับตานิ่งอยู่ประมาณ ๑๕ นาที ท่านจึงได้ลืมตาขึ้นมา พร้อมกับกล่าวว่า "อย่านำพระไปบรรจุใต้ฐานพระประธานเลย เพราะจะทำให้พระประธานท่านเดือดร้อนในภายหลัง" เพราะถ้าพระชุดนี้มีชื่อเสียงจนเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป ก็อาจจะมีผู้ที่อยากจะได้ไปลักลอบขุดทำลายต่อองค์พระประธานก็เป็นได้ ถ้าจะให้ดี เมื่อสร้างพระชุดนี้เสร็จก็นำไปแจกจ่ายให้กับผู้ที่เลื่อมใสศรัทธาดีกว่า ถ้าโยมจะนำผงมาก็นำมาไว้ที่ระหว่างชุกชีฐานพระประธาน ภายในโบสถ์วัดเทพศิรินทราวาส เพื่อจะได้ให้หลวงพ่อในโบสถ์ และพระภิกษุ–สามเณร ที่ลงทำวัตรสวดมนต์ จะได้ช่วยปลุกเสกให้อีกด้วย หลังจากที่ท่านได้แนะนำเสร็จแล้ว นายแก้วพร้อมด้วยบุตรจึงนั่งคุยอยู่กับท่านประมาณ ๑ ชั่วโมงเศษจึงได้ลากลับ หลังจากนั้นทั้งหมดจึงได้เข้าไปกราบเรียนขออนุญาตพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระสาสนโสภณ (ซึ่งขณะนั้นยังดำรงสมณศักดิ์เป็นพระธรรมธัชมุนีอยู่) โดยจะนำผงที่ได้รวบรวมบดให้ละเอียดบรรจุใส่โหลแก้วใหญ่มาไว้ภายในอุโบสถ พร้อมกับตอนอุปสมบทของบุตรชาย คือ นายเชาว์ ศิริรัตน์ ปลัดอำเภอนาแก เมื่อท่านเจ้าคุณพระสาสนโสภณ (เจ้าอาวาส) ได้ทราบจุดประสงค์จึงได้ออกปากอนุญาต เมื่อเป็นที่เรียบร้อย นายแก้วพร้อมด้วยบุตรจึงได้นมัสการลากลับบ้านที่คลอง ๑๖ พอไปถึงบ้านนายแก้วจึงได้นำผงต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมไว้มีดังนี้

๑. พระสมเด็จวัดระฆังและสมเด็จกรุใหม่ จากวัดใหม่อมตรส ซึ่งได้มาเมื่อคราวเบิดกรุใหม่ ๆ

๒. พระสมเด็จกรุวัดสามปลื้มที่ชำรุด จำนวนประมาณครึ่งบีบแกลลอน ได้รับมอบจากท่านพระครูประสิทธิสมณการ เจ้าคณะ ๘ วัดสามปลื้ม

๓. ผงตะไบจากชนวนกริ่ง ท่านเจ้าอาวาสวัดสามปลื้มได้รับมอบจากท่านพระครูประสิทธิสมณการ

๔. พระรูปปั้นสมเด็จกรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สร้างด้วยเนื้อผง ขนาดหน้าตัก ๗ นิ้ว ๒ องค์ ซึ่งชำรุดแตกหัก รุ่น พ.ศ. ๒๔๘๕

๕. พระเครื่องพิมพ์ต่าง ๆ ของพระเกจิอาจารย์จากวัดต่าง ๆ อีกจำนวนมาก

๖. พระเครื่อง ชนิดดินเผากรุวัดต่าง ๆ มี พระขุนแผน พระกำแพงเขย่ง พระจากกรุอยุธยา ฯลฯ

๗. พระเครื่องจากกรุเนื้อชินต่าง ๆ ซึ่งผุกร่อน

๘. ผงนะซ่อนตัวของหลวงพ่อจีนวัดท่าลาด เจ้าตำรับพระปิดตา

๙. ชานหมากหลวงพ่อคล้ายวัดสวนขันธ์

๑๐. สีผึ้ง แป้ง ที่ปลุกเสกโดย หลวงพ่อขอม วัดไผ่โรงวัว

๑๑. แป้งที่นำไปให้ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก สวดอธิษฐานจิตให้

๑๒. ใบโพธิจากต้นข้างโบสถ์วัดเทพศิรินทราวาส เก็บไปให้ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก สวดอธิษฐานพร้อมกับประพรมน้ำพุทธมนต์ให้

๑๓. ใบโพธิจากต้นในวัดโสธร และทองคำเปลวที่ปิดองค์หลวงพ่อโสธร จ. ฉะเชิงเทรา

๑๔. ผ้ายันต์ต่าง ของพระเกจิอาจารย์ อาทิเช่น ของหลวงพ่อปาน วัดบางเหี้ย หลวงพ่อจาก วัดบางกระเบา จ. ปราจีนบุรี หลวงพ่อจง วัดหน้าต่าง นอกจากนี้ยังมีอีกหลายคณาจารย์แต่จำไม่ได้อีกจำนวนมาก

๑๕. ดินสังเวชนียสถาน ๔ แห่งจากประเทศอินเดีย

๑๖. ว่านต่าง ๆ เช่น ว่านสบู่เลือด ว่านคีบ ฯลฯ

๑๗. ผงเกสรดอกไม้ต่าง ๆ มีดอกบัว ดอกมะลิ จากที่บูชาหลายแห่ง

โดยนายแก้วได้เป็นผู้รวมไว้เป็นเวลานาน นำไปบดเป็นผงให้ละเอียด นำมารวมกันบรรจุใส่ไว้ในโหลแก้วขนาดใหญ่ พอปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ครบกำหนดที่นายเชาว์ ศิริรัตน์ ได้เข้าอุปสมบทที่วัดเทพศิรินทราวาส นายแก้วจึงได้นำผงที่บรรจุไว้ เข้าร่วมพิธีแห่นาคไปในตัวด้วย เมื่อได้นำแห่รอบโบสถ์ครบ ๓ รอบแล้ว ก็ได้นำโหลลูกนั้นไปตั้งไว้บนแท่นพระประธานตามที่ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกได้สั่งไว้ โดยโหลนั้น ด้านบนจะผนึกด้วยผ้าขาว พร้อมกับเขียนข้อความเป็นอักษรไทยจารึกว่า "ผงพระของวัดวิเวกวนาราม" แล้วมัดด้วยด้ายสายสิญจน์อย่างแน่นหนาด้านข้างโหล จะใช้กระดาษปิด จารึกข้อความไว้อย่างเดียวกับด้านบน ที่ทำเช่นนี้ก็เพื่อที่จะให้พระภิกษุ—สามเณร ที่ลงโบสถ์ ทำวัตรเช้า—เย็น จะได้ช่วยกันสวดมนต์ส่งพลังจิตให้ ในปีนั้นคิดว่าท่านที่ได้บวชอยู่ที่วัดเทพศิรินทร์ ฯ คงจะจำได้ดี

ในระหว่างที่พระเชาว์ ศิริรัตน์ บวชอยู่นั้นได้เล่าให้ผู้เขียนฟังว่า ตลอดระยะเวลาที่ลงทำวัตรในโบสถ์ ไม่ว่าจะเป็นเวลาเช้า – เย็น จะเห็นท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกในขณะที่สวดมนต์อยู่สายตาก็จะเพ่งตรงไปที่ขวดโหลที่บรรจุผงซึ่งตั้งอยู่ข้างหน้าท่านตลอดเวลา นี่ก็แสดงให้เห็นว่าท่านได้เมตตาส่งกระแสจิตอธิษฐานให้ตลอดไตรมาส

เมื่อครบไตรมาสแล้ว นายแก้วจึงได้กราบเรียนท่านว่า จะนำผงไปสร้างเป็นองค์พระในคราวต่อไป ภายหลังจากพิมพ์พระเสร็จก็จะนำกลับมาขอความกรุณาให้ท่านช่วยสวดอธิษฐานให้ใหม่อีกครั้ง แล้วจึงจะได้นำไปแจกจ่ายแก่ผู้เลื่อมใสศรัทธาในวาระโอกาสต่อไป แต่ท่านกลับปฏิเสธ โดยกล่าวว่า เมื่อสร้างเป็นพระแล้วไม่จำเป็นจะต้องนำมาให้อาตมาสวดหรอก เพราะผงนี้สำเร็จแล้วเป็นผงวิเศษ เมื่อพิมพ์พระเสร็จแล้ว นำไปเข้าพิธีพุทธาภิเษกที่วัดใดก็ได้ ก็เป็นการเพียงพอแล้วไม่จำเป็นจะต้องหอบหิ้วมาที่นี่ให้ยุ่งยากอีก

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ นายแก้วได้นำผงในโหลแบ่งออกเป็นสองส่วน บรรจุไว้ในโหล ๒ โหล ใหญ่ ๑ โหล นำไปให้ท่านพระครูวิบูลย์ เจ้าอาวาส วัดลำต้อยติ่ง อ. หนองจอก กรุงเทพ ฯ ส่วนอีก ๑ โหล ได้นำไปให้ท่านพระครูภาวนาภิรัตน์ เจ้าอาวาส วัดพืชอุดม อ. ลำลูกกา จ. ปทุมธานี ให้ช่วยปลุกเสกให้อีก ๑ ไตรมาส

ในราวปี พ.ศ. ๒๕๑๓ นายแพทย์สุพจน์ ศิริรัตน์ ซึ่งเป็นบุตร ได้เข้าไปนมัสการท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก ภายในพระอุโบสถวัดเทพศิรินทราวาส หลังจากได้สนทนาอยู่ครู่ใหญ่ ท่านจึงได้บอกให้นายแพทย์สุพจน์ไปบอกแก่บิดา คือ นายแก้ว ศิริรัตน์ ให้รีบนำผงพุทธคุณสร้างเป็นองค์พระขึ้น เพราะถ้าขืนเก็บไว้นานเกรงว่าผงนั้นจะกระจัดกระจาย หลังจากนายแพทย์สุพจน์ได้รับคำแนะนำจากท่านเป็นที่เรียบร้อย จึงได้นำคำแนะนำจากท่านไปบอกแก่บิดา คือ นายแก้ว ศิริรัตน์ ที่ตลาดคลองสิบหก โดยมีทั้งหมดหลายพิมพ์ด้วยกัน พร้อมกันนั้น ในวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ ทางวัดเทพศิรินทร์ ฯ โดยมีท่านเจ้าคุณพระอุดมสารโสภณ (สมัยยังเป็นพระครูอุดมคุณาทร) ได้จัดพิธีพุทธาภิเษกขึ้นภายในอุโบสถ นายแพทย์สุพจน์ ศิริรัตน์ ก็ได้นำพระเครื่องชุดนี้มาร่วมเข้าพิธีด้วย สำหรับพระเครื่องแต่ละพิมพ์มีดังนี้

สมเด็จพิมพ์เส้นด้ายบางขุนพรหม.....

ลักษณะ สี่เหลี่ยมขนาดกว้างส่วนบน ๒.๒ ซม. ล่างกว้าง ๒.๔ สูง ๓.๖ ซ.ม.

พุทธลักษณะ ทรงประทับนั่งแบบปางมารสมาธิ ฐาน ๓ ชั้น มีซุ้มครอบองค์พระ ฐานแบบก้านไม้ขีด

ด้านหลัง	บางองค์ก็มียันต์นูน บางองค์ยันต์ตัวจม บางองค์ยันต์ปั๊มด้วยหมึกก็มี บางองค์หลังเรียบก็มี ไม่แน่นอน ส่วนยันต์ก็เป็นยันต์แบบยันต์ "ภควัม" ถ้ายันต์หมึกบางองค์พิมพ์ด้วยหมึกสีแดงก็มี สีน้ำเงินก็มี เป็นยันต์ "ภควัม" ใต้ยันต์เขียนว่า "บูรณะสร้างวัดวิเวกวนาราม"
ลักษณะเนื้อ	เมื่อใช้แว่นจับจะเห็นทองคำเปลวและมวลสารต่าง ๆ บางองค์มีสีเหลืองแก่ บางองค์มีสีเหลืองอ่อน บางองค์ก็ดำคล้ำ เนื่องจากการผสมผง บางครั้งก็ใส่ขี้ธูปแก่บ้าง อ่อนบ้าง ไม่เสมอภาค

สมเด็จทรงเจดีย์.....

ลักษณะแบบ	สี่เหลี่ยมผืนผ้า ด้านบนกว้าง ๒.๒ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๒.๕ ซม. ส่วนสูง ๓.๕ ซม. องค์พระประทับนั่งแบบปางสมาธิ ฐาน ๓ ชั้น มีซุ้มครอบองค์พระ
พุทธลักษณะ	
พระพักตร์	กลมเล็ก
พระเกศ	ยาวจดซุ้ม
พระศอ	ปรากฏราง ๆ
พระหัตถ์	โค้งติดกัน พระหัตถ์ข้างขวาต่ำกว่าข้างซ้าย
ฐาน	แบบฐานสิงห์
ลักษณะเนื้อ	แบบเดียวกับพิมพ์เส้นด้าย บางขุนพรหม

สมเด็จพิมพ์เส้นด้าย.....

ลักษณะ	แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนบนกว้าง ๒.๒ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๒.๕ ซม. สูง ๓.๕ ซม. ปางสมาธิ ฐาน ๓ ชั้น แบบก้านไม้ขีด
พระพักตร์	กลมรีคล้ายรูปไข่
พระเกศ	ยาวจดซุ้มไม่ชัดเจน
พระศอ	ปรากฏเลือนลาง
พระเพลา	บาง ปรากฏเป็นเส้นเล็ก

ฐาน	ชั้นที่ ๑ และชั้นที่ ๒ (บน) และ (กลาง) โค้งหงายขึ้น บางองค์หนาบางไม่เท่ากัน ขอบตัดนอกพิมพ์ไม่เรียบร้อย
ลักษณะเนื้อ	แบบเดียวกับพิมพ์ที่ได้กล่าวแล้ว

สมเด็จทรงเจดีย์พิมพ์ใหญ่.....

ลักษณะ	สี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนบนกว้าง ๑.๙ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๒ ซม. สูง ๓.๑ ซม.
พระพักตร์	เลื่อนลาง
พระเกศ	เอียงไปทางขวาเล็กน้อย
พระอังสา	ข้างขวาต่ำกว่าข้างซ้ายเล็กน้อย
ฐาน	ชั้นบนนูนเด่นเสมอกับพระเพลา กรอบซุ้มปรากฏบางๆไม่ชัดเจน
ลักษณะเนื้อ	ชนิดเดียวกับที่ได้กล่าวแล้ว

สมเด็จทรงเจดีย์ เล็ก.....

ลักษณะ	สี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้างส่วนบน ๑.๕ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๑.๕ ซม. ส่วนกว้าง ๑.๖ ซม. สูง ๒.๔ ซม.
ฐาน	๓ ชั้น ลบเลือน
พระพักตร์	กลม
พระเกศ	สั้นจดซุ้ม
พระพาหา	ข้างซ้ายเลือนรางไม่ชัด และโค้งกว่าข้างขวา
พระเพลา	ตรง
ซุ้ม	ลบเลือนเป็นเส้นปรากฏไม่ชัดเจน
ลักษณะเนื้อและด้านหลัง	เหมือนกับพิมพ์ที่ได้กล่าวแล้ว

สมเด็จทรงเจดีย์.....

ลักษณะ	สี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนบนกว้าง ๒ ซม. ล่างกว้าง ๒.๓ ซม. สูง ๓.๔ ซม. ปางสมาธิ
ฐาน	๓ ชั้น ใหญ่
พระพักตร์	กลมแบน
พระเกศ	พิมพ์ไม่ชัด องค์พระปรากฏไม่ชัด

ชุ้ม เลือนราง

ลักษณะเนื้อและด้านหลัง เหมือนกับพิมพ์ที่ได้กล่าวมาแล้ว

สมเด็จพิมพ์ชั้นพัก (พิมพ์สนามโดยทั่วไป)

ลักษณะ สี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนบนกว้าง ๒ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๒.๔ ซม. สูง ๓.๕ ซม.

ฐาน ๓ ชั้น แบบก้านไม้ขีด

พระพักตร์ กลมรีแบบรูปไข่

พระอังสา ข้างซ้ายสูงกว่าข้างขวา

ชุ้ม นูนเด่นใหญ่

ลักษณะเนื้อและด้านหลัง เหมือนกับพิมพ์ที่ได้กล่าวแล้ว

รวมพระพิมพ์สมเด็จสร้างทั้งหมด ๓,๐๐๐ องค์

สมเด็จเรือนแก้ว.....

ลักษณะ สี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้างส่วนบน ๒.๑ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๒.๒ ซม. สูง ๓.๒ ซม.

พุทธลักษณะ ปางสมาธิทรงประทับอยู่ภายในเรือนแก้ว

พระพักตร์ กลมรีคล้ายรูปไข่

พระเกศมาลา สั้นแบบบัวตูม

พระอุระ กว้าง

พระหัตถ์ วางซ้อนอยู่บนพระเพลาไม่ชัดเจน

พระชานุ ทั้งสองข้างใหญ่ ทรงประทับอยู่เหนือดอกบัวคว่ำบัวหงาน รองรับเป็นพุทธบัลลังก์

ชุ้ม เรือนแก้ว ลักษณะสามชั้นเป็นเส้นตรง มีโค้งขยักระหว่างเหนือพระเศียรและโค้งขึ้นชนขอบลักษณะเป็นสามเหลี่ยม หรือแบบแหวกม่าน

ด้านหลัง ทุกองค์เรียบ มีแต่ยันต์หมึกเท่านั้น บางองค์ก็ไม่มี

ลักษณะเนื้อ แบบพิมพ์ที่ได้กล่างแล้ว

จำนวนสร้าง ๕๐๐ องค์

พระนางพญาสามกษัตริย์.....

ลักษณะ	แบบนางพญาพิมพ์ใหญ่เข่าโค้ง กว้าง ๒ ซม. สูง ๒.๙ ซม.
พระเกศ	ชัดเจน
พระกรรณ	สวยงาม ชัดเจน
พระพักตร์	ชัดเจน
พระอุระ	นูน
สังฆาฏิ	เป็นเส้นบาง ๆ ลำองค์พระเป็นลำนูน ลักษณะเหมือนพระพุทธรูปเชียงแสน
พระหัตถ์	ที่ข้อพระหัตถ์มีชายจีวรลากผ่าน จากข้อพระหัตถ์ซ้ายมาที่พระชานุซ้าย
พระเพลา	ตรง
พระชานุ	แบะลง
พระกร	ข้างซ้ายหักขึ้น สูงจดพระกัปประ
ด้านหลัง	เรียบเป็นรอยนิ้วมือ
เนื้อพระ	มีสามสี ส่วนบนเป็นสีขาว คือผงสมเด็จวัดสามปลื้มล้วน ตอนกลางเป็นสีแดงเนื้อดินเผาเป็นผงพระกรุขุนแผน ส่วนล่างมีสีน้ำตาลแก่เป็นเนื้อว่านและเนื้อดินเผาผสม เฉพาะพิมพ์นี้สร้างจำนวน ๑๐๐ องค์เท่านั้น

พระพุทธโสธร "ผง".....

ลักษณะ	สามเหลี่ยมหน้าจั่ว เฉพาะพิมพ์ได้ใช้พิมพ์โสธรแบบชนิดสองหน้า นำมาถอดพิมพ์
ขนาด	กว้าง ๑.๕ ซม. สูง ๒.๕ ซม.
พระพักตร์	กลมนูนเด่น
พระเกศา	แบบก้นหอย
พระเกศมาลา	ยาวลบเลือนไม่ชัดเจน
พระกรรณ	ข้างขวายาวกว่าข้างซ้าย ผ้าสังฆาฏิปลายตัด
พระอุระ	นูนเด่น

พระหัตถ์	ข้างขวาวางซ้อนอยู่บนพระเพลา
ฐานพุทธบัลลังก์	บ้านมีเส้นขีดเล็ก ตรงกลางมีผ้าทิพย์
ด้านหลัง	เรียบ
เนื้อพระ	มีสีน้ำตาลอ่อน บางองค์พุทธลักษณะคมชัดเจน บางองค์เลือนรางไม่เด่นชัด เฉพาะพิมพ์นี้สร้างทั้งหมด ๗๐๐ องค์

พิมพ์ปิดตา (แบบพิมพ์สนาม).....

ลักษณะ	สามเหลี่ยมส่วนบนโค้งมน กว้าง ๒.๑ ซม. ส่วนสูง ๒.๕ ซม.
พระเศียร	กลมโตแบบผลมะตูม
พระกรรณ	ทั้งสองข้างจะเห็นไม่คมชัด
พระหัตถ์	ทั้งสองจะยกขึ้นปิดพระเนตรเท่านั้น
พระอังสา	ข้างซ้ายจดพระพาหาจะสูงกว่าข้างขวา
พระชานุ	ตรง ข้อพระหัตถ์ยาวจดพระชานุทั้งสอง
พระอุระ	นูนแบบสามเหลี่ยม
ด้านหลัง	เรียบ
เนื้อพระ	บางองค์มีคราบผงเก่าจัด เนื่องจากพิมพ์เสร็จก็จะใส่ในถุงรวมกัน มิได้เลียนแบบที่อื่น เนื้อดูหนึกนุ่ม ทั้งหมดสร้างจำนวน ๑๐๐ องค์

พิมพ์พระผงสุพรรณ.....

ลักษณะ	สามเหลี่ยมตัดยอดบ้าน องค์พระประทับนั่งปางมารวิชัย
พระพักตร์	หน้าตักแดน
พระอุระ	นูนกว้าง บั้นองค์คอด กว้าง ๒.๑ ซม. สูง ๓ ซม.
เนื้อพระ	สีน้ำตาลแก่ สร้างจำนวน ๑๐๐ องค์
ด้านหลัง	เรียบ

รูปเหมือนใบโพธิ์.....

ลักษณะ	แบบนวโลหะใบโพธิ์ ถอดพิมพ์มาจากเนื้อผงอีกต่อหนึ่ง เป็นรูปท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก นั่งขัดสมาธิเต็มองค์ ใบหน้าไม่ชัดเจน
ด้านหลัง	เป็นยันต์ "ภควัม" ไม่ชัดเจน องค์พระหนา เฉพาะพิมพ์นี้สีเนื้อทุกองค์ ออกดำเล็กน้อย เนื่องจากผสมผงแก่ขี้ธูปมาก
จำนวนสร้าง	๒,๐๐๐ องค์

อนึ่งพระเครื่องทุกพิมพ์ของวัดวิเวกวนาราม ที่ผู้เขียนได้กล่าวมานี้ เหมาะสำหรับผู้ที่จะมีไว้บูชาติดตัว เนื่องจากยังไม่พบของเลียนแบบ และเป็นพระพิมพ์ที่ผ่านการปลุกเสกมากที่สุด พร้อมกันนี้ยังสร้างจากผงเก่าถูกต้องตามแบบวิธี เพราะทางวัดมิได้จ้างเหมือนอย่างทั่วไปในปัจจุบัน เท่าที่ทราบปัจจุบันทางวัดหมดแล้ว พร้อมกันนี้ท่านที่มีพระชุดนี้จะไม่ต้องตะขิดตะขวงใจว่ามีเสริมหรือไม่ ส่วนมากเท่าที่ทราบ "นักเลงพระ" บางท่านบอกว่าไม่รู้จะนำพระพิมพ์ไหนขึ้นคอดี เนื่องจากพระบางพิมพ์พวกสนามพิมพ์ส่งทางวัดก็มี เมื่อได้รับของผ่านพิธีมา แต่บางครั้งเผลอนำวางรวมกับที่ไม่ได้ผ่านพิธี ก็ไม่รู้ว่าองค์ไหนกันแน่ที่ผ่านพิธี ฉะนั้นเมื่อท่านได้มีพระชุดนี้ละก็ขอให้หมดความกังวลในเรื่องนี้ได้

พระเครื่องชุดของวัดสรรเพชญ์ นครปฐม

ทุกท่านที่เคยเดินทางไปนมัสการ "พระปฐมเจดีย์" ถ้าท่านเดินทางจากกรุงเทพฯ ท่านจะต้องผ่านสะพานโพธิ์แก้ว "นครไชยศรี" ก่อน ถ้าท่านสังเกตทางซ้ายมือตรงข้างทางจะมีร้านขายผลไม้ทั่วไป ระหว่างหลังโรงเรียน ภ.ป.ร. ท่านจะเห็นพระอุโบสถที่สูงเด่นปัจจุบันกำลังก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จ คือสถานที่ตั้ง วัดสรรเพชญ์ ต. ยายชา อ. สามพราน จ. นครปฐม โดยมีท่านพระครูถาวรวิทยาคม (หลวงพ่อเพิ่ม) อดีตจ่าโททหารเรือ รุ่นเดียวกับสมัยท่านเจ้าคุณพระยานรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก) หลวงพ่อเพิ่ม ท่านได้อุปสมบทเมื่อได้ครบกำหนดลาราชการ และในขณะที่ลาอุปสมบทอยู่นั้น ก็ได้เรียนพระกัมมัฏฐาน จาก "หลวงพ่อน้อย" วัดธรรมศาลา ด้วยเหตุนี้ท่านจึงเบื่อชีวิตฆราวาส และได้อุทิศชีวิตปฏิบัติศาสนกิจตลอดมา แม้แต่การปกครองพระภิกษุสามเณรในวัดก็มีระเบียบเรียบร้อยยิ่ง ท่านได้ให้ความเมตตาสงเคราะห์แก่พุทธศาสนิกชนทั้งหลายจนมีลูกศิษย์ลูกหามากด้วยกัน และวัดนี้ก็ได้รับความเมตตาจากท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก ช่วยสวดแผ่เมตตาพระเครื่องให้ลุล่วงไปด้วยดี เหตุที่หลวงพ่อเพิ่มไม่คิดจะสร้างพระขึ้นเองนั้น ท่านพูดว่า "หลวงพี่ยังอยู่" จะไม่ขอสร้างบารมีแข่งขันด้วย คำว่าหลวงพี่ในที่นี้หมายถึง "หลวงพ่อเงิน วัดดอนยายหอม"

นั่นเอง ซึ่งทุกท่านคงรู้จักดี สำหรับพระอุโบสถหลังใหม่ที่จะสร้างนี้ เดิมทีเดียวอุโบสถหลังเก่าได้ชำรุดทรุดโทรมลง จนไม่สามารถที่จะซ่อมแซมใหม่ได้ หลวงพ่อจึงเห็นว่าถ้าไม่สร้างใหม่ก็เกรงจะเกิดอันตราย ดังนั้นจึงได้ประชุมคณะกรรมการวัดขึ้น และในที่ประชุมมีความเห็นพ้องต้องกันว่า สมควรที่จะก่อสร้างขึ้นใหม่ แต่การที่จะสร้างพระอุโบสถหลังใหม่ขึ้น ก็จะต้องใช้ทุนทรัพย์เป็นจำนวนมาก ฉะนั้นจึงเป็นที่หนักใจแก่คณะกรรมการยิ่ง ด้วยเหตุนี้ คุณอำพล ปทุมสูตร ซึ่งเป็นกรรมการอุปถัมภ์วัดจึงได้ปรึกษากับคุณบรรจง แสงอาวุธ และคุณทวี สุวรรณแสง คุณทวี สุวรรณแสง จึงได้แนะนำว่า ควรจะไปปรึกษากับท่านเจ้าคุณอมราภิรักขิตที่วัดเทพศิรินทร์ ฯ ว่า ทางวัดจะสร้างพระและมอบให้ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกสวดแผ่เมตตาให้ พร้อมกับให้บูชาแก่ผู้ที่จะบริจาคสร้างโบสถ์ โดยจะขอเบิดบูชาที่วัดเทพศิรินทร์ ฯ ณ กุฏิ น. ๑-๒ จะได้หรือไม่ ดังนั้นทั้งสามคนจึงได้เดินทางมาพบท่านเจ้าคุณอมราภิรักขิต และได้กราบเรียนบอกจุดประสงค์ ท่านจึงบอกว่า ท่านไม่สามารถจะช่วยเรื่องการบูชาที่กุฏิของท่านได้ เพราะจะเป็นที่ไม่น่าดู และท่านได้แนะนำว่ามีใครบ้างที่กล้าพอจะเข้าไปหาท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก หลังจากที่ท่านเสร็จกิจวัตร โดยเข้าไปขออนุญาตพร้อมกับขอพรท่านด้วย ถ้าท่านยอมอนุญาตให้และให้พรด้วย อาตมารับรองว่าสำเร็จแน่ ๆ ทั้งสามจึงได้ปรึกษากัน ว่าจะให้พระอาจารย์ทองเจือ แห่งวัดปากน้ำภาษีเจริญ เป็นผู้เข้าไปขออนุญาตโดยให้คุณทวี สุวรรณแสง เป็นผู้พาเข้าไปพบในพระอุโบสถวัดเทพศิรินทร์ ฯ ซึ่งคุณทวี สุวรรณแสง เคยอุปสมบทที่วัดนี้มาก่อน ในขณะที่ได้พาพระอาจารย์ทองเจือเข้าไปกราบนมัสการท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกเรียบร้อยแล้ว ท่านจึงได้ถามพระอาจารย์ทองเจือว่า มีธุระอะไร พระอาจารย์ทองเจือจึงได้กราบเรียนจุดประสงค์ว่า จะขออนุญาตสร้างพระเครื่อง โดยจะแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งจะนำไปแจกจ่ายให้แก่ผู้ ที่ทำประโยชน์แก่ประเทศชาติ เช่น ทหารและตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เสี่ยงอันตรายเพื่อปกป้องประเทศชาติ และรักษาเอกราชของชาติไทยให้คงไว้ และอีกส่วนหนึ่งนำมอบให้กับทางวัดสรรเพชญ์ในการจัดมอบให้แก่ผู้ที่ร่วมสร้างโบสถ์ในครั้งนี้ เมื่อท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกได้ฟังจึงนั่งหลับตาอยู่พักหนึ่งพร้อมกับพูดว่า คุณไปจัดพิมพ์เป็นพระพุทธรูป ส่วนด้านหลังจะเป็นอะไรก็ได้ สุดแท้แต่จะเห็นเหมาะสม พร้อมกับกำชับด้วยว่า "ขอให้เป็นพิมพ์ที่งดงามหน่อยนะ" ท่านอาจารย์ทองเจือจึงได้ขอพรด้วย ท่านจึงได้ให้พรว่า "ขอให้ทำสำเร็จนะ" ท่านอาจารย์ทองเจือจึงได้กราบนมัสการลากลับ และได้ไป

ปรึกษางานในด้านแม่พิมพ์กันที่กุฏิท่านอาจารย์ทองเจือ ที่วัดปากน้ำภาษีเจริญ โดยมี คุณอำพล ปทุมสูตร เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในรายการต่าง ๆ ทั้งสิ้น ทางฝ่ายพระอาจารย์ทองเจือ เป็นผู้ติดต่อแกะแม่พิมพ์ โดยมอบให้ นายช่างยิ้ม ยอดเมือง เป็นผู้ออกแบบแกะแม่พิมพ์ และพระเครื่องทั้งหมดได้จัดพิมพ์ที่กุฏิพระอาจารย์ทองเจือ โดยมีผู้ร่วมพิมพ์ในครั้งนี้ หลายท่านด้วยกัน คือ

๑. คุณบรรจง แสงอาวุธ

๒. คุณทวี สุวรรณแสง

๓. คุณอำพล ปทุมสูตร

ภายหลังได้มีนายแพทย์สุพจน์ ศิริรัตน์ นำผงมาร่วมด้วย ส่วนพระเครื่องที่จัดพิมพ์ด้วยกัน คือ

๑. สมเด็จพิมพ์ใหญ่

๒. สมเด็จพิมพ์เล็ก (ประทานพร)

เฉพาะพิมพ์เล็กเป็นพิมพ์เดิมของท่านอาจารย์ทองเจือ ได้แกะแม่พิมพ์ไว้ก่อน พร้อมกับได้พิมพ์พระไว้เป็นจำนวนไม่มากนัก โดยใช้ผงพระของขวัญหลวงพ่อปากน้ำมาสร้างเนื้อจึงออกขาวผิดกับพิมพ์ชุดหลัง เมื่อคุณอำพล ปทุมสูตร ได้เห็นแม่พิมพ์ที่แกะเป็นพิมพ์ใหญ่ ก็อยากจะได้พิมพ์เล็กเพื่อให้เหมาะแก่สตรี ดังนั้น จึงได้ขอพิมพ์ประทานพรของท่านพระอาจารย์ทองเจือ เพื่อจะให้เป็นพิมพ์ประจำวัดสรรเพชญ์ต่อไป ส่วนผงที่นำมาจัดสร้างทั้งหมดมีหลายชนิดด้วยกัน แต่ละอย่างเมื่อผสมเป็นองค์พระจึงมีสีสันผิดกันไปหลายชนิด เช่น ชนิดเนื้อพิเศษมีสองเนื้อ คือ

๑. เนื้อสีแดง

๒. เนื้อสีน้ำตาลแก่

ส่วนเนื้อธรรมดาที่มอบไว้สมนาคุณแก่ผู้ที่ร่วมสร้างพระอุโบสถ มี ๔ เนื้อ คือ

๑. สีขาว

๒. สีเหลืองดอกมะลิ

๓. สีเปลือกมังคุด

๔. สีน้ำตาลอ่อน

การสร้างแต่ละเนื้อมีดังนี้ :-

สมเด็จสามชั้น "พิเศษสีแดง" สร้างจากผง

๑. ผงปลุกเสกไตรมาสวัดวิเวก ฯ นายแพทย์สุพจน์ มอบให้

๒. ผงหลวงพ่อวัดปากน้ำ

๓. ผงปถมัง

๔. ผงอิทธิเจ

๕. ผงมหาราช

๖. ผงสุกิตติมา

๗. ผงโมโน

๘. ผงอัฏกาลวัฏฏาสูตร

๙. ผงอิติปิโสรัตนมาลา

๑๐. ผงพระสีวลี

๑๑. ผงนะ ๑๐๘

๑๒. ผงกรุวัดสามปลื้ม

๑๓. ผงถ้ำฤาษี

๑๔. ผงสีลาธิคุณ

๑๕. หัวน้ำหอม ๙ กลีน ของหลวงพ่อจ่าย วัดรุ้ง

๑๖. กระเบื้องโมเสคหลวงพ่อโตวัดอินทร์ ฯ

๑๗. ผงจันทรประภา

๑๘. ผงดินสอฤาษี

๑๙. พลอยเมืองจันทบุรี

๒๐. พิเศษ บรรจุพระเกศาท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก ท่านเจ้าคุณอุดม ฯ มอบให้เฉพาะพิมพ์สีแดงนี้ส่วนมากสร้างจำนวนเล็กน้อย คือ ประมาณ ๒๐๐ องค์เท่านั้น ไว้เฉพาะกรรมการ

สมเด็จพิมพ์พิเศษ แดงโมเสค

ลักษณะ สี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนบนกว้าง ๒.๒ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๒.๔ ซม. สูง ๓.๕ ซม.

พุทธลักษณะ อยู่ในอิริยาบถปางสมาธิ ภายในซุ้มครอบ ประทับอยู่บนพุทธบัลลังก์ ๓ ชั้น

พระพักตร์	แบบเชียงแสน
พระเกศ	บัวตูม
พระเมาลี	มีไรพระศกแบบกันหอย คมเด่น
พระนลาฏ	กว้าง
พระขนง	ชนกันระหว่างพระอุณาโลม
พระเนตร	หลับ
พระนาสิก	โด่ง
พระโอษฐ์	แย้มเล็กน้อย
พระปราง	อิ่ม
พระกรรณ	ทั้งสองนูนเด่นชัดเจน
พระอังสา	กว้าง บั้นพระองค์คอด ผ้าสังฆาฏินูนเด่นยาวจดพระนาภี ชายสังฆาฏิแบบเขี้ยวตะขาบ
พระหัตถ์	ทั้งสองข้างวางซ้อนกันอยู่บนพระเพลา
พระบาท	ข้างขวาวางซ้อนพระบาทข้างซ้าย จะคมชัดเจนบอกถึงความประณีตของผู้แกะแม่พิมพ์
ฐาน	๓ ชั้น แบบฐานสิงห์ ฐานชั้นบนจะเป็นสองรอย เหมือนจะล้อพิมพ์ฐานแซม ฐานชั้นกลางนูนเด่นคล้ายคมขวาน
กรอบซุ้ม	เป็นรูปเส้นนูนโค้งครอบองค์พระ
ด้านหลัง	เป็นยันต์ "ภควัม" อันเป็นสัญลักษณ์ของท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก ถัดยันต์ลงไปเป็นอักษรไทยว่า "ธมฺมวิตกฺโก" ระหว่างกลางว่า "สร้าง" ชั้นล่างสุดว่า "โบสถ์วัดสรรเพชญ์" เป็นเส้นนูนขึ้น ชนิดนี้จะเห็นมีบรรจุโมเสคหลวงพ่อโตวัดอินทร์ ฯ เป็นสะเก็ตใหญ่บ้างเล็กบ้าง และเมื่อนำแว่นขยายมาส่องดูจะเห็นมวลสารต่าง ๆ พร้อมกับทองคำเปลวที่ปิดรูปหล่อหลวงพ่อปากน้ำ บางองค์จะเห็นเส้นพระเกศาของท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกด้วย
ชุดเนื้อเหลืองเข้ม (ดอกพิกุลแห้ง) "พิเศษ"	
พุทธลักษณะ	เป็นพิมพ์เดียวกันกับสมเด็จสามชั้นสีแดง พิเศษ ที่กล่าวมาแล้ว สร้างจากผงแบบเดียวกัน แต่ชนิดเหลืองเข้มนี้ ไม่ได้ใส่ผง

สีลาธิคุณ และผงถ้ำฤาษี ฉะนั้นสีเนื้อจึงไม่แดง เนื่องจากผงทั้งสองเมื่อผสมกันจะมีสีแดงขึ้น

ด้านหลัง ก็จะมีโมเสคของหลวงพ่อโตวัดอินทร์ ฯ เช่นเดียวกัน แต่เฉพาะพิมพ์นี้มีผงพิเศษคือสมเด็จวัดระฆัง หักครึ่งองค์ผสมด้วย เฉพาะสีนี้มีน้ำหนักเบากว่าสีแดง เป็นชุดสำหรับกรรมการอีกชุดหนึ่ง สร้างจำนวน ๒๐๐ องค์เท่านั้น

สีขาวน้ำตาลอ่อน "ธรรมดา".....

ลักษณะ แบบเดียวกัน ผิดแต่การผสมผงเท่านั้น ชนิดขาวนี้ได้สร้างจำนวน ๘,๐๐๐ องค์ ทุกองค์มีน้ำหนักเนื้อแกร่ง เมื่อใช้แว่นจับจะเห็นมวลสารต่าง ๆ ส่วนผสมมี :-

๑. ผงไตรมาสท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก
๒. ผงหลวงพ่อวัดปากน้ำ
๓. ผงปถมัง
๔. ผงอิทธิเจ
๕. ผงมหาราช
๖. ผงสุกิตติมา
๗. ผงโมโน
๘. ผงอัฏกาลวัฏฏาสูตร
๙. ผงอิติปิโสรัตนมาลา
๑๐. ผงสีวลี
๑๑. ผงนะ ๑๐๘
๑๒. ผงกรุวัดสามปลื้ม
๑๓. ผงจันทรประภา
๑๔. ผงว่านดินสอฤาษี
๑๕. โมเสคหลวงพ่อโต วัดอินทร์บดละเอียด

แต่ละพิมพ์ก่อนจะสร้าง พระอาจารย์ทองเจือได้ดูฤกษ์กดพิมพ์ให้เป็นพิเศษ

ด้านหลัง	แบบเดียวกัน ผิดแต่ไม่มีโมเสคบรรจุให้เห็นเท่านั้น เฉพาะพิมพ์นี้เท่าที่ทราบ เมื่อพิมพ์เสร็จ คุณอำพล ปทุมสูตร ได้นำแม่พิมพ์เก็บรักษาไว้ เพื่อบรรจุในฐานประธานในพระอุโบสถวัดสรรเพชญ์ต่อไป ส่วนของเลียนแบบยังไม่เคยพบเห็น
พระพิมพ์ประทานพร	"เล็ก" พิเศษ.....
ลักษณะ	แบบห้าเหลี่ยมหน้าจั่ว กว้าง ๑.๔ ซม. สูง ๒.๕ ซม. สร้างจำนวน ๒๐๐ องค์ เฉพาะกรรมการ สีเนื้อแดง มีส่วนผสมแบบพิมพ์ใหญ่ ผิดแต่ด้านหลังมิได้บรรจุโมเสคหลวงพ่อโต และมิได้มียันต์ใด ๆ ปรากฏเป็นหลังเรียบ
พุทธลักษณะ	องค์พระปางอิริยาบถท่านั่งประทานพร คล้ายพระของขวัญหลวงพ่อวัดปากน้ำ
พระหัตถ์	ข้างซ้ายวางซ้อนบนพระเพลา พระหัตถ์ขวายกขึ้นอยู่ระหว่างพระอุระ
สังฆาฏิ	แบบเชียงแสน สิงห์หนึ่งยุคต้น ปลายสังฆาฏิแยกออกเป็นแฉกเล็กน้อย
พระพักตร์	กลมรูปไข่
พระเกศ	สั้นแบบบัวตูม เม็ดพระศก พระขนง พระนาสิก พระโอษฐ์ชัดเจน
พระกรรณ	ทั้งสองข้างไม่ชัดเจน
พระบาท	ข้างขวาวางทับเหนือพระบาทข้างซ้าย ที่ข้อพระบาทมีรอยริ้วจีวรข้างละสองเส้น ทรงประทับอยู่เหนืออาสนะบัวคว่ำบัวหงาย เป็นพุทธบัลลังก์ ด้านข้างมีซุ้มเรือนแก้วรอบองค์พระ
ด้านหลัง	เรียบ
พระพิมพ์ประทานพร	"พิเศษ เหลือง"
ลักษณะ	แบบเดียวกันผิดแต่สีเนื้อของพระ พิมพ์สร้างไว้สำหรับกรรมการเท่านั้น จำนวน ๒๐๐ องค์

ด้านหลัง จะมีโมเสคหลวงพ่อโต วัดอินทร์บรรจุเห็นได้ชัดเจน ส่วนมวลสารของผงก็เป็นแบบเดียวกับพิมพ์ใหญ่

พระพิมพ์ประทานพร "เนื้อเปลือกมังคุด" สร้างจากผงแบบเดียวกัน ชนิดธรรมดาพิมพ์ใหญ่ แต่มีส่วนใส่ผงถ้ำฤาษีบ้างเล็กน้อย เฉพาะสีนี้มีสร้างจำนวนน้อยมาก

พระพิมพ์ประทานพร "เนื้อขาว".....สร้างจากผงหลวงพ่อวัดปากน้ำ โดยท่านอาจารย์ทองเจือได้สร้างไว้ก่อนมีจำนวน ๒,๐๐๐ องค์ มีน้ำหนักเบากว่าชนิดสี

ด้านหลัง จะเป็นยันต์หมึกปั๊มเป็น "ภควัม" มีอักษรไทยได้ยันต์ว่า "สุโขวิเวโก" บางองค์ท่านอาจารย์ทองเจือทาเคลือบด้วยชแล็คก็มี พิมพ์นี้ท่านนำไปแจกแก่ทหาร และตำรวจตระเวนชายแดน ที่อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษเป็นส่วนมาก โดยท่านเดินทางไปแจกด้วยตนเอง กับนายแพทย์สุพจน์ ศิริรัตน์

พระพิมพ์ประทานพร "เนื้อเหลืองอ่อน".....สร้างจากผงชุดพิมพ์ใหญ่ธรรมดา จะมีทองคำเปลวหลวงพ่อวัดปากน้ำผสมพิมพ์สร้างทั้งหมดรวมกับชนิดขาวจำนวน ๑,๐๐๐ องค์

ด้านหลัง เป็นยันต์ปั๊มด้วยตรายางชนิดเดียวกับสีขาว เมื่อเสร็จพิธีเสาร์ห้าคุณอำพล ปทุมสูตร ได้มอบไว้ให้พระอาจารย์ทองเจือ ไว้แจกแก่ทหาร และตำรวจตระเวนชายแดนครึ่งหนึ่งของพระที่มีอยู่ สำหรับของเลียนแบบยังไม่พบ

อนึ่ง พระชุดนี้ได้ทำพิธี ๒ ครั้งคือ เมื่อพิมพ์เสร็จก็ได้นำพระเครื่องทั้งหมดบรรจุใส่กล่องไม้สัก ประมาณ ๑๒ กล่อง ห่อด้วยผ้าขาวภายนอก และนำไปที่วัดเทพศิรินทร์ฯ เพื่อจะให้ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก สวดให้ ๑ ไตรมาส แต่เนื่องจากเหตุใดไม่ปรากฏ เมื่อท่านพระอาจารย์ทองเจือเข้าไปกราบเรียนจุดประสงค์กับท่าน ท่านได้บอกว่าในพรรษานี้จะไม่มีการปลุกเสกพระใดๆ ทั้งสิ้น ขอให้คุณนำกลับไปไว้ ณ ห้องชั้นบนโรงเรียน

ภาวนานุสรณ์ พร้อมทั้งจัดอาสนะเวลา ๒ ทุ่มตรงให้จุดเทียนไชย และธูป อาตมาจะสวดมนต์แผ่เมตตาไปให้ เดี๋ยวนี้วิทยุของอาตมารับส่งแก้ไขเรียบร้อยแล้ว เมื่อท่านพระอาจารย์ทองเจือได้ยินดังนั้นก็อัศจรรย์ใจเป็นยิ่งนักว่า ทำไมท่านถึงได้ทราบว่าตัวท่าน (หมายถึงพระอาจารย์ทองเจือ) อยู่ที่ชั้น ๓ ของโรงเรียนภาวนานุสรณ์ พร้อมกันนั้นพระอาจารย์ทองเจือจึงได้ให้ลูกศิษย์ช่วยกันนำพระเครื่องกลับไปไว้ยังที่ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกสั่งทุกประการ ในวันแรกท่านพระอาจารย์ทองเจือบอกว่าอยากจะทราบว่าท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก จะมาโดยวิธีไหน จึงได้ปิดประตูหน้าต่างทุกบาน จนไม่มีลมผ่านเข้าออกได้เลย เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้วท่านจึงได้ครองผ้าจุดเทียนและธูป อธิษฐานบอกอัญเชิญท่าน ฯ เมื่อเสร็จพิธีอัญเชิญจึงได้หลบมานั่งดูอยู่ข้าง ๆ สักครู่ท่านอาจารย์เจือก็ต้องขนลุกเกรียว เพราะเปลวไฟเทียนที่จุดสว่างไสว คล้ายมีลมพัดทำให้เปลวไฟวูบไปมาได้ ทั้ง ๆ ที่ภายในห้องไม่มีลมพัดผ่านได้เลย หลังจากได้กระทำแบบนี้จนตลอดไตรมาส ก็ได้นำพระเครื่องชุดนี้ไปเข้าพิธีใหญ่อีกครั้งที่วัดเทพศิรินทร์ ฯ เมื่อเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ ทั้ง ๆ ที่ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกเคยบอกว่า เมื่อเสร็จพิธีไตรมาสแล้วไม่จำเป็นจะต้องนำเข้าอีกก็ได้

พระเครื่องชุดไตรภาคี
จัดสร้างโดยยุวพุทธิกสมาคม ชลบุรี

เป็นที่รู้จักในวงการพระเครื่องว่า บรรดาพระพิมพ์ต่าง ๆ และเหรียญทั้งหมดที่ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก ได้เมตตาสวดมนต์อธิษฐานจิตให้ เมื่อครั้งที่ท่านยังมีชีวิตอยู่นั้น พระเครื่องที่ "ยุวพุทธิกสมาคม" ได้จัดสร้างมีหลายพิมพ์ด้วยกัน แต่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปก็มี "ชุดไตรภาคี" เนื่องจากพระเครื่องชุดนี้ได้มอบให้นายช่างธีรศักดิ์ (เล้ง) ธรรมธาตรี เป็นผู้แกะแม่พิมพ์ด้วยฝีมืออันประณีตวิจิตรบรรจง และงดงามเป็นพิเศษ ทรงไว้ซึ่ง

สุนทรียภาพจับตาจับใจแก่ผู้ที่ได้พบเห็นยิ่ง โน้มน้าวจิตใจผู้ที่ได้รับไปบูชาให้มีศรัทธาปสาทะยิ่งขึ้น แต่แท้จริงนั้นพระเครื่องชุดไตรภาคี ยังจัดเป็นรุ่นหลัง เฉพาะพระเครื่องที่ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกสวดให้ แต่ละพิมพ์ที่ทางยุวพุทธิกสมาคมจัดสร้าง และมอบผ่านทางท่านเจ้าคุณธรรมไตรโลกาจารย์ (นิรันดร์) วัดเทพศิรินทราวาสเป็นผู้มอบถวายให้ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก สวดอธิษฐานจิตให้แต่ละครั้ง โดยท่าน ฯ จะบอกว่า ให้นำพระเครื่องจัดตั้งบนอาสนะ ณ ที่กุฏิสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ตรงหน้ารูปหล่อ เวลาประมาณ ๒๐.๐๐ น. ให้จุดเทียนไชย และธูปบูชาพระรัตนตรัย เสร็จแล้วให้ระลึกถึงท่าน ฯ ท่านจะสวดแผ่เมตตาที่กุฏิของท่านไปให้ และเวลา ๒๒.๐๐ น. ให้ท่านเจ้าคุณธรรมไตรโลกาจารย์ทำพิธีดับเทียนไชย เป็นเสร็จพิธี ทุกครั้งที่ท่านเจ้าคุณธรรมไตรโลกา ฯ จัด จะมีผู้นำของมาร่วมด้วยเป็นอันมาก จนครั้งหลังสุดท่านบอกว่า พอทีนะเดี๋ยวโต๊ะที่จัดตั้งจะหักเสียส่วนมากจะไม่ค่อยมีผู้ใดทราบ เพราะส่วนมากการจัดสร้างแต่ละครั้งทำกันอย่างเงียบ ๆ สำหรับพระพิมพ์แรกที่จัดสร้าง เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๒ จัดสร้างเป็นที่ระลึกเนื่องในโอกาสหล่อรูปใหญ่เท่าองค์จริง ท่านเจ้าคุณพระวินัยธรรมและท่านพระครูสุทธาจารย์ ทั้งสองรูปเป็นพี่น้องกันและก็เป็นอดีตเจ้าอาวาสวัดเขาบางทรายชลบุรีเช่นกัน ส่วนเรื่องบล๊อกพิมพ์ คุณอธึก สวัสดิมงคล เป็นผู้จัดพิมพ์และเก็บรักษาแม่พิมพ์ไว้เอง

๑. เหรียญสองพี่น้อง.....

ลักษณะ รูปกลมรีคล้ายรูปไข่ กว้าง ๒.๑ ซม. สูง ๓ ซม.

ด้านหน้า เป็นรูปองค์พี่ คือรูปพระวินัย (เภา) ลักษณะครึ่งองค์ หันหน้าเฉลียงเล็กน้อย ส่วนบนมีอักษรปั๊มตัวนูนเป็นภาษาขอมเขียนว่า "อะ อุ มะ" หมายถึง พระรัตนตรัย คือ แก้วสามประการ ได้แก่ "พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์" ส่วนด้านล่างสุด มีอักษรปั๊มตัวนูนตามส่วนโค้งของเหรียญ เป็นภาษาไทยว่า "พระวินัย-ธรรม" (เภา)

ด้านหลัง เป็นรูปท่านพระครูธรรมสุทธาจารย์ (สุด) เป็นองค์น้อง ลักษณะหันหน้าตรง ครึ่งองค์ชัดเจน ด้านบนเป็นอักษรภาษาขอมว่า "อะ อุ มะ" เช่นเดียวกับด้านหน้า ด้านล่างสุดของเหรียญตาม

ส่วนโค้ง เขียนเป็นอักษรไทยว่า "พระครูธรรมสุทธาจารย์" (สุด)

จำนวนสร้าง มี ๓ เนื้อด้วยกันคือ:—

๑. ทองคำ ๕ เหรียญ

๒. เงิน ๒๐๐ เหรียญ

๓. ทองแดงรมคำ ๑,๐๐๐ เหรียญ

เฉพาะพิมพ์นี้ยังไม่พบของเลียนแบบ ฉะนั้นจึงไม่ขอนำมากล่าวเรื่องตำหนิ

๒. เหรียญพระร่วงช้างเผือก.....

เหรียญชุดนี้จัดสร้าง เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ปฐมาภรณ์ช้างเผือก เนื่องในงานเฉลิมพระชนมพรรษา ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๒ แก่นายนารถ มนตเสวี ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี โดยจัดมอบหมายให้ คุณอธึก สวัสดีมงคล เป็นผู้จัดสร้างเหรียญชุดนี้ขึ้น เพื่อแจกแก่ข้าราชการในจังหวัด พร้อมกันนี้ส่วนที่เหลือยังได้มอบถวาย ณ หอพระบริเวณศาลากลางจังหวัด เพื่อนำเงินรายได้บำรุงหอพระอีกต่อไป และมอบถวายไว้ที่วัดเขาบางทรายบ้าง รายได้ทั้งหมดช่วยสงเคราะห์เด็กยากจนอีกด้วย นอกจากนี้แม่พิมพ์ได้มอบให้คุณอธึก สวัสดีมงคล เป็นผู้เก็บรักษาไว้

เหรียญชุดนี้ได้นำเข้าพิธีที่วัดราชบพิธ ฯ และได้นำมอบให้ท่านเจ้าคุณธรรมไตรโลกาจารย์ ช่วยถวายท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก สวดให้อีกครั้ง

ลักษณะ ยาวปลายแหลมคล้ายลูกบีน กว้าง ๑.๑ ซม. สูง ๓.๒ ซม. สร้างด้วยโลหะ มี ๒ ชนิดด้วยกัน คือ ชนิดเงิน ๙๙ เหรียญ ชนิดทองแดง ๒,๕๑๓ เหรียญ

พุทธลักษณะ แบบพระร่วงยืน แบบเดียวกับพิมพ์พระร่วงของสมเด็จพระสังฆราช (จวน) วัดมกุฏกษัตริย์ ฯ

พระพักตร์ แบบสมัยลพบุรี ทรงมงกุฎ ทรงเครื่องฉลองพระศอ

พระหัตถ์ ขวายกเหนือพระอุระ

พระประคต ลวดลายแบบขอม ประทับยืนบนฐาน ๓ ชั้น ภายในเรือนแก้ว

ด้านหลัง เป็นร่อง รางลูกบืน ด้านในมีรูปช้างเป็นเครื่องหมายอยู่ในวงกลม

สำหรับพิมพ์นี้ยังไม่เคยพบของเลียนแบบ

๓. เหรียญเสมาสมเด็จ "หรือใบสาเก" "พิมพ์เล็ก".....

สร้างแจกที่วัดเขาบางทราย เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๑๓ โดยท่านเจ้าคุณธรรมไตรโลกา ฯ ได้จัดสร้างและแบ่งให้ไว้ที่วัดเทพศิรินทร์ ฯ บ้างเล็กน้อย สร้างด้วยเนื้อโลหะ ๒ ชนิด คือ เนื้อเงิน ๙๙ เหรียญ ทองแดงรมดำ ๒,๕๑๓ เหรียญ

ลักษณะ รูปเหรียญแบบใบเสมา ส่วนบนมี ๓ ยอด ส่วนมากจะมีผู้เรียกว่า เหรียญใบสาเก ขนาดกว้างจากขอบชั้นที่ ๒ ได้ ๑.๒ ซม. ขอบชั้นที่ ๓ กว้าง ๒.๑ ซม. ขอบกลางกว้าง ๑.๕ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๒.๒ ซม. สูง ๓ ซม.

ด้านหน้า ลักษณะมีเส้นขอบเหรียญอีกชั้นหนึ่ง เป็นรูปเหมือนสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ หันหน้าเฉลียงครึ่งองค์ ด้านบนของเหรียญเป็นเครื่องหมายยันต์ของท่านเป็นสัญลักษณ์ "ภควัม" ใต้องค์ท่านเป็นอักษรไทยเขียนว่า "สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์"

ด้านหลัง เป็นพระพุทธนิรันตราย เป็นสัญลักษณ์ของการสร้างเหรียญทุกครั้ง เมื่อท่านเสด็จประทับอยู่วัดเทพศิรินทร์ ฯ ใต้ฐานองค์พระเป็นอักษรไทยว่า "๘ มิ.ย. ๑๓" หมายถึง การสร้าง เฉพาะพิมพ์นี้ก็ยังไม่พบของเลียนแบบ เนื่องจากมีผู้รู้น้อยนั่นเอง

และพิมพ์ต่อไปนี้ก็เป็นชุดที่เข้าพิธีเดียวกันกับชุด "ไตรภาคี" มีทั้งหมด ๓ พิมพ์ ไม่นับที่เป็นชุด โดยจะกล่าวที่เป็นเหรียญก่อน

เหรียญสองหน้า "เขาบางทราย"

ลักษณะ กลมรีคล้ายรูปไข่ กว้าง ๒.๑ ซม. สูง ๓ ซม. สร้าง ๒ เนื้อด้วยกันคือ เนื้อเงิน ๙๙ เหรียญ ทองแดง ๒,๕๑๓ เหรียญ

ด้านหน้า เป็นรูปเหมือนท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก นั่งขัดสมาธิเต็มองค์ ไม่มีผ้าสังฆาฏิ ส่วนบนติดขอบเหรียญเป็นอักษรจารึกว่า "ธมฺมวิตกฺโก ภิกฺขุ" ใบหน้าเอิบอิ่ม ปากเม้ม คอใหญ่ การห่มผ้าแบบเหรียญสี่เหลี่ยมระหว่างมือขวาวางซ้อนมือซ้าย แขนขวาระหว่างตรงข้อศอกลงไปถึงข้อมือ มีรอยเส้นเล็ก ๆ ซ้อนกัน ใต้อาสนะจะมีขีดเล็ก ๑ ขีด เนื่องจากการแกะพลาด ใต้อาสนะเป็นอักษรไทยเขียนว่า "ธมฺมวิตกฺโกภิกฺขุ" ตำหนิสังเกต ตัว "ม" ตัวแรกด้านล่างจะมีขีดยื่นไปเกือบจะชนตัว "ม" ตัวที่สอง และตรงสระ "อิ" ตัวหลังข้างบนลักษณะเป็นเส้นซ้อน

ด้านหลัง เป็นรูปพระพุทธมหามณีรัตน์ "แก้วมรกต" ทรงเครื่องชุดคิมหันตฤตู "ฤดูร้อน" ใต้ฐานจารึกว่า "พระแก้วมรกต" ถัดลงไปติดขอบเหรียญจารึกว่า "๒๕๑๓" ตำหนิตรงสระ "แอ" ตัวที่สองหางข้างบนเป็นขีดยาวขึ้นเกือบมิดฐานพระ เฉพาะพิมพ์นี้ของเลียนแบบมีบ้างปละปลายไม่ระบาดมากนัก ขอให้ระวังคำว่า "ส" ให้จงหนัก

ชุดไตรภาคีมีทั้งหมด ๓ พิมพ์ คือ

พิมพ์พระพุทธสิหิงค์ พระพุทธมหามณีรัตน์ พระพุทธชินราช

พิมพ์พระพุทธสิหิงค์

ลักษณะ ห้าเหลี่ยมกว้างส่วนบนระหว่างหักมุม ๒ ซม. ล่างสุดกว้าง ๒.๓ ซม. สูง ๓ ซม.

พุทธลักษณะ รูปพระพุทธอยู่ในอิริยาบถปางสมาธิ ประทับร่มนั่งอยู่บนดอกบัวเป็นพุทธบัลลังก์ ภายในซุ้มเรือนแก้วพระพักตร์นูนเด่นคมชัดเจน

พระเกตุมาลา แบบเปลวเพลิง จดซุ้ม เม็ดพระศกก้นหอยคมเด่น

พระนลาฏ (หน้าผาก)	มีจุดอุณาโลม เส้นพระขนง พระเนตร พระนาสิกโด่ง แย้ม พระโอษฐ์เล็กน้อย
พระหนุ (คาง)	ยื่นออก
พระกรรณ	ทุกส่วนคมชัดเจน ลักษณะสวยงามมากแสดงถึงการประณีตของผู้แกะพิมพ์ ช่องพระกรรณข้างซ้ายจะมีจุดลูกน้ำ ๑ จุด
พระอุระ	นูน เห็นพระถันทั้งสองข้างชัดเจน ทรงเครื่องสังวาลจากอังสาข้างซ้ายลงไปจดนั้น พระองค์ข้างขวาผ้าสังฆาฏิแยกเป็นเขี้ยวตะขาบ
พระหัตถ์	ข้างขวาวางซ้อนบนพระหัตถ์ด้านซ้ายลักษณะวางหงายอยู่บนพระเพลา ระหว่างพระชงฆ์ (แข้ง) ทั้งสองจะเห็นริ้วจีวรข้างละสองเส้น ดอกบัวหงายรองรับซ้อนกัน ๓ ชั้น มีฐานรองรับดอกบัวอีก ๓ ชั้น แบบขาสิงห์เป็น ๕ ช่องด้วยกัน ของซุ้มลวดลายไทยคมสวยงามมาก
ด้านหลัง	เป็นเครื่องหมายยันต์ตัวนูน "ภควัม" ใต้ยันต์จะมีอักษรขอมว่า "ธมฺมวิตกฺโกภิกฺขุ" ทุกองค์จะบรรจุพระเกศาเห็นชัดเจน สีน้ำตาลเนื้อแห้งแกร่ง บางองค์จะมีคราบแป้งสำหรับทาแม่พิมพ์ติดอยู่ด้วย ส่วนของเลียนแบบจะกล่าวต่อไปข้างหน้าโดยสรุปทีเดียว
พิมพ์พระพุทธมหามณีรัตน์	"แก้วมรกต"
ลักษณะ	สามเหลี่ยม คล้ายใบพระขรรค์ กว้างส่วนล่าง ๑.๙ ซม. สูง ๓ ซม.
พุทธลักษณะ	แบบพระแก้วมรกต ทรงเครื่องชุดคิมหันตฤดู ทุกองค์แกะด้วยฝีมือประณีตคมชัดเจนมาก
ฐาน	ลักษณะแบบบัวคว่ำ บัวหงาย มีผ้าทิพย์ตรงกลาง ระหว่างผ้าทิพย์เป็นเครื่องหมายวงกลมสามห่วง ห่วงข้างบนมีอักษรเขียนว่า "อะ" ห่วงข้างซ้ายเขียนว่า "อุ" ข้างขวาเขียนว่า "มะ" ส่วนที่ฐานจะมีลวดลายวิจิตรงามสะดุดตา ด้านหลังจารึกยันต์

	"ภควัม" ใต้ยันต์เป็นอักษรขอมว่า "ธมฺมวิตกฺโกภิกฺขุ" จะเห็นพระเกศาปรากฏชัด
เนื้อ	เป็นสีน้ำตาลอ่อน เนื้อแกร่ง ทุกองค์ตกไม่แตก ส่วนด้านหลังเป็นเครื่องหมายยันต์ภควัม
พิมพ์พระพุทธชินราช	
ลักษณะ	เป็นสามเหลี่ยมโค้งมน แบบเดียวกับพิมพ์พระแก้ว ส่วนล่างกว้าง ๑.๙ ซม. สูง ๒.๘ ซม.
พุทธลักษณะ	เด่นชัด
พระพักตร์	ยาว
พระหนุ	เสี้ยม
พระเกตุมาลา	แบบเปลวเพลิง
พระศก	แบบก้นหอย
พระนลาฏ	มีจุดอุณาโลม
พระกรรณ	ทั้งสองคม
พระขนง	โก่ง
พระนาสิก	โด่ง
สังฆาฏิ	ยาวเป็นเขี้ยวตะขาบ ปลายสังฆาฏิข้างซ้ายติดพระนาภี
พระถัน	นูนชัดเจน
นิ้วพระหัตถ์	เสมอกัน
	มีพญานาคทั้งสองข้างเป็นเรือนแก้ว ฐานบัวคว่ำบัวหงาย ใต้ดอกบัวมีฐานรองรับอีกชั้น ใต้เศียรนาคมียันต์ข้างละตัว ส่วนด้านหลังเป็นยันต์ "ภควัม" และชื่อเขียนเป็นอักษรขอมว่า "ธมฺมวิตกฺโกภิกขุ" มีเส้นพระเกศาบรรจุ ลักษณะเนื้อแกร่งสีน้ำตาลอ่อน ตกไม่แตก
พิมพ์รูปเหมือน	พระภิกษุธมฺมวิตกฺโก "แถม"
ลักษณะ	ห้าเหลี่ยมแบบพิมพ์พุทธสิหิงค์ กว้างส่วนบน ๑.๙ ซม. สูง ๓.๑ ซม. ลักษณะรูปเหมือนท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก นั่งขัดสมาธิ

เต็มองค์ นั่งบนอาสนะ มีซุ้มเรือนแก้วครอบใบหน้าชัดเจน แก้มตอบ ปากเม้ม คางยื่น ใบหูข้างซ้ายและข้างขวาจะมีจุดลูกน้ำ ขอบใบหูคม ไหปลาร้าลึกจนเห็นเส้นเอ็น ริ้วจีวรคมเด่น พาดสังฆาฏิ มือขวาวางซ้อนบนมือซ้าย ชอกแขนลึก มีฐานรองรับ ซุ้มกรอบลายกนกคมสวยงามมาก ส่วนด้านหลังเป็นยันต์ "ภควัม" ส่วนด้านล่างเป็นชื่อเขียนอักขระขอมว่า "ธมฺมวิตกฺโก ภิกขุ" มีเส้นพระเกศาบรรจุอยู่ด้านหลัง สีเนื้อน้ำตาลอ่อน เนื้อแกร่งเฉพาะพิมพ์นี้ของ "ส" หูข้างขวาจะไม่คมเนื่องจากแม่พิมพ์สึก ส่วนเนื้อจะออกเหลืองอ่อน

สำหรับชุดไตรภาคี และรูปสามเหลี่ยมสร้างทั้งหมดสองแบบคือแบบลงรักปิดทองทุกองค์จะมีทองคำตะไบโรยไว้ด้านหลัง และเคลือบด้วยแล็คเกอร์ก่อนจะนำมาปิดทองพร้อมทั้งอัดพลาสติกให้เสร็จ สร้างจำนวน ๓๐๐ ชุด หนึ่งชุดมี ๔ องค์ ส่วนธรรมดาไม่ปิดทองสร้างทั้งหมด ๒,๔๑๓ ชุด ส่วนที่เลียนแบบจะถอดพิมพ์ไม่คมชัดเจน องค์พระจะเล็กกว่า ลักษณะเนื้ออมน้ำมันตังอิ้วมาก เฉพาะที่ทราบมีของ "ส" แม่พิมพ์จะสึก สังเกตตรงลายกนกข้างขอบ ถ้าไม่สังเกตจริง ๆ ก็จะไม่รู้ ถ้าผู้ใดสงสัยสอบถามผู้เขียนได้ทุกเวลา พร้อมที่จะอธิบายให้ละเอียดกว่านี้

พระนิรันดราย "แบบสรงน้ำ"

แบบ สามเหลี่ยม ปลายมนคล้ายใบหอก กว้าง ๑.๖ ซม. สูง ๒.๕ ซม.

พุทธลักษณะ ด้านหน้า เป็นรูปพระพุทธเจ้า อิริยาบถปางสมาธิ มีซุ้มเรือนแก้วสวยงาม องค์พระนูนเด่นชัดเจน

พระเกศ ตูม

พระเมาลี เรียบ ไม่ปรากฏไรพระศก

พระเศียร เรียบ พระขนง พระเนตร พระกรรณ พระนาสิก พระโอษฐ์ คมชัด

พระอุระ นูนจนเห็นเม็ดพระถันทั้งสองข้าง บั้นพระองค์คอด

สังฆาฏิ	ยาวปลายตัดเรียบ
พระหัตถ์	ทั้งสองวางหงายซ้อนบนพระเพลา ทรงประทับนั่งอยู่บนอาสนะบัวคว่ำบัวหงาย ระหว่างข้างชานุทั้งสองมีเสาตั้งตรง จดระดับพระอังสา และเป็นซุ้มลายกนกโค้งเป็นเรือนแก้วครอบ
ด้านหลัง	เป็นยันต์ "ภควัม" อักษรแกะแบบล้อพิมพ์เดิม คือ ตัว "อ" เป็น " " กลาง "อุ" ขอมตัว "ม" ส่วนอักษรย่อชื่อของสมเด็จ "พ.ฆ.อ." เฉพาะพิมพ์ลักษณะเนื้อแบบเดียวกันกับชุดไตรภาคี เนื่องจากพิมพ์พร้อมกันนี้มีสองชนิดคือลงรักปิดทองด้านหลังโรยทองคำที่ตะไบใส่ สร้างจำนวน ๑,๐๐๐ องค์ชนิดชนิดธรรมดาจำนวน ๓,๐๐๐ องค์ สร้างพร้อมกับชุดไตรภาคีเข้าพิธีเดียวกัน และนำออกให้บูชา วันครบรอบ ๑๐๐ ปี ของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ เฉพาะพิมพ์นี้ยังไม่มีเลียนแบบ แต่ทราบว่ามี "ส" ต้องสังเกตตรงโคนเสาซุ้มทั้งสองข้าง ถ้าเสาตื้นแสดงว่า "ส" ถ้าเด่นชัดก็ใช่ ถ้าท่านมีอยู่สงสัยก็ติดต่อสอบถามได้ทุกโอกาส

เหรียญหลวงพ่ออี๋ ชลบุรี

ยังมีเหรียญที่น่าสนใจอีกวัดหนึ่งได้สร้างเหรียญชุดดังกล่าว และนำไปร่วมเข้าพิธีพุทธาภิเษก เมื่อวันเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ ณ พระอุโบสถวัดเทพศิรินทร์ โดยมีท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณได้จัดขึ้น และได้รับความเมตตาจากพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโกภิกขุ) เป็นผู้สวดแผ่เมตตาในคราวนั้น และเหรียญชุดนี้ก็ยังมีผู้รู้จักน้อย แต่รูปเกจิอาจารย์ที่ทางวัดได้จัดสร้างขึ้น ข้าพเจ้าเพียงเอ่ยชื่อ ทุกท่านที่สนใจพระเครื่องจะต้องรู้จักทันที คือเหรียญพระครูวรเวทมุนี หลวงพ่ออี๋ วัดสัตหีบ ชลบุรี ซึ่งใครๆ ก็ต้องรู้จัก เนื่องจากหลวงพ่อเป็นที่เคารพนับถือแก่สาธุชนทั่วไปเป็นจำนวนมาก เพราะกิตติศัพท์ที่ท่านสร้างปลัดขิกล่ำลือว่าเก่งนัก และยังมีเหรียญอีกหลายรุ่นที่มีผู้นิยมพอสมควร แต่เหรียญที่จะกล่าวถึงนี้ สร้างโดยคณะศิษย์ของท่านเพื่อนำมาแจกจ่ายเป็นที่ระลึกในงาน

ยกช่อฟ้า วัดสัตหีบ ชลบุรี มีท่านเจ้าอาวาสเป็นผู้ดำเนินงาน สำหรับเหรียญชุดดังกล่าวนี้ ทางวัดได้จัดสร้างเป็นจำนวนนี้ ปัจจุบันได้หมดแล้ว

เหรียญหลวงพ่ออี่ (พระครูวรเวทมุนี)

ลักษณะ เป็นแบบเหรียญกลม ห่วงมีลายกนก กว้าง ๒.๕ ซม.

ด้านหน้า เป็นรูปเหมือนพระครูวรเวทมุนี (หลวงพ่ออี่) อดีตเจ้าอาวาสวัดสัตหีบ ชลบุรี ครึ่งองค์หันหน้าตรง องค์นูนเด่นสวยงาม ส่วนโค้งของเหรียญด้านบนเป็นอักษรไทยจารึกชื่อว่า "พระครูวรเวทมุนี (หลวงพ่ออี่)"

ด้านหลัง เป็นยันต์แบบตรีนิสิงเห ส่วนบนจารึกด้วยอักษรไทย อ่านจากซ้ายไปขวาว่า "ที่ระลึกในงานยกช่อฟ้า ๒๕๑๓" ด้านล่างเป็นชื่อของวัดว่า "วัดสัตหีบ ชลบุรี" เท่าที่ทราบเหรียญชุดนี้ท่านเจ้าอาวาสวัดสัตหีบนำมาเข้าพิธี ในวันเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ จำนวน ๑๒ กล่อง ส่วนของเลียนแบบและของเสริมยังไม่เคยพบเห็น คงเนื่องจากไม่ค่อยมีผู้ใดรู้ว่าเข้าพิธีนี้ด้วย ฉะนั้น ถ้าท่านที่นิยมของที่พระเดชพระคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก) สวดแผ่เมตตา ก็น่าจะเก็บไว้บูชาบ้าง เพราะยังหาง่าย

เหรียญจเรกรมตำรวจ
จัดสร้างโดย พล ต.ท. ชนะ วงศ์ชอุ่ม

เนื่องในงานทอดผ้าป่าสามัคคี ซึ่งจัดทอดโดยคณะจเรกรมตำรวจ ณ วัดอุ่มพุทธาราม จ. ฉะเชิงเทรา ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ในงานนี้ได้มีท่าน พล ต.ท. ชนะ วงศ์ชอุ่ม เป็นประธานในงาน พร้อมกันนี้ทางคณะกรรมการจัดงานจึงได้ประชุม มีมติจัดสร้างเหรียญที่ระลึกเพื่อแจกจ่ายแก่ผู้ที่มาร่วมกุศลในครั้งนี้ โดยได้ขออนุญาตจากท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก เพื่อจะได้มอบถวายให้ท่านช่วยสวดแผ่เมตตาให้ เมื่อท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกได้ทราบจุดประสงค์ในการสร้างเหรียญของคณะจเรกรมตำรวจครั้งนี้ จึงได้บอกอนุญาตให้จัดสร้างได้ แต่ขอให้เป็นรูปพระพุทธก็แล้วกัน เมื่อทางคณะกรรมการได้รับอนุญาตดังนี้ จึงได้เห็นพ้องต้องกันให้ช่างแกะแม่พิมพ์ เป็นรูปพระนาคปรก จะได้เป็นสัญญลักษณ์ของพระประจำวัน

เนื่องจากท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกเกิดวันเสาร์ ด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์ของผู้สร้างจึงทำให้กิตติศัพท์ของเหรียญชุดนี้เป็นที่รู้จักกันดีในวงการพระเครื่องโดยทั่วไป และเงินรายได้จากการสร้างเหรียญชุดนี้จะได้จัดร่วมทอดผ้าบ่า เพื่อสมทบทุนสร้างโบสถ์ให้ลุล่วงต่อไป เนื่องจากงานทอดผ้าบ่าจะจัดในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ส่วนเหรียญที่ได้สร้างจึงจารึก พ.ศ. ๒๕๑๔ เพื่อให้ตรงกับงาน แต่แท้จริงเหรียญชุดนี้แกะบล็อกและพิมพ์เสร็จในราวเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ และได้นำเข้าพิธีวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ หลังจากเสร็จพิธีก็ได้แจกจ่ายไปตามสถานที่ต่าง ๆ โดยที่ทุกท่านในขณะนั้นมิได้คิดว่าเหรียญชุดนี้จะโด่งดังได้ กว่าจะรู้เหรียญก็หมดเสียแล้ว จนปัจจุบันหายากที่สุด มีแต่ของเลียนแบบจำนวนมาก ส่วนจะมีตัว "ส" นั้นข้าพเจ้ายังไม่ทราบแน่ชัด เพราะเท่าที่รู้แน่ ๆ บล็อกพิมพ์นี้ทางจเรกรมตำรวจเป็นผู้เก็บรักษาไว้เอง

เหรียญนาคปรก "เหรียญจเร".....

ลักษณะ เป็นเหรียญกลมรีคล้ายรูปไข่ มีส่วนกว้าง ๒.๔ ซม. สูง ๓.๑ ซม. สร้างทั้งหมด ๓ ชนิดคือ :-

๑. เหรียญทองคำ ๑๐๐ เหรียญ

๒. เหรียญเงิน ๑๐๐ เหรียญ

๓. เหรียญทองแดงรมดำ ๘๔,๐๐๐ เหรียญ

พุทธลักษณะ เป็นรูปพระพุทธเจ้าอยู่ในอิริยาบถปางขัดสมาธิเพชร ประทับอยู่เหนือดอกบัวรองรับเป็นพุทธบัลลังก์ มีพระยานาค ๗ เศียร แผ่พังพานอยู่เหนือพระเศียร เพื่อกำบังพระวรกายของพระพุทธองค์ ภายใต้ดอกบัวมีขนาด ๒ ชั้น หางนาคซ้ำลงแบบปลายดอกธนู ผ้าสังฆาฏิยาวจดพระนาภี ปลายแยกแบบหางปลาทู

พระหัตถ์ ทั้งสองหงายวางซ้อนกันบนพระเพลา เหนือพระเศียรจะมีรัศมีจะมีประภามณฑล แบบเปลวเทียน โดยรอบด้านข้างของเหรียญจารึกอักษรไทย อ่านจากด้านซ้ายข้างบนลงมาดังนี้ "ปลุกเสกโดยท่านธมฺมวิตกฺโก" วงเล็บว่า (ท่านเจ้าคุณนรรัตนราชมานิต) ส่วนตำหนิด้านหน้า

๑. เฉพาะจมูกนาคจะมีจุดกนกนูนเด่นรวม ๓ จุด ถ้าของเลียนแบบ จะเป็นเส้นเรียบไม่คมชัดเจน จุดทั้ง ๓ จะไม่มีปรากฏ

๒. รัศมีประภามณฑลด้านซ้ายของเหรียญ จะมีรอยพิมพ์แตกเป็นเส้นนูนเล็ก ๆ

๓. เหมือนพระอังสา (บ่า-ไหล่) จะปรากฏเป็นเส้นเล็กนูนเด่นคล้ายขนแมว

๔. ตรงระหว่างริมพระกรรณ (หู) จะมีเส้นเล็กปรากฏอยู่ ก ขิด

๕. ของจริงสังฆาฏิยาวไม่ถึงผ่ามือ ปลายสังฆาฏิจะต้องเป็นแฉกแบบเขี้ยวตะขาบ

ด้านหลัง ระหว่างตรงกลาง เป็นยันต์ "ภควัม" ใต้ยันต์มีตัว "อุ" ส่วนโค้งด้านบนจารึกอักษรไทยว่า "ในงานทอดผ้าป่าวัดอุ่มพุทธาราม" ตรงระหว่างกลางริมของทั้งสองข้างจะมีดอกจัน ใต้ลงไปเขียนว่า "ของจเรตำรวจ พ.ศ. ๒๕๑๔" ตำหนิในพิมพ์ตัวคำว่า "ใน" ตรงตัว "น" ระหว่างจากหัว "น" ตรงหักมุมจะมีเส้นซ้อนเล็กๆ ๑ เส้น คำว่า "ป่า" ตัวสระไม้เอก ปลายลงไปจะมีขีดเส้นยาวจดหัว "ป" และระหว่างตัว "ข" ข้างล่างจะมีเส้นยาวเกือบชนขอบเหรียญ และตัวคำว่า "จเร" ตรงตัว "จ" จะมีเส้นข้างล่างตัว "จ" ยาวไปชนขอบของเหรียญ สำคัญที่สุดตัวหมายเลข "๑" ไทย จะมีลักษณะคล้ายหางเลข "๑" เป็นสองแฉก เฉพาะเหรียญชุดนี้ ถ้าผู้ไม่เคยเห็นของจริงมาก่อน อาจจะเจอดีก็เป็นได้ ก่อนจะเช่า ขอให้ดูให้รอบคอบเสียก่อน และเท่าที่ทราบมี ๕ บล็อกด้วยกัน

เมื่อประมาณเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ข้าพเจ้าได้ไปพบท่าน พล ต.ท. ชนะ วงศ์ชอุ่ม และได้ไต่ถามถึงแม่พิมพ์ ก็ได้รับคำแนะนำว่า ท่าน พล ต ท. ชนะ วงศ์ชอุ่ม จะนำไปทิ้งที่ทะเล หรืออาจจะทำลายเสีย เพราะปัจจุบันท่านเป็นผู้เก็บรักษาไว้ ข้าพเจ้าก็ขอแสดงความยินดี ในเจตนาอันบริสุทธิ์ของท่านด้วย

รูปเหมือนพระครูสุนทรธรรมวัฒน์ เหรียญ

เนื่องในวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๐๙ ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณได้จัดสร้างเหรียญรูปเหมือนท่านพระครูสุนทรธรรมวัฒน์ เนื่องในวันคล้ายฉลองอายุครบ ๕ รอบ โดยนำเหรียญชุดดังกล่าวใส่พานไปมอบถวายเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก ให้ช่วยสวดแผ่เมตตาให้ ณ พระอุโบสถวัดเทพศิรินทร์ จำนวน ๓,๐๐๐ เหรียญ ลักษณะของเหรียญมีดังนี้

ลักษณะ กลมรีคล้ายรูปไข่ กว้าง ๒.๒ ซม. สูง ๓ ซม.

ด้านหน้า เป็นรูปเหมือนครึ่งองค์ ของท่านพระครูสุนทรธรรมวัฒน์ (กำพล) ใบหน้าใหญ่ หูทั้งสองข้างกาง ริ้วจีวรคมชัดเจน ด้านบนขอบเหรียญมีอักษรไทยว่า "พระครูสุนทรธรรมวัฒน์ (กมฺมพโล กัมพล ศุขทวี)

ด้านหลัง เป็นรูปยันต์ "ภควัม" ใต้ยันต์มีอักษรไทยจารึกไว้ว่า "ฉลองอายุครบ ๕ รอบ" ล่างสุดมี "๒๕ มิ.ย. ๐๙" เหรียญชุดนี้ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ สร้างให้จำนวน ๓,๐๐๐ เหรียญ และได้มอบให้ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก สวดแผ่เมตตาจิต และมอบถวายให้ช่วยงานท่านพระครูสุนทรธรรมวัฒน์ในครั้งนั้น การปลุกเสกครั้งนี้ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณได้บอกว่า อาตมาได้นำให้หลวงพ่อปลุกเสกเรียบร้อย แต่ท่านมิได้บอกว่าใครเท่านั้น

เหรียญชินทตฺโต กลม

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ คณะพระภิกษุ—สามเณร ฯ นวกะ วัดเทพศิรินทราวาสใคร่อยากจะได้เหรียญที่ระลึก เป็นรูปเหมือนพระเดช พระคุณท่านเจ้าคุณพระสาสนโสภณ (ชินทตฺโต) ซึ่งเป็นพระอุปัชฌาย์ของพระนวกะวัดเทพศิรินทร์ ขณะนั้นยังดำรงสมณศักดิ์เป็นเจ้าคุณพระธรรมธัชมุนี เมื่อท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ทราบความประสงค์ดังนั้น จึงใคร่ที่จะแสดงมุทิตาจิต จึงได้ปรึกษาช่างโดยคิดสร้างเป็นเหรียญรูปเหมือนขึ้น โดยมอบถวายท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก) ช่วยสวดแผ่เมตตาในครั้งนั้น

และนำถวายแด่พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระสาสนโสภณ (ชินทตฺโต) ไว้แจกจ่ายแก่คณะศิษยานุศิษย์ เหรียญรุ่นนี้จึงจัดเป็นรุ่น "นวกะ" โดยสร้างทั้งหมดจำนวนแค่ ๓,๐๐๐ เหรียญเท่านั้น

ลักษณะ เป็นเหรียญรูปกลม สร้างด้วยเนื้อทองแดงขัดสะอาด กว้าง ๒.๒ ซม.

ด้านหน้า เป็นรูปเหมือนท่านเจ้าคุณพระสาสนโสภณ (เอ็อน ชินทตฺโต) ครึ่งองค์ ลักษณะรูปเด่นคมชัดเจน ด้านบนมีอักขระขอมจารึกว่า "อะ" ส่วนด้านซ้ายของเหรียญเป็นตัว "อุ" ด้านขวาเป็น "มะ" หมายถึงหัวใจพระรัตนตรัย ซึ่งได้อธิบายเกี่ยวกับเรื่องยันต์ไว้เบื้องต้นแล้ว ทั้งสองข้างเหรียญเป็นรูปดอกจัน ด้านล่างมีอักษรไทยจารึกว่า "ชินทตฺโต" หมายถึงฉายาของท่านเจ้าคุณพระสาสนโสภณ

ด้านหลัง เป็นรูปเครื่องหมายสัญลักษณ์ ตำแหน่งของท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

เหรียญใบเสมา คณะ น. ๑—๒ วัดเทพศิรินทร์ ฯ
ท่านเจ้าคุณอมราภิรักขิต สร้าง

เนื่องในโอกาส ที่ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก จักได้สวดมนต์อธิษฐานจิตพร้อมกับแผ่เมตตาไปให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา และเป็นวันศุภมงคลดิถีฤกษ์เสาร์ ๕ พร้อมกับเป็นวันมหาพิธี ที่ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ ในฐานะที่ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกให้ความเมตตาสวดมนต์ ๔๕ บทให้เป็นพิเศษ ณ พระอุโบสถ วัดเทพศิรินทราวาส ได้มีผู้นำสิ่งของเข้ามาฝากเป็นจำนวนมากในพิธีครั้งนี้ ท่านเจ้าคุณอมราภิรักขิต คณะ น. ๑—๒ สำนักวัดเทพศิรินทร์ ฯ ก็ได้จัดสร้างเหรียญขึ้นชุดหนึ่งเหมือนกัน โดยจัดหาทุนทรัพย์บำรุงห้องสมุดวัดเทพศิรินทร์ ฯ ในการสร้างบล็อกเหรียญชุดนี้ท่านได้มอบหน้าที่ให้ลูกศิษย์เป็นผู้จัดทำ เมื่อพิมพ์เหรียญเสร็จลูกศิษย์ของท่านก็นำบล็อกมาส่ง พร้อมกับต้องเดินทางไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ ฉะนั้นการสร้างเหรียญชุดนี้ท่านเจ้าคุณอมราภิรักขิตเองก็ยัง

ไม่รู้ว่าใครเป็นผู้แกะบล็อกและพิมพ์เหรียญ เพียงแต่ท่านเป็นผู้ออกแบบให้เท่านั้น และบัจจุบันนี้เหรียญชุดที่สร้างก็ได้หมดลง แต่ท่านก็มิได้สร้างขึ้นอีกเลย

อนึ่งในการสร้างเหรียญในครั้งนี้มี ๒ ชนิด คือเนื้อนิเกิล สีขาว ๑,๕๐๐ เหรียญ ทองแดงรมดำ ๑,๕๐๐ เหรียญ ดังลักษณะที่จะกล่าวต่อไปนี้

เหรียญใบเสมารูปเหมือน.....

ลักษณะ ของเหรียญใบเสมา ขนาดกว้างวัดจากฐานล่างระหว่างปลายกนก ๑.๘ ซม. ส่วนสูง ๒.๖ ซม. ด้านหน้ามีรูปเหมือนท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกนั่งขัดสมาธิเต็มองค์อยู่ภายใต้ลวดลายซุ้มเสมา ส่วนบนระหว่างหูห่วงจะมีลวดลายลักษณะคล้ายตัว "เอส" ภายในใบหน้าใหญ่นูนชัดระหว่าง ตา หู ทั้งสองข้าง จมูก ริมผีปากเม้มเด่นชัด องค์ท่านสมบูรณ์มีสังฆาฏิพาดบ่า นิ้วชี้ทั้งสองชนกันฐานอาสนะรองนั่ง เขียนอักษรขอมว่า "ธมฺมวิตกฺโก"

ด้านหลัง ระหว่างกลางส่วนบนเป็นรูปเครื่องหมายธรรมจักร ระหว่างช่องวงกลม ส่วนบนมีอักษรย่อว่า "ทุ" ระหว่างช่องวงกลม ส่วนบนมีอักษรย่อว่า "ทุ" ระหว่างกลางข้างซ้ายว่า "นะ" ข้างขวา "สะ" ล่าง "มะ" ได้ธรรมจักรเป็นเครื่องหมายยันต์ "ภควัม" เหนือยันต์ข้างซ้ายเป็นหมายเลขย่อว่า "๒๕" หมายถึงปี ๒๕๑๓ เป็นปีที่บรรจบครบ ๒๕ ปี ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวขึ้นครองราชย์ ส่วนหมายเลขข้างขวาเขียนย่อว่า "๑๔" หมายถึงเลขของกำลังพระจักรพรรดิตามหลักโหราศาสตร์ระหว่างช่วงล่างสุดเป็นอักษรไทยว่า "วัดเทพศิรินทราวาส"

สำหรับพิมพ์นี้ เนื่องจากมีบางท่านเข้าใจว่าจะไม่ทันพิธี เพราะคิดว่าหมายเลข ๒๕ เป็นวันที่ ส่วนหมายเลข ๑๔ เป็นอักษรย่อ พ.ศ. แต่แท้จริงไม่ใช่ตามที่บางท่านเข้าใจ ฉะนั้นถ้าท่านที่เพิ่งจะเริ่มคิดหาเหรียญของที่พอจะดูง่าย ราคาไม่สูงนักต้องเหรียญ น. ๑—๒ สร้าง

เหรียญโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ฯ
จัดสร้างโดยพระครูสังฆรักษ์เจริญ
มอบให้โรงพยาบาล

ก่อนอื่นที่ข้าพเจ้าจะเขียนเรื่องเหรียญโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ใคร่จะขอกล่าวถึงเหรียญที่พระครูสังฆรักษ์เจริญ แห่งสำนักวัดโพธิ์ บางปะอิน อยุธยา สร้างรุ่นแรก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นที่ระลึกเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานพระบรมราชานุญาต พระปรมาภิไธยย่อ "ภ.ป.ร." ไปประดิษฐานบนหน้าบัน พระวิหารสมเด็จโต ในงานนี้ท่านพระครูสังฆรักษ์เจริญ ได้จัดสร้างเหรียญขึ้นชุดหนึ่ง พร้อมกับนำไปฝากเจ้าคุณอุดมสารโสภณ ช่วยนำมอบถวายแด่ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกสวดแผ่เมตตาให้ เฉพาะเหรียญท่านชุดนี้สร้างเป็นจำนวนมาก

เหรียญสมเด็จโต "ภ.ป.ร."

ลักษณะ — กลมรีคล้ายใบโพธิ์ แต่กันไม่เป็นขยัก กว้าง ๒.๑ ซม สูง ๓.๓ ซม. สร้างทั้งหมดสามเนื้อ คือ ทองคำ เงิน และทองแดง

ด้านหน้า — เป็นรูปเหมือนสมเด็จพุฒาจารย์ (โต) วัดระฆัง นั่งขัดสมาธิท่าภาวนานับลูกประคำ ลักษณะยกสองมือขึ้น คือมือขวาอยู่เหนือมือซ้าย ทรงจีวรแบบคล้ายพาดผ้าสังฆาฏิ มีอาสนะรองนั่ง ส่วนบนของเหรียญจะมีอักษรขอมจารึก "นะ นะ" ระหว่างชั้นสองเขียนว่า "ปุ ปะ พุ ภะ" ชั้นในระหว่างเหนือข้อศอกขวาของท่านเขียนว่า "สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี ชั้นนอกติดขอบเหรียญเขียนว่า "พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินเททองหล่อรูป"

ด้านหลัง — เป็นรูปเครื่องหมาย "ภ.ป.ร." ส่วนชั้นในติด ภ.ป.ร. เขียนว่า "โปรดพระราชทานพระบรมราชานุญาต" ชั้นกลางเขียนว่า "ประดิษฐานหน้าบันพระวิหาร ณ วัดโพธิ์ บางปะอิน" ชั้นนอกติดขอบเหรียญหมายถึงกำหนดงานว่า "วันที่ ๕ กันยายน พุทธ-

ศักราช ๒๕๑๑" เฉพาะเหรียญชุดนี้เท่าที่ทราบมีคำว่า "ส" แต่ไม่รู้ว่าจำนวนมากน้อยแค่ไหน

เหรียญโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า.....

สร้างเป็นที่ระลึกเนื่องในงานหล่อรูป พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ ประดิษฐานหน้าโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โดยอดีตท่านเจ้ากรม พล ท. สมุท ชาตินันท์ เป็นประธานดำเนินงาน ฝ่ายสงฆ์มีท่านพระครูสังฆรักษ์เจริญ เป็นผู้จัดสร้างเหรียญ โดยนำเข้าพิธี เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ การสร้างเหรียญมีสองขนาดด้วยกัน คือ ชนิดใหญ่ และชนิดเล็ก อย่างละสามเนื้อ มีทองคำ เงิน และทองแดงรมดำ ชุดนี้สร้างเท่าที่ทราบจำนวนแสนเหรียญเศษ พิมพ์มากจนบล็อกพิมพ์แตก

เหรียญใหญ่ ร. ๖.....

ลักษณะ เป็นแบบพิมพ์ ๒๕ พุทธศตวรรษ สูง ๔.๘ ซม. ส่วนบนกว้าง ๑.๙ ซม. ด้านล่างระหว่างขอบบน ๑.๘ ซม.

ด้านหน้า เป็นพระรูป ร. ๖ ประทับยืน ทรงชุดทหารเสือป่า เหนือพระแท่นใต้พระแท่นจะจารึกอักษรไทยว่า "เจริญ" ระหว่างกลางเป็นเครื่องหมาย ล่างสุดติดกับขอบเหรียญจารึกว่า "ร. ๖" ข้างซ้ายของเหรียญอ่านจากล่างขึ้นบนว่า "จงเจริญด้วยลาภ" "ที่ระลึกในงาน" ข้างขวาของเหรียญอ่านจากบนลงล่างว่า "หล่อพระรูป" "ยศ สรรเสริญ สุข"

ด้านหลัง เป็นรูปเหมือนท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก นั่งขัดสมาธิเต็มองค์หันหน้าตรงพาดสังฆาฏิ ส่วนบนเป็นเครื่องหมายยันต์ "ภควัม" ใต้ยันต์เป็นอักขระขอมว่า "อุ" ระหว่างทั้งสองข้างจะเป็นลายกนกปลายชี้ลง ใต้องค์ท่านเป็นอักษรไทยจารึกว่า "ธมฺมวิตกฺโก" เฉพาะเหรียญนี้เท่าที่ทราบยังไม่มีของเลียนแบบเนื่องจากที่โรงพยาบาลยังไม่หมด

เหรียญ ร. ๖ เล็ก.....

ลักษณะ แบบเดียวกับชนิดใหญ่ สูง ๓.๓ ซม. กว้าง ๑.๔ ซม. ฐานล่าง ๑.๒ ซม.

ด้านหน้า แบบเดียวกับพิมพ์ใหญ่ จะแตกต่างกันก็ตรงอักษรไทยตรงพระแท่นชนิดเป็นอักษรย่อตัวเดียวว่า "จ" หมายถึงว่า "เจริญ"

ด้านหลัง ก็เป็นชนิดเดียวกันแต่ผิดกันตรงมือท่าน พิมพ์ใหญ่ลักษณะมือขวาซ้อนอยู่เหนือมือซ้าย ส่วนพิมพ์เล็ก ระหว่างนิ้วชี้ต่อเนื่องกันเท่านั้น และลายกนกพิมพ์เล็กเป็นแบบดอกบัว ส่วนพิมพ์ใหญ่เป็นแบบหางหงส์

สำหรับพระชุดนี้สร้างจำนวนมากด้วยกัน จึงทำให้ผู้สนใจน้อย เนื่องจากลักษณะของเหรียญยาว จึงดูจะไม่ค่อยมีผู้นิยม ฉะนั้นทางโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า จึงยังพอมีให้บูชาอยู่

วัดศีลขันธาราม

วัดศีลขันธาราม ตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดอ่างทอง ประมาณ ๙ กม. อยู่ในเขตอำเภอโพธิทอง ท่านเจ้าคุณศีลขันธโสภณ เป็นเจ้าอาวาสอยู่ และดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอโพธิทองอีกด้วย เดิมท่านเจ้าคุณศีลขันธ ฯ เคยอยู่ ณ สำนักวัดเทพศิรินทร์ ฯ ต่อมาเจ้าอาวาสวัดศีลขันธารามเดิมถึงแก่มรณภาพลง พระเดชพระคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ พระอุปัชฌาย์ ได้เล็งเห็นว่า ท่านเจ้าคุณศีลขันธโสภณ (เดิมเป็นฐานานุกรมว่าที่ พระครูสมุห์ของสมเด็จพระอุปัชฌาย์) เป็นผู้มีอุตสาหะวิริยะที่ได้บำเพ็ญประโยชน์ ทั้งในด้านสาธารณประโยชน์ และในพระบวรพุทธศาสนายิ่ง จึงได้มีพระบัญชาให้เดินทางไปดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดศีลขันธาราม เมื่อท่านเจ้าคุณพระศีลขันธโสภณนับจากที่ได้เดินทางมาอยู่ที่วัดศีลขันธ ฯ ท่านก็ได้ทำนุบำรุงพัฒนาวัดจนได้เป็นวัดตัวอย่างในเขตจังหวัดอ่างทอง พร้อมกันนั้นท่านยังได้สนับสนุนในด้านการศึกษาโดยจัดสร้างโรงเรียนมีถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย และยังได้ช่วยเหลือในการจัดหาที่ให้สถานีอนามัย ชั้นหนึ่งอีกด้วย เมื่อทุกท่านที่ได้เดินทางไปวัดศีลขันธาราม จะเห็นสภาพที่น่าทัศนายิ่ง แม้แต่ในด้านก่อสร้างกุฏิ ศาลาการเปรียญ ท่านก็จะเป็นผู้ออกแบบแปลนเอง ด้วยความสามารถที่ท่านได้พยายามที่จะก่อสร้างนำความ

เจริญมาสู่วัด ทางคณะสงฆ์จึงได้มีคำสั่งจัดตั้งท่านให้ปกครองสงฆ์ในเขตอำเภอโพธิทองในครั้งนั้น ถึงแม้ท่านจะรับภาระงานมากมาย แต่ท่านก็มิได้ท้อถอย ท่านมิได้เก่งแต่ในด้านพัฒนาเพียงอย่างเดียว ท่านยังได้ศึกษาวิชาทางด้านไสยศาสตร์ จนในเขตสถานที่ใกล้ไกลจะมีประชาชนเดินทางไปนมัสการท่านถึงที่วัด และท่านก็ได้มอบของที่ระลึกให้แต่ละคนไปเป็นจำนวนมากโดยมิได้คิดค่าตอบแทนอย่างไรเลย ส่วนมากพระเครื่องที่ท่านสร้างจะมีอยู่หลายพิมพ์ด้วยกัน ในการสร้างแต่ละครั้ง ท่านจะสร้างตามหลักวิชาการโดยตรง แต่ละพิมพ์เมื่อท่านจัดสร้างเสร็จ ท่านจะนำไปเข้าพิธีที่วัดเทพศิรินทร์ ฯ โดยมอบให้พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก สวดแผ่พุทธคุณให้ เป็นจำนวนมากด้วยกัน และมวลสารที่จะนำมาสร้าง ท่านได้เอาผงเก่า ๆ และของดีตามสถานที่ต่าง ๆ โดยท่านถือว่าของที่จะต้องอาศัยพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ และมวลสารอิทธิวัตถุนั้น มี ว่าน ดินโป่งแร่ธาตุ ดินตามป่าช้า และผงจากพระเครื่องแตกหักเป็นส่วนผสม ซึ่งท่านได้มาดังนี้

๑. แร่ธาตุจากกรุวัดโคกหอม อ. ไชโย จ. อ่างทอง
๒. ผงพระเครื่องจากกรุวัดโคกหอม
๓. ดินโป่ง ๗ โป่ง
๔. ดินปลวก ๗ ปลวก
๕. ดินเจ็ดแห่ง จากทางสามแพร่ง
๖. ดิน ๗ ทุ่ง
๗. ดิน ๗ ท่า
๘. ดิน ๗ สระ
๙. ว่าน ๑๐๘
๑๐. ใบโพธิ์ ๗ วัด
๑๑. ข้าไคลเสมา และเจดีย์เก่า ๆ
๑๒. ผงสูตรของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดเทพศิรินทร์ ฯ
๑๓. ผงอิทธิเจ จากวัดต่าง ๆ

นำมาผสมกันเข้าแต่ละพิมพ์มีดังนี้

๑. พระชุดวิญญาณ เป็นพระชุดแรก มีเนื้อสีดำสนิท มีทั้งหมด ๕ พิมพ์ด้วยกัน

(๑) สมเด็จสามชั้น.....

ลักษณะ	เป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนบนกว้าง ๒.๑ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๒.๒ ซม. สูง ๓ ซม.
พุทธลักษณะ	เป็นรูปพระพุทธเจ้าอยู่ในอิริยาบถ ปางสมาธิ ประทับอยู่เหนือพุทธบัลลังก์ ๓ ชั้นมีซุ้มโค้งแบบทั่วไป
พระพักตร์	กลมเล็ก
พระเกตุมาลา	ยาวจดซุ้ม
พระกรรณ	ทั้งสองข้างแบบบายศรี
พระอุระ	นูนลักษณะแบบอกครุฑ
พระหัตถ์	ทั้งสองติดกันวางอยู่เหนือพระเพลา
พระบาท	ทั้งสองตัดสั้นแบบพระบาทพิมพ์หลวงพ่อแก้ว
ฐาน	ชั้น ๑ และ ชั้น ๒ กลมเล็กชั้น ๓ แบบใหญ่กว่าเล็กน้อย
ซุ้ม	โค้งเรียวดูแหลมเล็ก
ขอบ	องค์พระบางองค์ก็ตัดไม่เสมอกัน เนื่องจากตัดนอกพิมพ์
ด้านหลัง	เรียบ
เนื้อ	สีดำสนิทดูหมึกนุ่ม เฉพาะพิมพ์นี้สร้างจำนวน ๒,๕๐๐ องค์ เหตุที่เป็นสีดำ เนื่องจากผสมผงใบลานเผามาก

(๒) สมเด็จสะดุ้งมาร

ลักษณะ	ของพิมพ์สี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้างขนาด ๑.๙ ซม. ส่วนล่าง ๒.๑ ซม. สูง ๒.๗ ซม.
พุทธลักษณะ	เป็นแบบปางสะดุ้งมาร ประทับภายในซุ้มมีฐานสามชั้น เป็นพุทธบัลลังก์ พระเกตุมาลายาวจดซุ้ม พระพักตร์กลม พระกรรณทั้งสองเลือนราง พระศอบาง พระอุระแบนเรียบมองเห็นจีวรและผ้าสังฆาฏิบาง ๆ พระหัตถ์ซ้ายวางหงายซ้อนอยู่บนพระเพลา พระหัตถ์ขวาเหยียดตรงวางอยู่บนพระชานุข้างขวา พระบาทตัดฐานทั้งสามเป็นเส้นกลมเล็กแบบก้านไม้ขีด ซุ้มโค้งเล็กแหลม

หลังเรียบ เนื้อสีดำแบบเดียวกัน สร้างจำนวน ๒,๕๐๐ องค์ เช่นเดียวกัน

(๓) สมเด็จพุทธกวัก

ลักษณะ ของพิมพ์สี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ซม. ล่าง ๒.๒ ซม. สูง ๒.๗ ซม.

พุทธลักษณะ พระพุทธกวักพิมพ์วัดท้ายตลาด ประทับอยู่ภายในซุ้มมีพุทธบัลลังก์ ๓ ชั้น พระเกตุมาลายาว พระพักตร์กลมรูปไข่ พระกรรณทั้งสองข้างสั้น พระศอปรากฏบาง พระอุระนูนใหญ่บ้าน พระหัตถ์ซ้ายวางซ้อนบนพระเพลา พระหัตถ์ขวายกขึ้นเหนือพระอังสา นั่งขัดสมาธิอยู่บนฐานทั้งสามชั้น ซุ้มโค้งเรียวแหลมเล็ก หลังเรียบ สีเนื้อดำสนิท ขอบตัดนอกพิมพ์ สร้างจำนวน ๒,๕๐๐ องค์

(๔) สมเด็จประทานพร

ลักษณะ สี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒.๑ ซม. ล่าง ๒.๒ ซม. สูง ๓ ซม.

พุทธลักษณะ เป็นแบบพระพุทธรูปบางประทานพร ทรงให้โอวาทพระสาวกทั้งหลาย พระเกตุนั้นคล้ายดอกบัวตูม พระพักตร์กลมรีรูปไข่ พระกรรณทั้งสองสั้น พระกรรณข้างซ้ายเป็นลักษณะเส้นตรง พระกรรณข้างขวาโค้งแบบบายศรี พระองค์สูงชะลูด พระหัตถ์ซ้ายวางหงายอยู่บนพระเพลา พระหัตถ์ขวายกขึ้น พระกรหงายออกอยู่เหนือพระอุระ จะเห็นริ้วจีวรเป็นเส้นเล็กสองเส้น ฐาน ๓ ชั้น เส้นโค้งแบบแหลมเล็ก หลังเรียบลักษณะสีดำ สร้างจำนวน ๒,๕๐๐ องค์ เช่นกัน

พระภควัม (บีดตา)

ลักษณะ สามเหลี่ยมส่วนบนมนคล้ายตัว "ก" กว้าง ๒ ซม. สูง ๒.๔ ซม. ลักษณะบีดตัวหลวงพ่อแก้ว ชลบุรี พระพักตร์กลมแบบผลมะตูม พระหัตถ์ทั้งสองยกขึ้นบีดพระเนตร พระอุระนูน พระนาภีนูนเด่น องค์พระลอยเด่นยกขอบ หัวเรียบมียันต์แบบรูปองค์ภควัมปติเป็นเส้นนูน ส่วนบนเป็นอุณาโลม ๓ ขยัก เนื้อดำสนิทหมึก

นุ่ม สร้างจำนวน ๕,๐๐๐ องค์ เท่าที่ทราบปัจจุบันหมด มีแต่ชุดตระกูลที่จะกล่าวในหน้าหลัง พระชุดเนื้อขาวเหลืองสร้างรุ่นเดียวกัน ผิดแต่ส่วนผสมชนิดขาวมิได้ผสมดินและผงใบลาน มีแต่มวลสารผงเกสร ว่านต่าง ๆ มีหลายพิมพ์ดังนี้

สมเด็จพิมพ์ประทาน ๓ ชั้น

ลักษณะ สี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้างส่วนบน ๒.๓ ซม. ล่าง ๒.๖ ซม. สูง ๓.๕ ซม.

พุทธลักษณะ อยู่ในอิริยาบถปางสมาธิ พระเกตุมาลายาวจดซุ้ม พระพักตร์กลมเล็ก พระศอบาง พระอุระนูนเด่นกว้าง บั้นพระองค์ใหญ่เสมอพระอุระ ลักษณะปาน พระหัตถ์ทั้งสองโค้งเข้าหากัน พระชานุข้างซ้ายใหญ่กว่าข้างขวา ฐานสามชั้นเป็นพุทธบัลลังก์ ซุ้มเรือนแก้วโค้ง ด้านหลังเป็นยันต์ "ภควัม" ใต้ยันต์เป็นอักษรไทยจารึกว่า "ธมฺมวิตกฺโก" แต่ละองค์ยันต์ลบเลือนไม่ชัดเจน ส่วนบนยันต์จะมีตัวอุณาโลม เฉพาะพิมพ์ทุกองค์เนื้อจะแตกร้าวทั้งองค์ เนื่องจากชุดนี้พอพิมพ์เสร็จก็รีบบรรจุกล่องนำไปเข้าพิธีที่วัดเทพศิรินทร์ฯ และเมื่อเสร็จพิธีนำกลับก็มิได้เปิดผึ่งให้แห้ง ฉะนั้นทุกองค์จึงเป็นรอยร้าว ลักษณะเนื้อขาวเหลืองแบบพระเครื่องของหลวงปู่นาควัดระฆัง เมื่อนำไปขยายด้วยแว่นจะเห็นมวลสารจุดดำเล็ก ๆ พระพิมพ์นี้ยังมีสร้างแบบเนื้อเทาคล้ายชีเถ้าถ่าน แต่สร้างทั้งหมดจำนวน ๑๐,๐๐๐ องค์

สมเด็จสามชั้น พิมพ์กลาง

ลักษณะ แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒.๑ ซม. สูง ๓.๒ ซม.

พุทธลักษณะ องค์พระสูงชะลูด ปางสมาธิพระเกตุสั้น พระพักตร์กลม เห็นพระเนตร พระนาสิกชัดเจน พระกรรณทั้งสองปรากฏรางๆ พระอุระยาวเล็กมีผ้าสังฆาฏิพาด พระหัตถ์ข้างขวาโค้งออกเล็กน้อย พระบาททั้งสองเป็นเส้นเล็กน้อย ฐานชั้นหนึ่งเป็นเส้นกลมเล็ก ฐานชั้นกลางนูนคมแบบคมมีด ฐานชั้นล่างใหญ่แบน

ซุ้มโค้งเล็กเรียวแหลม หลังเรียบ สีเนื้อขาวหม่น สร้างจำนวน ๒,๐๐๐ องค์ ขอบทุกองค์ตัดนอกพิมพ์

สมเด็จประทานพร

ลักษณะ แบบพิมพ์อันเดียวกับชนิดชุดวิญญาณ ผิดแต่ผงสีขาว ขนาดองค์พระตัดขอบใหญ่กว่า เนื่องจากการหดตัวของเนื้อ และการตัดนอกพิมพ์ ฉะนั้นการตัดบางองค์ก็ใหญ่กว่า บางองค์เล็กกว่า สร้างทั้งหมดจำนวน ๒,๐๐๐ องค์

สมเด็จ ฯ พิมพ์สรงน้ำ

ลักษณะ เป็นแบบพิมพ์เดิมของสมเด็จ ฯ รุ่นสรงน้ำ ผิดแต่พระพิมพ์สร้างขึ้นภายหลัง ลักษณะเนื้อแบบเดียวกันกับเนื้อสมเด็จหลวงปู่นาคสร้าง สร้างจำนวน ๕,๐๐๐ องค์ ปัจจุบันพระเครื่องชุดนี้หมดลง ท่านเจ้าคุณศีลขันธโสภณ จึงได้สร้างชุดตระกูลขึ้นเพื่อแจกจ่ายกับผู้ที่ไปนมัสการท่านบ้าง

พระภควัมปติ (บีดตา) ขาว

สร้างจากพิมพ์เดียวกับชุดวิญญาณ แตกต่างกันเฉพาะเนื้อเป็นลักษณะสีขาว นอกจากนั้นทุกอย่างจะเหมือนกันหมด แต่มีชุดตระกูลจะผิดกันเฉพาะเนื้อขาวด้านหน้าองค์ใหญ่กว่าด้านหลังเป็นยันต์ "ภควัม" กดจมลงในเนื้อองค์พระ ส่วนรุ่นแรกจะเป็นยันต์แบบพิมพ์ชุด วิญญาณเท่านั้น

เหรียญหลวงพ่ออิ่ม สร้างขึ้นแจกในงานฉลองศาลากวินิรมิต โดยท่านเจ้าคุณศีลขันธโสภณได้มอบให้พระเพิ่มวิทย์เป็นผู้จัดสร้างเหรียญชุดนี้ให้ และนำเข้าพิธีเดียวกัน เนื่องจากพระครูขันตยาคม (หลวงพ่ออิ่ม) อดีตเจ้าอาวาสวัดศีลขันธารามได้มรณภาพเป็นเวลานาน และมีลูกศิษย์ลูกหาเป็นจำนวนมากใคร่อยากจะได้เหรียญของท่านไว้เป็นที่ระลึก เมื่อท่านเจ้าคุณศีลขันธ ฯ ได้สร้างศาลาการเปรียญเสร็จแล้ว จึงได้จัดการฉลองศาลาขึ้น ทางเจ้าภาพที่สร้างศาลาจึงได้ปรึกษาท่านว่า ในงานฉลองศาลาจะหาของอะไรแจกดี

ท่านเจ้าอาวาสองค์เดิม เพื่อเป็นที่ระลึกในงาน พิมพ์นี้สร้างจำนวนทั้งสิ้น ๕,๐๐๐ เหรียญ

ลักษณะ เป็นเหรียญสี่เหลี่ยมผืนผ้า "ข้างบนสามชยัก ส่วนล่างตัดมุมเหลี่ยมกว้าง ๑.๙ ซม. สูง ๓ ซม. รูปเหมือนท่านพระครูขันตยาราม (หลวงพ่ออึม) นั่งขัดสมาธิหันหน้าตรงเต็มองค์ พาดสังฆาฏิ นั่งอยู่เหนืออาสนะพรม ด้านบนเป็นชื่อไทยว่า "พระครูขันตยาราม" ด้านล่างจารึกว่า "หลวงพ่ออึม สีลธุโร"

ด้านหลัง ตรงกลางจะเป็นรูปดอกบัว ภายในเป็นอักษรขอมอยู่ในห่วง ๓ ห่วงว่า "อะ" "อุ" "มะ" ด้านบนเป็นอักขระขอมเขียนว่า "อิ โส พิ โส" ส่วนใต้ดอกบัวเป็นอักษรไทยจารึกว่า "ที่ระลึกเปิด–ฉลองศาลากวินิรมิต" ชั้นที่ ๒ เขียนว่า "วัดศีลขันธาราม" ชั้น ๓ "อ. โพธิทอง จ. อ่างทอง" ชั้นล่างสุดเป็นหมายเลข พ.ศ. ๒๕๑๓ สำหรับเหรียญชุดนี้หลวงพ่อท่านเจ้าคุณศีลขันธโสภณบอกว่าได้แจกจ่ายแก่ลูกศิษย์ลูกหาหมดลง และยังมีผู้อยากได้ไว้บูชา ท่านจึงได้สร้างขึ้นอีกจำนวน ๑๕,๐๐๐ องค์และนำเข้าพิธีที่วัดราชบพิธ ฯ ถ้าผู้ใดต้องการ ติดต่อขอท่านได้ทุกเวลา ปัจจุบันยังพอมีเหลืออยู่บ้าง พร้อมกันนี้ยังมีใบโพธิ ซึ่งพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณศีลขันธโสภณยังให้คุณครูทางโรงเรียนช่วยกันเก็บใบโพธิที่วัดไปต้มน้ำ ให้เหลือแต่เยื่อกระดูกใบเท่านั้น และนำทองคำเปลวบีดใบละหนึ่งแผ่น บรรจุซองพลาสติก ใบละหนึ่งซอง นำไปเข้าพิธีและมอบให้ลูกศิษย์ที่ศรัทธานำไปใส่กรอบบูชา จำนวนประมาณ ๓,๐๐๐ ใบ และทางวัดยังได้จัดพิมพ์ผ้ายันต์ผืนสีเหลี่ยม ขนาดเล็กมีสีขาวเหลือง โดยพิมพ์ทั้งหมด ๑๐,๐๐๐ กว่าผืน

อนึ่ง ของดีพิเศษที่หลวงพ่อได้นำเข้าพิธีด้วยคือ ชานหมาก ๕๐๐ ลูกที่ท่านฉัน โดยปกติชานหมากของท่านจะคายไม่ค่อยได้ เนื่องจากมีลูกศิษย์ที่ต้องการมาก แต่ท่านก็ได้พยายามเก็บเพื่อนำ

ไปเข้าพิธีอีกครั้ง ชานหมากของท่านบัจจุบันเท่าที่ทราบหมด มีแต่ที่ท่านเจ้าคุณศีลขันธ ฯ ปลุกเสกเอง ถ้าผู้ใดใคร่จะได้ไว้ติดตัวก็ขอจากท่านได้ทุกเวลา นอกจากนี้ทางวัดศีลขันธารามยังได้รับเหรียญชนิดกาไหล่ทองจากท่านพระอาจารย์มหาสง่า วัดเทพศิรินทราวาสส่งมาให้อีกจำนวน ๓,๐๐๐ เหรียญ ดังได้กล่าวไว้แล้วในตอนแรก และยังมีพระเครื่องชนิดดินเผาอีกหลายพิมพ์เป็นจำนวนมาก ที่ท่านเจ้าคุณหลวงพ่อศีลขันธ ฯ ได้นำเข้าพิธีนี้ด้วย แต่ข้าพเจ้าไม่สามารถที่จะนำมาลงในที่นี้ได้ เนื่องจากพระดังกล่าวมิใช่ทางวัดสร้าง เพราะพระชุดดังกล่าวเป็นพระพิมพ์ของสนาม จึงไม่กล้าที่จะนำลง เกรงจะมีผลเสียในภายหลัง ที่ผู้เขียนเองก็มีไว้ให้ชมเป็นตัวอย่างเท่านั้น นอกจากนี้ทางวัดยังได้สร้างพระเครื่องอีกหลายพิมพ์ โดยอาศัยผงจากพระชุดเก่าที่นำเข้าพิธีเสาร์ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ นำไปบดเป็นเชื้ออีกเป็นจำนวนมาก ดังที่ข้าพเจ้าได้จัดไว้เป็นประเภทตระกูลไว้ ดังนี้

เหรียญรูปไข่เล็ก ด้านหน้า

เป็นรูปจำลองท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก) นั่งขัดสมาธิเต็มองค์พาดสังฆาฏิ แบบคล้ายเหรียญสังฆาฏิของท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณสร้าง

พระเครื่องที่จัดสร้าง

พระมหาสง่า วีระบัญญาโน น. ๗

ท่านได้จัดสร้างพระเครื่องพิมพ์ต่าง ๆ และพระพุทธรูปมีปางพระจำบีเป็นเนื้อชนิดสนิมแดงขนาด ๕ นิ้ว และพระพุทธมหามณีรัตน์ (แก้ว) ร่วมเข้าพิธีมหาพุทธาภิเษกในครั้งนี้ด้วย เพื่อหารายได้สมทบทุนสร้างพระอุโบสถ ณ วัดหัวไทร อ. บางคล้า จ. ฉะเชิงเทรา ซึ่งได้สร้างมาเป็นเวลา ๑๔ ปี บัจจุบันนี้พระอุโบสถก็ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และนอกจากนั้นท่านยังได้นำจตุบัจจัยที่เหลือมาสร้างโรงเรียนวัดหัวไทร (วีระบัญญานุสรณ์) ซึ่งในงานเปิดอาคารเรียนครั้งนี้ก็มีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปเปิดอาคารเรียนใน

ครั้งนี้ด้วย นอกจากนั้นท่านก็ได้นำมาบูรณะกุฏิที่ได้ชำรุดทรุดโทรมลง บัดนี้การก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ก็สำเร็จลุล่วงเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ปัจจุบันนี้ท่านก็กำลังดำเนินการก่อสร้างศาลาการเปรียญอยู่ ฉะนั้นท่านที่มีจุดประสงค์จะช่วยท่านดำเนินการก่อสร้างในครั้งนี้ก็ติดต่อกับทางวัดหัวไทรได้ทุกเวลา หรือที่ท่านพระมหาสง่าที่วัดเทพศิรินทร์ ฯ น. ๗ ก็ได้ ดังนั้น ท่านพระมหาสง่าได้ปรารภกับผู้เขียนว่า จตุปัจจัยที่บังเกิดขึ้นในครั้งนี้ ก็ได้อาศัยบารมีของท่านเจ้าคุณพระยานรรัตนราชมานิต (ธมฺมวิตกฺโก) ซึ่งท่านเป็นผู้มีพระคุณอันยิ่งแก่ชาวคณะวัดหัวไทร ฉะนั้นเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๑๔ คณะอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา จึงได้พร้อมใจกันร่วมบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายให้แก่เจ้าคุณพระยานรรัตนราชมานิต (ธมฺมวิตกฺโก) ซึ่งท่านได้มรณภาพไปแล้ว หากท่านเจ้าคุณพระยานรรัตนราชมานิต จะทราบด้วยญาณวิถีทางใดทางหนึ่ง ท่านคงจะปลาบปลื้มและอนุโมทนาเป็นอย่างยิ่ง ก่อนอื่นผู้เขียนจะขอแนะนำทางสำหรับผู้ที่จะเดินทางไปวัดหัวไทรนั้นพอเป็นสังเขปดังนี้ วัดหัวไทรนี้ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอบางคล้าประมาณ ๗ กม. โดยท่านนั่งรถจากตัวจังหวัดมาทางถนนสายฉะเชิงเทราราชสีมา ลงที่ กม. ที่ ๑๗ และเลี้ยวซ้ายเข้าไปถึงตัวอำเภออีกประมาณ ๖ กม. จากนั้นท่านก็จะได้พบผลงานจากท่านพระมหาสง่า วิระปัญญาโณ ท่านได้ทำการก่อสร้างโดยอาศัยบารมีจากท่านเจ้าคุณพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิต (ธมฺมวิตกฺโก) ที่ท่านได้กรุณาแผ่เมตตาจิตให้ในครั้งนี้

ต่อจากนี้ก็เป็นรายการดูพระเครื่องพิมพ์ต่าง ๆ ต่อไป

๑. สมเด็จ ๓ ชั้น (สีเหลือง-แดง)

พุทธลักษณะ	เป็นรูปพระพุทธเจ้าในอิริยาบถปางสมาธิ ในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนบนกว้าง ๒.๕ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๒.๗ ซม. ความยาววัดผ่านองค์พระ ๓.๘ ซม. ขอบหนา .๖ ซม.
พระเกตุ	ยาวไม่จดซุ้ม
พระเศียร	กลมรีคล้ายรูปไข่
พระอังสา	ข้างซ้ายจะสูงกว่าข้างขวา เล็กน้อย
พระอุระ	นูน
ฐาน	๓ ชั้น ชั้นแรกจะเห็นเป็นเส้นบาง ๆ ชั้นที่ ๒ จะนูนออกมาคล้ายคมขวาน ชั้นที่ ๓ จะหนาเรียบ

ชุ้ม	ไม่ค่อยชัดเจนนัก
ด้านหลัง	เป็นแบบสี่เหลี่ยมที่ยกขอบเป็นกรอบ ตอนบนเป็นยันต์ "ภควัม" แลดูเลือนราง ถัดลงไปเป็นรูปเหมือนท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก ในท่านั่งขัดสมาธิ แบบปั๊มเป็นรูปนูนแลดูไม่ชัดเจน ใต้รูปลงไปเป็นภาษาไทยเขียนว่า "ธมฺมวิตกฺโก" ปั๊มลึกลงในเนื้อพระ
ลักษณะเนื้อ	ด้านหน้ามีสีออกเหลืองจัด เนื้อค่อนข้างหยาบ แลเห็นมีจุดขาวประปราย เนื่องจากผงบางส่วนตำไม่ละเอียด ด้านหลังมีสีค่อน-ข้างแดงเรื่อ ๆ มีจุดขาวอยู่เพียงเล็กน้อย
จำนวนสร้าง	๒,๕๐๐ องค์

๒. สมเด็จพิมพ์ ๓ ชั้น (สีน้ำตาลอ่อน—เหลืองนวล)

พุทธลักษณะ	เป็นรูปพระพุทธเจ้าในอิริยาบถปางสมาธิในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้า ด้านบนกว้าง ๒.๕ ซม. ด้านล่างกว้าง ๒.๗ ซม. ความยาววัดผ่านองค์พระ ๓.๘ ซม.
พระเกตุ	ยาวไม่จดชุ้ม
พระเศียร	กลม
พระอังสา	ข้างซ้ายจะสูงกว่าข้างขวาเล็กน้อย
พระอุระ	นูน
ฐาน	๓ ชั้น ชั้นแรกเห็นเป็นเส้นนูน ชั้นที่ ๒ จะนูนออกมาคล้ายคมขวาน ชั้นที่ ๓ จะดูหนาและเรียบ
ชุ้ม	ชัดเจนจะดูเย้ทางด้านขวาเล็กน้อย
ขอบองค์พระ	ประมาณ .๔ ซม. หลังแอ่นเล็กน้อย
ด้านหลัง	ตอนบนเป็น "ยันต์ภควัม" ปั๊มนูนขึ้น ดูไม่ค่อยชัดนัก ถัดลงไปเป็นรูปเหมือนท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก ในท่านั่งขัดสมาธิอยู่บนแท่น พาดสังฆาฏิ เป็นแบบปั๊มนูนขึ้นใบหน้าไม่ค่อยชัดเจน ใต้แท่นลงไปเป็นภาษาไทยว่า "ธมฺมวิตกฺโก" แลดูเลือนราง
ลักษณะเนื้อ	ด้านหน้ามีสีน้ำตาลอ่อน เนื้อค่อนข้างหยาบ แลเห็นจุดขาว ๆ เล็ก ๆ ประปราย ด้านหลังมีสีเหลืองนวลเนื้อค่อนข้างละเอียด

จำนวนสร้าง ๕,๐๐๐ องค์

๓. สมเด็จพิมพ์ ๓ ชั้น (สีขาวจัด).....

พุทธลักษณะ เป็นรูปพระพุทธเจ้าอยู่ในอิริยาบถปางสมาธิ ในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนบนกว้าง ๒.๕ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๒.๗ ซม. ส่วนยาววัดผ่านองค์พระยาว ๓.๘ ซม. หลังพระจะแอ่นเล็กน้อย ขอบองค์พระจะหนาไม่เท่ากัน ส่วนตั้งแต่ลำตัวพระขึ้นไปจะหนากว่าส่วนที่ใต้องค์พระลงมา

พระเกตุ ยาวจดซุ้ม

พระเศียร กลมรีคล้ายรูปไข่

พระศอ แลเห็นราง ๆ

พระกร ข้างขวาตรงพระกรรปุระ (ข้อศอก) งอหักเล็กน้อย

พระอุระ นูน

พระเพลา ชัดเจน

ฐาน ๓ ชั้น ชั้นแรกแลดูเป็นเส้นนูนกลม ชั้นที่ ๒ นูนออกมาคล้ายคมขวาน ชั้นที่ ๓ จะแลดูหนาและเรียบ

ซุ้ม ชัดเจน แลดูเย้ทางด้านซ้ายเล็กน้อย

ด้านหลัง เป็นรูปใบโพธิ์ปั๊มลึกจมลงในเนื้อพระตรงกลางด้านหลัง ตรงกลางใบโพธิ์เป็นรูปยันต์ "ภควัม" ได้ยันต์มีตัว "อะ" เป็นภาษาขอม โดยมีเส้นกลมคล้ายห่วงล้อมรอบตัว "อะ" ติดกับฐานของยันต์ภควัมชั้นที่ ๓

เนื้อพระ ด้านหน้าสีขาวจัด มีจุดเทา ๆ ประปรายอยู่ทั่วไป ด้านหลังสีขาวเช่นเดียวกับด้านหน้า มีจุดเทา ๆ เช่นเดียวกัน

จำนวนสร้าง .....

๔. สมเด็จ ๓ ชั้น "ทรงเจดีย์พิมพ์เล็ก".....

พุทธลักษณะ เป็นรูปพระพุทธเจ้าประทับนั่ง ขัดสมาธิในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าบนฐาน ๓ ชั้น ลักษณะองค์พระเป็นพิมพ์ตื้น ๆ ไม่ชัดเจนนัก

	ส่วนบนกว้าง ๒.๓ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๒.๕ ซม. ส่วนยาววัดผ่านองค์พระยาว ๓.๙ ซม.
พระเกตุ	ยาวจดซุ้ม
พระเศียร	กลมรีไม่ชัดเจน
พระศอ	เลือนราง
พระอุระ	นูน
พระกร	แลเห็นเป็นเส้นเล็ก เลือนรางทั้งสองข้าง พระกรข้างขวาตรง พระกรรปุระ (ศอก) หักเล็กน้อย
พระเพลา	ไม่ชัดเจน
ฐาน	๓ ชั้น ชั้นที่ ๑ ลักษณะคล้ายคมขวานนูนออกมาไม่ค่อยชัดเจน ชั้นที่ ๒ นูนคล้ายคมขวานชัดเจนกว่าชั้นแรก ชั้นที่ ๓ เรียบหนา
ซุ้ม	ค่อนข้างชัดเจน
ด้านหลัง	เป็นยันต์ "ภควัม" กดลึกลงในเนื้อพระ จะลึกไม่เสมอกัน ด้านขวาขององค์พระจะลึกกว่าด้านซ้าย ตัวอักขระดูเลือนรางไม่ชัดเจน
เนื้อพระ	ด้านหน้ามีสีขาวนวล ด้านหลังจะออกเหลืองกว่าเล็กน้อย เนื้อพระจะมีกลิ่นหอมเย็น เนื้อจะหดทั้งด้านหน้าและด้านหลัง
จำนวนสร้าง	๑,๐๐๐ องค์

๕. สมเด็จ ๓ ชั้น "ทรงเจดีย์พิมพ์ใหญ่"

พุทธลักษณะ	เป็นรูปพระพุทธเจ้าประทับนั่งในปางสมาธิ อยู่บนฐาน ๓ ชั้น มีซุ้มครอบในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนบนกว้าง ๒.๕ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๒.๗ ซม. ความยาววัดผ่านองค์พระ ๔.๑ ซม. องค์พระหนา ๐.๕ ซม. ลักษณะพิมพ์พระตื้น ไม่ค่อยชัดเจน
พระเกตุ	เรียวแหลมจดซุ้ม เห็นเลือนราง
พระเศียร	กลมรีคล้ายรูปไข่ ไม่ชัดเจน
พระอุระ	นูน
พระกร	ทั้งสองข้างแลเห็นเลือนราง
พระเพลา	ไม่ชัดเจน

ฐาน	๓ ชั้น ชั้นแรกนูนออกมาเล็กน้อยไม่ค่อยชัดเจน ชั้นที่ ๒ นูนออกมาคล้ายคมขวานไม่ชัดเจน ชั้นที่ ๓ เรียบกว้าง จากฐานจดเศียรแลดูเหมือนทรงเจดีย์
ซุ้ม	ชัดเจน
ด้านหลัง	เรียบเป็นยันต์ภควัม กดลึกลงในเนื้อพระ อักขระไม่ชัดเจน
เนื้อพระ	ด้านหน้ามีสีน้ำตาลอ่อน ด้านหลังสีออกเหลืองเล็กน้อย เนื้อพระมีจุดดำและน้ำตาลประปรายอยู่ทั่วไปทั้งด้านหน้าและด้านหลัง เนื้อพระด้านข้างจะหดตัวจนเห็นได้ชัด คือจะปรากฏรอยย่นและรอยร้าวอยู่ทั่วไป
จำนวนสร้าง	๑,๐๐๐ องค์

๖. สมเด็จ ๗ ชั้น "หูบายศรีอกร่อง"

พุทธลักษณะ	เป็นรูปพระพุทธเจ้าประทับนั่งในปางสมาธิ อยู่บนฐาน ๗ ชั้น ในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีซุ้มกรอบ ด้านบนและด้านล่างกว้างเท่ากัน คือกว้าง ๒ ซม. ความยาว ๓.๑ ซม.
พระเกตุ	เรียวแหลม จดซุ้ม แลเห็นชัดเจน
พระเศียร	กลมนูน
พระกรรณ	แบบบายศรี
พระศอ	แลเห็นราง ๆ
พระอุระ	เป็นร่องยาวจดบั้นพระองค์
พระอังสา	ข้างซ้ายจะสูงกว่าข้างขวาเล็กน้อย
พระกร	ซ้ายและขวาวางจดกันอยู่บนพระเพลา
พระเพลา	นูนมน ค่อนข้างใหญ่
ฐาน	๗ ชั้น ลดหลั่นกันลงไป มีลักษณะนูน กลมเรียว ปลายทั้งสองข้างฐานเรียวแหลม
ซุ้ม	โค้งมน เห็นชัดเจน
ด้านหลัง	นูนแอ่นเล็กน้อย ตรงกลางมียันต์ "ภควัม" ปั๊มเป็นรอยต้น ๆ ตัวอักขระแลเห็นราง ๆ

เนื้อพระ	มีสีเหลืองนวล บางองค์เนื้อพระจะหดตัว จนเกิดรอยร้าวอยู่ทั่วไป เห็นได้ชัดเจน ด้านข้างแลเห็นรอยย่นบ้างเล็กน้อย ถ้าใช้กล้องจับดูเนื้อพระ จะเห็นจุดดำแดงเล็ก ๆ อยู่ประปรายทั้งด้านหน้าและด้านหลัง
จำนวนสร้าง	๑๐๐ องค์

๗. สมเด็จสามชั้น (สีน้ำตาลอ่อน-ขาวนวล)

พุทธลักษณะ	เป็นรูปพระพุทธเจ้าในอิริยาบถปางสมาธิ ในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนบนกว้าง ๒.๕ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๒.๗ ซม. ความยาววัดผ่านองค์พระ ๓.๘ ซม. ขอบหนาไม่เท่ากัน คือส่วนตั้งแต่ลำตัวองค์พระขึ้นไป จะหนากว่าส่วนใต้องค์พระลงมา
พระเกตุ	ยาวจดซุ้ม
พระเศียร	กลมรี
พระศอ	เห็นราง ๆ
พระกร	ข้างขวาตรงพระกรรปุระ (ข้อศอก) งอหักเล็กน้อย ทั้งข้างซ้ายและขวาวางจดกันอยู่บนพระเพลา
พระอุระ	นูน
พระเพลา	ไม่ค่อยชัดเจน
ฐาน	๓ ชั้น ชั้นแรกนูนกลมแลเห็นชัดเจน ชั้นที่ ๒ มีลักษณะคล้ายคมขวาน ชั้นที่ ๓ จะดูเรียบกว้างเห็นได้ชัดเจน
ซุ้ม	โค้งมนแลดูไม่ค่อยชัดเจนนัก
ด้านหลัง	เรียบ ตรงกลางปั๊มเป็นรูปใบโพธิ์ ลึกลงในเนื้อพระ ตรงกลางใบโพธิ์เป็นยันต์ "ภควัม" ไม่ค่อยชัดเจนทั้งรูปยันต์และตัวอักขระใต้ฐานของยันต์มีตัว "อะ" เป็นภาษาขอม โดยมีเส้นกลมคล้ายห่วงล้อมรอบตัว "อะ" ติดกับฐานของยันต์ภควัม
เนื้อพระ	ด้านหน้ามีสีน้ำตาลแก่อยู่ทั่วไป ปะปนด้วยสีขาวนวลเป็นแห่ง ๆ ทำให้แลดูองค์พระไม่ค่อยชัดเจน ในเนื้อพระทั้งด้านหน้าและด้านหลัง มีจุดเขียวและเทาปะปนอยู่ทั่วไป ด้านหลังมีสีขาวนวล

จำนวนสร้าง .....

๘. สมเด็จ ๓ ชั้น (พิมพ์คะแนน)

พุทธลักษณะ เป็นรูปพระพุทธเจ้าอยู่ในอิริยาบถปางสมาธิ ในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนบนและส่วนล่างกว้างเท่ากันคือ ๑.๔ ซม. ยาว ๒.๒ ซม.

พระเกตุ ยาวจดซุ้ม

พระเศียร กลมนูน

พระศอ ปรากฏให้เห็นราง ๆ

พระกร ข้างขวาจะเล็กกว่าข้างซ้าย วางจดกันอยู่บนพระเพลา

พระอุระ นูนเรียว

พระเพลา ชัดเจน

ฐาน ๓ ชั้น ลดหลั่นลงไปมีลักษณะเป็นเส้นนูนเรียว

ซุ้ม โค้งมนดูชัดเจน จะสังเกตเห็นว่าเย้ทางขวาเล็กน้อย

ด้านหลัง เรียบ มียันต์ภควัมบั๊นด้วยหมึกพิมพ์ ไม่ค่อยชัดเจน

ลักษณะเนื้อ มีสีเหลืองนวลอ่อน ๆ ละเอียด ด้านหน้าจะมีทองบีด ด้านหลังไม่มี

จำนวนสร้าง .....

๙. พระภควัม (บีตทวาร, บีดตามหาเสน่ห์).....

พุทธลักษณะ เป็นรูปพระในลักษณะนั่งขัดสมาธิ องค์พระนูนออกมาจากรูปสามเหลี่ยมมน ขนาดหอยเบี้ย ยกพระหัตถ์ทั้งสองบีดพระเนตร และพระหัตถ์อีก ๒ ข้างยกบีดพระนั่งทับ (กัน) ความยาววัดผ่านองค์พระ ๑.๗ ซม. ความกว้างที่หน้าตัก ๑.๙ ซม. ความกว้างที่ฐาน ๑.๒ ซม.

พระเศียร นูนกลม โล้น จดซุ้ม

พระกร ที่ยกขึ้นข้างบนทั้งสองข้างแลเห็นชัดเจน ส่วนพระกรทั้งสองข้างล่างวางพาดผ่านพระเพลา

พระหัตถ์ บีดพระพักตร์ทั้งสองข้าง และอีกสองข้างบีดพระนั่งทับ (กัน) แลเห็นรางเลือน

พระนาภี	แลเห็นกลมนูน อยู่ระหว่างพระกรที่ยกขึ้นลง
พระเพลา	เห็นชัดเจนมาก
ซุ้ม	มี ๒ ซุ้ม มีลักษณะคล้ายซุ้มสามเหลี่ยม ซึ่งโค้งมนเล็กน้อยตรงพระเศียรและปลายพระเพลาทั้งสองข้าง ซุ้มชั้นในแลเห็นเป็นเส้นเล็กเรียบล้อมรอบองค์พระ ข้างในซุ้มชั้นในตั้งแต่พระศอจดพระเพลาทั้งสองข้างองค์พระ จะมีเส้นนูนยาวออกมา ซุ้มด้านนอกอยู่ติดกับซุ้มด้านในแต่นูนเด่นชัดกว่า
ด้านหลัง	นูนโค้งบริเวณขอบองค์พระตรงกลาง มีรอยปั๊มลึกเป็นยันต์ "ภควัม" มองเห็นไม่ชัดเจน
เนื้อพระ	บางองค์มีสีดอกพิกุลแห้ง บางองค์สีอ่อนกว่า ผสมด้วยผงเกสร ๑๐๘ จึงแลเห็นเป็นจุดเล็ก ๆ สีดำ-แดงอยู่ทั่วไปทั้งด้านหน้าและหลัง เนื้อจะแกร่ง ด้านหลังเนื้อหดตัวเล็กน้อย
จำนวนสร้าง	๖,๐๐๐ องค์ ท่านอาจารย์มหาสง่าเป็นผู้พิมพ์เอง

๑๐. เหรียญรูปไข่ (สองหน้า)

พุทธลักษณะ	ด้านหน้าเป็นรูปสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ในลักษณะครึ่งองค์ ด้านหลังเป็นรูปท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ ในลักษณะครึ่งองค์เช่นเดียวกัน ความกว้างของเหรียญ ๒.๓ ซม. ความยาวจดขอบห่วงด้านล่าง ๓ ซม. มีขอบเหรียญยกนูนทั้งสองด้าน
ลักษณะด้านหน้า	เป็นรูปสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ในลักษณะครึ่งองค์ ห่มจีวรพาดสังฆาฏิ ใบหน้าเอียงไปทางขวาเล็กน้อย
หน้าผาก	มีรอยย่นแลเห็นเป็นเส้น ๓ เส้น ระหว่างอุณาโลมมีเส้นเล็ก ๒ เส้น ลากตัดผ่านเส้นตรงหน้าผากทั้ง ๓ เส้นขึ้นไป
คิ้ว	นูนขึ้นเป็นขอบแลเห็นชัดเจนทั้งสองข้าง
ตา	ลืมทั้งสองข้าง
จมูก	โด่งเป็นสันแลเห็นชัดเจน ตอนปลายจมูกมีรอยยุบเล็กน้อย ร่องจมูกแลเห็นชัดเจน

ปาก	มีลักษณะยิ้มเล็กน้อย ทำให้ใบหน้าดูอ่อนโยน แสดงถึงความเมตตา
คาง	นูนขึ้นเห็นชัดเจน
ใบหู	เห็นเพียงข้างซ้ายข้างเดียวเป็นเส้นชัดเจน ในลักษณะมีติ่งหูเล็กน้อย ข้างใบหูมียันต์ภควัมชัดเจน
ลำคอ	เห็นชัดเจนเฉพาะที่ด้านขวามีเส้นขอบลำคอ ๑ เส้น ชัดเจน
ไหปลาร้า	ค่อนข้างชัดเจน แต่ไม่ลึกนัก
สังฆาฏิ	ชัดเจน
จีวร	มีรอยย่นเป็นเส้น ๖ เส้น ได้จีวรและสังฆาฏิลงไป มีหนังสือไทยเขียนว่า "ญาณวโร" ตัวหนังสือไม่จดขอบเหรียญ
พุทธลักษณะด้านหลัง	เป็นรูปท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก) ในลักษณะครึ่งองค์เอียงใบหน้าไปทางด้านซ้ายเล็กน้อย ด้านบนองค์พระมีอักขระขอมว่า "พุ ทะ สัง มิ"
หน้าผาก	นูนมนมีรอยลึกตรงขมับด้านขวา
คิ้ว	มองเห็นนูนชัดเจน
ตา	หลับทั้งสองข้าง
จมูก	เป็นสันเล็กน้อย
โหนกแก้ม	ข้างขวาชัดเจนกว่าข้างซ้าย
ปาก	ยิ้มเล็กน้อย สองข้างมุมปากมีร่องเป็นเส้นยาวไปจดขอบคางทั้งสองข้าง
ใบหู	มีเพียงข้างขวาแลดูชัดเจน
ลำคอ	เห็นชัดเจน ลูกกระเดือกนูนขึ้นจดคาง
ไหปลาร้า	ค่อนข้างชัดเจน
จีวร	เป็นรอยย่นเห็นเป็นเส้น ๆ ถึง ๗ เส้น ได้จีวรและสังฆาฏิมีชื่อภาษาไทยว่า "ธมฺมวิตกฺโก"
ลักษณะเนื้อ	มี ๒ ชนิด คือแบบกะไหล่ทองและแบบทองแดงขัดสะอาด
จำนวนสร้าง	๑๐,๐๐๐ เหรียญ ให้วัดศีลขันธ์ ๓,๐๐๐ เหรียญ วัดมูลเหล็ก ๒,๐๐๐ เหรียญ มีอยู่ที่พระมหาสง่า ๕,๐๐๐ เหรียญ

๑๑. พระพุทธมหามณีรัตน์ ฯ (ทรงชุดฤดูร้อน).....

พุทธลักษณะ	เป็นรูปพระพุทธเจ้านั่งขัดสมาธิบนแท่นฐาน บัวหงาย ซึ่งมีฐานรองรับอีก ๑ ชั้น ในลักษณะทรงเครื่องแบบกษัตริย์ อยู่ในกรอบสี่เหลี่ยม ส่วนบนกว้าง ๒.๙ ซม. ส่วนล่างกว้าง ๓ ซม. มีซุ้มโค้งเป็นเส้นคู่ ๒ เส้นครอบอยู
พระพักตร์	และพระวรกายเป็นสีเขียวแลเห็นชัดเจน
พระเศียร	ทรงพระพิชัยมงกุฎ ซึ่งมียอดยาวจดซุ้ม เฉพาะส่วนนี้ชัดเจนดี และลงรักปิดทองไว้สวยงามมาก
พระขนง	ชัดเจน
พระเนตร	หลับทั้งสองข้าง
พระนาสิก	โด่งเป็นสันเห็นชัดเจน
พระโอษฐ์	เผยอยิ้มเล็กน้อย
พระกรรณ	แลไม่เห็น เพราะชายล่างของพระพิชัยมงกุฎปิดอยู่
พระศอ	แลเห็นชัดเจน สวมสร้อยพระศอ ซึ่งลงรักปิดทองไว้สวยงามมาก
พระอุระ	ตรงกลาง ทรงเครื่องแบบดอกจัน มีสายสะพายทั้งสองข้างพาดอยู่เหนือพระอังสา
พระกร	ทั้งสองข้างประดับด้วยเครื่องทรงระหว่างกลาง ตรงหน้าข้อพระกรจะมีเครื่องประดับ
พระอุทร	จะมีเครื่องทรงประดับคมชัดเจนมาก
พระเพลา	ทั้งสองข้างประดับด้วยเครื่องทรง ตรงข้อพระบาททรงกำไลทั้งสองข้าง
ฐาน	บัวหงายรองรับ จะมีผ้าทิพย์ปรากฏระหว่างกลาง ฐานล่างมีลวดลายไทยปิดทอง
เนื้อ	สีเขียวใบไม้ องค์พระลอยดวนูนเด่น พื้นกรอบสีดำ
ด้านหลัง	จะพิมพ์ด้วย ดวงพระพุทธเจ้า นูนเด่น ใต้ดวงจะพิมพ์ด้วยทอง เป็นรูปยันต์ "ภควัม" ใต้ยันต์จารึกว่า "ธมฺมวิตกฺโก" ส่วนของที่สร้างชุดหลังจะไม่มีตรายันต์ สร้างจำนวน ๕๐๐ องค์

หลวงพ่อขาว วัดมูลเหล็ก อ. บ้านสร้าง จ. ปราจีนบุรี

สวดพระพุทธคุณโดย พระภิกษุชมุมวิตกุโก

เมื่อวันเสาร์ ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ ณ โบสถ์ วัดเทพศิรินทราวาส

พระผงที่จัดสร้างโดยท่านพระครูธรรมทีปาจารย์ (สด) เจ้าอาวาสวัดมูลเหล็ก ซึ่งปัจจุบันนี้รู้สึกว่าจะหายากมาก ในขบวนพระเครื่องที่ท่านเจ้าคุณธมุมวิตกุโกแผ่เมตตาจิตเนื่องจากทางวัดได้จัดสร้างจำนวนน้อยมาก เพื่อจะนำไปเป็นของขวัญแด่ผู้ร่วมสร้างพระ-อุโบสถที่ทางวัดกำลังก่อสร้างในขณะนั้น จนกระทั่งทุกวันนี้ อุโบสถก็ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี สำหรับพระผงชุดดังกล่าว ได้จัดจำลองพิมพ์แบบพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์ของวัดมูลเหล็ก คือ หลวงพ่อขาว โดยท่านพระครูได้มอบหมายงานพิมพ์พระ ให้พระเพิ่มวิทย์เป็นผู้ดำเนินงานทั้งในด้านแม่พิมพ์และการพิมพ์ผง พร้อมกับนำเข้าพิธีให้เรียบร้อย ในคราวนั้นทางพระมหาสง่าก็ได้จัดพระเครื่องมอบไปช่วยที่วัดจำนวนสองพิมพ์ด้วยกัน คือ บิดตามหาเสน่ห์เหรียญสองหน้ากะไหล่ทองอีกจำนวนหนึ่ง สำหรับพระเครื่องชุดนี้ ปัจจุบันทางวัดไม่มีเหลือเนื่องจากมีผู้ที่สนใจเสาะแสวงหาไว้บูชา จนเป็นที่หายากมากพิมพ์หนึ่ง

หลวงพ่อขาว สร้างจำนวน ๙๙๙ องค์

ลักษณะ	พิมพ์สามเหลี่ยมมน คล้าย กลีบบัว
พุทธลักษณะ	องค์พระพุทธปางประทานพร ประทับอยู่ภายในซุ้ม
พระเกตุ	ยาวจดซุ้ม เป็นเส้นนูนเด่น
พระพักตร์	กลมเล็ก
พระกรรณ	ทั้งสองยาว แบบบายศรี
พระศอ	ปรากฏรอยนูนยาว
พระอุระ	สั้นป้อมนูนเด่น
พระกร	ขวาติดองค์พระ ยกพระหัตถ์ระหว่างกลางพระอุระ
พระหัตถ์	ข้างซ้ายวางอยู่เหนือพระเพลา
พระบาท	ข้างขวาวางทับพระบาทข้างซ้าย
ใต้พระบาท	จะปรากฏมีรอยขีดลงมาจดซุ้ม ๓ ขีด ระหว่างตรงช่องพระกรรณข้างซ้าย จะมีตัวอักษรขอมตัวนูนจารึกว่า "นะ" ข้างขวา "อุ"

ด้านหลัง มีตรายันต์ พิมพ์ด้วยหมึกสีน้ำเงิน เป็นเครื่องหมาย "ภควัม" ใต้ยันต์จะเป็นอักษรไทยว่า "ธมฺมวิตกฺโก" บางองค์พิมพ์ไม่ชัดเจน

เนื้อ สีขาว บางองค์สีออกน้ำตาลอ่อน ๆ เฉพาะพิมพ์นี้ยังไม่ปรากฏของเลียนแบบ หรือ ถอดพิมพ์

เหรียญหลวงพ่อทันใจ

วัดศรีมหาราชา อ. ศรีราชา จ. ชลบุรี

สวดพุทธคุณโดย พระภิกษุธมฺมวิตกฺโก

เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๓

เหรียญหลวงพ่อทันใจที่ศักดิ์สิทธิ์ เหมาะสำหรับผู้ที่ริเริ่มจะแสวงหาไว้ติดตัว เนื่องจากการสร้างของทางคณะกรรมการที่จัดสร้างถูกต้องตามพิธีการ พร้อมกันนี้ยังได้รับความเมตตาจากพระธมฺมวิตกฺโก "เจ้าคุณนรรัตน ฯ" สวดพุทธคุณแผ่เมตตาให้ถึงสองคราว ครั้งแรก เมื่อพิมพ์เหรียญเสร็จ ทางคณะกรรมการ โดยมีท่านพระครูปริยัติวราทร ได้นำไปที่บริเวณกุฏิของท่านพระภิกษุธมฺมวิตกฺโกสวดแผ่เมตตาให้ เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๑๓ นอกจากนี้ ก่อนนำกลับวัด ท่านพระครูปริยัติ ฯ ยังได้กราบนมัสการขอความเมตตาจากท่านให้ช่วยแผ่เมตตาให้อีกครั้งในวันรุ่งขึ้น เพราะวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๑๓ ตอนเย็น ทางวัดได้จัดประกอบพิธีหล่อพระประธาน พร้อมกับมีพิธีพุทธาภิเษก และได้นิมนต์พระคณาจารย์จากสถานที่ต่าง ๆ มานั่งปรกด้วย เมื่อท่านพระภิกษุธมฺมวิตกฺโกได้ทราบเจตนาอันบริสุทธิ์เช่นนั้น จึงได้บอกว่า ให้จัดอาสนะไว้ด้วยก็แล้วกันท่านจะสวดแผ่เมตตาให้ จึงนับได้ว่าเป็นเหรียญที่ผ่านการเข้าสวดพุทธคุณถึงสองครั้งด้วยกัน และยังนับได้ว่าพระชุดนี้แม่พิมพ์ได้ทำลายในคราวนั้นต่อหน้าคณะกรรมการหลายท่าน โดยการนำบล็อกพิมพ์ใส่ลงไปในเบ้าหล่อโลหะสำหรับเททองพระประธาน จึงถือว่าเหรียญชุดนี้เป็นพิมพ์แรกของพระภิกษุธมฺมวิตกฺโก ที่ทำลายแม่พิมพ์เป็นแห่งแรก ในสมัยที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ จึงเหมาะสำหรับผู้ที่จะนำติดตัวไว้เป็นสิริมงคลยิ่ง สำหรับวัดศรีมหาราชานี้ตั้งอยู่ภายในอำเภอศรีราชา จ. ชลบุรี เป็นวัดที่จัดอยู่ในระดับเก่าแก่วัดหนึ่งของอำเภอศรีราชา เดิมวัดศรีมหาราชา มีอายุประมาณ ๑๐๐ กว่าปีเศษ ได้รับความอุปการะจากกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ได้

อัญเชิญพระพุทธรูปเก่าแก่ปางมารวิชัยองค์หนึ่ง ซึ่งมีอายุหลายร้อยปี และเป็นที่เคารพบูชาของเจ้านายชั้นผู้ใหญ่และปวงประชาชนทั้งหลายภายในวังแดงสมัยเมื่อครั้งกระโน้น ซึ่งได้อัญเชิญมาจากภาคเหนือของประเทศไทย มาประดิษฐานอยู่ ณ วัดศรีมหาราชา ด้วยเดชะบารมีอำนาจความศักดิ์สิทธิ์อิทธิปาฏิหาริย์ของพระพุทธรูป ที่สามารถดลบันดาลสิ่งต่าง ๆ ให้แก่ผู้มาสักการบูชาได้รับผลสมความตั้งใจได้รวดเร็วนั้นเอง จึงรับขนานนามว่า "หลวงพ่อทันใจ" ปัจจุบันนี้ หลวงพ่อทันใจ ก็ได้กลายมาเป็นพระคู่บ้านคู่เมืองของชาวศรีราชาจนตราบเท่าทุกวันนี้ ต่อมา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๐ ทางคณะกรรมการวัดได้เห็นว่าพระอุโบสถหลังเก่า ซึ่งเดิมท่านเจ้าคุณจอมพล และมหาอำมาตย์เอกเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสง-ชูโต) สร้างถวายเมื่อครั้งที่ท่านได้มาบริหารสร้างความเจริญให้กับตำบลศรีราชา ประมาณเกือบร้อยกว่าปีมาแล้ว บัดนี้ พระอุโบสถหลังเก่าได้ชำรุดทรุดโทรมลง เกรงว่าอาจจะพังลงมาได้ในวันข้างหน้า ฉะนั้นทางวัดโดยมีคณะกรรมการ โดยการนำของนายมาโนชย์ เหล่าขวัญสถิตย์ ผู้เป็นไวยาวัจกร พร้อมกับกรรมการทุกท่าน จึงได้จัดสร้างพระอุโบสถหลังใหม่ขึ้น บัดนี้ก็ใกล้จะแล้วเสร็จ ทางวัดโดยมีท่านพระครูปริยัติวราทร เจ้าอาวาสได้ดำริหล่อพระประธานขึ้นเพื่อจะนำมาประดิษฐานประจำภายในพระอุโบสถหลังใหม่ ในงานทำพิธีพุทธาภิเษกนี้ ได้จัดขึ้นภายในวัด โดยมีท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระญาณสังวร (ในสมัยยังเป็นพระสาสนโสภณ) วัดบวรนิเวศน์ฯ เป็นประธานจุดเทียนชัย และเจริญพุทธมนต์แทนองค์สมเด็จพระสังฆราช

สำหรับรายนามพระเกจิอาจารย์ชื่อดังจากจังหวัดต่าง ๆ มาร่วมพิธีนั่งปรกปลุกเสกในครั้งนั้น มีดังต่อไปนี้คือ

๑. พระราชมุนี (หลวงพ่อโฮม) วัดปทุมวนาราม กรุงเทพฯ
๒. พระครูวิริยกิตติ (หลวงปู่โต๊ะ) วัดประดู่ฉิมพลี
๓. พระครูอุดมวิชาการ (หลวงพ่อเหมือน) วัดกำแพง ชลบุรี
๔. พระครูพิศาลชโลปมคุณ วัดเครือวัลย์ ชลบุรี
๕. พระครูวรพรตศีลขันธ์ วัดอรัญญิกาวาส ชลบุรี
๖. พระครูโพธิสารประสาท วัดโพธิสัมพันธ์ ชลบุรี
๗. พระครูวิริยาภรณ์ (หลวงพ่อเริ่ม) วัดจุกกะเฌอ ชลบุรี
๘. พระภิกษุหลวงนรกิจกำจร วัดมหาธาตุ กรุงเทพฯ

๙. หลวงปู่จัน วัดนามะตูม ชลบุรี

๑๐. หลวงพ่อหอม วัดเขาบ่อวิน ชลบุรี

๑๑. พระครูพิพัฒน์ประทุมเขต (หลวงพ่อหลิม) วัดหญิงสัมจีน ปทุมธานี

๑๒. หลวงพ่อลมูล วัดเสด็จ ปทุมธานี

๑๓. หลวงพ่อพูล วัดเสด็จ ปทุมธานี

๑๔. พระครูปริยัติวราทร วัดศรีมหาราชา ชลบุรี

นอกจากนี้ยังมีที่ท่านชราภาพมากมาไม่ได้ แต่ท่านได้สั่งให้จัดอาสนะไว้มี ๓ รูป ด้วยกัน คือ

๑. พระภิกษุธมฺมวิตกฺโก (ท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ) วัดเทพศิรินทร์ ฯ

๒. พระราชธรรมาภรณ์ (หลวงพ่อเงิน) วัดดอนยายหอม นครปฐม

๓. พระครูภาวนาสังวรคุณ (หลวงพ่อเต๋) วัดสามง่าม นครปฐม

เฉพาะเหรียญหลวงพ่อทันใจ ที่สร้างทั้งหมดมีดังนี้ คือ เนื้อทองคำ ๒๐ เหรียญ เนื้อเงิน ๑๐๐ เหรียญ เนื้อทองแดงขัดสะอาด ๒,๐๐๐ เหรียญ ลักษณะของเหรียญมีดังต่อไปนี้ คือ

เหรียญหลวงพ่อทันใจ.....

ลักษณะ เป็นเหรียญกลมรี รูปไข่ กว้าง ๒.๕ ซม. สูง ๓.๖ ซม. สร้างด้วยเนื้อ ๓ ชนิดด้วยกัน คือ

๑. ทองคำ ๒๐ เหรียญ

๒. เงิน ๒๕๐ เหรียญ

๓. ทองแดงขัดสะอาด ๕,๐๐๐ เหรียญ

พุทธลักษณะ เป็นพระพุทธรูปในอิริยาบถ ปางมารวิชัย ทรงประทับอยู่เหนือบัวคว่ำบัวหงาย เป็นพุทธบัลลังก์

ด้านหน้า ขอบเหรียญ ๒ ชั้น มีพระพุทธรูปประทับอยู่ตรงกลางเด่นชัด

สังฆาฏิ แบบเชียงแสนสิงห์หนึ่ง ปลายแบบเขี้ยวตะขาบ

พระกรรณ ข้างซ้ายยาวกว่าข้างขวา องค์พระทรงชะลูด

พระหัตถ์ ข้างขวาวางคว่ำอยู่บนพระชานุ พระหัตถ์ซ้ายวางหงายอยู่บน

พระเพลา ทรงประทับอยู่เหนือดอกบัวหงาย บัวคว่ำ เป็นพุทธบัลลังก์ ใต้ฐานเป็นอักษรไทยจารึกว่า "รุ่นพิเศษ" ฐานชั้นกลางเขียนว่า "หลวงพ่อทันใจ" ชั้นล่างสุดเขียนว่า "๒๕๑๓"

พระเกศ เหนือขึ้นไปเป็นฉัตรลักษณะ ๓ ชั้น ข้างฉัตรทั้งสองจะเป็นแบบริ้วผ้า ยาวลงไปจดขอบเหรียญทั้งสองคล้ายม่าน

จุดตำหนิ ด้านหน้าพอสังเกตได้ง่าย ดังนี้ :—

๑. ยอดบนฉัตรข้างซ้ายจะมีขีดเล็กยื่นออกมา เป็นเส้นด้าย

๒. ชายผ้าข้างซ้ายจดขอบเหรียญเส้นบน เป็นเส้นทะลุขอบออกไปชนกับขอบนอก

๓. ชายผ้าข้างขวาเส้นล่างจะทะลุขอบเส้นในชนเส้นขอบนอก

๔. ขอบเหรียญข้างซ้ายจะมีเส้นพาดไปชนฐานบัวคว่ำ ทะลุใต้ฐาน ตัดตัวไม้เอกชนระหว่างหัวตัว "น"

ด้านหลัง ระหว่างตรงกลางเป็นยันต์ "ภควัม" แต่อักษรด้านในไม่เหมือนที่วัดเทพศิรินทร์ฯ สร้างแตกต่างตรงส่วนบนเป็น "อะ" กลาง "ระ" ชั้นที่สาม "หัง" ใต้ยันต์เขียนด้วยอักษรขอมว่า "บี่สะตัสสะ" โดยรอบของเหรียญจะเขียนด้วยอักษรขอมอ่านจากชั้นล่างสุดท้ายจากซ้ายไปขวาว่า "อิติปิโสภควา" "นะโมพุทธายะ" "นะ มะ พะ ทะ" "นะ มะ นะ อะ" "นะ กะ นะ กะ" "นะ กะ นะ อะ" "นะ อะ กะ อัง" "นะ พุ ทะ ตะ บี อิ" ระหว่างชั้นกลางเป็นดอกจัน

จุดตำหนิ ของเหรียญตรงอักขระ ตัว "นะ มะ พะ ทะ" ตรงตัว "มะ" จะมีเส้นพาดจากขอบเหรียญจดหางตัว "มะ" และด้านซ้ายของยันต์ "ภควัม" ชั้นล่างจะมีเส้นทะลุออกมาเล็กน้อย เฉพาะเหรียญรุ่นพิเศษนี้ท่านพระครูปริยัติเวทีบอกว่า เมื่อพิมพ์เหรียญเสร็จก็ได้ขอบล็อกพิมพ์จากร้านไปใส่หลอมในเบ้าหล่อพระประธานเรียบร้อย ฉะนั้นจึงไม่ต้องพะวงในเรื่องของเสริม ไม่มีแน่ ๆ นอกจากจะมีการเลียนแบบแต่ก็เชื่อเหลือเกินว่าไม่เหมือนของจริงเป็นแน่

พระผงชินราช วัดอินทรประชาราษฎร์ (วัดหวาย)

ต. วังดาล อ. กบินทร์ จ. ปราจีนบุรี

สวดพุทธคุณ โดย พระภิกษุธมฺมวิตกฺโก

๑ ไตรมาส พร้อมไตรภาคี วันเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓

พระเครื่องที่ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก วัดเทพศิรินทราวาส มีหลายวัดหลายสำนัก เช่น วงการข้าราชการ ประชาชน ได้สร้างขึ้น และนำมาให้ท่านสวดพุทธคุณแผ่เมตตาจิต ให้ มีมากมายด้วยกัน และด้วยบารมีพุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ สังฆานุภาพ ที่ท่านได้เมตตา ให้ พระเครื่องแต่ละแห่งที่ได้จัดนำมา ก็ปรากฏอิทธิปาฏิหาริย์ขจรขจายไปทั่วทุกสารทิศ จน เป็นที่นิยมกล่าวขวัญของผู้ที่นิยมพระเครื่องโดยทั่วกัน เนื่องจากปฏิปทา การปฏิบัติของท่าน จนเป็นที่เลื่อมใสศรัทธายิ่งของมหาชนทั้งหลาย ด้วยเหตุนี้พระเครื่องจากสถานที่ต่าง ๆ จึงหา ยากมากในปัจจุบันนี้ พระพุทธชินราชวัดอินทรประชาราษฎร์ (วัดหวาย) ต. วังดาล อ. กบินทร์บุรี จ. ปราจีนบุรี ซึ่งได้ดำเนินการสร้างโดยคณะกรรมการ มีท่านพระครูนิเวศน์ พรหมคุณ เจ้าคณะตำบลวังดาล เป็นแม่งานในครั้งนั้น

จุดประสงค์ในการสร้างพระ

ก็เนื่องจากในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ คณะศิษย์ท่านพระครูนิเวศน์พรหมคุณ ได้ปรึกษา กันที่จะจัดหาพระเครื่องสักเล็กน้อยมาแจกในงานสรงน้ำ ซึ่งเคยได้จัดเป็นประจำทุกปี ฉะนั้น พระทรงชัย สิริปญฺโญ จึงได้รับภาระดำเนินงานนี้ เพราะท่านเป็นสัทธิวิหาริกของพระครู นิเวศน์พรหมคุณ แต่เนื่องจากมีอุปสรรคเรื่องแม่พิมพ์ เพราะช่างไม่สามารถจะพิมพ์ให้ทัน พระทรงชัยจึงได้ปรารภกับช่างธีระศักดิ์ ธรรมธาตรี ให้ช่วยเหลือ โดยจัดสร้างเป็นพิมพ์ พระพุทธชินราชพร้อมกับมอบหน้าที่ให้คุณธีระศักดิ์ ธรรมธาตรี จัดนำเข้าพิธีให้ ด้วยเหตุนี้ คุณธีระศักดิ์ เมื่อจัดพิมพ์เสร็จจึงได้จัดห่อฝากคุณอธึก สวัสดีมงคล นำเข้าพิธี พร้อมกับ พระเครื่องชุดไตรภาคี หลังจากเสร็จพิธี ๑ ไตรมาส คุณธีระศักดิ์ จึงได้ฝาก คุณเอี่ยม แห่ง ร.ร. ช่างก่อสร้างอุเทนถวาย นำเข้าพิธีเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ อีก ๑ ครั้ง เมื่อทางคณะกรรมการได้รับพระชุดนี้มา และได้ทราบว่านำเข้าพิธีสวดพุทธคุณแผ่เมตตาจิต

โดยท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก จึงได้เก็บรักษาไว้เป็นอย่างดี พร้อมกันนั้นก็ได้นำมาแจกจ่ายให้กับคณะกรรมการทอดกฐินสามัคคีกรุงเทพฯ หมด เพราะพระชุดดังกล่าวสร้างเพียง ๒๖๐ องค์เท่านั้น สำหรับพุทธลักษณะมีดังต่อไปนี้ คือ

พระพุทธชินราช (ผง)

ลักษณะ	แบบใบเสมา (คล้ายใบสาเก)
พุทธลักษณะ	แบบโค้งตามซุ้มเรือนแก้ว มีพระพุทธชินราชจำลองแบบยุครัตนฯ ประทับอยู่ภายในเรือนแก้วเด่นลวดลายคมชัดเจนมาก
พระพักตร์	พระนาสิก พระขนง พระกรรณ คมเด่น แย้มพระโอษฐ์เล็กน้อย พระเกตุเปลวเพลิง เม็ดพระศกกันหอย หน้าพระพักตร์มีอุณาโลม
พระอุระ	นูนเด่นจนแลเห็นพระถัน ผ้าสังฆาฏิยาวจดพระนาภี ปลายสังฆาฏิคล้ายเขี้ยวตะขาบ
พระหัตถ์	ขวาวางอยู่เหนือพระเพลา พระหัตถ์ซ้ายวางคว่ำอยู่บนพระชานุ พระดัชนีแบบรัตนฯ ปางมารวิชัย
พระบาท	ขวาวางซ้อนพระบาทข้างซ้าย
ฐาน	ประทับอยู่เหนืออาสนะ บัวคว่ำ บัวหงาย เป็นพุทธบัลลังก์ชายผ้าทิพย์ เรียบ ฐานล่างแบบขาโต๊ะ ใต้ฐานล่างสุดจารึกชื่ออักษรไทยว่า "พุทธชินราช"
ด้านหลัง	ลักษณะยันต์ ด้านบน เป็นอักษรขอมว่า "อุณาโลม" ใต้ลงมาเป็นยันต์องค์พระ ระหว่างกลาง ลักษณะคล้ายตัวนะหน้าทอง ภายในยันต์จะจารึกว่า "ภควา" ล่างสุดคือธาตุทั้ง ๔ "นะ มะ พะ ทะ" พิเศษนอกจากนี้ด้านหลังทุกองค์จะมีตรายาง ตีด้วยหมึกน้ำเงิน เป็นยันต์ "ภควัม" และมีอักษรไทยจารึกด้านล่างว่า "วัดอินทรประชาราษฎร์"
เนื้อ	ผงสีขาวนวลแบบนาคปรกเจ็ดชั้นของเจ้าคุณอุดมสารโสภณ เฉพาะพระพิมพ์นี้สร้างจำนวน ๒๖๐ องค์เท่านั้น

พระเครื่องชุดพิเศษของพระอาจารย์ทองเจือ

วัดปากน้ำ อ. ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ

สวดพุทธคุณแผ่เมตตาจิตโดย พระภิกษุ ธมฺมวิตกฺโก

๑ ไตรมาสโดยญาณ และ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓

วัดเทพศิรินทราวาส

ในคราวที่พระอาจารย์ทองเจือได้เข้าไปกราบเรียนขออนุญาตจากท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก เพื่อสร้างพระเครื่องที่จะนำไปแจกจ่ายกับทหารตำรวจตระเวนชายแดนส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งจะได้มอบถวายช่วยสร้างโบสถ์วัดสรรเพชญ์ นครปฐม ในคราวนั้น พระอาจารย์ทองเจือได้พิมพ์พระเครื่องขึ้นหลายพิมพ์ด้วยกัน ตั้งใจจะนำมาบรรจุไว้ภายในฐานพระบูชาจำนวนอย่างละเล็กน้อย ผู้เขียนจะขอนำมากล่าวแต่เฉพาะพิมพ์ของท่านโดยตรงเท่านั้น ส่วนที่ยังมีอีกหลายพิมพ์ที่ได้นำเข้าพิธีด้วย แต่ไม่นำมาพูดในที่นี้ ก็เนื่องจากท่านได้ขอยืมพิมพ์มาจากผู้อื่นบ้าง เป็นพระพิมพ์ท้องตลาดพระบ้าง ครั้นจะนำมาลงก็เกรงว่าจะเกิดผลเสียในภายหลัง สำหรับพิมพ์ที่มาตรฐานมีด้วยกัน ๗ พิมพ์ดังนี้

สมเด็จพิมพ์ใหญ่ ๓ ชั้น ๑๙ องค์

แบบพิมพ์	สี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดกว้าง ๓ ซม. ยาว ๔.๕ ซม.
พุทธลักษณะ	ปางสมาธิ ทรงประทับอยู่ภายในกรอบซุ้ม เหนืออาสนะฐานสามชั้น
พระพักตร์	กลมใหญ่ แบบผลมะตูม
พระเกตุ	สั้น ยาวจดซุ้ม
พระศอ	ปรากฏบาง
พระกร	ซ้ายและขวาวางจดกันอยู่บนพระเพลา
ฐาน	๓ ชั้น กลม
ด้านหลัง	มีตรายันต์ ซึ่งพิมพ์ด้วยหมึกดำ เป็นยันต์ "ภควัม" ภายใต้ยันต์จะจารึกชื่อเป็นอักษรไทยว่า "ธมฺมวิตกฺโก"
เนื้อ	น้ำตาลอ่อน ผงฝุ่น คล้ายเนื้อพระงอก

ชุดนี้แจกแก่คณะกรรมการวัด

สมเด็จสามชั้นพิมพ์กลาง

ลักษณะ	สี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้าง ๒.๔ ซม. ยาว ๓.๖ ซม.
พุทธลักษณะ	ปางสมาธิทรงประทับภายในกรอบซุ้ม ทรงประทับเหนือพุทธบัลลังก์ ๓ ชั้น
พระพักตร์	กลมรีเล็ก
พระเกตุ	ยาวจดซุ้ม
พระศอ	ปรากฏเลือนลาง
พระกร	ทั้งสองข้างวางอยู่เหนือพระเพลา
ฐาน	๓ ชั้น ระหว่าง ชั้นกลาง (๒) เป็นลักษณะแบบคมขวาน
ด้านหลัง	จะปรากฏพิมพ์ยันต์ "ภควัม" ด้วยหมึกสีดำเป็นเครื่องหมาย ภายใต้ยันต์จะจารึกอักษรไทยว่า "ธมฺมวิตกฺโก"
เนื้อ	สีขาวอมเหลืองอ่อน สร้างจำนวนร้อยกว่าองค์

สมเด็จสามชั้นทรงโย้

ลักษณะ	สี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้าง ๒.๕ ซม. ยาว ๓.๖ ซม.
พุทธลักษณะ	พระพุทธเจ้าปางสมาธิ ประทับอยู่เหนืออาสนะสามชั้นภายในซุ้ม
พระพักตร์	กลมรียาว
พระเกตุ	สั้นจดซุ้ม ปรากฏเป็นเส้นหนา
พระศอ	สั้นบาง
พระองค์	เอียงไปทางขวาเล็กน้อย
พระกร	ทั้งสองวางอยู่เหนือพระเพลา
ฐาน	๓ ชั้น มองเห็นเลือนลางเนื่องจากพิมพ์ตื้น
ด้านหลัง	เป็นแบบเดียวกัน
เนื้อ	สีน้ำตาลอ่อน จะปรากฏมีมวลสารจากผงต่าง ๆ เป็นจุดดำเล็กทั่วองค์พระ เฉพาะพิมพ์นี้สร้างจำนวนร้อยกว่าองค์เท่านั้น

สมเด็จฐานแซมหูบายศรี

ลักษณะ	แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดกว้าง ๒.๒ ซม. ยาว ๓.๔ ซม.
พุทธลักษณะ	ปางสมาธิประทับอยู่ภายในกรอบซุ้ม เหนือพุทธบัลลังก์ ๓ ชั้น

พระพักตร์	กลม แบบผลมะตูม คล้ายพิมพ์ของวัดราชนัดดา
พระเกตุ	ปรากฏเป็นเส้นบางเล็กยาวจดซุ้ม
พระกรรณ	ทั้ง ๒ โค้งเล็กน้อย ยาวจดพระอังสา
พระอังสา	ข้างซ้ายจะสูงกว่าข้างขวา
พระอุระ	นูนแบบอกครุฑ
พระกร	ข้างซ้ายเหยียดตรง พระกรข้างขวาสั้น หักมุมมากกว่าข้างซ้าย
พระเพลา	ข้างซ้ายจะสั้นกว่าข้างขวา
ฐาน ๓ ชั้น	เหนือฐานชั้นบนจะปรากฏเป็นเส้นเล็ก เรียกว่าฐานแซม ระหว่างตรงกลางก็จะปรากฏฐานแซมอีกเช่นกัน ฐานชั้นที่ ๒ แบบขาโต๊ะนูนเป็นสันคล้ายคมขวาน
ด้านหลัง	เป็นตรายางพิมพ์ด้วยหมึกแบบเดียวกับพิมพ์ทั่วไป
เนื้อ	สีน้ำตาลอ่อน สร้างจำนวนร้อยกว่าองค์
สมเด็จหน้าจั่ว	
ลักษณะ	สามเหลี่ยมหน้าจั่ว คล้ายพิมพ์วัดหัวลำโพง ขนาดกว้าง ๒.๒ ซม.
พุทธลักษณะ	แบบรูปพระพุทธเจ้าปางสมาธิ ทรงประทับอยู่ภายในซุ้มสามเหลี่ยม
พระพักตร์	กลม
พระเกตุ	สั้น
พระกร	ทั้งสองปรากฏบาง ๆ หักโค้งวางอยู่เหนือพระเพลา
พระอุระ	นูน
พระบาท	ข้างขวาวางซ้อนพระบาทข้างซ้าย
กรอบ	ซุ้มสามเหลี่ยม
ด้านหลัง	เป็นยันต์ชนิดเดียวกัน
เนื้อ	สีเหลืองแกมน้ำตาลอ่อน สร้างจำนวนเล็กน้อย
สมเด็จขาโต๊ะ	
ลักษณะ	สี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดกว้าง ๒.๕ ซม. ยาว ๓.๖ ซม.
พุทธลักษณะ	พระพุทธเจ้าทรงประทับอยู่เหนืออาสนะ สามชั้นขาโต๊ะ ปางสมาธิ

พระพักตร์	กลมรี จะปรากฏมีเม็ดพระศกกลม พระนาสิก พระเนตร พระโอษฐ์ พระกรรณ จะปรากฏเลือนลาง
พระเกตุ	เป็นเปลวเพลิง
พระกร	ทั้งสองวางซ้อนอยู่เหนือพระเพลา
พระอุระ	จะปรากฏมีผ้าสังฆาฏิเลือนลาง
ฐาน	ชั้นบนแบบบัวหงาย ชั้นกลางแบบขาโต๊ะ ชั้นล่างเป็นสี่เหลี่ยมซุ้มโค้งปรากฏเป็นเส้นบางเล็ก
ด้านหลัง	เรียบ ตีตรายางหมึกเป็นยันต์ชนิดเดียวกัน
เนื้อ	ขาวนวลสร้างประมาณร้อยกว่าองค์

พระปางถวายเนตร (ประจำวัน)

ลักษณะ	สี่เหลี่ยม กว้าง ๒.๔ ซม. ยาว ๓.๔ ซม.
พุทธลักษณะ	เป็นพระพุทธเจ้าปางถวายเนตร ประจำวันอาทิตย์ ทรงประทับยืนภายในซุ้มโค้ง
ด้านหลัง	ตีตรายางหมึกแบบเดียวกัน
เนื้อ	สีเหลืองเข้ม สร้างจำนวนสองร้อยกว่าองค์

นอกจากนี้ท่านพระอาจารย์ทองเจือยังได้นำพระที่ท่านได้ขอยืมพิมพ์จากวัดอื่นมาทดลองผงอีกสองพิมพ์คือ พิมพ์สมเด็จจันทร์ลอย ของหลวงปู่โต๊ะ พิมพ์ห้าเหลี่ยมเรือนแก้ว ของพระอาจารย์ยอด และยังมีพระสมเด็จนางพญาเล็บมือเนื้อดินเผา พระรอด พระนางพญาเนื้อดินเผาอย่างละเล็กน้อยนำเข้าพิธีด้วย แต่ผู้เขียนมิได้นำมาลงด้วยเกรงว่าจะทำให้สับสนในภายหลังได้ จึงได้นำลงแต่เฉพาะพิมพ์ของท่านที่ได้สร้างขึ้นโดยตรงเท่านั้น

พระเครื่อง ของขวัญ กองกษาปณ์

ทุก ๆ ปีในวาระดิถีขึ้นปีใหม่ ทางกองกษาปณ์ จะจัดสร้างพระเครื่อง และนำเข้าพิธีต่าง ๆ บ้าง มอบให้เกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย ปลุกเสกเดี่ยวบ้าง ตามวาระโอกาสที่อำนวยให้ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ก็เช่นเดียวกัน ทางคณะกรรมการโดยมีนายช่างเอกแห่งกองกษาปณ์ คือ ม.ร.ว. ปริยพจน์ผดุง จักรพันธ์ ได้มีมติให้จัดสร้างพระเครื่องขึ้นพิมพ์หนึ่ง โดยคณะราชการในกอง ได้ร่วมใจกันรวบรวมผงมวลสารศักดิ์สิทธิ์จากสถานที่ต่าง ๆ

และวัตถุพระเครื่องเก่าที่ชำรุดแตกหักนำมาบดรวมกัน สร้างพระขึ้น เพื่อจะได้นำมาแจกที่ระลึกในวาระโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๑๔ เป็นของขวัญอันล้ำค่า เหมาะแก่การสักการบูชานี้ สมดังพุทธภาษิตว่า ปูชา จ ปูชนียานำ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมำ การบูชาท่านผู้ควรบูชานี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

โดยพระพิมพ์นี้ได้สร้างขึ้นจำนวน ๖๐๐ องค์ และนำฝากผ่านพระมหาสงัด สุวิเวโก น.๑๐ เข้าพิธีเมื่อวันเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ ณ พระอุโบสถวัดเทพศิรินทร์ฯ เมื่อเสร็จพิธีทางกองกษาปณ์ยังได้นำไปมอบถวายให้ท่านเจ้าคุณหลวงพ่อ วัดสัมพันธวงศ์ (เกาะ) ปลุกเสกอีกครั้ง หลังจากนั้น ก็นำมาแจกเป็นของขวัญต้นปี ๒๕๑๔ พระชุดนี้จึงมีชื่อเรียกกันว่า "พระของขวัญ" สร้างจากผงดังต่อไปนี้

(๑) พระผงหักของราชการในกรม

(๒) พระสมเด็จที่ชำรุดวัดระฆัง ฯ

(๓) เกสรดอกไม้บูชาพระ

(๔) ฐานพระประธานในพระอุโบสถวัดดาวดึงษ์ที่ชำรุด

(๕) ผงตะไบพระ ภ.ป.ร.

(๖) ปูนขาว

(๗) กล้วยน้ำว้า น้ำมันตังอิ๊ว น้ำผึ้ง นำมวลสารต่าง ๆ มา ลักษณะสีเนื้อแบบสีขี้ม้า

สมเด็จของขวัญ

ลักษณะ	สี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนกว้าง ๓.๕ ซม. ล่าง ๔ ซม. สูง ๕ ซม.
พุทธลักษณะด้านหน้า	อยู่ในอิริยาบถปางสมาธิ องค์พระแบบ ภ.ป.ร.
พระพักตร์	กลม
พระเกตุมาลา	แบบเปลวเพลิง จะเห็นไรพระศกปรากฏชัด
พระเนตร	พระนาสิก พระกรรณ พระขนง พระโอษฐ์ ชัดเจน
สังฆาฏิ	ยาวจดพระหัตถ์ทั้งสอง
พระหัตถ์	ทั้งสองข้างวางหงายซ้อนกัน อยู่บนพระเพลา ทรงประทับอยู่เหนืออาสนะ

ฐาน	๓ ชั้น แบบฐานพระประธาน ฐานชั้นที่ ๑ จนถึงฐานชั้นที่ ๓ จะเป็นแบบขาสิงห์ มีแท่นรองรับอีกชั้นหนึ่ง
ซุ้ม	แบบสองชั้นโค้งคู่กัน
ด้านหลัง	จะมีเครื่องหมายเป็นรูปสิงห์ ผงาดนูนเด่นชัดเจนมาก เป็นสัญลักษณ์ของข้าราชการประจำกรม

สำหรับของเลียนแบบ ยังไม่เคยพบ ส่วนมากจะไม่ค่อยมีผู้ใดทราบว่าท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก) สวดแผ่เมตตาให้

พระเครื่องพิมพ์ต่าง ๆ วัดสัมพันธวงศ์ (เกาะ)

จัดสร้างโดย พระครูวินัยธรชินเทพ ฯ

เนื่องในโอกาสที่ท่านพระครูวินัยธร (ชินเทพ) วัดสัมพันธวงศ์ (เกาะ) อ. สัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ได้เดินทางไปธุระที่เชียงใหม่ และได้พบเห็นโรงงานปั้นดินเผาชนิดเคลือบ จึงใคร่จะสร้างพระเครื่อง จึงได้ศึกษากรรมวิธีการผสมผงดินเผาเคลือบจนเป็นที่เข้าใจ และได้นำดินส่วนผสมมาจัดสร้างพระร่วงทรงพล ซึ่งเป็นพิมพ์เดิมของท่านพระครูวินัยธร (เพื่อง) ครั้งแรก พิมพ์เดิมสร้างเป็นเนื้อโลหะ ท่านพระครูวินัยธร (ชินเทพ) จึงจัดสร้างขึ้นใหม่ เป็นเนื้อสังคโลก มีผงเกสรและว่านต่าง ๆ ผสม พร้อมกันนั้นท่านได้นำไปเผาที่โรงงานเคลือบดินเผาที่อ้อมน้อย ในการสร้างพระเครื่อง ครั้งแรกท่านมีเจตนาที่จะหาทุนทรัพย์ช่วยสร้างพระอุโบสถที่วัดสัมพันธวงศ์ที่ยังค้างอยู่ยังไม่เสร็จ เมื่อสร้างพระชุดนี้เสร็จแล้ว ท่านได้นำไปมอบไว้ที่หลวงพ่อน้อย วัดธรรมศาลา ปลุกเสก ๑ ไตรมาส เมื่อนำพระออกจากพิธี ท่านได้นำไปเข้าพิธีที่วัดเทพศิรินทร์ ฯ อีกครั้งเมื่อวันเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ หลังจากนั้นท่านก็ได้มอบช่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

ครั้งแรก	ได้มอบช่วยงานทำบุญอายุ ท่านเจ้าคุณเทพปัญญามุนี (เฉย) อดีตเจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์ เมื่อปลายปี ๒๕๑๓ จำนวน ๒๐๐ องค์
ครั้งที่สอง	ได้มอบช่วยในงานทอดผ้ากฐินสามัคคี วัดอินทร์ประชาราษฎร์ อ. กบินทร์บุรี จ. ปราจีนบุรี จำนวน ๕๐ องค์

นอกจากนั้นท่านก็ได้แจกจ่ายแก่คณะศิษย์และญาติทั้งใกล้ไกล และมอบให้ทางวัดสัมพันธวงศ์เพื่อจัดหาทุนทรัพย์ในการก่อสร้างพระอุโบสถทั้งหมด สำหรับพระชุดนี้ท่านสร้าง

ทั้งหมด ๕,๐๐๐ องค์ ปัจจุบันทางวัดเหลือน้อย ถ้าผู้ใดใคร่จะได้พระเครื่องที่ปลุกเสกโดยท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก ก็เชิญได้ที่วัดสัมพันธวงศ์ (เกาะ) กรุงเทพมหานคร พิมพ์พระที่สร้างมีดังนี้

พระร่วงทรงพล

ลักษณะ	เป็นรูปสามเหลี่ยมหยักลอน ๓ ขยัก กว้าง ๑.๗ ซม. สูง ๒.๖ ซม.
พุทธลักษณะ	แบบพระพุทธรูปปางมารวิชัย ศิลปะแบบสมัยลพบุรี องค์พระนูนเด่น
พระพักตร์	กลมโตคล้ายผลมะตูม
พระเศียร	มีมงกุฎสวม ระหว่างกลางพระเศียรมีอุณาโลม เส้นพระขนง พระเนตร พระนาสิก พระโอษฐ์ และพระกรรณทั้งสองข้างชัดเจน ทรงเครื่องฉลองพระศอ
สังฆาฏิ	ยาวระหว่างพระนาภี
พระหัตถ์	ทั้งสองข้างมีกำไล ทรงหงายพระหัตถ์วางซ้อนกันบนพระเพลา มีบาตรน้ำมนต์อยู่บนพระหัตถ์
ริ้วจีวร	ห่มเฉลียง ตรงข้างขวามี ๒ ริ้ว ทรงประทับอยู่บนอาสนะดอกบัวรองรับ
ด้านหลัง	เป็นเครื่องหมายยันต์ประจำวัดสัมพันธวงศ์ คือ "ตัวเฑาะ" ด้านล่างเป็นอักษรไทยจารึก "อะ อุ มะ" หมายถึงหัวใจรัตนตรัย มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่ตั้ง ลักษณะยันต์และอักษรเป็นตัวจม บางองค์ก็ชัดเจน บางองค์ก็เลือนราง เนื่องจากการกดแม่พิมพ์ ทุกองค์จะเห็นจุดมวลสารเป็นสีน้ำตาลแก่
เนื้อพระ	มี ๒ สี คือ ๑. สีเขียวสังคโลก ๒. สีเปลือกไข่ไก่
จำนวนสร้าง	๕,๐๐๐ องค์ ยังไม่มีเลียนแบบ

พร้อมกันนี้ ท่านพระครูวินัยธร (ชินเทพ) ยังได้นำพระเครื่องชุดเก่าสร้างสมัยครั้งแจกในงานพระราชทานเพลิง พระมหารัชมังคลาจารย์ อดีตเจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์ (เกาะ) โดย

ท่านเป็นผู้สร้างผงต่าง ๆ และว่าน อีกทั้งผงพระกรุวัดใหม่อมตรส ผสม พร้อมกันนั้นยังได้บรรจุเส้นพระเกศาของท่านเจ้าคุณมหารัชมังคลาจารย์อีกด้วย พระชุดดังกล่าวได้นำเข้าพิธีจำนวน ๒,๐๐๐ องค์ และได้มอบถวายให้ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกไว้เป็นอนุสรณ์อีก ๑ องค์ เนื่องจากพระชุดนี้สร้างจำนวนน้อย และได้ให้สโมสรวิปัสสนาที่จังหวัดระยอง ปัจจุบันพระชุดดังกล่าวได้หมดลง สำหรับพิมพ์พระดังกล่าวเรียกว่า พระมงคลมหาลาภ (นาคปรก)

พระมงคลมหาลาภ (นาคปรก)

ลักษณะ สี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๑.๗ ซม. สูง ๒.๘ ซม.

พุทธลักษณะ เป็นรูปพระพุทธเจ้าอยู่ในอิริยาบถปางสมาธิ มีพระยานาค ๗ เศียรแผ่พังพานบังพระวรกาย ทรงประทับอยู่เหนือขดนาคเป็นพุทธบัลลังก์ ๓ ชั้น มีซุ้มโค้งแบบพิมพ์สมเด็จ

ด้านหลัง เป็นเครื่องหมายยันต์ตัว "เฑาะ" ภายใต้ยันต์จะเป็นอักษรไทยจารึก "อะ อุ มะ" ล่างสุดเป็นอักษรย่อชื่อ "มหารัชมังคลาจารย์"

ลักษณะเนื้อ สีน้ำตาลแก่ คล้ายน้ำผึ้งค้างปี องค์พระจะมีเส้นพระเกศาทั้งหน้าและหลัง ภายในเนื้อจะเห็นทองคำเปลวโดยทั่วไป ขอบองค์พระจะเป็นแบบตัดในบล๊อก

สำหรับพิมพ์นี้ยังไม่มีของเลียนแบบ ฉะนั้นถ้าท่านที่ใดจะมีพระเครื่องชุดของพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก) ไว้ ก็น่าจะหาไว้บูชาได้โดยไม่ยากเกี่ยวกับการดู

พระเครื่อง น. ๓ (คณะ น. ๓ สร้าง)

สร้างโดยพระครูบัญญาภรณ์ (มหาอำพันธ์)

วัดเทพศิรินทราวาส

พระเครื่องชุดนี้จัดสร้างและสวดอธิษฐานจิตโดยท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ณ พระอุโบสถ วัดเทพศิรินทราวาส หลังจากที่ท่านได้เสร็จกิจทำวัตรเช้าเป็นที่

เรียบร้อย โดยท่านพระครูปัญญาภรณ์ คณะ น. ๓ เนื่องในวโรกาสที่ท่านพระมหาอำพันธ์ ได้รับสมณศักดิ์ว่าที่พระครูปัญญาภรณ์ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ในปี ๒๕๑๐ มีหลานชายของท่านพระครู ฯ เป็นผู้ดำเนินงานจัดสร้างพระเครื่อง โดยมอบหมายให้ท่านพระครูวินัยธร (ชินเทพ) วัดสัมพันธวงศ์ (เกาะ) เป็นผู้จัดพิมพ์ถวาย ท่านพระครูปัญญาภรณ์ก็ได้จัดใส่ถาด มอบถวายให้ท่านเจ้าคุณ ธมฺมวิตกฺโก ช่วยสวดแผ่เมตตาให้ประมาณ ๑๕ นาทีเศษ แล้วจึงได้จัดมอบให้แก่คณะศิษย์ที่ได้มาแสดงมุทิตาจิตในครั้งนั้น สำหรับพระพิมพ์แรกนี้ ท่านได้จัดสร้างจากส่วนผสมผงต่าง ๆ จากผงเกสรดอกไม้บูชาพระ ผงว่าน ๑๐๘ ผงเก่ากรุวัดใหม่อมตรส โดยเฉพาะพระทุกองค์จะเคลือบด้วยแล็คเกอร์ เท่าที่ทราบปัจจุบันพระพิมพ์นี้หายากมากพิมพ์หนึ่ง คือ

สมเด็จคะแนนกลาง

ลักษณะ	แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า กรอบกระจก ขนาดกว้าง ๑.๘ ซม. สูง ๒.๘ ซม.
พุทธลักษณะ	เป็นรูปพระพุทธเจ้าในอิริยาบถในปางสมาธิ บนฐาน ๓ ชั้น
พระพักตร์	กลม
พระเกตุ	ยาวจดซุ้ม
พระอุระ	นูนแบบอกครุฑ
พระอังสา	ข้างขวาต่ำกว่าข้างซ้ายเล็กน้อย
พระหัตถ์	ข้างขวาเส้นใหญ่ตรง ข้างซ้ายโค้งเล็กน้อยและเป็นเส้นเล็กบางกว่า
พระเพลา	ทั้งสองแบบเมล็ดงา แต่ใหญ่กว่า
ฐาน	๓ ชั้น กลมเป็นเส้นแบบก้านไม้ขีด
กรอบซุ้ม	โค้ง อยู่ภายนอกองค์พระ
ด้านหลัง	เป็นสัญลักษณ์เครื่องหมายยันต์ตัว "เฑาะ" ภายใต้ยันต์จะมีอักษรไทยจารึกว่า "อะ อุ มะ" ล่างสุดเป็นอักษรไทยชื่อฉายาของท่านพระครูปัญญาภรณ์ว่า "อาภาโณ"
ลักษณะ	สีน้ำตาลแก่ แบบน้ำผึ้งค้างปี ทุกองค์จะดูมัน เนื่องจากเคลือบด้วยแล็คเกอร์ และจะเห็นทองคำเปลวปรากฏอยู่ตามเนื้อพระโดยทั่วไป

จำนวนสร้าง ๓,๐๐๐ องค์ ปัจจุบันหมด

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ท่านพระครูปัญญาภรณ์ได้จัดสร้างเหรียญขึ้นอีกหนึ่งรุ่น โดยจะไว้แจกเป็นที่ระลึก เนื่องจากท่านได้ช่วยจัดสร้างวัดที่ระยอง เฉพาะเหรียญชุดนี้เท่าที่ทราบก็หายากเต็มที ด้วยผู้รับส่วนมากจะเป็นลูกศิษย์ที่ท่านได้พิจารณาดูเป็นที่เชื่อว่าจะไม่นำพระของท่านไปในทางที่ผิด ผู้ที่ได้รับไปจึงหวงแหนมาก พระชุดนี้สร้างทั้งหมด ๓,๐๐๐ เหรียญ เป็นเนื้อทองแดงขัดสะอาด

เหรียญใบโพธิ์ น. ๓

ลักษณะ เป็นรูปใบโพธิ์เล็ก มีพระพุทธเจ้าทรงประทับ

วัดดง อ. เมือง จ. นครนายก

วัดดงเป็นวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากหมู่บ้านวัดดงนี้เป็นถิ่นฐานมาตุภูมิของขุนมณีไพรสณฑ์ (เจ้าพ่อขุนด่าน) สมัยนั้นพระเจ้าตากสินมหาราชครั้งเป็นพระยาวชิรปราการ ได้รู้จักกับปลัดจ่าง (ขุนมณีไพรสณฑ์) ผู้รักษาเมืองด่านนครนายก ต่อมาเมื่อกรุงศรีอยุธยาเกิดสงครามกับพม่าในปี พ.ศ. ๒๓๑๐ และเสียกรุง ฯ ให้แก่พม่าไป พระยาวชิรปราการจึงได้รวบรวมสมัครพรรคพวกตีฝ่าวงล้อมพม่าออกจากกรุงศรีอยุธยา เพื่อหวังจะกอบกู้เอกราชของชาติไทยในโอกาสต่อไป พร้อมกันนั้นก็ได้ชวนปลัดจ่าง (ขุนมณีไพรสณฑ์) เข้าร่วมขบวนการกอบกู้เอกราช หลังจากที่ได้ขับไล่พม่าออกจากเขตแดนไทยเป็นผลสำเร็จแล้ว เอกราชของชาติไทยก็ได้กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง พระเจ้าตากสินมหาราชจึงได้แต่งตั้งให้ปลัดจ่างเป็น ขุนมณีไพรสณฑ์ รักษาด่านเมืองนครนายกต่อมา แต่ชาวบ้านในแถบนั้นได้เรียกท่านว่า "เจ้าพ่อขุนด่าน" และเป็นที่เคารพนับถือของชาวนครนายกเป็นอันมาก เนื่องจากขุนมณีไพรสณฑ์ (เจ้าพ่อขุนด่าน) ท่านเก่งทางวิชาอาคมนัก เคยสร้างตะกรุดเนื้อชินสังวานรให้ทหารติดตัวออกศึกสงคราม ทหารเหล่านั้นมิได้ประสบอันตรายจากคมอาวุธของศัตรูเลย และของเหล่านี้ก็มีผู้ขุดพบได้ที่จังหวัดนครนายก ซึ่งผู้ที่ขุดได้ก็ได้นำมามอบถวายที่ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณไว้เป็นจำนวนมาก ถ้าท่านสนใจโปรดติดตามอ่านได้ในเรื่องพระเครื่องตระกูลของท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ ทางวัดดงเห็น

ความสำคัญของเรื่องที่ได้กล่าวมานี้ ดังนั้นในงานผูกพัทธสีมาวัดดง จึงได้สร้างเหรียญรูปเหมือนเจ้าพ่อขุนด่านไว้ให้แก่ประชาชนโดยท่านเจ้าคุณพระธรรมวรนายก เจ้าคณะจังหวัดนครนายก ซึ่งเป็นประธานจัดงานในครั้งนั้น ได้มีหนังสือขอความร่วมมือจากท่านเจ้าคุณ-อุดมสารโสภณ เมื่อครั้งยังเป็นพระครูอุดมคุณาทร วัดเทพศิรินทร์ ให้ท่านช่วยจัดสร้างเหรียญเจ้าพ่อขุนด่านขึ้น และช่วยนำถวายแด่พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺม-วิตกฺโก) สวดแผ่อธิษฐานจิตให้ พร้อมกับรูปเหมือนนวโลหะ รุ่น-๑๓ ในปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๒ แต่เหรียญชุดนี้ได้นำออกให้บูชาในงานต้นปี พ.ศ. ๒๕๑๓ เหรียญชุดนี้ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณได้มอบให้ร้านชโลกุลจัดพิมพ์ โดยมีอาจารย์เอี่ยม แห่งโรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวายเป็นผู้ควบคุมแม่พิมพ์ เมื่อเหรียญดังกล่าวทำพิธีเสร็จท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณจึงได้มอบถวายพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระธรรมวรนายกต่อไป ในงานผูกพัทธสีมาที่วัดดง อ. เมือง จ. นครนายก เริ่มงานในวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓ ในงานนี้ได้จัดพิธีพุทธาภิเษกเครื่องรางของขลังอีกหลายอย่างด้วยกัน แต่มีเฉพาะเหรียญเท่านั้นที่ให้ท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก) สวดให้พิเศษ เหรียญชุดนี้ได้สร้างทั้งหมด ๓ ชนิดด้วยกันคือ :—

๑. เนื้อนิเก้ล ๑,๕๐๐ เหรียญ

๒. ทองแดงขัดสะอาด ๑,๕๐๐ เหรียญ

๓. ทองเหลือง ๒,๐๐๐ เหรียญ

มีลักษณะเหรียญดังต่อไปนี้

เหรียญเจ้าพ่อขุนด่าน.....

ลักษณะ เป็นเหรียญรูปใบเสมา ส่วนบนกว้าง ๑.๗ ซม. สูง ๓.๑ ซม.

ด้านหน้า เป็นรูปจำลองเจ้าพ่อขุนด่าน ทรงเครื่องชุดนักรบเต็มยศ มือขวาถือดาบ มือซ้ายจับฝักดาบ ยืนตรงหันหน้าเฉลียงไปทางด้านซ้าย ยืนอยู่เหนือแท่นอาสนะ ใต้แท่นจารึกอักษรไทยว่า "เจ้าพ่อขุนด่าน" ขอบรอบนอกเป็นลายกนก ส่วนบนของขอบเหรียญมีลายกนกทั้งสองข้าง

ด้านหลัง เป็นรูปเหมือนครึ่งองค์ ท่านพระครูสาวกเมธาจารย์ (เทียม โชติปาลเถระ) อดีตเจ้าอาวาสวัดดง หันหน้าตรง ได้ลงมาจะเป็นอักษรไทยจารึกว่า "งานผูกพัทธสีมาวัดดง ๔ ก.พ. ๑๓

อ. เมือง จ. นครนายก" เฉพาะพิมพ์มีบางเหรียญลักษณะเป็นรอยเส้นพาดกลาง เนื่องจากแม่พิมพ์แตกส่วนของเลียนแบบยังไม่เคยพบ ปัจจุบันที่วัดดงหมด แต่พอจะแสวงหาได้ไม่ยากที่จังหวัดนครนายก

สมเด็จรุ่นสรงน้ำ วัดเทพศิรินทราวาส

จำเนียรกาลมาบรรจบครบ ๖ รอบ ของพระเดชพระคุณท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวรเถระ) ซึ่งสถิตอยู่ ณ พระอารามหลวง วัดเทพศิรินทราวาส ในปีพุทธศักราช ๒๔๘๗ โดยมีพระชนมายุครบ ๗๒ ปี ในวาระโอกาสนี้ พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระสาสนโสภณ (เอื้อน ชินทตฺโต) ซึ่งครั้งนั้นดำรงตำแหน่งเป็น พระราชกวี เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันได้ปรึกษาคณะศิษยานุศิษย์ เพื่อจัดงานสรงน้ำแสดงมุทิตาจิตถวายแด่องค์สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์พระอุปัชฌาย์ โดยมีท่านพระครูศีลขันธโสภณ (สนิท) ซึ่งครั้งนั้นยังเป็นพระครูสมุห์ ฐานานุกรมของพระเดชพระคุณท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ช่วยดำเนินงานในครั้งนั้น ได้ดำริสร้างพระผงสมเด็จ เรียกว่ารุ่นสรงน้ำ และเหรียญใบเสมา (หรือใบสาเก) เพื่อแจกเป็นของขวัญแก่สัทธิวิหาริกอันเตวาสิก สำหรับท่านที่เคารพเลื่อมใสศรัทธาต่อท่าน ๆ ที่ได้มาร่วมงานการกุศลฉลองพระชนมายุในครั้งนั้นเป็นจำนวนมาก สำหรับผงที่จะนำมาจัดสร้างในครั้งนั้น พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระสาสนโสภณ (เอื้อม ชินทตฺโต) พร้อมกับท่านเจ้าคุณศีลขันธโสภณ ได้จัดหาผงศักดิ์สิทธิ์จากสถานที่ต่าง ๆ นำมาผสม เช่น

๑. ผงสมเด็จวัดสามปลื้ม ๒ ฝาบาตรเต็ม
๒. ผงสมเด็จชำรุดจากเพดานโบสถ์วัดระฆัง
๓. ว่านไม้จันทน์แดง
๔. ว่านจันทน์หอม

ได้นำไปให้คุณหมอชิต นภาสรรพ เจ้าของยานัตถุ์หมอมี ใช้เครื่องบดให้ละเอียดแล้วนำไปผสมกับธาตุเดิมตามแบบฉบับการผสมพระพิมพ์ผง นอกจากนี้ยังได้รับความเมตตาจากพระเดชพระคุณท่านเจ้าประคุณพระพุทธโฆษาจารย์ ได้เมตตาลงอักขระโดยใช้ดินสอพองสำหรับเขียนในห้องพระ ตามแบบโบราณที่พระคณาจารย์ท่านได้ปฏิบัติกันมา แล้วลบใส่โถ

ไว้ เมื่อเต็มท่านจะเรียกให้ไปรับผงมาผสม โดยมีน้ำมันตังอิ้วเป็นตัวประสาน อนึ่งพระชุดนี้ พระเดชพระคุณท่านเจ้าประคุณพระพุทธโฆษาจารย์ได้ประทานเมตตานำเส้นเกศามามอบให้บรรจุไว้ในองค์พระทุกองค์อีกด้วย เมื่อได้ฤกษ์ดี พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระสาสนโสภณ (เอื้อน ชินทตฺโต) ได้นำผงและแม่พิมพ์มอบถวายให้พระเดชพระคุณเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ กดแม่พิมพ์ด้วยมือของท่านเองเป็นปฐมฤกษ์ สำหรับพระชุดดังกล่าวได้มีพระภิกษุสามเณรภายในวัดเทพศิรินทร์ ฯ พร้อมใจกันช่วยพิมพ์ มีบล็อกทั้งหมด ๑๐ บล็อก โดยพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระธรรมไตรโลกาจารย์ (นิรันดร์) เป็นผู้ออกแบบและยันต์ เนื่องจากการเขียนหนังสือหวัดของพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระธรรมไตรโลกาจารย์ จึงทำให้ช่างแกะอักขระขอมเป็นตัวแบบภาษาอังกฤษ พระพิมพ์ดังกล่าวได้จำลองพิมพ์จากพระพุทธสิหิงค์ เนื่องจากเป็นพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์ในจังหวัดชลบุรี และพระเดชพระคุณเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ ก็มีชาติมาตุภูมิอยู่ที่จังหวัดชลบุรีเดิมนั่นเอง แต่เนื่องจากประชาชนที่ได้รับเรียกติดปากกันว่า "สมเด็จรุ่นสรงน้ำ" จึงเป็นอันรู้จักกันว่าเป็นลักษณะอย่างไร เมื่อพระชุดดังกล่าวจัดสร้างเสร็จก็ได้นำมาทำพิธีปลุกเสก ณ พระอุโบสถวัดเทพศิรินทราวาส โดยได้อาราธนาพระคณาจารย์มาร่วมพิธีในครั้งนี้ ในคราวนี้ท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก) ได้แสดงความกตัญญูวตเวทีต่อท่านเจ้าคุณสมเด็จ ฯ ซึ่งเป็นพระอุปัชฌาย์ ได้เข้าปลุกเสกเป็นครั้งแรก ปรากฏว่าในการปลุกเสกครั้งนั้น ท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก) ได้สวดบริกรรมเป็นเวลาเนิ่นนานเป็นพิเศษ พระชุดดังกล่าวมีลักษณะดังนี้

เหรียญรูปใบเสมา (ใบสาเก).....

ลักษณะ — แบบใบเสมาคล้ายใบสาเก ขนาดกว้างวัดจากส่วนระหว่างข้างเศียร ลักษณะรูปเหมือนเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ หันข้างไปทางซ้ายของเหรียญจะเห็นพระพักตร์ พระขนง พระนาสิก พระเนตร พระโอษฐ์ พระกรรณ และริ้วจีวรคมเด่นชัด บอกถึงความประณีตของช่างแกะแม่พิมพ์ด้านบนจะเป็นเครื่องหมายยันต์ "ภควัม" ส่วนล่างจะจารึกพระนามว่า "สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์"

ด้านหลัง — เป็นรูปพระพุทธรูปทรงประทับอยู่ในเรือนแก้ว แบบเปลวไฟ เฉพาะพระชุดนี้ สร้างด้วยโลหะทองแดงรมดำ ไม่ทราบจำนวน

แน่ชัด และเท่าที่ทราบคือ ทุก ๆ บีทางวัดจะจัดสร้างขึ้น โดยใช้แม่พิมพ์เดิมจำนวนประมาณ ๒,๐๐๐ เหรียญ แจกเนื่องในวันคล้ายวันมรณภาพของท่านเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ

สมเด็จผง "รุ่นสรงน้ำ".....

ลักษณะ เป็นแบบสามเหลี่ยมคล้ายใบหอก เป็นรูปพระพุทธรูปอยู่ในอิริยาบถนั่งขัดสมาธิ สถิตอยู่เหนืออาสนะฐานบัวคว่ำบัวหงายภายในเรือนแก้ว มีลักษณะลายกนก

ด้านหลัง เป็นแบบพิมพ์เครื่องหมายยันต์ "ภควัม" มีอักขระภาษาขอมถอดเป็นภาษาไทยอ่านว่า "อะ" แต่เขียนเพี้ยนไปแบบภาษาอังกฤษเป็นตัว "H" กลางเป็นตัว "อุ" ถัดไปเป็น "มะ" ซึ่งดูคล้ายตัว "ษ" ข้างล่างเป็นพระนามย่อว่า "พ.ฆ.อ." ของท่านเจ้าคุณสมเด็จพุทธโฆษาจารย์นั่นเอง

เนื้อ เป็นสีเนื้อขาวอมเหลือง เนื้อแห้งแกร่งเบา จะปรากฏมีคราบสีน้ำตาลอ่อนอยู่ตามผิวเนื้อ ทั้งด้านหน้าและด้านหลังทั่วไป เนื่องจากพระรุ่นนี้ท่านได้นำองค์พระลงชุบน้ำยางย้อมแห (ลูกมะพลับ) บางองค์จะดูมีสีชมพูอ่อน ๆ ส่วนมากจะดูแตกลายงา

จำนวนสร้าง มีสองชนิด คือ ๑. แบบหน้าเดียว ๓๐,๐๐๐ องค์

๒. แบบสองหน้าเรียกว่าคะแนนมี ๕๐๐ องค์

สำหรับพิมพ์คะแนนพิมพ์ยาก และมีผู้พิมพ์ได้เพียงท่านเดียว คือ ท่านเจ้าคุณศีลขันธโสภณ เป็นผู้พิมพ์เอง

สำหรับของเลียนแบบ (เทียม) พุทธลักษณะไม่ชัดเจน เนื่องจากการถอดแม่พิมพ์และเนื้อจะดูหนึกนุ่ม คล้ายสมเด็จของเก่า เส้นพระเกศาจะปรากฏเป็นเส้นเล็กสีดำ แต่ของจริงเส้นพระเกศาของท่านจะเส้นใหญ่ สีน้ำตาลปนแดง ภายในเส้นพระเกศาจะปรากฏคล้ายเส้นเลือด

ต่อมาด้วยบารมีของผู้สร้างมีเจตนาอันบริสุทธิ์ จึงเกิดพุทธานุภาพ ปรากฏความศักดิ์สิทธิ์ขจรขจายไปทั่ว และเป็นที่นิยมทั่ว

ไปทุกสารทิศ ไม่ว่าพระพิมพ์นี้จะตกไปอยู่ ณ ที่ใดก็มีผู้ใคร่ใฝ่หา โดยเฉพาะในเขตจังหวัดชลบุรี อันเป็นชาติภูมิแห่งท่านเจ้าคุณสมเด็จ ฯ ด้วยแล้วต่างก็หวงแหนยิ่งนัก และด้วยพุทธานุภาพเป็นที่รู้จักกันมาก ก็ยิ่งทำให้พระชุดนี้หายากยิ่งกว่าเพชรพลอยเสียอีก

อนึ่งในพิธีปลุกเสกสมเด็จรุ่นสรงน้ำ ในคราวนั้น ทางวัดเขาบางทราย ชลบุรี ซึ่งเป็นวัดที่ท่านเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ อยู่เดิม คณะศิษยานุศิษย์ได้จัดสร้างเหรียญขึ้นจำนวนหนึ่ง ได้นำมาเข้าพิธีพร้อมกัน และจัดมอบถวายแด่ท่านเจ้าคุณสมเด็จ ฯ ไว้แจกแก่สาธุชนที่ได้ไปนมัสการ แสดงมุทิตาจิตต่อท่านในครั้งนั้น ลักษณะของเหรียญดังกล่าวมีดังนี้:-

เหรียญ พ.ฆ.อ. รุ่นแรก.....

ลักษณะ กลมรีคล้ายรูปไข่ กว้าง ๒ ซม. สูง ๒.๖ ซม. สร้างด้วยเนื้อโลหะทองแดงรมดำ เงิน และทองคำ แต่ไม่ทราบจำนวนแน่นอน

ด้านหน้า เป็นรูปเหมือนครึ่งองค์ของท่านเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ หันข้าง เห็นพระพักตร์ทั้งสองข้าง พระพักตร์ย่นบอกถึงความชราภาพ พระขนงทั้งสองข้างขมวดเข้าหากัน ลืมพระเนตรทั้งสองข้าง พระนาสิกโด่งคม

พระโอษฐ์ เม้ม จนเห็นพระกำโบลทั้งสองข้างตอบ ใต้พระโอษฐ์ด้านขวาจะเห็นเส้นริ้ว ๒ เส้น

พระหนุ มน

พระกรรณ กางใหญ่

พระศอ นูนเด่น พาดสังฆาฏิ ใต้องค์ท่านติดขอบเหรียญชั้นล่าง จะจารึกอักษรไทยย่อเป็นพระนามของท่านเจ้าคุณสมเด็จ ฯ ว่า "พ.ฆ.อ."

ด้านหลัง เป็นรูปใบเสมา ฐานล่างซึ่งรองรับเป็นแบบโต๊ะหมู่ชาสิงห์ เหนืออาสนะจะมีลายกนกปลายแหลมขึ้นเหมือนใบโพธิ ระหว่างกลางจะมีเครื่องหมายยันต์ "ภควัม" ลักษณะตัวอักษรของยันต์เป็นแบบเดียวกับสมเด็จรุ่นสรงน้ำ ชนิดผง ยอดใบเสมาจะเป็นรูปองค์ภควัมปติหรือบีตตา เป็นเครื่องสัญลักษณ์ประจำจังหวัดชลบุรี

ตรงปลายกนกชั้นบน เส้นซ้ายมือระหว่างจุดลูกน้ำจะมีปลายแตกออกแบบหางปลา

ตำหนิด้านหน้า ตัว "พ" จะมีเส้นซ้อนตรงหางตัว "พ" ตรงหางตัว "ฆ" ก็มีเส้นขีดเล็ก ๓ เส้นอยู่บนหางตัว "ฆ" และตรงหางตัว "อ" มีขีดเล็กลักษณะคล้ายกับแกะบล็อกพลาด

ตำหนิด้านหลัง ตรงตัว "H" ตัวล่างสุด หางตัว "H" ยาวจดติดกับยันต์องค์พระ

ของเลียนแบบอาจจะมีบ้าง เนื่องจากเหรียญรุ่นนี้จัดว่าอยู่ในความนิยมของชาวจังหวัดชลบุรีเช่นกัน ฉะนั้นขอให้ท่านได้พิจารณาดูตำหนิ ตามภาพที่ได้ขยายให้ดู

พระผงสมเด็จ "รุ่นเกาหลี".....

ในปีพุทธศักราช ๒๔๙๒ ประเทศไทยได้เข้าร่วมสงครามเกาหลีในฐานะพันธมิตรของประเทศสาธารณรัฐเกาหลีใต้ เพื่อป้องกันการรุกรานของเกาหลีเหนือ โดยมีพระองค์เจ้าเฉลิมพลฑิฆัมพร ทรงร่วมเสด็จไปในครั้งนั้น ได้เข้ากราบเรียนพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระสาสนโสภณ (เอื้อน ชินทตฺโต) ท่านเจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทร์ฯ องค์ปัจจุบัน เพื่อขอพระสมเด็จรุ่นสรงน้ำ นำไปแจกจ่ายแก่ทหารหาญที่จะเดินทางไปสู่สมรภูมิเกาหลี จะได้เป็นเครื่องสักการะ และเป็นเกราะคุ้มครองป้องกันภยันตรายแก่ทหารหาญเหล่านั้น แต่ปรากฏว่าพระผงสมเด็จดังกล่าวได้หมดเสียแล้ว พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระสาสนโสภณ จึงได้เข้ากราบเรียนท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ ขออนุญาตจัดสร้างขึ้นใหม่ โดยใช้มวลสารและสิ่งผสมของเดิมที่ยังพอมีเหลือจากการสร้างพระชุดแรก ได้นำมาสร้างขึ้นมีจำนวนทั้งหมด ๘๐๐ องค์ แต่มิได้บรรจุเส้นพระเกศา จะมีปะปนอยู่บ้างก็จำนวนเล็กน้อยในผงชุดเก่า

พระผงสมเด็จที่สร้างขึ้นในครั้งนั้น จึงขนานนามว่า "รุ่นเกาหลี" เฉพาะพระชุดดังกล่าวได้รับการปลุกเสกเดี่ยว คือได้อาราธนาพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณนรรัตนฯ (ธมฺมวิตกฺโก) มาร่วมสวดแผ่พุทธคุณให้ ในพระอุโบสถวัดเทพศิรินทร์ฯ โดยท่านได้นั่งบนธรรมาสน์ชิดเสาพระอุโบสถ หันหน้าไปในทางทิศเหนือ ถึงเวลา ๔ ทุ่มเศษ จึงเสร็จพิธี พร้อมกันนั้นก็ได้มอบให้พระองค์เจ้าเฉลิมพลฑิฆัมพร นำไปแจกจ่ายต่อไป ปรากฏตามกิตติศัพท์ว่า พระผงสมเด็จ "รุ่นเกาหลี" มีพุทธปาฏิหาริย์โด่งดังไปทั่ว คุ้มครองป้องกันภยันตรายให้กับทหารเกาหลีรุ่นนั้น กลับคืนสู่มาตุภูมิได้โดยสวัสดิภาพทุกคน สำพรับพระพุทธลักษณะพระสมเด็จรุ่นนี้ จะไม่อธิบายอีก เพราะเป็นพิมพ์เดียวกันกับสมเด็จรุ่นสรงน้ำ

แต่ผิดกันก็เฉพาะสีเนื้อพระเท่านั้น คือพระชุดนี้เนื้อจะออกขาวอมเหลือง ไม่ออกสีชมพู เนื่องจากไม่ได้ย้อมด้วย (ลูกพลับ) และมีเส้นพระเกศาเฉพาะบางองค์เท่านั้น สำหรับของเลียนแบบมีมากมาย ขอให้ท่านศึกษาดูของจริงก่อนแล้วจะเข้าใจดี

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ ท่านเจ้าคุณพระสาสนโสภณ (เอื้อน ชินทตฺโต) เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน ซึ่งครั้งนั้นยังเป็นพระราชกวี ได้มีหนังสือไปเชิญตัวหลวงภูมินาถสนิทไปพบเพื่อปรึกษาเรื่องงานพระราชทานเพลิงศพท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวรเถระ) ซึ่งอดีตเคยเป็นพระอุปัชฌาย์ของท่านหลวงภูมินาถสนิท เมื่อครั้งได้อุปสมบทที่วัดเทพศิรินทราวาส ในปี ๒๔๖๙ เพื่ออุทิศถวายเป็นพระราชกุศล สนองพระมหากรุณาธิคุณแด่ล้นเกล้าพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ โดยมีท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์เป็นพระอุปัชฌาย์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นพระสาสนโสภณอยู่ และมีท่านเจ้าคุณพระสาสนโสภณ ซึ่งขณะนั้นยังเป็นพระมหาเอื้อน ชินทตฺโต เป็นพระกรรมวาจาจารย์ คุณหลวงได้บวชเป็นเวลา ๒ พรรษา และในระหว่างที่ท่านอุปสมบทนั้น ท่านเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับท่านอาจารย์มาก ฉะนั้นเรื่องต่าง ๆ ท่านก็รู้เสมอ ไม่ว่าในด้านวิชาความรู้ก็ดี และสิ่งที่ถูกที่ควรแก่สมณเพศก็ดี ท่านอาจารย์ก็ได้ให้ความเมตตาต่อคุณหลวงเสมอมา ฉะนั้นเมื่อการที่ท่านอาจารย์จะจัดงานพิธีพระราชทานเพลิงศพ ในคราวนั้นท่านเจ้าคุณพระสาสนโสภณ จึงได้เชิญลูกศิษย์ลูกหาของท่านมาประชุมพร้อมกันเป็นพิเศษ โดยคณะศิษยานุศิษย์ได้มีมติในที่ประชุมพร้อมกันที่คิดจะจัดสร้างของที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพในคราวนั้น เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ผู้ที่มาร่วมงานสมกับพุทธภาษิตบทหนึ่งว่า "นิมิตฺตํ สาธุรูปานํ กตญฺญุกตเวทิตา" "ความกตัญญูกตเวที เป็นเครื่องหมายของคนดี" เมื่อเป็นอันตกลงในที่ประชุม จึงพร้อมใจกันมอบหมายให้คุณหลวงภูมินาถสนิท เป็นแม่งานในคราวนั้น โดยจัดสร้างของที่ระลึก ๖ อย่างด้วยกัน คือ

๑. พระกริ่งสมเด็จองค์ใหญ่
๒. พระกริ่งสมเด็จองค์น้อย
๓. เหรียญ พ.ฆ.อ.
๔. ขันน้ำมนต์ "พ.ฆ.อ."
๕. เหรียญติดอกเสื้อรูปพระพุทธชินราช
๖. แหวนมงคล ๙

ยังมีวัดต่าง ๆ จัดสร้างมาร่วมพิธีอีกเป็นจำนวนมาก ในคราวนั้น จนข้าพเจ้าไม่สามารถนำมาลงให้ละเอียดได้ ฉะนั้นจึงจะขอเล่าเฉพาะที่ทราบแน่ชัดจริง ๆ สำหรับพุทธลักษณะพิมพ์ต่าง ๆ มีดังนี้

๑. พระกรึงสมเด็จใหญ่.....

พุทธลักษณะ	เป็นแบบลอยองค์ ทรงอิริยาบถแบบปางมารวิชัย บนอาสนะฐานดอกบัวคว่ำบัวหงาย
พระพักตร์	กลมคล้ายผลมะตูม เม็ดพระศก พระขนง พระเนตร พระนาสิก ไม่ชัดเจนลบเลือน
พระโอษฐ์	เรียบ
พระกรรณ	ทั้งสองข้างปรากฏบาง ๆ
ผ้าสังฆาฏิ	เป็นรอยขีดยาวจดดอกบัว
พระหัตถ์	ข้างขวาวางอยู่บนพระชานุ นิ้วพระหัตถ์เรียบติดกัน พระหัตถ์ข้างซ้ายวางหงายซ้อนอยู่เหนือพระเพลา มีดอกบัวอยู่บนพระหัตถ์ซ้าย
ด้านหลัง	จะเห็นไรพระศกเลือนราง ผ้าสังฆาฏิยาวจดฐานชั้นล่าง เป็นลักษณะแบบผืนผ้าพาดใหญ่ ฐานล่างเป็นเส้นจมพาด ๒ เส้น ตรงกลางมีใบโพธิ คล้ายเปลวเทียน ส่วนใบโพธิจารึกตัวจมด้วยอักขระขอมเป็นตัว "อุณาโลม" กันบรรจุชนวนกรึง เรียบไม่มีรอยประกบอุดแบบที่เห็นโดยทั่วไป เนื่องจากพระชุดนี้ไม่ค่อยงดงาม จึงไม่ค่อยมีผู้นิยม สร้างด้วยโลหะทองเหลืองรมดำ ไม่ทราบจำนวนที่สร้าง

๒. กรึงสมเด็จองค์น้อย.....

พุทธลักษณะ	เป็นแบบ องค์พระปางมารวิชัย ประทับบนอาสนะฐานดอกบัวคว่ำ บัวหงาย
พระพักตร์	กลมคล้ายผลมะตูม เม็ดพระศก พระขนง พระเนตร พระนาสิก ไม่ชัดเจนแบบกรึงใหญ่

พระหัตถ์	ข้างขวาวางคว่ำอยู่บนพระชานุ พระหัตถ์ข้างซ้ายวางหงายซ้อนอยู่เหนือพระเพลา ทรงถือคณโฑอยู่บนพระหัตถ์
ฐาน	ดอกบัวไม่ชัดเจน
	สำหรับพระกรึงองค์น้อย ไม่ค่อยมีผู้นิยม และไม่งดงามจึงไม่เป็นที่แสวงหาของประชาชน ด้วยเหตุนี้กระมังของปลอมก็เลยไม่ปรากฏ แต่เข้าใจว่าคงในไม่ช้าก็อาจจะมีมือผีก็เป็นได้

๓. เหรียญ พ.ฆ.อ. .....

ลักษณะ	กลมรีคล้ายรูปไข่ กว้าง ๒ ซม. สูง ๒.๗ ซม.
ด้านหน้า	เป็นรูปเหมือนของท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ หันพระพักตร์ไปทางด้านซ้าย
พระเศียร	จะเห็นไรพระศกบนพระเศียร
พระนลาฏ	ย่นเป็นริ้ว ๓ ริ้ว บ่งถึงความชราภาพ
พระขนง	เส้นใหญ่ทั้งข้างซ้ายและข้างขวา
พระนาสิก	โด่ง
พระโอษฐ์	เม้มเข้าหากันจนเห็นพระกำโบลทั้งสองดอบ
พระหนุ	ตัดบ้าน
พระกรรณ	กางใหญ่ ด้านข้างจะมีรอยขีดเล็ก ซึ่งเป็นตำหนิที่เกิดในพิมพ์
พระศอ	ขอบข้าง ๆ จะเห็นเป็นเส้นนูนออกมา ระหว่างจากพระศอไปหาพระรากขวัญปรากฏบาง ๆ จะแลเห็นไรเส้นบาง ๆ
ริ้วจีวร	คมเด่นชัดเจน
ผ้าสังฆาฏิ	พาดระหว่างด้านบน จะแลเห็นเป็นเส้นเล็ก ๒ เส้นชนกัน ด้านล่างติดขอบเหรียญเป็นอักษรไทย พระนามย่อของท่านเจ้าประคุณสมเด็จว่า " พ.ฆ.อ."
ด้านหลัง	เป็นเครื่องหมายยันต์แบบเดียวกับเหรียญ พ.ฆ.อ. รุ่นแรก คือ แบบใบเสมา ฐานล่างเป็นแบบขาสิงห์ ข้างบนตรงกลางในระหว่างสีเหลี่ยมแบบใบโพธิ์ จะมีพระพุทธรูปนั่งขัดสมาธิ เศียรโล้น เส้นสังฆาฏินูนเด่น ภายในเป็นเครื่องหมายยันต์ "ภควัม"

อักษรเขียนแบบตัวภาษาอังกฤษ ด้านซ้ายของยันต์ตรงกลาง จะมีเส้นแทงทะลุจดหัวตัว "อุ" หางตัว "พุ" ยาวลงไปทะลุเส้นของยันต์ ตรงระหว่างลายกนกด้านใน ปลายยาวจดองค์พระ

จำนวนสร้าง มี ๓ เนื้อ คือ ๑. ทองคำ ๒. เงิน ๓. ทองแดงรมดำ ไม่ทราบจำนวนแน่ชัด

ตำหนิด้านหน้า ตรงเส้นกลางตัว "พ" จะมีเส้นตรงยาวเฉลียง เป็นเส้นยาวประมาณ ๓ มม. และตัว "อ" ส่วนบนข้างขวาจะมีจุดกลมเล็กติดอยู่ตรงขอบตัว "อ" ด้านข้างขวาของตัว "อ" จะมีขีดเล็ก ๒ ขีด แทงทะลุออกมา ข้างใต้จะเป็นเส้นซ้อนกัน

ของเลียนแบบยังไม่ค่อยพบ เนื่องจากไม่ค่อยมีผู้นิยมด้วยถือว่าท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ ท่านมรณภาพไปแล้ว

๔. เหรียญพระพุทธชินราช ชนิดติดเสื้อ

ลักษณะ เป็นรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว กว้าง ๑ ซม. สูง ๑.๖ ซม. สร้างจากโลหะเงินกาไหล่ทอง ที่ห่วงจะมีขอสำหรับติดคอเสื้อหรือติดย่ามก็ได้

พุทธลักษณะ เป็นรูปพระพุทธชินราช ทรงประทับอยู่เหนืออาสนะบัวคว่ำบัวหงาย

ด้านหลัง เป็นรูปจำลองท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ มีเฉพาะพระเศียรเท่านั้น ตรงกลางจะมีลักษณะเป็นแบบยันต์ โดยถือเอาส่วนพระเศียรเป็นส่วนบนของ "ภควัม" เหนือพระเศียรจะมีตัวอุณาโลม ตรงกลางองค์จะมีอักขระขอมว่า "อะ อุ มะ" ล่างสุดเป็นพระนามย่อว่า "พ.ฆ.อ." สำหรับเหรียญนี้ทางคณะกรรมการจัดงานสร้างไว้มอบให้เป็นที่ระลึกสำหรับผู้มาร่วมในงานครั้งนี้

๕. ขันน้ำมนต์ "พ.ฆ.อ." ขันมงคลสมเด็จ .....

ลักษณะ ภายนอกมีเครื่องหมายรูปพระ "ภควัม" และรูปมงคล ๘ ประการ ภายในมีอักขระยันต์พระพุทธคุณมงกุฎพระเจ้า ประกอบด้วย

ยันต์พระฉิมพลี รวมเป็นยันต์ยอดเสน่ห์มหานิยม พร้อมด้วยลาภสักการะอันอุดม เป็นมงคลอย่างสูงอยู่ในตัว ภายนอกมีรูปองค์พระ ๕ พระองค์ล้อมรอบอยู่ เป็นพระเจ้า ๕ พระองค์ สำหรับขันชุดนี้ สร้างจากโลหะทองเหลืองผสมทองแดง

๖. แหวนมงคล ๙ (เข็มมงคล ๙) .....

ได้ใช้โลหะที่หล่อเหลือจากการหล่อขันน้ำมนต์ มาสร้างเป็นแหวนมงคล ๙ ให้ใช้ได้ทั้งสองอย่าง คือ

๑. ใช้เป็นเข็มดิดไท ในขณะที่เป็นแท่งยาว

๒. ทำเป็นแหวน โดยแกะเอาเข็มสำหรับกลัดออกแล้วม้วนเป็นวงแหวนแทน

ลักษณะ เป็นห่วงกลมนูน ๙ ห่วงเรียงกัน บนรูปแหวนทั้งสองข้างห่วงเป็นองค์พระ "ภควัม" ภายในห่วงจะมีอักขระตัวจมตัวละห่วง ถอดเป็นภาษาไทยว่า "อะ สัง วิ สุ โล ปุ สะ พุ ภะ" อักขระทั้ง ๙ นี้หมายถึงหัวใจ "อิติปิโส รัตนมาลา" ด้านในเป็นอักขระตัวตอกว่า "มะ" กลางเป็นตัว "อะ" ล้อมรอบด้วยตัว "อุ" ทั้ง ๔ ด้าน

สำหรับแหวนชุดนี้ทางคณะกรรมการได้จัดมอบถวาย ให้ท่านเจ้าคุณพระสาสนโสภณ (เอื้อน ชินทตฺโต) ซึ่งขณะนั้นเป็นพระราชกวี โดยท่านจะนำไปแจกจ่ายแก่คณะศิษย์ สุดแท้แต่พระเดชพระคุณท่านจะเห็นควร

อนึ่ง สำหรับโลหะต่าง ๆ ที่นำมาประกอบพิธีหล่อสร้างพระกริ่งและขันน้ำมนต์นี้ มีแผ่นยันต์ตะกรุดของพระเกจิอาจารย์ ๑๐๘ ครั้ง หล่อเหรียญและแหวนมงคลจากวัดราชบพิธฯ และยังมีชนวนกริ่งจากวัดต่าง ๆ ซึ่งคุณหลวงภูมินาถสนิทเป็นผู้รวบรวมไว้ดังนี้

๑. โลหะหล่อพระพุทธชินราชวัดสุทัศน์ ฯ

๒. ชนวนกริ่งวัดชนะสงคราม

๓. ชนวนกรึงวัดราชบพิธ ฯ

๔. ชนวนกรึง นะมงคลบัตตลอด ของหลวงพ่อแฉ่ง (วัดบางพัง)

๕. ชนวนกรึงวัดราชาธิวาส

๖. ชนวนกรึงวัดบรมนิวาส

๗. ชนวนกรึงวัดดอน

๘. ชนวนกรึงภาณุ ฯ วัดบวรนิเวศ ฯ

๙. แผ่นทองรวมหล่อยันต์ของพระอาจารย์ ทั่วราช-อาณาจักร ๓๖๐ องค์ ที่มาอบรมที่วัดสามพระยา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔

๑๐. แผ่นโลหะลงอักขระ ๗ ตำนาน ๑๒ ตำนาน อาทิตย-ปริยายสูตร และ อานัตตลักขณสูตร

๑๑. แผ่นดวงชะตาของสมเด็จพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งสาม ปางสามกษัตริย์ คือ เงิน ทอง นาก เป็นดวงประสูติ ตรัสรู้ ปรินิพพาน

๑๒. แผ่นโลหะยันต์ของหลวงพ่อเจ้าคุณวัดใต้ กาญจนบุรี

๑๓. แผ่นยันต์โลหะ ของหลวงพ่อแช่ม (วัดตาก้อง)

๑๔. แผ่นยันต์หลวงพ่อพริ้ง (วัดบางปะกอก)

๑๕. แผ่นยันต์หลวงพ่อจาด (วัดบางกระเบา)

๑๖. แผ่นยันต์หลวงพ่อเหลือ (วัดสาวชะโงก)

๑๗. แผ่นยันต์หลวงพ่ออี๋ (วัดสัตหีบ)

๑๘. แผ่นยันต์หลวงพ่อจัน (วัดนางหนู)

๑๙. แผ่นยันต์ท่านเจ้าคุณพระมหาเมธังกูร (จังหวัดแพร่)

๒๐. แผ่นยันต์หลวงพ่อคง (วัดบางกระพ้อม)

๒๑. แผ่นยันต์ท่านเจ้าคุณพระพุทธวิหาร (วัดวงฆ้อง)

๒๒. แผ่นยันต์ท่านเจ้าคุณพระญาณไตรโลก (กำแพงเพชร)

๒๓. แผ่นยันต์ท่านเจ้าคุณพระวิเชียรโมฬี (กำแพงเพชร)

๒๔. แผ่นยันต์หลวงพ่อพระครูโสภณ (วัดสะพานสูง)

๒๕. แผ่นยันต์หลวงพ่อพระครูจู๋

๒๖. แผ่นยันต์ท่านเจ้าคุณพระเทพสิทธิ (วัดเลา)

๒๗. แผ่นยันต์หลวงพ่อขันธ์ (วัดนกกระจาบ)

๒๘. แผ่นยันต์หลวงพ่อดาบเพชร (วัดชนะสงคราม)

๒๙. แผ่นยันต์ท่านเจ้าคุณสุวรรณมุนี (เพชรบุรี)

๓๐. แผ่นยันต์หลวงพ่อหลิม (วัดทุ่ง)

๓๑. แผ่นยันต์หลวงพ่อครูบาศรีวิชัย (เชียงใหม่)

นอกจากนั้นยังประกอบด้วยแผ่นโลหะลงยันต์ ของพระอาจารย์อีก ๑๐๙ องค์ ดังมีรายนามดังนี้ :—

๑. สมเด็จพระสังฆราช

๒. สมเด็จพระวันรัตสังฆนายก

๓. สมเด็จพระมหาวีรวงศ์

๔. สมเด็จพระพุฒาจารย์

๕. ท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรม

๖. ท่านเจ้าคุณพระสาสนโสภณ

๗. ท่านเจ้าคุณพระธรรมวโรดม

๘. ท่านเจ้าคุณพระพรหมมุนี

๙. ท่านเจ้าคุณพระธรรมโกษาจารย์

๑๐. ท่านเจ้าคุณพระราชสุธี

๑๑. ท่านเจ้าคุณพระเทพโมลี

๑๒. ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์

๑๓. ท่านเจ้าคุณพระธรรมดิลก

๑๔. ท่านเจ้าคุณพระศรีธรรมมุนี

๑๕. ท่านเจ้าคุณพระธรรมปาโมกข์

๑๖. ท่านเจ้าคุณพระเทพเทวี

๑๗. ท่านเจ้าคุณพระราชเวที

๑๘. ท่านเจ้าคุณพระธรรมไตรโลกาจารย์

๑๙. ท่านเจ้าคุณพระมงคลเทพ

๒๐. ท่านเจ้าคุณพระมงคลทิพ

๒๑. ท่านเจ้าคุณพระภัทรมุนี

๒๒. ท่านเจ้าคุณพระภัทรมุขมุนี

๒๓. ท่านเจ้าคุณวิสุทธิสมโพธิ

๒๔. ท่านเจ้าคุณพระภาวนาโกศลเถระ (หลวงพ่อวัดปากน้ำภาษีเจริญ)

๒๕. ท่านเจ้าคุณพระภาวนาภิรามเถระ (หลวงพ่อสุข วัดระฆัง)

๒๖. ท่านเจ้าคุณพระปัญญาพิศาลเถระ

๒๗. ท่านเจ้าคุณจินดากรมุนี

๒๘. ท่านเจ้าคุณพระอมรโมลี

๒๙. ท่านเจ้าคุณกาแก้ว (นครศรีธรรมราช)

๓๐. ท่านเจ้าคุณพระพิศาลธรรมคุณ (เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี)

๓๑. ท่านเจ้าคุณวิสุทธิพงศ์มุนี

๓๒. ท่านเจ้าคุณพระพรหมจริยาจารย์

๓๓. ท่านเจ้าคุณพระธรรมรังสี

๓๔. ท่านเจ้าคุณพระญาณรักขิต

๓๕. พระครูอาคมสุนทร

๓๖. พระครูสรภัญญประกาศ (หลวงพ่อบุญชู วัดโปรดเกตุ)

๓๗. พระครูทักษิณานุกิจ (หลวงพ่อเงิน วัดดอนยายหอม)

๓๘. พระครูกัลยาณีวิสุทธิคุณ (วัดดอน)

๓๙. พระครูไพโรจน์ วุฒิคุณ (วัดโพธิ์นิมิตร)

๔๐. พระครูนอ (หลวงพ่อนอ วัดกลาง ท่าเรืออยุธยา)

๔๑. พระครูใบฎีกาบุญธรรม (วัดพระปฐมเจดีย์)

๔๒. พระครูไกรสรวิลาส (วัดสอนประดิษฐ์ ราชบุรี)
๔๓. พระครูใบฎีกาประหยัด (วัดสุทัศน์ ฯ)
๔๔. หลวงพ่อแฉ่ง (วัดบางพัง)
๔๕. พระอาจารย์ทองดี (วัดท่าเกวียน)
๔๖. พระครูวรเวทมุนี (หลวงพ่อเม้ียน วัดพระเชตุพน ฯ)
๔๗. หลวงพ่อทอง (วัดดอนสะท้อน ชุมพร)
๔๘. พระครูวิริยะกิตติ (หลวงปู่โต๊ะ วัดประดู่ฉิมพลี)
๔๙. พระปลัดแตงกวย (วัดประดู่ฉิมพลี)
๕๐. พระครูวิบูลย์ศรีขันธ์
๕๑. หลวงพ่อจง (วัดหน้าต่างนอก)
๕๒. พระอาจารย์สา (วัดเทพธิดา)
๕๓. พระครูสังฆรักษ์ (หรง วัดชนะสงคราม)
๕๔. พระอาจารย์เฮง (วัดบางพัง)
๕๕. พระอาจารย์รอด (วัดสามง่าม)
๕๖. พระอาจารย์เจียน (วัดพระเชตุพน)
๕๗. พระอาจารย์พิณ (วัดดาวดึง ฯ)
๕๘. พระอาจารย์เอิบ (วัดสุทธิวราราม)
๕๙. พระปลัดเส่ง (วัดกัลยานิมิตร)
๖๐. หลวงพ่อโอภาสี (บางมด)
๖๑. หลวงพ่อจันทร์ (วัดคลองระนง นครสวรรค์)
๖๒. พระอาจารย์ปริก (วัดราชคฤห์)
๖๓. พระมหาเปล่ง (วัดสุทธิวราราม)
๖๔. ท่านเจ้าคุณพระญาณ ฯ (พิษณุโลก)
๖๕. พระปลัดนวม (ชัยนาท)
๖๖. พระอาจารย์กลิ่น (วัดจักวรรดิ์)
๖๗. ท่านเจ้าคุณพระสังวรนุวงศ์เถระ (วัดราชสิตาราม)
๖๘. พระครูญาณสิทธิ์ (วัดราชสิตาราม)

๖๙. พระครูสังวรสมาธิวัฒน์ (วัดราชสิตาราม)
๗๐. พระอาจารย์บุ๋น (วัดราชสิตาราม)
๗๑. หลวงพ่อสำเนียง (วัดเวฬุสุขาราม)
๗๒. พระครูถิระ (วัดบ่าเลไลย์ สุพรรณบุรี)
๗๓. พระ น.ต. หลวงพิชิตชโลทร ร.น. (วัดสังข์กระจาย)
๗๔. พระครูสังฆวุฒาจารย์ (หลวงพ่อช่วง วัดบางแพรก)
๗๕. พระอุปัชฌาย์จื่อ (วัดศักดิ์ ท่าเรืออยุธยา)
๗๖. พระปลัดคลาย (วัดมะขามโพรง ท่าเรือ)
๗๗. หลวงพ่อขอด (วัดหนองแห้ว ท่าเรือ)
๗๘. พระอาจารย์ทองอยู่ (วัดเทวประสาท พิจิตร)
๗๙. หลวงพ่อพระครูรุ่ง (วัดท่ากระบือ)
๘๐. พระอาจารย์จันทร์ (วัดสำราญ ลพบุรี)
๘๑. พระอธิการวงศ์ (วัดศาลาลอย)
๘๒. พระครูไพจิตรวิหารคุณ (หลวงพ่อเทียม วัดกษัตรา อยุธยา)
๘๓. พระครูประภาษธรรมคุณ (วัดสามเรือน ท่าเรือ)
๘๔. พระมหาละออ (วัดสุวรรณ อยุธยา)
๘๕. พระปลัดเขียว (วัดวอกแต้ม เชียงใหม่)
๘๖. พระอาจารย์บุญมี (วัดท่าสต่อย เชียงใหม่)
๘๗. พระอธิการจอก วัดดง (อยุธยา)
๘๘. พระอาจารย์กมล (วัดสวนพลู)
๘๙. พระครูนิพัทธ ฯ (ระยอง)
๙๐. พระครูคณานุยุติวิจิตร (พัทลุง)
๙๑. พระครูวินัยธร (เฟื่อง วัดสัมพันธวงศ์ (เกาะ))
๙๒. พระอาจารย์นวล (วัดไก่เตี้ย)
๙๓. ท่านเจ้าคุณพระวิสุทธิเถระ (วัดอนงคาราม)
๙๔. พระครูปราโมทย์วิหารกิจ (วัดอนงคาราม)

๙๕. ท่านเจ้าคุณเมธาธรรมรส (วัดราชประดิษฐ์)

๙๖. พระมหาเผื่อน (วัดราชประดิษฐ์)

๙๗. ท่านเจ้าคุณ พระยานรรัตนราชมานิต (ธมฺมวิตกฺโก) (วัดเทพศิรินทร์ ฯ)

๙๘.

๙๙. พระอาจารย์สาย (วัดชัยชนะสงคราม)

๑๐๐. พระอาจารย์นุ้ย (วัดชัยชนะสงคราม)

๑๐๑. พระครูประสิทธิศีลคุณ (พิณ วัดอุบลวรรณาราม ราชบุรี)

๑๐๒. พระมหาธรรมเนียม (วัดไตรมิตร ฯ)

๑๐๓. พระมหาวาส (วัดปทุมวนาราม)

๑๐๔. ท่านเจ้าคุณพระสุธรรมธีรคุณ

๑๐๕. พระอาจารย์ที (พระหลวงตรุพรรคบริบาล วัดสวนพลู)

๑๐๖. หลวงพ่อบุญรอด (วัดโคกมะนาว เขมร)

๑๐๗. พระอาจารย์โชติกะ (พม่า วัดระฆัง ฯ)

๑๐๘. หลวงพ่อขอด (วัดตะโหมด รามัญ)

๑๐๙. พระครูกรุณาวิหารี (หลวงพ่อเผือก วัดกึงแก้ว)

ในพิธีนี้ได้มีการหล่อรูปสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวรเถระ) เท่าองค์จริง เพื่อประดิษฐ์ ณ ตำหนักวัดเทพศิรินทราวาส โดยมีกำหนดการดังนี้

ทำพิธีเมื่อวันเสาร์ที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๕ ตรงกับวันแรม ๕ ค่ำ เวลา ๑๘.๐๘ น. เป็นปฐมฤกษ์จุดเทียนไชย หมดฤกษ์เวลา ๒๐.๑๔ น. จุดเทียนไชย ผินหน้าไปทางทิศอุดร วันอาทิตย์ที่ ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๕ ตรงกับวันแรม ๖ ค่ำ เวลา ๑๓.๑๒ น. เป็นปฐมฤกษ์เททอง หมดฤกษ์ เวลา ๑๔.๐๘ น. เททองผินหน้าไปทางทิศทักษิณ

พิธีสร้างของมงคลคราวนี้ ใช้ฤกษ์วันเสาร์ ๕ ค่ำ เพราะเป็นฤกษ์แข็ง เป็นยอดมหามงคลนิยมอย่างสูง เป็นฤกษ์จุดเทียนไชย ฤกษ์วันนั้นวันอาทิตย์ ๖ ค่ำ เป็นยอดมหามงคล อันอุดมเลิศสำหรับเททอง

ส่วนพิธีสวดพุทธาภิเศก ได้อาราธนาพระอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒินั่งปรก ๑๖ องค์ โดยถือว่าเป็นเลขพระโสฬส พระเจ้า ๑๖ องค์ ซึ่งเป็นนิมิตมงคลอันเลิศยิ่ง

สำหรับพระชุดนี้ ปัจจุบันยังพอจะหาได้ไม่ยาก เนื่องจากพระชุดดังกล่าวรูปร่างไม่งดงาม ฉะนั้น ท่านที่ต้องการของดีไว้บูชา ก็สมควรรีบหาไว้ เพราะยังพอแสวงหาได้.

หมายเหตุ สำหรับรายได้จากการหล่อพระกรึงและชันน้ำมนต์ชุดนี้ ได้นำไปเป็นทุนสาธารณประโยชน์ เป็นต้นว่า การศึกษา การสร้างตึกพยาบาล เครื่องเวชภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นต้น และแหวนมงคล ๙ นั้น พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระสาสนโสภณ (พระราชกวี) ได้นำรายได้ทั้งหมดนำไปจัดสร้างโรงเรียนวัดศีลขันธาราม อ่างทอง เนื่องจากสมัยนั้นทางวัดยังไม่มีอาคารเรียน จำต้องอาศัยศาลาวัด ฉะนั้น จึงจำเป็นจะต้องจัดหาทุนทรัพย์เพื่อการศึกษาให้แก่เยาวชนของชาติต่อไป

พระเครื่องชุดตระกูล
ของวัดอินทรประชาราษฎร์ อ. กบินทร์บุรี จ. ปราจีนบุรี

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ คณะชาวกรุงเทพ ฯ ได้จัดกฐินสามัคคี ไปทอดที่วัดอินทรประชาราษฎร์ ทางวัดโดยหลวงพ่อพระครูนิเวศน์พรหมคุณ จึงได้ดำริกับคณะศิษย์ใคร่จะจัดสร้างพระเครื่องขึ้นสัก ๑ ชุดเพื่อแจกจ่ายแก่ผู้ที่ไปร่วมการกุศลครั้งนี้ ในการทอดกฐินเพื่อสมทบทุนสร้างพระอุโบสถ เพราะพระอุโบสถหลังเก่าชำรุดมากจนพังลงมาทับเศียรพระประธาน จนไม่สามารถที่จะบูรณะขึ้นใหม่อีก ฉะนั้นทางวัดจึงได้มีมติที่จะจัดสร้างพระขึ้น โดยพิมพ์เป็นรูปเหมือนท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก) นั่งอยู่ท่ามกลางใบโพธิ์มีดอกบัวอยู่ทั้งสองข้าง ด้านหลังเป็นยันต์ "ภควัม" ตรงกลางมีอักษรไทยว่า "น" ส่วนบนเป็นตัว "อุณาโลม" การที่ทางวัดได้จัดสร้างเป็นรูปเหมือนท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ เนื่องจากมีผงที่ท่านสวดแผ่เมตตาให้กับนายแพทย์สุภัค ศิริรัตน์ และผงบุบโพพร้อมกับเส้นพระเกศาของท่าน ฉะนั้นคณะกรรมการจึงได้จัดสร้างเป็นรูปของท่าน ปัจจุบันนี้ก็หมดแล้ว เนื่องจากสร้างด้วยจำนวนน้อยมาก และมีด้วยกัน ๓ เนื้อคือ :—

๑. ชนิดพิเศษ ผงดำหรือสีเทา บรรจุพระแม่ธรณีปฐวีธาตุ ๓๒ องค์ ดามองค์ปฐวีธาตุ

๒. ผงดำหรือสีเทาไม่ได้บรรจุปฐวีธาตุ ๑๔๑ องค์

๓. ผงสีเหลือง ผงชุดเดียวกันแต่ผสมปูนเปลือกหอยเนื้อจึงเหลือง ๒๕๑๕ องค์

สำหรับพระชุดบรรจุปฐวีธาตุที่ทางวัดได้จัดสร้าง จะมีที่สังเกตคือด้านหลังจะปิดกระดาษสีแดง และมีหมายเลขประจำทุกองค์ พร้อมกับรายชื่อและนามสกุลติดอยู่ด้วย และได้ถ่ายรูปไว้เป็นหลักฐานทุกองค์ ส่วนปฐวีธาตุนั้น พระทรงชัย สิริปญฺโญ ได้รับจากคุณโกศล บ่ำทมสุนทร ซึ่งเป็นหลานท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก) เนื่องจากมีผู้อยากจะได้ แต่มีอยู่ไม่เพียงพอกับผู้ที่ต้องการ พระทรงชัยจึงได้อธิษฐานขอท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ เพื่อที่จะตัดแบ่ง ซึ่งเป็นที่น่าอัศจรรย์ยิ่งนัก ในขณะที่นำคีมมาหนีบเพื่อที่จะใช้เลื่อยเหล็กตัด ก็เกิดแตกเองโดยที่ไม่ต้องตัดเมื่อเป็นเช่นนี้ พระทรงชัย จึงนำพระแม่ธรณีปฐวีธาตุมาบรรจุไว้ที่องค์พระเครื่องพิมพ์ท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ ที่มีสีดำ สำหรับผงสีดำนั้นด้านหลังทุกองค์จะบรรจุเส้นพระเกศาของท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ โดยที่ได้รับมอบจากท่านผู้หนึ่ง แต่ขอสงวนนาม เพราะเกรงว่าจะถูกรบกวน ผงที่สร้างใช้ผงล้วนไม่มีปูนเจือปน

สำหรับชนิดสีเหลือง ทางวัดได้จัดสร้างเท่า พ.ศ. คือ จำนวน ๒๕๑๕ องค์ โดยใช้ผงชุดเดียวกัน แต่ผสมปูนเปลือกหอย เนื้อจึงเหลือง ส่วนผงที่นำมาสร้างพระมีดังนี้ :—

๑. ผงมหาราช
๒. ผงอิทธิเจ
๓. ผงว่านหลวงพ่อหรึง ๐๖ ได้รับจากท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ
๔. ผงบุบโพ
๕. ผงสมเด็จวัดสามปลื้มหัก
๖. ผงวัดวิเวก ของนายแพทย์สุภัค ศิริรัตน์ ได้รับจากพระอาจารย์เจือ
๗. ผงสีลาธิคุณปลุกเสกโดยท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ
๘. ผงหลวงพ่อปากน้ำชำรุด
๙. ผงปถมัง
๑๐. ผงสุกิตติมา
๑๑. ผงนะ ๑๐๘
๑๒. ผงดินสอฤาษี

๑๓. ผงสมเด็จสันติสุข

๑๔. ผงหลวงปู่นาค วัดระฆัง ฯ

๑๕. ว่าน ๑๐๘

๑๖. ผงใบลาน–สมุดข่อยเผา

๑๗. โมเสคหลวงพ่อโต วัดอินทร์ ฯ

๑๘. ผงหลวงพ่อหอม วัดชากหมาก ระยอง

๑๙. ผงหลวงพ่อแก้ว วัดเครือวัลย์ ฯ กรุชลบุรี

๒๐. ผงอิติปิโสรัตนมาลา

๒๑. พระสิวลี

๒๒. ผงสมเด็จสันติวัน

๒๓. ผงตะไบชะนวนกริ่งวัดสุทัศน์ ฯ

๒๔. ตะไบห่วงเหรียญหลวงพ่อต่าง ๆ

๒๕. ผงตะไบเจ้ามาวัดสามปลื้ม

๒๖. ผงชะนวนกริ่งนเรศวรมหาราช

๒๗. ดินสังเวชนียสถาน ทั้ง ๔ แห่งในอินเดีย

๒๘. ดินโปร่ง ๗ โปร่ง

๒๙. ดินใจกลางวัด ๑๐๙ วัด ที่จังหวัดปราจีนบุรี ๘๙ วัด นครนายก ๗ วัด ฉะเชิงเทรา ๘ วัด ชลบุรี ๕ วัด กรุงเทพ ฯ ๑๕ วัด นครปฐม ๓ วัด สุพรรณบุรี ๓ วัด ร้อยเอ็ด ๕ วัด พิษณุโลก ๕ วัด อุตรดิตถ์ ๓ วัด นครสวรรค์ ๓ วัด สมุทรปราการ ๓ วัด สมุทรสาคร ๓ วัด สมุทรสงคราม ๓ วัด ราชบุรี ๕ วัด นครราชสีมา ๓ วัด พระนครศรีอยุธยา ๓ วัด อ่างทอง ๓ วัด สระบุรี ๓ วัด ลพบุรี ๓ วัด นนทบุรี ๓ วัด ปทุมธานี ๓ วัด เพชรบุรี ๓ วัด

๓๐. ผงดินบึงพระอาจารย์

๓๑. ดินหน้าศาลหลักเมืองนครนายก

๓๒. ดินบึงพลาญชัย

๓๓. ดินหนองหมื่นด่าน

๓๔. ดินสระแก้ว สระขวัญ ปราจีนบุรี

๓๕. ดินศรีมหาโพธิ
๓๖. ดินท่าน้ำ ๑๐๙ ท่า
๓๗. ดินศาลเจ้าพ่อพระยาแล ชัยภูมิ
๓๘. ผงลบสูตรของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ได้รับจากเจ้าคุณศีลขันธโสภณ
๓๙. ผงเกสรต่าง ๆ
๔๐. ผงเม็ดขนุนทองแดง
๔๑. ผงกรุถ้ำค้างคาว
๔๒. ผงพระหักจากวัดต่าง ๆ
๔๓. หมากโทนหลวงปู่เอี่ยม วัดหนัง ฯ
๔๔. ผงสมเด็จพิเศษ
๔๕. ผงกรุพระธาตุที่ได้รับจากหลานหลวงพ่อพริ้ง วัดบางปะกอก
๔๖. ผงกรุนครศรีธรรมราช
๔๗. ผงว่านที่สร้างสมเด็จ น. ๓ วัดเทพศิรินทราวาส ได้รับจากพระครูวินัยธร (ชินเทพ)
๔๘. ผงกรุวัดรังสีนครนายก
๔๙. น้ำมันจันทน์ปลุกเสกโดยท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ
๕๐. ผงหิน
๕๑. แร่เกาะล้าน
๕๒. ข้าวเหนียวหิน
๕๓. แก้วโบ่งข่ามที่ผ่านพิธี ๕ ธ.ค. ๒๕๑๓ วัดเทพศิรินทราวาส
๕๔. แร่เขาเขียว
๕๕. ขี้เหล็กไหล
๕๖. อิฐจากสถานที่สำคัญ ๙ แห่ง
๕๗. ไคลบ่อน้ำ ไคลเสมา
๕๘. ทองคำเปลวปิดหลวงพ่อโสธร
๕๙. ผงเปลือกหอยสังข์บ่น
๖๐. ผงหลวงพ่อโต วัดนามะตูม
๖๑. ผงหลวงพ่อคง วัดวังสรรพรส
๖๒. ผงหลวงพ่อวัดบ่า อรัญญิกาวาส ชลบุรี

ผงต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ทางวัดได้นำมาบดให้ละเอียดผสมพิมพ์เป็นรูปเหมือนใบโพธิ และได้นำเข้าพิธีที่วัดเบญจมบพิตร วัดบวรนิเวศน์ วัดบพิตรพิมุข สำหรับชุดดำ–สีเทา แจกเฉพาะกรรมการ บัจจุบันพระชุดดังกล่าวแจกหมดแล้ว

อนึ่ง พระทรงชัย สิริปญฺโญ ได้รับมอบพระแม่ธรณีปฐวีธาตุ จาก คุณโกศล บัทมสุนทร ซึ่งเป็นหลานท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก) จำนวน ๒๒ องค์ เพื่อมอบให้เป็นพุทธบูชาแก่ผู้ที่สร้างเสาพระอุโบสถ วัดอินทรประชาราษฎร์ (วังหวาย) อ. กบินทร์บุรี จ. ปราจีนบุรี จึงขอขอบพระคุณ คุณโกศล บัทมสุนทร ไว้ ณ ที่นี้ด้วย และขอให้บุญกุศลได้คืนสนองตอบแก่ผู้ให้จงเจริญด้วยจตุรพิธพรชัย ๔ ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ เทอญ

เหรียญพระประธานและรูปเหมือนท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ.....วัดมหาวงศ์

วัดมหาวงศ์ อ เมือง จ. สมุทรปราการ ทุกท่านที่เคยเดินทางไปนมัสการพระสมุทรเจดีย์กลางน้ำ หรือจะไปดูการตั้งฟาร์มจระเข้ หรือจะไปบางปูเพื่อชมวัตถุโบราณจำลองที่สร้างขึ้นใหม่ ทุกท่านก็ต้องผ่านวัดมหาวงศ์นี้ ซึ่งอยู่ติดถนนสุขุมวิท หลังวัดติดกับแม่น้ำ วัดนี้เป็นวัดเล็ก ๆ แต่สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย มีท่านพระครูกัลยาคุณาภรณ์ เป็นเจ้าอาวาส เนื่องด้วยวัดนี้เดิมเป็นวัดร้าง ไม่มีพระอาศัย เมื่อท่านพระครูกัลยา ฯ มาอยู่ก็ได้พัฒนาใหม่ แม้แต่พระประธานองค์เก่าก็ถูกคนร้ายลักตัดเอาไป เหลือไว้แต่แท่นพระเป็นเนื้อทองสำริดเก่า และวัดก็เป็นวัดเก่า เราจะพบเห็นได้จากวัตถุเก่าที่สมัยท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก) ร่วมกับพระภิกษุ นวกะและสามเณร ในวัดเทพศิรินทราวาส ได้จัดสร้างระฆังหล่อด้วยเนื้อทองสำริด จัดทอดกฐินสามัคคี เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๙ โดยมีรายนามจารึกชื่อผู้ร่วมบริจาคสร้างตามหลักฐานที่ปรากฏดังนี้

๑. พระยานรรัตนราชมานิต
๒. พระชลาลัยวิชิต
๓. พระภิกษุหลงอัศวรักษ์
๔. ม.จ. พงษ์รุจา
๕. หลวงวโรลาน
๖. นายเรือดรี แฉล้ม
๗. พระภิกษุจรัล
๘. พระภิกษุชัน
๙. พระภิกษุกั้ม
๑๐. พระภิกษุสาหร่าย

๑๑. พระภิกษุปลื้มจิต ตปฺเปโป
๑๒. พระมหากฤช
๑๓. พระผิน
๑๔. พระเอิบ อติมนาโป
๑๕. รองอำมาตย์โทพิรมณ์
๑๖. พระโอภาส
๑๗. พระสิริ อุคสิริ
๑๘. ส.ณ. เลี้ยง
๑๙. พระเชษฐ์
๒๐. พระทรัพย์
๒๑. พระสง่า ศรีเพ็ญ
๒๒. พระพูลศรี
๒๓. พระชิต อนุฐิโต
๒๔. พระเสงี่ยม
๒๕. พระถนอม วมฺกโพ
๒๖. ม.จ. ศิวาภรณ์
๒๗. พระจิต จตฺโต
๒๘. พระเล็ก โอมาโก
๒๙. พระสุจิต การจิตฺโต
๓๐. นายพล พานห์
๓๑. พระฉาย อริยสฺฉายโย
๓๒. พระ ร.ต. เชษฐ์
๓๓. พระสุบัญโญ
๓๔. พระธรรมโชติ
๓๕. พระบุญสันต์ จโย
๓๖. พระกวี บุญลิวีโร
๓๗. ส.ณ. รังษี
๓๘. ส.ณ. กนก
๓๙. ส.ณ. เอก
๔๐. พระวคฺคุลิ

รวมรายนามได้ทั้งหมดมี ๔๐ ท่านด้วยกัน ซึ่งระฆังลูกนี้ขนาดใหญ่ แขวนอยู่ใต้ฉนุกุฏิเจ้าอาวาสบัจจุบันนี้ เนื่องจากยังไม่มีทุนทรัพย์ที่จะจัดสร้าง เมื่อคราวที่ท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ มรณภาพ ท่านพระครูกัลยาคุณาภรณ์เห็นว่าถ้าปล่อยปละละเลยก็อาจจะสูญได้ และยังไม่เป็นที่แน่นอนใจได้ว่าจะใช่ของท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ หรือไม่ จึงได้บรรทุกรถนำไปสอบถามท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ และได้รับคำยืนยันจากหลายท่านว่าใช่แน่นอน จึงได้ขออนุญาตจากท่านเจ้าคุณอุดม ฯ โดยจะสร้างเหรียญที่ระลึกออกแจกในงานที่เจ้าพ้ำหญิงเพชรรัตน์ ฯ จะนำผ้าพระกฐินไปทอดที่วัด เพื่อหาทุนทรัพย์สร้างหอระฆังต่อไป แต่เหรียญชุดนี้ได้สร้างจากแท่นพระประทาน โดยท่านพระครูกัลยาคุณาภรณ์ ได้ให้ช่างตัดเป็นท่อนใส่ถาด และนำไปจุดธูปเทียนบูชาที่ศพของท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ เพื่อขออนุญาตนำไปสร้างเหรียญในวาระโอกาสต่อไป และได้ให้ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณทำพิธีเจิมของเหล่านี้ให้พร้อมกันนี้ก็นำไปหล่อเป็นเหรียญ และได้ทำพิธีพุทธาภิเษกขึ้นที่วัดมหาวงศ์ ในวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๑๔ โดยมีพระคณาจารย์มาทำพิธีปลุกเสก ดังมีรายนามดังต่อไปนี้ :—

๑. ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ
๒. ท่านเจ้าคุณพระพุทธมนต์วราจารย์ วัดสุทัศน์
๓. พระครูศรีพรหมโสภิต (หลวงพ่อแพ) วัดพิกุลทอง
๔. พระครูวิริยะกิตติ (หลวงปู่โต๊ะ)
๕. ท่านเจ้าคุณพระโพธิวรคุณ (ไพฑูรย์) วัดโพธินิมิต
๖. ท่านเจ้าคุณมงคลทิพมุนี (หลวงพ่อเม้ียน) วัดพระเชตุพน
๗. พระครูประสาทยุติคุณ (หลวงพ่อเชียน) วัดพิชัยสงคราม

พระเครื่องชุดพิเศษ
จัดสร้าง โดย นายสุชาติ อมรกุล

เมื่อประมาณเดือนพฤศจิกายน ๒๕๑๒ คุณสุชาติ อมรกุล พร้อมด้วยคุณวัยวัฒน์ เวชชาชีวะ ได้ไปที่วัดเทพศิรินทราวาส เพื่อเข้านมัสการกราบเท้า พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก) เนื่องจากทั้งสองมีความเลื่อมใสในปฏิปทา การปฏิบัติของท่านมาก ขณะนั้นเป็นเวลาเย็นมากแล้ว คนทั้งสองได้รอจนกระทั่ง พระภิกษุ-สามเณรภายในวัดทำวัตรเย็นเสร็จ ท่าน ฯ จึงได้ลงจากพระอุโบสถ และเดินทางเข้ากุฏิของท่าน ทั้งสองเห็นไม่มีโอกาสเช่นนั้น จึงได้แต่เพียงกราบท่านแล้วก็ลากลับ หลังจากนั้นประมาณ ๑ อาทิตย์เศษ คุณสุชาติ อมรกุล จึงได้ปรึกษากับคุณวัยวัฒน์ เวชชาชีวะ ว่าอยากจะสร้างพระกริ่ง สัก ๑ ชุด เนื่องจากพระพุทธรูปบูชาของเก่าชำรุด จึงใคร่อยากนำมาหลอมสร้างใหม่ แต่เกรงว่าจะเกิดอันตรายได้ จึงใคร่ที่จะเข้ากราบเรียนถาม พระเดชพระคุณเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโกภิกขุ) ว่าได้ไหม พร้อมกันนั้นก็อยากนำไปเข้าพิธีที่พุทธาภิเษกโดยท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก) ในวันเสาร์ที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๑๒ เมื่อทั้งสองปรึกษาตกลงแล้ว หลังจากนั้นประมาณ ๒ เดือนเศษ ทั้งสองคนก็ได้เดินทางไปที่วัดเทพศิรินทราวาสอีกครั้งหนึ่งในตอนเย็น ทั้งสองได้รออยู่จนกระทั่งท่านได้ทำวัตรเย็นเสร็จแล้วจึงได้เข้าไปกราบเท้านมัสการท่าน ซึ่งขณะนั้นได้มีผู้มารอพบท่านอยู่ก่อนแล้วมีจำนวนเล็กน้อย หลังจากที่บุคคลเหล่านั้นได้ลากลับไป คงเหลืออยู่แต่คุณสุชาติและคุณวัยวัฒน์ทั้งสองคน กับท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ และพระภิกษุอีก ๒ รูปเท่านั้น ทั้งสองจึงได้กราบเรียนถึงจุดประสงค์ พร้อมกับขออนุญาติท่านสร้างพระกริ่ง ท่าน ฯ บอกว่าดี เพราะพระพุทธรูป

ที่แตกหักเมื่อนำไปหล่อใหม่ ก็เท่ากับสร้างท่านให้สมบูรณ์แบบ ดีกว่าปล่อยปละละเลยเดี๋ยวจะสูญหาย เพราะพระที่ชำรุดส่วนมากเขาให้ถือเป็นพระธาตุเสีย เมื่อทั้งสองนั่งคุยกับท่านนานพอสมควร จึงได้กราบลาท่านกลับ ก่อนกลับท่านได้ให้ศีลให้พร พร้อมกับมอบหนังสือ "สันติวรบท" ซึ่งหน้าปกพิมพ์เป็นพระแก้วมรกต พระพุทธสิหิงค์ พระพุทธชินราช พอทั้งสองจะเอื้อมมือไปรับ ท่านกลับไม่ส่งให้ท่านบอกว่า ให้เอาของในกระเป๋าเสื้อออกให้หมด พร้อมกันนั้นท่านก็หยิบหนังสือใส่กระเป๋าเสื้อด้วยมือของท่านเอง พร้อมกับสั่งว่าเมื่ออ่านแล้วให้เอาเก็บไว้บูชาในที่สูงๆ และเก็บรักษาให้ดีด้วย เมื่อทั้งสองได้รับหนังสือเป็นที่เรียบร้อย จึงได้กราบลาท่านกลับ

หลังจากนั้น คุณสุชาติ อมรกุล จึงได้ติดต่อช่างหล่อ โดยขอยืมแบบพระกริ่ง-ปวเรศฯ วัดบวรฯ ของคุณวัยวัฒน์ เวชชาชีวะ เพื่อนำไปให้ช่างจำลองแบบ โดยจัดทำสร้างหล่อมี ๓ ชนิด ด้วยกันคือ

๑. เนื้อทองคำ ๒ องค์
๒. เนื้อเงิน (โดยเงินบาทรุ่นเก่า) ๒ องค์
๓. เนื้อสำริด ๙ องค์

พร้อมกันนี้ คุณสุชาติ อมรกุล จึงได้ถือโอกาสสร้างพระผงขึ้นด้วยกันทั้งหมด ๑๒ พิมพ์ เนื่องจากมีผงพระเครื่องที่ชำรุดของหลวงพ่อต่างๆ อีกจำนวนเล็กน้อย จึงได้นำมาบดรวมกันสร้างขึ้นอย่างละไม่มากนัก โดยรวมทั้งสิ้นจำนวน ๗๕ องค์เท่านั้น ส่วนผงที่นำมาสร้างในครั้งนี้มี

๑. ผงสมเด็จวัดระฆังฯ เนื้อข้าวสุก
๒. ผงหลวงปู่เทียนวัดโบสถ์ ปทุมฯ
๓. ผงหลวงพ่อแก้ว วัดเครือวัลย์ ชลบุรี
๔. ผงหลวงปู่นาค วัดระฆังฯ รุ่น ๒๔๙๕
๕. เปลือกหอยแครงป่นละเอียด
๖. หัวน้ำมันจันทน์
๗. ปูนขาว
๘. ทองคำเปลว ๑๐๐%
๙. หัวน้ำหอมดอกไลแลค
๑๐. มีน้ำมันตังอิ๊ว กล้วยน้ำว้า ข้าวสุก เป็นเครื่องประสาน

สำหรับพระเครื่องชุดนี้ ได้นำเข้าพิธีถึงสองครั้งด้วยกันคือ วันเสาร์ที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ และวันเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ โดยเฉพาะพระชุดนี้เจ้าของสร้างไว้ แจกจ่ายแก่ญาติสนิทมิตรสหายไว้ใช้เท่านั้น ในพิธีนี้ คุณสุชาติ อมรกุล ยังได้นำพระเครื่องพิมพ์ต่าง ๆ ใส่กล่องบรรจุไว้ไปเข้าพิธีอีกหลายพิมพ์ด้วยกัน แต่จะไม่นำมากล่าวในที่นี้

ลักษณะของพระเครื่องกรุ่งพิเศษ ๙

๑. พระกรุ่งจำลองปวเรศ สร้างจากเนื้อทองคำ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ (ทองแท่ง) มีน้ำหนักองค์ ๕.๕ กรัม ลูกกรุ่งทองคำแท้ ฝาบีดกับเรียบ สร้างจำนวน ๒ องค์

๒. พระกรุ่งเนื้อเงิน สร้างด้วยเหรียญบาทรุ่นเก่า ลูกกรุ่งฝาบีดกัน เงินเหรียญบาท สร้างจำนวน ๒ องค์

๓. พระกรุ่ง เนื้อนวโลหะ สำริด สร้างจากพระเก่าปางลีลาสุโขทัยรุ่นเก่าชำรุด สำริดเก่านำมาผสมกับเงินบาทรุ่นเก่า และทองคำแท้ ลูกกรุ่งเนื้อสำริด ส่วนฝาบีดกันใช้เนื้อเงินบีดกันเรียบ สร้างจำนวน ๙ องค์

อนึ่ง เนื่องจากสร้างพระกรุ่งชุดนี้ มีเวลาน้อยกะทันหัน ช่างจึงไม่สามารถตบแต่งให้เรียบร้อยสวยงามตามแบบเดิมได้ แต่ก็ยังมีเค้าเดิมจากของเก่าอยู่

ลักษณะของพระผงนี้ดังนี้

สมเด็จหลังเบี้ยพิมพ์ล้อวัดระฆัง ฯ

ลักษณะ สามเหลี่ยมโค้งมน กว้าง ๕.๒ ซม. สูง ๖.๙ ซม. หนามาก หลังนูนแบบหลังเต่า

พุทธลักษณะ พระพุทธเจ้าทรงอิริยาบถปางสมาธิ เนื้อขาวแกร่ง มีทองคำเปลวเห็นชัด สร้างจำนวน ๙ องค์

สมเด็จพิมพ์ใหญ่ เศียรโล้น

ลักษณะ สี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๔ ซม. สูง ๕ ซม. หนามาก หลังไม่เรียบร้อยมีรอยมือกด พระพักตร์กลมเหมือนผลมะตูม พระกรรณทั้งสองนูนเด่น พระอุระนูนแบบอกครุฑ ฐาน ๓ ชั้นฐานชั้น ๒ (กลาง) แบบขาโต๊ะ ซุ้มติดขอบปรากฏบาง ๆ เนื้อขาวแกร่ง จะเห็นมีทองคำเปลวปรากฏอยู่ทั่วไป เฉพาะพิมพ์นี้ทุกองค์จะบรรจุลูกประคำหลวงปู่เทียนองค์ละ ๙ เม็ด

สมเด็จปรกโพธิ

ลักษณะแบบ	สี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๓.๑ ซม. สูง ๔.๕ ซม. ขอบหนา ด้านหลังไม่เรียบมีรอยมือกด
พุทธลักษณะรูป	พระพุทธเจ้าทรงประทับอยู่ภายใต้ร่มโพธิ ปางสมาธิ อยู่เหนืออาสนะรองรับ ฐาน ๓ ชั้น ฐานแซม ฐานชั้นกลางแบบขาโต๊ะ ซุ้มเส้นบางเนื้อขาวแกร่งมีทองคำเปลวปรากฏอยู่โดยทั่วไป สร้างจำนวน ๓ องค์

สมเด็จพิมพ์ใหญ่ "ทรงประธาน" พิเศษ

แบบ	สี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๓.๗ ซม. สูง ๕.๕ ซม. ขอบหนา ด้านหลังไม่เรียบร้อยมีรอยนิ้วมือทั่วไป องค์พระประทับ ปางสมาธิ ฐาน ๓ ชั้น ซุ้มโดยรอบชัดเจน เนื้อขาวแกร่ง มีทองคำเปลวเช่นกัน สร้างจำนวน ๓ องค์

สมเด็จพิมพ์เล็ก คล้ายทรงประธาน

ลักษณะ	แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒.๕ ซม. สูง ๓.๘ ซม. ขอบบางไม่เรียบ ปางสมาธิ ประทับอยู่เหนืออาสนะ
ฐาน	๓ ชั้น แบบฐานแซม
ด้านหลัง	มีรอยลายมือ
เนื้อพระ	ขาวอมเหลืองเล็กน้อย มีทองคำเปลว
จำนวนสร้าง	๙ องค์

สมเด็จสามชั้น "พิมพ์ใหญ่".....

ลักษณะ	แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒.๖ ซม. สูง ๔ ซม. ขอบบาง พิมพ์ล้อพิมพ์เส้นด้ายวัดระฆัง
ฐาน	๓ ชั้น
ด้านหลัง	ไม่เรียบร้อย นิ้วมือปรากฏโดยทั่วไป
เนื้อ	สีขาว แกร่ง
จำนวนสร้าง	๙ องค์

ขุนแผน.....

ลักษณะ แบบ ๕ เหลี่ยม กว้าง ๓.๓ ซม. สูง ๕.๑ ซม. ขอบบาง

พุทธลักษณะ เป็นรูปพระพุทธเจ้าทรงประทับอยู่เหนืออาสนะ ภายในเรือนแก้ว มีซุ้มครอบอีกชั้นในอิริยาบถปางมารวิชัย

เนื้อพระ สีเหลืองแก่ มีทองคำเปลวติดอยู่ทั่วองค์พระ

จำนวนสร้าง ๙ องค์

พระปีดตา พิมพ์ใหญ่ หลังเบี้ย.....

ลักษณะ แบบสี่เหลี่ยมตัดขอบมน กว้าง ๔.๓ ซม. สูง ๕.๕ ซม. ด้านหลังนูนแบบหลังเต่า มีรอยมือปรากฏอยู่ทั่วไป ตรงกลางพระนาภีใหญ่กลม เนื้อขาวแกร่ง มีทองคำเปลวโดยทั่ว

จำนวนสร้าง ๙ องค์

พระปีดตา "พิมพ์เศียรปลาไหล".....

ลักษณะ ทรงยาวชะลูดแบบเศียรปลาไหล กว้าง ๒.๖ ซม. สูง ๔.๕ ซม. หน้าหลังขรุขระไม่เรียบ มีรอยมือ พระนาภีกลมลึก

เนื้อพระ สีขาว มีทองคำเปลวติดอยู่

จำนวนสร้าง ๒ องค์

พระปีดตา "หลังเบี้ย".....

ลักษณะ กลมรี ส่วนบนแหลมเล็กน้อย กว้าง ๒.๖ ซม. สูง ๓.๔ ซม.

พระหัตถ์ ทั้งสองข้างปรากฏเป็นเส้นเล็ก

ด้านหลัง นูนคล้ายหลังเต่า

เนื้อพระ ขาว อมน้ำตาล มีทองคำเปลวประปราย

จำนวนสร้าง ๒ องค์

พระปีดตา "พิมพ์ล้อหลวงพ่อแก้ว".....

ลักษณะ สามเหลี่ยม กว้าง ๒.๒ ซม. สูง ๓.๑ ซม.

ด้านหลัง เรียบมีรอยลายมือ

เนื้อพระ สีขาว มีทองคำติดโดยทั่ว

จำนวนสร้าง ๒ องค์

รูปเหมือนหลวงพ่อมะขามเฒ่า.....

ลักษณะ แบบใบเสมา กว้าง ๒.๔ ซม. สูง ๓.๒ ซม.

ด้านหน้า เป็นรูปจำลองหลวงพ่อมะขามเฒ่า นั่งขัดสมาธิเต็มองค์ ส่วนบนมีรัศมี บนศีรษะของท่านจะมีอักษรไทยจารึกนูนเด่นว่า "หลวง-พ่อ" ล่างสุด ก็มีต่อว่า "มะขามเฒ่า"

ด้านหลัง นูนคล้ายหลังเต่า

เนื้อพระ ขาวหม่น

จำนวนสร้าง ๙ องค์

พระผงชุดนี้ทุกองค์ ด้านหลังจะมีตราปั๊มด้วยบล็อกตรายาง มีรูปช้าง ๓ เศียร ปั๊มด้วยหมึกสีน้ำเงินทุกองค์

ชุดตระกูลหลังมรณะ

รูปเหมือนใบโพธิพิมพ์ใหญ่

เป็นพระเครื่องที่สร้างขึ้นหลังจากท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ มรณภาพแล้ว โดยสร้างหลังจากพิธีพุทธาภิเศก เมื่อวันเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ ท่านเจ้าคุณอุดม ฯ เล่าว่า พระพิมพ์นี้ท่านถือว่าไม่ทันงาน จึงให้เปลี่ยนเครื่องหมายจาก "ดอกจัน" เป็นตัว "อุ" ท่านตั้งใจว่าจะนำไปให้พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก) สวดแผ่เมตตาให้ แต่ก็กำลังยุ่งอยู่กับงาน และเห็นท่านกำลังป่วยมาก เนื่องจากผีที่คอแตก และมีพระภิกษุบางรูปนำของเข้าไปขอความเมตตาจากท่าน ท่านก็พูดว่า "อะไรไม่รู้จักพอเสียที ไม่รู้จะสร้างไปถึงไหน ไม่เกรงใจคนป่วยบ้าง" นี่คือสาเหตุที่พระเครื่องรูปเหมือนใบโพธิ์ผงดูด "อุ" ไม่ได้สวด แต่ท่านเจ้าคุณอุดม ฯ บอกว่า พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ เคยบอกว่า "น้ำมันจันทน์ที่สวดให้และพระผงที่สวดให้ ถ้ามีความต้องการจะสร้างพระขึ้น ก็ให้นำมาผสมให้เป็นเชื้อก็ใช้ได้เช่นกัน" ฉะนั้น พระชุดนี้ข้าพเจ้าจึงจัดเป็นชุดตระกูลท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ

ลักษณะ เป็นรูปเหมือน ธมฺมวิตกฺโกภิกขุ" อยู่ในใบโพธิพิมพ์ใหญ่ ที่กันมีอักษรขอมถอดความหมายได้ว่า "อุ" ด้านหลัง ลักษณะยันต์ "ภควัม" เนื้อขาวอมเหลือง

พระแก้วมรกตพิมพ์เล็ก

ลักษณะ สี่เหลี่ยมผืนผ้า

ด้านหน้า แบบทรงเครื่องในชุดฤดูร้อน ที่ผ้าทิพย์จะมีอักษรไทยจารึกว่า "อุ" หมายถึงชื่อย่อของท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ องค์พระนูนเด่นชัด ผีมือการแกะบล็อกพิมพ์ประณีตมาก โดยนายธีรศักดิ์ ธรรมธาตรี องค์พระปฏิมากร ประทับอยู่ภายในกรอบซุ้ม มีเส้นอยู่เหนือพระเศียรอีกชั้น

ด้านหลัง จะมีสัญลักษณ์ "เสือยืนอยู่บนแท่น" ส่วนบนเป็นเครื่องหมาย "ยันต์ภควัม" ด้านข้างเป็นอักขระจารึกอักษรขอมว่า "นะ" "อุ" ใต้แท่นจะจารึกอักษรขอมซึ่งถอดความว่า "ผาสุก" หมายถึงชื่อจริงของท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ครั้งแรกตั้งใจว่าจะทันเข้าพิธีในวัน "เสาร์ ๕" แต่เนื่องจากติดขัดทางด้านแม่พิมพ์ จึงไม่ทัน แต่สร้างจากผงพระชุดเก่าและน้ำมันจันทน์ ของจริงเนื้อขาวนวล มีกลิ่นหอมทุกองค์

พระพิมพ์นาคปรกสามชั้น

หลังจากที่ท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก) มรณภาพลง พระเครื่องพิมพ์ต่าง ๆ ก็หมดลง ไม่เพียงพอแก่มหาชนที่มีความศรัทธาเลื่อมใสในปฏิปทาของพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ และกิตติศัพท์พระผงพิมพ์นาคปรกสามชั้นที่นำไปแจกช่วยกฐินที่จังหวัดยะลาหมดลง มีผู้ต้องการใคร่อยากจะได้ไว้บูชาอีก ท่านเจ้าคุณอุดม ฯ จึงได้ดำริสร้างขึ้นมาอีก ๑ ชุด เพื่อนำมาแจกจ่ายให้กับผู้ที่ต้องการ โดยท่านจะจัดพิธีพุทธาภิเษก ณ ศาลาละมูนนิรมิต

ในพิธีนี้ท่านได้นิมนต์พระคณาจารย์จากวัดต่าง ๆ มาร่วมบริกรรมนั่งปลุกเสกครั้งนี้หลายรูปด้วยกัน เมื่อเสร็จพิธีท่านเจ้าคุณอุดมฯได้นำเทปที่อัดเสียงจากพระเดชพระคุณ ท่านเจ้าคุณนรรัตนฯ (ธมฺมวิตกฺโก) ที่ได้กรุณาเมตตาสวด ณ พระอุโบสถวัดเทพศิรินทราวาส เมื่อวันเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ มาเปิดต่อหน้าศพท่าน เพื่อเป็นเครื่องเตือนระลึกถึงท่าน แต่มีผู้ไม่เข้าใจกลับคิดว่า ท่านเจ้าคุณอุดมฯ ทำพิธีเปิดเทปปลุกเสกพระเครื่อง ส่วนมากที่เข้าใจผิดเพราะไม่เข้าใจในเจตนารมณ์ของท่าน สำหรับพระเครื่องนาคปรก ๓ ชั้นที่สร้างขึ้นใหม่นี้ใช้วิธีถอดพิมพ์ โดยพระเพิ่มวิทย์เป็นผู้ถอดแบบ ฉะนั้นพระพิมพ์นี้จึงแตกต่างกว่าชุดเดิมมาก คือ

๑. องค์เล็กกว่าเดิม กว้างเพียง ๒.๕ ซม. สูง ๓.๘ ซม.

๒. องค์พระและพระยานาคไม่คมชัดเจนเหมือนเดิม

๓. ด้านหลังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร

๔. สีเนื้อผง ขาวคล้ำเหมือนดินสอพอง ตกแตก เนื้อไม่หอม พระพิมพ์นี้สร้างเนื่องในงานทอดผ้ากฐินพระราชทาน วัดเจดีย์หลวง เชียงใหม่ ปลายปี ๒๕๑๔

เหรียญที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพพระภิกษุ ธมฺมวิตกฺโก (รูปเหมือน)

เนื่องในวโรกาส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จะเสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานเพลิงศพพระภิกษุธมฺมวิตกฺโก มหาเสวกตรี พระยานรรัตนราชมานิต (ตรึก จินตยานนท์) ณ เมรุหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

วันอังคารที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ ได้จัดสร้างของที่ระลึกไว้แจกในงานเป็นจำนวนมาก เพื่อแสดงมุทิตาจิตแด่พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณนรรัตนฯ ในครั้งนั้น โดยสร้างเหรียญที่ระลึกดังนี้

ลักษณะ เป็นแบบพัดยศเจ้าคุณ มีรูปจำลองท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ นั่งขัดสมาธิบนอาสนะเด็มองค์ เหนือศีรษะจะมียันต์ "ภควัม" อักขระขอมแบบตัวภาษาอังกฤษ เหนือยันต์ยังมีอุณาโลม

ด้านหลัง บนสุดเป็นอักขระขอม ใต้ลงมาเป็นอักษรไทยย่อว่า "น" นอกจากนั้นก็เป็นอักษรไทยจารึกว่า "อนุสรณ์" "ธมฺมวิตกฺโกภิกขุ" "พระยานรรัตนราชมานิต" ๘ ม.ค. ๑๔ ๗๓ ๒๒ ก.พ. ๑๕ ล่างสุดเป็นตัว "อุ" หมายถึงเจ้าคุณอุดมสารโสภณ ผู้สร้าง

ในงานนี้ได้มีบุคคลและสถาบันต่าง ๆ ที่มีศรัทธาเลื่อมใสในพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ ได้สร้างพระเครื่องมาแจกเป็นที่ระลึกในงานหลายแห่งด้วยกัน อาทิเช่น

๑. พระครูสังฆรักษ์ (เจริญ) วัดโพธิ บางปะอิน อยุธยา ได้สร้างเหรียญ

ลักษณะ มีลักษณะแบบเดียวกับของท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ผิดแต่องค์พระใหญ่กว่า ที่อาสนะจะมีอักษรไทยชื่อท่านว่า "ธมฺมวิตกฺโก"

ด้านหลัง จะเป็นเครื่องหมายยันต์ "ภควัม" ใต้ลงไปก็จะมีอักขระขอมอีกหนึ่งชั้นถัดลงไปจะเป็นอักษรไทยจารึกว่า "อนุสรณ์วันมรณภาพ" "ศุกร์ที่ ๘ ม.ค. ๑๔" ใต้ลงไปจะเป็นชื่อฉายาของท่านพระครูสังฆรักษ์เจริญว่า "ฐิโตภาโสภิกขุผู้สร้าง"

นอกจากนั้น ก็มีทางคณะ น. ๑๐ ได้สร้างเหรียญดังนี้

ลักษณะ เป็นเหรียญกลมเท่าขนาดเหรียญ ห้าสิบสตางค์ หันหน้าตรงครึ่งองค์

ด้านหลัง ตรงกลางจะมียันต์ "ภควัม" เป็นสัญลักษณ์ ใต้ยันต์จะเป็นอักขระขอม ถอดความว่า "ธมฺมวิตกฺโก" โดยรอบขอบเหรียญจารึกอักษรไทยว่า "พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิต" "๕ ก.พ. ๒๔๔๐" หมายถึงปีเกิดของท่าน "๘ ม.ค. ๒๕๑๔" หมายถึงวันมรณภาพ

และทางยุวพุทธิกสมาคม ชลบุรี นำโดยคุณอธึก สวัสดี-มงคล ได้จัดพระชุดไตรภาคีขนาดเล็ก มี ๔ องค์ คือ

๑. พระพุทธมหามณีรัตน ฯ (แก้วมรกต)

๒. พระพุทธสิหิงค์

๓. พระพุทธชินราช

๔. รูปเหมือนท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ

มีทั้งชนิดบีดทองโรยผงตะไบทองคำ และชนิดธรรมดา และยังมีพระชุดเนื้อใบตอง สีใบตองอ่อนเป็นรูป "ธมฺมวิตกฺโก" ชนิดพิมพ์ห้าเหลี่ยมใหญ่ และพิมพ์เล็กห้าเหลี่ยม หลังจากนั้นยังได้สร้างพิมพ์กลาง สร้างด้วยผงดำ แต่ข่าวว่าจะให้บูชาในวันบรรจุพระอัฐิของท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ

หลังจากงานของท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ได้ดำเนินไปด้วยดีแล้ว จนเสร็จท่านจึงได้มีหนังสือไปยังราชสำนัก เพื่อกราบบังคมทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เพื่อเสด็จพระราชดำเนิน ไปทรงประกอบพิธีเปิดอาคารเรียน "นวมราชานุสรณ์" โดยมีหนังสือตอบรับของพระราชสำนักดังที่ได้ลงไว้ข้างหน้าแล้ว เนื่องในงานนี้ ท่านเจ้าคุณอุดม ฯ เกรงว่าจะมีผู้ที่มิจิดศรัทธาในองค์ท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ (ธมฺมวิตกฺโก) จะเดินทางไปรับเสด็จกันมากมาย และใคร่อยากจะได้ของไว้เป็นที่ระลึก แต่ของต่าง ๆ ที่สมัยท่านยังมีชีวิต สวดให้ก็เหลือน้อย เหตุที่เหลือเนื่องจากไม่งดงาม ดังนั้นท่านเจ้าคุณอุดม ฯ จึงได้สร้างพระเครื่องขึ้นชุดหนึ่งจัดไว้แจกในงานนี้โดยนำของที่ระลึกทั้งหมดเข้าพิธีที่พระอุโบสถ วัดบวรนิเวศน์ เมื่อวันจันทร์ที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ โดยมีสมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุญฺญศิริ) ซึ่งขณะนั้นยังเป็นสมเด็จพระวันรัต แห่งวัดพระเชตุพน เป็นประธานในพิธี มีพระคณาจารย์นั่งปรกหลายรูปด้วยกัน พระเครื่องชุดนี้มีหลายพิมพ์ด้วยกันคือ

๑. สมเด็จ "นวม" ผง

๒. รูปเหมือนโลหะ บรรจุบุพโพ กันบีดด้วยตะกั่ว

๓. เหรียญ "นวม" มีทั้งชนิดแถบพระเจ้าห้าพระองค์ และชนิดไม่มีแถบเหรียญชุดนี้ของทางวัดสร้างจะมีตอกตัว "อ" ทุกเหรียญ เรียกตอกนอกพิมพ์ ส่วนของเสริมจะไม่ตอก

๔. เข็มที่ระลึกเครื่องหมายตราพระราชทาน "นวม" ชนิดลงยากับชนิดฉลุ

๕. แถบใบโพธิรูปเหมือนท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ

๖. พระแก้วมรกต ชนิดพิมพ์สี่เหลี่ยม และพิมพ์สามเหลี่ยม บีดทอง ด้านหลังมียันต์ "ภควัม"

เมื่อเสร็จพิธีเบิดอาคารเรียนเป็นที่เรียบร้อย ปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ทางธนาคารกรุงเทพ สำนักงานใหญ่ ได้เป็นเจ้าภาพกฐินสามัคคีจะเดินทางไปทอด ณ วัดวังกระโจม นครนายก ในโอกาสนี้ ท่านเจ้าคุณอุดม ฯ จึงได้ระลึกถึงที่ทางธนาคารได้มีอุปการคุณ เมื่อคราวปี ๒๕๐๘ ได้ไปทอดกฐิน เคยได้รับพระพิมพ์ชุดทุ่งเศรษฐี และปัจจุบันก็หายากมาก มีผู้ต้องการใคร่อยากจะได้ไว้บูชาเป็นอันมาก ฉะนั้นเนื่องในวาระโอกาสนี้ ท่านเจ้าคุณอุดม ฯ จึงได้ให้นายช่างธีรศักดิ์ ธรรมธาตรี แกะแม่พิมพ์ขึ้นสองพิมพ์ด้วยกัน คือ

๑. พิมพ์พระทุ่งเศรษฐี พิมพ์ขนาดกลาง

๒. พิมพ์รูปเหมือนท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ ล้อมรอบด้วยบัว ๕ ดอก โดยสร้างจากเนื้อต่าง ๆ ดังนี้

๑. เนื้อผงพระหลวงพ่อหรึง ที่ติดกัน นำมาบด

๒. ผงว่านจำปาศักดิ์ กรุวัดรังษี นครนายก

๓. ผงบุบโพ

๔. น้ำมันจันทน์ที่ท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ ปลุกเสกให้

นอกจากนั้นท่านได้สร้างพระกรึงเนื้อชินสังควานร พระ-ร่วงหลังรางบีนเล็ก ใบมะขามนาคปรก หลัง "อุ" ซึ่งสร้างจากชินสังควานรแท้ โดยขุดได้จากบริเวณวัดวังกระโจม สันนิษฐานว่า เจ้าพ่อขุนด่าน (ขุนมณีไพรสณ) สร้างไว้ โดยนำมาหลอมหล่อใหม่ ด้วยของที่ขุดได้เป็นแท่งแบบตะกรุด บางอันเป็นก้อนสี่เหลี่ยม เมื่อขุดได้ใหม่ๆ ไม่มีผู้สนใจ ได้มีลูกศิษย์ท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ขอท่านไปและนำไปลองด้วยบีนไม่ออก จึงได้มาขอท่านอีก และกราบเรียนให้ท่านทราบตามตรง ท่านจึงได้นำมาหล่อเป็นองค์พระ เพื่อให้เกิดพุทธานุภาพยิ่งๆ ขึ้นไป ครั้งแรกท่านให้ช่างนำไปหล่อเป็นพระกรึง แต่เห็นว่าองค์ใหญ่เกรงว่าจะเปลืองเนื้อชินมาก กลัวจะไม่พอแจกในงาน ท่านจึงได้สั่งให้คุณบุญมา บุญเลิศวนิช เป็นผู้สร้างเป็นแบบพิมพ์พระร่วง โดยด้านหลังจะตอกตัว "อุ" แบบภาษาอังกฤษคล้ายตัว "ซี" ไว้ด้านบนทุกองค์ เพราะพิมพ์นี้ คุณบุญมา บุญเลิศวนิช ได้สร้างไว้และนำเข้าพิธี เมื่อเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ โดยจะนำบรรจุในพระสถูปเจดีย์ พร้อมกับอัฐของท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ ด้วย ฉะนั้น เพื่อกันการสับสน ทางคุณบุญมา บุญเลิศวนิช จึงได้ตอกเครื่องหมายไว้เป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังมี พระนาคปรกใบมะขาม หลังเป็น "อุ" ตัวนูนอีกจำนวนเล็กน้อย สำหรับพระชุดนี้ คุณบุญมาได้สร้างถวายท่านเจ้าคุณอุดม ฯ มอบถวายฟรีโดยไม่คิดค่าพิมพ์แต่อย่างใดทั้งสิ้น เท่าที่ทราบบัจจุบันนี้พระชุดดังกล่าวนี้หมดแล้ว ส่วนพระทุ่งเศรษฐีที่พิมพ์สร้างในครั้งนี้ มีลักษณะผิดจากพิมพ์เดิมที่สร้างครั้งแรก ดังนี้

พระทุ่งเศรษฐีพิมพ์กลาง.....

ลักษณะ ด้านหน้าคล้ายของเก่า แต่องค์ไม่ใหญ่ไม่เล็ก สูง ๓.๕ ซม. กว้าง ๑.๓ ซม.

พระหัตถ์	ข้างขวาเหยียดตรง นิ้วพระหัตถ์ห่างจากชายจีวร ๓ มม. ทุกองค์จะปรากฏเม็ดพระถันชัดเจน
ด้านหลัง	เป็นยันต์ "ภควัม" ชั้นสาม ภายในยันต์จะมีพระนามย่อของพระเดชพระคุณท่านเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ ว่า "พ.ฆ.อ." ตรงกลางถัดจากยันต์ลงมาจะมีตัว "น" หมายถึงนามของท่านเจ้าคุณ-นรรัตน ฯ ใต้ตัว "น" จะเป็นอักขระขอมว่า "อุ" หมายถึงนามของผู้สร้าง คือท่านเจ้าคุณอุดม ฯ ล้อมรอบด้วยหัวใจธาตุทั้ง ๔ คือ "นะ มะ พะ ทะ" ล่างสุดเป็นอักขระเลขไทยจารึกชื่อ พ.ศ. ว่า "๑๕" ลักษณะทุกตัวอักษรจะเป็นตัวจมทั้งสิ้น
สีเนื้อองค์พระ	จะออกน้ำตาลอ่อน ๆ ขอบข้างชัด เมื่อใช้แว่นขยายจะพบมวลสารเป็นจุดเล็ก ๆ มีสีน้ำตาลแก่คือว่านจำปาศักดิ์

รูปเหมือนท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ.....

ลักษณะแบบ	แบบห้าเหลี่ยม แต่ขอบบนไม่เป็นเหลี่ยม นั่งขัดสมาธิเต็มองค์บนอาสนะ ใต้อาสนะเป็นอักษรไทยตัวนูน จารึกว่า "ธมฺมวิตกฺโก ภิกขุ" ล้อมรอบด้วยดอกบัว ๕ ดอกข้างองค์ท่าน
ลักษณะองค์พระ	นูนเด่น คมชัดเจน แสดงถึงฝีมือของผู้แกะมีความประณีตมาก
ด้านหลัง	เป็นยันต์แบบเดียวกับพระทุ่งเศรษฐี แต่ยันต์และอักขระทุกตัวจะนูนเด่นไม่เป็นตัวจมแบบทุ่งเศรษฐี
สีเนื้อองค์พระ	ขาวแบบพระนาคปรก ๗ ชั้น เมื่อนำแว่นมาขยาย จะพบมวลสารจุดดำ เนื่องจากผงบุพโพท่าน

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖ ท่านเจ้าคุณอุดม ฯ พร้อมด้วยคณะกรรมการภายในวัดเทพศิรินทราวาส ได้จัดพิธีพุทธาภิเษกพระเครื่อง เพื่อจะนำมามอบถวายแด่พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระมหารัชมังคลาจารย์ เจ้าอาวาส วัดเทพศิรินทราวาส องค์ปัจจุบันได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระสาสนโสภณ รองสมเด็จพระราชาคณะ โดยมี พณ ฯ พลเอกกฤษณ์ สีวะรา เป็นประธานจุดเทียนไชย และมีพระคณาจารย์นั่งปรกหลายรูป คือ

๑. พระครูวิริยะกิตติ (หลวงปู่โต๊ะ) วัดประดู่ฉิมพลี

๒. หลวงพ่อเย่อ วัดอาษาสงคราม

๓. ท่านเจ้าคุณพระศีลขันธ์โสภณ วัดศีลขันธาราม

๔. ท่านเจ้าคุณพระโพธิวรคุณ วัดโพธิ์นิมิตร

๕. พระครูสุนทรธรรมวัฒน์ (กำพล) วัดเทพศิรินทร์ ฯ

พระที่สร้างมีดังนี้

๑. พระกริ่ง

๒. พระร่วงรางบืนใหญ่ เนื้อทองแดงรมดำ

๓. เหรียญกลมรูปเหมือนท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ นั่งพนมมือหันข้างเต็มองค์ ด้านหลังเป็นรูปเหมือน สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ครึ่งองค์ โดยคุณบุญมา บุญเลิศวนิช สร้างถวาย

๔. แหนบสี่เหลี่ยม ตัดมุมทั้งสี่ด้าน มีรูปเหมือนท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ นั่งหันข้างพนมมือ เต็มองค์ ด้านหลังเป็นยันต์ "ภควัม" ใต้ตัว "อุ" สร้างด้วยทองเหลือง

๕. พิมพ์พระผงพิเศษรูปท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ นั่งหันหน้าตรงเต็มองค์ขัดสมาธิทั้งสองข้างมีซุ้มกนก งดงามมาก ส่วนบนเป็นลวดลายไทย ด้านหลังเป็นเครื่องหมายพระราชทานนาม "น.ว.ม." แกะแม่พิมพ์โดย นายช่างธีรศักดิ์ ธรรมธาตรี สร้างจำนวน ๒,๐๐๐ องค์ ผสมผงชุดผงเก่าสร้างสมเด็จอุพิเศษ เข้าพิธี ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ และผงกรุนครศรีธรรมราช

สำหรับแหนบและพระผงนี้ ได้มอบให้ พณ ฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ไว้แจกในงาน "แซยิด"

ท่านอาจารย์พระมหาสง่า น. ๗ วัดเทพศิรินทร์ ฯ ก็สร้างพระชุดตระกูลหลังมรณะไว้ดังนี้

สมเด็จพิมพ์พิเศษ.....

ลักษณะ เท่ากับพิเศษชุดกรรมการของท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ

ด้านหลัง จะเป็นรูปใบโพธิ์ มีท่านเจ้าคุณนรรัตน ฯ นั่งขัดสมาธิ ลักษณะถอดพิมพ์จากเหรียญสังฆาฏิใหญ่ ด้านบนเป็นยันต์ "ภควัม"

ล่างสุดจะเป็นอักษรไทยจารึกว่า "ธมฺมวิตกฺโก" สร้างจำนวน ๗๐๐ องค์

สมเด็จ ๙ ชั้น.....

ลักษณะ อกร่อง หูยาน กรอบกระจก ด้านหลังเป็นเครื่องหมายยันต์ "ภควัม" สร้างจำนวน 3,000 องค์

สมเด็จสามชั้น.....

ลักษณะ ทรงนิยม ด้านหลังมียันต์ "ภควัม" สร้างจำนวน ๓,๐๐๐ องค์

สมเด็จคะแนนเล็ก.....

ลักษณะ ด้านหลังเป็นเครื่องหมายยันต์ "ภควัม"

ลักษณะของเนื้อพระทุกพิมพ์ เฉพาะพิมพ์ใหญ่ มีสีออกน้ำตาล นอกนั้นทุกพิมพ์ออกสีเหลืองอ่อน ท่านอาจารย์มหาสง่าบอกว่า สร้างจากผงพระที่ชำรุด เมื่อคราวบรรจุพิธีที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ นอกจากนี้กล่องที่บรรจุก็นำมาผสมด้วย โดยถือว่าได้นำเข้าพิธีของท่านเช่นกัน พระชุดดังกล่าวท่านสร้างไว้แจกในงานวางศิลาฤกษ์ศาลาการเปรียญ วัดหัวไทร บางคล้า ฉะเชิงเทรา เนื่องจากพระชุดเก่าหมด ไม่เพียงพอแก่ประชาชน

ในวันคล้ายวันเกิดของท่านพลเอก กฤษณ์ สีวะรา ซึ่งตรงกับวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๑๖ คุณบุญมา บุญเลิศวณิชย์ ได้รวบรวมผงที่สร้างพระสมเด็จพิเศษ ซึ่งผงที่เหลือจากการสร้างพระก็ได้นำเข้าพิธี สวดพุทธคุณแผ่เมตตาจิต โดยพระภิกษุธมฺมวิตกฺโก เมื่อวันเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ นอกจากนี้ก็ได้นำผงจากกรุวัดมหาธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช มาผสมสร้างพระรูปเหมือน ธมฺมวิตกฺโกขึ้นจำนวน ๒,๕๐๐ องค์ และเหรียญแหนบสำหรับติดกระเป๋าอีกจำนวน ๕,๐๐๐ องค์ ได้นำเข้าพิธีพุทธาภิเษก ที่วัดเทพศิรินทราวาส เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖ โดยมีท่านพลเอก กฤษณ์ สีวะรา เป็นผู้จุดเทียนชัย ในพิธีนี้มีพระคณาจารย์นั่งปรกปลุกเสก ดังนี้

๑. พระครูวิริยะกิตติ (หลวงปู่โต๊ะ) วัดประตูฉิมพลี
๒. พระครูสุตาธิการี (หลวงพ่อทองอยู่) วัดใหม่หนองพระอง
๓. พระศีลขันธโสภณ (สนิท) วัดศีลขันธาราม
๔. พระโพธิวรคุณ (วัดโพธิ์นิมิต)
๕. พระครูสุนทรธรรมวัฒน์ (กำพล) วัดเทพศิรินทราวาส

หลังจากเสร็จพิธีเรียบร้อย คุณบุญมา บุญเลิศวณิชย์ ก็ได้นำไปมอบให้ท่านพลเอก กฤษณ์ สีวะรา ไว้แจกในงานวันเกิด ณ ที่บ้านพักชะอำ จังหวัดเพชรบุรี นอกจากนี้คุณบุญมา บุญเลิศวณิชย์ ยังได้สร้างเหรียญชนิดกลม หันข้างพนมมือ ถวายแด่พระอุดมสารโสภณ อีก จำนวน ๕,๐๐๐ เหรียญ สำหรับพระเครื่องต่าง ๆ ที่จัดสร้างในชุดตระกูลมีดังต่อไปนี้

รูปเหมือนธมฺมวิตกฺโก ผง (รุ่นนายพล ฯ)

ลักษณะ	กรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้า
ด้านหน้า	เป็นรูปเหมือนลักษณะเต็มองค์ นั่งสมาธิ หน้าตรง อยู่เหนืออาสนะขอบชั้นล่างมีอักษรไทยจารึกชื่อ ธมฺมวิตกฺโกภิกฺขุ ด้านข้างทั้งสองมีดอกจันข้างละหนึ่งดอก
ขอบข้าง	เป็นซุ้มเรือนแก้ว คมชัดเจนสวยงามมาก ส่วนบนมีลายกนกคุม
ด้านหลัง	ส่วนบนเป็นยันต์ภควัม เครื่องหมายของท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระอุปัชฌาย์
ใต้ยันต์	เป็นเครื่องหมาย มงกุฎครอบอักษร น.ว.ม. มีตัวอุณาโลมอยู่ภายใน
ภายนอก	ล้อมรอบด้วยอักขระไทยว่า "ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานนาม"
ลักษณะของเนื้อ	สีขาวอมเหลืองอ่อน เนื้อแกร่ง ละเอียด เฉพาะพระผงชุดนี้แจกให้เฉพาะนายพล ฯ เท่านั้น เท่าที่พบเห็นมีของปลอมโดยถอดพิมพ์ระบาดมาก แต่ถ้าท่านเคยเห็นของจริงก็จะทราบได้ เพราะความคมขององค์แตกต่างกันมาก ความประณีตก็ผิดกัน สำหรับพิมพ์นี้นายช่างธีรศักดิ์ ธรรมธาตรี เป็นผู้ออกแบบแกะแม่พิมพ์ สร้างจำนวน ๕,๐๐๐ องค์

เหรียญแหนบรูปเหมือนธมฺมวิตกฺโกภิกขุ

ลักษณะ	แบบสี่เหลี่ยม ตัดข้างขอบของเหรียญ ด้านหลังเป็นที่สำหรับไว้หนีบขอบเสื้อ
ด้านหน้า	ภายในกรอบ มีรูปเหมือนเต็มองค์ นั่งพนมมือหันข้างไปทางด้านขวาของเหรียญ
เบื้องหน้า	เป็นยันต์ "ภควัม" เครื่องหมายของท่านเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ
ใต้อาสนะ	มีอักษรไทยชื่อ "ธมฺมวิตกฺโก"

ด้านหลัง	เป็นอักขระขอมตัว อุ แบบตัว ซี ภาษาอังกฤษสำหรับพระชุดนี้ สร้างทั้งหมด ๕,๐๐๐ เหรียญ เนื้อทองแดงขัดสะอาด
เหรียญกลมรูปเหมือน	
ลักษณะของเหรียญ	กลม ขนาดเหรียญบาท
ขอบเหรียญ	มีลายไทยล้อมรอบ ภายในมีรูปเหมือนท่าน นั่งพนมมือ หันข้างไปทางด้านขวาของเหรียญ
เบื้องหน้า	เป็นเครื่องหมายยันต์ "ภควัม"
ใต้อาสนะ	มีอักษรไทยจารึกว่า "ธมฺมวิตกฺโก"
ด้านหลัง	มีรูปเหมือนครึ่งองค์ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระอุปัชฌาย์ ข้างซ้ายของเหรียญระหว่างพระพักตร์ เป็นยันต์ "ภควัม"
ใต้องค์ท่าน	เป็นอักษรไทยจารึกชื่อว่า "สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์" เหรียญชุดนี้สร้าง ๕,๐๐๐ เหรียญ เนื้อทองแดงขัดสะอาด มอบถวายให้ท่านเจ้าคุณพระอุดมสารโสภณ ไว้แจกกับคณะศิษย์
เหรียญเสาร์ห้า รุ่นพิเศษ	
ลักษณะ	เหรียญกลมรูปไข่ ขนาดเท่าเหรียญลายกนก
ด้านหน้า	รูปเหมือนท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก นั่งอยู่บนอาสนะเด็มองค์ หน้าตรงไม่ได้พาดผ้าสังฆาฏิ
ภายใต้อาสนะ	มีอักษรไทยจารึกชื่อว่า "ธมฺมวิตกฺโก"
ด้านหลัง	ภายใต้ใบโพธิ์มีเครื่องหมายยันต์ "ภควัม"
ใต้ยันต์	เป็นอักขระภาษาขอมจารึกว่า "อุ"
ส่วนบน	ข้างขวาของเหรียญติดขอบ จารึกภาษาไทย "เสาร์ ๕"
ส่วนบน	ข้างซ้ายติดขอบเหรียญจารึกภาษาไทยว่า "รุ่นพิเศษ" เฉพาะเหรียญชุดนี้ ได้สร้าง ๕,๐๐๐ เหรียญ เนื้อทองแดงรมดำ เนื้อเงิน ๒๗ เหรียญ เข้าพิธีปลุกเสกที่วัดกษัตราธิราช อยุธยา โดยหลวงพ่อเทียม นั่งปรกสว่าง พระเครื่องทุกรุ่นที่คุณบุญมาบุญเลิศวณิชย์สร้าง จะเป็นผู้เก็บรักษาบล็อกพิมพ์เอง และจะทำบล็อกพิมพ์ออกติดกับผนังกำแพงตึกไว้เป็นอนุสรณ์ต่อไป

หมายเหตุ

เนื่องจากมีความจำเป็นบางประการ ที่ไม่สามารถจะเขียนรายละเอียดเกี่ยวกับพระเครื่องบางพิมพ์ เกรงว่าจะเกิดการเสื่อมเสียได้ ข้าพเจ้าขอให้ท่านที่กำลังศึกษาหนังสือพระเครื่องเล่มนี้

จงพยายามศึกษาด้วยตนเอง โดยหาประสบการณ์ ใช้ความละเอียดในการพิจารณาดูจุดสำคัญต่าง ๆ ให้เข้าใจ จงพยายามใช้ปัญญาให้รอบคอบ โปรดอย่ายึมตาของผู้อื่น โปรดอย่าเชื่อในสิ่งที่เรามองไม่เห็น (ตรวจทางใน) เพราะจะทำให้ท่านเดินทางเข้ารกเข้าพง ผู้ที่ตรวจได้ในหลักของพุทธศาสนา ผู้นั้นจะต้องมีระดับจิตเสมอกับของที่เขากำลังตรวจอยู่ เปรียบเสมือนกระแสคลื่นวิทยุ จะต้องอยู่ในระดับความถี่เดียวกัน เรื่องนี้ข้าพเจ้าขอเตือนด้วยความหวังดี ขออภัยด้วยหากไม่เป็นที่สบอารมณ์บางท่าน สำหรับผู้ไตที่ไม่สามารถจะรู้ได้ว่าของจริงหรือเลียนแบบ โปรดติดต่อปรึกษาข้าพเจ้าด้วยตนเองที่ วัดอุดมรังสี เย็อง TV. สีช่อง ๓ พอที่จะให้ความกระจ่างได้บ้างตามสมควร

อนึ่งข้าพเจ้าได้จัดประเภทพระเครื่องของแต่ละแห่งที่สร้างโดยขออนุญาตจากท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกโดยตรง ที่พอจะเชื่อถือได้และไม่มีเบื้องหลัง เหมาะสำหรับผู้ที่กำลังเริ่มจะแสวงหาไว้บูชา มีดังต่อไปนี้คือ

๑. ประเภทเหรียญ ที่ทางวัดจัดสร้าง จำนวนน้อย พร้อมกับทำลายบล็อกพิมพ์ต่อหน้าคณะกรรมการที่พิมพ์แล้วเสร็จ โดยนำใส่หลอมในเบ้าหล่อพระประธาน ที่วัดศรีมหาราชา ชลบุรี คือเหรียญ หลวงพ่อทันใจ "รุ่นพิเศษ" และได้ก่ออิทธิปาฏิหาริย์ให้กับผู้ที่มีติดตัวเสมอ ที่สำคัญยิ่ง ในกลางปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ทุกท่านคงจะได้ทราบข่าวที่น่าเศร้าสลดใจยิ่งในวงการสงฆ์ที่เกิดอุบัติเหตุ ณ ระหว่างคลองสลุด ถนนสายใหม่ ทำให้เกิดการเสียหายอย่างใหญ่หลวง เป็นเหตุให้มีผู้สูญชีวิตจำนวนมาก ในที่เกิดเหตุได้มีผู้รอดชีวิตในครั้งนั้น คือพระเถระราชาคณะรูปหนึ่งอยู่วัดมกุฏกษัตริยาราม โดยมีเหรียญทองคำหลวงพ่อทันใจเพียงเหรียญเดียวเท่านั้น บัจจุบันเหรียญชุดนี้ทางวัดยังเก็บรักษาไว้เพียงเล็กน้อย เพื่อไว้มอบให้กับผู้ที่ช่วยงานผูกพัทธสีมา ที่วัดศรีมหาราชา ในตัวตลาดศรีราชา จังหวัดชลบุรี

๒. เหรียญสี่เหลี่ยมหน้าเล็ก เว้นแต่บล็อกร้าว ชุดนี้ไม่มีการสร้างเสริมเพราะบล็อกแตกสังเกตง่าย จะมีก็แต่ของถอดพิมพ์เท่านั้น

๓. นวโลหะรูปเหมือน ๑๒ บล็อกตอกนอกพิมพ์ มีของเลียนแบบมากมาย แต่ของจริงดูง่าย ไม่มีของเสริม

๔. เหรียญลายกนกใหญ่บล็อกทองคำ บล็อกเก่าชำรุด แต่ระวังของเลียนแบบมีมาก โปรดสังเกตเส้นชนแขนให้เข้าใจ กรุณาพยายามศึกษาของจริงก่อน

๕. เหรียญเจ้าพ่อขุนด่าน วัดดง นครนายก บล็อกแตก ชำรุดตั้งแต่สมัยท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโกยังมีชีวิตอยู่ ไม่ปรากฏมีของเลียนแบบ

๖. เหรียญใบโพธิ์มหามณีรัตน์ (แก้วมรกต) ของท่านพระครูบัญญาภรณ์โสภณ คณะ น. ๓ สร้าง หายากมาก สร้างจำนวนน้อย ยังไม่ปรากฏของเลียนแบบ และเสริมชุดพระผงที่พอเชื่อถือได้ ไม่มีเสริม

(๑) สมเด็จคะแนน รุ่น ๒๕๑๐ ของพระครูบัญญาภรณ์โสภณสร้าง คณะ น. ๓ วัดเทพศิรินทราวาส

(๒) สมเด็จอุพิเศษ สมเด็จจอมพล ๙ จัดสร้างโดยนายบุญมา บุญเลิศวณิชย์ มอบถวายให้แด่ท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ ในงานทอดกฐินเชียงใหม่

(๓) สมเด็จทุกพิมพ์ ของท่านพระมหาสง่า วีรปัญญาโณ คณะ น. ๗ วัดเทพศิรินทราวาส

(๔) พระชุดวิญญาณของท่านเจ้าคุณพระศีลขันธโสภณ วัดศีลขันธาราม อ่างทอง

(๕) สมเด็จวัดวิเวกาวนาราม นายแก้ว ศิริรัตน์ สร้าง บล็อกทำลาย

(๖) สมเด็จวัดสรรเพชญ์ พิมพ์เล็ก พิมพ์ใหญ่

(๗) สมเด็จสามชั้น และพระประจำวันอาทิตย์ ของพระอาจารย์ทองเจือ ธมฺมธีโร วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ทำลายแม่พิมพ์ เว้นแต่พิมพ์สมเด็จขาโต๊ะ สมเด็จห้าเหลี่ยมเรือนแก้ว เป็นแม่พิมพ์ของผู้อื่น

(๘) หลวงพ่อขาว วัดมูลเหล็ก ปราจีนบุรี ยังไม่ปรากฏของเลียนแบบ

(๙) สมเด็จของกองกษาปณ์ สร้างที่ระลึกปีใหม่

(๑๐) สมเด็จอุฮ่องกง หรือ อุแต่งงาน โปรดสังเกตให้ดีเดี๋ยวจะเจออุภูธรเข้า จะหาไม่บอก

(๑๑) สมเด็จจงอางศึก ของท่านเจ้าคุณอุดมสารโสภณ จัดสร้างอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจคุณพูลทรัพย์ ภูวะเสถียร เฉพาะพระชุดนี้แม่พิมพ์ทำลาย ผู้พิมพ์ได้ล่วงลับไปแล้ว ยังไม่ปรากฏของเลียนแบบ

นอกจากนี้พระชุดที่ไม่ได้กล่าวมานี้ หลวงพ่อเสริมท่านกระซิบบอกว่าขอปิดไว้เป็นความลับก่อน สงสัยถามมาได้จากผู้เขียน

คติเตือนใจ

ของ

ท่านเจ้าคุณธมฺมวิตกฺโก เขียนไว้ว่า

๑. ถ้าถูกอิจฉา อย่าเสียใจหรือโกรธผู้อิจฉา แสดงว่าเราจะต้องดีกว่าเขา เพราะไม่มีผู้ใดจะอิจฉาคนที่เลวกว่าตน และเราก็อย่าไปคิดอิจฉาผู้อื่น

๒. อย่าลืมตัว ผู้ที่ลืมตัวไม่ควรคบ

๓. จงตั้งใจมั่นในสัจจะบารมี และกตัญญูกตเวที เพราะผู้ที่ไม่มีสัจจะ หรือขาดความกตัญญูกตเวทีก็ไม่ควรคบ

๔. อย่าหวั่นไหวต่อคำนินทา หรือ สรรเสริญ

๕. ความบริสุทธิ์ หรือ ไม่บริสุทธิ์ เป็นสิ่งที่รู้ได้เฉพาะตน

๖. จงช่วยกันสร้างสมอบรมวาสนาบารมี

๗. การอยู่ร่วมกันไม่ใช่ความรัก เป็นการเบียดเบียน การอยู่อย่างนี้เป็นความรักที่เป็นอมตะ

คติเตือนใจทั้ง ๗ ข้อนี้ ขอท่านผู้เป็นบัญญาชนทั้งหลายโปรดพิจารณา ดูก็จะรู้ว่ามีความหมายลึกซึ้งมาก ข้าพเจ้าจึงได้คัดนำมาลง บางทีอาจจะเป็นประโยชน์กับบางท่านไม่มากก็น้อย ขอให้ทุกท่านจงสมหวังในสิ่งที่ปรารถนาทุกประการเทอญ

— — —

พระคาถาสำหรับใช้บูชาพระ

ของ

พระภิกษุธมฺมวิตกฺโก

จงตั้งจิต ระลึกถึง คุณ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ บิดา มารดา พระ-มหากษัตริย์ อุปัชฌาย์ ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทั้งหลาย แล้วจึง ตั้งนะโม ๓ จบ สิทธมัตถุ สิทธมัตถุ สิทธมัตถุ อิทัง ผะลัง เอตัสสมิง ระตะนัตตะยัสสมิง สัมปสาทนะเจตะโส

— — —

พระเครื่องและเหรียญของท่านเจ้าคุณนรรัตน์ *(ธมฺมวิตกฺโก ภิกฺขุ)* ที่ ฯ พณ ฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา เป็นผู้อุปถัมภ์

๑. พระเจ้าคุณนรรัตน์ชุ้มประตู นวม สร้างและทำพิธีปลุกเศกที่วัดเทพศิรินทราวาส เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ แจกในวันเกิด พ.ศ. ๒๕๑๖

๒. พระร่วงหลังรางบึน เนื้อชินสังขวานร ผสมตะกรุดที่ขุดได้จากวัดวังกระโจม จังหวัดนครนายก ทำพิธีปลุกเศกที่วัดสีลขันธาราม อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ แจกในวันเกิดปี พ.ศ. ๒๕๑๗

๓. พระปรกมะขาม สร้างในโอกาสเดียวกับพระร่วงหลังรางบึน

๔. พระเปาะเปี๊ยะกลมเนื้อผง ทำพิธีปลุกเศกที่วัดเทพศิรินทราวาส

๕. สมเด็จใบโพธิ์เนื้อผง เนื้อผงเจ้าคุณนรรัตน์ วัดเทพศิรินทราวาส ทำพิธีปลุกเศกโดยหลวงปู่แหวน วัดดอยแม่ปั๋ง อ. พร้าว จังหวัดเชียงใหม่

๖. สมเด็จ ภปร. วัดดอนเจดีย์ ทำพิธีปลุกเสกโดย
หลวงพ่อบุญมา วัดสิริสาลวัน อ. หนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี
หลวงปู่สี อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์

๗. แหนบนวโลหะ สร้างและทำพิธีปลุกเศกที่วัดเทพศิรินทราวาส เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๓ แจกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖

ส่วนเหรียญซึ่งแจกเป็นที่ระลึกเนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ ฯ พณ ฯ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ได้ทำพิธีปลุกเศกเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๑๙
โดย หลวงพ่อสิม วัดถ้ำผาบ่อง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
หลวงพ่อคำแสน วัดป่าดอนมูล เชียงใหม่
หลวงพ่อวัดสีลขันธาราม อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

คณะกรรมการจัดทำหนังสือ

พระอุดมสารโสภณ

พันเอก นาค วงศ์วีระชัย

นาวาเอก สมหมาย บุนนาค

พันเอก นพนันท์ มุตตามระ

พันโท บุญสม เจนใจ

เรือเอก ชลิต ชัยสิทธิเวช

นายบุญมา บุญเฉิศวณิชย์

นายมณี รุ่งเรืองธรรม

ดิฉันขอขอบพระคุณ พลเรือเอก สงัด ชลออยู่
พลเอก เสริม ณ นคร และบรรดาคณะกรรมการ
จัดทำหนังสือทุกท่าน ที่ได้กรุณาเสียสละเวลา
กำลังกาย กำลังความคิด จนทำให้หนังสือ
เล่มนี้สำเร็จลุล่วง ไปด้วยความเรียบร้อย

คุณหญิง สุหร่าย สีวะรา

(สุหร่าย สีวะรา)

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ รุ่งเรืองธรรม 47 ถนนเฟื่องนคร หลังกระทรวงมหาดไทย
กรุงเทพมหานคร โทร. 2221746 นายมณี รุ่งเรืองธรรม ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา